Dicționarul ACTORILOR DE FILM

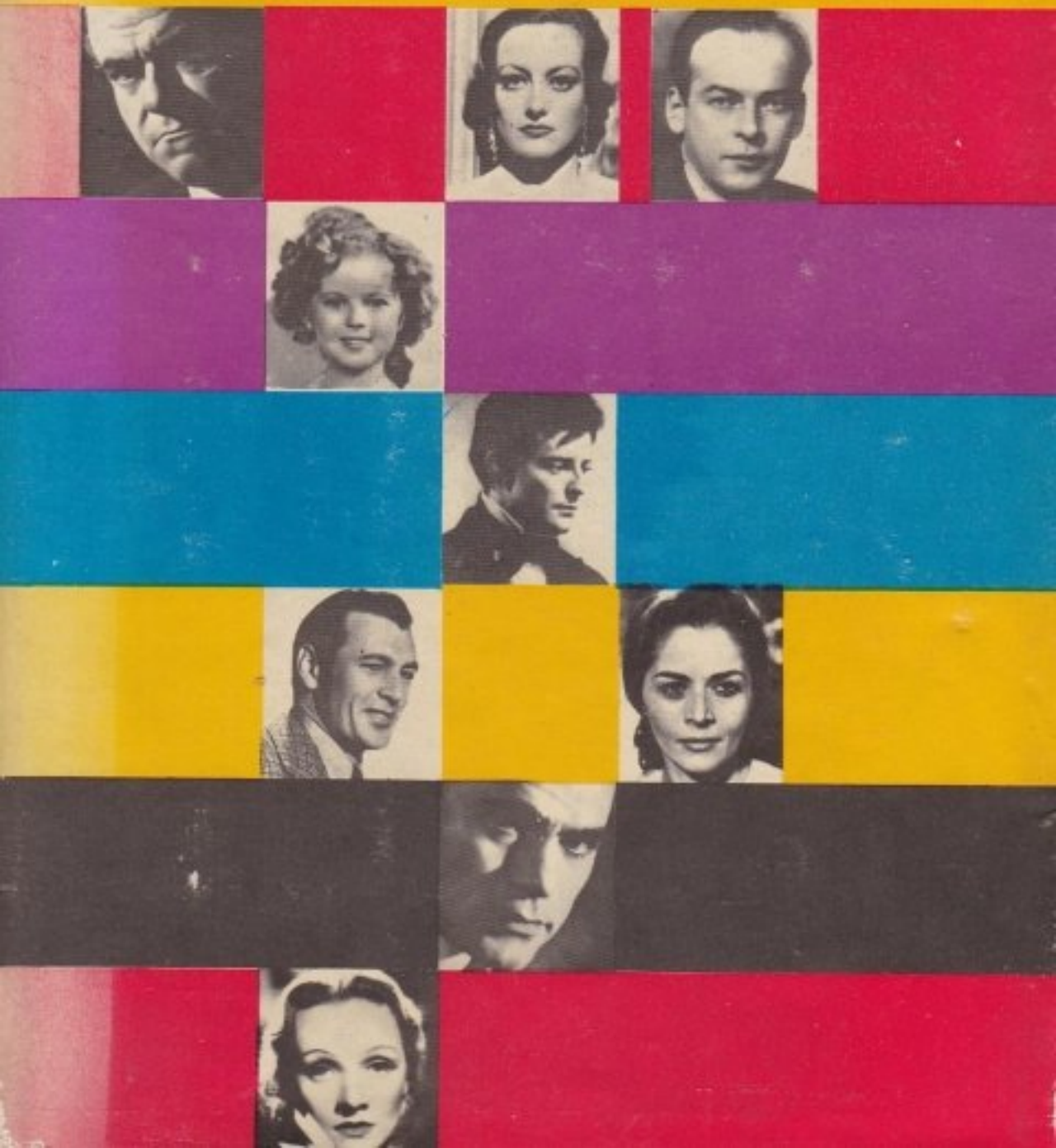

Dicționarul actorilor de film

Scanned with OKEN Scanner

Redactor coordonator:
PETRE RADO

Supracoperta şi coperta:
GH. MOTORA

Macheta şi tehnoredactarea:
CONTANŢA BRANCIU

Ilustraţiile au fost puse la dispoziţie de
ARHIVA NAŢIONALĂ DE FILME

Scanned with OKEN Scanner

NAPOLEON TOMA IANCU

DICȚIONARUL ACTORILOR DE FILM

EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ
BUCUREȘTI 1977

Scanned with OKEN Scanner

CUVÎNT ÎNAINTE

Ca urmare a prospectării atente şi răbdătoare a tuturor izvoarelor aflate la îndemîna cercetătorului, dar fără iluzia de a le fi epuizat, cu tot dinadinsul, întregul zăcămînt de cunoştinţe, *Dicţionarul Actorilor de Film* şi-a asumat, de la bun început, obligaţia de a răspunde trebuinţelor fireşti ale literaturii de specialitate, ca şi nevoilor actuale, tot mai presante, ale culturii noastre cinematografice într-o manieră, pe cît cu putinţă riguroasă, disciplinată, prudentă chiar — de vreme ce tărîmul nesigur pe care ne-am încumetat să înaintăm, şi care va rămîne mereu astfel, adică înşelător, aparţine *Actorului*, adică unei fiinţe aparte, cu o existenţă artistică — ca să nu mai amintim biografia ei privată — predestinată în cel mai înalt grad imponderabilului (cînd s-a născut cu adevărat, *Marlene Dietrich* şi cînd vor fi murit *Lyda Borelly*, *Francesca Bertini* ori *Alexandru Mihalescu?* Dar numele lui *Erich von Stroheim*, *Rudolf Valentino* ori *Totò* sînt ele adevărate . . . . . ?).

Deşi este o lucrare ştiinţifică, cartea de faţă se adresează, însă, nu atît specialistului — plasat, oricînd, prin însăşi natura formaţiei sale profesionale într-o vecinătate sau alta a vastului material de referinţă cinematografică (mai cu seamă publicitar şi documentar) — cît, în principal, păturilor largi de cititori, iubitorilor celei de-a 7-a arte cu scopul de a-i familiariza cu cîteva din reperele care permit reconstituirea experienţei de creaţie individuală a unui actor şi fixarea, în cîmpul conştiinţei de masă, a fizionomiei ei artistice.

Or, pentru a înlesni cunoaşterea activităţii marilor personalităţi interpretative ale ecranului, a acelor momente, semnificative, de creaţie care le-au impus atenţiei naţionale şi universale, *Dicţionarul Actorilor de Film* tinde să imprime un echilibru mai judicios între cadrele stricte ale domeniului specializat, cu amplele lui secţiuni filmografice şi compartimentele extrem de mobile, de dinamice, destinate caracterizărilor, care înglobează şi conservă, particularităţile esenţiale ale unei biografii artistice — acel periplu

Scanned with OKEN Scanner

captivant, nu de rareori sinuos şi agitat, parcurs de către orice actor de la primii paşi ai debutului (sau ai debuturilor !), pînă la recunoaşterea lui nedezminţită de Star.

Încredinţaţi de necesitatea unei cît mai cuprinzătoare descrieri a fenomenului artei interpretative cinematografice, dar stînjeniţi, nu mai puţin, de riscul transformării prezentei lucrări într-un fişier alfabetic de stare civilă, am fost nevoiţi, totuşi, să comprimăm la maximum bogăţia datelor de care dispuneam în vederea includerii unui număr de actori reprezentativi care să justifice cerinţele de rigoare şi disciplină ştiinţifică la care ne referream.

Întrucît şi în cinema o ierarhie de valori se alcătuieşte cu dificultate, ea întemeindu-se pe o suită discontinuă, imprevizibilă de succese şi eşecuri individuale, de cauze şi efecte care transcend sfera cinematografului propriu-zis, atunci, a trebuit să opunem autorităţii selective a lucrărilor similare un punct de vedere şi un gust de opţiune personale — chiar dacă ele rămîn, în cele din urmă, obiectivate de profilul colecţiei, ca şi de economia spaţiului acordat, cu admirabilă solicitudine, de către Editură.

Ca lucrare de autor, *Dicţionarul Actorilor de Film* poate să întîmpine, prin urmare, îndreptăţite obiecţii din partea cititorului, cu atît mai mult din partea specialistului în legătură cu criteriile de selecţie a interpreţilor, a operelor în care au jucat şi s-au manifestat în plenitudinea măiestriei lor artistice, a raporturilor efemere sau permanente stabilite de către unul sau altul dintre marii creatori de roluri şi personaje ale ecranului cu formele specifice ale spectacolului cinematografic.

În sensul celor de mai sus orice sugestie este binevenită . . .

Neîndoios că nutrim marele regret de a nu fi inclus în *Dicţionarul Actorilor de Film* un număr de peste 250 de actori reprezentativi, existenţi în materialul lucrării de bază, dar ne linişteşte ideea unei eventuale ediţii viitoare, îmbunătăţită, care să ne absolve în faţa cititorului de astăzi.

Acelaşi regret îl resimţim şi faţă de selecţia actorilor noştri (avîndu-i în vedere mai ales pe cei tineri, recent afirmaţi), deşi la acest capitol cartea de faţă aduce o viziune mult mai cuprinzătoare decît pînă acum a şcolii interpretative româneşti de film. Poate că, în ceea ce-i priveşte, actorii români — de film ori de teatru — ar trebui incluşi integral într-un dicţionar aparte.

Dicţionarul Actorilor de Film a fost conceput din dorinţa de a deveni o sursă de cunoaştere, dar şi de emoţie artistică pentru toţi cititorii care-i vor răsfoi paginile, un prilej de îmbogăţire

Scanned with OKEN Scanner

spirituală a acestora şi nutreşte speranţa de a fi susceptibil, pe planul exigenţelor culturale de astăzi, unei confruntări cu lucrări similare din domeniul artelor tradiţionale.

Urmărind să ofere cititorului o perspectivă mai largă asupra plăsmuirilor poetice ale actorului de film ca *artist productiv*, profund implicat procesului creator al cinematografului, *Dicţionarul Actorilor de Film* îi facilitează, totodată, reîntîlnirea cu bogatele produse spirituale ale unei arte care propune civilizaţiei moderne o deschidere fără oprelişti a conţinutului vieţii şi operează, fără a fi empirică, cu structurile coerente ale unui real care-l absoarbe pe actor ca personaj concret şi ni-l restituie, în mod surprinzător, ca pe o fiinţă pur imaginară.

AUTORUL

Scanned with OKEN Scanner

A

AIMÉE, ANOUK (pe numele adev. *Françoise Sorya*) (n. 27.04.1932, Pa-

Anouk Aimée

ris), actriţă franceză de teatru şi film. Studiază dansul şi actoria cu René Simon. Debutează pe ecran în 1946. Consacrarea survine odată cu apariţia din *Amanţii din Verona* — film „ignorat de public dar nu şi de critică" (Georges Sadoul). În continuare este actriţa preferată a lui André Astruc, Julien Duvivier şi Jacques Becker. Străluceşte brusc în *La dolce vita*. Transformarea este miraculoasă: ingenua de odinioară face loc unei actriţe sobre, de o sensibilitate vibrantă; registrul interpretativ devine grav, interiorizat. Jocul ei matur se relevă în *Lola* şi *Opt şi jumătate* graţie unor partituri realizate cu pregnanţă şi intensitate dramatică. Talentul şi feminitatea particulară o impun pe A.A. ca pe o prezenţă de elită a cinematografiei mondiale.

FLM.*: 1946 — *La maison sous la mer* (Casa de sub apă), r. Henri Calef (cu Viviane Romance); 1948 — *Les amants de Vérone* (Amanţii din Verona), r. André Cayatte (cu Martine Carol, Serge Reggiani, Pierre Brasseur); 1949 — *The Golden Salamander* (Salamandra de aur), r. Ronald Neame (cu Trevor Howard); 1951 — *Le rideau cramoisi* (Perdeaua purpurie), r. Alexandre Astruc (cu Jean Claude Pascal); 1955 — *Les mauvaises rencontres* (Întîlnirile primejdioase), r. Alexandre Astruc (cu Jean Claude Pascal, Philippe Lemaire); 1957 — *Pot-Bouille*, r. Julien Duvivier (cu Gérard Philipe, Danielle Darrieux); 1958 — *Montparnasse 19*, r. Jacques Becker (cu Gérard Philipe, Lila Kedrova, Lino Ventura); 1959 — *La dolce vita*, r. Federico Fellini (cu Marcello Mastroianni, Anita Ekberg); 1963 — *Otto e mezzo*/ $8^1/_2$ (Opt şi jumătate), r. Federico Fellini (cu Marcello Mastroianni, Claudia Cardinale, Sandra Milo); 1966 — *Un homme et une femme* (Un bărbat şi o femeie), r. Claude Lelouch (cu Jean-Louis Trintignant); 1968 — *Un soir, ... un train* (O seară, ... un tren), r. André Delvaux (cu Yves Montand); — *The Model Shop* (Casa de mode), r. Jacques Demy; 1969 — *The Appointment* (Întîlnirea), r. Sidney Lumet (cu Omar Sharif); *Justine*, r. George Cukor (cu Dirk Bogarde, Anna Karina); 1976 — *Si c'etait à refaire*

* Filmografie selectivă

Scanned with OKEN Scanner

(Dacă era de refăcut), r. Claude Lelouch (cu Catherine Deneuve).

AIMOS (pe numele adev. *Raymond Coudurier*, zis) (n. 1889, La Fère, Aisne — m. 22.08.1944, Paris), comic francez de film. Interpret format, ca mai toţi actorii de la începutul secolului, la şcoala spectacolului de arenă (circ) şi music-hall (pantomimă). Experienţa lui de mim şi acrobat îl predestinează unor roluri în care primează performanţa sportivă, *A.* fiind unul dintre primii „cascadori" ai ecranului. Filmul sonor îl impune ca pe unul dintre tipurile cele mai autentice şi pitoreşti ale cinematografului francez din epocă. Veracitatea talentului, adînca umanizare a personajelor interpretate fac din el actorul reprezentativ pentru tendinţa realist-poetică a filmului francez. Acest actor care a trăit, pe nedrept, în umbra marilor vedete ale timpului are meritul de a fi pus în evidenţă — printre primii — specificul comicului cinematografic.
FLM.: 1900 — *L'arroseur arrosé* (Stropitorul stropit), r. Ferdinand Zecca; 1922 — *Vingt ans après* (După douăzeci de ani), r. H. Diamant-Berger (cu Albert Préjean, Jean Yonnel, Edouard de Max); 1932 — *Quatorze juillet* (14 iulie), r. René Clair (cu Annabella, Pola Illéry); 1934 — *Le dernier milliardaire* (Ultimul miliardar), r. René Clair (cu Raymond Cordy, Renée Saint-Cyr); 1935 — *La bandera* (Nopţi marocane), r. Julien Duvivier (cu Annabella, Jean Gabin, Lucas Gridoux, Viviane Romance); 1936 — *Le Golem* (Omul de lut), r. Julien Duvivier (cu Harry Baur, Jany Holt); 1937 — *Feu! Marine d'abord* (Foc!), r. Jacques de Baroncelli (cu Victor Francen, Edwige Feuillère); 1938 — *Chéri-Bibi* (Dragă Bibi), r. Léon Mathot (cu Jean-Pierre Aumont, Pierre Fresnay); *Quai des brumes* (Suflete în ceaţă), r. Marcel Carné (cu Jean Gabin, Michèle Morgan, Michel Simon, Pierre Brasseur); 1942 — *Lumière d'été* (Bal la castel), r. Jean Grémillon (cu Pierre Brasseur, Madeleine Renaud); 1943 — *Les petites du Quai aux fleurs* (Patru fete îndrăgostite), r. Marc Allégret (cu Gérard Philipe, Bernard Blier, Danièle Delorme).

ALBERS, HANS (n. 22.09.1892, Hamburg — m. 24.07.1960, Tutzing),

Hans Albers

actor german de teatru şi film. Se produce ca acrobat, comic şi cîntăreţ pe marile scene berlineze de revistă şi operetă („Metropol Theater" şi „Komische Oper"). Se remarcă, totodată, şi în teatrul de proză („Deutsches Theater" din Berlin — sub direcţia lui Max Reinhardt). Acest actor înalt şi blond, cu ochi albaştri, atrăgător şi elegant va fi întîlnit tot mai frecvent pe ecran, în roluri de june prim, alături de divele celebre ale timpului: Olga Tschechowa, Betty Amann, Lilian Harvey, Vivian Gibson ş.a. Pe parcurs, registrul interpretativ al actorului se diversifică *H.A.* abordînd, cu o uşurinţă deconcertantă, partituri dintre cele mai variate în drame, operete, melodrame pasionale, comedii, aventuri. Printre filmele care i-au pregătit celebritatea se numără: *Îngerul albastru*, *Peer Gynt* şi *Münchhausen*.
FLM.: 1924 — *Guilotine* (Ghilotina), r. Guido Parish (cu Willy Fritsch); 1926 — *Eine Dubarry von heute* (O Dubarry de astăzi), r. Alexander

Korda; 1927 — *Prinzessin Olala* (Prinţesa Olala), r. Robert Land (cu Marlene Dietrich); 1929 — *Asphalt*, r. Joe May (cu Betty Amann, Gustav Fröhlich); 1930 — *Der blaue Engel* (Îngerul albastru), r. Joseph von Sternberg (cu Emil Jannings, Marlene Dietrich); 1932 — *Quick*, r. Robert Siodmak (cu Lilian Harvey); 1934 — *Peer Gynt*, r. Fritz Wendhausen (cu Olga Tschechowa); 1935 — — *Variété*, r. Nicolas Farkas (cu Annabella); 1937 — *Die gelbe Flage* (Drapelul galben), r. Gerhard Lamprecht (cu Olga Tschechowa); 1942 — —43—*Münchhausen* (Baronul Münchhausen), r. Josef von Baky (cu Brigitte Horney, Bernhard Goetzke); 1950 — *Foehn*, r. Rolf Hansen (cu Liselotte Pulver); 1958 — *I fidanzatti della morte* (Logodnicii morţii), r. Romolo Marcellini (cu Sylva Koscina, Rick Battaglia); 1960 — *Kein Engel ist zu rein* (Nici un înger nu este prea curat), r. Wolfgang Becker.

ALBULESCU, MIRCEA (n. 4.10. 1934, Bucureşti), actor român de

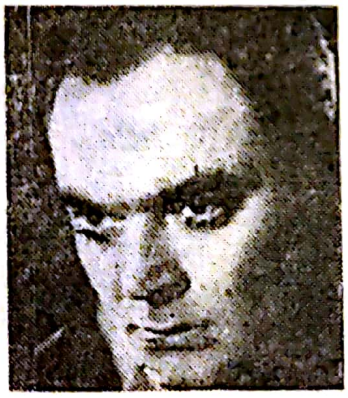

Mircea Albulescu

teatru şi film. Absolvent al IATC din Bucureşti (clasa Aura Buzescu, promoţia 1956). Ca amator joacă pe scenele „Ateneul Popular" şi „Naţional", ca profesionist la „Municipul" (1956) şi „Comedie" (1965), unde abordează un amplu repertoriu de lucrări universale şi originale. Debuturi nesemnificative pe ecran. Se impune în *Dacii*, cu o partitură (Oluper) care îi pune în lumină personalitatea interpretativă complexă şi originală, stilul de joc nervos şi sensibil, de vînă comică şi totodată patetică. Succesiv, în *Canarul şi viscolul*, *Prea mic pentru un război atît de mare*, dar mai ales în *Mihai Viteazul* (rolul Popa Stoica) jocul lui M.A. conferă personajelor o consistenţă realistă şi poetică iluminată de o subtilă trăire sufletească. Naturaleţea jocului, ca şi forţa de compoziţie dramatică irup în *Puterea şi Adevărul* unde M.A. conturează, cu o deosebită pregnanţă, portretul lui Pavel Stoian. Căldura gestului uman şi fermitatea morală a acestui personaj relevă marile posibilităţi ale interpretului pentru rolurile puternice, de forţă dramatică. FLM.: 1957 — *Pasărea furtunii*, r. Dinu Negreanu; 1966 — *Dacii*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Pierre Brice, Emil Botta, Marie José-Nat); 1968 — *Vin cicliştii*, r. Aurel Miheles (cu Ana Széles, Dem. Rădulescu, Ştefan Bănică, Vasilica Tastaman, Stela Popescu); 1969 — *Canarul şi viscolul*, r. Manole Marcus (cu Florin Gabrea, Maria Rotaru, Ana Széles, Jean Constantin); 1970 — *Mihai Viteazul*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Olga Tudorache, György Kovács, Ioana Bulcă, Ilarion Ciobanu, Florin Piersic, Ion Besoiu); 1971 — *Printre colinele verzi*, r. Nicolae Breban (cu Dan Nuţu, Ion Caramitru, Vasile Niţulescu, Ion Dichiseanu, Ion Besoiu, Emilia Dobrin); *Puterea şi Adevărul*, r. Manole Marcus (cu Ion Besoiu, Amza Pellea, Octavian Cotescu, Lazăr Vrabie, Irina Gărdescu, Dana Comnea, Ernest Maftei); 1972 — *Bariera*, r. Mircea Mureşan (cu Octavian Cotescu, Mihaela Mihai, Gheorghe Dinică, Toma Caragiu); 1973 — *Trei scrisori secrete*, r. Virgil Calotescu (cu Cornel Coman); 1975 — *Actorul şi sălbaticii*, r. Manole Marcus (cu Toma Caragiu, Mircea Diaconu, Margareta Pogonat, Ion Besoiu); 1975 — *Cursa*,

Scanned with OKEN Scanner

r. Mircea Daneliuc (cu Constantin Diplan); 1976 — *Zile fierbinți*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Vladimir Găitan, Marga Barbu, Zephi Alșec).

ALLYSON, JUNE (pe numele adev. *Ella Geisman Jane Peters*) (n. 7.10.

June Allyson

1926, Westchester, New-York), dansatoare, cîntăreață și actriță americană de film. Înregistrează succese triumfale pe scenele de pe Broadway cu apariții dansante în spectacole de revistă. Din 1940 firma M.G.M. o distribuie alături de vedete consacrate — Mickey Rooney, Gene Kelly, Dick Powel, Van Johnson — într-o strălucitoare suită de comedii muzicale între care: *Muzică pentru milioane* și *Parada stelelor*. Primul mare succes personal: *Două fete și un marinar*; prima demonstrație a unor certe calități de interpretare dramatică: *În adîncul inimii*; cea mai bună interpretare: *Circul infernal*. Deși extrem de dotată pentru comedia muzicală sofisticată și fantezistă în care dansează și cîntă cu o exuberanță cuceritoare, *J.A.* a abordat, cu un merit egal, și alte genuri cinematografice.

FLM.: 1942 — *Music for Millions* (Muzică pentru milioane), r. Henry Koster (cu Margaret O'Brien, Jimmy Durante); 1943 — *Thousand Cheer* (Parada stelelor), r. George Sidney (cu Gene Kelly); 1944 — *Two Girl and a Sailor* (Două fete și un marinar), r. Richard Thorpe (cu Gloria De Haven, Van Johnson); 1946 — *The Secret Hearth* (În adîncul inimii), r. Robert Z. Leonard (cu Walter Pidgeon); 1948 — *The Three Musketeers* (Cei trei mușchetari), r. George Sidney (cu Lana Turner, Van Heflin, Gene Kelly); 1952 — *Battle Circus* (Circul infernal), r. Richard Brooks (cu Humphrey Bogart); 1954 — — *Executive Suite* (Setea de putere), r. Robert Wise (cu Fredric March, William Holden, Barbara Stanwyck); *A Woman's World* (Viața unei femei), r. Jean Negulesco (cu Lauren Bacall, Clifton Webb, Van Heflin); *The Glenn Miller Story* (Povestea lui Glenn Miller), r. Anthony Mann (cu James Stewart); 1956 — *You Can't Run Away from It* (Nu poți fugi de ea), r. Dick Powell (cu Jack Lemmon); 1957 — *Interlude* (Interludiu), r. Douglas Sirk (cu Rossano Brazzi); 1959 — *Stranger in My Arms* (Străin în brațele mele), r. Helmut Käutner; 1969 — *Shades of Gray* (Infernul lui Gray).

ANDERSSON, BIRGITTA (BIBI) (n. 11.11.1935, Stockholm), actriță

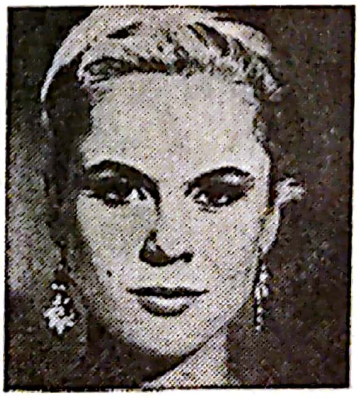

Bibi Andersson

suedeză de teatru și film. Studii secundare la liceul de fete din Kungsholmen. Urmează „Academia de Artă Dramatică" condusă de Gösta Terserus. Joacă la „Teatrul Regal de Dramă" din Stockholm. În 1956 este angajată de către Ingmar Bergman la „Stadsteatern" din Malmö. Impresionat de spontaneitatea gestului ei dramatic, schițat cu naturalețe și simplitate cuceritoare, Bergman

o distribuţie în *Surîsul unei nopţi de vară*. Intuiţia marelui regizor este confirmată de suita colaborărilor ulterioare, această frumuseţe nordică devenind una dintre actriţele lui preferate (protagonistă în *Voi fi mamă*, Pr. Cannes 1958, şi în *Învăţătoarea*, Pr. Berlin 1963). Jocul ei plin de prospeţime dramatică, bogat în resurse psihologice, va fi pus în evidenţă şi cu prilejul altor angajamente cinematografice susţinute în patrie (cu Kenne Fant, Alf Kjellin, Victor Sjöström, Lennart Olsson) şi peste hotare (Italia, Jugoslavia, U.R.S.S.).

FLM.: 1955 — *Sommarnattens Leende* (Surîsul unei nopţi de vară), r. Ingmar Bergman (cu Eva Dahlbeck, Gunnar Björnstrand, Ulla Jacobsson, Harriet Andersson); 1956— *Det sjunde inseglet* (A şaptea pecete), r. Ingmar Bergman (cu Nills Poppe, Max von Sydow); 1957 — *Smultronstället* (Fragii sălbatici), r. Ingmar Bergman (cu Victor Sjöström, Ingrid Thulin, Gunnar Björnstrand, Max von Sydow); 1958 — *Ansiktet* (Chipul), r. Ingmar Bergman (cu Ingrid Thulin, Lars Ekberg); *Nära livet* (Voi fi mamă), r. Ingmar Bergman (cu Eva Dahlbeck, Ingrid Thulin); 1960 — *Djävulens Öga* (Ochiul diavolului), r. Ingmar Bergman (cu Jarl Kulle); *Carnival* (Carnaval), r. Lennart Olsson; 1962 — *Älskarinnan* (Învăţătoarea), r. Vilgot Sjöman; 1964 — *Juninatt* (Noapte de iunie), r. Lars-Eric Liedholm; 1965 — Ön (Insula), r. Alf Sjöberg; *Syskonbädd* (Sora), r. Victor Sjöström; *Persona*, r. Ingmar Bergman (cu Gunnar Björnstrand, Liv Ullmann); 1970 — *En passion* (O pasiune), r. Ingmar Bergman (cu Max von Sydow, Liv Ullmann, Erland Josephson); *Celovek za drugoi storoni* (Omul de dincolo), r. Iuri Egorov (cu Viaceslav Tihonov); 1971 — *Beröringen* (Atingerea), r. Ingmar Bergman (cu Max von Sydow); *Äppelkriget* (Bătălia merelor), r. Tage Danielson (cu Max von Sydow).

ANDERSSON, HARRIET (n. 14.02. 1932, Stockholm), actriţă suedeză

Harriet Andersson

de teatru şi film. Urmează „Academia de Artă Dramatică" din Calle Flygare şi, în paralel, cursurile de interpretare de la „Oscars Teatern". Debutează în spectacole de revistă şi turnează în scurte filme publicitare. Joacă în teatrele din Malmö şi Helsingborg. Rolurile din filmele *Cînd doarme oraşul* şi *Submarinul 39* atrag atenţia lui Ingmar Bergman asupra acestei actriţe dotate cu o exuberanţă interpretativă puţin obişnuită la actorii nordici. Sub îndrumarea sa temperamentul ei dramatic impetuos se afirmă plenar în *Noaptea saltimbancilor*, *Lecţia de dragoste* şi *Surîsul unei nopţi de vară*. În pofida colaborării şi cu alţi cineaşti personalitatea actriţei rămîne definitiv implicată spiritualităţii creatoare a marelui regizor suedez.

FLM.: 1949 — *Medan staden sover* (Cînd doarme oraşul), r. Lars-Eric Kjellgren; 1952 — *Ubät 39* (Submarinul 39), r. E. Hampe Faustman; *Sommaren med Monika* (O vară cu Monica), r. Ingmar Bergman (cu Lars Ekberg); 1953 — *Cycklarnas Afton* (Noaptea saltimbancilor), r. Ingmar Bergman (cu Hasse Ekmann); 1954 — *En lektion i kärlek* (Lecţia de dragoste), r. Ingmar Bergman (cu Gunnar Björnstrand, Eva Dahlbeck); 1955 — *Sommarnattens Leende* (Surîsul unei nopţi de vară), r. Ingmar Bergman (cu Ulla Jacobsson Eva Dahlbeck, Gunnrar Björnstrand);

Scanned with OKEN Scanner

Kvinnodröm (Visuri de femeie), r. Ingmar Bergman (cu Eva Dahlbeck, Ulf Palme); 1960 — *Säsom i en spegel* (Prin oglindă), r. Ingmar Bergman (cu Gunnar Björnstrand); 1965— — *Lianbron* (Podul din liane), r. Sven Nykvist; 1969 — *Der Kampf um Rom* (Bătălia pentru Roma), r. Robert Siodmak (cu Orson Welles, Sylva Koscina, Laurence Harvey, Florin Piersic, Ion Dichiseanu, Fory Etterle); 1970 — *Anna*, r. Jörn Donner; 1972 — *Viskningar och rop* (Țipete și șoapte), r. Ingmar Bergman (cu Liv Ulman, Ingrid Thulin).

ANDREEV, BORIS FIODOROVICI (n. 9.02. 1915, Atkarsk,

Boris Fiodorovici Andreev

Saratov), actor sovietic de teatru și film. La 15 ani este muncitor (montator) într-o uzină din Saratov. Frecventează cursurile de interpretare ale clubului uzinal. Aptitudinile sale de actor sînt remarcate de I.A. Slorov, directorul teatrului dramatic din Saratov, care îl îndrumă către Institutul de Teatru din localitate. Absolvă Institutul (clasa P.A. Karganov) cu rezultate notabile în cîteva dramatizări după Ostrovski și Gorki. Între 1937—39 își desfășoară activitatea scenică în compania „Karl Marx" din Saratov, afirmîndu-se printr-un stil de joc natural, plin de spontaneitate. Debutează pe ecran în *Tractoriștii* dezvăluind resursele unui talent robust și sensibil, predispus caracterizărilor dramatice precise, nuanțate cu naturalețe psihologică. Aparițiile ulterioare, din *Viața cea mare*, *Balada Siberiei*, *Căderea Berlinului*, *Ilia Muromeț* ș.a. îl impun printre interpreții de frunte ai filmului sovietic — cu precădere în roluri puternice, de factură populară (eroi legendari, ostași, muncitori, țărani ș.a.).

FLM.: 1939 — *Traktoriștî* (Tractoriștii / Pentru ochii tăi frumoși), r. Ivan Pîriev (cu Marina Ladînina, Boris Cirkov); *Bolșaia jizni* (Viața cea mare), r. Leonid Lukov; 1941 — *Bogdan Hmelnițki* (Pumnul de fier), r. Igor Savcenko (cu Mihail Jarov, Nikolai Mordvinov); 1943 — *Dva boița* (Doi camarazi), r. Leonid Lukov (cu Maksim Ștrauh, Mark Bernes); 1944 — *Malahov Kurgan* (Sevastopol, Km. 4), r. Aleksandr Zarhi și Iosif Heifiț (cu Nikolai Kriucikov); 1947 — *Skazanie o zemle sibirskoi* (Balada Siberiei), r. Ivan Pîriev (cu Marina Ladînina, Vladimir Drujnikov); 1948 — *Vstrecia na Elbe* (Întîlnire pe Elba), r. Grigori Aleksandrov (cu Liubov Orlova); 1950 — *Padenie Berlina* (Căderea Berlinului), r. Mihail Ciaureli (cu Marina Kovaleva); 1952 — *Nezabivaemîi 1919 god* (Neuitatul an 1919), r. Mihail Ciaureli (cu Evgheni Samoilov); 1954— — *Bolșaia semia* (Neamul Jurbinilor), r. Iosif Heifiț (cu Klara Luciko, Pavel Kadocinikov); 1956 — *Meksikaneț* (Mexicanul), r. Vladimir Kaplunovski (cu Oleg Strijenov); *Ilia Muromeț* (Balada voinicului), r. Aleksandr Ptușko (cu A. Abrikosov); 1961 — *Kazaki* (Cazacii), r. Vasili Pronin (cu I. Gubanov, Zenaida Kirienko); 1963 — *Optimisticeskaia traghedia* (Tragedia optimistă), r. Samson Samsonov (cu V. Tihonov, Erast Garin); 1970 — *Ostrov Sokrovișci* (Insula comorilor), r. Evgheni Fridman; 1974 — *Deti Vaniușkina* (Copiii lui Vaniușchin), r. Evgheni Tașkov (cu N. Zorskaia, Ludmila Gurcenko).

Scanned with OKEN Scanner

ANDREI, VIOLETA (n. 23.03. 1941, Braşov), actriţă românсă de

Violeta Andrei

teatru şi film. Absolventă a IATC din Bucureşti (clasa Sorana Coroamă), promoţia 1961. Joacă pe scenele teatrelor „Giuleşti" şi „Lucia Sturdza Bulandra". Debutează pe ecran în filmul *Golgota* cu o partitură (Alexandrina) discretă, iluminată de precise nuanţe psihologice. Apariţiile ulterioare din *Fraţii*, *Felix şi Otilia*, *Dincolo de nisipuri* sînt impregnate de o intensă şi genuină vibraţie dramatică. Inteligenţa dramatică, distincţia feminităţii, gestul scenic graţios, exaltarea tinerească acordă o certă ţinută interpretativă galeriei tipologice realizate în *Un august în flăcări* (serial TV), *Muşatinii* (seria TV) sau *Ştefan cel Mare*.

FLM.: 1966 — *Golgota*, r. Mircea Drăgan (cu Draga Olteanu, Ioana Drăgan, Viorica Farkaş); 1970 — *Fraţii*, r. Mircea Moldovan şi Gică Gheorghe (cu Ilarion Ciobanu, Emanoil Petruţ, George Calboreanu); 1972 — *Felix şi Otilia*, r. Iulian Mihu (cu Gheorghe Dinică, Julieta Szönyi, Leni Dacian); *Astă seară dansăm în familie*, r. Geo Saizescu (cu Sebastian Papaiani, Dem Rădulescu, Draga Olteanu, Stela Popescu); 1973— — *Veronica se întoarce*, r. Elisabeta Bostan (cu Lulu Mihăescu, Dem Rădulescu, Vasilica Tastaman, Margareta Pîslaru); *100 de lei*, r. Mircea Săucan (cu Ilarion Ciobanu, Ileana Popovici, Dan Nuţu); *Trei scrisori secrete*, r. Virgil Calotescu (cu Mircea Albulescu, Cornel Coman, Nucu Păunescu); 1974 — *Agentul straniu*, r. Savel Ştiopul (cu Florin Piersic, Maria Clara Sebök); 1975 — *Ştefan cel Mare*, r. Mircea Drăgan (cu Gheorghe Cozorici, Gheorghe Dinică, Toma Dimitriu); *Casa de la miezul nopţii*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Alexandru Repan, Valeria Seciu, Ion Caramitru, Fănuş Neagu);

ANDRESS, URSULA (n. 19.03. 1937, Berna), actriţă elveţiană de

Ursula Andress

teatru şi film. Studiază la Berna şi Geneva. După o scurtă activitate de cover-girl, debutează pe ecran în filmul *Aventurile şi iubirile lui Giacomo Casanova*. Feminitatea provocatoare a acestei actriţe frumoase şi atrăgătoare va fi valorificată în *Dr. No*, primul film al faimosului serial cu James Bond — alias Sean Connery. Tipul ei feminin s-a remarcat şi în alte filme, dar fără să dea măsura unor certe posibilităţi interpretative. Deşi frumuseţea şi vivacitatea ei decorativă nu pot susţine, în mod convingător, registul de caracterizare dramatică a portretizărilor feminine, interpreta accede, totuşi, la popularitatea divistică graţie intensei campanii publicitare organizate de producători.

FLM.: 1953 — *Avventure ed amori di Giacomo Casanova* (Aventurile şi

iubirile lui Giacomo Casanova), r. Steno (cu Gabriele Ferzetti); 1962 — *Dr. No*, r. Terence Young (cu Sean Connery); 1963 — *Four of Texas* (Cei patru din Texas), r. Robert Aldrich (cu Frank Sinatra, Charles Bronson, Anita Ekberg, Dean Martin); *Fun in Acapulco* (Veselie la Acapulco), r. Richard Thorpe (cu Elvis Presley, Paul Lukas); 1964 — *What's News Pussycat* (Ce e nou, pisicuţo?), r. Charles Kenneth Donner (cu Peter O'Toole, Capucine, Romy Schneider); 1965 — *La decima vittima* (A zecea victimă), r. Elio Petri (cu Marcello Mastroianni); *Les tribulations d'un chinois en Chine* (Omul din Hong-Kong), r. Philippe de Broca (cu Jean-Paul Belmondo); 1967 — *Casino Royal*, r. John Huston, Ken Hughes, Val Guest, Robert Parrish, J. Mc. Grath (cu Jean-Paul Belmondo, Charles Boyer, David Niven); 1968 — *The Southern Star* (Steaua Sudului), r. Sidney Hayers (cu Orson Welles, Michel Constantin); 1969 — *The Midnight Cowboy* (Cowboy-ul de la miezul nopţii), r. John Schlesinger (cu Steve Mc. Queen); 1970 — *Perfect Friday* (Vinerea perfectă), r. Peter Hall; 1971 — *Soleil rouge* (Soarele roşu), r. Terence Young (cu Alain Delon); 1976 — *Le avventure e gli amore di Scaramouche* (Aventurile şi iubirile lui Scaramouche), r. Enzo Castellari (cu Michael Sarrazin).

ANDREWS, JULIE (pe numele adev. *Julie Elisabeth Welles*) (n. 1. 10. 1935, Walton-on-the-Thames, Surrey), actriţă şi cîntăreaţă engleză de teatru şi film. S-a născut într-o familie de artişti. Urmează studii de canto. Debutează pe scenă la 12 ani. Cunoaşte o frumoasă preţuire pentru darurile ei de cîntăreaţă şi dansatoare — dublate de un stil de joc plin de distincţie şi cuceritoare graţie feminină. După succesele răsunătoare obţinute pe scenele teatrelor muzicale engleze şi americane debutează pe ecran în *Marry Poppins* (Oscar 1964). Apariţia din *Sunetul muzicii* consolidează definitiv prestigiul ei de cîntăreaţă şi dansatoare. Odată cu declinul filmului musical american, această „perlă albă a cinematografului" îşi va continua activitatea artistică cu precădere pe scenă şi la t.v.

FLM.: 1964 — *Mary Poppins*, r. Robert Stevenson (cu Dick Van Dyke, David Tomlinson, Glynis Johns); *The Americanisation of Emily* (Americanizarea lui Emily), r. Arthur Hiller (cu James Gardner, Melvyn Douglas, James Coburn, Joan Crawford); 1965 — *The Sound of Music* (Sunetul muzicii), r. Robert Wise (cu Eleanor Parker, Christopher Plummer); 1966 — *Torn Courtain* (Cortina sfîşiată), r. Alfred Hitchcock (cu Paul Newman, Lila Kedrova); *Hawaii*, r. George Roy Hill (cu Max von Sydow, Richard Harris, Carroll O'Connor); 1968 — *Star*, r. Robert Wise; 1969 — *Darling Lili* (Dragă Lili), r. Blake Edwards; 1976 — *Top Secret* (Ultra secret), r. Blake Edwards (cu Omar Sharif).

Julie Andrews

ANDRONESCU, COCA (n. 3.07. 1932, Pătîrlagele, Buzău), actriţă românca de teatru şi film. Absolventă a I.A.T. din Cluj. Joacă pe scena teatrului din Baia Mare şi la „Naţional" în Bucureşti. De-a lungul a peste 100 de partituri susţinute pe scenă, la radio şi t.v., jocul actriţei dezvăluie o tonalitate amplă şi variată a registrului de caracterizare comico-dramatică. Debutează pe ecran în *Tele-*

grame, dar se impune atenției cu excelenta prestație din *Post-Restant*.

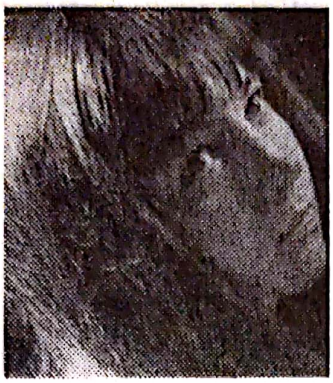

Coca Andronescu

Deși aplaudată de critică, noile angajamente filmice survin tîrziu, în *Dragoste la zero grade* și *Titanic Vals*. Grația feminității, savoarea malițioasă a replicii umoristice ca și varietatea posibilităților expresive îi permit să realizeze noi probe de eficacitate interpretativă în *Balul de sîmbătă seara* și *Așteptarea*.

FLM.: 1961 — *Post-Restant*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Iurie Darie, Florentina Mosora, Grigore Vasiliu-Birlic, Ion Dichiseanu); 1964 — *Dragoste la zero grade*, r. Geo Saizescu, Cezar Grigoriu (cu Sebastian Papaiani, Mariela Petrescu); 1967 — *Balul de sîmbătă seara*, r. Geo Saizescu (cu Sebastian Papaiani, Mariela Petrescu, Ana Széles, Octavian Cotescu); *Zile de vară*, r. Ion Niță (cu Ștefan Mihăilescu-Brăila, Jean Constantin, Draga Olteanu); 1970 — *Așteptarea*, r. Șerban Creangă (cu Ștefan Ciubotărașu, Vladimir Găitan, Nina Zăinescu, Ernest Maftei, Aurel Giurumia); 1976 — *Serenadă pentru etajul XII*, r. Carol Corfanta (cu Toma Caragiu, Octavian Cotescu, Olga Bucătaru); *Singurătatea florilor*, r. Mihai Constantinescu (cu Radu Beligan, Toma Caragiu, Ica Matache).

ANGHELESCU, MARCEL (n. 3. 11.1909, Craiova — m. 22. 02. 1977, București), actor român de teatru și film. Artist al poporului. Absolvent al Conservatorului de Artă Dramatică din Chișinău (clasa

Marcel Anghelescu

Mitu Dumitriu, promoția 1933). Debutează pe scena „Teatrului Național" din Iași. În continuare joacă pe scenele bucureștene „Comunal" (1934, sub direcția lui Aurel Ion Maican — repertoriu operetistic, revuistic și bulevardier), „Comedia" (1937, sub direcția lui Sică Alexandrescu), „Operetă" (1941), „Cercul Militar" (1944), „Alhambra" (1945), teatrul „Gică Zaharia" (1948) și „Național". În succesele repurtate pe scenă, M.A. a avut meritul de a se bizui pe un mare talent de actor de proză și dramă lirică. Debutează pe ecran în *Răsună valea*. Aparițiile ulterioare, numeroase, între care acelea din *O scrisoare pierdută*, *Pe răspunderea mea* și *Ciulinii Bărăganului* consemnează contribuții interpretative remarcabile, prelungindu-i pe ecran prestigiul artistic cucerit pe scenă. Resursele bogate ale recitativului comic și dramatic, vitalitatea și suplețea registrului de caracterizare i-au asigurat un renume artistic de necontestat.

FLM.: 1949 — *Răsună valea*, r. Paul Călinescu (cu Geo Barton, Radu Beligan, Angela Chiuaru); 1953 — *O scrisoare pierdută*, r. Sică Alexandrescu și Victor Iliu (cu Niki Atanasiu, Alexandru Giugaru, Costache Antoniu, Radu Beligan, Ion Finteșteanu); 1957 — *Ciulinii Bărăganului*, r. Louis Daquin (cu Clody

Scanned with OKEN Scanner

Bertola, Nicolae Tomazoglu, Ana Vlădescu, Ruxandra Ionescu); 1960— — *Bădăranii*, r. Sică Alexandrescu şi Gheorghe Naghi (cu Grigore Vasiliu-Birlic, Carmen Stănescu, Niki Atanasiu, Alexandru Giugaru); 1963 — *Paşi spre lună*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Radu Beligan, Florin Piersic, Liliana Tomescu); 1966 — *Steaua fără nume*, r. Henri Colpi (cu Marina Vlady, Claude Rich, Grigore Vasiliu-Birlic, Eugenia Popovici); 1973 — *Trei scrisori secrete*, r. Virgil Calotescu (cu Mircea Albulescu, Cornel Coman, Nucu Păunescu, Violeta Andrei).

ANNABELLA (pe numele adev. *Suzanne Charpentier*) (n. 14.07.1909,

Annabella

La Varenne-Saint Hilaire, Seine), actriţă franceză de film. Debutează pe ecran cu rolul modest al Violinei din filmul *Napoléon*. René Clair îi oferă rolurile principale din *Milionul* şi *14 Iulie*, dar A. îşi datorează celebritatea partiturii complexe a personajului dramatic *Maria* din filmul *Maria, legenda ungară* şi succesului din *Armele veghează* (cupa Volpi 1936). Deşi consacrată pe plan internaţional (stă 10 ani la Hollywood) rezultatele ei interpretative sînt inconsecvente. Angajamentele susţinute în patrie se integrează cu dificultatea viziunii de creaţie a realismului poetic din epocă. Arta unor parteneri ca Charles Boyer, Jean-Pierre Aumont, Louis Jouvet sau Jean Gabin — promotori ai unui stil de joc direct, decis şi ferm, o incomodează în mod vădit şi A. se retrage din cinema (1954), continuînd să joace pe scenă.

FLM.: 1925—27 — *Napoléon*, r. Abel Gance (cu Antonin Artaud, Gina Manès); 1931 — *Le million* (Milionul), r. René Clair (cu René Lefèvre); 1932 — *Marie, légende hongroise/Tavaszi zápor Marie* (Prima dragoste/Maria, legenda ungară), r. Paul Fejös; *Quatorze Juillet* (14 iulie), r. René Clair (cu Aimos, Pola Illéry, Albert Préjean); 1934 — *Caravane* (Caravana), r. Erich Charell (cu Charles Boyer, Loretta Young); 1935 — *Veille d'armes* (Armele veghează/Puterea dragostei), r. Marcel L'Herbier; *La bandera* (Nopţi marocane), r. Julien Duvivier (cu Jean Gabin, Lucas Gridoux); 1936 — *Under the Red Robe* (Sub roba roşie), r. Victor Sjöström (cu Conrad Veidt); 1938 — *Suez*, r. Allan Dwan (cu Tyrone Power); *Hôtel du Nord* (Amanţii), r. Marcel Carné (cu Louis Jouvet, Jean-Pierre Aumont); *The Baronesse and the Butler* (Baroneasa şi majordomul), r. Walter Lang (cu William Powell); 1946 — *13 rue Madeleine* (Strada Madeleine, 13), r. Henry Hathaway (cu James Cagney); 1948 — *Dernier amour* (Ultima dragoste), r. Jean Stelli (cu Georges Marchal); 1950 — *Le plus bel exploit de Don Juan* (Don Juan), r. José Luis Saenz de Heredia (cu Antonio Vilar).

ANTONIU, COSTACHE (n. 26.02.1900, Ţigănaşi, Iaşi), actor român

Costache Antoniu

de teatru şi film. Artist al poporului. Absolvent al Conservatorului de Artă Dramatică din Iaşi. Debutează pe scena „Teatrului Naţional" din Iaşi. Pe parcursul unei îndelungate activităţi scenice C.A. a demonstrat un excepţional talent comico-dramatic, impunîndu-se printre cele mai populare personalităţi interpretative ale teatrului românesc. Afirmarea cinematografică şi-o datorează răsunătorului succes din *O scrisoare pierdută*. Angajamentele ulterioare fac demonstraţia unui talent de formaţie scenică, dar receptiv la exigenţele artei filmice, măiestria sa interpretativă fiind permanent confruntată cu modelele vii ale realităţii. Deşi teatrul a rămas o pasiune integrală pentru acest mare actor român, angajamentele sale cinematografice i-au permis să-şi pună în valoare resursele umorului suculent, comunicativ, inimitabil — mai ales în rolul „cetăţeanului turmentat" din ecranizarea *O scrisoare pierdută*. A fost profesor universitar şi rector la IATC „Ion Luca Caragiale" din Bucureşti. FLM.: 1953 — *O scrisoare pierdută*, r. Sică Alexandrescu şi Victor Iliu (cu Niki Atanasiu, Ion Talianu, Ion Iliescu, Ion Finteşteanu, Elvira Godeanu); 1959 — *O poveste ca în basme*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Florin Piersic, Nucu Păunescu, Eugenia Popovici); *Telegrame*, r. Gheorghe Naghi şi Aurel Miheles (cu Birlic, Jules Cazaban, Alexandru Giugaru, Niki Atanasiu); 1964 — *Pădurea spînzuraţilor*, r. Liviu Ciulei (cu Victor Rebengiuc, Liviu Ciulei, Ştefan Ciubotăraşu, György Kovács, Ana Széles, Gina Patrichi, Emmerich Schäffer, Emil Botta).

ARBUCKLE, ROSCOE (zis **FATTY**) (n. 24.03.1886, Smith Center, Kansas — m. 29.06.1933, New York), actor american de film. Debutează nesemnificativ în teatrul de proză şi liric. Ca interpret de film lucrează pentru „Selig", „Biograph" şi „Keystone Comedies Corp.", unde turnează peste 150 de benzi comice alături de marile staruri ale vremii:

Roscoe Arbuckle-« Fatty »

Mabel Normand, Minta Durfee, Virginia Dirtley, Ford Sterling, Chester Conklin, Chaplin. Graţie vocaţiei comice ca şi a simpatiei stîrnite de personajul său corpolent *(Fatty — Grăsunul)*, R.A. devine una dintre cele mai populare vedete ale slap-stick-ului american. Datorită unui scandal mondan — exploatat de presa „puritană" a magnatului Hearst — actorul, aflat în plină afirmare artistică, abandonează ecranul. Încercările de a-şi relua activitatea sub numele de J.W.B. Goodrich nu vor avea sorţi de izbîndă şi R.A. dispare definitiv de pe ecran.
FLM.: 1913 — *The Little Teacher* (Micul profesor); *In the Clutches of a Gang* (În ghiarele bandei) (cu Ford Sterling, Hank Mann); *Charlot et Fatty dans le ring* (Charlot şi Fatty în ring); 1914 — *A Film Johnnie* (Charlot face bani), r. Mack Sennett (cu Chaplin, V. Kirtley); *The Rounders* (Charlot şi Fatty cheflii), r. Charles Sp. Chaplin (cu Chaplin); *Fatty Policeman* (Fatty poliţist), r. Mack Sennett (cu Al. St. John); 1915 — *Fatty Rival* (Fatty rival), r. Mack Sennett; 1916 — *Fatty an Mabel Adrift* (Fatty şi Mabel în voia valurilor), r. Roscoe Arbuckle (cu Normand Mabel); 1917 — *A Country Hero* (Fatty eroul vestului), r. Roscoe Arbuckle (cu Buster Keaton); *His Wedding Night* (Noaptea nunţii), r.

Scanned with OKEN Scanner

Roscoe Arbuckle (cu Buster Keaton); *The Butcher Boy* (Băiatul măcelar), r. Roscoe Arbuckle; 1918 — *Good Night Nurse* (Noapte bună, doică), r. Roscoe Arbuckle (cu Buster Keaton); 1919 — *The Garage* (Garajul), r. Roscoe Arbuckle; 1921 — *Brewster's Millions* (Milioanele lui Brewster), r. Joseph Henabery; *Crazzy to Marry* (Nebun după căsătorie), r. James Cruze; 1927 — *The Red Mill* (Moara Roşie), r. Roscoe Arbuckle; 1931 — *Smart Work* (Muncă grea), r. Roscoe Arbuckle; 1932 — — *Mother's Holiday* (Ziua mamei), r. Roscoe Arbuckle.

ARLETTY (pe numele adev. *Arlette-Léonie Bathiat*) (n. 15.05.1898, Courbevoie-Seine, Paris), actriţă franceză de teatru şi film. De origine modestă, îşi cîştigă existenţa ca muncitoare, dactilografă şi manechin. Se produce pe scenă în spectacole de revistă şi music-hall la teatrul „Capucines". Actriţă de mare suflu interpretativ, A. abordează o gamă întinsă de roluri teatrale, experienţă deosebit de utilă în viitoarea ei carieră cinematografică. Debutează pe ecran în filmul *Un cîine rentabil* şi în scurt timp devine una dintre actriţele preferate ale regizorilor francezi Jacques Feyder, Sacha Guitry, Marcel Carné, Marcel L'Herbier, Jacqueline Audrey, Marc Allégret. În filmele acestora A. creează personaje simple cărora originea ei din popor le conferă o umanitate vie, de o extremă verosimilitate dramatică şi psihologică. Numele actriţei rămîne semnificativ pentru o anumită etapă a filmului francez, căldura jocului şi accentul de faubourg al dicţiei subliniind valorile realiste ale creaţiilor sale.

FLM.: 1930 — *Un chien qui rapporte* (Un cîine rentabil), r. Jean Choux; 1935 — *Pension Mimosas* (Pensiunea Mimosas), r. Jacques Feyder (cu Françoise Rosay); 1937 — *Les perles de la couronne* (Perlele coroanei), r. Sacha Guitry (cu Pierre Blanchar, Michel Simon); 1938 — *Hôtel du Nord* (Amanţii), r. Marcel Carné (cu Louis Jouvet, Annabella); 1939 — *Le jour se lève* (Noaptea amintirilor), r. Marcel Carné (cu Jean Gabin, Jules Berry); 1943 — *Les visiteurs du soir* (Trubadurii diavolului), r. Marcel Carné (cu Fernand Ledoux, Jules Berry); 1945 — *Les enfants du Paradis* (Copiii Paradisului), r. Marcel Carné (cu Pierre Brasseur, Maria Casarés, Jean-Louis Barrault); 1949 — *Portrait d'un assassin* (Portretul unui asasin), r. Bernard Roland (cu Erich von Stroheim); 1954 — *Le grand jeu* (Jocul cel mare), r. Robert Siodmak (cu Jean-Claude Pascal, Gina Lollobrigida); *Huis clos* (Uşi închise), r. Jacqueline Audry (cu Frank Villard); 1958 — *Un drôle de dimanche* (O duminică nostimă), r. Marc Allégret; 1962 — *The Longest Day* (Ziua cea mai lungă), r. Darryl F. Zanuck, Ken Annakin, Andrew Marton, Bernhard Wicki (cu Bourvil, Jean-Louis Barrault, John Wayne, Mel Ferrer, Madeleine Renaud).

ARMENDARIZ, PEDRO (n. 9.05. 1912, Mexico-City — m. 23.11.1963,

Pedro Armendariz

Los Angeles, California), actor mexican de film. Studiază la Institutul Politehnic din Los Angeles. Se produce concomitent în teatrul de amatori. Debutul în cinema relevă prestanţă masculină şi sobrietate a gestului dramatic. Actorul va da viaţă pe

ecran unui personaj simplu, dar plin de noblețe umană — peonul mexican. Întîlnirea cu Emilio Fernandez și operatorul Gabriel Figueroa contribuie la maturizarea lui artistică — cei trei alcătuind un nucleu de creație atașat filmului de inspirație socială și națională, precum *Maria Candelaria*, *Abandonatele*, *Rio Escondido*. Succesele acestor filme peste hotare îi asigură lui P.A. o carieră internațională (U.S.A., Spania, Franța, Italia).

FLM.: 1943 — *Maria Candelaria*, r. Emilio Fernandez (cu Dolores Del Rio); 1944 — *Las abandonadas* (Abandonatele), r. Emilio Fernandez (cu Dolores Del Rio); 1947 — *The Fugitive* (Fugarul), r. John Ford (cu Dolores Del Rio); *Rio Escondido* (Rîul ascuns), r. Emilio Fernandez (cu Maria Felix); 1948 — *Fort Apache* (Masacrul de la Fort Apache), r. John Ford (cu Henry Fonda, Victor Mc Laglen, Mae Marsh); *Maclovia*, r. Emilio Fernandez (cu Maria Felix); 1952 — *El bruto/El levuto* (Bruta), r. Luis Buñuel (cu Katy Jurado); 1953 — *Les amants de Tolède* (Amanții din Toledo), r. Henri Decoin (cu Alida Valli); 1956 — *The Conqueror* (Cuceritorul), r. Dick Powell (cu John Wayne, Susan Hayward); *La Escondida*, r. Roberto Gavaldon (cu Maria Felix); *Uomini e lupi* (Oameni și lupi), r. Giuseppe De Santis (cu Silvana Mangano); 1959 — — *The Wonderful Country* (Aventură în Rio Grande), r. Robert Parrish (cu Robert Mitchum); 1963 — *From Russia with Love* (Din Rusia cu dragoste), r. Terence Young (cu Sean Connery).

ARNOUL, FRANÇOISE (pe numele adev. *Françoise Annette Gautsch*) (n. 3.06.1931, Constantine, Algeria), actriță franceză de film. Studiază arta dramatică la Institutul „Bauer-Thérond" din Paris. Joacă pe scenele teatrelor pariziene. Debutează pe ecran în *Epava*. Este considerată prototipul fetei franceze moderne din dec. 5 datorită grației feminine și vivacității tinerești a jocului, relevate în producții de serie. În ciuda popularității, datorate mai mult farmecului personal, și mai puțin talentului dramatic, cariera ei artistică nu consemnează decît un singur succes profesional de excepție—acela din filmul *French Cancan*.

Françoise Arnoul

FLM.: *L'épave* (Epava), r. Willy Rozier (cu André Le Gall); 1952 — *Les Amants de Tolède* (Amanții din Toledo), r. Henri Decoin (cu Pedro Armendariz, Alida Valli); 1954 — *Le mouton a cinq pattes* (Oaia cu cinci picioare), r. Henri Verneuil (cu Fernandel); 1955 — *French Can-Can*, r. Jean Renoir (cu Jean Gabin, Maria Felix); 1956 — *Des gens sans importance* (Oameni fără importanță), r. Henri Verneuil (cu Jean Gabin, Pierre Mondy); 1957 — *Sait-on jamais* (Nu se știe niciodată), r. Roger Vadim (cu Robert Hossein, Franco Fabrizzi, Christian Marquand); 1958 — — *La chatte* (Pisica), r. Henri Decoin (cu Bernard Blier); 1959 — *La bête à l'affût* (Animal la pîndă), r. Pierre Chenal (cu Horst Frank, Werner Peters); 1961 — *Les parisiennes* (Parisiencele), r. Marc Allégret; 1962 — — *Le diable et les dix commandements* (Diavolul și cele 10 porunci), r. Julien Duvivier (cu Michel Simon, Charles Aznavour, Lino Ventura, Fernandel, Alain Delon); 1966 — *Le dimanche de la vie* (Duminica vieții), r. Jean Herman; 1972 — *La*

main occulte (Mîna ocultă), r. R. Vauthier.

ASTAIRE, FRED (pe numele adev. *Frederick E. Austerlitz*) (n. 10.05.

Fred Astaire

1900, Omaha, Nebraska), actor, dansator şi coregraf american de film, de origine austriacă. În copilărie urmează cursul de dans al lui Ned Wayburn. Debutează la 7 ani în spectacole de revistă, operetă şi music-hall pe scenele de pe Broadway. În 1932 se angajează la Hollywood şi dansează cu Joan Crawford în filmul *În vîrtejul dansului* — debut pe ecran. În 1934 se întîlneşte cu Ginger Rogers. Cuplul F.A.—G.R. dansează, cîntă şi joacă într-o serie de musicaluri de mare succes în cinematograful epocii. După ce Ginger Rogers se va dedica rolurilor de dramă, F.A. îşi alege partenerele dintre cele mai mari vedete ale timpului: Rita Hayworth, Dolores Del Rio, Eleanor Powell, Paulette Goddard, Marjorie Reynold, Joan Leslie, Lucille Brenner, Vera Ellen, Cyd Charisse şi colaborează cu marii coregrafi George Balanchine, Robert Alton, Eugen Loring, Michael Kidd. În fiecare film, F.A. are solo-ul lui de virtuos al step-ului şi de interpret vocal al ariilor lui Cole Porter, Irving Berlin, Jerome Kern sau Gershwin. După 1959, se impune şi ca actor dramatic. Înzestrat cu o neobişnuită vitalitate fizică şi interpretativă, F.A. se produce şi astăzi pe scenă şi pe ecran. A condus o academie şi mai multe şcoli de dans. A primit numeroase premii, între care două Oscaruri (Emmy) la T.V.

FLM.: 1933 — *Dancing Lady* (Venus dansează/În vîrtejul dansului), r. Robert Z. Leonard (cu Joan Crawford, Clark Gable); 1936 — *Follow the Fleet* (Veniţi cu flota), r. Mark Sandrich (cu Ginger Rogers); 1937 — *Shall We Dance ?* (Invitaţie la dans), r. Mark Sandrich (cu Ginger Rogers); 1939 — *The Story of Vernon and Irene Castle* (Farandola), r. H.C. Potter (cu Ginger Rogers); 1942 — *You Were Never Lovelier* (N-ai fost niciodată mai frumoasă), r. William Seiter (cu Rita Hayworth); 1945 — *Yolanda and the Thief* (Yolanda şi hoţul), r. Vincente Minnelli (cu Lucille Brenner); 1946 — *Ziegfeld Follies of 1946* (Varietăţile Ziegfeld 1946), r. Vincente Minnelli (cu Judy Garland, William Powell, Gene Kelly, Cyd Charisse, Mickey Rooney); 1950 — *Royal Wedding* (Căsătorie regală), r. Stanley Donen (cu Vera Ellen); 1953 — *The Band Wagon* (Orchestra), r. Vincente Minnelli (cu Cyd Charisse); 1955 — *Daddy Long Legs* (Tata picioare lungi), r. Jean Negulesco (cu Leslie Caron); 1957 — *Funny Face* (Mutră nostimă), r. Stanley Donen (cu Audrey Hepburn, Michel Auclair); 1959 — *On the Beach* (Ultimul ţărm), r. Stanley Kramer (cu Ava Gardner, Anthony Perkins, Gregory Peck); 1962 — *The Pleasure of His Company* (Plăcerile societăţii sale), r. George Seaton; 1968 — *Finian's Rainbow* (Curcubeul lui Finian), r. Francis Ford Coppola (cu Petula Clark); 1969 — *Midas Run*, r. Alf Kjellin (cu Anne Heywood); 1974—1976 — *That's Entertaimment* (A fost odată un Hollywood) seria I şi II — film montaj — r. seria I, Jack Haley, seria II, Gene Kelly.

AUER, MISCHA (n. 17.11.1905, Petersburg, Rusia — m. 4.03.1967,

Scanned with OKEN Scanner

Roma), actor american de teatru și film, de origine rusă. Studii de istoria artei și filologie la Universitățile din Petersburg și New York. Joacă pe scenele de pe Broadway. Debutează pe ecran la începutul filmului sonor în comedii, cu roluri de plan secundar. Silueta lui agilă, mustața în furculiță, chipul ascuțit și osos devin semnalmentele unui tip „exotic" afirmat în comedia sofisticată a anilor '30. În mai mult de 60 de filme turnate în S.U.A. și peste hotare (Anglia, Franța, Italia ș.a.), M.A. întruchipează o galerie de personaje caracterizate de tenta excentricității și extravaganței comice a tipului și a stilului său de joc. FLM.: 1930 — *The Benson Murder Case* (Cazul criminal Benson), r. Frank Tuttle (cu William Powel); 1935 — *The Lives of a Bengal Lancer* (Bengali), r. Henry Hathaway (cu Akim Tamiroff, Gary Cooper); *The Crusades* (Cruciadele), r. Cecil B. De Mille (cu Loretta Young); 1938 — *You Can't Take It with You* (Nu o poți lua cu tine), r. Frank Capra (cu James Stewart); 1940 — *Seven Sinners* (Șapte păcate), r. Tay Garnett (cu Marlene Dietrich, John Wayne); 1941 — *Hellzapoppin*, r. Henry C. Potter (cu Robert Paige); 1945 — *And Then There were None* (Zece negri mititei), r. René Clair (cu Barry Fitzgerald, Walter Huston); 1946 — *Sentimental Journey* (Ziua sentimentală), r. Walter Lang (cu John Paine, Maureen O'Hara); 1949— — *Al diavolo la celebrità* (A dracului celebritate), r. Steno și Monicelli (cu Ferruccio Taliavini); 1955 — *Confidential Report/Mr. Arkadin* (Dosarul secret), r. Orson Welles (cu Michael Redgrave, Akim Tamiroff, Katina Paxinou, Orson Welles); 1957—*Nathalie*, r. Christian-Jaque (cu Martine Carol); 1964 — *Questo pazze, pazze, pazze donne* (Aceste femei nebune, nebune, nebune), r. M. Girolami; 1966 — *Per amor, per magia* (Pentru dragoste, pentru magie), r. Duccio Tessari.

AVDIUȘKO, VIKTOR ANTONOVICI (n. 11.01.1925, Moscova), actor sovietic de teatru și film. Studiază la „V.G.I.K."-Moscova. Debutează pe ecran în filmul *Tînăra gardă*. Tactul și măsura gestului dramatic, interiorizat, discret, i-au permis să realizeze în continuare, cu un deosebit simț al nuanțării psihologice, figuri de muncitori din vremea războiului civil și din anii construcției pașnice. Partiturile din trilogia *Calvarul*, dar mai ales din *Pace noului venit* (rolul Iamșcikov) constituie remarcabile probe de autenticitate dramatică. În *Prietenul nostru comun* și *Vii și morți*, A.A. confirmă datele unui stil de joc sensibil, impregnat de o vibrantă căldură sufletească grație căruia devine una dintre figurile de prim-plan ale ecranului sovietic.
FLM.: 1948 — *Molodaia gvardia* (Tînăra gardă), r. Serghei Gherasimov (cu Tamara Makarova, Serghei Bondarciuk); 1953 — *Vihri vrajdebnie* (În toiul luptei), r. Mihail Kalatozov (cu Oleg Jakov); 1954 — *„Bogatîr" idiot v Marto* (Aventurile vasului Bogatîr), r. E. Briunciughin și S. Navroțki (cu Izolda Izvițkaia, Nikolai Kriucikov, Elena Bistrițkaia); 1955 — *Gheroi Șipki* (Eroii de la Șipka), r. S. Vasiliev (cu A. Alexeev, Apostol Karamitev); 1956 — *Prolog* (Prologul), r. Efim Dzigan (cu Pavel Kadocinikov); 1959 — *Otți i deti* (Părinți și copii), r. A Bergunker și N. Rașevskaia (cu Izolda Izvițkaia); 1961 — *Mir vhodiașcemu* (Pace noului venit), r. Aleksandr Alov și Vladimir Naumov (cu Izolda Izvițkaia); 1962 — *Naș obșcii drug* (Prietenul nostru comun), r. Ivan Piriev (cu Natalia Fateeva); 1964 — *Gde ti teperi Maksim?* (Unde ești acum Maksime?), r. Edmond Keosaian (cu Irina Gubanova); 1967 — *Proșciai* (Cu bine!) r. Grigori Pojenian (cu Oleg Strijenov); 1971 — *Serdțe Rossii* (Inima Rusiei) r. V. Stroeva (cu O. Tabakov); 1973 — *Celovek na svoiom meste* (Un om la locul

lui), r. Alexei Saharov (cu Anastasia Vertinskaia).

AZNAVOUR, CHARLES (pe numele adev. *Charles Aznavourian*)

Charles Aznavour

(n. 28.05.1924, Paris), cîntăreţ, compozitor şi actor francez de teatru şi film. Unul dintre marii artişti contemporani ai cabaretului şi music-hall-ului francez. Debutează pe scenă la 11 ani, ajungînd rapid o prezenţă artistică completă a varieteului parizian. Încurajat de Edith Piaf, se lansează ca şansonetist şi vocea sa, puţin răguşită, dar de o sensibilitate inegalabilă, tandră şi delicată, îl consacră alături de cei mai renumiţi cîntăreţi din epocă. Deşi turnează puţin, preferînd să cînte şi să compună (este autorul operetei *Domnul Carnaval* şi al melodiilor *Isabelle*, *Il faut savoir*, *La Mamma*, *La Bohème* ş.a.), rolurile create în cinematograf se remarcă printr-o interpretare sobră, interiorizată, laconică. C.A. susţine o laborioasă activitate de cîntăreţ, pe scenă, la radio şi t.v. 1959 — *La tête contre les murs* (Cu capul de pereţi), r. Georges Franju; 1960 — *Le testament d'Orphée* (Testamentul lui Orfeu), r. Jean Cocteau (cu Jean Marais, Maria Casarés); *Le passage du Rhin* (Trecerea Rinului), r. André Cayatte (cu Nicole Courcel); *Tirez sur le pianiste* (Trageţi în pianist), r. François Truffaut (cu Michèle Mercier); *Un taxi pour Tobruk* (Un taxi pentru Tobruk), r. Denys de la Patellière (cu Hardy Krüger, Lino Ventura); 1962 — *Le rat d'Amérique* (Şoarecele din America), r. J.G. Albicocco (cu Franco Fabrizzi, Marie Laforet); *Le diable et les dix commandements* (Diavolul şi cele zece porunci), r. Julien Duvivier (cu Claire Bloom, Michel Simon); 1963 — *Cherchez l'idole* (Căutaţi idolul), r. Michel Boisrond (cu Johny Hallyday, Sylvie Vartan); 1967 — — *Caroline chérie* (Dragă Caroline), r. Denys de la Patellière; 1970 — *Un beau monstre* (Un monstru frumos), r. Sergio Gobbi (cu Virna Lisi, Helmut Berger); 1971 — *La part des lions* (Partea leilor), r. J. Larriaga; 1974 — *And Then There were None* (Zece negri mititei), r. Peter Collinson (cu Oliver Reed); 1976 — *Sky Riders* (Călători prin cer), r. Douglas Hickox (cu James Coburn).

Scanned with OKEN Scanner

BACALL, LAUREN (pe numele adev. *Betty Jean Weinstein Perske*)

Lauren Bacall

(n. 16.09.1924, New York), actriţă americană de teatru şi film. Absolventă a Academiei Americane de Artă Dramatică. Alternează un timp activitatea scenică cu aceea de cover-girl, asigurîndu-şi lansarea pe ecran în filmul *A avea sau a nu avea*. Ajutată de fotogenia datelor naturale — nelipsite de sugestie dramatică — L.B. va seconda, cu măsură şi discretă personalitate, marile partituri ale soţului ei, Humphrey Bogart, din *Somnul de veci* sau *Key Largo*. Reuşeşte să abordeze şi repertoriul de comedie, în *Cum să te măriţi cu un milionar*, relevînd o vocaţie rafinată a expresiei umoristice, elocvent accentuată psihologic. Particularităţile incisive ale măştii ca şi fascinaţia insinuantă a ochilor i-au atras la Hollywood porecla de „The Look" („Privirea").

FLM.: 1944 — *To Have and Have Not* (A avea şi a nu avea), r. Howard Hawks (cu Humphrey Bogart); 1946— — *The Big Sleep* (Somnul de veci), r. Howard Hawks (cu Humphrey Bogart, Dorothy Malone); 1948 — *Key Largo*, r. John Huston (cu Humphrey Bogart, Edward G. Robinson, Lionel Barrymore); 1950 — *Bright Leaf* (Frunza strălucitoare), r. Michael Curtiz (cu Gary Cooper); 1953 — *How To Marry a Millionaire* (Cum să te măriţi cu un milionar), r. Jean Negulesco (cu Marilyn Monroe, Betty Grable); 1955 — *Blood Alley* (Aleea însîngerată), r. William Wellman (cu Anita Ekberg, John Wayne); 1956 — *Written on the Wind* (Scris pe vînt), r. Douglas Sirk (cu Dorothy Malone, Robert Stack); 1957 — *Designing Woman* (Femeia intrigantă), r. Michael Curtiz (cu Gregory Peck); 1958 — *The Gift of Love* (Darul dragostei), r. Jean Negulesco (cu Robert Stack); 1964 — *Shock Treatment* (Tratament prin şoc), r. Dennis Sanders (cu Stuart Whitman, Carol Linley); 1974 — *Murder on the Orient Express* (Orient Express), r. Sidney Lumet (cu Ingrid Bergman, Sean Connery); 1976 — *The Shootist*, r. Don Siegel (cu John Wayne, James Stewart).

BARA, THEDA (pe numele adev. *Théodosia Goodman-De Capett*) (n. 1890, Cincinatti, Ohio — m. 7.04.

1955), actriță americană de teatru și film. După o activitate scenică

Theda Bara

timpurie, dar nesatisfăcătoare, această temperamentală și ambițioasă frumusețe brună debutează pe ecran cu un mic rol în *Paharul cu bere* și în același an se afirmă în *A fost odată un prost*. Marele succes al filmului, atribuit fascinației particulare a protagonistei, îi rezervă acesteia o carieră fulminantă și una din pozițiile de frunte la Box-Office. Între 1914—1920 interpreta turnează nu mai puțin de 40 de filme, bucurîndu-se de sprijinul unei formidabile campanii publicitare — predispusă către cele mai fanteziste divagații în legătură cu viața ei personală. Actriței i se va inventa o descendență misterioasă, exotică, pseudonimul de *Theda Bara* (Théodosia « de la Baranger » — după numele tatălui) fiind asimilat anagramei „arab-death" („moarte arabă"). Deși actriță modestă, *T.B.* va fi decretată prima vampă a ecranului american. Gloria acestui mit cinematografic va cunoaște în dec. 3 un declin rapid și definitiv. FLM.: 1914 — *A Fool There Was* (A fost odată un prost), r. Frank Powell (cu Edward Josè); 1915 — *Carmen*, r. Raoul Walsh (cu Einar Linden); *Kreutzer Sonata*, r. Herbert Brenon; 1916 — *The Serpent* (Șarpele), r. Raoul Walsh (cu Oland Warner); *Romeo and Juliet* (Romeo și Julieta), r. J. Gordon Edwards (cu Harry Hillyard); 1917 — *The Price of Silence* (Prețul tăcerii), r. Frank Lloyd; *Camille*, r. J. Gordon Edwards; *The Tiger Woman* (Femeia tigru), r. J. Gordon Edwards; 1918 — *Salomé* (Salomeea), r. J. Gordon Edwards (cu Albert Roscoe); *The Light* (Lumina), r. J. Gordon Edwards (cu Eugen Ormonde); 1919 — *The Siren's Song* (Cîntecul sirenei), r. J. Gordon Edwards; 1926 — *The Unchastened Woman* (Femeia descătușată), r. James Young; *Madame Mistery*, r. Hal Roach.

BARBU, MARGA (n. 24.02.1929, Ocna Șugatag, Maramureș), actriță ro-

Marga Barbu

mâncă de teatru și film. În copilărie urmează cursuri de balet clasic și modern. Absolventă a IATC din București. Debutează pe scena Teatrului Armatei (1952). Farmecul și temperamentul pasional, ca și fotogenia particulară, o lansează în cinema în 1953. Facultatea vibrantă a registrului de caracterizare — bazată pe dinamismul și verva jocului, dar și pe o foarte reală personalitate artistică — va fi valorificată tîrziu de regizori. După *Vultur 101*, M.B. își face reapariția pe ecran abia în *Haiducii* — primul film al unui serial care are darul să certifice strălucit datele ei interpretative, deopotrivă cu expresivitatea particulară a chipului. Cu aceste angajamente, prin care frumoasa și talentata interpretă personifică tipul romîncei de la țară, M.B. urcă definitiv treptele celebrității. Tonurile cînd picante, cînd suave ale recitativului ei sensibil

și malițios traversează, cu aceeași atractivitate, repertoriul diversificat al filmelor de actualitate *Procesul alb*, *Facerea lumii* ori *Urmărirea* (serial t.v.).
FLM.: 1965 — *Haiducii*, r. Dinu Cocea (cu Ion Besoiu, Amza Pellea, Alexandru Giugaru); *La porțile pământului*, r. Geo Saizescu (cu Sebastian Papaiani); *Procesul alb*, r. Iulian Mihu (cu Flavia Buref, Toma Caragiu, George Constantin); 1967 — *Amprenta*, r. Vladimir Popescu-Doreanu (cu Emanoil Petruț, Ion Dichiseanu); *Răpirea fecioarelor*, r. Dinu Cocea (cu Toma Caragiu, Aimée Iacobescu, Emanoil Petruț); 1968 — *Răzbunarea haiducilor*, r. D. Cocea (cu Emanoil Petruț, George Constantin, Toma Caragiu); 1970 — *Haiducii lui Șaptecai*, r. D. Cocea (cu Florin Piersic, Colea Răutu, Florin Scărlătescu); 1971 — *Facerea lumii*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Irina Petrescu, Liviu Ciulei, Virgil Ogășanu, Colea Răutu); *Săptămîna nebunilor*, r. D. Cocea (cu Florin Piersic, Colea Răutu, Toma Caragiu); *Zestrea domniței Ralu*, r. D. Cocea (cu Florin Piersic, Aimée Iacobescu); 1974 — *Un August în flăcări* (serial t.v.), r. Dan Pița, Alexandru Tatos (cu Cornel Coman, George Constantin, Toma Caragiu, Violeta Andrei); 1976 — *Zile fierbinți*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Emmerich Schäffer, Sebastian Papaiani, Jean Constantin).

BARDOT, BRIGITTE (n. 28.09. 1934, Paris), actriță franceză de film.

Brigitte Bardot

Studii de artă dramatică și balet valorificate tîrziu — după ce lucrează ca manechin pentru marile case de modă pariziene. Susține unele angajamente nesemnificative pe scenă — și pe ecran în *La grota normandă*, *Act de dragoste* și *Marile manevre*. Personalitatea ei interpretativă începe să-și dezvăluie calitățile de-a lungul aparițiilor ulterioare, impunîndu-se cu pregnanță — grație colaborării cu regizorul Roger Vadim — în *Și Dumnezeu a creat femeia*. Silueta armonioasă și felină a acestei actrițe cu părul blond, fluturînd în cascade, atracția particulară a chipului, surîsul inocent ori provocator, devin datele unui personaj de film predestinat celebrității. Cu rolurile din *Adevărul*, *Viață particulară*, *Disprețul*, *B.B.* devine o replică modernă a marilor modele divistice de odinioară. Frumusețea și seducția feminității, spontaneitatea și naturalețea comportamentului, contribuie la identificarea acestei actrițe cu un anumit ideal de frumusețe modernă.
FLM.: 1952 — *Le trou normand* (La grota normandă), r. Jean Boyer (cu Bourvil); 1953 — *Act of Love* (Act de dragoste), r. Anatole Litvak (cu Kirk Douglas, Serge Reggiani); *Si Versailles m'était conté* (Dacă Versailles mi-ar fi povestit), r. Sacha Guitry (cu Michel Auclair, Jean Marais, Edith Piaf, Orson Welles, Gérard Philipe); 1955 — *Les grandes manoeuvres* (Marile manevre), r. René Clair (cu Michèle Morgan, Gérard Philipe); 1956 — *Et Dieu créa la femme* (Și Dumnezeu a creat femeia), r. Roger Vadim (cu Jean-Louis Trintignant, Curd Jürgens); 1958 — *En cas de malheur* (În caz de nenorocire), r. Claude Autant-Lara (cu Franco Interlenghi, Edwige Feuillère); 1959 — *Babette s'en va-t-en guerre* (Babette pleacă la război), r. Christian-Jaque (cu Jacques Charrier); 1960 — *La verité* (Adevărul), r. Henri-Georges Clouzot (cu Samy Frey); 1961 — *Vie privée* (Viață particulară), r. Louis Malle (cu Marcello

Scanned with OKEN Scanner

Mastroianni); 1963 — *Le mépris* (Disprețul), r. Jean-Luc Godard; 1965 — *Viva Maria*, r. Louis Malle (cu Jeanne Moreau); 1968 — *Shalako*, r. Edward Dmytryk (cu Sean Connery); 1970 — *L'ours et la poupée* (Ursul și păpușa), r. Michel Déville (cu Claude Rich); *Les novices* (Novicele), r. Guy Casaril (cu Annie Girardot); 1971 — *Boulevard du Rhum* (Bulevardul Romului), r. Robert Enrico (cu Lino Ventura); *Les pétroleuses* (Incendiatoarele), r. Christian-Jaque (cu Claudia Cardinale); 1973 — *Don Juan 1973*, r. Roger Vadim (cu Maurice Ronet).

BARRAULT, JEAN-LOUIS (n. 8.09.1910, Vésinet, Seine-et-Oise), actor și regizor francez de teatru și film. Studiază pictura la școala dependentă de muzeul Louvre (fiind totodată custode la Colegiul Chaptal) și arta dramatică la „École de l'Atélier" — sub direcția lui Charles Dullin. Urmează cursuri de pantomimă cu Étienne Ducreux. Debutează pe scenă la „École de l'Atélier" („Volpone" — Ben Jonson și „Richard III" — Shakespeare) și tot aici abordează primele experimente de regie de teatru. Între 1940—46 joacă la Comedia Franceză, iar din 1946 își constituie, împreună cu soția sa, trupa teatrală „Madeleine Renaud—Jean-Louis Barrault". Activitatea scenică multilaterală (actor, regizor, animator) îl plasează printre cele mai prestigioase personalități ale teatrului contemporan. Prima apariție pe ecran: *Farmecul tinereții*. Angajamentele cinematografice ulterioare relevă un interpret rafinat, dar dificil, marcat de convențiile scenei. În *Copiii paradisului* realizează cea mai bună creație a carierei sale filmice, notabile fiind și aparițiile din *Jenny*, *Perlele coroanei*, *Testamentul doctorului Cordelier*. Deși a jucat în numeroase filme, acest eminent om de teatru nu a manifestat vreun interes deosebit față de cea de-a 7-a artă, de unde și prudența criticii de specialitate în aprecierea performanțelor sale cinematografice. FLM.: 1935 — *Les beaux-jours* (Farmecul tinereții), r. Marc Allégret (cu Simone Simon); 1936 — *Mayerling*, r. Anatole Litvak (cu Charles Boyer, Danielle Darrieux); *Jenny*, r. Marcel Carné (cu Charles Vanel, Françoise Rosay); 1937 — *Mademoiselle Docteur* (Domnișoara doctor), r. Georg Wilhelm Pabst (cu Dita Parlo, Pierre Fresnay); *Les perles de la couronne* (Perlele coroanei), r. Sacha Guitry (cu Raimu, Arletty); 1940 — *Macao, l'enfer du jeu* (Macao), r. Jean Delannoy (cu Erich von Stroheim); 1942 — *La symphonie fantastique* (Simfonia fantastică), r. Christian-Jaque (cu Renée St. Cyr); 1943—1945 — *Les enfants du paradis* (Copiii paradisului), r. Marcel Carné (cu Pierre Brasseur, Arletty, Maria Casarés); 1948 — *D'homme à hommes* (De la om la oameni), r. Christian-Jaque (cu Bernard Blier); 1950 — *La ronde* (Caruselul), r. Max Ophüls (cu Simone Signoret, Gérard Philipe); 1953 — *Si Versailles m'était conté* (Dacă Versailles mi-ar fi povestit), r. Sacha Guitry (cu Brigitte Bardot, Bourvil, Gino Cervi); 1959 — — *Le testament du docteur Cordelier* (Testamentul doctorului Cordelier), r. Jean Renoir (cu Gaston Modot); 1960 — *Les dialogues des Carmélites* (Dialogurile Carmelitelor), r. Philippe Agostini și R.L. Bruckberger (cu Pierre Brasseur, Jeanne Moreau, Alida Valli); 1962 — *The Longest Day* (Ziua cea mai lungă), r. Ken Annakin, D.F. Zanuck, Bernard Wicki, Andrew Marton (cu Paul Anka, Arletty, Bourvil, Richard Burton, Mel Ferrer, Henry Fonda, Madeleine Renaud); 1964 — *La grande frousse* (Groaza cea mare), r. Raymond Rouleau (cu Bourvil).

BARRYMORE, familie de actori americani.

1. **ETHEL** (n. 15.08.1879, Philadelphia, Pennsylvania — m. 18.06.1959, Beverly Hills, Hollywood, California),

actriță de teatru și film. Sora actorilor *John* și *Lionel B.* Consacrată de timpuriu pe scenă. Debutează pe ecran în *Privighetoarea*, dar particularitățile stilului ei de joc, bazate în mare măsură pe calitățile replicii „vorbite", vor fi valorificate abia în filmul sonor. Din dec. 3 este solicitată din nou în cinema, de această dată afirmîndu-se decisiv grație vocației spiritualizate a gestului dramatic relevate la nivelul compoziției de caractere. În *Nimic altceva decît o inimă singuratică* (Oscar 1944), *Cazul Paradine*, *Marele păcătos*, *Jos măștile*, *E.B.* realizează o suită de roluri de compoziție (doamne bătrîne) cu dezinvoltură, luciditate și simț al atmosferei de epocă.

2. **JOHN** (n. 15.02.1882, Philadelphia, Pennsylvania — m. 29.05.1942,

John Barrymore

Hollywood, California), actor de teatru și film. Studii de arte frumoase în Anglia. Joacă pe scenă din 1903, cu prevalență în repertoriul comediei ușoare, muzicale și sofisticate, care îi valorifică decorativitatea tipului și tonalitatea versatilă a stilului de joc. Debutează pe ecran în *Un cetățean american*, iar rolurilor ulterioare, din *Doctor Jekyll și Dl. Hyde*, *Sherlock Holmes* și *Frumosul Brummel*, actorul le conferă tușeul unei emoții dramatice sincere și al unei replici spumoase și comunicative. Distincția personajului său masculin, elegant și subtil în atitudinea scenică, îi consolidează prestigiul interpretativ odată cu apariițiile din *Don Juan*, *Moby Dick*, *Grand Hotel* și *Topaze*. În continuare, acest mare cuceritor romantic din dec. 4 parcurge o suită de partituri strălucitoare și captivante, desenate cu acurateță dramatică și o sigură intuiție psihologică.

3. **LIONEL** (n. 28.04.1878, Philadelphia, Pennsylvania — m. 15.11.1954,

Lionel Barrymore

Chatswarts, California), actor de teatru și film. Studii de arte frumoase și compoziție muzicală la Londra și Paris. Intensă activitate teatrală pe Broadway, unde etalează un recitativ discret, cu un pregnant sens al reliefului psihologic. Debutează pe ecran în filmul *Prietenii*. După o semnificativă prezență în cinematograful mut, apariția sonorului îi rezervă o prestigioasă consacrare artistică în *Mata-Hari*, *Tragedia Romanovilor* și *Doamna cu camelii*. Din 1939 stilul său de joc își amplifică forța dramatică. Datorită unei paralizii lombare interpretul este nevoit să joace într-un fotoliu rulant, fapt care nu-l împiedică să realizeze impresionantele creații din *Prizoniera dragostei* (Oscar 1931), *Duel în soare*, *Key Largo* și *Steaua singuratică* — partituri care marchează apogeul recitativului său realist, nuanțat, de amplu diapazon dramatic

Scanned with OKEN Scanner

FLM.: ETHEL — 1914 — *The Nightingale* (Privighetoarea), r. Augustus Thomas; 1917 — *The White Raven* (Corbul alb), r. G.D. Baker; 1933 — *Rasputin and the Empress* (Tragedia Romanovilor), r. Richard Boleslawsky (cu John şi Lionel Barrymore); 1944 — *None but the Lonely Hart* (Nimic altceva decît o inimă singuratică), r. Clifford Odets (cu Cary Grant); 1947 — *The Night Song* (Cîntecul nopţii), r. John Cromwell (cu Dana Andrews, Merle Oberon); *The Paradine Case* (Cazul Paradine), r. Alfred Hitchcock(cu Alida Valli, Gregory Peck); 1949 — *Portrait of Jenny* (Portretul lui Jenny), r. William Dieterle (cu Joseph Cotten, Jennifer Jones, Lillian Gish); *The Great Sinner* (Marele păcătos), r. Henry King (cu Ava Gardner, Gregory Peck); *The Red Danuber* (Dunărea roşie), r. George Sidney (cu Janet Leigh); 1952 — *Just for You* (Chiar pentru tine), r. Elliot Nugent (cu Bing Crosby); *Deadline U.S.A.* (Jos măştile !), r. Richard Brooks; *The Story of Three Loves* (Povestea celor trei iubiri), r. Vincente Minnelli (cu Farley Granger, Leslie Caron); 1955 — *Young at Heart* (Cu inima tînără), r. Gordon Douglas (cu Doris Day, Frank Sinatra).

JOHN: 1913 — *An American Citizen* (Un cetăţean american), r. J. Searle Dawley; 1915 — *The Dictator* (Dictatorul), r. Edwin S. Porter; 1920 — *Doctor Jekyll and Mister Hyde* (Dr. Jekill), r. John S. Robertson (cu Nita Naldi); 1922 — *Sherlock Holmes*, r. D.W. Griffith; 1924 — *Beau Brummel* (Frumosul Brummel), r. Harry Beaumont (cu Mary Astor); 1926 — *The Sea Best* (Monstrul mării), r. Millard Webb (cu Dolores Costello); *Don Juan*, r. Allan Crosland (cu Mary Astor); 1928 — *The Tempest* (Furtuna), r. Sam Taylor (cu Camilla Horn); 1930 — *Moby Dick* (Demonul Alb), r. Lloyd Bacon (cu Joan Bennett); 1932 — *Grand Hotel*, r. Edmund Goulding (cu Beery Wallace); *Arsène Lupin*, r. Jack Conway (cu Lionel Barrymore); 1933 — *Topaze*, r. Harry Abbadie D'Arrast (cu Myrna Loy); *Night Flight* (Zbor de noapte), r. Clarence Brown (cu Helen Hayes); 1936 — *Romeo and Juliet*, r. George Cukor (cu Norma Shearer); 1937 — *Maytime* (S-au cunoscut în luna mai), r. Robert Z. Leonard (cu Jeanette Mac Donald); 1938 — *Marie Antoinette*, r. William S. Van Dyke (cu Norma Shearer); 1941 — *The Invisible Woman* (Femeia invizibilă), r. Edward Sutherland (cu Virginia Bruce).

LIONEL: 1909 — *Friends* (Prietenii), r. D.W.Griffith (cu Mary Pickford); 1915 — *The Exploits of Elaine* (Aventurile Elenei); *The New Exploits of Elaine* (Noile aventuri ale Elenei) şi *The Romance of Elaine* (Povestea Elenei), serial 36 ep., r. Donald Mackenzie şi Louis Gasnier (cu Pearl White şi Warner Oland); 1921 — *The Great Aventure* (Marea aventură), r. Kennett Webb (cu Paul Kelly); 1924 — *America*, r. D.W. Griffith (cu Carol Dempster); 1926 — *Paris at Midnight* (Parisul la miezul nopţii), r. C. Mason Hopper (cu Mary Biran); 1929 — *The Misterious Island* (20.000 de leghe sub mare), r. L. Hubbard; 1931 — *The Yellow Ticket* (Biletul galben), r. Raoul Walsh (cu Elissa Landi); 1932 — *Mata-Hari*, r. George Fitzmaurice (cu Greta Garbo); 1933 — *Rasputin and the Empress* (Tragedia Romanovilor), r. Richard Boleslawsky (cu Ethel Barrymore şi John Barrymore); 1936 — *Camille* (Doamna cu camelii), r. George Cukol (cu Robert Taylor, Greta Garbo); 1938— — *The Test Pilot* (Sfidătorii aerului), r. Victor Fleming (cu Spencer Tracy, Myrna Loy, Clark Gable); 1943 — *A Guy Named Joe* (Unul pe nume Joe), r. Victor Fleming (cu Van Johnson); 1946 — *Duel in the Sun* (Duel în soare), r. King Vidor şi William Dieterle (cu Gregory Peck, Joseph Cotten, Lillian Gish); 1948 — *Key Largo*, r. John Huston (cu

Scanned with OKEN Scanner

Humphrey Bogart, Edward G. Robinson, Lauren Bacall); 1952 — *Lone Star* (Steaua singuratică), r. Victor Sherman (cu Clark Gable).

BARTHELMESS, RICHARD (pe numele adev. *Richard Semler B.*)

Richard Barthelmess

(n. 9.05.1897, New York — m. 17.08.1963, Southampton, Long Island), actor american de teatru şi film. Joacă de mic copil în compania Allei Nazimova. Debutează pe ecran sub îndrumarea marei tragediene în *Miresele războiului*. Tipul şi temperamentul său de june prim candid şi fermecător, de o puritate vibrantă, îi pregătesc o afirmare strălucită în repertoriul filmului de factură romantică. Timp de aproape 20 de ani (1920—1937) popularitatea interpretului s-a bizuit pe contribuţia unui stil de joc de ardoare emotivă şi spontaneitate poetică. Apariţia sonorului îl recomandă şi rolurilor de acută expresie dramatică. Angajamentele din *Escadrila morţii*, *Un erou modern* şi *Numai îngerii au aripi* relevă pragul de maturitate al unui interpret sobru şi discret, clasificat de către specialişti printre „cei mai mari actori romantici ai cinematografului american". FLM.: 1916 — *War Brides* (Miresele războiului), r. Herbert Brenon (cu Charles Bryant, Alla Nazimova); *Gloria's Romance* (Povestea Gloriei), film serial cu Billie Burke; 1919 — *Broken Blossoms* (Crinul strivit), r. David Wark Griffith (cu Lillian Gish); 1920 — *Way Dawn East* (Drumul spre est), r. D.W. Griffith (cu Lillian Gish); 1923 — *The Bright Shawl* (Basmaua strălucitoare), r. John S. Robertson (cu Mary Astor, Edward G. Robinson); 1926 — *The Amateur Gentleman* (Gentlemanul amator), r. Sidney Olcott (cu Dorothy Dunbar); 1930 — — *The Dawn Patrol* (Escadrila morţii), r. Howard Hawks (cu Douglas Fairbanks jr.); 1933 — *Central Airport* (Aeroportul Central), r. William Wellman (cu Sally Eilers); 1934 — *A Modern Hero* (Un erou modern), r. Georg Wilhelm Pabst (cu Jean Muir); 1939 — *Only Angels Have Wings* (Numai îngerii au aripi), r. Howard Hawks (cu Cary Grant, Rita Hayworth); 1940 — *The Man Who Talked Too Much* (Omul care vorbeşte mult), r. Victor Sherman (cu James Stewart); 1942 — *Major of 44-th Street* (Stăpînul străzii 44), r. Alfred E. Green (cu George Murphy); 1947 — *Desert Fury* (Furia deşertului), r. Lewis Allen.

BARTON, GEO (n. 23.03.1911, Piatra Neamţ), actor român de teatru

Geo Barton

şi film. Absolvent al Conservatorului de artă dramatică din Bucureşti. Activitatea scenică laborioasă şi fecundă îl plasează pe ecran odată cu debutul din *Răsună Valea*. Apariţiile ulterioare, din *Moara cu noroc*,

Porto Franco şi *Tudor* îşi datorează succesul de critică şi simpatia de public pregnanţei expresive a chipului, caracterizărilor nuanţate, jocului sigur şi precis. Inteligenţa dramatică şi eleganţa recitativului îi rezervă o carieră cinematografică majoră, punctată de momentele din *Dacii*, *Subteranul* şi *Simpaticul domn R.* Prestanţa datelor fizice, ca şi luciditatea registrului de caracterizare, i-au asigurat o poziţie de prim plan în arta interpretativă românească.

FLM.: 1949 — *Răsună valea*, r. Paul Călinescu (cu Marcel Anghelescu, Radu Beligan, Angela Chiuaru); 1956 — *Moara cu noroc*, r. Victor Iliu (cu Ioana Bulcă, Colea Răutu, Constantin Codrescu); 1960 — *Nu vreau să mă însor*, r. Manole Marcus (cu Liliana Tomescu, Nae Roman); 1961 — *Porto Franco*, r. Paul Călinescu (cu Ştefan Ciubotăraşu, Simona Bondoc); 1962 — *Tudor*, r. Lucian Bratu (cu Emanoil Petruţ, George Vraca, Olga Tudorache, Alexandru Giugaru); 1964 — *Mofturi 1900*, r. Jean Georgescu (cu Ion Lucian, Ioana Bulcă, Iurie Darie, Horia Şerbănescu); 1965 — *Camera albă*, r. Virgil Calotescu (cu Ion Besoiu, Silviu Stănculescu); 1966 — *Dacii*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Pierre Brice, Emil Botta); 1967 — *Subteranul*, r. Virgil Calotescu (Iurie Darie, Leopoldina Bălănuţă, Emil Botta); 1969 — *Simpaticul domn R.*, r. Ştefan Traian Roman (cu Mihai Pălădescu, Silviu Stănculescu); 1975 — — *Ştefan cel Mare*, r. Mircea Drăgan (cu Gheorghe Cozorici, Gheorghe Dinică, Toma Dimitriu).

BASEHART, RICHARD (n. 31. 08.1919, Tanesville, Ohio), actor american de teatru şi film. După o intensă activitate jurnalistică şi de crainic radiofonic se produce, cu mari succese, pe scenele de pe Broadway (Laureat cu „New York Drama Critics' Circle" — 1945). Angajamentele de debut din *Urletul lupului* şi *Tensiune* semnifică începutul unei cariere cinematografice de prestigiu, susţinută de talentul portretizării realiste, de un viu sens al introspecţiei psihologice. Caracterizările incisive din *Trădătorul*, *La strada*, *Escrocii* şi *Fraţii Karamazov* dezvăluie datele particulare ale unui talent complex, interesant şi vital, predestinat compoziţiei dramatice consistente, de profundă expresie emotivă.

FLM.: 1947 — *Cry Wolf* (Urletul lupului), r. Peter Godfrey (cu Errol Flynn); 1949 — *Tension* (Tensiune), r. John Berry (cu Andrey Totter); 1951 — *Fixed Bayonets* (Baioneta la armă), r. Samuel Fuller (cu James Dean); *Fourteen Hours* (14 ore), r. Henry Hathaway (cu Agnes Moorehead, Grace Kelly); *Decision Before Dawn* (Trădătorul / Hotărire înaintea zorilor), r. Anatole Litvak (cu Hildegard Neff, Gary Merrill); 1953 — *Titanic*, r. Jean Negulesco (cu Clifton Webb, Barbara Stanwyck); 1954 — *La strada*, r. Federico Fellini (cu Giulietta Masina, Anthony Quinn); 1955 — *Il bidone* (Escrocii), r. Federico Fellini (cu Broderick Crawford, Franco Fabrizzi); 1956 — *Moby Dick*, r. John Huston (cu Orson Welles, Gregory Peck); 1958 — *The Brothers Karamazov* (Fraţii Karamazov), r. Richard Brooks (cu Maria Schell, Yul Brynner); 1960 — *Jovanka e le* altre (Jovanka şi celelalte), r. Martin Ritt (cu Silvana Mangano, Jeanne Moreau); *Portrait in Black* (Portret în negru), r. Michael Gordon (cu Lana Turner, Anthony Quinn); 1963 — — *Kings of the Sun* (Regii soarelui), r. Jack Lee Thompson (cu Yul Brynner); 1969 — *Un homme qui me plait* (Un om care-mi place), r. Claude Lelouch (cu Annie Girardot, Jean-Paul Belmondo); 1970 — *City beneath the Sea* (Cetatea submarină / Oraşul mai jos ca marea), r. Irvin Allen (cu Stuart Whitman); 1972 — *The Escape of the Birdmen* (Evadarea captivilor / Misiunea secretă a maiorului Cook), r. Philip Leacock (cu Doug McClure).

Scanned with OKEN Scanner

BATALOV, ALEKSEI VLADIMIROVICI (n. 20.11.1928, Vladi-

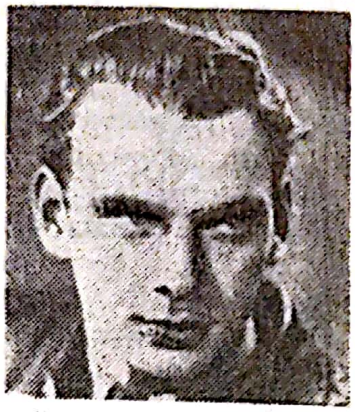

Alexei Vladimirovici Batalov

mir), actor sovietic de teatru şi film. Fiul celebrului actor *Nikolai Petrovici B.* Studiază la Şcoala de Artă Dramatică dependentă de MHAT. Joacă pe scena teatrului MHAT (Teatrul de Artă din Moscova). Debutează în cinema de timpuriu (16 ani) în filmul *Zoia*. Stilul de joc sobru şi interiorizat, cu rezonanţe dramatice tulburătoare, vibrante, se impune cu autoritate în filmele *Neamul Jurbinilor*, *Zboară cocorii* şi *Omul meu drag* şi-i conferă interpretului o popularitate internaţională. Eleganţa naturală a jocului şi farmecul masculin îi permit să abordeze repertoriul clasic în *Doamna cu căţelul*, partitură emoţionantă, de memorabilă autenticitate psihologică. Momentul culminant al carierei sale îl constituie rolul Gusev din *Nouă zile dintr-un an*, model particular de fineţe şi subtilitate dramatică. Din 1959 se revelează ca excelent regizor cu filmele *Mantaua* — 1959, *Trei grăsuni* — 1967 şi *Jucătorul* — 1972.

FLM.: 1954 — *Bolşaia semia* (Neamul Jurbinilor), r. Iosif Heifiţ (cu Boris Andreev, Klara Luciko); 1955 — *Delo Rumianţeva* (Cazul Rumianţev), r. Iosif Heifiţ (cu Nikolai Kriucikov); 1956 — *Mati* (Mama), r. Mark Donskoi (cu Vera Mareţkaia); 1957 — *Letiat juravli* (Zboară cocorii), r. Mihail Kalatozov (cu Tatiana Samoilova); 1958 — *Dorogoi moi celovek* (Omul meu drag), r. Iosif Heifiţ (cu Tatiana Makarova); 1959 — *Dama s sobacikoi* (Doamna cu căţelul), r. I. Heifiţ (cu Ia Savvina); 1961 — *Deviat dnei odnovo goda* (Nouă zile dintr-un an), r. Mihail Romm (cu Inokenti Smoktunovski); 1963 — *Deni sciastia* (Ziua fericirii), r. I. Heifiţ (cu Nikolai Kriucikov); 1967 — *V gorode „S"* (În oraşul „S"), r. I. Heifiţ; *Tri tolstiaka* (Trei grăsuni), r. A. Batalov şi I. Şapiro; 1968 — *Jivoi trup* (Cadavrul viu), r. V. Vengherov; 1970 — *Beg* (Fuga), r. A. Alov şi Vl. Naumov (cu Mihail Ulianov, Liudmila Savelieva); *Vnimanie cerepaha* (Atenţie, broasca ţestoasă), r. Rolan Bikov; 1975 — *Zvezda plenitelnogo sciastia* (Steaua fericirii captive), r. Vladimir Motîl (cu Oleg Strijenov, Innokenti Smoktunovski).

BATALOV, NIKOLAI PETROVICI (n. 6.12.1899, Moscova — m

Nikolai Petrovici Batalov

10.11.1937), actor sovietic de teatru şi film. Studiază la Şcoala de Artă Dramatică dependentă de MHAT din Moscova, teatru pe scena căruia va înregistra primele mari succese ale carierei interpretative. Debutează pe ecran în *Legenda lui Anticrist*, dar activitatea teatrală este prevalentă. Revine în cinema tîrziu, consacrîndu-se decisiv cu rolul lui Pavel Vlasov din filmul *Mama*, operă antologică care-i pregăteşte consa-

Scanned with OKEN Scanner

crarea internațională. Aparițiile ulterioare din *Patul și divanul*, *Soția* și *Pămîntul prizonier* relevă o extraordinară forță de sugestie a registrului de caracterizare dramatică. În filmele sonore *Drumul vieții*, *Cioban și țar*, *Trei tovarăși*, realizează noi performanțe interpretative. Vocația pentru jocul interiorizat, plin de căldură sufletească, ca și dezinvoltura comunicativă a replicii ironice, îl situează pe *N.B.* în rîndul marilor actori ai filmului sovietic din deceniile 3 și 4. FLM.: 1924 — *Aelita*, r. Iakov Protazanov (cu Mihail Jarov, Igor Ilinski); 1926 — *Mati* (Mama), r. Vsevolod Pudovkin (cu Vera Baranovskaia); 1927 — *Tretia meșceanskaia* (Patul și divanul), r. Abraham Room (cu L. Semenova); *Jena* (Soția), r. M. Dorohin (cu V. Popova); *Zemlia v plenu* (Pămîntul prizonier), r. Feodor Ozep (cu S. Iakovleva); 1931 — *Putiovka v jizni* (Drumul vieții), r. Nikolai Ekk (cu Mihail Jarov); 1933 — *Gorizont* (Orizont), r. Lev Kulești (cu E. Kuzmina); 1934 — *Pastuh i țar* (Cioban și țar), r. A. Ledascev; 1935 — *Sokrovișcia poghibșego korablia* (Taina vaporului scufundat), r. V. Braun; *Tri tovarișcia* (Trei tovarăși), r. S. Timoșenko (cu V. Polonskaia).

BAUR, HARRY (n. 12.04.1880, Montrouge, Seine — m. 20.04.1943, Paris), actor francez de teatru și film. Absolvent al Conservatorului din Marsilia (premiul I — tragedie; premiul I — comedie). Debutează pe scenele teatrelor din Marsilia. În continuare, joacă la „Palais-Royal", „Femina", „Odéon", „Michel", „Athénée", „Gymnase", „Réjane", „Capucines", „Vaudeville", „Variétés", „Renaissance", „Théâtre des Arts", „Oeuvre". *H.B.* a cunoscut în epocă un prestigiu interpretativ de răsunet continental, grație recitativului puternic, viguros, ca și facultății penetrante a caracterizărilor comico-dramatice. Prima apariție în cinema: *Shylock*. După alte două angajamente filmice, incomodat de absența replicii „vorbite", se reîntoarce pe scenă. Revine pe ecran în filmul sonor cu *David Golder* (1930) și treptat accede la poziția de mare vedetă a cinematografului francez, prețuire echivalentă aceleia de „monstru sacru". Angajamentele sale din *Morcoveață*, *Mizerabilii*, *Crimă și pedeapsă*, *Carnet de bal* relevă o vitalitate interpretativă debordantă, oarecum retorică, dar de indiscutabilă expresivitate dramatică. Prestanța scenică, de marcă teatrală, însă promptă și decisă în caracterizare, conferă portretizărilor relief și autenticitate psihologică. A fost președinte al Uniunii Internaționale a Artiștilor și al Asociației Artiștilor Dramatici — Fundația Taylor. Moare asasinat, prin tortură, de Gestapo. FLM.: 1910 — *Shylock*, r. Henry Desfontaines (cu René Joubé); 1913 — *L'âme du bronze* (Sufletul de bronz), r. Henri Roussel (cu Lilian Grenze); 1923 — *La voyante* (Prezicătoarea), r. Léon Abrams (cu Sarah Bernhardt); 1930 — *David Golder*, r. Julien Duvivier; 1931 — *Les cinq gentlemans maudits* (Cavalerii morții), r. Julien Duvivier (cu René Lefèvre); 1932 — *La tête d'un homme* (Noaptea voluptății), r. Julien Duvivier (cu Valery Inkijinoff); *Poil de carotte* (Roșcovanul / Morcoveață), r. Julien Duvivier; 1934 — *Les misérables* (Mizerabilii), r. Raymond Bernard (cu Charles Vanel, Charles Dullin, Marguerite Moreno); 1935 —

Harry Baur

— *Crime et châtiment* (Crimă şi pedeapsă), r. Pierre Chenal (cu Pierre Blanchar); 1936 — *Samson*, r. Maurice Tourneur; *Tarass Boulba*, r. Alexis Granowsky (cu Danielle Darrieux); *Le Golem* (Omul de lut/Golem), r. Julien Duvivier; *Un grand amour de Beethoven* (Nemuritoarea iubire), r. Abel Gance (cu Annie Ducaux, Jean-Louis Barrault); 1937 — *Un carnet de bal*, r. Julien Duvivier (cu Pierre Blanchar, Fernandel, Raimu); 1939 — *La tragédie impériale* (Tragedia imperială), r. Marcel L'Herbier (cu Alexandre Mihalescu); *Volpone*, r. Maurice Tourneur (cu Louis Jouvet, Charles Dullin); 1941 — *L'assassinat du Père Noël* (Cine l-a ucis pe Moş Crăciun), r. Christian-Jaque (cu Raymond Rouleau, Bernard Blier); 1943 — *Symphonie eines Lebens* (Simfonia unei vieţi), r. Hans Bertram (cu Henny Porten).

BAXTER, ANNE (n. 07.05.1923, Michigan City, Indiana), actriţă ame-

Anne Baxter

ricană de teatru şi film. Notabilă activitate teatrală pe Broadway. Debutează în cinema în 1940. Cu apariţiile ulterioare din *Mlaştini*, *Splendoarea Ambersonilor*, *Spionaj în deşert* etalează o rară vigoare interpretativă, dublată de datele unei feminităţi contradictorii, deopotrivă tandre şi pasionale. Valorile patetice ale recitativului, siguranţa replicii incisive, maliţioase, se impun magistral în *Un scandal regal*, *Tăişul briciului*, r. Edmund Goulding (Oscar 1946) şi *Totul despre Eva*. Deşi continuă să realizeze pe marele ecran numeroase roluri de excepţie, măsură a unui neobişnuit talent dramatic, *A.B.* se dedică în principal televiziunii unde îşi consolidează definitiv reputaţia artistică — „una dintre cele mai interesante actriţe ale filmului american" (critica).

FLM.: 1940 — *20 Mule Team* (Douăzeci de măgari înhămaţi), r. Richard Thorpe (cu Wallace Beery); 1941 — Swamp Water (Mlaştini), r. Jean Renoir (cu Dana Andrews, John Carradine); 1942 — *The Magnificient Ambersons* (Măreţia/Orgoliul Ambersonilor), r. Orson Welles (cu Joseph Cotten, Dolores Costello); 1943 — *Five Graves to Cairo* (Spionaj în deşert), r. Billy Wilder (cu Akim Tamiroff, Erich von Stroheim); *The North Star* (Steaua Nordului), r. Lewis Milestone (cu Erich von Stroheim); 1945 — *A Royal Scandal* (Un scandal regal), r. Otto Preminger (cu Mischa Auer); 1946 — *Smoky*, r. Louis King (cu Fred Mc. Murray); *Angel on My Shoulder* (Îngerul pe umărul meu), r. Archie Mayo (cu Paul Muni); 1950 — *All About Eve* (Totul despre Eva), r. Joseph Leo Mankiewicz (cu Marilyn Monroe, Bette Davis); 1953 — *I Confess* (Mărturisire), r. Alfred Hitchcock (cu Montgomery Clift); 1956— *The Ten Commandments* (Cele zece porunci), r. C.B. De Mille (cu Charlton Heston, Jean Marais, Edward G. Robinson); 1957 — *Chase a Crooked Shadow* (Alerg după o umbră falsă), r. Michel Anderson (cu Richard Todd); 1960 — *Cimarron*, r. Anthony Mann (cu Glenn Ford, Maria Schell); 1962 — *A Walk on the Wild Side* (Pe drumul sălbatic), r. Edward Dmytryk (cu Laurence Harvey, Jane Fonda); 1966 — *Donne alla frontiera* (Femei la frontieră), r. G. Grooper; 1971 — *Fool's Parade* (Parada nebunilor), r. Andrew Mc.Laglen (cu James Stewart, George Kennedy).

Scanned with OKEN Scanner

BAXTER, WARNER (n. 29.03.1893, Columbus, Ohio — m. 7.05.1953,

Warner Baxter

Hollywood), actor american de teatru şi film. Se consacră pe scenele new-york-eze în roluri de june prim, bizuindu-se pe resursele unui stil de joc plastic şi decis în caracterizare. Pe ecran se afirmă cu precădere în filmele sonore *Tata picioare lungi*, *Strada 42*, *Regele burlescului*, care îl impun printre actorii de puternică vînă dramatică şi de amplu registru psihologic. Recitativul elegant şi cordial, desenul psihologic reflexiv şi discret îi permit să realizeze cu regularitate roluri nuanţate, de riguroasă caracterizare dramatică. Silueta înaltă şi suplă, chipul deschis, sincer, surîsul plăcut şi tandru, constituiau în epocă semnalmentele unui personaj de film extrem de popular. Odată cu declinul său divistic din dec. 6, *W.B.* abordează, cu remarcabile rezultate, repertoriul compoziţiei de caractere. Laureat cu Oscar 1929. FLM.: 1918 — *All Woman* (Toate femeile), r. Hobart Henley (cu Mae Mars); 1925 — *The Golden Bed* (Patul de aur), r. C.B. De Mille (cu William Rich); *The Air Mail* (Poşta aeriană), r. Irving Willat (cu Billie Dove); 1926 — *Aloma of the South Seas* (Aloma din Mările Sudului), r. Jacques Tourner (cu Gilda Gray); 1928 — *Ramona*, r. Edwin Carewe (cu Dolores Del Rio); 1931 — *Daddy Long Legs* (Tata picioare lungi), r. Alfred Santell (cu Janet Gaynor); 1932 — *42end Street* (Strada 42), r. Lloyd Bacon (cu Ginger Rogers, Bébé Daniels); 1935 — *King of Burlesque* (Regele burlescului), r. Sidney Lanfield (cu Alice Faye); *The Robin Hood of Eldorado* (Robin Hood din Eldorado), r. William Wellman (cu Ann Loring); 1936 — *The Road to Glory* (Marşul de noapte), r. Howard Hawks (cu Fredric March); 1941 — *Adam Had four Sons* (Testamentul/Adam avea patru fii), r. Gregory Ratoff (cu Ingrid Bergman); 1944 — *Lady in the Dark* (Femeia în întuneric), r. Mitchell Leisen (cu Ginger Rogers); 1949 — *The Crime Doctor's Diary* (Crima doctorului Diary), r. Seymour Friedman (cu Stephen Dunne); 1950 — *State Penitentiary* (Închisoare de stat), r. Lew Landers.

BĂLĂNUŢĂ, LEOPOLDINA (n. 10.12.1934, Păuleşti, satul Hăulişca,

Leopoldina Bălănuţă

Vrancea), actriţă română de teatru şi film. Absolventă a IATC, promoţia 1957 (clasa Marietta Sadova şi Marcel Anghelescu). Joacă pe scenele: „Cassandra" (1957—1958), Teatrul de Stat din Piatra Neamţ (1958—1959), Teatrul „Mic" (1959—1960). Personalitate interpretativă de excepţie, posesoare a unui stil de joc subtil, străbătut de inflexiunile unui patetism tulburător, *L.B.* s-a impus cu deosebire pe scenă unde realizează creaţii de memorabilă individualizare dramatică. Sensibilitatea şi inteligenţa recitativului, atitudinea scenică schiţată cu o remarcabilă justeţe psiho-

logică, precum și expresivitatea datelor naturale — îndeosebi a chipului, capabil să sugereze o ardentă trăire artistică — vor fi valorificate și pe ecran din 1963. Din nefericire, debutul aparține unei partituri modeste, nesemnificative pentru o reconversiune a actriței de teatru la arta filmului. După un nou angajament cinematografic, în 1967, și acesta tardiv, *L.B.* se relevă ca autentică interpretă de film în *Nunta de piatră* și *Dincolo de pod*. Forța profund interiorizată a recitativului din acest film, de o răscolitoare forță tragică, o aliniază pe *L.B.*, în pofida filmografiei sale modeste, printre marile interprete ale ecranului românesc.

FLM.: 1963 — *Pisica de mare*, r. Gheorghe Turcu (cu Victor Rebengiuc, Colea Răutu, Toma Dimitriu, Nicolae Sireteanu, Iurie Darie, George Măruță, Haralambie Boroș, Dorin Dron, Amza Pellea); 1967 — *Subteranul*, r. Virgil Calotescu (cu Iurie Darie, Emil Botta, Ștefan Ciubotărașu, Toma Caragiu, Dem Rădulescu, Constantin Codrescu, Geo Barton, Monica Ghiuță, Viorica Farcaș); 1971 — *Nunta de piatră*, r. Mircea Veroiu (cu Eliza Petrăchescu, Maria Domiga, Adrian Georgescu); 1976 — *Dincolo de pod*, r. Mircea Veroiu (cu Mircea Albulescu, Ion Caramitru, Irina Petrescu, Ovidiu Iuliu Moldovan).

BEERY, WALLACE (n. 1.04.1881, Kansas City, Missouri — m. 15.04. 1949, Beverly Hills, California), actor american de teatru și film. Studii universitare la „Chase School" din Kansas City. Debutează ca actor comic de circ, apoi joacă în spectacole de varietăți, de music-hall și comedii muzicale. Angajat de firmele „Tannhäuser Studios" și „Essanay" susține mici roluri de comic și de westman. Datele comico-dramatice ale stilului său de joc cunosc prima afirmare în *Cei patru cavaleri ai Apocalipsului*, *Robin Hood* și *Scara de nisip*. Primul mare succes interpretativ și-l datorează rolului din *Casa cea mare*. De acum, actorul înalt și bine clădit, etalează resursele unui joc sobru și bărbătesc, de „dur", pe care îl investește cu un fond de intimă vibrație sufletească. Cu apariția din *Piciul* (Oscar 1932), *Dineu la ora 8*, *Grand Hotel* și *Viva Villa!* (Cupa Volpi 1934), *W.B.* devine o figură marcantă a cinematografului american și internațional. A fost căsătorit cu Gloria Swanson.

Wallace Beery

FLM.: 1920 — *The Mollycoddle* (Papă-lapte), r. Victor Fleming (cu Douglas Fairbanks); 1921 — *The Four Horsemen of the Apocalypse* (Cei patru cavaleri ai Apocalipsului), r. Rex Ingram (cu Rudolf Valentino); 1922 — *Robin Hood*, r. Allan Dwan (cu Douglas Fairbanks); 1928 — *Beggars of Life* (Cerșetorii vieții), r. William Wellman (cu Louise Brooks); 1930 — *The Big House* (Casa cea mare), r. George Hill (cu Chester Morris); 1931 — *The Champ* (Piciul), r. King Vidor; 1932 — *Flesh* (Vraja trupului), r. J. Ford; *Grand Hotel*, r. Edmund Goulding (cu Greta Garbo); 1934 — *Viva Villa !*, r. Jack Conway (cu Fay Wray); 1938 — *The Port of Seven Seas* (Portul celor șapte mări), r. James Whale (cu Maureen O'Sullivan); 1940 — *Man from Dakota* (Omul din Dakota), r. Leslie Fenton (cu Dolores Del Rio); 1941 — *The Bad Man* (Omul rău), r. Richard Thorpe (cu Loraine Day); 1946 — *The Mighty Mc. Gurk* (Invincibilul Mc. Gurk), r. John Waters

Scanned with OKEN Scanner

(cu Dean Stockwell, Tom Drake); 1948 — *A Date with Judy* (Odată cu Judy), r. Richard Thorpe (cu Jane Powell); 1949 — *Big Jack* (Marele Jack), r. Richard Thorpe (cu Richard Conte).

BELIGAN, RADU (n. 14.12.1918, Galbeni, Bacău), actor român de

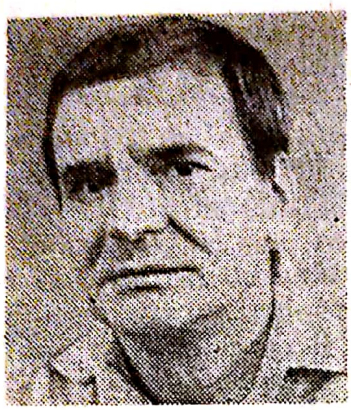

Radu Beligan

teatru și film. Absolvent al Conservatorului de artă dramatică din București. Debutează pe scena teatrului „Muncă și lumină" (1938, sub direcția lui V.I. Popa). Deși atras de dramă, actorul va fi îndrumat către repertoriul comediografic, unde se afirmă cu autoritate grație aptidinilor comice neobișnuite, deconcertante. Intonația comico-sentimentală a registrului de caracterizare i-a atras pe scenă o imensă simpatie de public și aprecierile elogioase ale criticii. Prezența sa pe ecran, din 1943, a avut darul să polarizeze interesul spectatorilor asupra unuia dintre marii maeștrii ai artei interpretative românești. Activitatea sa cinematografică alternează momentele, numeroase, ale ecranizărilor *(O noapte furtunoasă, O scrisoare pierdută)* cu acelea ale filmului de actualitate *(Explozia)*. Eleganța naturală a atitudinii scenice, predispozițiile interpretative lirice și dramatice, i-au permis să compună, pe scenă ca și pe ecran, figuri de singulară valoare artistică. Profesor la IATC, director al Teatrului de Comedie din București (1960—1968) și al Teatrului Național din București (1968), vicepreședinte (1965) și președinte (1971) al Institutului Internațional de Teatru. Artist al poporului. FLM.: 1943 — *O noapte furtunoasă*, r. Jean Georgescu (cu Alexandru Giugaru, Florica Demion, Maria Maximilian, Iordănescu-Bruno); 1946 — *Visul unei nopți de iarnă*, r. Jean Georgescu (cu George Vraca, Maria Filoti); 1949 — *Răsună Valea*, r. Paul Călinescu (cu Marcel Anghelescu, Geo Barton); 1950 — *Bulevardul „Fluieră Vintu"* r. Jean Mihail; 1952 — *Lanțul slăbiciunilor*, r. Jean Georgescu; 1953 — *O scrisoare pierdută*, r. Sică Alexandrescu, Victor Iliu (cu Niki Atanasiu, Alexandru Giugaru, Marcel Anghelescu, Costache Antoniu); 1955 — *Afacerea Protar*, r. Haralambie Boroș (cu Ion Iancovescu, Ion Finteșteanu); *Directorul nostru*, r. Jean Georgescu (cu Alexandru Giugaru, Grigore Vasiliu-Birlic); 1960 — *Bădăranii*, r. Sică Alexandrescu, Gheorghe Naghi (cu Grigore Vasiliu-Birlic, Alexandru Giugaru, Carmen Stănescu, Niki Atanasiu); 1963 — *Lanterna cu amintiri*, r. Jean Georgescu; *Pași spre lună*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Florin Piersic); 1966 — *Castelanii*, r. Gheorghe Turcu; 1967 — *Șeful sectorului suflete*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Irina Petrescu, Toma Caragiu); 1972 — *Explozia*, r. Mircea Drăgan (cu Gheorghe Dinică, Toma Caragiu, Draga Olteanu, Dem. Rădulescu, Jean Constantin); 1973 — *Întoarcerea lui Magellan*, r. Cristiana Nicolae (cu Mihaela Marinescu, Vladimir Găitan); 1975 — *Tată de duminică* r. Mihai Constantinescu (cu Amza Pellea, Gina Patrichi); 1976 — *Singurătatea florilor*, r. Mihai Constantinescu (cu Toma Caragiu, Colea Răutu, Ica Matache).

BELMONDO, JEAN-PAUL (n. 9.04.1933, Neuilly-sur-Seine, Seine), actor francez de teatru și film. Absolvent al Conservatorului din Paris. După o scurtă activitate scenică se dedică filmului. Debutează pe ecran

în *Fii frumoasă și taci*. Un an mai tirziu se afirmă răsunător cu partitura din *Cu sufletul la gură*, film reprezentativ al „noului val" care-i asigură interpretului aprecierea de reprezentant ideal al unei anumite tinereți moderne și poziția de „star". Rolurile următoare, din *Moderato cantabile*, *La Ciociara* și *O femeie este o femeie* îl aliniază marilor nume ale ecranului francez. Jocul plastic, solid, vina corozivă, sarcastică a gestului dramatic, chipul de neconfundat, de o fascinație anti-divistică, sînt datele unei personalități interpretative extrem de îndrăgite de publicul contemporan. Predestinat repertoriului de serie, mai mult sau mai puțin comercial, *J.-P. B.* abordează cu dezinvoltură uimitoare o gamă variată de roluri. Acest actor înzestrat manifestă, în pofida dinamismului comico-dramatic, o automulțumire care îl menține departe de probele interpretative majore.

Jean-Paul Belmondo

FLM.: 1957 — *Sois belle et tais-toi* (Fii frumoasă și taci), r. Marc Allégret; 1958 — *Les tricheurs* (Trișorii), r. Marcel Carné (cu Laurent Terzieff, Jacques Charrier); 1959 — *A bout de souffle* (Cu sufletul la gură), r. Jean-Luc Godard (cu Jean Seberg); 1960 — *Lettere di una novizia* (Novicele), r. Alberto Lattuada (cu Pascale Petit); *Moderato Cantabile*, r. Peter Brook (cu Jeanne Moreau); *La Ciociara*, r. Vittorio De Sica (cu Sophia Loren, Raf Vallone); 1961 — *Une femme est une femme* (O femeie este o femeie), r. Jean-Luc Godard (cu Anna Karina); 1962 — *Le doulos* (Denunțătorul), r. Jean-Pierre Melville (cu Serge Reggiani); 1963 — *Dragées au poivre* (Drageuri cu piper), r. Jacques Baratier (cu Monica Vitti); 1964 — *Cent mille dollars au soleil* (O sută de mii de dolari la soare), r. Henri Verneuil (cu Lino Ventura); 1965 — *Pierrot le fou* (Pierrot nebunul), r. Jean-Luc Godard (cu Anna Karina); 1966 — *Paris brûle-t-il ?* (Parisul arde?), r. René Clément (cu Simone Signoret, Yves Montand, Orson Welles, Alain Delon, Kirk Douglas, Charles Boyer); 1967 — *Casino Royal*, r. John Huston, Ken Hughes, Val Guest, Robert Parrish, Joseph Mc. Grath (cu Ursula Andress, Charles Boyer); 1968 — *Le cerveau* (Creierul), r. Gérard Oury (cu Bourvil, David Niven, Eli Wallach); 1969 — *Borsalino*, r. Jacques Deray (cu Alain Delon); 1970 — *Les mariés de l'an II* (Mirii anului II), r. Jean-Paul Rappenau(cu Marlène Jobert); 1971 — *Le Casse* (Spargerea), r. Henri Verneuil); 1972 — *L'héritier* (Moștenitorul), r. Philippe Labro (cu Carla Gravina); 1973 — *Le magnifique* (Magnificul), r. Philippe de Brocca (cu Jaqueline Bisset); 1974 — *Peur sur la ville* (Teamă în oraș), r. Henri Verneuil (cu Omar Sharif); 1975 — *L'incorigilbe* (Incorigibilul), r. Philippe de Broca (cu Geneviève Bujold); *L'alpaqueur*, r. Philippe Labro (cu Bruno Cremer).

BENNETT, JOAN (n. 27.02.1910, Palisades, New Jersey), actriță ame-

Joan Bennett

ricană de film. Sora actriței de film Constance B. După o activitate fulgurantă pe scenă debutează pe ecran în *Disraeli*, dedicîndu-se exclusiv artei filmice. Angajamentele de prim plan din *Moby Dick*, *Omul care a jefuit banca din Monte Carlo* și *Insula oamenilor pierduți* relevă, de fiecare dată, o intuiție sigură a reliefului psihologic, pasional și tulburător. Ritmul nervos și neliniștitor al recitativului, atmosfera cu totul particulară, de un patetism sinuos și ambiguu, care însoțește registrul de caracterizare dramatică, vor fi valorificate de Fritz Lang în *Femeia din fereastră*, *Strada Roșie* și *Secretul de dincolo de ușă*. Posibilitățile exemplare ale stilului de joc din *Femeia de pe plajă*, *Scurta fericire a lui Francis Macomber* și *Clipa nesăbuită* se întemeiază pe seducția romantică a datelor naturale, ca și pe expresivitatea penetrantă, aprofundată psihologic, a trăirii artistice. Din 1945 devine producătoare de film.

FLM.: 1929 — *Disraeli*, r. Alfred E. Green (cu George Arliss); 1930 — *Moby Dick*, r. Lloyd Bacon (cu John Barrymore); 1933 — *Little Woman* (Micuțele doamne / Cele 4 fiice ale dr. March), r. George Cukor (cu Katherine Hepburn); 1935 — *Mississippi*, r. Edward Sutherland (cu Bing Crosby); 1935 — *The Man Who Broke the Bank of Monte Carlo* (Omul care a jefuit banca din Monte Carlo), r. Stephen Roberts (cu Ronald Colman); 1936 — *13 Hours by Air* (13 ore în aer), r. Mitchell Leisen (cu Dean Jagger Pitts); 1940 — *The House Across the Bay* (Între doi bărbați), r. Lloyd Nolan (cu George Raft); 1944 — *The Woman in the Window* (Femeia din fereastră), r. Fritz Lang (cu Edward G. Robinson); 1947 — *The Woman on the Beach* (Femeia de pe plajă), r. Jean Renoir (cu Robert Ryan); 1948 — *Secret Beyond the Door* (Secretul de dincolo de ușă), r. Fritz Lang (cu Michael Redgrave); 1949 — *The Reckless Moment* (Clipa nesăbuită), r. Max Ophüls (cu Geraldine Brooks); 1950 — *Father of the Bride* (Tatăl miresei), r. Vincente Minnelli (cu Elisabeth Taylor, Spencer Tracy); 1955 — *We're No Angels* (Nu sîntem ingeri), r. Michael Curtiz (cu Humphrey Bogart, Peter Ustinov, Aldo Ray); 1956 — *Navy Wife*, r. Edward Bernds (cu Gary Merrill).

BERGMAN, INGRID (n. 29.08. 1915, Stockholm), actriță americană

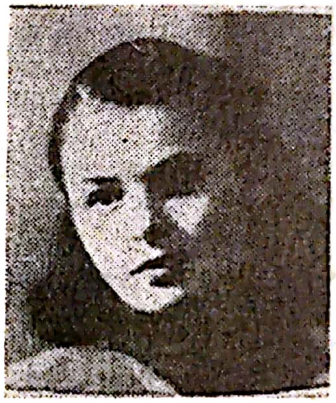

Ingrid Bergman

de teatru și film, de origine suedeză. Studii clasice la liceul „Flickor". Absolventă a Școlii Regale de Artă Dramatică dependentă de „Kungliga Dramatiska Teatern" din Stockholm. Debutează pe ecran în *Povestea lui Munkbro*. Caracterul profund original al stilului de joc îi asigură o afirmare rapidă. Silueta suplă, agilă și nervoasă, profilul statuar al chipului, fascinația privirilor învăluitoare, desenul fluid al surîsului tandru și diafan suscită o admirație generală și-i conferă interpretei aureola unei „noi" Greta Grabo. Solicitată de Hollywood (1939), *I.B.* se lansează fulgerător în planul unui divism particular, păstrîndu-și intactă candoarea feminină a debuturilor. Pentru americani, personalitatea actriței are echivalența unei revelații tulburătoare confirmată cu regularitate de adînca spiritualitate a jocului, de amplitudinea mijloacelor sale expresive, comice

dramatice, patetice, tragice. După o paranteză profesională desfășurată în Italia unde turnează sub direcția lui Roberto Rossellini (cu care a fost căsătorită un timp), revine în U.S.A., via Paris *(Elena și bărbații)*, unde își reia seria marilor succese interpretative. Este laureată cu Oscar pentru rolurile din *Lumina de gaz* — 1944 și *Anastasia* — 1956. A jucat sporadic pe scenele de pe Broadway. FLM.: 1935 — *Munkbrogreven* (Povestea lui Munkbro), r. Edwin Adolphson; 1937 — *Pă Solsidan* (Amanta legitimă), r. Gustav Molander; 1938 — *Die Vier Gesellen* (Strengărițele), r. Carl Fröhlich; 1939 — *Intermezzo/A Love Story* (O poveste de dragoste), r. Gregory Ratoff (cu Leslie Howard); 1940 — *The Philadelphia Story* (Poveste din Philadelphia), r. George Cukor (cu Katherine Hepburn, Cary Grant, James Stewart); 1941 — *Dr. Jekyll and Mr. Hyde* (Dr. Jekyll), r. Victor Fleming (cu Lana Turner, Spencer Tracy); 1942 — *Casablanca*, r. Michael Curtiz (cu Humphrey Bogart); 1943 — *For Whom the Bell Tools* (Cui îi bate ceasul), r. Sam Wood (cu Akim Tamiroff, Katina Paxinou, Gary Cooper); 1944 — *Gaslight* (Lumina de gaz), r. George Cukor (cu Joseph Cotten, Charles Boyer); 1945 — *Spellbound* (Fascinație), r. Alfred Hitchcock (cu Gregory Peck); 1946 — *Notorius* (Înlănțuiții), r. A. Hitchcock (cu Cary Grant); 1949 — *Under Capricorn* (Tropicul Capricornului), r. A. Hitchcock (cu Joseph Cotten); 1952 — *Europa'51*, r. Roberto Rossellini (cu Anthony Quinn, Giulietta Masina); 1954 — *Viaggio in Italia* (Călătorie în Italia), r. R. Rossellini; 1955 — *Elena et les hommes* (Elena și bărbații), r. Jean Renoir, (cu Juliette Gréco, Jean Marais, Mel Ferrer); — *Anastasia*, r. Anatole Litvak (cu Yul Brynner, Akim Tamiroff); 1958 — *Indiscreet* (Indiscreție), r. Stanley Donen (cu Cary Grant); 1961 — *Good-Bye Again/Do You LikeBrahms?* (Vă place Brahms?), r. Anatole Litvak (cu Anthony Perkins); 1968 — *Cactus Flower* (Floarea de cactus), r. George Saks (cu Goldie Hawn); 1970 — *A Walk in the Spring Rain* (O plimbare prin ploaia de primăvară), r. G. Green (cu Anthony Quinn); 1974 — *Murder in the Orient Express* (Orient Express), r. Sidney Lumet (cu Lauren Bacall, Sean Connery); 1976 — *A Matter of Time* (O chestiune de timp), r. Vincente Minnelli (cu Liza Minnelli).

BERGNER, ELISABETH Pe numele adev. *Elisabeth Ettel)* (n. 22.08.

Elisabeth Bergner

1897, Drohobycz), actriță austriacă de teatru și film. Absolventă a Conservatorului din Viena. Joacă pe scenele de limbă germană din patrie, apoi în USA. Susține o vie activitate teatrală internațională (Olanda, Danemarca, Elveția, SUA, Australia ș.a.). Căsătorită cu regizorul de film Paul Czinner, va deveni interpreta favorită a filmelor sale. Între 1923—29 joacă în 15 filme, insuflînd unor partituri romantice, oarecum convenționale și sentimentale, siguranța dramatică a unui recitativ interiorizat, delicat și subtil, potențat uneori de un patetism de expresie tragică. Și-a impus pe ecran forța compoziției dramatice și consistența psihologică a stilului de joc pînă către dec. 5, cînd se reîntoarce definitiv pe scenă.
FLM.: 1924 — *Nju* (A cui e vina?), r. Paul Czinner (cu Emil Jannings,

Conrad Veidt); 1926 — *Der Geiger von Florenz* (Violonistul din Florența), r. P. Czinner (cu Conrad Veidt); 1928 — *Königin Louise* (Regina Louise), r. Karl Grüne (cu Henny Porten); *Dona Juana*, r. Paul Czinner (cu Walter Rilla); 1929 — *Fräulein Else* (Domnișoara Else), r. P. Czinner (cu Albert Steinrück); 1931 — *Ariane*, r. P. Czinner (cu Theodor Loss, Rudolph Förster); 1932 — *Der träumende Mund* (Melo), r. P. Czinner (cu Victor Francen, Pierre Blanchar); 1934 — *Catherine the Great* (Caterina cea Mare), r. P. Czinner (cu Douglas Fairbanks); 1936 — *As You Like It* (Cum vă place), r. P. Czinner (cu Laurence Olivier); 1939 — *Stolen Life* (Viață furată), r. P. Czinner (cu Michael Redgrave); 1962 — *Die glücklichen Jahre der Thorwalds* (Anii fericiți ai familiei Thorwald), r. Wilhelm Staudte; 1973 — *Der Fussgänger* (Pietonul), r. Maximilian Schell (cu Françoise Rosay).

BERRY, JULES (pe numele adev. *Louis Paufichet*) (n. 9.02.1883, Poitiers, Vienne — m. 20.04.1951, Paris), actor francez de teatru și film. Studii întrerupte de arhitectură. Joacă pe scenele „Ambigu", „Mathurins", „Nouveautés". Timp de 12 ani se produce pe scenele belgiene recoltînd elogii pentru virtuozitatea aparițiilor din teatrul bulevardier. Revine în patrie aureolat de prestigiu artistic și debutează pe ecran în *Cromwell*, dar activitatea teatrală este precumpănitoare. Personajul său pitoresc, histrionic, debordînd de vitalitate interpretativă, se consacră tîrziu, abia în filmul sonor. Aparițiile din *Lupii între ei*, *Hoțul de femei*, *Café de Paris*, *Noaptea amintirilor* și *Simfonia fantastică* se impun grație resurselor expresive extrem de personale, dominate de comunicativitatea replicii malițioase, cumva cinice, de „canalie" sentimentală. Creația sa din *Trubadurii diavolului* aduce un spor de sobrietate, excesiva spontaneitate a gestului comico-dramatic fiind retușată cu eleganță și discreție interpretativă.

Jules Berry

FLM.: 1911 — *Cromwell*, r. Henri Desfontaines; 1929 — *L'argent* (Banii), r. Marcel L'Herbier (cu Brigitte Helm); 1935 — *Le crime de monsieur Lange* (Crima domnului Lange), r. Jean Renoir (cu René Lefèvre); 1936 — *Les loups entre eux* (Lupii între ei), r. Léon Mathot (cu Renée Saint-Cyr); 1937 — *Arsène Lupin, detective* (Arsène Lupin, detectiv), r. Henri Diamant-Bérger (cu Suzy Prim); 1938 — *Eusèbe deputé* (Eusebiu deputat), r. André Berthomieu (cu Elvire Popesco, Michel Simon); 1939 — *Le jour se lève* (Noaptea amintirilor), r. Marcel Carné (cu Jean Gabin, Arletty); 1942 — *La symphonie fantastique* (Simfonia fantastică), r. Christian-Jaque (cu Jean-Louis Barrault); — *Les visiteurs du soir* (Trubadurii diavolului), r. Marcel Carné (cu Arletty, Fernand Ledoux); 1945 — *Etoile sans lumière* (Steaua fără lumină), r. Marcel Blistène (cu Yves Montand, Edith Piaf); 1949 — *Le portrait d'un assassin* (Portretul unui asasin), r. Bernard Roland (cu Erich von Stroheim, Pierre Brasseur); 1950 — *Pas de Week-End pour notre amour* (Nici o vacanță pentru dragostea noastră), r. Pierre Montazel (cu Luis Mariano).

BERTINI, FRANCESCA (pe numele adev. *Elena Seracini Vitiello*)

(n. 11.04.1888, Florența-m ?), actriță italiană de teatru și film. Descen-

Francesca Bertini

dentă a unei vechi familii de actori florentini și napolitani. Debutează pe scenă la 11 ani, la „Teatro Nuovo" din Napoli. Temperamentul ardent, frumusețea delicată și totodată pasională, de factură romantică, îi atrage în epocă renumele de „divă" a cinematografului italian. Debutează pe ecran în filmul *Zeița mării*. După o trecere pe la „Film D'Arte Italiano" (alături de renumiții Ermete Novelli, Ruggero Ruggeri, Cesare Dondini, Ferrucio Caravaglia), actrița se transferă la „Italia Ars", unde se afirmă decisiv cu partitura din *Papagalul mătușii Berta*. In *Assunta Spina* și *Doamna cu camelii* stilul ei de joc desfășurat în volute pasionale, este marcat de o evidentă maturizare interpretativă. Prevalîndu-se de autoritatea ei divistică, *F.B.* a abordat și activitatea de producător (casa Bertini-Film, 1918) dar rezultatele vor fi falimentare. A fost prezentă pe ecran pînă în dec. 6, dar prestigiul ei artistic aparține exclusiv filmului mut.

FLM.: 1904 — *La dea del mare* (Zeița mării); 1909 — *Il trovatore* (Trubadurul), r. U. Falena; 1910 — *Lucrezia Borgia*, r. Gerolamo Lo Savio (cu Maria Jacobini); *Re Lear* (Regele Lear), r. G. Lo Savio (cu Ermete Novelli); 1912 — *Il pappagallo della zia Berta* (Papagalul mătușii Berta), r. Baltassare Negroni (cu Emilio Ghione); 1914 — *L'Histoire d'un Pierrot* (Povestea unui Pierrot), r. B. Negroni (cu Emilio Ghione, Leda Gys); 1915 — *Assunta Spina*, r. Gustavo Serena (cu Carlo Benetti); *La signora delle camelie* (Doamna cu camelii), r. Gustavo Serena (cu André Hobay); 1917 — *Andreina*, r. G. Serena (cu Alfredo De Antoni); 1918 — *Tosca*, r. Alfredo De Antonio (cu Gustavo Serena); 1919 — *Beatrice*, r. Camillo De Riso (cu Amleto Novelli); 1921 — *La donna, il diavolo, il tempo* (Femeia, diavolul și timpul), r. Roberto Roberti; 1927 — *Monte-Carlo*, r. Mario Nalpas (cu Jean Angelo); 1930 — *La femme d'une nuit* (Femeia de o noapte), r. Marcel L'Herbier (cu Jean Murat); 1934 — *Déchéance* (Decădere), r. Jacques Houssin; 1943 — *Dora, la Espia* (Dora, spioana), r. Raffaello Matarazzo (cu Adriano Rimoldi); 1957 — *A sud niente di nuovo* (În Sud nimic nou), r. Giorgio Simonelli (cu Nino Taranto).

BESOIU, ION (n. 11.03.1931, Sibiu), actor român de teatru și film.

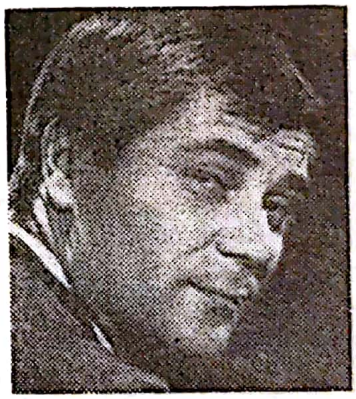

Ion Besoiu

Absolvent al Conservatorului de muzică și artă dramatică „Timotei Popovici" din Sibiu. Se impune pe scena teatrului din Sibiu grație dinamismului complex al registrului de caracterizare, cu fericite incursiuni lirice sau comice. Debutează pe ecran în *Vultur 101*. În *Setea*, *Tudor* și *Partea ta de vină* deține roluri variate, bine reliefate psihologic care

avertizează asupra unei evoluții interpretative dintre cele mai semnificative. Obține notabile succese în *Cartierul veseliei* și *Neamul Șoimărești lor*, premiate la Festivalul de la Mamaia, 1965. Va interpreta un important număr de roluri cărora le oferă garanția datelor sale de actor versatil și controlat în gestul dramatic. Mai recent s-a remarcat în *Răscoala*, *Mihai Viteazul*, și *Puterea și Adevărul*.
FLM.: *Setea*, r. Mircea Drăgan (cu George Calboreanu, Colea Răutu, Ilarion Ciobanu, Flavia Buref); 1962 — *Partea ta de vină*, r. Mircea Mureșan; *Tudor*, r. Lucian Bratu (cu Emanoil Petruț, George Vraca, Alexandru Giugaru); 1964 — *Cartierul Veseliei*, r. Manole Marcus (cu Olga Tudorache, Constantin Dinulescu); *Neamul Șoimărești lor*, r. Mircea Drăgan (cu George Calboreanu, Ștefan Ciubotărașu, Dina Cocea); 1965 — *Camera albă*, r. Virgil Calotescu (cu Amza Pellea, Șt. Mihăilescu-Brăila); *Haiducii*, r. Dinu Cocea (cu Marga Barbu, Amza Pellea); *Răscoala*, r. Mircea Mureșan (cu Ilarion Ciobanu, Nicolae Secăreanu); 1970 — *Mihai Viteazul*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Olga Tudorache, Irina Gărdescu); 1971 — *Printre colinele verzi*, r. Nicolae Breban (cu Dan Nuțu, Ion Dichiseanu, Mircea Albulescu, Vasile Nițulescu); *Atunci i-am condamnat pe toți la moarte*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Gheorghe Dinică); *Puterea și adevărul*, r. Manole Marcus (cu Mircea Albulescu, Octavian Cotescu, Lazăr Vrabie, Amza Pellea, Irina Gărdescu); 1972 — *Bariera*, r. Mircea Mureșan (cu Octavian Cotescu, Mihaela Mihai, Toma Caragiu, Gheorghe Dinică); 1973 — *Ultimul cartuș*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Sebastian Papaiani, George Constantin, Ilarion Ciobanu); 1974 — *Păcală*, r. Geo Saizescu (cu Sebastian Papaiani, Vasilica Tastaman); *Actorul și sălbaticii*, r. Manole Marcus (cu Mircea Albulescu, Toma Caragiu, Margareta Pogonar); *Un comisar acuză*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Gheorghe Dinică); 1975 — *Toate pînzele sus*, r. Mircea Mureșan (cu Ilarion Ciobanu, Sebastian Papaiani, Jean Constantin).

BÎKOV, ROLAN ANTONOVICI (n. 12.11.1929, Kiev), actor sovietic

Rolan Antonovici Bîkov

de teatru și film. Studiază la Școala de artă dramatică „B.V. Șciukin". După absolvire este angajat la „Teatrul tinerilor spectatori" din Moscova. Debutează pe ecran în filmul *Poemul pedagogic*. Se remarcă în *Drumuri și destine*, *Corespondentul nostru*, dar mai ales în *Mantaua* (rolul Akaki Akakievici), grație intonației tragi-comice a registrului de caracterizare. Facultatea nativă a umorului grotesc ca și subtilitatea desenului psihologic i-au permis realizarea unei remarcabile suite de creații interpretative. Tonalitatea comică a partiturilor creatoare de atmosferă din *Nunta lui Balsaminov*, *Bună ziua, eu sînt !* și *Andrei Rubliov* îi consolidează prestigiul interpretativ în țară și peste hotare. A abordat, cu bune rezultate, arta regiei (de film, de teatru, la radio și T.V.). FLM.: 1955 — *Puti i sudibi* (Drumuri și destine), r. I. Bazelian (cu J. Sarantev); 1957 — *Eto nacinalos tak* (Așa a început), r. Lev Kulidjanov și I. Șegheli (cu V. Emelianov); 1959 — *Naș korespondent* (Corespondentul nostru), r. A. Granik; 1960 — *Șineli* (Mantaua), r. Alexei Batalov

(cu I. Tolubeev); 1963 — *Ia şagaiu po Moskve* (Păşesc prin Moscova), r. Gheorghi Danelia; 1965 — *Jenitba Balzaminova* (Nunta lui Balzaminov), r. K. Voinov (cu Nikolai Kriucikov); 1966 — *Andrei Rubliov*, r. Andrei Tarkovski (cu Nikoai Grinko); 1968 — *Slujili dva tovarişcia* (Ei au luptat împreună), r. Evgheni Karelev (cu Oleg Iankovski); 1970 — *Jdi menia Anna* (Aşteaptă-mă, Anna), r. V. Vinogradov; 1974 — *Doker* (Docherul).

BJÖRK, ANITA (n. 25.04.1923, Tällberg, Stockholm), actriţă suedeză

Anita Björk

de teatru şi film. Studiază la şcoala de artă dramatică dependentă de „Kungliga Dramatiska Teatern". Joacă pe scena de la „K.D.T." Debutează pe ecran în *Drumul cerului*. După o serie de angajamente susţinute sub direcţia lui Gustav Molander şi Arne Mattson, actriţa se impune cu autoritate în filmul *Domnişoara Julia*. Sobrietatea naturală a recitativului i-a permis interpretei să confere partiturii valoarea unei portretizări singulare: clasică în rigoare, romantică în emoţie, profund modernă în viziunea turmentată a desenului psihologic. Facultatea portretizărilor nuanţate, intensitatea pasional-romantică a gestului dramatic, expresia ambiguă şi patetică a chipului îi conferă prestigiul unei interprete de excepţională putere emotivă. Cele mai bune creaţii: *Femeia care aşteaptă*, *Oamenii nopţii*.

FLM.: 1942 — *Himlaspelet* (Drumul cerului), r. Alf Sjöberg (cu Irene Lindstrom); 1947 — *Kvinna utan ansikte* (Fata fără chip), r. Gustav Molander (cu Alf Kjellin); 1950 — *Kvartetten som sprängdes* (Cvartetul), r. G. Molander (cu Edwin Adolphson); 1950—1951 — *Fröken Julie* (Domnişoara Julia), r. Alf Sjöberg (cu Ulf Palme); 1952 — *Kvinnors Väntan* (Femei care aşteaptă), r. Ingmar Bergman (cu Maj-Britt Nilsson, Eva Dahlbeck); 1954 — *Night People* (Oamenii nopţii), r. Nunnally Johnson (cu Gregory Peck); 1955 — *Der Cornet* (Trompetul), r. Walter Reisch (cu Peter Van Eyck); 1956 — *Songen om den eldröda blomman* (Cîntecul florii roşii), r. G. Molander (cu Ulla Jacobsson); 1958 — *La charette fantôme* (Căruţa fantomă), r. Arne Mattson (cu Ulla Jacobsson); 1968 — *Adalen 31*, r. Bo Widerberg.

BLANCHAR (sau **BLANCHARD**), **PIERRE** (n. 30.06.1896, Philippe-

Pierre Blanchar

ville, Algeria — m. 21.11.1963, Paris), actor francez de teatru şi film. Absolvent al Conservatorului din Paris. Joacă pe scenele „Odéon", „Femina" „Théâtre des Arts", „Gymnase", „Champs-Elysées", „Athénée", „Marigny" ş.a. Prima apariţie pe ecran: *Jocelyn*. Apariţiile din *Pămîntul făgăduinţei*, *Căpitanul Fracasse*, dar mai ales aceea din *Crimă şi pedeapsă* (Pr.

Cupa Volpi, 1935) îl plasează printre cei mai dotaţi actori francezi din epocă. Inteligenţa dramatică a portretizării, expresia bizară, halucinată a măştii, accentele romantice ale recitativului sensibil, nervos, au fost îndelung aplaudate în creaţiile din *Carnet de bal*, *Suprema dragoste* şi *Simfonia pastorală*. A abordat, cu notabile merite artistice, regia de film: *Secrete* şi *O singură iubire*.

FLM.: 1922 — *Jocelyn*, r. Léon Poirer (cu Armand Tallier, Suzanne Bianchetti); 1925 — *La terre promisse* (Pămîntul făgăduinţei), r. Henri Roussell (cu Raquel Meller); 1927 — *Le joueur d'échecs* (Jucătorul de şah), r. Raymond Bernard; 1929 — *Le capitaine Fracasse* (Căpitanul Fracasse), r. Alberto Cavalcanti (cu Pola Illéry, Charles Boyer); 1931 — *Les croix de bois* (Crucile de lemn), r. Raymond Bernard (cu Charles Vanel); 1932 — *Die Herrin von Atlantis* (Atlantida), r. Georg W. Pabst (cu Brigitte Helm); 1935 — *Crime et châtiment* (Crimă şi pedeapsă), r. Pierre Chenal (cu Madeleine Ozeray, Harry Baur, Michel Simon); 1937 — *Mademoiselle Docteur* (Domnişoara Doctor), r. Georg. W. Pabst (cu Louis Jouvet, Viviane Romance, Dita Parlo, Pierre Fresnay); *Les perles de la couronne* (Perlele coroanei), r. Sacha Guitry (cu Michel Simon, Arletty, Ermette Zacconi); *Un carnet de bal*, r. Julien Duvivier (cu Louis Jouvet, Harry Baur, Fernandel, Raimu); 1938 — *L'étrange Monsieur Victor* (Misteriosul domn Victor), r. Jean Grémillon (cu Raimu, Madeleine Renaud); 1943 — *Un seul amour* (Suprema dragoste), r. Pierre Blanchar; 1946 — *La symphonie pastorale* (Simfonia pastorală), r. Jean Delannoy (cu Jean Desailly, Michèle Morgan); 1949 — *Bal Cupidon*, r. Marc-Gilbert Sauvajon (cu Simone Renant); 1961 — *Le monocle noir* (Monoclul negru), r. Georges Lautner.

BLIER, BERNARD (n. 11.01.1916, Buenos-Aires), actor francez de teatru şi film. Studii de filologie. Absolvent al Conservatorului din Paris.

Bernard Blier

Joacă pe scenele de la „Théâtre de l'Étoile", „Athénée", „Mathurins", „Palace", „Champs-Elysées", „Michodière", „Antoine", „Ambassadeurs". Consacrat ca unul dintre cei mai reprezentativi actori ai repertoriului comico-sentimental de bulevard. Debutează în *Gribouille* şi critica îl declară, prin stilul său de joc, un descendent autentic al celebrului Raimu. Apariţiile din *Vîrsta ispitelor*, *Noaptea amintirilor* şi *Patru fete îndrăgostite* îl consacră printre marile vedete ale ecranului francez. Activitatea ulterioară se întemeiază pe vocaţia dramatică a unui recitativ capabil să vibreze cu aceeaşi intensitate în registre diferite relevînd zăcămîntul unei fantezii echilibrate de sensul acut al emoţiei artistice.

FLM.: 1937 — *Gribouille*, (Crima Nataliei Roguin), r. Marc Allégret (cu Raimu, Michéle Morgan); 1938 — *Entrée des artistes* (Vîrsta ispitelor), r. M. Allégret (cu Odette Joyeux, Louis Jouvet); 1939 — *Le jour se lève* (Noaptea amintirilor), r. Marcel Carné (cu Jean Gabin, Arletty); 1941 — *L'assassinat du Père Nöel* (Cine l-a ucis pe Moş Crăciun), r. Christian-Jaque (cu Harry Baur, Renée Faure); 1943 — *Les petites du Quai aux fleurs* (Patru fete îndrăgostite), r. Marc Allégret (cu Odette Joyeux, Gérard Philipe, Louis Jourdan); 1947 — *Quai des Orfèvres*, r. Henri-Georges Clouzot (cu Louis

Jouvet); 1951 — *La maison Bonnadieu* (Casa Bonnadieu), r. Carlo Rim (cu Dannielle Darrieux, Françoise Arnoul); 1956 — *Crime et châtiment* (Crimă și pedeapsă), r. Georges Lampin (cu Jean Gabin, Marina Vlady); 1958 — *Les grandes familles* (Marile familii), r. Denys de La Patellière (cu Jean Gabin, Annie Ducaux); *Le joueur* (Jucătorul), r. Claude Autant-Lara (cu Gérard Philipe, Liselotte Pulver); 1960 — *La grande guerra* (Marele război), r. Mario Monicelli (cu Vittorio Gassman, Alberto Sordi); 1963 — *I Compagni* (Tovarășii), r. Mario Monicelli (cu Marcello Mastroianni, Annie Girardot); 1966 — *Un idiot à Paris* (Un idiot la Paris), r. Serge Korber (cu Jean Lefèvre, Danny Carrel); 1968 — *Opération Léontine* (Operațiunea Leontine), r. Michel Audiard (cu Françoise Rosay, Marlène Jobert); 1970 — *Le distrait* (Distratul), r. Pierre Richard; 1972 — *Tout le monde il est beau, tout le monde est gentil* (Toată lumea este frumoasă, toată lumea este amabilă), r. Jean Yanne (cu Marina Vlady); 1974 — *Bons baisers à lundi* (Sărutări, pe luni), r. Michel Audiard; 1975 — *Amici miei* (Amicii mei), r. Mario Monicelli (cu Ugo Tognazzi, Gaston Moschin); 1976 — *Calmos*, r. Bernard Blier (cu Jean-Pierre Marielle, Jean Rochefort).

BLONDEL, JOAN (n. 30.08.1909, New York), actriță americană de teatru și film. Abordează scena de timpuriu, și cu maxime rezultate artistice, în repertoriul comic și revuistic. Datele naturale armonioase, elanul liric al gestului dramatic ca și exuberanța cuceritoare a replicii, vor fi valorificate în cîteva dintre cele mai faimoase filme muzicale din epocă: *Inamicul public*, *Năstrușnica blondă*, *Parada aurului*, *Două fete pe Broadway*. Candoarea feminității, vioiciunea atitudinii scenice ori volubilitatea contagioasă a efuziunilor lirice etalate de această frumusețe blondă — mai ales în cuplul romantic cu Dick Powell — se va bucura, în epocă, de marile favoruri ale publicului. Din dec. 6 recitativul interpretei manifestă un spor de matură și gravă interiorizare dramatică, calități convertite în planul compoziției de caractere din *Voalul albastru* și *Creierul electronic*.

Joan Blondel

FLM.: 1930 — *Sinner's Holiday* (Sărbătoarea păcătosului), r. John Adolphi (cu James Cagney); 1931 — *The Public Enemy* (Inamicul public), r. William A. Wellman (cu James Cagney, Louise Brooks, Jean Harlow); *Blonde Crazy* (Năstrușnica blondă), r. Roy del Ruth (cu James Cagney, Luis Calhern); 1933 — *Gold Diggers of 1933* (Parada aurului), r. Mervyn Le Roy (cu Ginger Rogers, Dick Powell); 1937 — *The King and the Chorus Girl* (Regele și figuranta), r. Mervyn Le Roy (cu Fernand Gravey); 1940 — *Two Girls on Broadway* (Două fete pe Broadway), r. Sylvan Simon (cu Lana Turner); 1942 — *Lady for a Night* (Doamnă pentru o noapte), r. Leigh Jason (cu John Wayne); 1946 — *Adventure* (Aventura), r. Victor Fleming (cu Clark Gable, Greer Garson); 1951 — *The Blue Veil* (Voalul albastru), r. Curtis Bernhardt (cu Jane Wyman); 1957 — *The Desk Set* (Creierul electronic), r. Walter Lang (cu Spencer Tracy, Katharine Hepburn).

BLOOM, CLAIRE (n. 15.02.1931, Londra), actriță engleză de teatru

și film. Studiază la „Guidhall School of Music and Drama" și la „Central School of Speech Training". Joacă pe scenele de la „Oxford Repertory Theater", „His Majesty's Theater" — Londra. Înregistrează mari succese în repertoriul shakespearean al treatrelor „Liric" „Hammersmith" și „Old Vic." Debutează în cinema în 1949, dar abia în *Luminile rampei* actrița își impune personajul grațios și temperamentul dramatic viguros în rolul unei balerine conturate cu precizie psihologică. Aparițiile din *Omul din Berlin*, *Richard III* și *Frații Karamazov* relevă acuitate dramatică în portretizare, o sensibilitate vibrantă și delicatețe a gestului feminin. Continuă să ofere ecranului, între paranteze teatrale, măsura unor roluri de consistentă încărcătură dramatică și de spirituală atractivitate feminină precum în *Ultrajul* și *Lumea minunată a fraților Grimm*.

FLM.: 1952 — *Limelight* (Luminile rampei), r. Charles S. Chaplin (cu Buster Keaton, Ch. Chaplin); 1953— — *Innocents in Paris* (Provincialii la Paris), r. Gordon Parry (cu Alastair Sim); *The Man Between* (Omul din Berlin), r. Carol Reed (cu James Mason); 1955 — *Richard III*, r. Laurence Olivier (cu L. Olivier, John Gielgud); *Alexander the Great* (Alexandru cel Mare), r. Robert Rossen (cu Richard Burton, Fredric March); 1958 — *The Brothers Karamazov* (Frații Karamazov), r. Richard Brooks (cu Yul Brynner, Richard Basehart, Maria Schell); 1962 — *The Wonderful World of the Brothers Grimm* (Lumea minunată a fraților Grimm), r. Henry Levin (cu Laurence Harvey); 1964 — *The Outrage* (Injuria), r. Martin Ritt (cu Edward G. Robinson, Paul Newman); 1965 — *Alta infedelta* (Înaltă trădare), r. Elio Petri (cu Charles Aznavour); 1969 — *Three into Two Won't Go* (Trei în doi nu se poate), r. Peter Hall (cu Rod Steiger); 1971 — *A Severed Head* (Un pichet serios), r. Dick Clement (cu Lee Remick); 1973 — *A Doll's House* (Nora), r. Patrick Garland (cu Ralph Richardson).

BOGARDE, DIRK (pe numele adev. *Derek Van Den Bogaerd*) (n.

Dirk Bogarde

25.03.1920, Hampstead), actor englez de teatru și film. Mai întîi este scenograf și producător teatral. Ca interpret se afirmă cu repeziciune grație unor probe de autentică vibrație dramatică. Angajat de „John Arthur Rank Organization Ltd." debutează în cinema în 1947. De acum, actorul traversează o perioadă de succese majore, între care cele din *Cvartet*, *Șantajul* și *Cei care îndrăznesc*. Ușurința cu care alternează rolurile de dramă cu cele romantice îi consolidează reputația de actor modern, de larg diapazon expresiv. Forța și inteligența desenului psihologic realist ca și fotogenia precisă, concret-umană a portretizărilor din *Pentru țară și rege*, *Amurgul zeilor* și *Moartea la Veneția* îi rezervă lui D.B. poziția unuia dintre star-urile cinematografului mondial.

FLM.: 1947 — *Esther Waters*, r. Ken Annakin; 1949 — *Quartet*, r. Kenn Annakin (cu Françoise Rosay); 1950 — *The Blue Lamp* (Lampa albastră), r. Basil Dearden; 1950 — *The Woman in Question* (Femeia în chestiune), r. Anthony Asquith (cu Jean Kent); 1952 — *Hunted* (Hăituiții), r. Charles Chrichton (cu Kay Walsh);

Scanned with OKEN Scanner

1953 — *Desperate Moment* (Moment disperat), r. Compton Bennett (cu Mae Zetterling); 1954 — *They Who Dare* (Cei care îndrăznesc), r. Lewis Milestone; *Doctor in the House* (Doctorul în casă), r. Ralph Thomas (cu Muriel Pavlov); 1955 — *Simba*, r. B. Desmond-Hurst (cu Virginia McKenna); 1956 — *I'll Met By Moonlight* (Întîlnire sub luna plină), r. Michael Powell și Emeric Pressburger; *The Spanish Gardner* (Grădinarul spaniol), r. Philip Leacock (cu Michael Hordner); 1958 — *A Tale of Two Cities* (O poveste din două orașe), r. Ralph Thomas (cu Dorothy Tutin); 1960 — *The Angel Wore Red* (Îngerul purpuriu), r. Nunnally Johnson (cu Ava Gardner); 1964 — *King and Country* (Pentru țară și rege), r. Joseph Losey (cu Tom Courtenay); 1965 — *Darling*, r. John Schlesinger (cu Laurence Harvey Julie Christie); 1967 — *Accident* (Accidentul), r. J. Losey; 1968 — *La caduta degli dei / The Damned / Goetterdaemmerung* (Amurgul zeilor), r. Luchino Visconti (cu Ingrid Thulin, Helmuth Berger); 1970 — *Morte a Venezia* (Moartea la Veneția), r. L. Visconti (cu Silvana Mangano); 1972 — *Le serpent* (Șarpele), r. Henri Verneuil (cu Yul Brynner); 1975 — *Permission to Kill* (Permisiunea de a ucide), r. Cyril Frankel (cu Ava Gardner).

BOGART, HUMPHREY (pe numele adev. *Humphrey de Forest Bogart*) (n. 23.01.1899, New York — m. 17.01.1957, Hollywood, California), actor american de teatru și film. Studiază la „Trinity School" și „Andower Academy" din Massachusets. După o perioadă petrecută în ambianța din Wall-Street se produce, fără succes, pe scenele new-york-eze. Debuturile cinematografice sînt la fel de neconcludente. Stilul său interpretativ, cumva fără „apartenență" tipologică, va fi remodelat în *Teroare* și *Periferie*, filme care-l consacră decisiv pe linia rolurilor de „dur" și „rău". In *High Sierra*, *Casablanca* și *Trecere prin Marsilia* actorul revelează un bogat registru expresiv, delineat portretistic în tonuri fascinante, pulsînd de o intensă viață interioară. Interpretul pune în evidență forța unui talent viguros, specializat în roluri puternice, caracterizate cu o lucidă și sarcastică severitate dramatică. Colaborarea lui *H.B.* cu regizorul John Huston în *Șoimul blestemat*, *Somnul de veci* și *Key Largo* cu partituri adecvate datelor sale fizice și gravității dramatice a jocului, îl consacră alături de monștrii sacri ai cinematografului. Expresivitatea austeră a chipului, accentul anticonvențional și nonconformist al desenului psihologic, aprofundarea fină și realistă a gestului dramatic și-au relevat originalitatea într-un repertoriu vast și diversificat, bogat în rezultate de excepție interpretativă (*Regina africană*, r. John Huston — Oscar 1952). FLM.: 1930 — *A Devil with Women* (Un diavol printre femei), r. Irving Cummings (cu Victor Mac Laglen); 1931 — *Body and Soul* (Trup și suflet), r. Alfred Santell (cu Myrna Loy); 1936 — *The Petrified Forest* (Suflete împietrite/Pădurea împietrită), r. Archie Mayo (cu Leslie Howard, Bette Davis); 1937 — *Kid Galahad* (Teroare), r. Michael Curtiz (cu Claire Trevor); *Dead End* (Periferie), r. William Wyler (cu Bette Davis, Edward G. Robinson); 1938 — — *Angels with Dirty Faces* (Îngeri cu fețe murdare), r. M. Curtiz (cu

Humphrey Bogart

James Cagney); 1941 — *High Sierra*, r. Raoul Walsh (cu Arthur Kennedy, Ida Lupino); *The Maltese Falcon* (Şoimul blestemat), r. John Huston; 1942 — *Casablanca*, r. M. Curtiz (cu Ingrid Bergman, Peter Lorre); 1944 — *Passage to Marseille* (Drumul spre Marsilia), r. M. Curtiz (cu Michèle Morgan, Claude Rains); 1946 — *The Big Sleep* (Somnul de veci), r. Howard Hawks (cu Lauren Bacall); 1947 — *The Treasure of the Sierra Madre* (Comoara din Sierra Madre), r. John Huston (cu Walter Huston); 1948 — *Key Largo*, r. John Huston (cu Claire Trevor, Edward G. Robinson, Lauren Bacall); 1951 — *Sirocco*, r. Curtis Bernhardt (cu Lee J.-Cobb); 1952 — *Battle Circus* (Circul infernal), r. Richard Brooks (cu June Allyson); 1954 — *The Barefoot Contessa* (Contesa desculţă), r. Joseph L. Mankiewicz (cu Ava Gardner); *The Caine Mutiny* (Revolta de pe Caine), r. Edward Dmytryk (cu Lee Marvin, José Ferrer); 1955 — *We're No Angels* (Nu sîntem îngeri), r. M. Curtiz (cu Peter Ustinov, Joan Benett); *The Desperate Hours* (Ore de cumpănă), r. William Wyler (cu Fredric March, Dean Martin); 1956 — — *The Harder they Fall* (Calea cea grea), r. Mark Robson.

BOGOLIUBOV, NIKOLAI IVANOVICI (n. 22.10.1899, Ivanovsk),

Nikolai Ivanovici Bogoliubov

actor sovietic de teatru şi film. Studiază la şcoala dependentă de Teatrul de Artă din Moscova pe scena căruia dă viaţă unor personaje puternice, însă marcate, un timp, de varianta teatrală a constructivismului rus. Curînd el se depărtează de această influenţă relevînd o simplitate realistă, sensibilă, a recitativului dramatic. Debutează pe ecran în *Tommi* cu o partitură plină de fantezie şi sensibilitate umoristică. Siguranţa caracterizării dramatice, sinceră şi comunicativă, irupe în *Mahalaua*, *Cei şapte eroi* şi *Marele cetăţean*. Apariţiile din *Tînărul din oraşul nostru* şi *Partizanii din stepele Ucrainei* sînt reprezentative pentru densitatea emoţională cu care *N.I.B.* conturează personajele a doi tineri ostaşi sovietici: Burmin şi Ciasnik. În continuare interpretul realizează o galerie bogată de eroi contemporani, de o caldă umanitate. Artist al poporului.

FILM.: 1933 — *Gorod pod udarom* (Oraş asediat), r. I. Ghenika (cu Boris Livanov); *Okraina* (Mahalaua), r. Boris Barnet (cu Nikolai Kriucikov, Mihail Jarov); 1936 — *Semeri smelih* (Cei şapte eroi/Şapte vieţi), r. Serghei Appolinarovici Gherasimov (cu Tamara Makarova, Oleg Jakov); 1937—39 — *Velikii grajdanin* (Marele cetăţean), r. Frederic Markovici Ermler (cu Oleg Jakov, Boris Cirkov); 1942 — *Oborona Tarîţina* (Apărarea Tarîţinului) r. Serghei Dmitrievici şi Gheorghi Nikolaevici Vasiliev (cu M. Jarov, Pavel Kadocinikov); 1944 — — *Nebo Moskvi* (Cerul Moscovei), r. Iuli Iakovlevici Raizman (cu P. Sleinikov); 1946 — Kliatva (Jurămîntul), r. Mihail Ceaureli (cu Tamara Makarova, Max Ştrauh); 1949 — — *Velikaia sila* (Puterea cea mare), r. Frederic M. Ermler (cu B. Babocikin, I. Tolubeev); 1950 — *Padenia Berlina* (Căderea Berlinului), r. Mihail Ceaureli (cu Max Ştrauh, Boris Andreev); 1957 — *Poedinok* (Duelul), r. V. Petrov (cu A. Popov); 1962 — *Puti k pricialu* (Drumul spre chei), r. Gheorghi Danelia (cu Boris Andreev); 1964 — *General i margaritki* (Gene-

ralul şi margaretele), r. M. Ceaureli (cu Sofiko Ceaureli); 1970 — *Vnimanie Ţunami* (Atenţiune Ţunami), r. G. Jungvald-Hilkievici (cu Gheorghe Iumatov, Valentin Subkov).

BONDARCIUK, SERGHEI FIODOROVICI (n. 25.09.1920, Bello-

Serghei Fiodorovici Bondarciuk

serka Ucraina), actor şi regizor sovietic de film. Studiază la V.G.I.K. — Moscova (clasa Serghei Gherasimov). Debutează pe ecran în *Tînăra Gardă* şi de-a lungul a numeroase apariţii ulterioare *(Taras Sevcenko*, Pr. Karlovy Vary 1952), face dovada unui simţ fără cusur al zugrăvirii de caractere, străbătute de un dramatism plin de simplicitate, direct şi comunicativ. Apariţia sa din *Soarta unui om*, (rolul Sokolov, Pr. Moscova, 1959) deţine, în acest sens, o forţă expresivă profund sugeratoare. După un prim succes de regizor *(Soarta unui om)*, reluat cu aceleaşi merite artistice în *Război şi pace* — operă memorabilă prelungită şi în plan interpretativ cu partitura lui Pierre Bezuhov (Pr. Moscova, 1965) S.B. se înscrie definitiv printre marile figuri ale cinematografiei contemporane. Calităţile artei sale interpretative şi regizorale — tonalitatea diversificată a portretizărilor, fantezia, spiritul şi fineţea registrului de caracterizare — i-au fost recompensate, global, cu premiul Oscar (1969).

FLM.: 1948 — *Molodaia gvardia* (Tînăra gardă), r. Serghei Appolinarevici Gherasimov (cu Tamara Makarova, Ina Makarova); 1950 — *Kavaler zalotoi zviezdi* (Cavalerul stelei de aur), r. Iuli Iakovlevici Raizman (cu Boris Cirkov); 1951 — *Taras Şevcenko*, r. I. Savcenko; 1953 — *Admiral Uşakov* (Amiralul Uşakov), r. Mihail Romm (cu Vladimir Drujnikov, Boris Livanov); 1954 — *Ob etom zabivati nelzia* (Agentul nr. 13), r. Leonid Lukov (cu Nikolai A. Kriucikov); 1955 — *Poprigunia* (Zvăpăiata), r. Samson Samsonov (cu Vladimir V. Drujnikov); *Neokoncennaia povesti* (Poveste neterminată), r. Frederic Ermler (cu Elena Bistriţkaia); *Othello*, r. Serghei Iutkevici (cu Ludmila Skobţeva); 1958 — *Sudiba celoveka* (Soarta unui om), r. S. Bondarciuk (cu P. Bocisikin); 1960 — *Era notte a Roma* (Era noapte la Roma), r. Roberto Rossellini (cu Giovanna Ralli); 1965—1967 — *Voina i mir* (Război şi pace), r. S. Bondarciuk (cu Ludmila Savelieva, Viaceslav Tihonov, Irina Skobţeva); 1969 — *Bitka na Neretvi* (Bătălia de pe Neretva), r. Veliko Bulajič (cu Orson Welles, Yul Brynner, Milena Dravič); 1971 — *Diada Vania* (Unchiul Vania), r. Andrei Mihalkov — Koncealovski (cu Innokenti Smoktunovski); 1975 — *Ani srajalisi za rodinu* (Ei au luptat pentru patrie), r. Serghei F. Bondarciuk (cu Viaceslav Tihonov, Innokenti Smoktunovski).

BORELLI, LYDA (n. 1884, Rivarolo Ligure, Genova — m.?), actriţă

Lyda Borelli

Scanned with OKEN Scanner

italiană de teatru şi film. Joacă pe scenă încompaniile teatrale „Francesco Pasta", „Talli", „Duse". „Ruggeri", „F. Andò" ş.a. Graţie fascinaţiei feminine, tonalităţii exaltate a recitativului sofisticat, devine din 1913 „prima divă a cinematografului italian şi mondial" (Vittorio Marinucci). Va fi considerată interpreta ideală a „filmului de artă" italian marcat de filonul de inspiraţie estetizantă şi decadentistă al teatrului din epocă (D'Annunzio, Bernstein, Bataille, Benelli ş.a.). Timp de un deceniu actriţa reprezintă imaginea arhetipală a divismului aflat în culmea apogeului şi creează un veritabil „stil" interpretativ disputat apoi cu fervoare particulară de celelalte dive ale vremii: Francesca Bertini, Pina Menichelli, Hesperia, Maria Jacobini, Leda Gys, Lina Cavalieri, Clelia Antici-Maffei, Giovanna Terribili Gonzales, Italia Almirante, Giulia Cassini-Rizzotto, Lina Millefleurs ş.a.

FLM.: 1913 — *Ma l'amor mio non muore* (Dragostea mea nu moare), r. Mario Camerini (cu Mario Bonnard); 1914 — *La donna nuda* (Femeia goală), r. Carmine Gallone (cu Ugo Piperno); 1915 — *Il bosco sacro* (Pădurea sfîntă), r. C. Gallone (cu U. Piperno); *Fior di male* (Floarea răului), r. C. Gallone (cu Ruggero Barni); *Rapsodia satanica* (Rapsodia diabolică), r. Nino Oxilia; *Marcia nuziale* (Marş nupţial), r. C. Gallone (cu Amleto Novelli); 1916 — *La falena* (Fluturele), r. Mario Bonnard (cu Amleto Novelli); *Malombra* (Fantoma), r. M. Bonnard (cu A. Novelli); *Madame Tallien*, r. Mario Caserini şi Enrico Guazzoni (cu Amleto Novelli); 1917 — *Carnavalesca*, r. Amleto Palermi (cu Livio Pavanelli); *Il dramma di una notte* (Drama unei nopţi), r. Mario Caserini; 1918 — *Una notte a Calcutta* (O noapte la Calcutta), r. Mario Caserini.

BOSÈ, LUCIA (n. 23.01.1931, Milano), actriţă italiană de film. După unele paranteze profesionale (dactilo şi comerţ) este încoronată „Miss Italia — 1947", moment decisiv al

Lucia Bosè

viitoarei cariere cinematografice. Apare pe ecran într-un rol de figuraţie în documentarul *Cele 5 zile ale oraşului Neapole* (1948 — r. Dino Risi) şi apoi debutează ca protagonistă în *Nu-i pace sub măslini* — afirmare fulgerătoare graţie fotogeniei excepţionale, exuberanţei jocului şi acurateţei expresive a desenului psihologic. Veridicitatea portretizărilor din *Cronica unei iubiri*, *Parisul rămîne Paris* şi *Roma orele 11* relevă o instinctivă eleganţă a gestului dramatic. Sinceritatea trăirii artistice pune în lumină o intimă aderenţă sufletească cu psihologia personajelor realizate de-a lungul carierei ulterioare. Căsătorită în 1958 cu celebrul toreador Luis Miguel Dominguin, această seducătoare actriţă abandonează, în plină glorie artistică, arta filmului. În anii din urmă o regăsim, însă, din nou pe ecrane.

FLM.: 1950 — *Non c'è pace tra gli ulivi* (Nu-i pace sub măslini), r. Giuseppe De Santis (cu Raf Vallone, Folco Lulli); *Cronaca di un amore* (Cronica unei iubiri), r. Michelangelo Antonioni (cu Massimo Girotti); 1951 — *Parigi è sempre Parigi* (Parisul rămîne Paris), r. Luciano Emmer (cu Aldo Fabrizi); 1952 — *Roma ore 11* (Roma, orele 11), r. Giuseppe de Santis (cu Raf Vallone, Lea Padovani, Paolo Stoppa); *Le ragazze di Piazza di Spagna* (Fetele din Piaţa Spaniei), r. Luciano Emmer (cu Eduardo De Fi-

Scanned with OKEN Scanner

lippo, Marcello Mastroianni, Renato Salvatori); 1953 — *La signora senza camelie* (Doamna fără camelii), r. Michelangelo Antonioni (cu Gino Cervi, Micheline Presle, Alain Cuny); 1954 — — *Vacanze d'amore* (Vacanță de dragoste), r. Jean-Paul Le Chanois (cu Walter Chiari); 1955 — *Simfonia d'amore* (Simfonia dragostei), r. Glauco Pellegrini (cu Marina Vlady); *Gli sbandati* (Dezordonații), r. Francesco Maselli (cu Isa Miranda, Jean-Pierre Mocky); *Muerte de un ciclista* (Moartea unui ciclist), r. Juan Antonio Bardem (cu Otello Toso); 1956 — *Cela s'appelle l'aurore* (Se ivesc zorile), r. Luis Buñuel (cu Georges Marchall); 1960 — *Le testament d'Orphée* (Testamentul lui Orfeu), r. Jean Cocteau (cu Yul Brynner, Maria Casarés, Daniel Gélin, Jean Marais); 1968 — *Sotto il segno dello scorpione* (Sub semnul scorpionului), r. Paolo și Ottavio Taviani; 1969 — *Fellini Satyricon*, r. Federico Fellini (cu Capucine); 1970 — *Metello*, r. Mauro Bolognini; 1971 — *La controfigura* (Dublura), r. R. Guernieri; *Ciao Gulliver*, r. C. Tuzzi; *The Guest / L'ospite* (Musafirul), r. Liliana Cavani; 1972 — *Nathalie Granger*, r. Marguerite Duras (cu Jeanne Moreau); 1975 — *Per le antiche scale* (Pentru vechile scări), r. Mauro Bolognini (cu Marcello Mastroianni). 1976 — *Lumière*, r. Jeanne Moreau (cu Jeanne Moreau).

BOTTA, EMIL (n. 17.09.1911, Adjud), actor român de teatru și film.

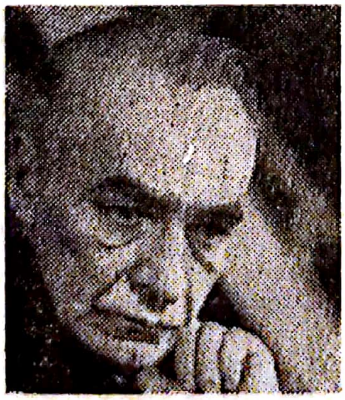

Emil Botta

Absolvent al Conservatorului de Artă Dramatică din București. Fratele scriitorului *Dan B.* Ca actor de teatru la „Național" și-a atras o reputație prestigioasă grație recitativului inimitabil, desfășurat în volute sinuoase și abrupte, în gustul unui expresionism oarecum „vetust", dar de pregnantă sugestie dramatică. Debutează pe ecran în filmul *Se aprind făcliile*. Va reveni la cinema tîrziu, în *Viața nu iartă*, *S-a furat o bombă*, *Pași spre lună*, *Pădurea spînzuraților*. Tuturor partiturilor susținute pe ecran, *E.B.* le conferă o amprentă extrem de personală în atitudine și dicție, un aer de stranietate, o luciditate agitată, plină de neliniște. Cariera lui filmică, punctată de partiturile semnificative din *Răscoala*, *Faust* și *Reconstituirea*, semnalează resursele unui talent dotat cu o extraordinară sensibilitate și forță dramatică.

FLM.: 1939 — *Se aprind făcliile*, r. Ion Șahighian; 1958 — *Viața nu iartă*, r. Iulian Mihu, Manole Marcus; 1960 — *Cînd primăvara e fierbinte*, r. Mircea Săucan; 1961 — *Poveste sentimentală*, r. Iulian Minu (cu Irina Petrescu, Victor Rebengiuc); *S-a furat o bombă*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Iurie Darie, Liliana Tomescu); 1963 — *Pași spre lună*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Radu Beligan, Florin Piersic); 1964 — *Pădurea Spînzuraților*, r. Liviu Ciulei (cu Victor Rebengiuc, Ștefan Ciubotărașu, Gina Patrichi, Liviu Ciulei); 1965 — *De-aș fi Harap Alb*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Florin Piersic, Irina Petrescu); *Răscoala*, r. Mircea Mureșan (cu Ilarion Ciobanu, Nicolae Secăreanu, Ion Besoiu); 1966 — *Dacii*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, György Kovács); *Faust*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Iurie Darie, Jorj Voicu, Stela Popescu); 1968 — *Columna*, r. Mircea Drăgan (cu Richard Johnson, Antonella Lualdi, Ilarion Ciobanu, Mircea Albulescu); 1969 — *Reconstituirea*, r. Lucian Pintilie (cu George Constantin, Ernest

Maftei, George Mihăiţă, Vladimir Găitan); 1975 — *Mastodontul*, r. Virgil Calotescu (cu Toma Caragiu, Gheorghe Dinică, Liviu Ciulei, Olga Tudorache).

BOURVIL (pe numele adev. *André Raimbourg*) (n. 27.07.1917, Pétrot-

Bourvil

Vicquemare — m. 23.09.1970, Paris), actor francez de film al cărui pseudonim derivă de la Bourville — regiunea sa de baştină unde *B.* a fost cîntăreţ popular. Se produce apoi pe scenele pariziene periferice în spectacole de music-hall. Consacrarea artistică şi-o datorează emisiunilor la radio. Francezii au resimţit imediat, prin intermediul undelor, simplicitatea emoţionantă a acestui cîntăreţ care impresiona prin francheţea şi prospeţimea accentului liric, modelat după gama bogată de inflexiuni, în nuanţe şi „tîlcuri" ale vorbirii populare. Debutul pe ecran a lui *B.* relevă apariţia unui interpret timid şi sensibil, de o remarcabilă modestie şi sinceritate a jocului. Temperamentul său genuin, refractar vedetismului, părea predestinat unei cariere fulgurante; inteligenţa de origine ţărănească, robustă, receptivă, subtilă îl va impune însă rapid printre marii actori din epocă. Cu partitura din *Străbătînd Parisul* acest menestrel al gestului dramatic primeşte cupa Volpi în 1956, deşi era partenerul necunoscut a doi monştri sacri: Jean Gabin şi Louis de Funès. De acum, *B.* accede la o notorietate internaţională.

FLM.: 1945 — *La ferme du pendu* (Ferma spînzuratului), r. Jean Dréville (cu Charles Vanel); 1947 — *Blanc comme neige* (Alb ca zăpada), r. André Berthomieu (cu Paulette Dubois); 1950 — *Miquette et sa mère* (Miquette şi mama sa), r. Henri-Georges Clouzot (cu Louis Jouvet, Danièle Delorme); 1951 — *Le passe-muraille* (Omul care trece prin zid), r. Jean Boyer (cu Joan Greenwood); 1953 — *Les trois mousquetaires* (Cei trei muşchetari), r. André Hunebelle (cu Gino Cervi); 1956 — *La traversée de Paris* (Străbătînd Parisul), r. Claude Autant-Lara (cu Jean Gabin, Louis de Funès); 1957 — *Les misérables* (Mizerabilii), r. Jean-Paul Le Chanois (cu Jean Gabin, Danièle Delorme, Bernard Blier); 1958 — *Le miroir à deux faces* (Oglinda cu două feţe), r. André Cayatte (cu Michèle Morgan); 1960 — *Le bossu* (Cocoşatul), r. André Hunebelle (cu Jean Marais); 1961 — *Tout l'or du monde* (Tot aurul din lume), r. René Clair; 1963 — *Les bonnes causes* (Cauze drepte), r. Christian-Jaque (cu Marina Vlady, Pierre Brasseur, Virna Lisi); 1964 — *Un drôle de paroissien* (Un enoriaş ciudat), r. Jean-Pierre Mocky; 1965 — — *Le corniaud* (Prostănacul), r. Gérard Oury, (cu Louis de Funès); 1968 — *Le cerveau* (Creierul), r. G. Oury (cu David Niven, Jean-Paul Belmondo); 1969 — *Le rallye de Monte-Carlo* (Raliul Monte-Carlo), r. Ken Annakin (cu Tony Curtis, Walter Chiari, Gert Froebe, Mireille Darc); 1970 — *Le cercle rouge* (Cercul roşu), r. Jean-Pierre Melville (cu Alain Delon, Yves Montand, François Périer).

BOW, CLARA (n. 29.07.1905, Brooklyn, New York — m. 27.09.1965, Hollywood), actriţă americană de film. Cîştigătoare a unui concurs de frumuseţe în 1922 este lansată pe ecran prin intermediul unei susţinute campanii publicitare. Puritatea ado-

lescentină a „trandafirului din Brooklyn" (presa vremii) relevă însă şi o virtuozitate interpretativă care recoltează elogiile criticii. Momentele hotărîtoare ale consacrării ei artistice aparţin filmelor *Fermitate* şi *Cosetta*, care o plasează în rîndul marilor staruri hollywoodiene. Această *B.B.* a dec. 3, încarnare magnifică a generaţiei tinere de după război, a propus în epocă arhetipul modern al unei feminităţi ardente şi lipsite de prejudecăţi puritane. Comportamentul ei excentric va fi implicat, pe nedrept însă, într-un scandal public şi cariera actriţei va intra definitiv în umbra anonimatului.

FLM.: 1922 — *Beyond The Rainbow* (Dincolo de curcubeu), r. Christy Cabanne (cu Billie Dove); 1923 — *The Enemics of Women* (Inamicul femeilor), r. Alan Crosland (cu Lionel Barrymore); 1924 — *Grit* (Fermitate), r. Frank Tuttle (cu Glenn Hunter); *Poisoned Paradise* (Paradis otrăvit), r. Louis Gasnier (cu Kenneth Marlow); 1925 — *Kiss Me Again* (Sărută-mă iarăşi), r. Ernst Lubitsch (cu Marie Prévost); 1926 — *Wings* (Epopeea aerului), r. William A. Wellman (cu Gary Cooper); 1927 — *It* (Cosetta), r. Clarence Badger (cu Antonio Moreno); *Hula*, r. Victor Fleming (cu Clive Brook); 1928 — *Ladies of the Mob* (Aristocrata gloatei), r. William A. Wellman (cu Richard Arlen); 1929— — *The Wild Party* (Ceata sălbatică), r. Dorothy Arzner (cu Fredric March); 1930 — *Her Wedding Night* (Noaptea nunţii tale), r. Frank Tuttle (cu Ralph Forbes); *No limit* (Fără sfîrşit), r. F. Tuttle (cu Stuart Erwin); 1932 — *Call Her Savage* (Sînge rebel), r. John Francis Dillon (cu Gilbert Roland).

BOYER, CHARLES (n. 28.08.1897, Figéac-Lot), actor francez de teatru şi film. Licenţiat în filozofie la Sorbona şi absolvent al Conservatorului din Paris. Se produce pe scenele de la „Théâtre Sarah Bernhardt", „Cirque d'Hiver" (sub direcţia lui Firmin Gémier şi Gaston Batty) şi „Gym-

Charles Boyer

nase", obţinînd mari succese în repertoriul bernsteinian. Debutează în cinema în 1920. Consacrarea şi-o datorează filmelor sonore *Măsluitorul*, *Bătălia* şi *Liliom* în care C.B. desenează o galerie de personaje de factură romantică, de o seducţie fatală, dar înviorate de accentele replicii dramatice moderne. După unele apariţii peste hotare (USA, Germania) şi un autoritar interludiu interpretativ în patrie se transferă la Hollywood. Aici cucereşte fulgerător favoarea publicului american graţie tipului său de seducător latin bizuit pe un recitativ impetuos, pasional şi dominator. Creaţiile sale din *Mayerling*, *Contesa Walewska*, *Povestiri din Manhattan* relevă datele unei vitalităţi interpretative debordante, un temperament dramatic ardent şi volitiv ca şi tendinţa pentru caracterizările contrastante, în gustul unui romantism tîrziu. Evoluţia ulterioară a actorului, de la *Lumina de gaz*, *Doamna de...* şi pînă la recentul *Desculţ în parc*, avertizează asupra unui recitativ matur, ductil şi rafinat, adecvat caracterizărilor dramatice complexe străbătute de simţul ironiei muşcătoare, satirizante.

FLM.: 1920 — *L'homme du large* (Omul din larg), r. Marcel L'Hérbier (cu Jacques Castelani); 1923 — *L'esclave* (Sclava), r. Georges Monca şi Rose Pausini; 1929 — *Le capitaine Fracasse* (Căpitanul Fracasse), r. Al-

berto Cavalcanti (cu Pierre Blanchar, Polla Illéry); 1933 — *L'épervier* (Măsluitorul), r. Marcel l'Herbier (cu Jean Marais); *Liliom*, r. Fritz Lang; 1937 — *Tonight's our Night* (A noastră-i noaptea), r. Anatole Litvak (cu Claudette Colbert); *Conquest* (Contesa Walewska), r. Clarence Brown (cu Greta Garbo); 1938 — *Algiers* (Nopți în Alger), r. John Cromwell (cu Hedy Lamarr); 1942 — *Tales of Manhattan* (M / Povestiri din Manhattan), r. Julien Duvivier (cu Edward G. Robinson, Rita Hayworth, Henri Fonda); 1944 — *Gaslight* (Lumina de gaz), r. George Cukor (cu Ingrid Bergman, Joseph Cotten); 1946 — *Cluny Brown*, r. Ernst Lubitsch (cu Jennifer Jones); 1948 — *Arch of Triumph* (Arcul de triumf), r. Lewis Milestone; 1953 — *Madame de . . .* (Doamna de . . .), r. Max Ophüls (cu Vittorio de Sica, Danielle Darrieux); 1956 — *Around the World in Eighty Days* (Ocolul pământului în 80 de zile), r. Michael Anderson (cu David Niven, Marlene Dietrich, Fernandel); 1962 — *The Four Horseman of the Apocalypse* (Cei patru cavaleri ai Apocalipsului), r. Vincente Minnelli (cu Ingrid Thulin, Glenn Ford); 1967 — *Casino Royal*, r. John Huston, Ken Hughes, Val Guest, Robert Parrish, Joseph Mc. Grath (cu Ursula Andress, Jean-Paul Belmondo, Orson Welles); *How To Steal a Million* (Cum să furi un milion), r. William Wyler (cu Peter O'Toole, Audrey Hepburn); 1968 — *Barefoot in the Parc* (Desculț în parc), r. Gene Saks (cu Jane Fonda, Robert Redford); 1969 — *The April Fools* (Nebunii din aprilie), r. Stuart Rosenberg; *The Madwoman of Chaillot* (Nebuna din Chaillot), r. Bryan Forbes (cu Katharine Hepburn, Giulietta Masina); 1972 — *Lost Horizon* (Orizont pierdut), r. Charles Jarrott. (cu Peter Finch, Liv Ullman).

BRANDO, MARLON (pe numele adev. *Marlon Brandeau*) (n. 3.04. 1924, Omaha, Nebraska), actor american de teatru și film. Descendent al unei vechi familii de emigranți fran-

Marlon Brando

cezi. Urmează cursuri de actorie la „New School for Social Research", și „Actor's Studio" din New York (cu Elia Kazan, Robert Lewis ș.a.). Ia lecții de declamație de la Erwin Piscator. Joacă pe Broadway repurtînd un triumfal succes în spectacolul *Un tramvai numit dorință* de T. Williams. Debutează pe ecran în 1950, dar consacrarea survine un an mai tîrziu în adaptarea cinematografică a piesei amintite. Recitativul inteligent, fotogenia, eleganța naturală a atitudinii scenice, dar mai ales tonalitatea modernă a expresiei dramatice l-au impus printre cei mai dotați actori americani. Densitatea dramatică a portretizărilor, conturul lucid al desenului psihologic, valorile patetice ale intervențiilor lirice se impun magistral în *Trăiască Zapata* (Pr. Cannes 1952), *Julius Caesar* și *Pe chei* (Oscar 1954). În continuare, *M.B.* traversează peisajul creațiilor majore din *Dorința*, *Mica ceainărie*, *Orfeu în infern* relevînd, de fiecare dată, fațetele multiple ale unui temperament dramatic complex, distribuit în mod egal unor variate registre expresive. Rolurile din *Urmărirea*, *Queimada* și *Nașul* (Oscar 1973) îi consolidează reputația de actor complet, capabil să penetreze, cu finețe și precizie psihologică, sensurile intime ale partiturilor abordate.

FLM.: 1950 — *The Men* (Bărbații), r. Fred Zinnemann (cu Teresa Wri-

ght); 1951 — *A Streetcar Named Desire* (Un tramvai numit dorinţă), Elia Kazan (cu Vivien Leigh); 1952 — *Viva Zapata !*, r. E. Kazan (cu Anthony Quinn); 1953 — *Julius Caesar*, r. Joseph Leo Mankiewicz (cu James Mason, Deborah Kerr); 1954 — *On the Waterfront* (Pe chei), r. E. Kazan (cu Rod Steiger, Eve Marie Saint); *Desirée* (Dorinţa), r. Henry Koster (cu Carolyn Jones, Merle Oberon); 1956 — *The Teahouse of the August Moon* (Mica ceainărie), r. Daniel Mann (cu Machiko Kyo, Glenn Ford); 1957 — *Sayonara* (La revedere), r. Joshua Logan (cu Patricia Owens); 1958 — *The Young Lions* (Leii tineri), r. Edward Dmytryk (cu Montgomery Clift, Dean Martin); 1960 — *The Fugitive Kid* (Orfeu în infern), r. Sidney Lumet (cu Anna Magnani, Joan Woodward); 1966 — *The Chase* (Urmărirea), r. Arthur Penn (cu Robert Redford); 1967 — *A Countess from Hong-Kong* (Contesa din Hong-Kong), r. Charles Chaplin (cu Sophia Loren); 1968 — *Queimada*, r. Gillo Pontecorvo (cu Renato Salvatori); 1971 — *The Godfather* (Naşul), r. Francis Ford Coppola (cu Al. Pacino); 1972 — *L'ultimo tango a Parigi* (Ultimul tango la Paris), r. Bernardo Bertolucci (cu Maria Schneider); 1975 — *The Missouri Breaks* (Escală la Missouri), r. Arthur Peron (cu Jack Nicholson).

BRASSEUR, PIERRE (pe numele adev. *Pierre-Albert Espinasse*) (n. 22.12.1903, Paris — m. 15.08.1972, Brunico, Italia), actor francez de teatru şi film. Cursuri particulare de actorie cu Harry Baur. Debutează pe scenele provinciale, iar din 1925 se afirmă în repertoriul bulevardier parizian graţie talentului nativ, debordînd de comicitate histrionică. Marile performanţe interpretative le datorează filmului sonor. Recitativul dezinvolt, de bravură comică, se rafinează tîrziu, în urma colaborării cu Marcel Carné în *Suflete în ceaţă*. De acum, stilul său de joc suportă o reconversiune dramatică, remarcabilă în expresivitatea patetică, umanizatoare a accentelor psihologice. În *Bal la castel*, *Copiii paradisului* şi *Porţile nopţii* expresia dramatică diversificată este traversată de sensibilitatea vibrantă a unei trăiri artistice grave şi interiorizate. Prestigiului de monstru sacru al ecranului francez, *P.B.* i-l alătură pe acela de autor al unor piese de succes.

Pierre Brasseur

FLM.: 1924 — *La fille de l'eau* (Fiica apelor), r. Jean Renoir (cu Catherine Hessling); 1925 — *Madame Sans-Gêne*, r. Léonce Perret (cu Gloria Swanson); 1930 — *Mon ami Victor* (Prietenul meu Victor), r. André Berthomieu (cu René Lefèvre); 1932 — *Un rêve blond* (Un vis blond), r. Paul Martin (cu Henri Garat, Lilian Harvey); 1935— — *Vals royal*, r. Jean Grémillon (cu Henri Garat); 1938 — *Quai des brumes* (Suflete în ceaţă), r. Marcel Carné (cu Jean Gabin, Michèle Morgan); 1942 — *Lumière d'été* (Bal la castel), r. Jean Grémillon (cu Aimos, Madeleine Robinson); 1943—1945 — *Les enfants du Paradis* (Copiii paradisului), r. M. Carné (cu Arletty, Jean-Louis Barrault, Maria Casarés); 1946 — *Les portes de la nuit* (Porţile nopţii), r. M. Carné (cu Yves Montand, Serge Reggiani); 1951 — *Le plaisir* (Plăcerea), r. Max Ophüls (cu Jean Gabin, Gaby Morlay, Danielle Darrieux); 1954 — *Napoléon*, r. Sacha Guitry (cu Jean Gabin, Yves Montand,

Scanned with OKEN Scanner

Michèle Morgan, Maria Schell, Paolo Stoppa); 1957 — *Porte des Lilas*, r. René Clair (cu Dany Carrel, Georges Brassens); 1958 — *Le loi* (Legea), r. Jules Dassin (cu Annabella, Yves Montand, Marcello Mastroianni); 1961 — *Le bateau d'Émile* (Vaporul lui Emil), r. Denys de La Pattellière (cu Annie Girardot); 1963 — *Les bonnes causes* (Cauze drepte), r. Christian-Jaque (cu Bourvil, Marina Vlady); 1964 — *Bande à part* (O bandă aparte), r. Jean-Luc Godard (cu Samy Frey, Anna Karina); 1965 — *La vie de château* (Viaţa la castel), r. Jean-Paul Rappenau (cu Phillippe Noiret); 1970 — *Les mariés de l'an II* (Mirii anului II), r. J.-P. Rappenau (cu Jean-Paul Belmondo, Marlène Jobert).

BREJCHOVÁ, JANA (n. 20.01. 1940, Praga), actriţă cehoslovacă de

Jana Brejchová

film. Studii tîrzii de artă dramatică. Debutează pe ecran de timpuriu (13 ani) în filmul *Pîine şi plumb* (rolul unei fetiţe proletare). După o scurtă activitate de dactilografă reapare pe ecran în *Vina lui Vladimir Olmer* şi *Păianjenul de aur*. Feminitatea caldă, pulsînd de o sensibilitate adolescentină, interiorizată, îi permite să dea un deosebit relief dramatic partiturilor complexe din *Moralitatea doamnei Dulska*, *Dorinţa* şi *Principiul suprem* (Pr. Banska-Bistriča — 1959, Locarno — 1960, Veneţia — 1960). A fost extrem de apreciată pentru rolurile de puternică vînă dramatică şi subtile nuanţe de umor din *Labirintul inimii*, *Münchhausen*, *Curaj pentru fiecare zi* ş.a. Sora ei, *Hana B.* este actriţă de film. FLM.: 1954 — *Olovený chleb* (Piinea de plumb), r. Jiri Sequens; 1956 — *Vina Vladimira Olmera* (Vina lui Vladimir Olmer), r. V. Gajer; *Zlatý pavouk* (Păianjenul de aur), r. P. Blumenfeld; 1957 — *Vlčiijáma* (Capcana lupilor), r. Jiri Weiss (cu M. Dolezal, Y. Sejbalova); 1958 — *Moralka pani Dulské* (Moralitatea doamnei Dulska), r. J. Krejcik; 1959 — *Touba* (Dorinţa), r. Vojtěch Jasný (cu V. Babka, J. Vala); 1960 — *Vyssí princip* (Principiul suprem), r. J. Krejcik; 1961 — *Labyrint srdce* (Labirintul inimii), r. J. Krejcik (cu M. Vasova, Fr. Smolik); *Baron Prášil* (Baronul Münchhausen), r. Karel Zeman (cu M. Kopecky, L. Jelinek); 1964 — *Kàždý den odvabu* (Curaj de fiecare zi), r. Evald Schorm (cu Jan Kacev, Josef Abraham); 1965 — *Bloudendý* (Rătăcire), r. A. Masa, J. Curik; 1966 — *Dýmky* (Pipele), r. Vojtěch Jasný; 1967 — *Noč nevesty* (Noaptea miresei), r. Karel Kachyna (cu Gustav Valach); 1969 — *Farářův Konec* (Sfirşitul paracliserului), r. Evald Schorm; 1972 — *Lekce* (Lecţia); 1975 — — *Hudba Kolonád* (Cîntecul colonadelor), r. Vladimir Sis (cu Jiri Hrazán, Josef Fajta).

BRENNAN, WALTER (n. 25.07. 1894, Swampscott, Massachussets

Walter Brennan

Scanned with OKEN Scanner

— m. 21.04.1974), actor american de teatru și film. Studii politehnice la Cambridge. Prima apariție pe ecran în *Regele jazzului*. Grație fizicului particular, pitoresc, ca și maliției cordiale a recitativului, actorul se va instala curînd în eșalonul marilor interpreți de la Hollywood. Stilul de joc bogat și nuanțat îl va impune cu rolurile de notabilă angajare dramatică din *Infamia*, *Furia* și *Ispita* (Oscar 1936). Actor de puternică vocație dramatică, *W.B.* și-a însoțit expresivitatea jocului cu simpatia personajului său decorativ, integrat inseparabil filmului western din dec. 4 și 5. (*Kentucky*-Oscar 1938; *Texas*-Oscar 1940). A abordat, cu remarcabile rezultate, repertoriul comediei în *Sergentul York*, *Draga mea Clementine* ș.a. Pentru contribuția adusă timp de un sfert de veac filmului western a fost distins de către guvernul USA cu o stea de șerif „ad honorem".
FLM.: 1930 — *The King of Jazz* (Regele jazzului), r. John Murray Anderson; 1933 — *The Invisible Man* (Omul invizibil), r. James Whale (cu Claude Rains, Gloria Stuart); 1935— — *The Wedding Night* (Noaptea nunții), r. King Vidor (cu Gary Cooper); 1936 — *Fury* (Bestia umană), r. Fritz Lang (cu Sylvia Sidney, Spencer Tracy); 1939 — *Stanley and Livingstone* (Stanley și Livingstone), r. Henry King (cu Spencer Tracy); 1941 — *Swamp Waters* (Mlaștini), r. Jean Renoir (cu John Carradine, Anne Baxter); 1944 — *To Have and Have Not* (A avea și a nu avea), r. Howard Hawks (cu Humphrey Bogart, Lauren Bacall); 1946 — *My Darling Clementine* (Draga mea Clementine), r. John Ford (cu Henry Fonda, Victor Mature); 1948 — *Red River* (Rîul roșu), r. Howard Hawks (cu Montgomery Clift); 1952 — — *Lure of the Wilderness* (Prizonierii mlaștinii), r. Jean Negulesco (cu Jean Peters); 1955 — *Bad Day at Black Rock* (Ziua proastă de la Stînca Neagră), r. John Sturges (cu Spencer Tracy, Lee Marvin, Robert Ryan); 1956 — *Come Next Spring* (Cea mai mare iubire din lume), r. R. Springsteen (cu Ann Sheridan, Steve Cochran); 1959 — *Rio Bravo*, r. Howard Hawks (cu John Waine); 1963 — *How the West Was Won* (Cum a fost cucerit vestul), r. Henry Hathaway, John Ford și George Marshall; 1968 — *Support Your Local Sheriff* (Sprijiniți-l pe șerif), r. Burt Kennedy (cu George Kennedy, Fredric March).

BRENT, GEORGE (pe numele adev. *George Molan*) (n. 15.03.1904 —

George Brent

Dublin), actor american de film, de origine irlandeză. Activează pe scenele din Dublin apoi se transferă în Canada și de aici în USA. Debutează pe ecran în *Rin-Tin-Tin*. Aparițiile ulterioare, în repertoriul filmului dramatic de coloratură psihologică, gen *Strada*, *Femeia diabolică*, *Aventurile galante ale Suzanei* au impus în epocă figura unui actor rafinat și distins, de expresie dramatică gravă și austeră. Rolurile întruchipate în cinema — de cuceritor romantic sau de erou modern — între care acelea din *Tentația*, *Canionul roșu* și *F.B.I.* au rămas ca exemple de acurateță interpretativă. Eleganța masculină a acestui actor înalt, dotat cu o mască expresivă și atrăgătoare, dar mai ales tonalitatea dramatică a registrului de caracterizare, l-au impus printre cei mai renumiți interpreți americani ai tuturor timpurilor.

Scanned with OKEN Scanner

FLM.: 1931 — *Lighting Warrior* (Rin-Tin-Tin), r. Armand L. Schaefer (cu Frankie Darro; serial); 1932 — *The Rich Are Always with Us* (Bogaţii sînt întotdeauna cu noi), r. Alfred E. Green; 1935 — *The Painted Veil* (Vălul pictat), r. Richard Boleslawski; 1937 — *Submarine D 1*, r. Lloyd Bacon (cu Pat O'Brien); 1938— — *Jezebel* (Femeia diabolică), r. William Wyler (cu Bette Davis, Henry Fonda); 1939 — *The Old Maid* (Fată bătrînă), r. Edmund Goulding (cu Bette Davis); 1941 — *The Great Lie* (Minciuna cea mare), r. Edmund Goulding (cu Bette Davis); 1942 — *The Gay Sisters* (Surorile Gaylord), r. Irving Rapper (cu Barbara Stanwyck, Geraldine Fitzgerald); 1945 — *Tomorrow is Forever* (Ziua de mîine este totdeauna), r. Irving Pichel (cu Claudette Colbert, Orson Welles); 1946 — *Temptation* (Tentaţie), r. I. Pichel (cu Paul Lukas, Merle Oberon); 1949 — *Red Canyon* (Canionul roşu), r. George Sherman (cu Ann Blyth); 1951 — *F.B.I.*, r. Rupert Hughes (cu Cesar Romero); 1953 — *Tangier Incident* (Incident în Tanger), r. L. Landers.

BROOKS, LOUISE (n. 1907, Wichita, Kansas), actriţă şi dansatoare americană de film. Debutează ca balerină în trupa *Denishawn Dancers*, de unde trece la *Ziegfeld Follies* devenind, în scurt timp, cunoscută în patrie şi peste hotare. Fotogenia, surîsul provocator şi maliţios, eleganţa atrăgătoare şi degajată a gestului feminin o lansează în 1925 în cinema. Consacrarea internaţională şi-o datorează partiturii *Lulu* susţinute în filmul german *Cutia Pandorei*. Stranietatea feminităţii ei senzuale, ca şi reacţiile deconcertante ale atitudinii scenice, dau consistenţă dramatică unui alt rol de excepţie în *Jurnalul unei femei pierdute*. Apariţia din *Regina frumuseţii* (Franţa), confirmă încă odată facultatea excepţională a talentului ei dramatic care traversează o mare diversitate de tonalităţi expresive. Revenită în patrie, *L.B.* nu mai reeditează marile triumfuri europene. Declinul ei a fost argumentat de apariţia suedezei Greta Garbo, dar şi de absenţa celui care i-a dat aripi să zboare — regizorul G.W. Pabst.

Louise Brooks

FLM.: 1925 — *The Street of Forgotten Men* (Strada oamenilor uitaţi), r. Herbert Brenon; 1926 — *The American Venus* (Venus americană), r. Frank Tuttle (cu Esther Ralston); 1927 — *City Gone Wild* (Oraşul în fierbere), r. James Cruze (cu Thomas Meighan); 1928 — *A Girl in Every Port* (O fată în fiecare port), r. Howard Hawks (cu Victor Mac Laglen); *Beggars of Life* (Cerşetorii vieţii), r. William A. Wellman (cu Wallace Beery); *Die Büchse der Pandora/ Lulu* (Cutia Pandore/Lulu), r. Georg Wilhelm Pabst (cu Fritz Körtner); 1929 — *Das Tagebuch einer Verlorenen* (Jurnalul unei femei pierdute), r. G.W. Pabst (cu Andrews Engelman); 1930 — *Prix de beauté* (Regina frumuseţii), r. Augusto Genina (cu Jean Bradin); 1931 — *The Public Enemy* (Inamicul public), r. William A. Wellman (cu Joan Blondel, James Cagney, Jean Harlow); 1937 — *Hollywood Boulevard*, r. Robert Florey (cu Ellen Drew); 1938 — *Overland Stage Raiders* (Invadatorii), r. George Sherman (cu John Wayne).

BRYNNER, YUL (pe numele adev. *Julius Bryner*) (n. 11.07.1917, Insula

Sahalin, Rusia), actor american de teatru şi film. Copilărie petrecută în

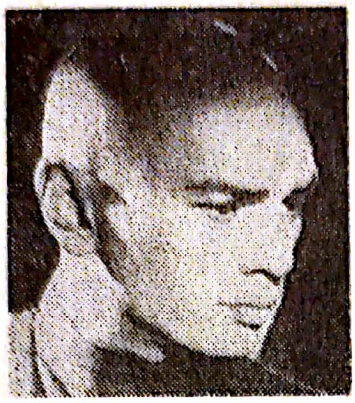

Yul Brynner

China. La 13 ani se produce ca acrobat şi ghitarist într-un circ ambulant cu care parcurge Franţa, Italia şi Elveţia. Joacă în compania „Sacha Pitoëff" (1935—39) şi apoi în S.U.A., pe Broadway, unde înregistrează succese răsunătoare în repertoriul comediei muzicale. Debuturi cinematografice nesemnificative, resuscitate de adaptarea pe ecran a piesei de succes personal *Regele şi eu* (Oscar 1956). Apariţia statuară a interpretului, impregnată de un exotism extremoriental, fotogenia chipului şi mai ales a calviţiei sale totale îl impun atenţiei generale. De acum, portretul său bărbătesc, alura expresivă a fizicului, imprimă partiturilor din *Cele 10 porunci*, *Fraţii Karamazov* şi *Sunetul şi furia* constantele expresive ale unui dramatism calm şi reţinut, de o severitate profund interiorizată. Abordează şi repertoriul de comedie, dar marile succese interpretative şi le datorează rolurilor de compoziţie, facultăţii cu care ştie să dea viaţă şi relief neliniştitor personajelor puternice, pozitive sau negative, din *Cei şapte magnifici*, *Taras Bulba*, *Duelul lung*, *Bătălia de pe Neretva*.
FLM.: 1949 — *Port of New York* (Portul New York), r. László Benedek (cu Scott Brady); *House of Strangers* (Casa străinilor), r. Joseph L. Mankiewicz (cu Edward G. Robinson, Charlton Heston); 1956 — *The King and I* (Regele şi eu), r. Walter Lang (cu Deborah Kerr); *The Ten Commandments* (Cele 10 porunci), r. Cecil B. de Mille (cu Charlton Heston, Anne Baxter); *Anastasia*, r. Anatole Litvak (cu Helen Hayes, Ingrid Bergman); 1958 — *The Brothers Karamazov* (Fraţii Karamazov), r. Richard Brooks (cu Claire Bloom, Maria Schell); *The Sound and the Fury* (Sunetul şi furia), r. Martin Ritt (cu Joan Woodward); 1960 — *The Magnificient Seven* (Cei şapte magnifici), r. John Sturges (cu Steve Mc.Queen, Eli Wallach, Charles Bronson, James Coburn); *Le Testament d'Orphée* (Testamentul lui Orfeu), r. Jean Cocteau (cu Charles Aznavour, Maria Casarés, Jean Marais); 1962 — *Taras Bulba* r. J. Lee-Thompson; 1964 — *Flight from Ashiya* (Zbor de la Ashiya), r. Michael Anderson (cu George Chakiris, Richard Widmark); 1966 — *Cast a Giant Shadow* (Aruncă o umbră uriaşă), r. Melville Shavelson (cu John Wayne, Kirk Douglas); 1969 — *Bitka na Neretvi* (Bătălia de pe Neretva), r. Vladimir Bulajič (cu Orson Welles, Serghei Bondarciuk, Milena Dravič); 1971 — *Romance of a Horse Thief* (Romanul unui hoţ de cai), r. Abraham Polonski; 1972 — *Le serpent* (Şarpele), r. Henri Verneuil (cu Dirk Bogarde, Henry Fonda); 1974— — *The Ultimate Warrior* (Ultimul luptător), r. Robert Clouse (cu Max von Sydow).

BUCHOLTZ, HORST (n. 4.12.1933, Berlin, R.F. Germania), actor german

Horst Bucholtz

de teatru şi film. Studii de artă dramatică tîrzii cu Mariliese Ludwig. Joacă pe scenele „Metropol", „Hebbeltheater", „Tribüne", „Steglitzer Schlossparktheater", „Schillertheater". Activitate radiofonică şi de film . . . (peste 500 de post-sincronizări). Debutează pe ecran în *Mariana tinereţii mele* (Bundesfilmpreis — 1956) graţie colaborării cu Julien Duvivier — care-l descoperise cu prilejul unui festival de film berlinez. Cu partitura din *Pe jumătate puternic*, H.B. îşi defineşte cu pregnanţă expresivă datele viguros dramatice ale stilului de joc, de caracterizare promptă şi de cordială comunicativitate. Apariţiile ulterioare, din *Mărturisirile escrocului Felix Krull* (Pr. Karlovy Vary 1957), *Cei şapte magnifici*, *Unu, doi, trei* şi *Cervantes*, sînt probe decisive ale unei consacrări interpretative de prestigiu internaţional.

FLM.: 1955 — *Marianne/Marianne de ma jeunesse* (Mariana/Mariana tinereţii mele), r. Julien Duvivier (cu Jean Yonnel, Marianne Hold); *Himmel ohne Sterne* (Cer fără stele), r. Helmuth Käutner (cu Erich Schumann); 1956 — *Regine*, r. Harald Braun (cu Johanna Matz); 1957 — *Bekenntnisse des Hochstaplers Felix Krull* (Mărturisirile escrocului Felix Krull), r. Kurt Hoffmann (cu Liselotte Pulver); 1958 — *Tiger Bay* (Golful Tigrului), r. Y. Lee-Thompson; 1960 — *The Magnificient Seven* (Cei şapte magnifici), r. John Sturges (cu Yul Brynner, Steve McQueen, Eli Wallach, James Coburn, Charles Bronson); 1961—*One, Two, Three* (Unu, doi, trei), r. Billy Wilder (cu James Cagney); 1964 — *La fabuleuse aventure de Marco Polo* (Fantastica aventură a lui Marco Polo), r. Denys De la Patellière; 1965 — *Istanbul 65*, r. A. Isasi; 1966 — *Cervantes*, r. Vincent Sherman (cu José Ferrer şi Gina Lollobrigida); 1972—*The Great Waltz* (Marele vals), r. Andrew L. Stone.

BULCĂ, IOANA (n. 7.01.1936, Podari, Dolj), actriţă română de teatru şi film. Absolventă a IATC din Bucureşti (clasa Ion Finteşteanu, promoţia

Ioana Bulcă

1957). Joacă pe scenele teatrelor „Naţional" din Craiova (1957) şi „Naţional" din Bucureşti (1958). Debutează pe ecran în filmul *Moara cu noroc* şi reuşeşte să se impună în continuare graţie dramatismului vibrant al recitativului, de expresie impetuoasă, temperamentală. Apariţiile ei din *Portretul unui necunoscut*, *Mofturi 1900* şi *Zodia Fecioarei* confirmă capacitatea actriţei de a acorda rolurilor interpretate o consistenţă dramatică exuberantă şi totodată sobră, investită cu girul unor portretizări clare şi precise. A achiziţionat un prestigiu notabil graţie partiturilor nuanţate, varietăţii lor de ton psihologic ca şi inteligenţei scenice cu care şi-a pus în evidenţă datele feminităţii ei pasionale ori discrete. Apariţiile din *Mihai Viteazul*, *Atunci i-am condamnat pe toţi la moarte* şi *Astă seară dansăm în familie* reprezintă un salt de valoare, fruct al dublei sale experienţe interpretative: de teatru şi film.

FLM.: 1956 — *Moara cu noroc*, r. Victor Iliu (cu Geo Barton, Constantin Codrescu, Colea Răutu); 1960 — *Portretul unui necunoscut*, r. Gheorghe Turcu (cu Lazăr Vrabie, Geo Barton); 1964 — *Mofturi 1900*, r. Jean Georgescu (cu Geo Barton, Ion Lucian, Iurie Darie); 1966 — *Fantomele se grăbesc*, r. Cristu Poluxis (cu György Kovács, Colea Răutu, Ana Széles, Ion Besoiu); *Zodia*

Scanned with OKEN Scanner

fecioarei, r. Manole Marcus (cu Ana Széles, Sorin Postelnicu); *Răutăciosul adolescent*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Irina Petrescu, Virgil Ogăşanu, Iurie Darie); 1970 — *Mihai Viteazul*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Olga Tudorache, Irina Gărdescu, György Kovács); 1971 — *Atunci i-am condamnat pe toţi la moarte*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Ion Besoiu, Gheorghe Dinică); 1972 — *Astă seară dansăm în familie*, r. Geo Saizescu (cu Vasilica Tastaman, Dem. Rădulescu, Sebastian Papaiani); 1973 — *Ciprian Porumbescu*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Vlad Rădescu, Tamara Creţulescu, Emanoil Petruţ, Sebastian Papaiani).

BURTON, RICHARD (pe numele adev. *Richard Jenkins*) (n. 10.11.1925,

Richard Burton

Pontrhydyfen), actor englez de teatru şi film. Licenţiat la Universitatea Oxford. Joacă pe scenele „Oxford Univ. Dramatic Society", „St. Martin's Theater", „Lyric Theater", „Hammersmith" (1949), „Brighton Theater" (1950), la New York, apoi din nou în patrie la „Old Vic." La debutul în cinema este considerat „promising personalities". Angajat de „20th Century Fox" şi distribuit în *Verişoara Rachel*, *R.B.* relevă un temperament dramatic vibrant, gustul pentru caracterizările de coloratură romantică şi un viu sens al recitativului de factură cinematografică. Predispus gestului dramatic plastic, integrat cu mare ştiinţă registrului de caracterizare, *R.B.* se afirmă tot mai autoritar graţie apariţiilor din *Tunica*, *Victorie amară* şi *Priveşte înapoi cu mînie*. În *Noaptea iguanei*, *Beckett*, *Cui i-e frică de Virginia Wollf?*, ş.a. temperamentul actorului, volubil şi comunicativ, realizează probe magnifice de seriozitate şi măsură profesională. Retorismul polifonic al stilului său de joc, patetic-dramatic sau comico-farsesc, deţine marca inconfundabilă a unei vitalităţi singulare care-l plasează pe interpret în rîndul marilor actori contemporani.

FLM.: 1949 — *The Last Days of Dolwyn* (Ultimele zile din Dolwyn), r. Emlyn Williams; 1950 — *Waterfront* (Cheiul), r. Michael Anderson (cu Robert Newton); 1953 — *The Robe* (Tunica), r. Henri Koster (cu Victor Mature); *The Desert Rats* (Şobolanii deşertului), r. Robert Wise (cu James Mason); 1955 — *Alexander the Great* (Alexandru cel Mare), r. Robert Rossen (cu Fredric March, Claire Bloom); 1957 — *Bitter Victory* (Victorie amară), r. Nicholas Ray (cu Ruth Roman, Curd Jürgens); 1959 — *Look Back in Anger* (Priveşte înapoi cu mînie), r. Tony Richardson (cu Claire Bloom); 1960 — *Ice Palace* (Palatul de gheaţă), r. Vincent Sherman (cu Robert Ryan); 1963 — *Cleopatra* r. Joseph L. Mankiewicz (cu Elizabeth Taylor, Rex Harrison); *The V.I.P.S.*, r. Anthony Asquith (cu Orson Welles); 1964 — *The Night of the Iguana* (Noaptea iguanei), r. John Huston (cu Deborah Kerr, Ava Gardner); *Becket*, r. Peter Glenville (cu John Gielgud, Peter O'Toole); 1966 — *Who's Afraid of Virginia Woolf?* (Cu-i i-e frică de Virginia Woolf?), r. M. Nichols (cu Elizabeth Taylor); 1967 — *The Taming of the Shrew* (Femeia îndărătnică), r. Franco Zefirelli (cu E. Taylor); *The Comedians* (Comedianţii), r. Peter Glenville (cu Elizabeth Taylor, Peter Ustinov); 1968 — *Candy*,

Scanned with OKEN Scanner

r. Christian Marquand (cu Marlon Brando, Charles Aznavour); 1969 — *Anne of Thousand Days* (Anna celor o mie de zile), r. Ch. Jarrot (cu Geneviève Bujold); 1971 — *Bluebeard* (Barbă albastră), r. Edward Dmytryk; 1972 — *Hammersmith Is Out* (Hammersmith a plecat), r. Peter Ustinov (cu Peter Ustinov); 1973 — *Il viaggio* (Călătoria), r. Vittorio De Sica (cu Sophia Loren); 1974 — *Brief Encounter* (Scurtă întîlnire), r. Alan Bridges (cu Sophia Loren).

Scanned with OKEN Scanner

C

CAGNEY, JAMES (n. 17.07.1904, New York), actor american de film.

James Cagney

Studiază la „Columbia University". Se produce pe scenă ca balerin, actor şi cîntăreţ în spectacole de vodevil şi music-hall. Debutează în cinema în 1930. Apariţiile ulterioare îl aliniază familiei marilor duri ai ecranului, alături de Edward G. Robinson şi Humphrey Bogart. Rolurile din *Inamicul public* şi *Îngeri cu feţe murdare* (Pr. Criticii — 1938) îi consolidează această reputaţie, deşi, paradoxal, omul-Cagney era renumit pentru tandreţea lui sufletească, diametral opusă rolurilor interpretate. În *Parada paşilor pierduţi*, J.C. aminteşte spectatorilor că nu a uitat să cînte şi să danseze, iar în *Visul unei nopţi de vară* se relevă ca un desăvîrşit interpret dramatic. După apariţia din *Simfonia americană* (Oscar 1942) interpretul, devenit producător, continuă să joace, dar în locul mitralierei anilor '40, el foloseşte „arma" calmă şi suavă a ironiei mature din *Un, doi, trei*. A fost declarat cel mai bun actor american între anii 1935—1945.

FLM.: 1930 — *Sinner's Holiday* (Sărbătoarea păcătosului), r. John G. Adolphi (cu Joan Blondell, Hank Mann); 1931 — *The Public Enemy* (Inamicul public), r. William A. Wellman (cu Joan Blondell, Louise Brooks, Jean Harlow); *Little Caesar* (Micul Cezar), r. Mervyn Le Roy; 1934 — *Here Comes the Navy* (Sosește marina), r. Lloyd Bacon (cu Pat O'Brien, Gloria Stuart); 1935 — *A Midsummer Night's Dream* (Visul unei nopţi de vară), r. Max Reinhardt şi William Dieterle (cu Olivia de Havilland, Mickey Rooney, Dick Powell); 1936 — *Ceiling Zero* (Escadrila de noapte), r. Howard Hawks (cu Isabel Jewell, Pat O'Brien); 1938 — *Angels with Dirty Faces* (Îngeri cu feţe murdare), r. Michael Curtiz (cu Humphrey Bogart, Ann Sheridan); 1940 — *City for Conquest* (Oraşul cucerit), r. Anatole Litvak (cu Ann Sheridan, Arthur Kennedy); 1942 — *Yankee Doodle Dandy* (Simfonia americană), r. Michael Curtiz (cu Walter Huston, Joan Leslie); 1949 — *White Heat* (Mînie albă), r. Raoul Walsh (cu Virginia Huston, Steve Cochran); 1952 — *What Price Glory* (Cît preţuieşte gloria), r. John Ford (cu Corinne Calvet); 1955 — *Mr. Roberts*, r. John Ford şi Mervyn

Scanned with OKEN Scanner

Le Roy (cu Henry Fonda, William Powell, Jack Lemmon); 1959 — *Shake Hands With the Devil* (Strînge-i mîna diavolului), r. Michael Anderson (cu Don Murray, Michael Redgrave, Sybil Thorndike); 1960 — *One, Two, Three* (Un, doi, trei . . .), r. Billy Wilder (cu Cyd Charisse, Horst Bucholtz).

CALBOREANU, GEORGE (n. 3. 01.1896, Turnişor, Sibiu), actor ro-

George Calboreanu

mân de teatru şi film. Studiază la Conservatorul de artă dramatică din Iaşi. Joacă pe scenele teatrului „Naţional" din Iaşi şi din Bucureşti. Graţie rolurilor de protagonist susţinute în dramele istorice *Vlaicu-Vodă* de Al. Davila şi *Apus de soare* de B. Delavrancea, G.C. şi-a cîştigat o notorietate artistică de prestigiu justificată în continuare de suita tuturor creaţiilor sale scenice şi cinematografice. Debutează pe ecran în 1954. Temperamentul dramatic năvalnic, statura impunătoare, ca şi tonalitatea amplă a vocii — cumva joasă, dar intens sugeratoare — îl predestinează pe G.C. unor caracterizări puternice, de monumentală complexitate psihologică în *Setea* (rolul Gavrilă Ursu şi *Străinul* (rolul Romulus Varga). Artist al poporului.

FLM.: 1954 — *Brigada lui Ionuţ*, r. Jean Mihail (cu Emanoil Petruţ, Ion Ciprian); 1960 — *Setea*, r. Mircea Drăgan (cu Colea Răutu, Ilarion Ciobanu, Flavia Buref); 1961 — *Omul de lîngă tine*, r. Horea Popescu (cu Silvia Popovici, George Măruţă, Ştefan Ciubotăraşu); 1962 — *Lupeni '29*, r. Mircea Drăgan (cu Colea Răutu, Ştefan Ciubotăraşu, Ilarion Ciobanu); 1963 — *Străinul* (cu Ştefan Iordache, Irina Petrescu, Şerban Cantacuzino, Ştefan Ciubotăraşu); *Lumină de iulie*, r. Gheorghe Naghi (cu Grigore Vasiliu-Birlic, Marcel Anghelescu, Titus Lapteş); 1964 — *Neamul Şoimăreştilor*, r. Mircea Drăgan (cu Ştefan Ciubotăraşu, Colea Răutu, Vasile Boghiţă, Amza Pellea); 1969 — *Apoi s-a născut legenda*, r. Andrei Blaier (cu Ilarion Ciobanu, Margareta Pogonat, Ştefan Ciubotăraşu); 1970 — *Fraţii*, r. Mircea Moldovan şi Gică Gheorghe (cu Ilarion Ciobanu, Emanoil Petruţ, Ştefan Mihăilescu-Brăila).

CANTINFLAS (pe numele adev. *Mario Moreno*) (n. 12.09.1913, Ciu-

Mario Moreno-Cantinflas

dad de Mexico), actor comic mexican. Studii de medicină întrerupte. Cîntăreţ, dansator şi imitator cu predispoziţii parodice, Cantinflas (de la *cantinfler = a vorbi mult şi fără noimă*) se produce pe scene periferice, în turnee şi la serbările populare ajungînd unul din marii favoriţi ai publicului mexican. Talentul său multilateral, dar diletant va fi şlefuit de colaborarea cu Manuel Mendel, faimos comic şi director de varieteu mexican. De acum, C. poate susţine o partitură de joc complexă, efectele

comice nemailăsînd impresia improvizaţiei gen „commedia dell-arte", ele fiind rodul unei atente gîndiri interpretative. După acest salt valoric, histrionul cedează locul actorului de film care, în cîţiva ani, ajunge cel mai popular comic sud-american. FLM.: 1936 — *No te engañes, corazon* (Inima ta nu greşeşte), r. Miguel Contreras Torres (cu Carlos Orellana, Sara Garcia); 1937 — *Asì es mi tierra* (Aici este patria mea), r. Arcady Boytler (cu Manuel Mendel, Margarita Cortés); 1939 — *El signo de la muerte* (Semnul morţii), r. Chano Urueta (cu Elena D'Orgaz); 1942 — *Los Tres Mosqueteros* (Cei trei muşchetari), r. Miguel M. Delgado (cu Consuelo Frank); 1943 — *Romeo y Julieta* (Romeo şi Julieta), r. Miguel M. Delgado (cu María Elena Marqués); 1946 — *Soy un prófugo* (Sînt un fugar), r. Miguel M. Delgado (cu Emilia Guiú); 1950— — *El bombero atomico* (Pompierul atomic), r. Miguel M. Delgado (cu Elsa Quintanilla, Roberto Soto); 1952 — *El señor fotógrafo* (Domnul fotograf), r. Miguel M. Delgado (cu Rosita Arenas); 1953 — *Caballero a la medida* (Cavalerul cumpătării), r. Miguel M. Delgado (cu Annabelle Gutiérrez); 1957 — *Around the World in Eighty Days* (Ocolul pămîntului în 80 de zile), r. Michael Anderson (cu David Niven, Marlene Dietrich, Fernandel, George Raft, Frank Sinatra, Keaton); 1958 — *Sube y baja* (Urcă şi coboară), r. Miguel M. Delgado (cu Teresa Velásquez, Joaquin Garcia); 1961 — *Pépé*, r. George Sidney (cu Bing Crosby, Dean Martin); 1963 — *El extra* (Supliment); 1964 — *El patrecito* (Tăicuţul); 1965 — *Entrega especial* (Extrădare); 1966 — *El señor doctór* (Domnul doctor); 1967 — *El signo de la muerte* (Semnul morţii); 1973— — *Don Quichotte*; *La Tosca* (cu Aldo Fabrizzi).

CANTOR, EDDIE (pe numele adev. *Edward Israel Iskowitz*) (n. 31.01. 1882, New York— m. 1964), actor american de teatru şi film. Joacă pe

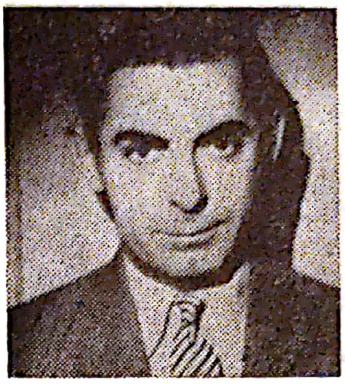

Eddie Cantor

scenele „Miner's Bowery Theater", „Old Clinton Music Hall", „Frank B. Carr", „Carey Walsh's Coney Island Saloon", „People's Vaudeville Co", creînd personajul comic al unui negru cu banjo care îl va consacra definitiv în lumea varieteului internaţional. Marile succese repurtate pe scena de la „Ziegfeld Follies" (alături de Will Rogers) îl lansează pe ecran în repertoriul comediei muzicale. Stilul său de joc, prevalent mimic, bazat pe mobilitatea chipului şi pe expresivitatea ochilor mari şi exoftalmici, ca şi pe gestul umoristic locvace, i-au rezervat în epocă o carieră cinematografică intensă şi prestigioasă în rezultate profesionale. A fost un prolific scriitor de cărţi umoristice. Firma „Warner Bros" i-a închinat filmul *Povestea lui Eddie Cantor* (1952—53, cu Keefe Brasselle în rolul titular). Premiul Oscar (1957).
FLM.: 1927 — *Special Delivery* (Livrare specială), r. William Goodrich (cu William Powel); 1930 — *Whoopee*, r. Thornton Freeland (cu Clara Bow); *Glorifying the American Girl* (Să glorificăm fetele americane), r. Millard Webb (cu Mary Caton); 1932 — *The Kid from Spain* (Regele arenei), r. Leo McCarey (cu Lyda Roberti); 1933 — *Roman Scandals* (Scandal la Roma), r. Frank Tuttle (cu Gloria Stuart); 1934 — *Kid Millions* (Tezaurul faraonilor), r. Roy del Ruth (cu Warren Hymer); 1936—

— *Strike Me Pink* (Iepure sau leu), r. Norman Taurog (cu Ethel Merman); 1937 — *Ali Baba goes to Town* (Ali Baba merge la oraş), r. David Butler (cu June Knight); 1940— — *Forty Little Mothers* (40 de mămici), r. Busby Berkeley (cu Veronica Lake); 1943 — *Thank Your Lucky Stars* (Sub stelele Hollywoodului), r. David Butler; 1944 — *Hollywood Canteen*, r. Delmer Daves; *Show Business*, r. Edwin L. Marin (cu Juan Davis); 1948 — *If You Knew Susie* (Toţi o cunosc pe Suzi), r. Gordon Douglas (cu Joan Davis).

CAPUCINE (pe numele adev. *Germaine Lefebre*) (n. 6.01.1938, Toulon), actriţă franceză de film. Lucrează ca manechin pentru marile case de modă parisiene „Dior", „Balmain", „Givenchy" şi se bucură de o publicitate care în 1960 o lansează pe ecran. După apariţia romanţioasă din *Franz Liszt*, tipul ei de frumuseţe va străluci în repertoriul filmului de aventuri şi poliţist gen *Marele Sam* şi *În Nord spre Alaska*. Specialitatea actriţei rămîn, totuşi, filmele de costume *(Michel Strogoff)*, sau de ambianţă exotică *(Leul* — turnat în Kenia). Această frumuseţe cu păr castaniu, cu ochi albaştri, de o eleganţă fără cusur, se va impune şi în producţii fanteziste, în comedii spumoase gen *Ce e nou, pisicuţo?* FLM.: 1960 — *The Story of Franz Liszt* (Franz Liszt), r. Charles Vidor şi George Cukor (cu Dirk Bogarde, Genevieve Page); *North to Alaska* (În Nord, spre Alaska), r. Henry Hathaway (cu John Wayne, Stewart Granger); 1961 — *Le triomphe de Michel Strogoff* (Michel Strogoff), r. Victor Tourjansky; 1962 — *The Lion* (Leul), r. Jack Cardiff (cu William Holden, Trevor Howard); *A Walk on the Wild Side* (Pe drumul sălbatic), r. Edward Dmytryk (cu Laurence Harvey, Jane Fonda, Anne Baxter, Barbara Stanwyck); 1964 — *The Pink Panther* (Pantera trandafirie), r. Blake Edwards (cu David Niven, Peter Sellers, Claudia Cardinale); 1965 — *What's New Pussy Cat?* (Ce e nou, pisicuţo?), r. Clive Donner (cu Peter Sellers, Ursula Andress); 1969 — *Fellini Satyricon*, r. Federico Fellini (cu Lucia Bosè); 1971 — *Le soleil rouge* (Soarele roşu), r. Terence Young (cu Charles Bronson, Alain Delon).

CARAGIU, TOMA (n. 21.08.1925,

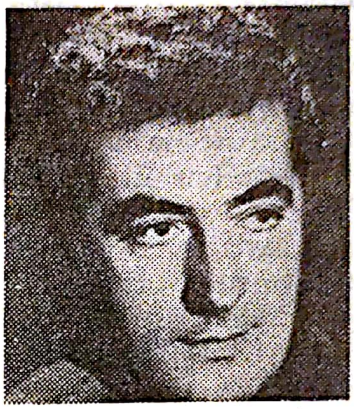

Toma Caragiu

Argos Orestikon, Grecia, — m. 4.03. 1977, Bucureşti), actor român de teatru şi film. Absolvent al IATC. Joacă pe scenele teatrelor din Ploieşti, Constanţa şi „Lucia Sturdza Bulandra" din Bucureşti. S-a impus pe scenă ca inimitabil creator de personaje comice savuroase, tratate cu naturaleţe şi cordială comunicativitate. Debutează pe ecran în *Nufărul roşu*. Apariţiile ulterioare din *Vară romantică*, *Cartierul veseliei* ş.a. definesc tot mai precis datele unui stil de joc spontan, rafinat în replică şi subtil în caracterizare psihologică. Angajamentul său din *Haiducii* relevă amplitudinea deconcertantă a resurselor interpretative capabile să exercite asupra publicului o atracţie particulară, de adîncă rezonanţă artistică. Facultatea aprofundării comico-dramatice a rolurilor din *Urmărirea* (serial t.v.), *Bariera* şi mai ales *Actorul şi sălbaticii* — exprimată pe fondul excelentei sale formaţii teatrale — l-a impus pe T.C. printre cele mai captivante prezenţe ale teatrului şi cinematografului românesc, interpret care s-a afirmat

în permanență într-un registru de original relief comico-dramatic.
FLM.: 1955 — *Nufărul roșu*, r. Gheorghe Tobias (cu Costache Antoniu, Marietta Sadova, Nucu Păunescu); 1964 — *Cartierul Veseliei*, r. Manole Marcus (cu Ion Besoiu, Olga Tudorache); 1965 — *Haiducii*, r. D. Cocea (cu Ion Besoiu, Marga Barbu, Amza Pellea, Alexandru Giugaru, Fory Etterle, Ion Fințeșteanu, Florin Scărlătescu); 1967 — *K.O.*, r. Mircea Mureșan (cu Peter Paulhoffer, Carmen Galin, Dem Rădulescu); *Răpirea fecioarelor*, r. D. Cocea (cu Emanoil Petruț, Marga Barbu, George Constantin); *Subteranul*, r. Virgil Calotescu (cu Emil Botta, Iurie Darie); 1968 — *Răzbunarea haiducilor*, r. D. Cocea (cu Emanoil Petruț, Marga Barbu, George Constantin); 1970 — *B.D. intră în acțiune*, r. Mircea Drăgan (cu Sebastian Papaiani, Puiu Călinescu, Dem Rădulescu, Jean Constantin, Iurie Darie); 1971 — *Zestrea Domniței Ralu*, r. D. Cocea (cu Florin Piersic, Marga Barbu, Aimée Iacobescu); 1972 — *Bariera*, r. Mircea Mureșan (cu Gheorghe Dinică, Octavian Cotescu, Mihaela Mihai); *Explozia*, r. Mircea Drăgan (cu Dem Rădulescu, G. Dinică, Draga Olteanu); 1974 — *Trei scrisori secrete*, r. Virgil Calotescu (cu Cornel Coman, Violeta Andrei, Lazăr Vrabie); *Tatăl risipitor*, r. Adrian Petringenaru (cu Marga Barbu, Gheorghe Dinică, Leopoldina Bălănuță); 1975 — *Actorul și sălbaticii*, r. Manole Marcus (cu Mircea Albulescu, Mircea Diaconu, Ion Besoiu, Violeta Andrei); *Casa de la miezul nopții*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Violeta Andrei, Alexandru Repan, Valeria Seciu); 1976 — *Dincolo de pod*, r. Mircea Veroiu (cu Maria Ploaie, Mircea Albulescu, Irina Petrescu); *Singurătatea florilor*, r. Mihai Constantinescu (cu Radu Beligan, George Constantin); *Operațiunea „Monstrul"*, r. Manole Marcus (cu Octavian Cotescu, Marin Moraru).

CARAMITRU, ION (n. 9.03.1942, București), actor român de teatru

Ion Caramitru

și film. Absolvent al I.A.T.C. București. Debutează pe scena Teatrului „Național" în 1963. În continuare joacă pe scena Teatrului „Lucia Sturdza Bulandra". Vocația pentru gestul dramatic interiorizat, caracterizările penetrate de o undă de delicatețe adolescentină l-au impus pe ecran încă la debutul din 1964. Distincția masculină ca și predispoziția romantică a registrului de caracterizare îi vor permite să realizeze personaje cvasiliterare, spiritualizate, în *Pădurea spînzuraților* și *Diminețile unui băiat cuminte*. Actor sensibil și elegant, posedînd un stil de joc fin și lucid, I.C. va parcurge o nouă etapă a afirmării sale interpretative odată cu partiturile din *Porțile albastre ale orașului* și *Stejar extremă urgență*.
FLM.: 1964 — *Comoara din Vadul vechi*, r. Victor Iliu (cu Ștefan Mihăilescu-Brăila, Mariana Pojar, Corina Constantinescu, Gheorghe Dinică); *Pădurea spînzuraților*, r. Liviu Ciulei (cu Gina Patrichi); 1966 — *Diminețile unui băiat cuminte*, r. Andrei Blaier (cu Dan Nuțu, Irina Petrescu, Ștefan Ciubotărașu, Sebastian Papaiani, George Constantin); 1969 — *Baladă pentru Mărioara*, r. Constantin Neagu și Titel Constantinescu (cu Brînduța Hudescu, Gelu Zaharia-Parsolea); , 1972 — *Porțile albastre ale orașului* r. Mircea Mureșan (cu Pop Romeo, Costel Constantin, Dumitru Furdui); 1974 — *Stejar extremă urgență*, r.

Scanned with OKEN Scanner

Doru Năstase (cu Irina Petrescu, Constantin Diplan, Vasile Cosma); *Despre o anume fericire*, r. Mihai Constantinescu (cu Ovidiu Iuliu Moldovan, Tamara Creţulescu); 1975— — *Casa de la miezul nopţii*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Violeta Andrei, Al. Repan, Valeria Seciu); 1976 — *Instanţa amînă pronunţarea*, r. Dinu Cocea (cu Valeria Seciu, Colea Răutu); *Dincolo de pod*, r. Mircea Veroiu (cu Maria Ploaie, Mircea Albulescu, Irina Petrescu)

CARDINALE, CLAUDIA (n. 15. 04.1939, Tunis), actriţă italiană de

Claudia Cardinale

film. Cîştigătoare a unui concurs de frumuseţe la Tunis, C.C. refuză un contract cinematografic cu scopul de a deveni învăţătoare. Căsătorită însă cu producătorul Franco Cristaldi, va urma cursuri de actorie la Centrul Experimental Cinematografic şi după cîteva roluri de acomodare va deveni, treptat, una din marile stele ale ecranului italian. Stilul ei de joc capătă profil artistic şi personalitate dramatică de-a lungul a numeroase angajamente în filme de toate genurile, începînd cu comedia uşoară şi pînă la puternice drame de caracter. C.C. a dat naştere unei eroine din popor — sicilienei — ca arhetip al feminităţii italiene, personaj de film radical opus vedetismului peninsular şi european din epocă. Pe lîngă frumuseţea fascinantă şi temperamentul ardent, tipic meridional, C.C. aduce în partiturile de elită din *Fata lui Bube*, *Rocco şi fraţii săi*, *Ghepardul* şi *8 şi 1/2* o sensibilitate aparte prin echilibrul, acurateţea şi siguranţa recitativului dramatic.

FLM.: 1958 — *I soliti ignoti* (Veşnicii necunoscuţi), r. Mario Monicelli (cu Vittorio De Sica, Vittorio Gassman, Marcello Mastroianni, Totò, Renato Salvatori); 1959 — *Un maledetto imbroglio* (Încurcătură blestemată), r. Pietro Germi (cu P. Germi, Franco Fabrizi, Eleonora Rossi-Drago); *Il magistrato* (Magistratul), r. Luigi Zampa (cu François Périer); 1960 — *Rocco e i suoi fratelli* (Rocco şi fraţii săi), r. Luchino Visconti (cu Alain Delon, Renato Salvatori, Annie Girardot, Katina Paxinou, Paolo Stoppa); 1963 — *Il Gattopardo* (Ghepardul), r. Luchino Visconti (cu Burt Lancaster, Alain Delon, Serge Reggiani, Paolo Stoppa); *Otto e mezzo/ 8 1/2* (Opt şi jumătate), r. Federico Fellini (cu Marcello Mastroianni, Anouk Aimée, Sandra Milo); 1964 — *La ragazza di Bube* (Fata lui Bube), r. Luigi Comencini (cu Jacques Perrin, Georges Chakiris); 1965 — *Vaghe Stelle dell'Orsa* (Tremurătoarele stele ale Ursei), r. Luchino Visconti (cu Jean Sorel, Maria Bell); 1966 — *The Professionals* (Profesioniştii), r. Richard Brooks (cu Burt Lancaster, Lee Marvin, Jack Palance, Robert Ryan); 1968— — *Il Giorno della civetta* (Cînd se arată cucuveaua), r. Damiano Damiani (cu Franco Nero, Lee J.-Cobb, Serge Reggiani); 1970 — *The Adventures of Gérard* (Aventurile lui Gerard), r. Jerzy Skolimovski; 1971— — *Bello, onesto, emigrato in Australia sposerebbe compaesana illibata* (Frumos, onest, emigrat în Australia), r. Rodolfo Sonego (cu Alberto Sordi); 1972 — *Les petroleuses* (Incendiatoarele), r. Christian-Jaque (cu Micheline Presle, Brigitte Bardot, France Dougnac); *La scoumoune*, r. José Giovanni (cu Jean-Paul Belmondo); 1973 — *I guapi* (Bandiţii), r. Pasquale Squitieri (cu Franco Nero); 1975 — *Qui comincia l'av-*

Scanned with OKEN Scanner

ventura (Cum începe aventura), r. Carlo di Palma (cu Monica Vitti); 1976 — *Il commune senso del pudore* (Înţelesul obişnuit al pudorii), r. Alberto Sordi.

CAROL, MARTINE (pe numele adev. *Marie-Louise (Marysse)-Jeanne Mourer*) (n. 16.05.1922, Biarritz — m. 6.02.1967, Monte Carlo), actriţă franceză de teatru şi film. Iniţial manechin. Urmează cursuri de actorie cu Robert Mannel, René Simon, Jean Wall. Joacă pe scenă sub pseudonimul Maryse Arley. Debutează în cinema în 1947. Cu apariţia din *Dragă Caroline* interpreta se lansează într-o carieră prolifică şi plină de succese, care-i asigură primul loc la Box-Office-ul vedetelor franceze. M.C. are graţie, feminitate, un joc învăluitor, spiritual, cochet, provocator. Timp de 5 ani cunoaşte o popularitate imensă, dar va fi detronată de impetuoasa şi mult mai tînăra Brigitte Bardot. Cea mai bună creaţie: *Plaja*. Deceniile următoare îi rezervă încă multe satisfacţii profesionale între care acelea din *Lola Montès* şi *Frumoasele nopţii*, filme aparţinînd soţului ei, regizorul Christian-Jaque.

FLM.: 1943 — *La ferme aux loups* (Ferma lupilor), r. Richard Pottier (cu François Périer); 1945 — *Trente et quarante* (Nimic nu mai cade), r. Giles Grangier (cu Georges Guétary); 1949 — *Les amants de Vérone* (Amanţii din Verona), r. André Cayatte (cu Anouk Aimée, Serge Reggiani); 1950 — *Méfiez-vous des blondes* (Feriţi-vă de blonde), r. André Hunebelle (cu Raymond Rouleau); *Caroline, chérie* (Dragă Carolina), r. Richard Pottier (cu Paul Bernard); 1952 — *Les belles de nuit* (Frumoasele nopţii), r. René Clair (cu Gina Lollobrigida, Gérard Philipe); 1953— — *La spiaggia* (Plaja), r. Alberto Lattuada) cu Raf Vallone); 1955— — *Les carnets du major Thompson* (Jurnalul maiorului Thompson), r. Preston Sturges (cu Jack Buchanan, Paulette Dubost); *Nanà*, r. Christian-Jaque (cu Charles Boyer, Walter Chiari); *Lola Montès*, r. Max Ophüls (cu Peter Ustinov, Oskar Werner); 1957 — *Action of the Tigre* (Acţiunea tigru/Banditul din Egipt), r. Terence Young (cu Herbert Lom); *Around the World in Eighty Days* (Ocolul lumii în 80 de zile), r. Michael Anderson (cu David Niven, Cantinflas, Marlene Dietrich); 1961 — *Vanina Vanini*, r. Roberto Rossellini (cu Laurent Terzieff, Sandra Millo, Paolo Stoppa); 1962 — *I dongiovanni della Costa Azzura* (Donjuanii de pe Coasta de Azur), r. V. Sala.

CARON, LESLIE (n. 1.07.1931, Boulogne sur Seine), dansatoare şi

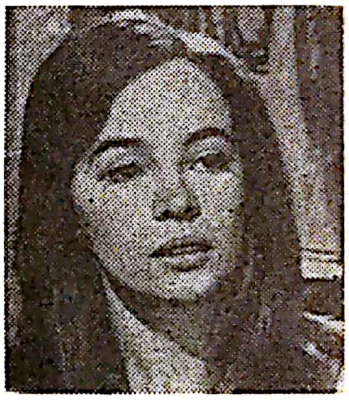

Leslie Caron

actriţă americană de teatru şi film, de origine franceză. Lecţii de dans în copilărie, perfecţionate, mai tîrziu, cu celebra coregrafă Preobrajenskaia. Absolventă a Conservatorului din Paris. Joacă în faimoasa trupă „Baletes des Champs-Élysée" a lui Roland Petit. Este lansată în cinema de către Vincente Minnelli în *Un american la Paris* (alături de Gene Kelly). Această „încarnare primăvăratecă a tinereţii" (critica) va demonstra reale aptitudini de interpretare dramatică — fapt confirmat de nenumărate partituri de relief precum acelea din *Lily* şi *Camera în formă de L.* Deşi continuă să danseze, pe scenă ca şi în film, L.C. a relevat o sensibilă înţelegere a caracterelor înfăţişate, graţie înclinaţiei native

Scanned with OKEN Scanner

pentru registrul dramatic de analiză psihologică.
FLM.: 1951 — *An American in Paris* (Un american la Paris), r. Vincente Minelli (cu Gene Kelly); 1952 — *The Story of Three Loves* (Povestea celor trei iubiri), r. Vincente Minnelli (cu Farley Granger, Ethel Barrymore); 1953 — *Lily*, r. Charles Walters (cu Mel Ferrer, Jean-Pierre Aumont); 1955 — *Daddy Long Legs* (Tata-picioare-lungi), r. Jean Negulesco (cu Fred Astaire); *The Glass Slipper* (Pantofiorul de sticlă), r. Charles Walters; 1958 — *Gigi*, r. Vincente Minnelli (cu Louis Jourdan, Maurice Chevalier); 1959 — *Austerlitz*, r. Abel Gance (cu Pierre Mondy, Claudia Cardinale, Martine Carol, Rossano Brazzi, Vittorio De Sica, Jean Marais, Elvire Popesco, Orson Welles); 1962 — *Les quatre vérités* (Cele patru adevăruri), r. René Clair; 1964 — *The L Shaped Room* (Camera în formă de L), r. Bryan Forbes (cu Tom Bell, Avis Bunnage); 1965 — *Father Goose* (Gîsca de tata), r. Ralph Nelson; 1967 — *Promise Her Anything* (Promite-i orice), r. Arthur Hiller; *Padre di famiglia* (Tată de familie), r. Nanni Loy (cu Nino Manfredi, Claudine Auger); *Paris brûle-t-il ?* (Arde Parisul?), r. René Clement; 1971 — *Chandler*, r. Peter Magwood; 1976 — *Sérail* (Seraiul), r. Eduardo de Gregorio (cu Bulle Ogier).

CARRADINE, JOHN (n. 5.02. 1906, New York — m. 10.09.1961),

John Carradine

actor american de film. Joacă pe scenele din Los Angeles, San Francisco şi New York în repertoriul clasic şi modern. Angajat la Hollywood ca desenator, se impune atenţiei lui Cecil B. De Mille prin alura atletică şi chipul fotogenic, ajungînd actor. Profilul enigmatic, privirea metalică, stilul de joc suplu, de sigură caracterizare dramatică, îi vor permite să dea viaţă unei tipologii variate în filme de toate genurile. J.C. aparţine însă, cu predilecţie, filmului de acţiune fiind, ca şi Henry Fonda ori John Wayne, actorul preferat al lui John Ford în unele din capodoperele sale: *Maria a Scoţiei*, *Uraganul* şi *Diligenţa*. Tot lui John Ford îi datorează rolul major, de mare dificultate, dar susţinut cu deosebită pertinenţă dramatică, din *Fructele mîniei*.
FLM.: 1935 — *The Miserables* (Mizerabilii), r. Richard Boleslawski (cu Fredric March, Charles Laughton); 1937 — *Captains Courageous* (Căpitanii curajoşi), r. Victor Fleming (cu Spencer Tracy); 1938 — *Four Men and a Prayer* (Patru bărbaţi şi un jurămînt), r. John Ford (cu Loretta Young, Richard Greene); *Submarine Patrol* (Atac în Mediterana), r. John Ford (cu Richard Greene, Nancy Kelly); 1939 — *Stagecoach* (Diligenţa), r. John Ford (cu John Wayne, Claire Trevor); 1940 — *The Grapes of Wrath* (Fructele mîniei), r. John Ford (cu Henry Fonda, Jane Darwell); 1941 — *Swamp Waters* (Mlaştini/Ape tulburi), r. Jean Renoir (cu Dana Andrews, Anne Baxter, Walter Huston); 1945 — *Fallen Angel* (Îngerul căzut), r. Otto L. Preminger (cu Alice Faye, Dana Andrews); 1953 — *Johny Guitar* (Johny Ghitară), r. Nicholas Ray (cu Joan Crawford); 1956 — *The Ten Commandments* (Cele 10 porunci), r. Cecil B. De Mille (cu Charlton Heston, Yul Brynner); 1957— — *Around the World in Eighty Days* (Ocolul pămîntului în 80 de zile), r. Michael Anderson (cu David

Niven, Cantinflas); 1960 — *Huckleberry Finn*, r. Michael Curtiz.

CARREL, DANY (pe numele adev. *Suzanne Chazelles du Chaxel*) (n.

Dany Carrel

20.11.1935, Anam-Indochina), actriţă franceză de film. Cursuri de actorie cu Marcel Herrand. Absolventă a Institutului Bauer-Thérond din Paris. Debutează pe ecran în *Maternitate clandestină* relevînd mari calităţi interpretative: joc spontan, dezinvoltură şi graţie în replică, farmec feminin, parfum exotic. A jucat în filme de bun spectacol, dar firave ca angajare dramatică, nereuşind să-şi impună pe deplin talentul actoricesc. Abia René Clair, remarcabil conducător de actori, va da relief şi adîncime recitativului ei vivace într-un rol secundar în *Marile manevre*. Ca protagonistă în *Porte des Lilas*, D.C. realizează una dintre cele mai frumoase afirmări ale carierei sale interpretative.

FLM.: 1953 — *Maternité clandestine* (Maternitate clandestină), r. Jean Gourguet (cu Michel Roux); 1954— — *La patrouille des sables* (Patrula deşertului), r. René Chanas (cu Michel Auclair); 1955 — *Les grandes manoeuvres* (Marile manevre), r. René Clair (cu Michèle Morgan, Gérard Philipe, Brigitte Bardot); 1956 — *Des gens sans importance* (Bărbaţi fără importanţă), r. Henri Verneuil (cu Jean Gabin, Françoise Arnoul); 1957 — *Porte des Lilas*, r. René Clair (cu Pierre Brasseur, Henri Vidal, Georges Brassens); *Pot-Bouille*, r. Julien Duvivier (cu Gérard Philipe, Danielle Darrieux); *Escapade* (Escapada), r. Ralph Habib (cu Louis Jourdan); 1958 — *La mouchard*e (Denunţătorul), r. Guy Le Franc (cu Pierre Vaneck, Noël Rocquevert); 1964 — *Un souris chez les hommes*, (Un şoarece printre bărbaţi), r. Jacques Poitrenaud (cu Dany Saval, Louis de Funès); 1966— — *Un idiot à Paris* (Un idiot la Paris), r. Serge Korber (cu Jean Lefèbvre, Bernard Blier, Philippe Avron, Bernadette Lafont); 1968 — *Le pacha* (Paşa), r. Georges Lautner (cu Jean Gabin); 1969 — *Delphine*, r. Eric Le Hung (cu Maurice Ronet); 1971 — *Les portes de fer* (Uşile de fier), r. Claude Bernard-Aubert (cu Emmanuèle Riva).

CASARÉS, MARIA (n. 21.11.1922, Coruna, Spania), actriţă franceză de teatru şi film, de origine spaniolă. Refugiată cu familia la Paris, studiază la Conservator. Joacă pe scenele de la „Théâtre des Mathurins", „Comédie Française", „Bouffes Parisiens" şi „Théâtre National Populaire". S-a impus printre marile actriţe ale vremii ca o tragediană de extraordinară forţă expresivă. În 1945 Marcel Carné recurge la colaborarea actriţei de teatru în *Copiii Paradisului* (personajul soţiei lui Debureau), prilej pentru M.C. de a conferi rolului o interiorizare sobră, discretă, evocatoare. Actriţă raţională, dar posesoare a unui stil de joc vulcanic, impetuos, şi a unei atitudini scenice fascinante, de o distincţie majestuoasă, M.C. a traversat lumea cinematografului ca o prezenţă capabilă să acorde oricînd angajamentelor sale o inconfundabilă marcă artistică.

FLM.: 1943—1945 — *Les enfants du Paradis* (Copiii Paradisului), r. Marcel Carné (cu Pierre Brasseur, Gaston Modot, Arletty, Jean-Louis Barrault, Louis Salou, Pierre Renoir); *Les dames du Bois du Boulogne* (Doamnele

din Bois du Boulogne), r. Robert Bresson (cu Paul Bernard, Elina Labourdette); 1946 — *Roger-La-Honte*, r. André Cayatte (cu Lucien Coëdel, Jean Debucourt); *L'amour autour de la maison* (Dragostea în jurul casei), r. Pierre De Herain (cu Pierre Brasseur); 1947 — *La chartreuse de Parme* (Mănăstirea din Parma), r. Christian-Jaque (cu Gérard Philipe); 1948 — *Bagarres* (Scandaluri), r. Henri Calef (cu Roger Pigaut, Jean Murat, Jean Vilar); 1949 — *L'Homme qui revient de loin* (Omul care se întoarce de departe), r. Jean Castanier (cu Paul Bernard, Annabella); 1950 — *Orphée* (Orfeu), r. Jean Cocteau (cu Jean Marais); 1951 — *Ombre et lumière* (Umbră și lumină), r. Henri Calef (cu Simone Signoret); 1950 — *Le testament d'Orphée* (Testamentul lui Orfeu), r. Jean Cocteau (cu Jean Cocteau, Lucia Bosè, Yul Brynner, Jean Marais, Charles Aznavour).

CEBOTARI, MARIA (n. 10.02. 1910, Chișinău — m. 9.06.1949, Viena). Cîntăreață și actriță romîncă de film. Absolventă a Conservatorului din Chișinău. Urmează cursurile de la „Hochschule für Music" din Berlin. Cîntă pe scena Operei din Dresda. Întreprinde turnee triumfale pe scenele europene: Londra, Paris, Viena, Roma, Milano, Zürich, Salzburg, Nisa, Palermo, Wiesbaden, Praga, Stockholm, fiind considerată und din marile interprete lirice ale timpului. Debutează în cinema în 1936. Prestanța scenică și simțul acut al trăirii dramatice i-au permis cîntăreței să abordeze cu bune rezultate activitatea interpretativă cinematografică. S-a impus printre cele mai prestigioase prezențe ale comediei muzicale și operetistice din epocă. Rolurile ei s-au remarcat prin sensibilitate, delicatețe și discreție interpretativă, ca și printr-un viu sens al nuanțelor psihologice.

Maria Cebotari

FLM.: 1931 — *Troïka*, r. Wladimir Strijewski (cu Olga Tschechowa); 1934 — *Mutterlied* (Cîntecul mamei), r. Carmine Gallone (cu Benjamino Gigli); *Solo per te* (Inima mea îți aparține), r. Carmine Gallone (cu Benjamino Gigli); 1938 — *Giuseppe Verdi*, r. Carmine Gallone (cu Fosco Giachetti, Gaby Morlay, Gabriel Gabrio, Pierre Brasseur, Benjamino Gigli, Maria Jacobini); 1939 — *Il sogno di Butterfly* (Visul doamnei Butterfly), r. Carmine Gallone (cu Fosco Giachetti); 1940 — *Amami, Alfredo* (Iubește-mă, Alfredo), r. Carmine Gallone (cu Claudia Gora, Lucie Englisch); 1942 — *Odessa in fiamme* (Odessa în flăcări), r. Carmine Gallone (cu Carlo Ninchi); 1943 — *Maria Malibran*, r. Guido Brignone (cu Rossano Brazzi, Ermete Zacconi, Amedeo Nazzari).

CERKASOV, NIKOLAI KONSTANTINOVICI (n. 27.07.1903,

Nikolai Konstantinovici Cerkasov

Petersburg — m. 14.09.1966, Moscova), actor sovietic de teatru şi film. Studii superioare de artă dramatică. Joacă la teatrul „Mariinski", „Studioul Tînărului Balet" şi „Teatrul Academic de Dramă" din Leningrad. Mai întîi actor comic, adept al stilului de joc pantomimic, N.C. se afirmă cu timpul ca interpret dramatic cu imense posibilităţi expresive. Debutează pe ecran în 1926, dar îşi impune maturitatea profesională abia în *Petru cel Mare*, *Aleksandr Nevski*, *Ivan cel Groaznic*, cu partituri de caracterizare veridică, realistă şi totodată romantică. Experienţa mimului pune în valoare facultatea extraordinară a compoziţiei de caractere profund dramatice, modelate complex, totdeauna pătrunse de noblеţe şi demnitate umană. Grandoarea monumentală a creaţiilor lui N.C. irupe dintr-o viziune interpretativă tumultuoasă şi patetică, dar sever controlată de marile sale cunoştinţe profesionale. FLM.: 1926 — *Poet i ţar* (Poetul şi ţarul), r. V. Gardin; 1932 — *Sciastie* (Fericire), r. A. Fainţimmer şi V. Soloviev; 1935 — *Djulbaras* (Atacul caravanei), r. V. Sneiderov (cu Boris Livanov); 1936 — *Deti kapitana Granta* (Copiii căpitanului Grant), r. V. Vainstok (cu I. Iuriev, M. Strekova, N. Miciurin, I. Şegheli); *Deputat Baltiki* (Deputatul de Baltica), r. Iosif Heifiţ şi Aleksandr Zarki (cu Boris Livanov); 1937—39 — *Piotr Pervîi* (Petru cel mare), r. Vladimir Petrov (cu Nikolai Simonov, Mihail Jarov); 1938 — *Aleksandr Nevski* (Alexandru Nevski), r. Serghei Eisenstein (cu Andrei Abrikosov, Nikolai Ohlopkov); *Celovek s rujiom* (Omul cu arma), r. Serghei Iutkevici (cu B. Tenin, M. Ştrauh); 1939 — *Lenin v 1918 godu* (Lenin în 1918/ Pagini istorice), r. Mihail Romm (cu Boris Şciukin, Nikolai Bogoliubov); 1944—1946 — *Ivan Groznîi* (Ivan cel Groaznic), r. S. Eisenstein (cu Liudmila Ţelikovskaia, Mihail Jarov); 1947 — *Vesna* (Primăvara), r. G.V. Aleksandrov (cu Liubov Orlova); 1949 — *Akademik Ivan Pavlov* (Academicianul Ivan Pavlov), r. Grigori Roşal; *Sciastlivovo plavaniia* (Drum bun), r. N. Lebedev; 1950 — *Mussorgski*, r. Grigori Roşal (cu A. Borisov); 1952 — *Rimski-Korsakov* (Pe aripile cîntului), r. Grigori Roşal şi G. Kazanski (cu G. Bielov); 1957 — *Don Quijotte/Don Kihot*, r. Grigori Kozînţev (cu I. Tolubeev); 1963 — *Vsio ostaiotsia liudiam* (Totul rămîne oamenilor), r. Gheorghi Natanson (cu Elena Bistriţkaia); 1966 — *Tretia molodosti* (A treia tinereţe), r. Jean Dréville.

CERVI, GINO (pe numele adev. *Luigi Cervi*) (n. 3.05.1901, Bologna

Gino Cervi

— m. 9.01.1974, Punta Aia), actor italian de teatru şi film. Joacă în compania „Alda Borelli" şi la „Teatro Eliseo" (alături de Ermette Novelli, Paolo Stoppa ş.a.), repurtînd mari succese în repertoriul shakespearean. Debuturi cinematografice nesemnificative. Se impune cu rolul din *Patru paşi în nori*. Cu timpul, actorul dezvăluie tot mai deplin marile posibilităţi ale stilului său de joc predispus registrului de caracterizare subtilă, plin de nuanţe psihologice. Joac mult, într-un ritm sufocant, cu rezultate artistice dintre cele mai strălucite. Complexitatea şi veracitatea dramatică a celor peste 100 de roluri îi creează o meritată reputaţie internaţională. G.C. a fost

Scanned with OKEN Scanner

unul dintre cei mai populari actori italieni, mai cu seamă în epoca neorealismului. Laureat cu „Nastro d'argento" — 1946—1953.
FLM.: 1932 — *L'armata azzura* (Eroii aerului), r. Genaro Righelli; 1934 — *Frontiere* (Hotar), r. Cessare Meano şi M. Girafoli (cu Rina Franchetti, Esperia Sperani); 1935 — *Aldebaran*, r. Alessandro Blasetti (cu Evi Maltagliati, Gianfranco Giachetti); 1939— — *Un'avventura di Salvator Rosa* (Cavalerul mascat), r. Alessandro Blasetti (cu Luisa Ferida, Rina Morelli); 1940—1941 — *La Corona di ferro* (Coroana de fier), r. Alessandro Blasetti (cu Elisa Cegani, Paolo Stoppa, Massimo Girotti); 1942 — *Quattro passi fra le nuvole* (Patru paşi în nori/Evadare sentimentală), r. Alessandro Blasetti (cu Adriana Benetti, Giuditta Rissone); 1946 — *Furia*, r. Goffredo Alessandrini (cu Isa Pola, Rossano Brazzi); 1949 — *Fabiola*, r. Alessandro Blasetti (cu Michèle Morgan, Henri Vidal); 1950— — *Cristo prohibito* (Amăgire ciudată), r. Curzio Malaparte (cu Alain Cuny, Anna Maria Perruso, Raf Vallone); 1951 — *Le petit monde de Don Camillo* (Mica lume a lui Don Camillo), r. Julien Duvivier (cu Fernandel); 1953 — *Stazione termini* (Gara terminus), r. Vittorio De Sica (cu Jennifer Jones, Paolo Stoppa, Montgomery Clift); *La signora senza camelie* (Doamna fără camelii), r. Michelangelo Antonioni (cu Lucia Bosè, Andrea Cecchi, Alain Cuny); 1955 — *Gli innamorati* (Îndrăgostiţii), r. Mario Bolognini (cu Antonella Lualdi, Franco Interlenghi); 1959 — *Don Camillo e l'onorevole Peppone* (Don Camillo şi onorabilul Peppone), r. Carmine Gallone; 1962 — *Anni ruggenti* (Ani clocotitori), r. Luigi Zampa (cu Michèle Mercier, Salvo Randone, Nino Manfredi); 1964 — *Beckett*, r. Peter Glenville (cu Peter O'Toole, Richard Burton); 1970 — *Don Camillo et les contestataires* (Don Camillo şi contestatarii), r. Christian-Jaque (cu Fernandel, Paolo Stoppa); 1972 — *I raconti romani di Pietro l'Arletino* (Povestiri romane de P.A.).

CHANEY, LON (n. 1.04.1883, Colorado Springs — m. 26.08.1930, New

Lon Chaney

York), actor american de teatru şi film. A fost cîntăreţ şi dansator de music-hall, interpret în scurt-metraje comice, partenerul lui William S. Hart în primele western-uri cinematografice; a condus, împreună cu J.W. Kerrigan, realizarea unor filme pentru casa „Universal". Celebritatea şi-o datorează însă măiestriei în arta machiajului cu ajutorul căreia dă viaţă pe ecran unei faune destinate filmului de groază: fiinţe umane decăzute fiziologic, cu aspect terifiant. De dragul veridicităţii actorul se supune unor tratamente dureroase şi periculoase realizînd, graţie inventiilor oribile, dar miraculoase ale machiajului, o galerie tipologică de un adînc realism şi o profundă umanitate. Rolurile sale cele mai faimoase: *Fantoma de la operă*, *Oliver Twist* (Fagin), *Cocoşatul de la Notre Dame* (Quasimodo). Remarcabila penetrare psihologică a personajelor întruchipate atenuează repulsia privitorului şi inspiră o imensă compasiune pentru soarta lor nefericită. Excesele machiajului îi vor fi însă fatale, actorul murind de cancer facial. Hollywood-ul i-a dedicat filmul omagial *Omul cu 1000 de feţe*, r. Joseph Pevney (cu James Cagney)

Scanned with OKEN Scanner

FLM.: 1917 — *Fires of Rebellion* (Focurile revoltei), r. Ida May Park; 1918 — *That Devil „Batesse"* (Diavolul de „Batesse"), r. William Wobert; 1919 — *The Wicked Darling* (Răutăcioasa), r. Tod Browning (cu Priscilla Dean); *Victory* (Victoria), r. Maurice Tourneur; 1921 — *Outside the Law* (Astfel vorbeşte Confucius), r. Tod Browning (cu Beatrice Joy); 1922 — *Voices of the City* (Vocile oraşului), r. William Worsley; *Flesh and Blood* (Carne şi sînge), r. Irving Cummings; 1922 — *Oliver Tvist*, r. Frank Lloyd (cu Jackie Coogan); 1923 — *All the Brothers Were Valiant* (Toţi fraţii au fost viteji), r. Irvin C. Willat; *The Hunchback of Notre-Dame* (Cocoşatul de la Notre Dame), r. Wallace Worsley (cu Patsy Ruth Miller); 1924 — *He Who Gets Slapped* (Cel care primeşte palme), r. Victor Sjöström (cu Norma Shearer, John Gilbert, Clyde Cook, Ford Sterling, Paulette Duval); 1925 — *The Phantom of the Opera* (Fantoma de la operă), r. Rupert Julian (cu Marry Philbin, Cesare Gravina); *The Unholy Three* (Cei trei nefericiţi), r. Tod Browning (cu Victor Mac Laglen); 1926 — *The Blackbird* (Privighetoarea), r. Tod Browning (cu Renée Adorée, Owen Moore); 1928 — *The Big City* (Marele oraş), r. Tod Browning (cu Betty Compson, Marceline Day, James Murray); *While the City Sleeps* (Cînd oraşul doarme), r. Jack Conway (cu Anita Page); 1929— — *Where East Is East* (Acolo unde Estul este Est), r. Tod Browning (cu Lupe Velez, Estelle Taylor); 1930 — *The Unholy Three* (Cei trei nefericiţi), r. Jack Conway (cu Lila Lee)-remake.

CHAPLIN, CHARLES SPENCER (n. 16.04. 1889, Londra), actor şi regizor american de film, de origine engleză. Joacă pe scenele „Eight Lancashire Lads", „Haydock Cale Music Hall", „Casey's Court Circus" şi „Fred Karno" în spectacole revuistice, de pantomimă şi music-hall. Din 1913 se stabileşte

Charles Spencer Chaplin

în U.S.A., angajat succesiv de firmele „Keystone Comedies Corp.", „Essanay", „Mutual Film Co.", „First National Co.". De la primul rol realizat pe ecran în *Lupta pentru existenţă* şi pînă la acela din *Viaţă de cîine*, C. şi-a definit, treptat, binecunoscutul său personaj cu mustăcioară („simbolizează vanitatea"), pantalonii largi şi rufoşi („simbolizează caraghioslîcurile, stîngăciile noastre") şi bastonaş („semnul caracteristic al filfizonului). În 1919, împreună cu Mary Pickford, Douglas Fairbanks şi David Wark Griffith fondează firma „United Artists" pentru care va turna, din 1922, cîteva dintre cele mai prestigioase capodopere ale creaţiei sale de autor şi interpret. Personajul său de film, format la şcoala comediei burleşti, devansează pe parcursul carierei artistice cadrul fictiv al genului, excentricitatea lui pur formală rafinîndu-se şi sensibilizîndu-se pînă la o deplină umanizare. Spre deosebire de alţi mari interpreţi, aparţinînd vîrstei de aur a comediei americane, arta lui C. tinde către satiră şi pamflet, acordînd lumii pe care o înfruntă un verdict de valoare socială. Protestînd împotriva nedreptăţilor din lume, personajul său comic va fi tot mai aprofundat psihologic, reuşind să anuleze limitele marionetistice („*gînditorul bulverseză clovnul*" — A.J.

Cauliez). Interpret extrem de popular, care a ajuns să se confunde cu însăşi arta filmului, C. a insuflat opterlor sale de autor o concepţie artistică dintre cele mai complexe şi originale convins că semnificaţia umană a artei trebuie să primeze asupra întregului arsenal de accesorii comice. Premiul omagial „Oscar" (1973). Înnobilat în 1975.
FLM.: 1914 (seria „*Keystone*" — 35 filme): *Making a living* (Lupta pentru existenţă), r. Henry Lehrman; *Kid Auto Races at Venice* (Curse auto pentu copii); *Between Showers* (Charlot şi umbrela) (cu Ford Sterling, Chester Conklin); *Caught in a Cabaret* (Charlot chelner); *A Busy Day* (O zi grea) (cu Mack Swain); *Mabel's Busy Day* (Charlot şi cîraaţii) (cu Mack Swain); *His Prehistoric Past* (Charlot om preistoric); 1915 (seria „*Essanay*" — 14 filme): *His New Job* (Charlot debutează) (cu Ben Turpin); *The Champion* (Charlot boxer) (cu Edna Purviance); *The Tramp* (Vagabondul); *A Woman* (Domnişoara Charlot); *The Bank* (Charlot la bancă) (cu Edna Purviance); *Shanghaied* (Charlot marinar); *Carmen*; 1916—1917 (Seria „*Mutual*" — 12 filme): *The Fireman* (Charlot pompier) (cu Edna Purviance, Eric Campbell); *The Rink* Charlot patinează); *Easy Street* (Charlot poliţist); *The Cure* (Charlot la băi (cu Edna Purviance); *The Immigrant* (Emigrantul); *The Adveniurer* (Evadatul); 1918—1923 (seria „*First* (*National*" — 8 filme): *A Dog's Life* (O viaţă de cîine) (cu Edna Purviince); 1919 — *A Day's Pleasure* (O zi de plăcere); 1921 — *The Kid* Piciul) (cu Jackie Coogan, Edna Purviance); *The Idle Class* (Trîndavii); *Pay Day* (Zi de plată); 1922— — *The Pilgrim* (Pelerinul) (cu Edna Purviance); 1922—1923 (seria „*United Artists*"): *A Woman of Paris* (Opinia publică/Parizianca) (cu Edna Purviance, Adolphe Menjou); 1925— — *The Gold Rush* (Goana după aut) (cu Mark Swain); 1927 — *The Circus* (Circul) (cu M. Kennedy); 1930 — *City Lights* (Luminile oraşului) (cu Virginia Cherill); 1935 — *Modern Times* (Timpuri noi) (cu Paulette Goddard); 1940 — *The Great Dictator* (Dictatorul) (cu Paulette Goddard); 1946 — *Monsieur Verdoux* (Dl. Verdoux) (cu M. Nash); 1952 — *Limelight* (Luminile rampei); r. Ch. Chaplin (cu Claire Bloom, Buster Keaton) 1957 — *A King in New York* (Un rege la New York); 1967 — *A Countess from Hong-Kong* (Contesa din Hong-Kong), r. Charles Spencer Chaplin (cu Sophia Loren, Marlon Brando).

CHARISSE, CYD (pe numele adev. *Tula Ellice Finkles*) (n. 8.03.1922,

Cyd Charisse

Amarillo, Texas), actriţă şi dansatoare americană de film. Studii de dans şi actorie. Joacă în ansamblul „Baletele ruse" cu pseudonimul *Felia Sidorova*, preschimbat apoi în *Lily Norwood*, *Maria Stomano* şi *Charisse* (după soţul ei, balerinul Nico Charisse). După primele apariţii pe ecran, în *Tensiune*, *East Side*, *West Side* ş.a. va fi considerată „cea mai mare dansatoare cinematografică" (*Ado Kirou*). În activitatea ei cinematografică relevă o frumuseţe cuceritoare, o măiestrie de balerină clasică şi un autentic temperament dramatic. C.C. a fost una din partenerele ideale ale renumiţilor Fred Astaire şi Gene Kelly în cîteva dintre cele mai reprezentative comedii muzicale americane: *Cîntînd în ploaie*, *Orchestra* şi *Invitaţie la dans*.

Scanned with OKEN Scanner

FLM.: 1943 — *Something To Shout About* (Strigător la cer), r. Gregory Ratoff (cu Janet Blair, Don Ameche); 1946 — *Ziegfeld Follies of 1946* (Varietăţile Ziegfeld 1946), r. Vincente Minnelli (cu William Powell, Fred Astaire); 1947 — *Fiesta*, r. Richard Thorpe (cu Esther Williams, Ricardo Montalban); 1949 — *Tension* (Tensiune), r. John Berry (cu Audrey Totter, Barry Sullivan); 1950 — *East Side, West Side* (Oraşul de sus şi oraşul de jos), r. Mervyn Le Roy (cu James Mason, Ava Gardner, Barbara Stanwyck); 1952 — *Singin'in the Rain* (Cîntînd în ploaie), r. Gene Kelly şi Stanley Donen (cu Gene Kelly, Debbie Reynolds); *The Wild North* (Nordul sălbatic), r. Andrew Marton (cu Granger Stewart, Wendell Corey); 1953 — *The Band Wagon* (Orchestra), r. Vincente Minnelli (cu Fred Astaire); 1954 — *Brigadoon*, r. Vincente Minnelli (cu Gene Kelly, Van Johnson); 1955 — *It's Always Fair Weather* (Totdeauna e timp frumos), r. Gene Kelly şi Stanley Donen (cu Gene Kelly, Dan Dailey); 1956 — *Silk Stockings* (Ciorapi de mătase), r. Rouben Mamoulian (cu Fred Astaire, Janis Paige); 1958— — *The Twilight for the Gods* (Amurgul zeilor), r. John Pevney (cu Rock Hudson, Arthur Kennedy); 1959 — *Party Girl* (Fata de la serată), r. Nicholas Ray (cu Robert Taylor); 1960 — *One, Two, Three!* (Un, doi, trei), r. Terence Young (cu James Cagney, Horst Bucholtz).

CHARRIER, JACQUES (n. 6.11. 1936, Metz), actor francez de teatru şi film. Studiază la Academia de Arte Frumoase. Cursuri de artă dramatică. Debuturi teatrale nesemnificative. Debutează pe ecran în *Trişorii*. Cu apariţiile din *Babette pleacă la război*, *Mînă caldă* şi *Din cauza unei femei*, J.C. se impune atenţiei generale prin farmecul său natural, adolescentin, dublat de solide cunoştinţe profesionale. Distribuit într-un rol dificil, de largă respiraţie dramatică, în *Viaţa conjugală*, J.C. lasă totuşi impresia unei stînjenitoare monotonii a stilului de joc care nemulţumeşte critica. Stîngăcia inexplicabilă a gestului dramatic este salvată însă de fotogenia chipului său agreabil.

FLM.: 1958 — *Les tricheurs* (Trişorii), r. Marcel Carné (cu Laurent Terzieff, Pascale Petit, Andréa Parisy); 1959 — *Les dragueurs* (Dragorii); r. Jean-Pierre Mocky (cu Charles Aznavour, Dany Carrel, Anouk Aimée); *Babette s'en va-t-en guerre* (Babette pleacă la război), r. Christian-Jaque (cu Hanns Messemer, Brigitte Bardot, Francis Blanche); 1961 — *La belle americaine* (Frumoasa americană), r. Robert Dhery (cu Colette Brosset, Robert Dhery); 1962 — *Sept péchés capitaux* (Cele şapte păcate capitale — scheciul „Ochiul diavolului"), r. Claude Chabrol (cu Marie-José-Nat, Jean-Louis Trintignant, Dany Saval, George Wilson, Laurent Terzieff, Marina Vlady); 1964 — *Françoise ou la vie conjugale şi Jean-Marc ou la vie conjugale* (Viaţă conjugală/Anatomia dragostei — 2 serii), r. André Cayatte (cu Marie-José Nat, Giani Esposito); 1969 — *Sirokko*, r. Miklós Jancsó (cu Marina Vlady, Ewa Swann, Jozsef Madaras).

CHASSE, CHARLEY (pe numele adev. *Charles Parrot*) (n. 20.10.1893, Baltimore — m. 24.06.1940, Hollywood), actor comic american. Joacă pe scenă în spectacolele de vodevil. În 1914 debutează în trupa „Keystone Cops", sub conducerea lui Mack Sennett, de unde trece la „Triangle" şi „Fox". Angajat de Hal Roach, C.C. ajunge scenarist, regizor şi interpret al celebrelor *Charley Chasse Comedies* (în care figurează ca actor cu numele de artă, iar ca autor cu numele adevărat). De la primele apariţii pe ecran, alături de Chaplin, şi pînă la colaborările cu Laurel şi Hardy, C.C. şi-a valorificat cu deosebit succes în epocă siguranţa

Scanned with OKEN Scanner

gestului comic şi datele expresive ale mimicii. Reprezentant tipic al comediei americane, C.C. activează ca regizor şi interpret pînă către dec. 4.
FLM.: 1914 — *Dough and Dynamite* (Aluat şi dinamită), r. Charles Spencer Chaplin (cu Chaplin, Phyllis Allen); *His New Profession* (O nouă ocupaţie), r. Charley S. Chaplin (cu Chaplin); 1915 — *The Hunt* (Vînătoarea), r. Charles Parrot (cu Ford Sterling); 1917 — *Chased Into Love* (Vînătorul de fuste), r. Charles Parrot; 1918 — *Hello Trouble* (Noroc, încurcătură), r. Charley Parrot; 1920— — *Kids Is Kids* (Puştii sînt puşti), r. Charles Parrot; 1928 — *Modern Love* (Dragoste modernă), r. Arch Heath; 1933 — *The Sons of the Desert* (Stan şi Bran fiii deşertului), r. William A. Seiter (cu Oliver Hardy, Stan Laurel); 1936 — *Kelly the Second* (Kelly al doilea), r. Hal Roach (cu Patsy Kelly); 1939 — *Hollywood Cavalcade* (Parada Hollywood), r. Irving Cummings (cu Alice Faye, Don Ameche); *Mutiny on the Body* (Răscoală în trupă), r. Charles Parrot; 1940 — *The Great Dictator* (Dictatorul), r. Charles S. Chaplin (cu Chaplin, Paulette Goddard);

CHEVALIER, MAURICE (pe numele adev. *Maurice Edouard Saint-Lévu Chevalier*) (n. 12.09.1888, Paris — m. 1.01.1972, Paris), cîntăreţ, dansator şi actor francez. de film

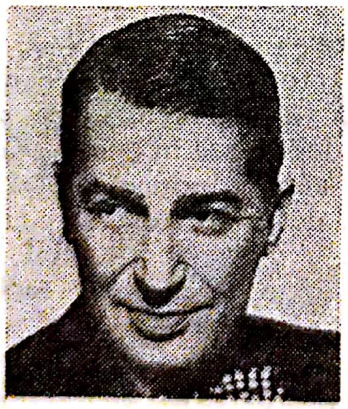

Maurice Chevalier

Joacă pe scenele periferice ale Parisului în spectacole de music-hall, apoi la „Eldorado", „Folies-Bergère", „Moulin Rouge", „Olympia", „Femina", „Casino de Paris", „Gaité" ş.a. Perseverent şi ambiţios, M.C. va studia îndelung pentru a-şi perfecţiona vocea, ţinuta scenică, expresivitatea chipului şi gestului interpretativ ajungînd, treptat, unul dintre marii cîntăreţi ai varieteului francez. Debutează în cinema în 1911. Marile succese le datorează partiturilor operetistice din *Dédé* şi *La-haut*. Din 1929 se stabileşte la Hollywood unde se consacră prestigios în repertoriul comediei muzicale şi de operetă: *Parada dragostei*, *Văduva veselă*. Actor temperamental, posesor al unui stil de joc exuberant şi spiritual, plin de savoare comică, M.C. s-a afirmat excepţional în filmele muzicale iar în apariţiile dramatice *(Tăcerea e de aur)* a lăsat impresia unui talent autentic, dar insuficient valorificat.
FLM.: 1911—1914 — *Un marié qui se fait attendre* (Un mire care se lasă aşteptat), r. Louis Gasnier (cu Max Linder); *La mariée récalcitrante* (Soţia neascultătoare), r. Louis Gasnier (cu Max Linder); 1914 — *Par habitude* (Din obişnuinţă), r. Max Linder); 1922 — *Le mauvais garçon* (Băiatul răutăcios), r. Henri Diamant-Berger (cu Eduard De Max, Marguerite Moreno); 1923 — *Jim Bougne boxeur* (Jim boxerul), r. H. Diamant-Berger (cu Florelle); 1929 — *Innocents of Paris* (Romanţa Parisului), r. Richard Wallace (cu Sylvia Beecher); 1930 — *The Love Parade* (Parada dragostei), r. Ernst Lubitsch (cu Jeanette Mac Donald); *Paramount on Parade* (Revista Paramount), r. Ernst Lubitsch (cu Evelyn Brent); 1931 — *The Smiling Lieutenant* (Farmecul unui vals/Locotenentul surîzător), r. Ernst Lubitsch (cu Claudette Colbert, Miriam Hopkins); 1934 — *The Merry Widow* (Văduva veselă), r. Ernst Lubitsch (cu Jeanette Mac Donald); 1936 —

Scanned with OKEN Scanner

L'homme du jour (Idolul Parisului), r. Julien Duvivier (cu Josette Day, Elvire Popesco); 1938 — *Break the News* (Ştiri false), r. René Clair (cu Jack Buchanan); 1947 — *Le silence est d'or* (Tăcerea e de aur), r. René Clair (cu François Périer, Dany Robin); 1954 — *J'avais sept filles* (Avea şapte fete), r. Jean Boyer (cu Delia Scala, Paola Stoppa); 1957 — — *Love in the Afternoon* (Dragoste de după amiază), r. Billy Wilder (cu Audrey Hepburn, Gary Cooper); 1958 — *Gigi*, r. Vincente Minnelli (cu Louis Jourdan, Leslie Caron, Eva Gabor); 1959 — *Can-Can*, r. Walter Lang (cu Frank Sinatra, Louis Jourdan, Shirley Mac Laine); 1962 — *Les enfants du capitaine Grant* (Copiii căpitanului Grant), r. Robert Stevenson (cu George Sanders, Michael Anderson jr.); 1965 — *I'd Rather Be Rich* (Aş prefera să fiu bogat), r. Jack Smight; 1966 — *Monkeys Go Home* (Maimuţe, plecaţi acasă), r. Andrew V. Mac Laglen.

CHRISTIE, JULIE (n. 14.04.1941, Assam, India), actriţă engleză de

Julie Christie

teatru şi film. Studii de actorie la „Royal Shakespeare Company", unde se afirmă în repertoriul shakespeare-an. Frumoasă, cu ochi de o tulburătoare expresivitate, J.C. debutează în cinema în 1960 relevînd o rară intensitate dramatică a interpretării, deopotrivă cu avantajele unei fotogenii excepţionale. Sensibilitatea jocului, tuşeul delicat al nuanţelor afective, feminitatea particulară au impus-o în cîteva opere de referinţă, antologice. În 1966 este laureată cu Oscar pentru creaţia din *Darling*. FLM.: 1960 — *Young Cassidy* (Tînărul Cassidy), r. Jack Cardiff (cu Flora Robson, Rod Taylor); 1963 — *Billy the Liar* (Billy mincinosul), r. John Schlesinger (cu Tom Courtenay); 1965 — *Darling*, r. John Schlesinger (cu Dirk Bogarde, Laurence Harvey); *Fahrenheit 451*, r. François Truffaut (cu Cyril Cusak, Oscar Werner); 1966 — *Dr. Jivago*, r. David Lean (cu Alec Guiness, Rita Tushingham, Tom Courtenay); 1967 — *Far from the Madding Crowd* (Departe de lumea dezlănţuită), r. John Schlesinger (cu Terence Stamp, Alan Bates, Peter Finch); *Petulia*, r. Richard Lester; 1969 — *In Search of Gregory* (În căutarea lui Gregory), r. Peter Wood; 1971 — *The Go-between* (Mesagerul), r. Joseph Losey (cu Alan Bates, Michael Redgrave, Margaret Leighton); *Mac Cabe and Mrs. Miller* (John Mac Cabe), r. Robert Altman (cu Wareen Beatty); 1973 — *Don't Love Loock Now* (Nu privi acum), r. Nicolas Roeg (cu Donald Sutherland); 1975 — *Shampoo*, r. Hal Ashby (cu Warren Beatty).

CIOBANU, ILARION (n. 28.10. 1931, Tighina), actor român de film.

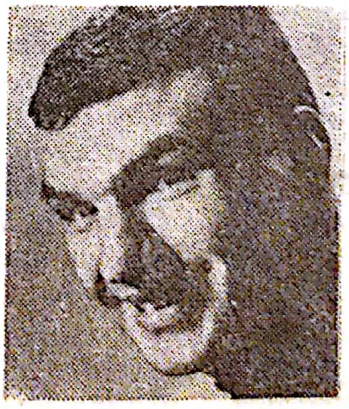

Ilarion Ciobanu

Urmează Facultatea muncitorească şi, un timp, I.A.T.C. Debutează pe ecran în *Setea* cu o partitură (Mitru

Moț) care-l consacră fulgerător. Apariţiile ulterioare din *Răscoala* şi *Vremea zăpezilor* (Premiu de interpretare, Mamaia 1966) îl impun printre cei mai reprezentativi actori de cinema români. Incisivitatea jocului, forţa dramatică a caracterizărilor îi permit să creeze noi roluri de relief în *Columna*, *Mihai Viteazul*, *Cu mîinile curate*. Actorul interpretează o gamă de caractere diversificate şi sugestive prin fermitatea desenului psihologic, refractar oricăror convenţii de inspiraţie „teatrală". I.C. aduce în filmul românesc un personaj popular, taciturn şi înegurat, posesor al unui stil de joc natural, frust, de o francheţe emoţionantă.

FLM.: 1960 — *Setea*, r. Mircea Drăgan (cu George Calboreanu, Colea Răutu, Flavia Buref, Jules Cazaban, Sandu Sticlaru, Mircea Balaban, Ion Besoiu, Ştefan Ciubotăraşu); 1962 — *Lupeni '29*, r. Mircea Drăgan (cu Colea Răutu, George Calboreanu, Ştefan Ciubotăraşu); 1965 — *Răscoala*, r. Mircea Mureşan (cu Nicolae Secăreanu, Matei Alexandru, Emil Botta, Ion Besoiu, Constantin Codrescu); 1968 — *Columna*, r. Mircea Drăgan (cu Richard Johnson, Antonella Lualdi, Ştefan Ciubotăraşu, Amedeo Nazzari, Amza Pellea, Emil Botta); 1970 — *Mihai Viteazul*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Olga Tudorache, Irina Gărdescu, György Kovács, Nicolae Secăreanu, Ioana Bulcă); 1971 — *Facerea lumii*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Irina Petrescu, Colea Răutu, Liviu Ciulei, Virgil Ogăşanu, Dan Ionescu, Clody Bertola, Marga Barbu); *Pădurea pierdută*, r. Andrei Blaier (cu Cornel Patrichi, Adriana Ionescu, Cornel Coman, Ernest Maftei); 1972 — *Cu mîinile curate*, r. Sergiu Nicolaescu; 1973 — *Ultimul cartuş*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Marga Barbu, Ion Besoiu); 1975 — *Pe aici nu se trece*, r. Doru Năstase (cu Silviu Stănculescu, Cornel Coman, George Motoi, Ana Széles, Vlad Rădescu).

CIRKOV, BORIS PETROVICI (n. 13.08.1901, Lozovaia Pankov), actor

Boris Petrovici Cirkov

sovietic de teatru şi film. Absolvent al Institutului de Artă Teatrală din Leningrad. Joacă pe scena Teatrului Tînărului Spectator. Debutează pe ecran în 1928, în *Munţi de aur* (r. S. Iutkevici). Cu rolul Semen Teleghin din *Ceapaiev* interpretul obţine un personaj caracterizat cu deosebită autenticitate dramatică — prolog al creaţiilor de major relief din *Trilogia lui Maxim*. Figura eroului din această trilogie relevă arta unui interpret complet, predispus creării de roluri simple dar puternice, realizate cu o mare economie de mijloace expresive. Notorietatea lui crescîndă va fi justificată de creaţiile din *Omul cu arma*, *Învăţătorul* şi *Zile furtunoase*. Artist al poporului.

FLM.: 1934 — *Ceapaiev*, r. S. şi G. Vasiliev (cu Boris Babocikin şi B. Blinov); 1935 — *Iunosti Maksima* (Tinereţea lui Maxim), r. Grigori Kozînţev şi Leonid Trauberg (cu Stepan Kaiukov); 1937 — *Vozvraşcenie Maksima* (Întoarcerea lui Maxim), r. Grigori Kozînţev şi Leonid Trauberg (cu Valentina Kibardina); 1938 — *Viborgskaia storona* (Cartierul Viborg), r. Grigori Kozînţev şi Leonid Trauberg (cu V. Kibardina, Mihail Jarov); 1939 — *Minin i Pojarski* (Minin şi Pojarski), r. Vsevolod Pudovkin şi Mihail Doller (cu Aleksandr Hanov, Boris Livanov); 1942 — *Alek-*

Scanned with OKEN Scanner

sandr Parhomenko (Zile furtunoase), r. Leonid Lukov (cu Nikolai Bogoliubov, P. Aleinikov); 1945 — *Ivan Nikulin, russkii matros* (Ivan Nikulin, marinar rus), r. Igor Savcenko (cu Zoia Fiodorovna); 1948 — *Siud cesti* (Judecata onoarei), r. Abraham Room (cu Olga Jizneva, Evgheni Samoilov); 1950 — *Kavaler zolotoi zvezdî* (Cavalerul stelei de aur), r. Iuli Raizman (cu Serghei Bondarciuk, Chira Kanaeva); *Donetkie şahtiorî* (Minerii Donețului), r. Leonid Lukov (cu Mihail Ghelovani, Vladimir Drujnikov, Clara Luciko); 1954 — *Vernîe druzia* (Prieteni credincioşi), r. Mihail Kalatozov (cu Vasili Merkuriev, A. Borisov; 1957 — *Riadom s nami* (Alături de noi), r. Adolf Bergunker; 1960 — *Nasledniki* (Urmaşii/Fata din Kiev, seria III), r. T. Levciuk; 1967 — — *Cerezvîciainoe porujenie* (Misiune extraordinară), r. Stepan Kevorkov şi Erazm Karamen (cu G. Tonunt, S. Sokolovski, Vladimir Drujnikov); *Miatejnaia zastava* (Apărarea înverşunată a baricadei), r. Adolf Bergunker (cu V. Nevinţki, O. Borisov).

CIUBOTĂRAŞU, ŞTEFAN (n. 21.03.1910, Lipovăţ, Vaslui — m. 27.08.1970, Bucureşti), actor român de teatru şi film. Absolvent al Conservatorului de muzică şi artă dramatică din Iaşi. Personalitate interpretativă complexă, capabilă să dea viaţă unor personaje aprofundate psihologic, Ş.C. a relevat în permanenţă resursele unui talent de inconfundabilă marcă personală. Prestigiul său de mare actor al scenei româneşti s-a verificat o dată cu debutul în cinema din 1954. Creaţiile ulterioare etalează aceeaşi extraordinară facultate a registrului de caracterizare, inepuizabil în vîna lui satirică sau cordial umoristică. Actorul conferă tipologiei întruchipate în cinema o forţă expresivă de excepţie: ştie să fie cînd pitoresc, de o exuberanţă histrionică, cînd un tragedian de sugestie patetică, răscolitoare. Natura sa interpretativă a fost valorificată cu maxime rezultate artistice în absolut toate apariţiile cinematografice.

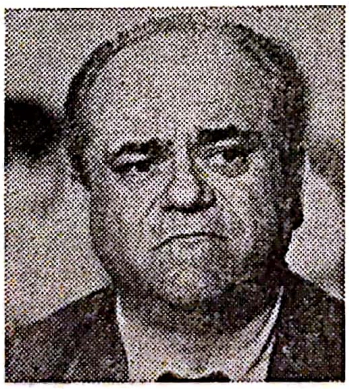

Ştefan Ciubotăraşu

FLM.: 1954 — *Desfăşurarea*, r. Paul Călinescu (cu Colea Răutu, Graţiela Albini, Ernest Maftei, Nucu Păunescu, Fory Etterle, Toma Dimitriu); 1957 — *Erupţia*, r. Liviu Ciulei (cu Lucia Mara, Graţiela Albini, Jean Bart, Dorin Dron); 1959 — *Valurile Dunării*, r. Liviu Ciulei (cu Lazăr Vrabie, Liviu Ciulei, Irina Petrescu); 1960 — *Setea*, r. Mircea Drăgan (cu George Calboreanu, Colea Răutu, Ilarion Ciobanu, Flavia Buref, Jules Cazaban); 1962 — *Lupeni '29*, r. Mircea Drăgan (cu Colea Răutu, George Calboreanu, Ilarion Ciobanu); 1964 — *Neamul Şoimăreştilor*, r. Mircea Drăgan (cu George Calboreanu, Colea Răutu, Dina Cocea, Vasile Boghiţă, Amza Pellea, Ion Besoiu, Costache Antoniu, Fory Etterle); *Pădurea spînzuraţilor*, r. Liviu Ciulei (cu Victor Rebengiuc, Liviu Ciulei, György Kovács, Ana Széles, Gina Patrichi, Emmerich Schäffer); 1965 — *Amintiri din copilărie*, r. Elisabeta Bostan (cu Ion Bocancea, Corina Constantinescu, Emanoil Petruţ); 1967 — *Subteranul*, r. Virgil Calotescu (cu Iurie Darie, Leopoldina Bălănuţă, Emil Botta, Toma Caragiu); 1968 — *Columna*, r.

Scanned with OKEN Scanner

Mircea Drăgan (cu Richard Johnson, Antonella Lualdi, Ilarion Ciobanu, Amedeo Nazzari); 1970 — *Aşteptarea*, r. Şerban Creangă (cu Vladimir Găitan, Nina Zăinescu, Ernest Maftei, Aurel Giurumia, Coca Andronescu).

CIULEI, LIVIU (n. 7.07.1923, Bucureşti), actor, regizor şi scenograf român de teatru şi film. Absolvent al Academiei de muzică şi artă dramatică şi al Institutului de arhitectură din Bucureşti. Joacă pe scenele teatrelor „Mic" (1945), „Odeon" (1946) şi „Municipal" (1948). Debutează pe ecran în 1951, relevîndu-se ca actor de excepţională sinceritate şi forţă de comunicare dramatică. Apariţiile ulterioare confirmă datele unui stil de joc interiorizat, spiritual şi fin, de inconfundabil relief în caracterizare dramatică. Masca sugeratoare, tonalitatea subtilă a desenului psihologic, rafinamentul replicii sînt calităţi interpretative relevate cu pregnanţă de rolurile din *Valurile Dunării*, *Pădurea spînzuraţilor*, *Facerea lumii*, *Decolarea*. În cei aproape 30 de ani de activitate artistică, L.C. s-a impus printre cele mai ilustre prezente ale artei şi culturii româneşti. De numele său sînt legate cîteva dintre cele mai durabile creaţii regizorale ale filmului românesc.

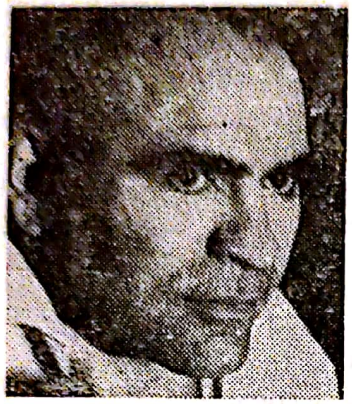

Liviu Ciulei

FLM.: 1951 — *În sat la noi*, r. Jean Georgescu şi Victor Iliu (cu Constantin Ramadan); 1959 — *Valurile Dunării*, r. Liviu Ciulei (cu Lazăr Vrabie, Irina Petrescu, Ştefan Ciubotăraşu, Costel Constantinescu); 1960 — *Soldaţi fără uniformă*, r. Francisc Munteanu (cu Colea Răutu, Mircea Constantinescu, Fory Etterle, Titus Lapteş); 1964 — *Cerul n-are gratii*, r. Francisc Munteanu (cu Vasile Ichim, Anda Caropol, Ştefan Ciubotăraşu, Cella Dima); *Pădurea spînzuraţilor*, r. Liviu Ciulei (cu Victor Rebengiuc, Ştefan Ciubotăraşu, György Kovács, Ana Szèles, Gina Patrichi); 1971 — *Decolarea*, r. Timotei Ursu (cu Emil Hossu, Monica Ghiuţă, Gheorghe Motoi, Emanoil Petruţ); *Facerea lumii*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Irina Petrescu, Colea Răutu, Virgil Ogăşanu, Clody Bertola, Marga Barbu, Toma Caragiu, Matei Alexandru); 1973 — *Ceaţa*, r. Vladimir Popescu-Doreanu (cu Toma Dimitriu, Adela Mărculescu); *Dragostea începe vineri*, r. Virgil Calotescu (cu Adina Popescu, Toma Caragiu, Vasilica Tastaman, Marga Barbu); 1975 — *Mastodontul*, r. Virgil Calotescu (cu Toma Caragiu, Gh. Dinică, Olga Tudorache, Ernest Maftei).

CLIFT, MONTGOMERY (n. 17.10. 1920, Omaha, Nebraska — m. 23.07. 1966, New York), actor american de teatru şi film. Studii de artă dramatică. Joacă pe scenă sub îndrumarea lui Elia Kazan. Se apropie de film prin intermediul lui Howard Hawks, în 1946. În continuare va accepta doar angajamentele care-i convin, realizînd creaţii marcate de un puternic suflu dramatic, totdeauna impregnate de o intensă şi răscolitoare trăire sufletească. Rolurile susţinute în cinema, originale, insolite, purtînd amprenta unei personalităţi interpretative inconfundabile s-au bucurat de aprecieri elogioase, dar şi de critici nedrepte deoarece actorul a fost un ostracizat în lumea artificială de la Hollywood pe care a contestat-o întotdeauna. Un accident grav pare să-i pericliteze cariera, dar M.C. are tăria să-şi continue

Scanned with OKEN Scanner

activitatea interpretativă, drama sa personală contopindu-se, patetic, cu dramele personajelor întruchipate pe ecran: *Inadaptaţii* şi *Procesul de la Nürnberg*.
FLM.: 1948 — *Red River* (Rîul roşu), r. Howard Hawks (cu Walter Brennan); 1949 — *The Heiress* (Moştenitoarea), r. William Wyler (cu Olivia de Havilland); 1950 — *The Big Lift* (Marea lovitură/Oraşul învrăjbit), r. George Seaton (cu Paul Douglas); 1951 — *A Place in The Sun* (Un loc sub soare), r. George Stevens (cu Elizabeth Taylor); 1952 — *I Confess* (Mărturisire), r. Alfred Hitchcock (cu Anne Baxter, Karl Malden); 1953 — *Stazione Termini* (Gara Terminus), r. Vittorio De Sica (cu Jennifer Jones, Gino Cervi, Paolo Stoppa); *From Here to Eternity* (De aici în eternitate), r. Fred Zinnemann (cu Burt Lancaster, Deborah Kerr, Frank Sinatra); 1958 — *The Young Lions* (Leii tineri), r. Edward Dmytryk (cu Marlon Brando, Dean Martin); 1960 — *The Misfits* (Inadaptaţii), r. John Huston (cu Clark Gable, Marilyn Monroe); *Wild River* (Fluviul sălbatic), r. Elia Kazan; 1961 — — *Judgement at Nürnberg* (Procesul de la Nürnberg), r. Stanley Kramer (cu Burt Lancaster, Spencer Tracy, Maximilian Schell, Judy Garland, Richard Widmark, Marlene Dietrich); 1962 — *Freud, the Secret Passion* (Freud, pasiunea secretă), r. John Huston; 1966 — *L'espion* (Spionul), r. R. Levy.

CODRESCU, CONSTANTIN (n. 5.11.1931, Huşi), actor român de teatru şi film. Absolvent al IATC din Bucureşti. Joacă pe scena teatrului „Mic" din Bucureşti. Debutează pe ecran în 1953, iar trei ani mai tîrziu, în *Moara cu noroc*, realizează o creaţie excepţională (rolul Ghiţă), adecvată prin structura ei romanescă stilului său de joc. De acum, actorul va oferi ecranului probele unei admirabile măiestrii interpretative deşi nu totdeauna servită de partituri dense, nuanţate, de reală încărcătură dramatică. Acest actor reputat al scenei noastre a vieţuit, prea adesea, în conul de umbră al unor angajamente cinematografice neconvenabile recitativului său amplu, impregnat de intense tonalităţi dramatice. Deşi în *Partea ta de vină*, *Răscoala*, dar mai ales în *Mihai Viteazul* şi serialul *Haiducii* C.C. face dovada unei sensibilităţi dramatice generos fructificate de către regizori, rolurile lui preferate se revendică, prevalent, de la arta scenică. Nu întîmplător, cea mai puternică legătură afectivă a actorului de teatru C.C. cu arta filmului continuă să aparţină şi astăzi rolului Ghiţă din *Moara cu noroc* — operă de elită a cinematografiei româneşti.
FLM.: 1956 — *Moara cu noroc*, r. Victor Iliu (cu Ioana Bulcă, Geo Barton, Colea Răutu, Marietta Rareş); 1961 — *Puştiul*, r. Elisabeta Bostan (cu Corina Constantinescu, George Măruţă, Tatiana Iekel, Sandu Sticlaru, Mircea Constantinescu); 1965 — *De-aş fi . . . Harap Alb*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Florin Piersic, Irina Petrescu, Eugenia Popovici, George Demetru, Fory Etterle); *Răscoala*, r. Mircea Mureşan (cu Ilarion Ciobanu, Nicolae Secăreanu, Adriana Nicolaescu, Matei Alexandru, Emil Botta, Ion Besoiu); 1970 — *Mihai Viteazul*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Olga Tudorache, Irina Gărdescu, György Kovács, Nicolae Secăreanu, Aurel Rogalschi, Ioana Bulcă, Maria Clara-Sebök, Ilarion Ciobanu, Florin Piersic); 1971 — *Zestrea Domniţei Ralu*, r. Dinu Cocea

Constantin Codrescu

Scanned with OKEN Scanner

(cu Florin Piersic, Marga Barbu, Aimée Iacobescu, Colea Răutu, Nucu Păunescu, Jean Constantin, Carmen Maria-Struja); *Cercul magic*, r. David Reu (cu Octavian Cotescu, Ovidiu Iuliu Moldovan, Mircea Anghelescu, Ştefan Tapalagă, Tudorel Popa, Dorin Dron); 1975 — *Mastodontul*, r. Virgil Calotescu (cu Toma Caragiu, Gheorghe Dinică, Liviu Ciulei, Olga Tudorache, Jean Constantin, Ernest Maftei, Emil Botta, Colea Răutu).

COLBERT, CLAUDETTE (pe numele adev. *Claudette Chauchion* — „*Lily*") (n. 13.09.1905, Paris), actriţă americană de teatru şi film, de origine franceză. A lucrat ca desenatoare de modă, decoratoare pe Broadway şi profesoară de franceză. Joacă pe scenele new york-eze. Debutează pe ecran în *Din dragoste pentru Mike*, afirmîndu-se ca una din cele mai promiţătoare talente tinere de la Hollywood. Exuberanţa jocului şi graţia feminităţii, calităţi extrem de propice comediei sofisticate, sînt încununate de succesele din *Locotenentul surîzător* şi *S-a întîmplat într-o noapte* (Oscar 1934). Cu timpul, C.C. abordează roluri tot mai complexe, de încărcătură dramatică şi sensibilă caracterizare psihologică. Tîrziu, în *Parrish*, actriţa păstrează, neştirbită de vreme, întreaga vioiciune interpretativă a debuturilor, spiritualizată însă de umorul fin, maliţios al replicii dramatice mature. A deţinut primul loc la Box-Office în 1935, 1936 şi 1947. FLM.: 1927 — *For the Love of Mike* (Din dragoste pentru Mike), r. Frank Capra (cu Mitchell Lewis, Margaret Livingstone); 1931 — *The Smiling Lieutenant* (Farmecul unui vals/Locotenentul surîzător), r. Ernst Lubitsch (cu Maurice Chevalier, Miriam Hopkins); 1932 — *The Sign of The Cross* (Semnul crucii), r. Cecil B. De Mille (cu Charles Laughton, Fredric March); 1934 — *It Happened one Night* (S-a întîmplat într-o noapte), r. Frank Capra (cu Clark Gable); *Cleopatra*, r. Cecil B. De Mille (cu Warren William, Jan Keith); 1938 — *Bluebeard's Eighth Wife* (A opta nevastă a lui Barbă Albastră), r. Ernest Lubitsch (cu Gary Cooper); 1939 — *Drums Along the Mohawk* (Drumul destinului), r. John Ford (cu John Carradine, Henry Fonda); 1941 — *Remember The Day* (Îţi aminteşti ziua aceea?), r. Henry King (cu John Payne); 1943 — *So Proudly we Hail* (Legiunea albă), r. Marc Sandrich (cu Walter Abel, Paulette Goddard); 1944 — *Since You Went Away* (De cînd ai plecat), r. John Cromwell (cu Jennifer Jones, Shirley Temple, Lionel Barrymore, Alla Nazimova, Agnes Moorehead, Joseph Cotten); 1947 — *The Egg and I* (Oul şi eu), r. Chester Erskine (cu Fred Mac Murray); 1951 — *The Secret Fury* (Furia secretă), r. Mel Ferrer (cu Robert Ryan); 1953 — *Si Versailles m'était conté* (Dacă Versailles mi-ar fi povestit), r. Sacha Guitry (cu Michel Auclair, Jean-Pierre Aumont, Jean-Louis Barrault, Bourvil, Gino Cervi, Nicole Courcel, Danielle Delorme); 1955 — *Texas Lady* (Doamna din Texas), r. Tim Whelan (cu Ray Collins, John Litel, Barry Sullyvan); 1961 — *Parrish*, r. Delmer Daves.

Claudette Colbert

COLMAN, RONALD (n. 9.02. 1891, Richmond, Anglia — m. 19.05. 1958, Santa Barbara, California, S.U.A.), actor american de teatru şi film, de origine engleză. Calităţile

interpretative excepţionale relevate pe scenă ca şi nimbul eroismului

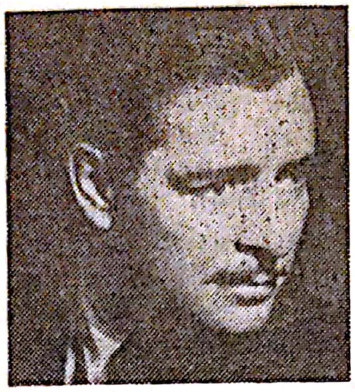

Ronald Colman

de care dăduse dovadă pe front (la Ypres şi Messina) i-au pregătit consacrarea artistică încă de la debutul pe ecran în *Truditorii*. Familiarizat cu tipologia de june prim romantic — poet sau aventurier, amant nefericit sau prinţ cuceritor — R.C. evoluează în cinema cu eleganţă şi rafinament, impunîndu-se printre marii actori ai Hollywood-ului. Străluceşte în repertoriul filmului de capă şi spadă gen *Barbara, fiica deşertului, Noapte de dragoste, Flacăra magică*. În filmul sonor R.C. se relevă ca interpret delicat şi fin ale cărui creaţii dense şi variate îşi păstrează în permanenţă căldura umană şi siguranţa gestului dramatic. A fost exemplar în *O viaţă dublă* (Oscar 1947) şi va rămîne astfel pînă către sfîrşitul vieţii, oferind probe interpretative de inconfundabilă tonalitate dramatică.

FLM.: *The Toilers* (Truditorii); 1923 — *The White Sister* (Sora albă), r. Henry King (cu Lillian Gish, Gustavo Serena); 1925 — *Lady Windermere's Fan* (Evantaiul Doamnei Windermere), r. Ernst Lubitsch (cu Irene Rich); *The Dark Angel* (Îngerul tenebrelor), r. George Fitzmaurice (cu Wilma Banky, Charles Lane); 1926 — *The Winning of Barbara Worth* (Barbara Worth, fiica deşertului), r. Henry King (cu Wilma Banky, Gary Cooper); 1931 — *Arrowsmith* (Suprema jertfă), r. John Ford (cu Myrna Loy, Helen Hayes); 1935 — *A Tale of Two Cities* (Marchizul de Saint-Evremont/Căderea Bastiliei), r. Jack Conway (cu Elizabeth Allan); 1942 — *The Talk of the Town* (Tot oraşul vorbeşte), r. George Stevens (cu Ingram Rex, Cary Grant); 1944 — — *Kismet*, r. William Dieterle (cu Marlene Dietrich, Hugh Herbert); 1947 — *A Double Life* (O viaţă dublă), r. George Cukor (cu Edmond O'Brien, Shelley Winters); 1950 — *Champagne for Caesar* (Şampanie pentru Cezar), r. R. Whorf; 1956 — *Around the World in Eighty Days* (Ocolul pămîntului în 80 de zile), r. Michael Anderson (cu David Niven, Cantinflas, Sir Cedric Hardwicke, Shirley Mac Laine, Charles Boyer); 1957 — *The Story of Mankind* (Povestea omenirii), r. Lewis Allen (cu Vincent Price, Sir Cedric Hardwicke).

COMAN, CORNEL (n. 14.06.1936, Livezile, Vrancea), actor român de

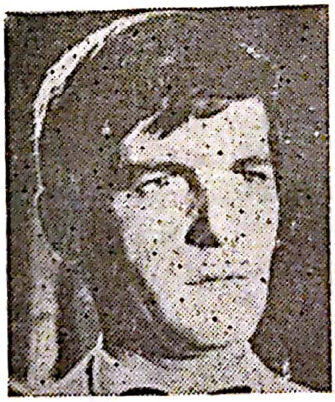

Cornel Coman

teatru şi film. Absolvent al IATC. Joacă pe scenele teatrelor din Braşov şi „Lucia Sturdza Bulandra". O dată cu debutul pe ecran din 1966 C. C. revelează un stil de joc elegant, calm, destins, care-i va influenţa definitiv cariera artistică. După apariţia din filmul *Pădurea pierdută* tipul său particular, de o fotogenie nedezminţită, ca şi siguranţa gestului dramatic, schiţat cu laconism, dar bogat în tonalit[illegible] expresive, sînt garanţiile unei [illegible] tice consacrări cinematogr[illegible] realizat partituri dense, [illegible] [illegible]ţi [illegible]uten- [illegible]tice. A de memo-

rabil relief dramatic în *Puterea și Adevărul*, *Drum în penumbră*, *Trecătoarele iubiri*, ș.a. ajungînd unul dintre cei mai solicitați interpreți români de film.
FLM.: 1966 — *Un film cu o fată fermecătoare*, r. Lucian Bratu (cu Margareta Pislaru, Ștefan Iordache, Emmerich Schäffer, Marin Moraru); 1971 — *Pădurea pierdută*, r. Andrei Blaier (cu Ilarion Ciobanu, Cornel Patrichi, Ernest Maftei); *Puterea și Adevărul*, r. Manole Marcus (cu Mircea Albulescu, Ion Besoiu, Amza Pellea, Octavian Cotescu, Lazăr Vrabie, Irina Gărdescu, Dana Comnea); *Serata*, r. Malvina Urșianu (cu George Motoi, György Kovács, Mihai Pălădescu); 1972 — *Drum în penumbră*, r. Lucian Bratu (cu Margareta Pogonat); 1973 — *Trei scrisori secrete*, r. Virgil Calotescu (cu Mircea Albulescu, Emanoil Petruț); 1975 — *Pe aici nu se trece*, r. Doru Năstase (cu Ana Széles, Silviu Stănculescu, Vladimir Găitan); *Comedie fantastică*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Vasilica Tastaman, Dem Rădulescu); 1976 — *Alarmă în deltă*, r. Gheorghe Naghi (cu Fabian Ferencz, Valeria Maria-Duma).

COMNEA, DANA (n. 2.10.1933, București), actriță română de teatru

Dana Comnea

și film. Absolventă a IATC. Activează la Teatrul de stat din Galați, apoi la teatrul „Giulești" din București. Debutează în cinema în 1955, în *Alarmă în munți*. În *Rîpa dracului* și *Viața nu iartă*, tînăra interpretă, frumoasă, sensibilă, conturează cu grație și mult farmec un caracter feminin delicat, atrăgător. Echilibrul și eleganța naturală a recitativului, relevate în *Anotimpuri* și *Merii sălbatici*, au darul să reconfirme marile calități dovedite încă de la debut. Aparițiile mai recente din *Puterea și Adevărul* ori *Parașutiștii* aparțin maturității ei profesionale și pun în valoare o inteligență dramatică realmente irosită, deoarece a fost insuficient utilizată de regizorii noștri.
FLM.: 1956 — *Rîpa dracului*, r. Jean Mihail (cu Toma Dimitriu, Nicolae Mavrodin, Ștefan Ciubotărașu, Constantin Ramadan); 1958 — — *Viața nu iartă*, r. Iulian Mihu, Manole Marcus (cu Vasile Ichim, Angela Chiuaru); 1963 — *Anotimpuri*, r. Savel Știopul (cu Marga Popovici, Cornel Dumitraș); 1964 — — *Merii sălbatici*, r. Alecu Croitoru (cu Ștefan Ciubotărașu, Silviu Stănculescu, Emanoil Petruț); 1971 — — *Puterea și Adevărul*, r. Manole Marcus (cu Mircea Albulescu, Ion Besoiu, Amza Pellea, Octavian Cotescu, Lazăr Vrabie, Irina Gărdescu, Nineta Gusti); 1972 — *Parașutiștii*, r. Dinu Cocea (cu Florin Piersic, Silviu Stănculescu); 1975 — *Muntele ascuns*, r. Andrei Cătălin Băleanu (cu George Constantin, Constantin Rauțchi); *Cercul magic*, r. David Reu (cu Constantin Codrescu, Octavian Cotescu, Mircea Anghelescu, Ștefan Tapalagă).

CONKLIN, CHESTER (n. 11.01. 1888, Oskaloosa, Yowa — m. 11.10. 1971), actor american de film. Se produce ca clown și comic de varieteu, după care este angajat de Mack Sennett în trupa „Keystone Cops", alături de celebritățile slapstick-ului din epoca de aur: Ben Turpin, Roscoe Arbuckle, Mack Swain, Charlie Chase. Deși va fi mult timp comperul lui Mack Swain și doar partener lui Chaplin, popularitatea lui în epocă este uriașă. Silueta pito-

Scanned with OKEN Scanner

rească a acestui comic mărunţel, cu chipul hilar, cu mustaţa pleoştită, veşnic împiedicat în faldurile prea lungi ale redingotei, a cunoscut aceleaşi succese şi la „Sunshine Comedies" (trupă rivală lui Mack Sennett) numele său fiind familiar şi europenilor (Franţa = *Casimir* şi *Joseph*; Italia = *Testafredda*). C.C. revelează totodată aptitudini de interpret comico-dramatic în *Rapacitate*, precum şi în apariţiile ulterioare din *Domnii preferă blondele*, *Dictatorul* şi *Domnişoara mitralieră*. În filmul sonor este o prezenţă frecventă în numeroase genuri cinematografice: aventuri, comedii, drame, melodrame, musical-uri.

FLM.: 1914 — *Making a Living* (Lupta pentru existenţă), r. Henry „Pathé" Lehrman (cu Alice Davenport, Chaplin); *Twenty Minutes of Love* (20 de minute de dragoste), r. Mack Sennett (cu Chaplin, Minta Durfee); *The Face in the Bar-Room Floor* (Charlot pictor), r. Charles S. Chaplin (cu Chaplin, Fritz Schade); *Dough and Dynamite* (Aluat şi dinamită), r. Charles S. Chaplin (cu Chaplin, Charley Chasse, Fritz Schade); 1923 — *Greed* (Rapacitate), r. Erich von Stroheim (cu Zasu Pitts, Jean Hersholt); 1928 — *Gentleman Prefer Blondes* (Domnii preferă blondele), r. Malcolm St. Clair (cu Ruth Taylor, Alice White); 1929 — *The Virginian* (În umbra morţii/Virginia), r. Victor Fleming (cu Gary Cooper, Mary Brian); 1933 — *Hallelujah, I'm a Bum* (Sînt un vagabond), r. Lewis Milestone şi Caldwell Erskine (cu Al Jolson, Madge Evans); 1935 — *Modern Times* (Timpuri noi), r. Charles S. Chaplin (cu Chaplin, Paulette Goddard); 1939 — *Hollywood Cavalcade* (Parada Hollywood), r. Irving Cummings (cu Alice Faye, Don Ameche); 1940 — *The Great Dictator* (Dictatorul), r. Charles S. Chaplin (cu Chaplin, Paulette Goddard); 1947 — *The Perils of Pauline* (Istoria lui Pearl White), r. George Marshall (cu Betty Hutton); 1949 — *The Beautiful Blonde from Bashful Bend* (Frumoasa blondă de la B.B./ Domnişoara mitralieră), r. Preston Sturges (cu Betty Grable, Cesar Romero); 1955 — *La femme apache* (Femeia apaş), r. Roger Corman; 1958 — *Rock-a-Bye-Bay*, r. Frank Tashlin (cu Connie Stevens, Reginald Gardiner, Jerry Lewis); 1967 — *A Big Hand for the Little Lady* (O mînă mare pentru o micuţă doamnă), r. F. Cook.

CONNERY, SEAN (n. 25.08.1930, Edinburg, Scoţia), actor englez de

Sean, Connery

teatru şi film. Consacrat prin intermediul teatrului t.v. Debutează pe ecran în *Drum fără întoarcere*. Înregistrează mari succese interpretative în seria *James Bond* (alias agentul secret *007*) — ecranizare a romanelor poliţiste semnate de Jan Fleming. Voga atinsă de *Dr. No*, *Goldfinger*, *Acţiunea trăznet* a făcut să se vorbească mult despre S.C. şi mitologia personajului său, dar nu şi despre prestigiul profesional al interpretului. El survine abia cu apariţiile din *Marnie* şi *Colina*, unde S.C. realizează creaţii serioase şi face proba marilor sale posibilităţi dramatice. Tipul său de erou modern, tînăr, sportiv, întreprinzător, devansează definitiv angajamentele demonstrative, de bravadă, relevînd fondul unor autentice resurse expresive.

FLM.: 1956 — *No Road Back* (Drum fără întoarcere), r. Montgomery Tully

Scanned with OKEN Scanner

(cu Paul Carpentier); 1957 — *Action of the Tiger* (Acțiunea Tigru), r. Terence Young (cu Van Johson, Martine Carol); *Hell Drivers* (Șoferii iadului), r. C. Enfield (cu Stanley Baker, Herbert Lom, Peggy Cummings); 1959 — *Tarzan's Greatest Adventure* (Cea mai mare aventură a lui Tarzan), r. John Guillermin (cu Gordon Scott, Anthony Quayle, Sara Shane); 1960 — *Another Time Another Place* (Alt timp, alt loc), r. Lewis Allen (cu Lana Turner, Barry Sullivan); 1961 — *The Frightened City* (Orașul groazei), r. John Lemont (cu Herbert Lom, John Gregson); 1962 — *Dr. No*, r. Terence Young (cu Ursula Andress); 1963 — *From Russia with Love* (Din Rusia cu dragoste), r. Terence Young (cu Daniela Bianchi); 1964 — *Goldfinger*, r. Guy Hamilton (cu Gert Froebe, Honor Blackman); *The Hill* (Colina), r. Sidney Lumet (cu Sir Michael Redgrave, Harry Andrews); 1965 — *Thunderball* (Acțiunea trăznet), r. Terence Young; 1966 — *A Fine Madness* (O nebunie frumoasă), r. Irvin Kershner (cu Joanne Woodward, Jean Seberg); 1971 — *Diamonds are Forever* (Diamante și fericire), r. Guy Hamilton (cu Gill St. John); 1975 — *Ransom* (Răscumpărarea), r. Gaspar Wrende (cu Isabel Dean, John Quertin); 1976 — *Robin and Marion*, r. Richard Lester (cu Audrey Hepburn).

CONSTANTIN, GEORGE (n. 3.05. 1933, București), actor român de teatru și film. Absolvent al IATC „Ion Luca Caragiale". Joacă pe scenele teatrelor „Armatei", „C.I. Nottara", „Mic" și „Național". Actor sobru, posesor al unor mijloace expresive de mare varietate, capabile să exprime o gamă subtilă de stări și predispoziții sufletești G.C. s-a impus pe scenă cu o autoritate artistică incontestabilă. Debutează pe ecran în *Aproape de soare*. Naturalețea jocului, accentele dramatice ale sensibilității sale interpretative vor fi valorificate prompt în filmele *La porțile pământului*, *Procesul alb* și *Dimineții unui băiat cuminte*. Calitatea acestui actor este aceea că poate interpreta, cu egale merite artistice, roluri diferite, obținînd cu regularitate caracterizări de pronunțat relief dramatic. Se impune excepțional în *Reconstituirea*, *Un august în flăcări* (serial t.v.) ș.a. conferind personajelor întruchipate o bogată forță de polarizare dramatică.

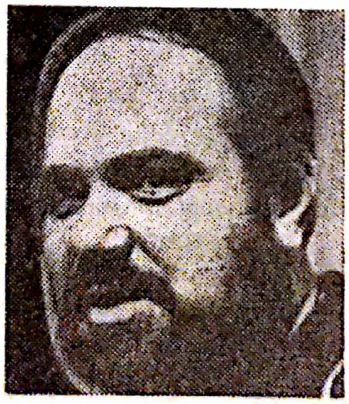

George Constantin

FLM.: 1960 — *Aproape de soare*, r. Savel Știopul (cu Florin Piersic, Vasilica Tastaman); 1963 — *Un suris în plină vară*, r. Geo Saizescu (cu Sebastian Papaiani, Florina Luican, Dem Rădulescu, Matei Alexandru); 1966 — *Dimineții unui băiat cuminte*, r. Andrei Blaier (cu Dan Nuțu, Irina Petrescu, Ștefan Ciubotărașu, Sebastian Papaiani, Ion Caramitru, Octavian Cotescu); 1967 — *Răpirea fecioarelor*, r. Dinu Cocea (cu Emanoil Petruț, Marga Barbu, Toma Caragiu, Olga Tudorache); 1968 — *Răzbunarea haiducilor*, r. D. Cocea (cu Emanoil Petruț, Marga Barbu, Toma Caragiu, Olga Tudorache, Colea Răutu, Florin Scărlătescu); 1969 — *Reconstituirea*, r. Lucian Pintilie (cu Emil Botta, George Mihăiță, Vladimir Găitan, Ernest Maftei, Ileana Popovici); 1973 — *Ultimul cartuș*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Ilarion Ciobanu, Amza Pellea, Marga Barbu); *Proprietarii*, r. Șerban Creangă (cu Amza Pellea, Ștefan Iordache, Octavian Cotescu); 1975 — — *Muntele ascuns*, r. Andrei Cătălin

Băleanu (cu Dana Comnea, Oct. Cotescu); *Filip cel bun*, r. Dan Piţa (cu Mircea Diaconu, Vasile Niţulescu, Lazăr Vrabie, Draga Olteanu); 1976 — *Singurătatea florilor*, r. Mihai Constantinescu (cu Toma Caragiu, Radu Beligan, Ica Matache).

COOK, CLYDE (n. 16.12.1891, Australia), actor comic american de film. S-a produs pe scenă şi în arenele de circ ca dansator şi acrobat. Din 1915 devine component al trupei „Keystone Comedies Corp." sub conducerea lui Mack Sennett, de unde se transferă la trupa rivală „Sunshine Comedies". Actorul a dat viaţă pe ecran unor siluete comice burleşti, imprecis definite psihologic, dar bizuite pe un joc pantomimic plin de eleganţă şi savoare comică. În tandem cu *Chester Conklin* cucereşte o mare popularitate în epocă, fiind adoptat şi de publicul european sub deumirea de *Dudule*. C.C. este unul dintre puţinii comici care au supravieţuit în filmul sonor graţie posibilităţilor dramatice ale stilului său de joc. relevate în *Escadrila morţii*, *Îngerul alb* şi *Verdictul*.

FLM.: 1926 — *The Winning of Barbara Worth* (Barbara fiica deşertului), r. Henry King (cu Ronald Colman, Vilma Banky, Gary Cooper); 1928 — — *The Docks of New York* (Docurile din New York), r. Josef von Sternberg (cu George Bancroft, Betty Compson); 1929 — *The Taming of the Shrew* (Femeia îndărătnică), r. Sam Taylor (cu Mary Pickford, Douglas Fairbanks); 1930 — *The Dawn Patrol* (Escadrila morţii), r. Howard W. Hawks (cu Richard Barthelmess, Douglas Fairbanks jr); 1935 — *Barbary Coast* (Oraşul fără legi), r. Howard W. Hawks (cu Edward G. Robinson, Miriam Hopkins); 1936 — *The White Angel* (Îngerul alb), r. William Dieterle (cu Kay Francis, Donald Wood); 1937—38 — seria „*Buldog Drummond*" (cu John Barrymore); 1939 — — *The Little Princess* (Visul unei prinţese), r. Walter Lang (cu Shirley Temple); 1940 — *The Sea Hawk* (Corsarul), r. Michael Curtiz (cu Brenda Marshall, Claude Rains); 1941 — *Ladies in Retirement* (Femei în retragere), r. Charles Vidor (cu Ida Lupino, Louis Hayward); 1946 — — *The Verdict* (Verdictul), r. Don Siegel (cu Sydney Greenstreet, Peter Lorre).

COOPER, GARY (pe numele adev. *Frank James Cooper*) (n. 7.05.1901,

Gary Cooper

Helena, Montana — m. 13.05.1961, Hollywood), actor american de film. Studiază desenul şi istoria artei la „Dunstable School" (Anglia) şi „Grinnel College" (Yowa — S.U.A.). Lucrează în presă ca desenator-caricaturist. Fiind un călăreţ abil este solicitat cu mici apariţii pe ecran, apoi rolurile devin tot mai consistente şi mai edificatoare pe planul contribuţiei interpretative. În 1930 este deja un actor de primă mărime în constelaţia cinematografului american, reprezentant tipic al cavalerului din vest — personaj realizat cu o inegalabilă autenticitate. Apariţiile sale din *Sergentul York* (Oscar 1941), *La amiază* (Oscar 1952) ş.a. l-au plasat printre cei mai mari actori americani de film. Jocul lui G.C. este simplu discret, măsurat; la fel replica şi gestul dramatic, schiţate cu zgîrcenie, dar cu o subtilă expresivitate. Datele

personale ale interpretului se vor contopi cu cele ale westmanului căruia îi va glorifica memoria de „apărător al nobilelor cauze tradiționale" de-a lungul a zeci de creații exemplare. FLM.: 1926 — *The Winning of Barbara Worth* (Barbara Worth, fiica deșertului), r. Henry King (cu Ronald Colman, Wilma Banky); 1929 — — *The Betrayal* (Minciuna), r. Lewis Milestone (cu Marlene Dietrich, Emil Jannings, Adolphe Menjou); 1931 — *City Streets* (Străzile orașului), r. Rouben Mamoulian; 1933 — — *A Farewell to Arms* (Adio arme/ Supremul păcat), r. Frank Borzage (cu Helen Hayes, Adolphe Menjou); 1936 — Mr. *Deeds Goes to Town* (Extravagantul D. Deeds), r. Frank Capra (cu Jean Arthur, George Bancroft); 1940 — *Sergeant York* (Sergentul York), r. Howard Hawks (cu Joan Leslie, Walter Brennan); 1943 — *From Whom the Bell Tolls* (Cui îi bate ceasul), r. Sam Wood (cu Ingrid Bergman, Katina Paxinou, Akim Tamiroff); 1947 — *Unconquered* (Neînvinșii), r. C.B. De Mille (cu Paulette Goddard, Boris Karloff); 1949 — *The Fountainhead* (Rebelul), r. King Vidor (cu Patricia Neal, Raymond Massey); 1952 — *High Noon* (La amiază), r. Fred Zinnemann (Katy Jurado, Grace Kelly); 1954 — — *Vera Cruz*, r. Robert Aldrich (cu Burt Lancaster, Cesar Romero, Ernest Borgnine); 1956 — *Friendly Persuasion* (Legea divină), r. William Wyler (cu Dorothy McGuire, Anthony Perkins); 1958 — *Man from the West* (Omul din vest), r. Anthony Mann (cu Lee J.-Cobb, Arthur O'Connell); 1960 — *The Naked Edge* (Cu sabia în mînă), r. Michael Anderson.

COTESCU, OCTAVIAN (n. 14.02. 1931, Huși), actor român de teatru și film. Studii de artă dramatică la Iași. Joacă pe scena teatrului „Municipal". Debutează pe ecran în *Portretul unui necunoscut* cu o partitură nesemnificativă, marcată de precaritatea dramaturgică a subiectului. Ignorat un timp de regizori, O.C.

Octavian Cotescu

revine pe ecran în *Dragoste lungă de-o seară*. După o nouă și prelungită pauză, actorul își confirmă clasa interpretativă în *Diminețile unui băiat cuminte*. Gestul dramatic interiorizat, laconic și expresiv, îl recomandă pe O.C., oarecum tîrziu, drept un actor cu optime rezultate cinematografice. Precizia și sobrietatea stilului său de joc vor fi valorificate plenar în *Puterea și Adevărul*. FLM.: 1966 — *Diminețile unui băiat cuminte*, r. Andrei Blaier (cu Dan Nuțu, Irina Petrescu, Ștefan Ciubotărașu, Sebastian Papaiani, Ion Caramitru); 1971 — *Asediul*, r. Mircea Mureșan (cu Ilarion Ciobanu, Sandu Sticlaru, Sebastian Papaiani, Mihaela Mihai, Ion Besoiu); *Atunci i-am condamnat pe toți la moarte*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Ion Besoiu, Gheorghe Dinică, Ioana Bulcă, Iurie Darie); *Puterea și Adevărul*, r. Manole Marcus (cu Mircea Albulescu, Ion Besoiu, Amza Pellea, Lazăr Vrabie, Irina Gărdescu, Dana Comnea, Nineta Gusti, Nucu Păunescu); 1975 — *Muntele ascuns*, r. Andrei Cătălin Băleanu (cu Dana Comnea, George Constantin, C-tin Rauțchi); *Cercul magic*, r. David Reu (cu Constantin Codrescu, Ovidiu Iuliu Moldovan, Ștefan Tapalagă); 1976 — *Operațiunea „Monstrul"*, r. Manole Marcus (cu Toma Caragiu, Marin Moraru, Ovidiu Schumacher).

Scanned with OKEN Scanner

COTTEN, JOSEPH (n. 15.05.1905, Petersburg, Virginia, S.U.A.), actor american de teatru și film Studii de artă dramatică și de ziaristică. Joacă pe scena de la „Mercury Theater" sub direcția lui Orson Welles. Expresivitatea chipului, ca și fotogenia siluetei sale înalte, plină de distincție masculină vor fi valorificate de O.W. în *Cetățeanul Kane* și *Măreția Ambersonilor*. Chipul interesant al actorului — amestec de seducție și perfidie, de inocență și cruzime — îl atrage și pe Hitchcock care-l distribuie în filmele *În umbra bănuielii* și *Tropicul Capricornului*. Talentul lui J.C. va conferi personajelor realizate o psihologie ambiguă, neliniștitoare, în concordanță cu dramaturgia plină de suspens și tensiune a subiectelor hitchcockiene.
FLM.: 1940 — *Citizen Kane* (Cetățeanul Kane), r. Orson Welles (cu Agnes Moorehead, Ray Collins, Orson Welles); 1942 — *The Magnificent Ambersons* (Măreția Ambersonilor/Orgoliul A.), r. Orson Welles (cu Anne Baxter, Richard Bennett); 1943 — *Shadow of a Doubt* (Bănuiala), r. Alfred Hitchcock (cu Teresa Wright, Henry Travers, Wallace Ford); 1944 — *Gaslight* (Lumina de gaz), r. George Cukor (cu Ingrid Bergman, Charles Boyer); 1946 — *Duel in the Sun* (Duel în soare), r. King Vidor și William Dieterle (cu Jennifer Jones, Gregory Peck); 1948 — *Portret of Jennie* (Portretul lui Jennie), r. William Dieterle (cu Jennifer Jones, Ethel Barrymore, Lillian Gish); 1949 — *The Third Man* (Al treilea om), r. Carol Reed (cu Orson Welles, Alida Valli, Trevor Howard); *Under Capricorn* (Tropicul Capricornului), r. Alfred Hitchcock (cu Ingrid Bergman, Michael Widding, Cecil Parker); 1953 — *Niagara*, r. Henry Hathaway (cu Marilyn Monroe); 1956 — *The Bottom of the Bottle* (La fundul sticlei), r. Henry Hathaway (cu Van Johnson, Ruth Roman); 1958 — *From the Earth to the Moon* (De la pămînt la lună), r. Byron Haskin; 1961 — *The Last Sunset* (Ultimul amurg), r. Robert Aldrich; 1967 — *The Oscar* (Oscarul), r. Russell Rouse; 1970 — *Tora! Tora! Tora!*, r. Richard Fleischer (cu Martin Balsam, Soy Yamamura); 1971 — *Dr. Phibes*, r. Robert Guest (cu Vincent Price, Hugh Griffith); 1972 — *Soylent Green*, r. Richard Fleischer (cu Charlton Heston).

COURCEL, NICOLE (pe numele adev. *Nicole Marie-Anne Andrieux*)

Nicole Courcel

(n. 21.10.1930, Saint-Cloud), actriță franceză de teatru și film. Studii de artă dramatică cu René Simon. Debutează în cinema în 1947. Cu apariția din *Îndrăgostiții sînt singuri pe lume* este considerată cea mai bună actriță franceză a anului. Deși creațiile de început, din *Maria din port* și *Amanții din Bras-Mort*, rămîn momentele de apogeu ale carierei sale interpretative, N.C. continuă să susțină o activitate bogată, caracterizată prin grație feminină, supleță și prospețime dramatică. Personalitatea ei indiscutabilă își păstrează originalitatea chiar și în angajamentele de serie — tot mai numeroase în ultima vreme.
FLM.: 1947 — *Antoine et Antoinette* (Cuibul îndrăgostiților/Antoine și Antoinette), r. Jacques Becker (cu Gérard Oury, Gaston Modot, Noël Roquevert); 1949 — *Les amoureux sont seuls au monde* (Îndră-

gostiții sînt singuri pe lume), r. Henri Decoin (cu Dany Robin, Louis Jouvet); 1950 — *La Marie du port* (Maria din port), r. Marcel Carné (cu Jean Gabin, Julien Carette); 1951 — *Les amants de Bras-Mort* (Îndrăgostiții din Bras-Mort), r. Marcelo Pagliero (cu Frank Villard, Line Noro); 1954 — *Papa, maman, la bonne et moi* (Tata, mama, bona și eu), r. Jean-Paul Le Chanois (cu Robert Lamoureux, Gaby Morlay); 1955 — *La sorcière/Häxan* (Vrăjitoarea), r. André Michel (cu Marina Vlady, Maurice Ronet); 1956 — *Le cas du docteur Laurent* (Cazul dr. Laurent), r. J.-P. Le Chanois (cu Jean Gabin); 1959 — *Ein Mann geht durch die Wand* (Un om trece prin zid), r. Laszlo Vajda (cu Heinz Rühmann); 1960 — *Le passage du Rhin* (Trecerea Rinului), r. André Cayatte (cu Charles Aznavour, Georges Rivière); 1961 — *Les dimanches de ville d'Avray* (Duminicile din Avray), r. Serge Bourguignon (cu Michel Piccoli); 1970 — *L'Etrangleur* (Sugrumătorul), r. Paul Vecchiali (cu Jacques Perrin); 1972 — *L'aventure s'est l'aventure* (Aventura este aventură), r. Claude Lelouch (cu Lino Ventura, Jacques Brel).

COURTENAY, TOM (n. 25.02. 1937, Hull), actor englez de teatru

Tom Courtenay

și film. Născut într-o familie de muncitori. Studiază ca bursier la Universitatea din Londra (facultatea de Filologie). Absolvent la „Royal Academy of Dramatic Arts". Joacă pe scena teatrului „Old Vic" afirmîndu-se în repertoriul shakespearean cu partituri dificile, de largă respirație dramatică. Debutează pe ecran în *Singurătatea alergătorului de cursă lungă* (ecranizare a unei nuvele de A. Sillitoe) unde realizează o creație de prestigiu interpretativ într-una din creațiile majore ale curentului *Free-Cinema*. Apariția din *Billy mincinosul* îi consolidează prestigiul actoricesc relevat, încă odată, prin tonul de profund adevăr uman cu care dă viață personajului abulic, dar protestatar, al lui Billy. Luciditatea interpretării, stilul dramatic anti-convențional, s-au impus în continuare în opere cu profunde semnificații sociale și estetice. Laureat cu Cupa Volpi (Veneția 1964) pentru rolul din *Pentru țară și rege*.

FLM.: 1962 — *The Loneliness of the Long Distance Runner* (Singurătatea alergătorului de cursă lungă), r. Tony Richardson (cu Michael Redgrave, Avis Bunnagge); 1963 — *Billy the Liar* (Billy mincinosul), r. John Schlesinger (cu Julie Christie); 1964 — — *King and Country* (Pentru țară și rege), r. Joseph Losey (cu Dirk Bogarde, Leo McKern, Barry Foster); 1965 — *Operation Crossbow* (Operațiunea Crossbow), r. Michael Anderson (cu Sophia Loren, Trevor Howard, Richard Johnson); 1966 — *Dr. Jivago*, r. David Lean (cu Julie Christie, Rita Tushingham, Alec Guiness); 1967 — *The Day the Fish Came Out* (Ziua în care vin peștii), r. Michael Cacoyannis (cu Sam Wanamaker, Candice Bergen); *The Night of the Generals* (Noaptea generalilor), r. Anatole Litvak (cu Peter O'Toole, Juliette Gréco, Omar Sharif, Christopher Plummer); 1971 — *Catch Me a Spy* (Prinde-mi un spion), r. D. Clement (cu Kirk Douglas); *One Day in the Life of Ivan Denisovich* (O zi din viața lui I.D.), r. Gaspar Wrede (cu Espen Skjonley).

Scanned with OKEN Scanner

COZORICI, GHEORGHE (n. 1930, Iaşi), actor român de teatru şi film.

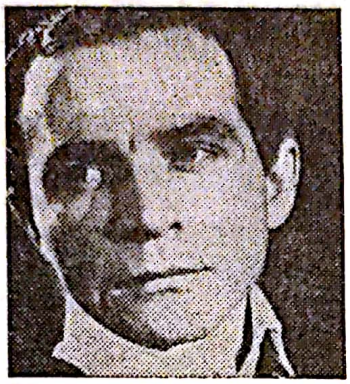

Gheorghe Cozorici

Joacă pe scenele teatrelor „Naţional" din Craiova şi „Naţional" din Bucureşti. Graţie activităţii scenice, punctată de admirabile succese interpretative, C.G. este lansat pe ecran în 1960. Treptat, facultatea captivantă a registrului de caracterizare, predispus gestului dramatic penetrant — aci sobru, interiorizat, aci impetuos, incisiv, dominator — ca şi fotogenia chipului bărbătesc, ori darurile inconfundabile ale dicţiei, îl impun printre actorii de prestigiu ai filmului românesc. În *Partea ta de vină*, *Gioconda fără suris* sau *Instanţa amînă pronunţarea* stilul de joc al actorului, manifestat cu supleţe şi justeţe psihologică, beneficiază de pregnanţa expresivă a datelor fizice armonioase, controlate cu naturaleţe, fără ostentaţie scenică. Alteori, recitativul amplu şi bogat, de tonalitate romantică, îi permite să abordeze registrul dificil al compoziţiei de caractere din *Fraţii Jderi* şi *Ştefan cel Mare* (protagonist).
FLM.: 1962 — *Partea ta de vină*, r. Mircea Mureşan (cu Sebastian Papaiani, Marcel Anghelescu, Ion Besoiu, Silviu Stănculescu, Constantin Codrescu, Ilinca Tomoroveanu, Ioana Bulcă, Geo Barton, Ştefan Ciubotăraşu, George Măruţă); 1965 — *Procesul alb*, r. Iulian Mihu (cu Iurie Darie, Marba Barbu, Gina Patrichi, George Constantin, Toma Caragiu, Gheorghe Dinică, Jean Constantin, György Kovács, Colea Răutu); 1967 — *Gioconda fără suris*, r. Malvina Urşianu (cu Silvia Popovici Ion Marinescu, Florian Pitiş); 1969 — *Prea mic pentru un război atît de mare*, r. R. Gabrea (cu Mihai Filip, Mircea Albulescu, Jean Constantin, Gheorghe Dinică, Ernest Maftei, Ovidiu Schumacher, Nicolae Wolcz); 1974 — *Fraţii Jderi*, r. Mircea Drăgan (cu Sebastian Papaiani, George Calboreanu, Toma Dimitriu, Geo Barton); 1975 — *Ştefan cel Mare*, r. Mircea Drăgan (cu Gheorghe Dinică, Violeta Andrei, Toma Dimitriu, Geo Barton, Florin Piersic, Ana Széles, Iurie Darie, Sebastian Papaiani, Emanoil Petruţ, Colea Răutu, Dina Cocea); *Patima* r. George Cornea (cu Draga Olteanu-Matei, Emanoil Petruţ); 1976 — *Instanţa amînă pronunţarea*, r. Dinu Cocea (cu George Motoi, Ion Caramitru, Colea Răutu, Gilda Marinescu, Radu Beligan, Tanţi Cocea).

CRAWFORD, JOAN (pe numele adev. *Billie Cassin*) (n. 23.03.1908,

Joan Crawford

San Antonio, Texas — m.10.05.1977, New York), dansatoare şi actriţă americană de film. În adolescenţă se produce în diferite trupe de balet pe Broadway. La 19 ani ciştigă

Scanned with OKEN Scanner

un concurs de dans şi un contract cinematografic. Hollywood-ul o lansează zgomotos, ca pe o „selfmade woman" — o femeie care s-a afirmat graţie propriilor strădanii. Se produce în melodrame romantice preţioase şi lacrimogene fiind, rînd pe rînd, patriciană sau cocotă de lux, tînără modernă sau femeie «simplă» ,sofisticată sau decentă, blondă sau brună. Între 1932—36 rivalizează cu prima divă a vremii, Greta Garbo, după care intră în conul de umbră al filmelor de serie. Apariţia din *Femeile* îi reface prestigiul, iar aceea din *Mildred Pierce*, i-l încununează cu premiul Oscar (1945). Rolurile devin mature, complexe, susţinute de talentul înnăscut şi bogata ei experienţă interpretativă. În *Ce s-a întîmplat cu Baby Jane*, actriţa oferă celebrei Bette Davis o replică profesională magistrală.

FLM.: 1925 — *Pretty Ladies* (Drăguţe doamne), r. Monta Bell (cu Zasu Pitts, Tom Moore); 1928 — *Dream of Love* (Vis de dragoste), r. Fred Niblo (cu Nils Asther, Douglas Fairbanks); 1930 — *The Hollywood Revue* (O zi în paradis), r. Charles Reisner (cu John Gilbert, Marion Davies); 1933 — *Dancing Lady* (Venus dansează), r. Robert Z. Leonard (cu Fred Astaire, Clark Gable); 1934 — *Forsaking all Others* (Nu-mi pasă de nimeni), r. Woodbridge Strong Van Dyke (cu Clark Gable, Robert Montgomery); 1936 — *Love on the Run* (Nu vă încredeţi în bărbaţi), r. Robert Z. Leonard (cu Clark Gable); 1938 — *Mannequin* (Manechinul), r. Frank Borzage (cu Melvyn Douglas, Robert Young); 1945 — *Mildred Pierce*, r. M. Curtiz; 1946 — *Humoresque*, r. Jean Negulesco (cu John Garfield); 1953 — *Johnny Guitar* (Johnny Ghitară), r. Nicholas Ray (cu Ernest Borgnine, John Carradine); 1962 — *What Ever Happened to Baby Jane?* (Ce s-a întîmplat cu Baby Jane?), r. Robert Aldrich (cu Bette Davis); 1964 — *The Caretakers* (Îngrijitorii), r. Hall Bartlett; 1967 — *Bersekk*, r. J. O'Connolly; 1970 — *Trog*, r. F. Francis.

CROSBY, BING (pe numele adev. *Harry Lillits Crosby*) (n. 2.05.1904,

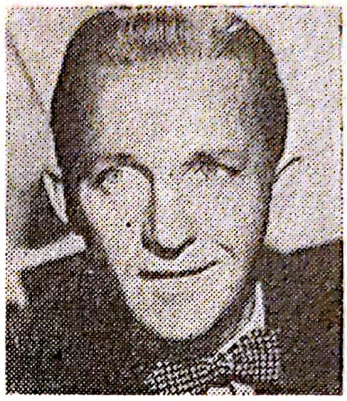

Bing Crosby

Takoma, Washington), cîntăreţ, dansator şi actor american de film. Studii universitare de drept întrerupte pentru a se dedica activităţii interpretative. Cîntă şi joacă în spectacole de music-hall cu orchestra „The Rhythm Boys", apoi formează un grup comico-muzical cu Bob Hope şi Dorothy Lamour. Cucereşte în dec. 3 şi 4 o imensă popularitate graţie apariţiilor pe scenă şi la radio. Debutează în cinema în 1929. S-a distins în mod remarcabil în repertoriul comediei muzicale realizînd, totodată, notabile creaţii în filme de angajare dramatică precum *Merg pe drumul meu* (Oscar 1944). Deşi a fost considerat „cel mai bun actor american" între 1944—1948, marile succese şi le datorează activităţii de cîntăreţ. Casa „Crosby Productions" din Beverly Hills — Hollywood — deţine monopolul absolut al tuturor colaborărilor sale la radio, tv şi cinematograf.

FLM.: 1929 — *Two Plus Four* (Doi plus patru s.m.); 1930 — *King of Jazz* (Regele jazzului), r. J. Murray Anderson; 1932—*The Big Broadcast* (Marea emisiune radiofonică), r. Franck Tuttle; 1935 — *Mississippi*, r. Edward Sutherland; 1939 — *The Star*

Maker (Creatorul de stele), r. Roy Del Ruth; 1940 — *Road to Singapore* (Dansatoarea din Singapore), r. V. Schertzinger (cu Dorothy Lamour, James Coburn, Bob Hope); 1942 — *Holiday Inn* (Hanul melodiilor), r. Mark Sandrich (cu Fred Astaire); 1944 — *Going My Way* (Merg pe drumul meu), r. Leo Mc.Carey (cu Barry Fitzgerald, Rise Steven); 1945— — *The Bells of St. Mary's* (Clopotele de la Sf. Maria), r. Leo Mc. Carey (cu Ingrid Bergman); 1949 — *A Connecticut Yankee in King Arthur's Court* (Un yankeu din Connecticut la curtea regelui Arthur), r. Tay Garnett; 1950 — *Riding High* (Plimbare pe înălțimi), r. Frank Capra (cu Coleen Gray, Charles Bickford); 1954 — *White Christmas* (Crăciun alb), r. Michael Curtiz (cu Danny Kaye); 1956 — *High Society* (Înalta societate), r. Charles Walters (cu Grace Kelly, Frank Sinatra, Louis Armstrong); 1959 — *Say One for Me* (Spune una pentru mine), r. Frank Tashlin (cu Debbie Reynolds, Robert Wagner); 1961 — *Pépé*, r. George Sidney (cu Cantinflas, Edw. G. Robinson, Frank Sinatra, Dean Martin, Zsa-Zsa Gabor, Kim Novak, Janet Leigh, Jack Lemmon, Tony Curtis); 1965-— *Robin and the Seven Hoods* (Robin și cei șapte Hoods), r. Gordon Douglas; *Russian Adventure* (Aventură în Rusia); 1967 — *Stagecoach* (Diligența), r. Gordon Douglas; 1972 — *Cancel My Reservation* (Punere în libertate), r. Paul Bogart (cu Bob Hope).

CUNY, ALAIN (Pe numele adev. *René Xavier-Marie*) (n. 12.07.1908, Saint Malo, Ille-et-Vilaine), actor francez de teatru și film. Elev la „École de Beaux-Arts" (Prof. Lucien Simon) și „École de l'Atélier" (Charles Dullin). Temperamentul dramatic, gestica expresivă — elegantă, sobră, modernă — l-au impus pe A.C. printre cei mai prestigioși interpreți de teatru din epocă. Debutează în cinema în *Remorchere*. În continuare talentul său particular, savant și rafinat, se remarcă într-o suită de opere ambițioase din dec. 5 și 6: *Trubadurii diavolului*, *Doamna fără camelii* ș.a. Actorul a etalat, de la film la film, o precizie absolută a caracterizării, o tonalitate variată și riguros dramatică a dicției. Prestanța, ca și elocvența gravă și penetrantă a gestului dramatic îl plasează alături de marii actori ai cinematografiei franceze. Abandonează ecranul dedicîndu-se activității de cercetare științifică (psihologie). Revine sporadic la cinema. FLM.: 1941 — *Madame Sans Gêne*, r. Roger Richebé (cu Arletty); 1942— — *Le baron fantôme* (Baronul fantomă), r. Serge de Poligny (cu Odette Joyeux, Jany Holt); 1943 — *Les visiteurs du soir* (Trubadurii diavolului), r. Marcel Carné (cu Arletty, Fernand Ledoux, Jules Berry); 1945— — *Solita de Cordue* (Solita din Cordoba), r. Willy Rozier (cu Carmen Torrès, Blanchette Brunoy); 1950 — *Il Cristo proibito* (*Amăgire ciudată*), r. Curzio Malaparte (cu Raf Vallone, Anna Maria Perrero); 1951 — *Camicie rosse* (Cămașa roșie), r. Goffredo Alessandrini și Franco Rosi (cu Anna Magnani, Raf Vallone); 1952 — *Les conquérants solitaires* (Cuceritorii singuratici), r. Claude Vermorel (cu Claire Maffei, André Simon); *La signora senza camelie* (Doamna fără camelii), r. Michelangelo Antonioni (cu Lucia Bosè, Gino Cervi, Andrea Cecchi); 1953 — *Les crimes d'amour* (Crimele dragostei), r. Mona de Vangel (cu Maurice Clavel, Maurice Barry); 1956 — *Notre Dame de Paris*, r. Jean Delannoy (cu Gina Lollobrigida, Anthony Quinn); 1958 — *Les amants* (Amanții), r. Louis Malle (cu Jean Moreau); 1959 — *La dolce vita*, r. Federico Fellini (cu Marcello Mastroianni, Anouk Aimée, Nadia Gray); 1969 — *La voie lactée* (Calea lactee), r. Louis Buñuel (cu Laurent Terzieff, Delphine Seyrig); 1971 — *Biko eno 5000 Kiro/Safari 5000*, r. Koreyoshi Kurohava (cu Toshiro Mifune, Emmanuèle Riva).

Scanned with OKEN Scanner

CURTIS, TONY (pe numele adev. *Bernard Schwartz*) (n. 3.06.1925, New

Tony Curtis

York), actor american de teatru şi film. De origine modestă, se angajează în marina SUA. Se remarcă pe scenele de amatori şi apoi cucereşte un mare succes profesional cu apariţia din filmul *Răscrucea*. Dotat cu un fizic atletic, dinamic, actorul este asemuit cu Douglas Fairbanks, producîndu-se ca şi acesta în filme de aventuri, poliţiste, istorice ş.a. Vitalitatea interpretativă şi alura sportivă îl predestinează filmelor de capă şi spadă sau de aventuri, gen *Houdini*, *Marele şantaj*, *Vikingii*, dar realizează şi compoziţii dramatice viguroase şi nuanţate psihologic, în *Dulcele miros al succesului* *Lanţul* şi *Strangulatorul din Boston*.
FLM.: 1949 — *City Across the River* (Oraşul, pe malul celălalt), r. Maxwell Shane (cu Stephen McNally); 1952 — *Houdini*, r. George Marshall (cu Torin Thatcher, Janet Leigh); 1956 — *Trapeze* (Trapez), r. Carol Reed (cu Burt Lancaster, Gina Lollobrigida); *Mister Cory* (Extravaganul Mister Cory), r. Blake Edwards (cu Martha Hyer, Charles Bickford); 1957 — *The Sweet Smell of Success* (Dulcele miros al succesului), r. Alexander Mackendrick (cu Burt Lancaster, Susan Harrison); 1958 — *The Vikings* (Vikingii), r. Richard Fleischer (cu Kirk Douglas, Janet Leigh, Ernest Borgnine); 1958 — *The Defiant Ones* (Lanţul), r. Stanley Kramer (cu Sidney Poitier, Cara Williams); 1959 — *Some Like it Hot* (Unora le place jazzul), r. Billy Wilder (cu Marilyn Monroe, Jack Lemmon, George Raft, Pat O'Brien); *Spartacus*, r. Stanley Kubrick (cu Kirk Douglas, Laurence Olivier, Charles Laughton, Peter Ustinov); 1961 — *Pépé*, r. George Sidney (cu Mario Moreno-Cantinflas, Edw. G. Robinson, Bing Crosby, Frank Sinatra, Dean Martin, Kim Novak, Janet Leigh, Jack Lemmon); 1963 — *Captain Newman* (Căpitanul Newman), r. David Miller; 1968 — *The Boston Strangler* (Strangulatorul din Boston), r. Richard Fleischer (cu Henry Fonda); 1969 — *Monte Carlo or Bust* (Raliul Monte-Carlo), r. Ken Annakin (cu Bourvil, Walter Chiari, Mireille Darc, Marie Dubois, Gert Froebe, Susan Hampshire); 1970 — *Friendly Persuaders* (Prietenie convingătoare) (cu Roger Moore); — 1974 — *Lepke*, r. Menahem Golan (cu Anjanette Comer); 1975 — *The Last Tycoon* (Ultimul magnat), r. Elia Kazan (cu Robert Mitchum).

CYBULSKI, ZBIGNIEW (n. 3.11. 1927, Kniaze — m. 8.01.1967, Wro-

Zbigniew Cybulski

claw), actor de teatru şi film polonez. Absolvent al Şcolii superioare de jurnalistică. Studii comerciale şi de artă dramatică la Cracovia. Joacă pe scenele din Gdansk — unde înfiinţează studioul de teatru „Bim Bom" —

Scanned with OKEN Scanner

—Rosmow şi Varşovia—„Wybrzeza" şi „Atheneum". S-a remarcat ca actor, regizor, autor dramatic şi animator. Debutează pe ecran în 1954. Z.C. întruchipează tipul ideal al tînărului modern, plăcut înzestrat fizic, inteligent, a cărui viaţă personală se confundă cu problematica socială a generaţiei de după război. Intensitatea trăirii dramatice, facultatea superioară a caracterizării, tensiunea plină de nelinişte pe care o imprimă creaţiilor sînt cîteva din virtuţile artei sale interpretative, strălucit afirmate mai cu seamă în filmele lui Andrzej Wajda.

FLM.: 1954 — Pod gwiazda frygigska (Sub steaua frigiană), r. Jerzy Kawalerowicz; *Pokolenie* (Generaţie), r. Andrzej Wajda (cu Tadeusz Lomnicki, Ursula Modrzynska); 1958 — *Popiol i diament* (Cenuşă şi diamant), r. Andrzej Wajda (cu Waclaw Zastrzezynski, Adam Pawlikowski); 1959— — *Pociag* (Trenul de noapte), r. Jerzy Kawalerowicz (cu Leon Niemczyk, Lucyna Winnicka); 1960 — *Niewinni czarodzieje* (Inocenţii fermecători), r. Andrzej Wajda (cu Tadeusz Lomnicki, Krystyna Stypulkowska); 1961 — *La poupée* (Păpuşa), r. Jacques Baratier (cu Claudio Gora, Sacha Pitoëff); 1962 — *L'amour à vingt ans* (Scheciul V), r. Andrzej Wajda; 1963 — *Jak być kochana* (Dragoste neîmplinită/Arta de a fi iubit), r. Wojciech J. Haas (cu Barbara Krafft, Arthur Mladnicki); *Zbrodniarz i panna* (Ucigaşul şi fata), r. J. Nasfetter (cu Ewa Krzyzewska); 1964 — *Rozwodow nie bedzie* (Nu vor fi divorţuri), r. J. Stawibski (cu M. Zawadzka); 1966 — *Jutro Meksyk* (Mîine Mexicul), r. Aleksander Scibor-Rylski (cu Joanna Szczerbic); 1967 — *Jowita*, r. Janus Morgenstern (cu Daniel Olbrychski, Barbara Kwiatkowska); *Morderca zostawia slad* (Ciminalul lasă urme), r. Aleksander Scibor-Rylski (cu Tadeus Schmidt, Jerzy Kaczmarek, Krystyna Mikolajewska).

Scanned with OKEN Scanner

D

DAGOVER, LIL (pe numele adev. *Marta Maria Lilitts Daghofer*) (n.

Lil Dagover

30.09.1897, Madiven, Java, Indonezia), actriță germană de teatru și film. Studiază la Baden-Baden, Karlsruhe și Weimar. Joacă pe scenele din Salzburg și Viena. Frumusețea fascinantă a chipului, modelat în tonuri clare și luminoase, distincția siluetei feminine și eleganța replicii dramatice o predestinează unei cariere cinematografice strălucitoare. Se va afirma într-un repertoriu reprezentativ pentru direcțiile filmului german de epocă: expresionism *(Cabinetul dr. Caligari* și *Moartea obosită)*, realism de tip Kammerspiel *(Tartuffe)*, romantism *(Intrigă și iubire)*, comedie muzicală *(Congresul dansează)*. După o trecere pe la Hollywood revine în patrie unde realizează noi probe de finețe interpretativă în *Sonata Kreutzer* și *Să nu te joci cu dragostea*.

FLM.: 1919 — *Die Spinnen* (Păianjenii), r. Fritz Lang (cu Carl Vogt, Paul Morgan); *Das Kabinett des Doktor Caligari* (Cabinetul dr. Caligari), r. Robert Wiene (cu Werner Krauss, Conrad Veidt, Friedrich Feher); 1920 — *Kabale und Liebe* (Intrigă și iubire), r. Carl Fröhlich (cu Werner Krauss); 1921 — *Der Müde Tod* (Moartea obosită), r. Fritz Lang (cu Bernhard Goetzke, Walter Janssen)); 1925 — *Tartüff* (Tartuffe), r. Friedrich Wilhelm Murnau (cu Emil Jannings, Werner Kraus, Lucie Höflich); 1928 — *Monte Cristo* (Monte Cristo), r. Henri Fescourt (cu Gaston Modot, Bernhard Goetzke); 1930 — *Der weisse Teufel* (Diavolul alb), r. Alexander Wolkoff (cu Peter Lorre, Ivan Mosjoukine); 1931— — *Der Congress tanzt* (Congresul dansează), r. Eric Charrell (cu Paul Hörbiger, Willy Fritsch, Conrad Veidt, Henri Garat, Lilian Harvey); 1933 — *Das Abenteuer der Thea Roland* (Aventurile unei femei frumoase), r. Hermann Kösterlitz (cu Hans Rühmann, Paul Bildt); 1936 — *Die Kreutzersonate* (Sonata Kreutzer), r. Veit Harlan (cu Peter Petersen, Albrecht Schoenhals); 1938 — *Drei Klang* (Fericire pierdută), r. Hans Hinrich (cu Paul Hartmann, Rolf Moebius); 1940 — *Friedrich Schiller* (Triumful unui geniu), r. Herbert Maisch (cu Horst Caspar, Heinrich George); 1942 — *Wien 1910* (Viena 1910), r. E.W. Emo (cu Heinrich George, Rudolf Forester);

Scanned with OKEN Scanner

1949 — *Man spielt nicht mit der Liebe* (Să nu te joci cu dragostea), r. Hans Deppe (cu Albrecht Schoenhals, Bruni Löbel); 1956 — *Verwegene Musikanten* (Muzicanții îndrăzneți), r. Hans Domnick (cu Karl Ludwig Diehl); 1959 — Die Budenbrooks (Casa Budenbrook), r. Alfred Weidenmann (cu Liselotte Pulver, Nadja Tiller); 1961 — *Die seltsame Gräfin* (Contesa ciudată); 1973 — *Der Fussgänger* (Pietonul), r. Maximilian Schell (cu Françoise Rosay.)

DAHLBECK, EVA (n. 2.03.1920, Nacka-Stockholm), actriță suedeză de teatru și film. Studiază actoria la școala dependentă de „Kungliga Dramatiska Teatern". Joacă pe scena de la „K.D.T.". Debutează în cinema în 1942. Gestul scenic discret, adaptat registrului de caracterizare dramatică sobră, interiorizată, se revelează plenar în filmul *Doar o mamă*. Vitalitatea interpretativă a acestei actrițe inteligente și lucide, înzestrate cu o bogată gamă de virtuți expresive, se impune apoi de-a lungul a numeroase creații exemplare gen: *Lecția de dragoste*, *Surîsul unei nopți de vară*, *Voi fi mamă*, A manifestat deosebite aptitudini de cîntăreață și de compozitoare.

FLM.: 1946 — *Mötte i natten* (Întîlnire în noapte), r. Hasse Ekman (cu Ulf Palme); 1949 — *Bara en mar* (Doar o mamă), r. Alf Sjöberg (cu Ulf Palme, Anders Henrikson); 1952 — — *Trots* (Bănuiala), r. Gustav Molander (cu Per Oscarsson, Harriet Andersson); *Kvinnors Vantan* (Femei în așteptare), r. Ingmar Bergman (cu Anita Björk, May-Britt Nilsson, Birger Malsten, Gunnar Björnstrand); 1953 — *Barabbas*, r. Alf Sjöberg (cu Ulf Palme, Anders Henrikson); 1954 — — *En lektion i kärlek* (Lecția de dragoste), r. Ingmar Bergman (cu Harriet Andersson, Gunnar Björnstrand); 1955 — *Kvinnodröm* (Visuri de femeie), r. Ingmar Bergman (cu Harriet Andersson, Ulf Palme, Gunnar Björnstrand); *Sommarnattens Leende* (Surîsul unei nopți de vară), r. Ingmar Bergman (cu Bibi Andersson, Margot Carlquist, Ulla Jacobsson, Harriet Andersson); 1956 — *Sistaparet ut* (Ultima pereche), r. Alf Sjöberg (cu Harriet Andersson, Olaf Widgren, Bibi Andersson, Jarl Kulle); 1958 — *Nära Livet* (Voi fi mamă), r. Ingmar Bergman (cu Bibi Andersson, Ingrid Thulin, Max von Sydow); 1962 — *Biljett till paradiset* (Bilet pînă în paradis), r. Arne Mattson (cu Per Oscarsson, Cristina Schollin); 1966 — *Les créatures/Valerserna* (Creaturile), r. Agnès Varda (cu Catherine Deneuve, Michel Piccoli); *Ingsjömoedet* (Crima din Ingsjö), r. Arne Mattson (cu Cristina Schollin); 1967 — *Människor mots och ljuv musik uppstar i hjärtat* (Cînd două ființe se întîlnesc . . .), r. Henning Carsen (cu Harriet Andersson, Lone Rode); 1970 — *Tintorama*, r. Hans Abramson.

DALIO, MARCEL (n. 17.07.1900, Paris), actor francez de teatru și film. Absolvent al Conservatorului din Paris. Se produce în spectacole de music-hall ca mim și apoi în teatrul de proză. Debutează pe ecran în 1933 dedicîndu-se exclusiv cinematografului. Particularitățile inconfundabile ale stilului său de joc îi vor permite să abordeze o gamă variată de roluri comico-dramatice pline de pitoresc și culoare în *Pépé-Le Moko*, *Iluzia cea mare*, *Regula jocului*. Resursele inepuizabile ale registrului de portretizare, manifestate cu fervoare comunicativă și consistență psihologică îl vor atrage pe M.D. în circuitul filmului internațional (S.U.A., Anglia, Spania). Aparițiile sale pe ecran sînt, fără excepție, probe de virtuozitate interpretativă, de sinceritate artistică și căldură umană.

FLM.: 1936 — *Pépé-Le Moko*, r. Julien Duvivier (cu Jean Gabin, Lucas Gridoux, Mireille Balin, Gabriel Gabrio); 1937 — *La grande illusion* (Iluzia cea mare), r. Jean Renoir (cu Jean Gabin, Pierre Fres-

Scanned with OKEN Scanner

nay, Dita Parlo, Erich von Stroheim); *Chéri-Bibi* (Dragă Bibi), r. Léon Mathot (cu Pierre Fresnay, Colette Darfeuil, Jean-Pierre Aumont); 1938 — *Entrée des artistes* (Vîrsta ispitelor), r. Marc Allégret (cu Louis Jouvet, Odette Joyeux); 1939 — *La règle du jeu* (Regula jocului), r. Jean Renoir (cu Nora Gregor, Jean Renoir, Paulette Dubost); 1941 — — *Shanghai Gesture* (Misterele din Shanghai), r. Joseph von Sternberg (cu Victor Mature, Walter Huston); 1943 — *The Song of Bernadette* (Cîntecul Bernadettei), r. Henry King (cu Jennifer Jones, Charles Bickford); 1947 — *Les maudits* (Blestemaţii), r. René Clément (cu Florence Marly, Henry Vidal); 1949 — *Portrait d'un assassin* (Portretul unui asasin), r. Bernard Rolan (cu Maria Montez, Pierre Brasseur, Arletty, Erich von Stroheim); 1950 — *Black Jack* (Jack cel Negru) r. Julien Duvivier (cu George Sanders, Patricia Roc); 1952 — — *The Happy Time* (Timp fericit), r. Richard Fleischer (cu Charles Boyer, Louis Jourdan); *The Merry Widow* (Văduva veselă), r. Curtis Bernhard (cu Lana Turner, Fernando Lamas); 1953 — *Gentlemen Prefer Blondes* (Domnii preferă blondele), r. Howard Hawks (cu Marilyn Monroe, Jane Russell, Elliot Reid); 1954 — *Sabrina*, r. Billy Wilder (cu Audrey Hepburn, Humphrey Bogart, William Holden); 1955 — *Razzia sur la Chouf* (Razia cea mare), r. Henri Decoin (cu Jean Gabin, Magali Noël); 1966 — — *How to Steal a Million* (Cum să furi un milion), r. William Wyler (cu Charles Boyer, Peter O'Toole, Audrey Hepburn); 1968 — *How Sweet It Is* (Ce dulce este), r. Jerry Paris (cu James Garner, Debbie Reynolds); 1970 — *Catch-22* (Aliniatul 22), r. Mike Nichols (cu Orson Welles); 1972 — *La punition* (Pedeapsa), r. Pierre Alain Jolivet (cu Karin Schubert).

DAMITA, LILI sau **LIL** (pe numele adev. *Liliane Marie Madeleine Garré*) (n. 10.07.1901, Bordeaux Franţa), actriţă americană de teatru

Lili Damita

şi film, de origine franceză. Joacă la „Follies-Bergère" şi „Casino de Paris" în spectacol de music-hall alături de Mistinguet, iar din 1930 se produce pe scenele de pe Broadway. Debutează pe ecran în 1921 cu numele de *Lily Deslys*. Din 1923 adoptă pseudonimul *Damita* («Mica doamnă»). Numeroasele angajamente cinematografice pentru casele „Fellner" din Berlin şi „Sacha" din Viena o impun printre cele mai dotate interprete în repertoriul comediei muzicale şi uşoare. Invitată la Hollywood, *L.D.* îşi consolidează prestigiul artistic printr-un joc exuberant, de balerină-interpretă, promptă, sagace şi maliţioasă în replică, *(Podul de la San Luis Rey* şi *Ultima caravană)*. A susţinut, cu egal succes, partituri de reală angajare dramatică în *Regele chibriturilor* şi *Milionul lui Brewster*.

FLM.: 1921 — *L'empereur des pauvres* (Împăratul săracilor), r. René Leprince (cu Léon Mathot, Gina Relly); 1925 — *Das Spielzeug von Paris* (Păpuşa din Montmartre), r. Michael Curtiz (cu Harry Liedtke, Wihlhelm Dieterle); 1926 — *Man spielt nicht mit der Liebe* (Să nu te joci cu dragostea), r. Georg Wilhelm Pabst (cu Werner Krauss, Creste Bilancia); 1928 — *Die Frau auf dem Folte* (Femeia torturată), r. Robert Wiene (cu Wladimir Gaidarow, Vivian Gibson); 1929 — *The Bridge*

Scanned with OKEN Scanner

of San Luis Rey (Podul de la San Luis Rey), r. Charles Brabin (cu Raquel Torres, Ernest Terrence); *Le père celibataire* (Tatăl celibatar), r. Arthur Robinson (cu Jeanne Helbing, André Luguet); 1930 — *Soyons gais* (Să fim veseli), r. Arthur Robinson (cu Adolphe Menjou, Françoise Rosay); 1931 — *Fighthing Caravans* (Ultima cavalcadă), r. Otto Brower şi David Burton (cu Gary Copper, Ernest Terrence); *Friends and Lovers* (Prieteni şi îndrăgostiţi), r. Victor Schertzinger (cu Adolphe Menjou, Erich von Stroheim, Laurence Olivier); 1932 — *The Match King* (Regele chibriturilor), r. Howard Bretherton (cu Warren Williams, Glenda Farrell); 1934 — *On a volé un homme* (S-a furat un bărbat), r. Max Ophüls (cu Henri Garat); 1935 — *Brewster's Million* (Milionul lui Brewster), r. Thornton Freeland (cu Jack Buchanan); *Frisco Kid*, r. Lloyd Bacon (cu Margaret Lindsay, James Cagney); 1936 — *Devil on the Horsebach* (Diavolul călare), r. Crane Wilbur (cu Fred Keating).

DARIE, IURIE (n. 14.03.1929, Climăuţi, Soroca), actor român de

Iurie Darie

teatru şi film. Absolvent al IATC. Joacă pe scenele: Teatrul Actorului de film şi „Comedie", unde se afirma ca interpret de ţinută elegantă, alternînd, cu sigură ductilitate, stilul şi candoarea de june prim clasic şi modern. Debutează pe ecran în filmul *Nepoţii gornistului* cu o partitură decisă şi vibrantă în caracterizare. Vivacitatea jocului, dezinvoltura atitudinii scenice şi fizionomia atrăgătoare a interpretului vor fi valorificate în *Directorul nostru*, *Alo ? . . . Aţi greşit numărul* şi *S-a furat o bombă*. Numeroase alte angajamente cinematografice vor pune în lumină fantezia dramatică a acestui actor versatil, dotat cu un diapazon expresiv sigur şi precis în desenul psihologic. Personajul său atletic, dar decent, reuşeşte să confere o evocatoare dimensiune umană eroilor Mihuţ Gălăţeanu din *Dimitrie Cantemir* şi Simion din *Fraţii Jderi* şi *Ştefan cel Mare*.

FLM.: 1955 — *Directorul nostru*, r. Jean Georgescu (cu Alexandru Giugaru, Grigore Vasiliu-Birlic, Constantin Ramadan); 1958 — *Alo ? . . . Aţi greşit numărul*, r. Andrei Călăraşu (cu Sandu Rădulescu, Eveline Gruia); 1961 — *S-a furat o bombă*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Liliana Tomescu, Haralambie Boroş); 1964— — *Dragoste la zero grade*, r. Geo Saizescu şi Cezar Grigoriu (cu Florentina Mosora, Dem Rădulescu, Coca Andronescu); 1966 — *Faust XX*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Emil Botta, Jorj Voicu, Stela Popescu); 1967 — *Subteranul*, r. Virgil Calotescu (cu Leopoldina Bălănuţă, Emil Botta, Ştefan Ciubotăraşu); 1970 — *B.D. intră în acţiune*, r. Mircea Drăgan, (cu Toma Caragiu, Sebastian Papaiani, Puiu Călinescu, Dem Rădulescu); 1971 — *Atunci i-am condamnat pe toţi la moarte*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Cristian Sofron, Ion Besoiu, Gheorghe Dinică); 1975 — *Cantemir*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Al. Repan, Ioana Bulcă, Irina Gărdescu, Emanoil Petruţ); *Ştefan cel Mare*, r. Mircea Drăgan (cu Colea Răutu, Gh. Cozorici Violeta Andrei).

DARRIEUX, DANIELLE (n. 1.05.1917, Bordeaux), actriţă franceză

Scanned with OKEN Scanner

de teatru și film. Studii (întrerupte) la Conservatorul din Paris (clasa de

Danielle Darrieux

violoncel). Debutează pe ecran la 14 ani în *Balul* cucerind aprecieri generale pentru prospețea adolescentină a participării dramatice. După apariția din *Mayerling* și *Abuz de încredere* este invitată la Hollywood, dar marile succese aparțin tot angajamentelor din patrie între care cele din *Bătaia inimii* și *Prima iubire*. Din 1949 ingenua fragilă și delicată de odinioară, face loc unui personaj feminin împlinit, matur, fapt care-i permite actriței o diversificare salutară a rolurilor. În *Ocupă-te de Amelia*, *Caruselul*, *Roșu și Negru*, *D.D.* valorifică datele unui recitativ complex în tonalitate dramatică și expresie psihologică. În continuare va susține o vie activitate cinematografică punctată cu regularitate de mari succese profesionale.

FLM.: 1931 — *Der Ball* (Balul), r. Wilhelm Thiele (cu André Lefaur); 1934 — *Volga en flammes* (Volga în flăcări), r. Victor Tourjanski (cu Valery Inkijinoff, Albert Préjean); 1937 — *Abus de confiance* (Abuz de încredere), r. Henri Decoin (cu Valentine Tessier, Charles Vanel); 1941 — *Premier rendez-vous* (Prima întîlnire), r. Henri Decoin (cu Fernand Ledoux, Daniel Gélin, Louis Jourdan, Simone Valère); 1947 — *Ruy Blas*, r. Pierre Billon (cu Jean Marais, Marcel Herrand, Gabrielle Dorziat); 1950 — *La Ronde*, (Caruselul), r. Max Ophüls (cu Simon Signoret, Gérard Philipe, Jean-Louis Barrault, Serge Reggiani); 1951 — *Le Plaisir* (Plăcerea, r. Max Ophüls (cu Jean Gabin, Gaby Morlay, Pierre Brasseur); 1952 — *Five Fingers* (Afacerea Cicero), r. Joseph L. Mankiewicz (cu James Mason, Michael Rennie); 1954 — *Le rouge et le noir* (Roșu și Negru), r. Claude Autant-Lara (cu Gérard Philipe, Antonella Lualdi); 1955 — *Si Paris nous était conté* (Dacă Parisul ne-ar fi povestit), r. Sacha Guitry (cu Françoise Arnoul, Robert Lamoureux, Jean Marais, Michèle Morgan, Gérard Philipe); 1957 — *Pot-Bouille*, r. Julien Duvivier (cu Anouk Aimée, Gérard Philipe); 1958 — *Marie-Octobre*, r. Julien Duvivier (cu Daniel Ivernel, Serge Reggiani, Bernard Blier, Lino Ventura); 1960 — *Vive Henri IV, Vive l'amour* (Trăiască Henric IV, Trăiască dragostea), r. Claude Autant-Lara (cu Pierre Brasseur, Mélina Mercouri); 1962 — *Le diable et les dix commandements* (Diavolul și cele 10 porunci), r. Julien Duvivier (cu Gaston Modot, Françoise Arnoul, Charles Aznavour, Lino Ventura, Fernandel, Alain Delon, Louis de Funès, Michel Simon); 1966 — *Les demoiselles de Rochefort* (Domnișoarele din Rochefort), r. Jacques Demy (cu Gene Kelly, Catherine Deneuve, Françoise Dorleac, Jacques Perrin, Agnès Varda); 1969 — *La maison de campagne* (Casă la țară), r. Jean Girault (cu Germaine Dermoz); 1973 — *Roses rouges et piments verts* (Trandafiri roșii și ardei verzi), r. Roviro Beleta; 1975 — *Divine* (Divina), r. Dominique Delouche; 1976 — *L'année sainte* (Anul sfînt), r. Jean Girault (cu Jean Gabin).

DARVAS, IVÁN (n. 1925, Bélye), actor maghiar de teatru și film. Studiază la Praga. Absolvent al Academiei de Artă Dramatică și al Universității (facultatea de filozofie) din Budapesta. Joacă pe scenele „Művész Szinház", „Madách Nemzeti" din Miskolc și „Vigszinház". Atitudinea scenică distinsă și eleganța interpre-

tării îl lansează pe ecran în 1948. Viitoarea sa activitate cinematografică va include creații semnificative între care acelea din *Liliomfi*, *Papa Dolár* și *Aventura lui Gerolstein*. În continuare, I.D. oferă cinematografului maghiar datele unui interpret modern, capabil să realizeze caractere veridice, comice dar și dramatice, aprofundate cu tact și măsură psihologică. Aparițiile din *Ciocîrlia*, *Noul Ghilgameș*, *Un nabab maghiar* i-au asigurat actorului o notorietate internațională.

FLM.: 1949 — *Diszmagyar* (Ținută de gală), r. V. Gertler (cu Gyula Benkö, Zsuzsa Banky); 1952 — *Erkel*, r. Márton Keleti; 1954 — *Liliomfi*, r. Károly Makk (cu Éva Ruttkay, Sándor Pécsi, Margit Dayka); 1956— — *Dollárpapa* (Papa Dolar), r. V. Gertler; *Mese a 12 talalatról* (12 rezultate exacte), r. Károly Makk (cu Éva Ruttkay, István Somló, Klári Tolnay); 1957 — *Gerolsteini kaland* (Aventura lui Gerolstein), r. Z. Farkas; 1963 — *Uj Gilgames* (Un nou Ghilgameș), r. M. Szemes; 1964— — *Pacsirta* (Drama ciocîrliei), r. László Ranody (cu Mari Töröcsik, Antal Páger); 1965 — *A Tizedes meg a többiek* (Caporalul și ceilalți), r. Márton Keleti; 1966 — *Tilos a szerelem* (Dragostea este interzisă), r. Tamas Renyi (cu Mari Töröcsik); *Egy magyar nábob* (Un nabab maghiar), r. Zoltán Várkonyi (cu Éva Ruttkay); 1967 — *Zoltán Kárpáthy*, r. Zoltán Várkonyi (cu Éva Ruttkay); — *Egy szerelem három éjszakája* (Cele trei nopți ale unei iubiri), r. György Révész (cu Benedek Toth, Vera Vénczel); 1968 — *Az örokös* (Moștenitorul), r. György Palasthy (cu Imre Sinkovits, Zoltán Latinovits); 1969 — *Isten hozta örnagyur* (Familia Toth), r. Zoltán Fabri (cu Imre Sinkovits, Márta Finay, Antal Páger); 1970 — *Szerelem* (Iubire), r. Károly Makk (cu Mari Töröcsik).

DAVIES, MARION (pe numele adev. *Marion Douras*) (n. 03.01.1900, New York — m. 1961), dansatoare și actriță americană de teatru și film. Studiază la „Convent of Sacred Heart" din Hastings. S-a remarcat cu deosebire în repertoriul revuistic și al comediei muzicale pe scena de la „Ziegfeld Follies". Debutul pe ecran în *Țiganul fugar* constituie o tentativă reușită de a-și extinde vocația interpretativă în registrul dramatic. Prestigiul cucerit cu aparițiile din *Steaua întunecată*, *Moara roșie* și *Ce visează fetele* nu i-a fost disputat în epocă decît de Mary Pickford. Jocul ei spontan, de convingătoare improvizație comică și dramatică, va străluci atît în repertoriul comediei muzicale (*Cinci și zece*, *Polly a circului*) cît și al filmului de angajatre dramatică (*Agentul nr. 13*). În 1918 a fondat casa de producție „Marion Davies Film Comp.".

FLM.: 1918 — *Runaway Romany* (Țiganul fugar), r. George Lederer (cu Pedro De Cordoba); 1919 — *The Dark Star* (Steaua întunecată), r. Allan Dwan (cu Norman Kerry); 1922 — *The Young Diana* (Tînăra Diana), r. Albert Capellani și Robert G. Vignola; — *Adam and Eva* (Adam și Eva), r. Robert G. Vignola (cu T. Roy Barnes); 1924 — *Yolanda*, r. Robert G. Vignola (cu Ralph Gravess); 1925 — *Lights of Old Broadway* (Luminile bătrînului Broadway), r. Monta Bell (cu Conrad Nagel); 1927 — *The Red Mill* (Moara roșie), r. J. William B. Goodrich alias Roscoe Arbuckle (cu Owen Moore); 1928 — *The Patsy* (Patsy), r. King Vidor (cu Lawrence Gray, Arville Caldwell); 1929 — *Show People* (Ce visează fetele), r. King Vidor (cu John Gilbert, Douglas Fairbanks, Norma Talmadge, Chaplin); *Marianne* (Mariana), r. Robert Z. Leonard (cu Lawrence Gray); 1930 — *Not So Dumb* (Nu atît de prost), r. King Vidor (cu Elliot Nugent); 1931 — *Five and Ten* (Cinci și zece), r. Robert Z. Leonard (cu Leslie Howard); 1932 — *Polly of the Circus* (Polly a circului), r. Alfred Santell

Scanned with OKEN Scanner

(cu Clark Gable); 1933 — *Peg O'My Heart* (Peg a inimii mele), r. Robert Z. Leonard (cu Onslow Stevens); 1934— — *Operator 13* (Agentul nr. 13), r. Richard Boleslawsky (cu Gary Cooper); 1936 — *Cain and Mabel* (Cain și Mabel), r. Lloyd Bacon (cu Clark Gable); *Hearts Divided* (Inimi despărțite), r. Frank Borzage (cu Dick Powell); 1937 — *Ever Since Eve* (De la Adam și Eva), r. Lloyd Bacon (cu Robert Newton).

DAVIS, BETTE (pe numele adev. *Ruth Elisabeth Davis*) (n. 5.04.1908,

Bette Davis

Lowell, Massachusetts), actriță americană de teatru și film. Studiază la „Newton High School", „Cushing Academy" din Ashburnbaw, la școala de dans condusă de maestra indiană Roshahara și la „Academia de artă dramatică" condusă de J.M. Anderson (promotia *Joan Blondell, Paul Muni* și *Katharine Hepburn*). Joacă pe scenele „Lyceum" din Rochester și „Provincetown Playhouse" din New York. Debutează în cinema în 1931. Se va afirma greu, nefiind o actriță de rapidă comunicativitate dramatică. Se impune magistral abia după 13 ani de la debut, în *Sclavia umană*. Frumusețea provocatoare a chipului fotogenic, ca și recitativul reflexiv și malițios, i-au conferit interpretei un prestigiu de vampă „intelectuală". Aparițiile din *Periculos* (Oscar, 1935), *Femei de noapte* (Cupa Volpi, 1937), *Teroare* (Cupa Volpi, 1937) și *Femeia diabolică* (Oscar, 1937) sînt impregnate de atracția particulară a unui caracter feminin definit contradictoriu: aci impetuos, exaltat ori dominator, aci pur, seren, odihnitor. Conturul sinuos și incisiv al portretizărilor, temperamentul ardent ca și expresia tulburătoare a chipului, i-au creat aureola unei interprete de excepție. După un nou Oscar cucerit în 1951 cu partitura din *Totul despre Eva* și alte numeroase premii, *B.D.* continuă să ofere ecranului probele măiestriei sale interpretative în *Nu vreau să mor*, *Grîul este verde* și *Ce s-a întîmplat cu Baby Jane*, fiind considerată una din marile actrițe ale cinematografului din toate timpurile.

FLM.: 1931 — *Bad Sister* (Soră rea), r. Hobart Henley (cu Conrad Nagel, Sidney Fox); *Waterloo Bridge* (Podul Waterloo), r. James Whale (cu Mae Clarke, Kent Douglas); 1932 — *20.000 Years in Sing-Sing* (20 de mii de ani în Sing-Sing), r. Michael Curtiz (cu Spencer Tracy, Lyle Talbot); 1935 — *Bordertown* (Orașul patimilor), r. Archie Mayo (cu Paul Muni, Margaret Lindsay); 1937 — *Kid Galahad* (Teroare), r. Michael Curtiz (cu Edward G. Robinson, Humphrey Bogart); 1938 — *Jezebel* (Femeia diabolică), r. William Wyler (cu Donald Crisp, Henry Fonda); 1939 — *Juarez* r. William Dieterle (cu Brian Aherne, Paul Muni, Luis Calhern); *The Old Maid* (Fata bătrînă), r. Edmund Goulding (cu Donald Crisp, George Brent); 1940— — *The Letter* (Taina ei), r. William Wyler (cu Herbert Marshall, James Stephenson); 1941 — *The Little Foxes* (Vulpile), r. William Wyler (cu Herbert Marshall, Teresa Wright); 1944 — *Mrs. Skeffington* (Doamna Skeffington), r. Vincent Sherman (cu Claude Rains, Walter Abel); 1946 — *A Stolen Life* (Viața furată), r. Curtis Bernhardt (cu Glenn Ford, Dane Clark); 1949 — *Beyond the Forest* (Dincolo de pădure), r. King Vidor (cu Joseph Cotten, David Brian); 1950 — *All About Eve* (Totul despre

Eva), r. Joseph L. Mankiewicz (cu Marilyn Monroe, Anne Baxter); 1953 — *The Star* (Steaua), r. Stuart Heissler (cu Sterling Hayden, Nathalie Wood); 1955 — *The Virgin Queen* (Regina fecioară), r. Henry Koster (cu Rod Taylor, Richard Todd, Joan Collins); 1962 — *What Ever Happened to Baby Jane?* (Ce s-a întîmplat cu Baby Jane?), r. Robert Aldrich (cu Joan Crawford); 1964 — *Where Love Has Gone* (Unde trebuie să plece dragostea), r. Edward Dmytryk; 1969 — *Connecting Rooms* (Camere de legătură), r. F. Gollings; 1971 — *Bunny O'Hare*, r. George Oswald; 1972 — *Lo scoppone scientifico* (Jocul de cărți), r. Luigi Comencini (cu Alberto Sordi, Silvana Mangano).

DEAN, JAMES (pe numele adev. *James Byron*) (n. 8.02.1931, Flairmount, Indiana — m. 30.09.1955, Paso Robles, California), actor american de teatru și film. Studiază la „Fairmount High School", „Santa Monica College" și Universitatea din Los Angeles. Cursuri de artă dramatică la „Actors' Studio". Joacă pe scenele „Cort Theater" și „Royal Theater" fiind încoronat cu premiile „Donaldson și Pierra" și „Theatre World Award". Debutează în cinema în 1951 și cîțiva ani mai tîrziu repurtează succese răsunătoare în *La est de Eden*, *Rebel fără cauză* și *Uriașul*. Gama interpretativă complexă, efuziunile patetice ale sensibilității, sinceritatea dramatică, dar mai ales tipul încarnat, de „rebel" și „nonconformist", l-au transformat pe *J.D.* într-un idol al generației care recunoștea în atitudinile personajului său neliniștit expresia unui veritabil protest socia. Dispariția prematură a acestui interpret, posesor al unui stil de joc caracterizat de o intensă și ardentă viață sufletească, a stîrnit mari regrete în lumea filmului. În 1957 i-a fost dedicat filmul *The James Dean Story* (Povestea lui James Dean), r. George W. George și Robert Altman (cu Marcus Ortense, Markie Winslow, Mr. și Mrs. Dean, Adeline Hall).

FLM.: 1951 — *Fixed Bayonets* (Baioneta la armă), r. Samuel Fuller (cu Richard Basehart); 1952 — *Has Anybody Seen My Girl?* (A văzut-o cineva pe fata mea?), r. Douglas Sirk (cu Charles Coburn, Rock Hudson); 1955 — *East of Eden* (La est de Eden), r. Elia Kazan (cu Julie Harris, Raymond Massey); *Rebel Without a Cause* (Rebel fără cauză), r. Nicholas Ray (cu Nathalie Wood); 1956 — *Giant* (Uriașul), r. George Stevens (cu Elizabeth Taylor, Rock Hudson, Carrol Baker) — film difuzat postum.

DEED, ANDRÉ (pe numele adev. *André Chapuis* sau *A. de Chapais*) (n. 1884, Le Havre — m. 1930?), actor francez de film. Unul din primii comici ai cinematografului. Arta lui interpretativă relevă puternice afinități cu tradițiile spectacolelor de circ și music-hall. (s-a produs pe scenele Follies-Bergère și Châtelet). Debutează în cinema într-o perioadă în care comedia, fără a fi devenit încă un „gen" cinematografic se bucura însă de un mare succes de public. Stilul său de joc adoptă calea „realismului" (sugerată de „micul fapt real" al filmelor lui Lumière și de vodevilul de moravuri), întemeiat pe efectul „recunoașterii" și al satirei psihologice și sociale. Din 1905 lansează în epocă pentru Casa Pathé personajul comic *Boireau* care-și atrage imediat un renume continental (*Beoncelli* în Italia, *Sánchez* în Spania). În Italia, unde turnează o vreme, i se va spune și *Cretinetti*. Stilul de joc al persona-

Scanned with OKEN Scanner

jului său din filmul italian (numit de francezi *Gribouille*, de spanioli *Toribio*, de englezi *Foolshead*, iar de ruși *Glupișkin*) este dominat de un simț al ritmului vizual care prevestește apariția comediei cinematografice de mai tîrziu.
FLM.: 1905 — *La course à la perruque* (Cursa cu peruca), r. André Heuzé (cu Romeo Bosetti); *Boireau déménage* (Boireau se mută), r. André Heuzé; 1907 — *Les apprentissages de Boireau*, r. Albert Capellani (Ucenicia lui Boireau); 1908— — *Boireau, roi des voleurs* (Boireau, regele hoților); *Boireau fait la noce* (Boireau se căsătorește); *Les debuts d'un canotier* (Începuturile unui vîslaș); *Le foulard merveilleux* (Fularul minunat); *L'homme singe* (Omul maimuță); 1909 — *Cretinetti re dei poliziotti* (Cretinetti, regele polițiștilor); *Cretinetti al ballo* (Cretinetti la bal); *Cretinetti inventore* (Cretinetti inventator); *Cretinetti eroe* (Cretinetti erou); *Cretinetti fra il celibato e il matrimonio* (Cretinetti între celibat și căsătorie); *Cretinetti alla guerra* (Cretinetti în război); *Cretinetti suicida* (Cretinetti sinucigaș); *I pantaloni de Cretinetti* (Pantalonii lui Cretinetti); 1910 — *Cretinetti volontario alla Croce Rossa* (Cretinetti voluntar în Crucea Roșie); *Cretinetti distratto* (Cretinetti distrat); *Cretinetti si batte all cannone* (Cretinetti se bate cu tunurile); *Cretinetti vittima della sua onestà* (Cretinetti victima onestității sale); *Cretinetti pescatore* (Cretinetti pescar); 1911 — *Cretinetti manequin* (Cretinetti manechin); *Cretinetti ipnotizzatore* (Cretinetti hipnotizator); *Cretinetti domestico* (Cretinetti fecior de casă); 1912 — *Gribouille redevient Boireau* (Gribouille redevine Boireau); *Boireau cuirassier* (Boireau cavalerist); 1923 — *Tâo*, r. G. Rovel (cu Joe Hamman); 1924 — *Phi-Phi*, r. André Fexis (cu Rita Jolivet); 1928 — *Graine au vent* (Grăunte în vînt), r. M. Kéroul (cu Claudine Lombard).

DE HAVILLAND, OLIVIA (n. 1.07.1916, Tokio), actriță americană

Olivia De Havilland

de teatru și film. Joacă pe scenă de timpuriu. Debutează în cinema în 1935. Grația adolescentină, gingășia poetică a feminității, dar și pertinența expresiei dramatice o predestinează repertoriului romantic, filmului de costume, de capă și spadă, gen *Căpitanul Blood*, *Aventurile lui Robin Hood* și *Jertfa supremă*. Aparițiile din *Pe aripile vîntului*, *În această viață* ori *Destinul d-nei Norris* (Oscar 1946) confirmă virtuțile unui talent complex, interiorizat, dominat de o vibrantă și patetică trăire artistică. Tonalitatea amplă a registrului de caracterizare îi permite crearea unor roluri dificile în *Groapa cu șerpi* (Cupa Volpi 1948; premiul criticii new-yorkeze) și *Moștenitoarea* (Oscar 1949; premiul criticii new-yorkeze).
FLM.: 1935 — *Alibi Ike*, r. Ray Enright (cu Joe Brown); *Captain Blood* (Căpitanul Blood), r. Michael Curtiz (cu Errol Flynn, Basil Rathbone); *A Midsummer Night's Dream* (Visul unei nopți de vară), r. Max Reinhardt și William Dieterle (cu Mickey Rooney, Dick Powell, James Cagney); 1936 — *The Charge of the Light Brigade* (Misiunea brigăzii 41), r. Michael Curtiz (cu Eroll Flynn, Donald Crisp); *Anthony Adverso*, r. Mervyn Le Roy (cu Fredric March, Claude Rains, Anita Louise);

Scanned with OKEN Scanner

1938 — *Gold Is Where You Find It* (Bătălia aurului), r. Michael Curtiz (cu Claude Rains, George Bennett); 1939 — *Gone With the Wind* (Pe aripile vîntului), r. Victor Fleming (cu Clark Gable, Vivien Leigh, Leslie Howard, Walter Pidgeon); 1940 — *Raffles*, r. Sam Wood (cu David Niven); 1941 — *The Strawberry Blonde* (Roşcovana), r. Raoul Walsh (cu James Cagney, Rita Hayworth); 1942 — *In This Our Life* (În această viaţă), r. John Huston (cu Bette Davis, George Brent); 1945 — *Devotion* (Credinţă), r. Curtis Bernhardt (cu Ida Lupino, Paul Henreid); 1949 — *The Heiress* (Moştenitoarea), r. William Wyler (cu Montgomery Clift, Hopkins Miriam, Ralph Richardson); 1952 — *My Cousin Rachel* (Verişoara mea Rachel), r. Henry Koster (cu Richard Burton, Audrey Dalton); 1954 — *That Lady* (Prinţesa D'Eboli/Această doamnă), r. Terence Young (cu Denis Price, Paul Scoffield); 1956 — *Not As a Stranger* (Nu ca un străin), r. Stanley Kramer (cu Lee Marvin, Robert Mitchum); *The Ambassador's Daughter* (Fiica ambasadorului), r. Norman Krasna (cu Adolphe Menjou, Myrna Loy); 1959 — *Libel* (Defăimare), r. Anthony Asquith; 1964 — *Lady in a Cage* (Doamna în cuşcă), r. W. Grauman; 1971 — *Pape Joan*, r. Michael Anderson (cu Maximilian Schell).

DELON, ALAIN (n. 8.11.1935, Sceaux, Seine), actor francez de film. Studii de actorie tîrzii. După variate şi spectaculoase experienţe de viaţă debutează în cinema în 1957. Contrastul subtil dintre fizicul plăcut, de extraordinară fotogenie, şi natura violentă, cvasi-brutală a personajului său de june prim modern vor fi valorificate plenar în thriller-ul *În plin soare*. Actorul schiţează un salt profesional în *Rocco şi fraţii săi*. Claritatea desenului psihologic, fantezia nuanţată a registrului de caracterizare, studiul atent şi sensibil al replicii dramatice, conferă rolului din acest film veridicitate, iar interpretului consacrarea internaţională. De acum, activitatea sa înregistrează succese după succese, demne de menţionat fiind acelea din *Eclipsa*, *Ghepardul* şi *Ce bine-i să trăieşti*,— (fugară dar semnificativă afirmare în comedia cinematografică). Vivacitatea elegantă a recitativului, prestanţa naturală, fascinaţia chipului de „înger decăzut" vor contribui la faima sa interpretativă.

Alain Delon

FLM.: 1957 — *Quand la femme s'en mêle* (Cînd se amestecă femeia), r. Yves Allégret (cu Edwige Feuillère, Bernard Blier); 1958 — *Christine* (Cristina), r. Pierre Gaspard-Huit; 1960 — *Rocco e i suoi fratelli* (Rocco şi fraţii săi), r. Luchino Visconti (cu Claudia Cardinale, Renato Salvatori, Annie Girardot, Katina Paxinou, Paolo Stoppa); 1961 — *Plein soleil* (În plin soare), r. René Clément (cu Elvire Popesco, Maurice Ronet, Marie Laforêt); *Quelle joie de vivre* (Ce bine-i să trăieşti), r. René Clement (cu Gino Cervi, Paolo Stoppa); 1962 — *L'eclisse* (Eclisa), r. Michelangelo Antonioni (cu Monica Vitti, Francisco Rabal, Louis Seigneur); 1963 — *Il Gattopardo* (Ghepardul), r. Luchino Visconti (cu Burt Lancaster, Paolo Stoppa, Serge Reggiani, Claudia Cardinale); 1965 — — *The Yellow Rolls-Royce* (Rolls-Royce-ul galben), r. Anthony Asquith (cu Rex Harrison, Jeanne Moreau, Shirley Mac Laine, Ingrid Bergman, Omar Sharif); 1966 —

Paris brûle-t-il ? (Arde Parisul?), r. René Clément (cu Simone Signoret, George Chakiris, Yves Montand, Orson Welles, Daniel Gélin, Jean-Paul Belmondo, Charles Boyer, Leslie Caron, Jean-Pierre Cassel, Kirk Douglas, Gert Froebe, Anthony Perkins); 1969 — *Le clan des siciliens* (Clanul sicilienilor), r. Henri Verneuil (cu Lino Ventura, Jean Gabin); 1970— — *Le cercle rouge* (Cercul roşu), r. Jean-Pierre Melville (cu Bourvil, Yves Montand, Gian Maria Volonté, François Périer); 1971 — *La veuve Couderc* (Văduva Couderc), r. Pierre Granier-Deferre (cu Jean Tissier, Simone Signoret, Annie Girardot, Ottavia Piccolo); *Traitement de choc* (Comportare şocantă), r. Alain Jessua; 1973 — *Deux hommes dans la ville* (Doi oameni în oraş), r. José Giovanni (cu Jan Gabin, Michel Bouquet); 1975 — *Le gitan* (Ţiganul), r. José Giovanni (cu Annie Girardot); 1976 — *Comme un boomerang* (Ca un bumerang), r. José Giovanni (cu Carla Gravina, Charles Vanel).

DELORME, DANIÈLE (pe numele adev. *Danièle Girard)* (n. 2.10.1926,

Danièle Delorme

Levallois, Perret, Seine), actriţă franceză de teatru şi film. Studiază pianul la Conservatorul din Paris. Cursuri de artă dramatică cu René Simon şi Tania Balaşova. Joacă pe scenele „Studio des Champs-Élysée", „Oeuvre", „Saint-Georges" ş. a. Debutează în cinema în 1942. După apariţia strălucitoare din *Gigi* (care aminteşte tuturor de *Annabella)*, consacrarea actriţei cunoaşte noi momente semnificative în *Miquette şi mama ei*, *Ingenua libertină* şi *Plecat fără adresă* (Premiul „Victoires" — 1949 şi „Prix Féminine du ciné" — 1950). La rîndul lor, angajamentele din *Dosarul negru* şi *Al 7-lea jurat* revelează graţia unei feminităţi tandre, suavitatea şi candoarea gestului dramatic nuanţat cu discreţie şi sensibilitate.

FLM.: 1942 — *Félicie Nanteuil*, r. Marc Allégret (cu Claude Dauphin, Micheline Presle); 1943 — *Les petites du Quai aux fleurs* (4 fete îndrăgostite), r. Marc Allégret (cu Gérard Philipe, Bernard Blier, Odette Joyeux, Louis Jourdan); 1945 — *Lunegarde* r. Marc Allégret (cu Gaby Morlay, Jean Tissier); 1947 — *Les jeux sont faits* (Jocurile sînt făcute), r. Jean Delannoy (cu Edwige Feuillère, Marcelo Pagliero); 1949 — *Gigi*, r. Jacqueline Audry (cu Gaby Morlay); 1950 — *Miquette et sa mère* (Miquette şi mama ei), r. Henri-Georges Clouzot (cu Bourvil, Louis Jouvet, Alfred Adam); *Sans laisser d'adresse* (Plecat fără adresă), r. Jean-Paul Le Chanois (cu Juliette Gréco, Bernard Blier, Pierre Mondy); 1953 — *Si Versailles m'était conté* (Dacă Versailles mi-ar fi povestit), r. Sacha Guitry (cu Jean-Louis Barrault, Bourvil, Gino Cervi, Nicolle Courcel, Daniél Gélin, Sacha Guitry, Jean Marais, Jean-Claude Pascal, Gérard Philipe, Edith Piaf, Micheline Presle, Tino Rossi, Charles Vanel, Orson Welles); *Le guerisseur* (Vraciul), r. Yves Ciampi (cu Maurice Ronet, Pierre Mondy, Jean Marais); 1954 — *Tempi nostri* (Vremurile noastre), r. Alessandro Blasetti (cu Vittorio De Sica); 1955— — *Le dossier noir* (Dosarul negru), r. André Cayatte (cu Lea Padovani); 1956 — *Voici le temps des assassins*, r. Julien Duvivier (Iată timpul asasinilor) (cu Jean Gabin, Lucienne Bogaërt); 1957 — *Les Misérables* (Mizerabilii), r. Jean-Paul Le Chanois (cu Jean Gabin, Bourvil, Bernard

Blier); *Mitsou*, r. Jacqueline Audry (cu Fernand Gravey, Gaby Morlay, Gabrielle Dorziat); 1962 — *Cléo de 5 à 7* (Cléo de la 5 la 7), r. Agnés Varda (cu Corrine Marchand); 1970— — *Le voyou* (Vagabondul), r. Claude Lelouch (cu Jean-Louis Trintignant); 1972 — *Un flic* (Polițistul), r. Jean-Pierre Melville (cu Catherine Deneuve); 1973 — *Big Guns* (Marile puști), r. Duccio Tessari (cu Carla Gravina); 1974 — *Zorro*, r. Duccio Tessari (cu Stanley Baker); 1975 — *Flic Story* (Poveste polițistă), r. Jacques Deray (cu Jean-Louis Trintignant).

DEL RIO, DOLORES (pe numele adev. *Lolita Dolores Asúnsolo*) (n. 3.08.1905, Durango), dansatoare și actriță mexicană de teatru și film. Studii de dans la Paris. Debutează pe ecran în 1925. Cu apariția din *Potrivnicii* se afirmă ca o vedetă internațională de nuanță exotică. În 1943 actrița revine în patrie și contribuie, prin strălucirea jocului ei impetuos, profund dramatic, la edificarea cîtorva din marile opere naționale: *Maria Candelaria*, *Bugambilla*, *Uraganul* ș.a. Frumusețea pasională, eleganța feminină și sinceritatea trăirii dramatice relevate de-a lungul a numeroase creații cinematografice de excepție i-au asigurat, în țară și peste hotare, o imensă popularitate. *D.R.* a impus pe ecranul mexican personajul femeii din popor relevînd, cu sobrietate și acurateță dramatică, forța și demnitatea ei morală.

FLM.: 1926 — *What Price Glory* (Potrivnicii/Cît prețuiește gloria?), r. Raoul Walsh (cu Edmund Lowe, Victor Mac Laglen); 1928 — *Châteaux de sable* (Castele de nisip), r. Lou Tellegen (cu Don Alvarado, Paulette Duval); *Evangeline*, r. Edwin Carewe (cu Al Jolson); 1932— — *The Girl of the Rio* (Floarea din Mexico), r. Herbert Brenon; 1934— — *Wonder-Bar*, r. Lloyd Bacon (cu Al Jolson, Kay Francis, Ricardo Cortez, Dick Powell); *Carioca*, r. Thornton Freeland (cu Fred Astaire, Ginger Rogers); 1939 — *Lancer Spy* (Cînd o spioană iubește), r. Gregory Ratoff; 1942 — *Maria Candelaria*, r. Emilio Fernandez (cu Maria Felix, Pedro Armendariz); 1944 — *Las abandonadas* (Părăsitele), r. Emilio Fernandez (cu Pedro Armendariz); *Bugambilla*, r. Emilio Fernandez (cu Pedro Armendariz, Julio Villareal); 1946 — *Flor Sylvestre* (Uraganul), r. Emilio Fernandez (cu Pedro Armendariz, Miguel Angel Ferris); 1947 — *The Fugitive* (Fugarul), r. John Ford, (cu Henry Fonda, Pedro Armendariz); 1949 — *La malquerida* (Antipatica), r. Emilio Fernandez (cu Pedro Armendariz, Roberto Canejo); 1953 — *Reportaje '53*, r. Emilio Fernandez (cu Pedro Armendariz, Maria Felix); 1961 — *La cucaracha*, r. Ismaël Rodriguez (cu Maria Felix, Pedro Armendariz); 1964 — *Cheyenne Autumn* (Toamna Cheyenilor), r. John Ford (cu Richard Widmark, Carroll Baker, Arthur Kennedy, James Stewart, Edw. G. Robinson).

DE MAX (pe numele adev. *Eduard-Alexandru Max*) (n. 14.02.1869, Iași—

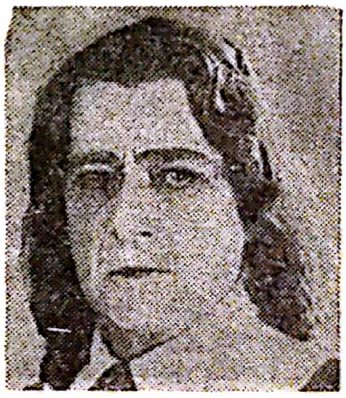

De Max

— m. 28.10.1924, Paris), actor român de teatru și film. Absolvent al Conservatorului din Paris (Premiul I comedie, Premiul I tragedie). Joacă pe scenele „Odéon", „Bouffes-du-Nord", „Renaissance", „Nouveau Théâtre", „Oeuvre", „Réjane", „Châtelet", „Variétés", „Cygale"

ş.a. Societar al „Comediei Franceze". Particularităţile stilului său de joc, purtînd pecetea unei imaginaţii neobişnuite şi a unei mari mobilităţi expresive, au lăsat spectatorilor din epocă impresia unui interpret genial. A fost unul din „monştrii sacri" ai scenei franceze într-o perioadă în care aceasta era marcată de prezenţa unor excepţionale valori interpretative. Debutează pe ecran în 1912, în filmul *Masca de groază*. Activitatea lui cinematografică este redusă — dată fiind dispariţia prematură — dar fiecare dintre rolurile create pe ecran se resimte de extraordinara plasticitate dramatică a interpretării. FLM.: 1908 — *Macbeth*, r. Albert Capellani; *Tosca*, r. Victorien Sardou (cu Sarah Bernhardt, Lucien Guitry); 1910 — *Polyeucte*; *Athalie*; 1912 — *La masque d'horreur* (Masca oroarei), r. Abel Gance (cu Jean Toulout, Charles de Rochefort); 1919 — *L'Ami Fritz* (Amicul Fritz), r. René Hervil; 1921 — *Les trois musquetaires* (Cei trei muşchetari), r. Henri Diamant-Berger (cu Albert Préjean, Jean Yonnel); 1922 — *Vingt ans après* (După douăzeci de ani), r. Henri Diamant-Berger (cu Jean Yonnel, Albert Préjean, Aimos); *Un mauvais garçon* (Băiatul răutăcios), r. Henri Diamant-Berger (cu Maurice Chevalier, Marguerite Moreno); 1923— — *Messaline* (cu Huguette Duflos); *Le bossu* (Cocoşatul), r. Jean Kemm.

DENEUVE, CATHERINE (pe numele adev. *Catherine Dorléac*) (n. 22.10.1943, Paris), actriţă franceză de film. Soră cu regretata actriţă Françoise D. Debutează pe ecran relativ de timpuriu, la 13 ani, cu un rol de graţie şi puritate adolescentină. Apariţiile ulterioare, din *Micile pisicuţe*, *Uşi trîntite* şi *Parizienele*, deşi modeste ca angajare profesională reuşesc, totuşi, să-i contureze viitorul personaj din *Viciul şi virtutea* pe linia unei feminităţi discrete, cuceritoare, de ingenuă romantică şi modernă. Frumuseţea chipului, sensibilitatea gestului dramatic, aci calm, interiorizat, aci exuberant,

Catherine Deneuve

comunicativ îi pregătesc interpretei primul ei mare succes artistic în *Umbrelele din Cherbourg* — film el însuşi de excepţie, care o plasează pe C.D. în planul marilor staruri ale ecranului francez. De aici înainte prestigiul ei interpretativ va fi tot mai mult consolidat de tonalitatea amplă şi diversificată a partiturilor din *Viaţa la castel*, *Domnişoarele din Rochefort*, *Mayerling*, ca şi de particularităţile unui stil de joc exprimat cu o sigură intuiţie psihologică în *Repulsia*, *Frumoasa zilei*, *Tristana* şi *Piele de măgar*.

FLM.: 1963 — *Le vice et la vertu* (Viciul şi virtutea), r. Roger Vadim (cu Annie Girardot); *Les parapluies de Cherbourg* (Umbrelele din Cherbourg), r. Jacques Demy (cu Nino Castelnuovo, Anne Vernon); 1965— — *The Repulsion* (Repulsia), r. Roman Polanski; *La vie de châteaux* (Viaţa la castel), r. Jean-Paul Rappeneau (cu Pierre Brasseur, Philippe Noiret); 1966 — *Les créatures / Varelserna* (Creaturile), r. Agnès Varda (cu Danielle Darrieux, Françoise Dorleac); *La constanza della ragione* (Statornicia raţiunii), r. Pasquale Festa Campanile (cu Samy Frey, Enrico Maria Salerno); *Les demoiselles de Rochefort* (Domnişoarele din Rochefort), r. Jacques Demy (cu Michel Piccoli, Danielle Darrieux, Françoise Dorléac, George Chakiris);

Scanned with OKEN Scanner

1967 — *Benjamin*, r. Michel Deville. 1970 — *Peau d'âne* (Pielea de măgar), r. Jacques Demy (cu Micheline Presle). 1971 — *Ça n'arrive qu'aux autres* (Nu li se întîmplă decît altora), r. N. Trintignant; 1972 — *Un flic* (Polițistul), r. Jean-Pierre Melville (cu Alain Delon, Ricardo Cuciolla); 1975 — *Le sauvage* (Sălbaticul), r. Jean-Paul Rappenau; *Si c'était à refaire* (Dacă era de refăcut), r. Claude Lelouch (cu Anouk Aimée).

DE PUTTI, LYA (n. 10.01.1900, Budapesta — m. 27.11.1931, S.U.A.),

Lya De Putti

balerină și actriță americană de film, de origine maghiară. Studii particulare de dans. Susține o vie activitate de dansatoare pe scenele lirice din patrie și străinătate. Fizicul armonios, agilitatea, grația feminină, o lansează printre divele europene, dar jocul actriței nu vibrează în coardele unui autentic fior dramatic. Singurele apariții notabile ale perioadei de început le datorează colaborării cu doi regizori de marcă, Friedrich W. Murnau și Ewald Dupont în *Pămîntul arde* și *Variété*. Transferată la Hollywood, își menține popularitatea de femeie fatală a ecranului, deși nu evoluează concludent pe planul unei reale contribuții dramatice. Dispariția ei prematură a fost totuși resimțită în epocă de marele public obișnuit cu vivacitatea malițioasă a acestei „frumoase cu breton".

FLM.: 1920—1921 — *Das indische Grabmal* (Mormîntul indian), r. Joe May (cu Conrad Veidt, Mia May, Bernhard Goetzke); 1922 — *Der brennende Acker* (Pămîntul care arde), r. Friedrich Wilhelm Murnau (cu Werner Krauss, Wladimir Gaidarow); 1925 — *Phantom* (Năluca), r. Friedrich Wilhelm Murnau (cu Alfred Abel, Frida Richard); *Variété*, r. Ewald André Dupont (cu Emil Jannings); 1926 — *The Sorrows of Satan* (Necazurile Satanei), r. David Wark Griffith (cu Adolphe Menjou, Gladys Cooper, Ricardo Cortez); 1927 — *The Heart Thief* (Hoțul de inimi), r. Neilan (cu Ben Lyon, Lois Moran); 1929 — *The Flying Scotchman* (Scoțianul zburător) (cu Ray Milland, Lars Hanson).

DE SICA, VITTORIO (n. 7.07. 1901, Sora-Frosinone — m. 13.11.

Vittorio De Sica

1974), actor și regizor italian de film. Studii juridice. Joacă pe scenă de la 12 ani. Cu timpul, datele personajului său de june prim îl predestinează repertoriului comico-sentimental pe care-l servește printr-un stil de joc vivace și spiritual. Debutează pe ecran în *Procesul Clemenceau* și continuă să joace cu succes în filme mute pînă la apariția sonorului care-i amplifică popularitatea grație suitei de colaborări cu Mario Cameini în *Oamenii, ce canalii*, *Dar nu e un lucru serios* și *Păcatul Laurettei*. Grație recitativului de bra-

vură comico-dramatică, portretizărilor caricaturizante şi farmecului personal, De Sica devine unul dintre cei mai tipici actori de comedie italieni. Abordează şi arta regiei realizînd creaţii originale care vor domina cu autoritate cursul artistic al cinematografului italian din epoca neorealismului: *Sciuscia*, *Hoţi de biciclete*, *Miracol la Milano*, *Umberto D.* Continuă totodată activitatea interpretativă în *Roma, oraş deschis*, *Cuore* (Nastro d'argento 1948) ş.a. Retragerea sa din teatru a fost considerată de specialişti drept o pierdere ireparabilă pentru scena italiană. A fost laureat cu numeroase distincţii pentru creaţiile interpretative şi regizorale (Locarno — 1940; Cannes — 1951; Berlin — 1971; premiul Oscar — 1972).

FLM.: 1918 — *Il processo Clémenceau* (Procesul Clémenceau), r. Edoardo Bencivenga (cu Francesca Bertini, Gustavo Serena); 1931 — *La vecchia signora* (Bătrîna doamnă), r. Amleto Palermi (cu Emma Gramatica, Arturo Falconi); 1936 — *L'uomo che sorride* (Omul care suride), r. Mario Mattoli (cu Assia Noris, Umberto Melnati); 1939 — *Manon Lescaut*, r. Carmine Gallone (cu Alida Valli, Andrea Cecchi); 1946 — — *Roma città libera/La notte porta consiglio* (Roma oraş liber/Noaptea e sfetnic bun), r. Marcello Pagliero (cu Valentina Cortese, Andrea Cecchi); 1949 — *Domani è tropo tardi* (Mîine va fi prea tîrziu), r. Léonide Moguy (cu Anna Maria Pierangeli, Gino Leurini); 1953 — *Madame de...* (Doamna de...), r. Max Ophüls (cu Charles Boyer, Danielle Darrieux); 1954 — *Cento anni d'amore* (Un secol de dragoste), r. Lionello De Felice (cu Giulietta Masina, Eduardo De Filippo, Aldo Fabrizzi, Maurice Chevalier, Franco Interlenghi); 1955 — *Raconti romani* (Povestiri romane), r. Gianni Franciolini (cu Totò, Silvana Pampanini, Franco Fabrizzi); 1956 — *Il bigamo* (Bigamul), r. Luciano Emmer (cu Marcello Mastroianni, Giovanna Ralli); 1957 — *A Farewell to Arms* (Adio, arme), r. Charles Vidor (cu Rock Hudson, Jennifer Jones); 1959 — *Vacanze a Ischia* (Vacanţă la Ischia), r. Mario Camerini (cu Nadia Gray, Paolo Stoppa); *Il generale della Rovere* (Generalul Della Rovere), r. Roberto Rossellini (cu Hans Messemer, Anne Vernon, Giovanna Ralli, Sandra Millo); 1961 — *La Fayette*, r. Jean Dréville (Michel Le Royer, Liselotte Pulver, Rosanna Schaffino, Orson Welles); 1965 — *Io, io, io... e gli altri* (Eu, eu, eu... şi ceilalţi), r. Alessandro Blasetti (cu Sylva Koscina, Walter Chiari, Gina Lollobrigida, Silvana Mangano, Nino Manfredi, Marcello Mastroianni); 1969 — *If It's Tuesday this must be Belgium* (Dacă e marţi, e Belgia), r. Mel Stuart (cu Anita Ekberg, Michel Constantin, Elsa Martinelli, Virna Lisi); 1971 — *L'odeur des fauves* (Mirosul fiarelor), r. R. Balducci; 1972 — *Il delitto Matteotti* (Afacerea Matteotti), r. Florestano Vancini (cu Franco Nero, Mario Adolfi).

DHÉRY, ROBERT (Pe numele adev. *Robert Fourrey*) (n. 27.04.1921, Héry, Yonne), actor şi regizor francez de teatru şi film. Cursuri de actorie cu René Simon. Absolvent al Conservatorului din Paris. După ce se produce în spectacole de circ, şi în teatrul de proză („Atélier" ş.a.) formează împreună cu Ch. Duvaleix şi J. Emanuel un trio comic: *Socketts*. Resursele comice de nuanţă „absurdă" ale interpretului vor fi valorificate pe ecran o dată cu debutul din *Domnul de Lourdines*. Facultatea spontană şi dezinvoltă a replicii, ca şi efectele hilare ale registrului de caracterizare se impun în rolurile din *Cacialmaua*, *Copiii Paradisului* şi *Aventurile Picioarelor-Nichelate*. Abordează simultan regia de teatru şi de film. Prima sa operă cinematografică *Patroana* (1949), de inspiraţie burlescă, îşi va prelungi reuşita de-a

lungul creațiilor următoare: *Branguignol*, *Bertrand Inimă de Leu* și mai ales *Frumoasa americană*.
FLM.: 1942 — *Monsieur de Lourdines*, r. Pierre de Heraul (cu Raymond Rouleau, Germaine Dermoz); 1943— — *Service de nuit* (Servici de noapte), r. Jean Faurez (cu Gaby Morlay, Jacques Dumesnil); 1943—45 — *Les enfants du Paradis* (Copiii Paradisului), r. Marcel Carné (cu Arletty, Jean-Louis Barrault, Pierre Brasseur, Maria Casarés); 1944 — *Le merle blanc* (Cacialmaua), r. Jacques Houssin (cu Jean Tissier, Saturnin Fabre); 1945 — *Silvie et la fantôme* (Silvia și fantoma), r. Claude Autant-Lara (cu Jacques Tati, Odette Joyeux, François Périer); 1946 — *On demande un ménage* (Se caută un menaj), r. Maurice Cam (cu Gilbert Gil, Jean Tissier); 1947 — *Une nuit au Tabarin* (O noapte la Tabarin), r. Carl Lamac (cu J. Gauthier); *Les aventures des Pieds-Nickelés* (Aventurile Picioarelor-Nichelate), r. Marcel Aboulker (cu Rellys, Maurice Boquet, Colette Brosset, Alfred Pasquali); 1949 — *La patrone* (Patroana), r. Robert Dhéry (cu Colette Brosset); 1950 — *Bertrand Coeur-de-Lion* (Bertrand Inimă de Leu), r. Robert Dhéry (cu Colette Brosset); 1954 — *Ah ! Les belles bacchantes* (Ah! Frumoasele bacante), r. Robert Dhéry (cu Colette Brosset, André Luguet); 1961 — *La belle américaine* (Frumoasa americană), r. Jacques Charrier (cu Colette Brosset, Louis de Funès); 1967 — *Le petit baigneur* (Micul scăldător), r. Robert Dhéry (cu Robert Dhéry, Franco Fabrizzi, Andréa Parissy, Louis de Funès).

DICHISEANU, ION (n. 20.10. 1933, Adjud, Vrancea), actor român de teatru și film. Absolvent al I.A.T.C. Joacă pe scenele teatrelor din Botoșani și București. Debutează pe ecran în *Darclée*, cu un rol de june prim elegant și curtenitor, de factură romantică. Aparițiile din

Ion Dichiseanu

Porto Franco, *Tudor* și *Tunelul* demonstrează diversitatea registrului de caracterizare controlat cu suplețe și inteligență dramatică. În continuare actorul va marca cu prezența sa agreabilă partituri străbătute de o sensibilitate discretă, alternînd rolurile lirice (*Frumoasele vacanțe* și *Cintecele mării*) cu cele dramatice (*Amprenta* și *Sfinta Tereza și diavolii*).
FLM.: 1961 — *Porto Franco*, r. Paul Călinescu (cu Ștefan Ciubotărașu, Simona Bondoc, Geo Barton); 1962— — *Tudor*, r. Lucian Bratu (cu Emanoil Petruț, George Vraca, Al. Giugaru); 1964 — *Mofturi 1900*, r. Jean Georgescu (cu Geo Barton, Ion Lucian, Sanda Țăranu, Iurie Darie); 1966 — *Tunelul*, r. Francisc Munteanu (cu Aleksei Loktev, Valentina Maleavina, Margareta Pîslaru); 1969 — *Războiul domnițelor*, r. Virgil Calotescu (cu Ștefan Ciubotărașu, Ilinca Tomoroveanu, Ilarion Ciobanu); 1970 — *Cintecele mării*, r. Francisc Munteanu (cu Dan Spătaru, Natașa Fateeva, Ștefan Bănică); 1972 — *Sfinta Tereza și diavolii*, r. Francisc Munteanu (cu Peter Paulhoffer, Réka Nagy, Cornel Coman); 1974 — *Pistruiatul*, r. Francisc Munteanu (serial TV — cu Margareta Pogonat, Peter Paulhoffer, Réka Nagy); 1975 — *Cantemir*, r. Gheorghe Vitanidis (cu

Scanned with OKEN Scanner

Alexandru Repan, Ioana Bulcă, Emanoil Petruț).

DIETRICH, MARLENE (pe numele adev. *Maria Magdalena von*

Marlene Dietrich

Losch) (n. 27.12.1900, Küstrin, Weimar), actriță germană de teatru și film. Studii muzicale la Berlin cu prof. Desser (pian și vioară). Cursuri de artă dramatică la școala dependentă de „Deutsches Theater" din Berlin (sub îndrumarea lui Max Reinhardt). Joacă pe scenele „Deutsches Theater", „Schauspielhaus" și „Kammerspiele" abordînd un repertoriu variat, dar fără strălucire profesională. Debutează în cinema în 1922. Tipul ei de blondă senzuală ce părea predestinat repertoriului sentimental al melodramei burgheze este rafinat de Josef von Sternberg în filmul *Îngerul albastru*. Cu partitura *Lola-Lola* din acest film, M.D. accede la prestigiul unei „vampe" de talie internațională. Angajată la Hollywood, se produce în roluri legate de tipologia *Lola-Lola* în *Maroc*, *Dezonorata* și *Viciul blond*, dar tendința pronunțată spre magia „sex-appeal"-ului suportă cu timpul o vizibilă afinare expresivă. Datele fizice ale actriței conferă registrului de interpretare tonalități dramatice complexe în *Pasiunea mea*, *Pasiunea fatală*, *Spaima pe scenă* și *Martorul acuzării*, demonstrînd grația supremă a unei feminități imprevizibile, amestec de eleganță sofisticată și maliție spirituală. M.D. își va păstra pînă tîrziu marile calități ale stilului de joc, continuînd să apară și astăzi pe scenă în spectacole de revistă.

FLM.: 1922 — *So sind die Männer* (Așa-s bărbații), r. Georg Jacoby; 1923 — *Tragödie der Liebe* (Tragedia dragostei), r. Joe May (cu Emil Jannings, Mia May); 1925 — *Die freudlose Gasse* (Ulița durerii), r. Georg Wilhelm Pabst (cu Asta Nielsen, Greta Garbo, Werner Krauss); 1926 — *Manon Lescaut*, r. Arthur Robinson (cu Lya De Putti, Wladimir Gaidarow); *Eine Moderne Dubarry von Heute* (O Dubarry modernă), r. Alexander Korda (cu Alfred Abel, Maria Korda); 1930— — *Der blaue Engel* (Îngerul albastru), r. Joseph von Sternberg (cu Emil Jannings, Hans Albers); 1931 — *Dishonored* (Dezonorata), r. Joseph von Sternberg (cu Victor Mac Laglen); 1932 — *Blonde Venus* (Viciul blond), r. Joseph von Sternberg (cu Cary Grant, Herbert Marshall); 1933 — *The Song of Songs* (Voluptate), r. Rouben Mamoulian (cu Brian Aherne); 1934 — *The Scarlet Empress* (Uraganul), r. Joseph von Sternberg (cu Sam Jaffe, Douglas Fairbanks jr., Louise Fresser); 1935— — *The Devil is a Woman* (Capriciu spaniol), r. Joseph von Sternberg (cu Cesar Romero); 1936 — *Desire* (Pasiunea mea), r. Frank Borzage (cu Gary Cooper); 1940 — *Seven Sinners* (Șapte păcate), r. Tay Garnett (cu Auer Mischa, John Wayne); 1942 — *Fellow the Boys* (Parada Hollywood), r. Edward (Eddie) Sutherland (cu Jeanette Mac Donald, George Raft, Orson Welles, Donald O'Connor, W.C. Fields); 1946 — *Martin Roumagnac* (Vipera), r. George Lacombe (cu Jean Gabin, Marcel Herrand); 1952 — *Rancho Notorius*, r. Fritz Lang (cu Arthur Kennedy, Mel Ferrer); 1957 — *Around the World in Eighty Days* (Ocolul pămîntului în 80 de zile), r. Michael Anderson (cu Mario Moreno-Cantinflas, George Raft, David Niven,

Scanned with OKEN Scanner

Fernandel, Keaton, John Carradine, Charles Boyer); 1958 — *Touch of Evil* (Stigmatul răului), r. Orson Welles (cu Zsa-Zsa Gabor, Charlton Heston, Orson Welles, Janet Leigh); 1961 — *Judgement of Nürnberg* (Procesul de la Nürnberg), r. Stanley Kramer (cu Maximilian Schell, Judy Garland, Montgomery Clift, Spencer Tracy, Richard Widmark, Burt Lancaster); 1965 — *Paris When it Sizzles* (Parisul în zumzet), r. Richard Quine.

DIMITRIU, TOMA (n. 27.04.1908, Tămăoani, Frumuşiţa, Galaţi), actor

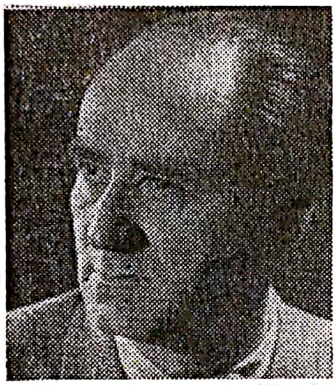

Toma Dimitriu

român de teatru şi film. Absolvent al Conservatorului de Artă Dramatică din Bucureşti (clasa N. Soreanu). Joacă pe scenele teatrelor „Naţional", „Municipal", „Comedia", „Odeon" „Vest"-Oradea, „Naţional"-Cluj, „Naţional"-Bucureşti (din 1952). *T.D.* a creat pe scenă o suită prestigioasă de roluri consolidîndu-şi reputaţia (atît în comedie cît şi în dramă) de actor polivalent nuanţat şi comunicativ. Resursele bogate, de tonalitate realistă, ale registrului de caracterizare îl impun şi pe ecran o dată cu debutul din *Mitrea Cocor* (rolul secretarului de partid Stoica Cerneţ). Forţa caracterizărilor din *Desfăşurarea*, *Ripa dracului*, *Setea* şi *Neamul Şoimăreştilor* marchează, cu pregnanţă, ambianţa psihologică a fiecărei partituri în parte relevînd un interpret de spontaneitate şi totodată de solidă meserie. Apariţiile din *Războiul domniţelor*, *Puterea şi Adevărul* sau *Viforniţa* confirmă simplicitatea şi dezinvoltura jocului, timbrul de profundă umanitate al registrului de caracterizare — cordial sau patetic, de rezonanţă comică sau dramatică. FLM.: 1952 — *Mitrea Cocor*, r. Marietta Sadova şi Victor Iliu (cu Cornel Rusu, Dem Savu); 1954 — *Desfăşurarea*, r. Paul Călinescu (cu Colea Răutu, Ernest Maftei, Ştefan Ciubotăraşu); 1960 — *Darclée*, r. Mihai Iacob (cu Silvia Popovici, Costache Antoniu, Marcel Anghelescu); *Setea*, r. Mircea Drăgan (cu George Calboreanu, Colea Răutu, Ilarion Ciobanu); 1962 — *Lupeni'29*, r. Mircea Drăgan (cu George Măruţă, Colea Răutu, Fory Etterle); *Tudor*, r. Lucian Bratu (cu Emanoil Petruţ, George Vraca, Alexandru Giugaru); 1964 — *Merii sălbatici*, r. Alecu Croitoru (cu Ştefan Ciubotăraşu, Dana Comnea, Silviu Stănculescu); 1969— — *Războiul domniţelor*, r. Virgil Calotescu (cu Ştefan Ciubotăraşu, Ilinca Tomoroveanu, Ilarion Ciobanu); 1972—*Ceaţa*, r. Vladimir Popescu-Doreanu (cu Mircea Anghelescu, Adela Mărculescu, Emmerich Schäffer); *Viforniţa*, r. Mircea Moldovan (cu Silviu Stănculescu, Ion Besoiu, Ernest Maftei); 1975 — *Ştefan cel Mare*, r. Mircea Drăgan (cu Gh. Cozorici, Gh. Dinică, Violeta Andrei).

DINICĂ, GHEORGHE (n. 1.01. 1934, Bucureşti), actor român de teatru şi film. Absolvent al I.A.T.C.

Gheorghe Dinică

Joacă pe scenele de la Teatrul de „Comedie" şi „Lucia Sturdza Bulandra". Debutează pe ecran în *Străinul* (1963). Dotat cu ample posibilităţi expresive, adept al unui stil de joc simplu, direct, de mare autenticitate, interpretul pune în lumină resursele unei vocaţii dramatice fără cusur, de marcă realistă, sobră şi interiorizată. Siguranţa caracterizărilor, sinceritatea replicii comice sau dramatice, tonul just al desenului psihologic conferă un grad înalt de veracitate rolurilor din *Atunci i-am condamnat pe toţi la moarte*, *Felix şi Otilia*, *Cu mîinile curate*, dar mai ales din *Prin cenuşa imperiului* (Pr. Karlovy Vary, 1976).
FLM.: 1964 — *Comoara din Vadul Vechi*, r. Victor Iliu (cu Ştefan Mihăilescu-Brăila, Ion Caramitru); 1965 — *Procesul alb*, r. Iulian Mihu (cu Marga Barbu, Gina Patrichi, George Constantin, Toma Caragiu); 1966 — *Golgota*, r. Mircea Drăgan (cu Draga Olteanu, Ioana Drăgan, Viorica Farkaş); 1967 — *Maiorul şi moartea*, r. Alexandru Boiangiu (cu Vasilica Tastaman, Marin Moraru); 1969 — *Columna*, r. Mircea Drăgan (cu Richard Johnson, Antonella Lualdi, Ilarion Ciobanu, Ştefan Ciubotăraşu); 1971 — *Atunci i-am condamnat pe toţi la moarte*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Cristian Sofron, Ion Besoiu, Ioana Bulcă); 1972 — *Felix şi Otilia*, r. Iulian Mihu (cu Julieta Szöni, Clody Berthola, Sergiu Nicolaescu, Leni Dacian); *Bariera*, r. Mircea Mureşan (cu Octavian Cotescu, Toma Caragiu); *Explozia*, r. Mircea Drăgan (cu Radu Beligan, Toma Caragiu, Draga Olteanu); 1975 — *Filip cel Bun*, r. Dan Piţa (cu Mircea Diaconu, Vasile Niţulescu, Lazăr Vrabie); — *Nu filmăm să ne amuzăm*, r. Iulian Mihu (cu Toma Caragiu, Jean Georgescu, Gina Patrichi); *Evadarea*, r. Ştefan Traian Roman (cu Emmerich Schäffer, Silviu Stănculescu, Draga Olteanu); 1976 — *Prin cenuşa imperiului*, r. Andrei Blaier (cu Gabriel Oseciuc, Cornel Coman).

DONAT, ROBERT (n. 18.03.1905, Manchester — m. 1958, Londra), actor englez de teatru şi film. Datele naturale armonioase, chipul agreabil, surîsul tandru, maliţia fină şi provocatoare a replicii dramatice, l-au predestinat, în teatru ca şi în film, repertoriului romantic unde realizează numeroase roluri de bravură comico-dramatică. Debutează în cinema în 1932 şi doi ani mai tîrziu ajunge una din vedetele Hollywoodului graţie apariţiilor din *Contele de Monte Cristo* şi *39 de trepte*. În *Fantome de vînzare* (rolul dublu Donald-Murdoch Glourie) *R. D.* etalează de asemenea o vervă interpretativă scînteietoare şi o deosebită inteligenţă dramatică. A primit premiul Oscar în 1939 pentru rolul din *La revedere domnule Chips* — partitură de răsunet mondial.
FLM.: 1932 — *Men of Tomorrow* (Oameni de mîine), r. Leontine Sagan (cu Merle Oberon, Emily Williams); *The Private Life of Henry VIII* (Viaţa particulară a lui Henric VIII), r. Alexander Korda (cu Charles Laughton, Merle Oberon); 1934 — *The Count of Monte Cristo* (Contele de Monte Cristo), r. Rowland V. Lee (cu Elissa Landi, Louis Calhern); 1935 — *The Thirty Nine Steps* (Treizeci şi nouă de trepte), r. Alfred Hitchcock (cu Madeleine Carroll); — *The Ghost Goes West* (Fantome de vînzare), r. René Clair (cu Jean Parker, Elsa Lanchester); 1937 — *Knight Without Armour* (Călăreţul fără zale / Contesa Alexandra), r. Jacques Feyder (cu Marlene Dietrich); 1938 — *The Citadel* (Citadela), r. King Vidor (cu Rosalind Russell, Ralph Richardson); 1939 — *Goodbye, Mr. Chips* (La revedere, domnule Chips), r. Sam Wood (cu Greer Garson, John Mills); 1941 — *The Young Mr. Pitt* (Tînărul domn Pitt), r. Carol Reed (cu Phylis Calvert, Robert Morley); 1943 — *The Adventures of Tartu* (Aventurile din Tartu), r. Harold S. Bucquet (cu Valerie Hobson, Phyllis Morris);

Scanned with OKEN Scanner

1947 — *Perfect Strangers* (Intermezzo matrimonial), r. Alexander Korda (cu Deborah Kerr, Ann Todd)· 1951 — *The Magic Box* (Cutia fermecată), r. John Boulting (cu Renée Asherson, Maximilian Schell); 1955— — *Lease of Life* (Contractul vieții), r. Charles Freud (cu Kay Walsh, Adrienne Corri); 1958 — *The Inn of the Sixty Happiness* (Hanul celor șapte fericiri), (cu Ingrid Bergman, Curd Jürgens).

DOUGLAS, KIRK (pe numele adev. *Yssur Danielovitch Demsky*) (n. 9.12.

Kirk Douglas

1916, Amsterdam-New York), actor american de teatru și film, de origine rusă. Licențiat în filologie. Absolvent la „American Academy of Dramatic Arts". A susținut o vie activitate scenică pînă în 1946 cînd se dedică artei filmului. Fotogenia incisivă a chipului, fizicul atletic, agil, exactitatea portretizărilor ca și expresia severă a gestului dramatic l-au predestinat pe *K.D.* unor roluri puternice, bărbătești precum cele din *Viața orașului*, *Campionul*, *Marele carnaval*. Datele particulare ale talentului— robust, dar dominat de o subtilă sensibilitate — l-au impus pe actor într-un repertoriu extrem de variat, pe care-l abordează cu o siguranță spontană și un dinamism inconfundabil al stilului de joc. Cele mai bune creații: *Poveste cu detectivi*, *Ulysse*, *Ultimul tren din Gun Hill*, *Spartacus*, *Discipolul diavolului*, *Van Gogh*.

FLM.: 1946 — *The Strange Love of Martha Ivers* (Strania iubire a Marthei Ivers), r. Lewis Milestone (cu Barbara Stanwyck, Van Heflin); 1950 — *No Way Out* (Fără ieșire), r. Joseph L. Mankiewicz (cu Richard Widmark); 1952 — *The Bad and the Beautiful* (Bestia și frumoasa), r. Vincente Minnelli (cu Gloria Grahame, Lana Turner, Walter Pidgeon); 1953 — *Act of Love* (Act de dragoste), r. Anatole Litvak (cu Serge Reggiani, Dany Robin); 1954 — *Ulysse*, r. Mario Camerini (cu Franco Interlenghi, Silvana Mangano, Anthony Quinn); 1955 — *Man Without A Star* (Omul fără stea), r. King Vidor (cu Jeanne Crain, William Campbell, Claire Trevor); *The Racers* (Piloți de curse), r. Henry Hathaway (cu Cesar Romero, Lee J.-Cobb, Bella Darvi); *20000 Leagues under the Sea* (20000 de leghe sub mări), r. Richard Fleischer (cu James Mason, Paul Lukas, Peter Lorre); 1958 — *The Vikings* (Vikingii), r. Robert Fleischer (cu Tony Curtis, Janet Leigh, Ernest Borgnine); 1959 — *The Last Train from Gun Hill* (Ultimul tren din Gun Hill), r. John Sturges (cu Anthony Quinn); *Spartacus*, r. Stanley Kubrick (cu Laurence Olivier, Tony Curtis, Charles Laughton, Peter Ustinov); *The Devil's Disciple* (Discipolul diavolului), r. Guy Hamilton (cu Burt Lancaster, Laurence Olivier); 1960 — *Day of the Gun* (Ziua pușcașului), r. Robert Aldrich (cu Dorothy Malone, Rock Hudson, Joseph Cotten); 1963 — *Seven Days in May* (Șapte zile în mai), r. John Frankenheimer (cu Ava Gardner, Burt Lancaster, Fredric March); 1965 — *The Heroes of Telemark* (Eroii de la Telemark), r. Anthony Mann (cu Ulla Jacobsson, Richard Harris, Michael Redgrave); 1966 — *Cast a Giant Shadow* (Aruncă o umbră uriașă), r. Melville Shavelson (cu Yul Brynner, John Wayne, Senta Berger); 1969 — *The Arrangement* (Înțelegerea), r. Elia Kazan; 1971 — *Catch Me a Spy* (Prinde-mi un spion),

Scanned with OKEN Scanner

r. Dick Clement (cu Tom Courtenay); 1973 — *Scarwag* (Secătura), r. Kirk Douglas (cu Neville Brand); 1974 — *Once is Not Enough* (O singură dată nu-i deajuns), r. Guy Green (cu Deborah Raffin); 1975 — *Posse*, r. Kirk Douglas (cu Jean Seberg).

DOUGLAS, MELVYN (n.5.04.1901, Macon, Georgia), actor american de

Melvyn Douglas

teatru şi film. Între 1928 şi 1955 joacă pe scenele Boustelle Stock Comp., Playhouse Th., Belasco Th., Booth Th., National Th., Cort Th., Lyceum Th. Debutează pe ecran în versiunea cinematografică a piesei de teatru *Noaptea asta sau niciodată*. Curînd prestanţa masculină, inteligenţa şi sobrietatea gestului dramatic îi asigură actorului un loc de frunte printre starurile hollywood-iene. *M.D.* a fost predestinat cuplurilor perfecte; a jucat cu Greta Garbo, Marlene Dietrich, Joan Crawford, Claudette Colbert, Louise Rainer, Irene Dunne etc. — actriţe pe care le acompaniază ideal, graţie recitativului versatil, de solidă formaţie scenică. Apariţiile din *O noapte de groază*, *Modelul*, *Femeia cu două feţe* şi *Marele păcătos* relevă un stil de joc concis, aproape sec, dar şi facultatea corectă, directă, nesofisticată, a caracterizării personajelor.

FLM.: 1932 — *The Old Dark House* (O noapte de groază), r. James Whale (cu Boris Karloff); 1937 — *The Emperor's Candlesticks* (Candelabrele ţarului), r. George Fitzmaurice (cu Luise Rainer, William Powell); 1938 — *Mannequin* (Manechinul), r. Frank Borzage (cu Joan Crawford, Robert Young); *They Toy Wife* (Frou-Frou), r. Richard Thorpe (cu Luise Rainer, Roland Young); 1941 — *Two-Faced Woman* (Femeia cu două feţe), r. George Cukor (cu Greta Garbo, Constance Bennett); *That Uncertain Feeling* (Iluzii pierdute), r. Ernst Lubitsch (cu Merle Oberon, Burgess Meredith, Eve Arden); *A Woman's Face* (Faţa unei femei), r. George Cukor (cu Conrad Veidt, Joan Crawford); 1942 — *We Were Dancing* (Noi dansăm), r. Robert Z. Leonard (cu Ava Gardner, Norma Shearer); 1946 — *The Sea of Grass* (Marea de iarbă, r. Elia Kazan (cu Spencer Tracy, Katharine Hepburn, Edgar Buchanan); 1948 — *A Woman's Secret* (Secretul unei femei), r. Nicholas Ray (cu Gloria Grahame, Maureen O'Hara); *Mr. Blaudnig Bulits his Dream* (Un milion de chei în mînă), r. Henry C. Potter (cu Cary Grant, Myrna Loy); 1949 — *The Great sinner* (Marele păcătos), r. Henry King (cu Ava Gardner, Gregory Peck, Walter Huston, Ethel Barrymore); 1951 — *My Forbidden Past* (Trecutul meu interzis), r. Robert Stevenson (cu Robert Mitchum, Ava Gardner); 1962 — *Billy Budd*, r. Peter Ustinov (cu Robert Ryan, Terence Stamp); 1964 — *The Americanisation of Emily* (Americanizarea lui Emily), r. Arthur Hiller (cu Julie Andrews, James Gardner, James Coburn, Joan Crawford); 1967 — *Hotel*, r. Richard Quine (cu Rod Taylor); 1970 — *Never Song for My Father* (N-am cîntat niciodată pentru tata), r. Gilbert Cates (cu Gene Hackman); 1972 — *The Candidate* (Candidatul), r. Michael Ritchie (cu Robert Redford); 1975 — *Le locataire* (Locatarul), r. Roman Polanski (cu Isabelle Adjani).

Scanned with OKEN Scanner

DRAVIČ, MILENA (n. 5.12.1940, Belgrad), actriță iugoslavă de film.

Milena Dravič

Studii de balet clasic și modern. Cursuri de artă dramatică. Debutează pe ecran în timpul studenției ca protagonistă feminină în filmul *Ușa rămîne deschisă*. Aparițiile din *Castele de nisip*, *Caleașca visurilor*, *Orașul clocotitor* și *Kozara* denotă o matură contribuție profesională, grație unei interpretări elegante, convingătoare. Farmecul personal, siguranța gestului dramatic și intensitatea expresiei psihologice o impun treptat printre cele mai apreciate actrițe iugoslave. Creațiile mai recente, din *Satul femeilor*, *Claxonul* și *Bătălia de pe Neretva* îi pun în valoare, o dată mai mult, marile posibilități expresive ale registrului de caracterizare.

FLM.: 1959 — *Vrata Ostaju otvorena* (Ușa rămîne deschisă), r. F. Čap; 1962 — *Pěščani grad* (Castele de nisip), r. Bostjan Hladnik; *Kozara*, r. Veliko Bulajič (cu Olivera Marcovič, Bata Zivojinovič, Bert Sotlar); *Prekobrojna* (Fata de prisos), r. B. Bauer; 1965 — *Čocek nije tica* (Omul nu e pasăre), r. Dušan Makavejev (cu Janez Vrhoveč); 1969 — — *Horoskop*, r. B. Draikovič; *Touha zvaná Anada* (Dorința numită Anada), r. Jan Koda (cu Marván Jaroslav, Rade Markovič); *Bitka na Neretvi* (Bătălia de pe Neretva), r. Veliko Bulajič (cu Serghei Bondarciuc, Yul Brynner, Orson Welles); 1971 — *W.R. misterije organizma* (Misterele organismului), r. Dušan Makavejev; *Samptra procléce* (Primăvară muribundă), r. Stevan Petrovič (cu Bruce Pecheur); 1973 — *Sutjetska*, r. Stipe Delič (cu Rade Markovič, Richard Burton).

DRUJNIKOV, VLADIMIR VASILIEVICI (n. 30.05.1922, Moscova), actor sovietic de teatru și film. Studiază actoria la școala dependentă de MHAT din Moscova. Debutează în cinema în 1945. Temperamentul sensibil, ca și spontaneitatea comunicativă a gestului dramatic îi asigură, în continuare, posibilitatea unei afirmări decisive grație partiturilor din *Floarea de piatră* și *Balada Siberiei* (Pr. de Stat 1948). Cu timpul, calitățile dramatice ale recitativului său de factură romantică fac dovada unei mari adaptabilități la stilul de joc modern, caracterizat prin profunzimea psihologică a rolurilor și sobrietatea registrului de portretizare. S-a impus excepțional cu creațiile din *Complotul condamnaților* și *Zvăpăiata*. A relevat o deosebită aderență la rolurile de inspirație literară oferite de suita unor ecranizări precum *Primele bucurii*, *Duelul*, *Trei surori* și *Constantin Zaslonov* (Pr. de Stat 1950).

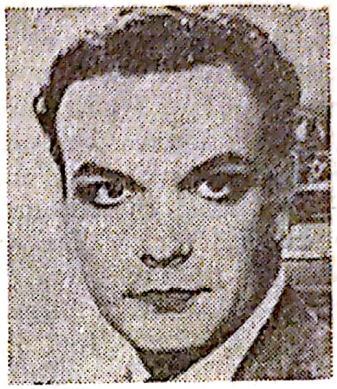

Vladimir Vasilievici Drujnikov

FLM.: 1945 — *Bez vinni vinovati* (Vinovați fără vină), r. Vladimir Petrov (cu A. Tarasova, V. Staniţîn); 1946 — *Kamennîi ţvetok* (Floarea de piatră), r. Aleksandr Ptușko (cu Tamara F. Makarova, Mihail Troianovski); *Naşe serdţe* (Inima noastră), r. Aleksandr Stolper (cu M. Kuz-

Scanned with OKEN Scanner

neţov, A. Petrov); 1947 — *Skazanie o zemle Sibirskoi* (Balada Siberiei), r. Ivan Pîriev (cu Marina Ladînina); 1950 — *Zagovor obrecioennih* (Complotul condamnaţilor), r. Mihail Kalatazov (cu Pavel Kadocinikov); *Jukovski*, r. V. Pudovkin şi D. Vasiliev; 1953 — *Admiral Uşakov* (Amiralul Uşakov), r. Mihail Romm (cu Serghei Bondarciuk, Olga Jizneva, Boris Livanov); 1955 — *Poprigunia* (Zvăpăiata), r. Samson Samsonov (cu Serghei Bondarciuk, L. Ţelikovskaia); 1957 — *Neobiknovennoe leto* (O vară neobişnuită), r. V. Basov (cu V. Korşunov, R. Makagonova); 1961 — — *Dueli* (Duelul), r. T. Berezenţeva şi L. Rudnik (cu Oleg Strijenov, L. Şagalova); 1965 — *Ghiperboloid injenera Garina* (Hiperboloidul inginerului Garin), r. Aleksandr Ghinsburg; *Cerezviciainoe porucenie* (Misiune extraordinară), r. Stepan Kevorikov (cu G. Tonunţ, Boris Cirkov, S. Sokdovski); 1967 — *Desiati şag* (Zece paşi); 1970 — *Waterloo*, r. Serghei Bondarciuk (cu Vasili Livanov, Evgheni Samoilov, Serghei Bondarciuk); 1971 — *Morskoi harakter* (Cu caracter naval).

DURBIN, DEANNA (pe numele adev. *Edna Mae Durbin*) (n. 4.12.

Deana Durbin

1922, Winnipeg, Canada), cîntăreaţă şi actriţă americană de film, de origine canadiană. Studiază la „Bret Hart School" din Los Angeles. Cursuri particulare de canto. Debuturi artistice timpurii la radio, alături de Eddie Cantor. Aptitudinile de cîntăreaţă ca şi frumuseţea adolescentină o lansează pe ecran în 1936. Graţia şi spontaneitatea naturală a jocului relevate în repertoriul comediei muzicale şi uşoare — gen *Trei fetiţe dulci* — îi asigură o poziţie de prim rang la Box-Office, poziţie menţinută constant pînă în 1940. Din deceniile 5 şi 6, interpreta abordează şi registrul dramatic, candoarea şi farmecul feminităţii ei cuceritoare fiind adecvate rolurilor de ingenuă din *Eterna Eva*, *Pentru un sărut* şi *Din dragoste pentru Mary*. FLM.: 1936 — *Every Sunday* (În ritm de jazz), r. Felix E. Feist (cu Judy Garland); 1937 — *100 Men and a Girl* (100 de băieţi şi o fată), r. Henry Koster (cu Adolphe Menjou); 1938 — *That Certain Age* (Această vîrstă sigură), r. Edward Ludwig (cu Jackie Cooper, Melvyn Douglas); 1939 — *The First Love* (Primul bal), r. Henry Koster (cu Helen Parish, Robert Stack); 1940 — *Spring Parade* (Parada primăverii), r. Henry Koster (cu Robert Cummings); 1943 — — *The Amazing Mrs. Holiday* (Uimitoarea Mrs. Holiday), r. Bruce Manning (cu Barry Fitzgerald, Edmund O'Brien); *His Butler's Sister* (Pentru un sărut), r. Frank Borzage (cu Franchot Tone, Pat O'Brien); 1944 — — *Christmas Holiday* (Vacanţă de Crăciun), r. Robert Siodmak (cu Gene Kelly); 1945 — *Lady in A Train* (Doamna din tren), r. Charles David (cu Ralph Bellamy, Dan Duryea); 1946 — *Because of Him* (Din cauza lui), r. Richard Wallace (cu Charles Laughton, Franchot Tone); 1947 — *I'll Be Yours* (Voi fi a ta), r. William A. Seiter (cu Adolphe Menjou, Tom Drake); *Something In the Wind* (În bătaia vîntului), r. Irving Pichel (cu Donald O'Connor, John Dall); 1948 — *In Central Park* (În Central Parc), r. William A. Seiter (cu Vincent Price, Dick Haynes); *For the Love of Mary* (Din dragoste pentru Mary), r. Frederick De Cordova (cu Edmund O'Brien, Don Taylor).

Scanned with OKEN Scanner

E

EKBERG, ANITA (n. 29.09.1931, Malmö), actriță americană de film,

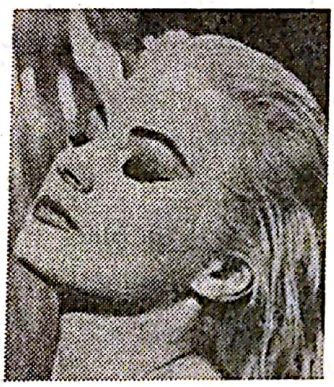

Anita, Ekberg

de origine suedeză. În 1951 cîștigă titlurile de Miss Suedia și Miss Univers — cărți de vizită prin intermediul cărora debutează pe ecran în *Sabia de aur*. După alte angajamente în filme ca *Aleea însîngerată*, *Artiști și modele*, *Hollywood sau ruina*, pleacă în Italia unde joacă în producții de serie, fără să înregistreze succese de excepție. Această frumusețe nordică, cu alura corpolentă, senzuală, dar placidă nu va cunoaște satisfacții profesionale decît în *La dolce vita*, unde reușește să se identifice perfect cu personajul Silviei — celebra divă internațională din opera felliniană — considerată de autor drept „simbolul însuși al dolcei vita". După o nouă reușită în *Boccaccio '70*, actrița va susține doar roluri decorative, marcate de atracția particulară a datelor ei fizice armonioase.

FLM.: 1953 — *The Golden Blade* (Sabia de aur), r. Nathan Juran (cu Boris Karloff, Lon Chaney jr.); 1955 — *Hollywood or bust* (Hollywood sau ruina), r. Frank Tashlin (cu Dean Martin, Jerry Lewis); *Blood Alley* (Aleea însîngerată), r. William A. Wellman (cu John Wayne, Lauren Bacall); 1956 — *War and Peace* (Război și pace), r. King Vidor (cu Henry Fonda, Mel Ferrer, Audrey Hepburn, Vittorio Gassman); *Zarak Khan*, r. Terence Young (cu Victor Mature, Michel Wilding); 1957 — *Paris Holiday* (Vacanță la Paris), r. Gerd Oswald (cu Bob Hope, Fernandel); 1958 — *Nel segno di Roma* (Sub semnul Romei), r. Guido Brignone (cu Gino Cervi, Georges Marchal); 1959 — *La dolce vita*, r. Federico Fellini (cu Yvonne Furneaux, Anouk Aimée, Nadia Gray, Alain Cuny, Marcello Mastroianni); 1961 — *Boccaccio '70*, r. Federico Fellini (scheciul II, cu Peppino de Filippo); 1965 — *The Alphabetic Murders* (Alfabetul crimei), r. Frank Tashlin (cu Tony Randall); 1969 — *Fit's Tuesday this must be Belgium* (Dacă e marți e Belgia), r. Mel Stuart (cu Michel Constantin, Vittorio De Sica, Elsa Martinelli, Catherine Spaak, Virna Lisi); 1970 — *I Clowns* (Clovnii), r. Federico Fellini (cu Federico Fellini, Pierre Etaix, Annie Fratellini); 1971 — *Malenka la nièce du vampire* / *Malenka, la*

nipote del vampiro / Malenka, la sobrina del vampiro (Malenka nepoata vampirului), r. A. de Ossorio.

EKMAN, GÖSTA (n. 28.12.1890, Stockholm — m. 12.01.1935, Stock-

Gösta Ekman

holm), actor suedez de teatru şi film. Joacă pe scenele „Oscar Teatern", „Svenska Teatern", „Vasa Teatern", înregistrînd succese triumfale graţie originalităţii dramatice şi forţei de sugestie psihologică a portretizărilor. Debutează pe ecran în 1912 relevînd, ca şi în teatru, calităţile unui talent extraordinar, cumva excentric (în gustul epocii), dar de majoră participare dramatică. Cu apariţiile din *Cavalerul rătăcitor*, şi mai ales *Carol XII*, cucereşte o notorietatea internaţională. În filmul sonor interpretul suedez relevă aceleaşi resurse bogate ale unui recitativ de fineţe, eleganţă dramatică şi subtilitate psihologică. Pe parcursul carierei sale artistice, *G.E.* a abordat întreg repertoriul de subiecte din primele decenii ale cinematografului mondial. Filmul *Carol XII*, între timp sonorizat, obţine şi astăzi un imens succes de public în Suedia.

FLM.: 1912 — *Trädgaardsmästaren* (Grădinarul), r. Victor Sjöström (cu Victor Sjöström, Lily Bech); 1913 — — *Livets konflikter* (Conflicte de viaţă), r. Victor Sjöström; 1918 — — *Mästerkatten i stovlar* (Motanul încălţat), r. John W. Brunius (cu Gustaf Frederiksen, Mary Johnson); 1918—1919 — *Bomben* (Bomba), r. Rune Carlson (cu Karin Molander); 1920 — *En lyckoriddare* (Cavalerul rătăcitor), r. John W. Brunius (cu Mary Johnson, Carlo Keil-Möller); 1921 — *Vem dömer?* (Proba focului), r. Victor Sjöström (cu Jenny Hasselquist, Ivan Hedquist); 1924—25 — *Karl XII* (Carol XII), r. John W. Brunius (cu Mona Martensen, Pauline Brunius); 1926— — *Klovnen* (Dansul morţii), r. A.W. Sandberg (cu Karina Bell, M. de Féraudy); *Faust*, r. Friedrich Wilhelm Murnau (cu Emil Jannings, Camilla Horn, Yvette Guilbert); 1927 — *En perfekt gentleman* (Un domn perfect), r. Wilhelm Bryde şi Gösta Ekman (cu Hans Albers); 1930 — *Mach mir die Welt zum Paradies* (Isabella, fă-mi din viaţă un paradis), r. Dr. Paul Merzbach; 1936 — *Intermezzo*, r. Gustaf Molander (cu Inga Tidblat, Haase Ekman, Ingrid Bergman); 1937 — *Häxnatten* (La răscruce de drumuri / Noaptea vrăjitoarelor), r. Schamy Bauman (cu Signe Hasse, Sture Lagerwall).

ETAIX, PIERRE (n. 23.11.1928, Roanne, Loire), actor şi regizor

Pierre Etaix

francez de film. Lucrează ca grafician şi apoi se produce pe scenele de la „Le cheval d'or", „Trois Baudets", „Medrano" şi „Olympia" în spectacole de revistă şi music-

-hall. Este gagmanul lui Tati şi realizează el însuşi filme comice de scurt şi lung metraj. Ca autor şi interpret P.E. promovează un comic de gust romantic, tulburător în expresie poetică, profund personal în viziune filmică. Stabilind o demarcaţie fermă între comicul de factură burlescă (fraţii Marx, fraţii Ritz, W.C. Fields, Jerry Lewis, Norman Wisdom, Dany Kaye) şi comicul de limbaj — „pur cinematografic" — (Max Linder, Buster Keaton, Chaplin), E.P. realizează şi interpretează o suită de opere *(Ruptura, Vesela aniversare, Îndrăgostitul, Yoyo)* singulare prin originalitatea gagurilor şi a stilului personal de joc.

FLM.: 1959 — *Pick pocket*, r. Robert Bresson (cu Martin Lassalle Pierre Leymarie, Marika Green); 1961 — *Rupture* (Ruptura), r. Pierre Etaix; 1962 — *Heureux anniversaire* (La mulţi ani!), r. Pierre Etaix; 1963 — *Le soupirant* (Îndrăgostitul), r. Pierre Etaix (cu Karin Vesely, Jean-Pierre Houtier); 1964 — *Yoyo*, r. Pierre Etaix (cu Claudine Auger, Philippe Dionnet); 1965 — *Tant qu'on a la santé* (Cît timp eşti sănătos), r. Pierre Etaix (cu Simone Valére, Denise Perron, Dario Meschi); 1967 — *Insomnie* (Insomnie), r. Pierre Etaix; 1968 — *Le grand amour* (Iubirea cea mare), r. Pierre Etaix (cu Annie Fratellini, Nicole Calfan, Louis Mais); 1970 — *Pays de cocagne* (Ţara belşugului), r. Pierre Etaix; *I Clowns* (Clovnii), r. Federico Fellini (cu Annie Fratellini, Riccardo Billi, Anita Ekberg, Fanfulla, Carlo Rizzo, Federico Fellini şi clovnii Bario, Rhum, Alex, Loriot). 1975 — *Serieux comme le plaisir* (Serios ca plăcerea), r. Robert Benayoun (cu Jeane Birkin).

ETTERLE, FORY (n. 24. 05. 1908, Ploieşti), actor român de teatru şi film. Cursuri particulare de pian şi vioară. Absolvent al Facultăţii de Drept şi al Conservatorului de artă dramatică. Între 1927—1937 activează în cadrul comp. „L.S. Bulandra" — cu unele

Fory Etterle

angajamente la teatrele „Vesel", „Cărăbuş", „Muncitoresc", „Comedia", „Teatrul nostru", „Scita", „Municipal". Debutează pe ecran în *Viaţa învinge*. Deşi activitatea teatrală este prevalentă, actorul s-a remarcat în mod deosebit şi pe ecran. În *Desfăşurarea*, *Celebrul 702*, *Lupeni 29* şi *Tudor*, F.E. impresionează prin tuşeul rafinat al jocului, prin eleganţa şi discreţia replicii dramatice. Sensibilitatea lui neobişnuită, ca şi subtilitatea desenului psihologic vor constitui baza şi fascinaţia expresivă a rolurilor din *De-aş fi . . . Harap Alb*, *Mihai Viteazul* şi *Departe de Tipperary*. Forţa disciplinată a jocului, vibraţia şi ductilitatea introspecţiei ori distincţia scenică i-au creat un deosebit prestigiu cinematografic deşi interpretul nu s-a întîlnit cu rolurile preferate. Artist emerit. Laureat al Premiului de Stat.

FLM.: 1954 — *Desfăşurarea*, r. Paul Călinescu (cu Colea Răutu, Graţiela Albini, Ernest Maftei, Ştefan Ciubotăraşu, Nucu Păunescu); 1961 — *Porto Franco*, r. Paul Călinescu (cu Ştefan Ciubotăraşu, Simona Bondoc, Geo Barton, Nicki Atanasiu); 1962 — *Lupeni '29*, r. Mircea Drăgan (cu Colea Răutu, George Calboreanu, Ştefan Ciubotăraşu, Costel Constantinescu); *Tudor*, r. Lucian Bratu (cu Emanoil Petruţ, George Vraca, Alexandru Giugaru, Geo Barton,

Scanned with OKEN Scanner

George Măruță, Toma Dimitriu); 1963 — *Străinul*, r. Mihai Iacob (cu Ștefan Iordache, Irina Petrescu, Șerban Cantacuzino); 1965 — *De-aș fi . . . Harap Alb*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Florin Piersic, Irina Petrescu, Eugenia Popovici, George Demetru); *Serbările galante*, r. René Clair (cu Jean-Pierre Cassel, Geneviève Casile, György Kovács, Philippe Avron, Jean Richard, Florin Vasiliu); 1970 — *Mihai Viteazul*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Olga Tudorache, Irina Gărdescu, György Kovács, Nicolae Secăreanu, Aurel Rogalschi, Ioana Bulcă); 1973— — *Departe de Tipperary*, r. Manole Marcus (cu Ilarion Ciobanu, Clara Sebök, Victor Rebenciuc, Ernest Maftei).

Scanned with OKEN Scanner

F

FABRIZI, FRANCO (n. 15.02.1926, Cortemaggiore, Piacenza), actor ita-

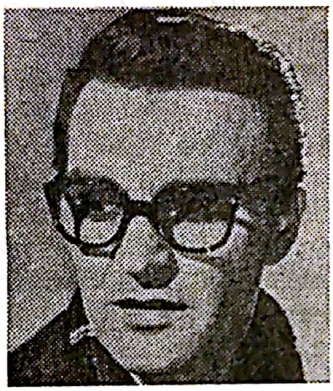

Franco Fabrizi

lian de teatru şi film. Susţine o intensă activitate teatrală. După unele apariţii cinematografice neconcludente se impune în *I Vitelloni* graţie unei portretizări delineate cu o sigură intuiţie psihologică. Distribuit cu roluri de prim plan în *Camilla*, *Povestiri romane* şi *Escrocii*, *F.F.* nu va depăşi însă tipologia care l-a consacrat în *I Vitelloni*. Abia în repertoriul comediei actorul are posibilitatea să evite pericolul caracterizărilor de rutină realizînd roluri variate, conturate cu ironie şi expansivitate comică. În *Blana de vizon* şi *Bărbaţii în oraş*, gestul dramatic al interpretului deţine siguranţă şi precizie, iar expresia patetic-sentimentală a recitativului este convingătoare. Personaje de cert relief dramatic, investite cu girul unui stil de joc inteligent şi comunicativ, obţine *F.F.* şi în *Calabuch*, *Încurcătură blestemată* şi *O chestiune de onoare*. FLM.: 1953 — *I vitelloni*, r. F. Fellini (cu Franco Interlenghi, Alberto Sordi); 1955 — *Il bidone* (Escrocii), r. Federico Fellini (cu Giulietta Masina, Broderich Crawford); *Le amiche* (Prietenele), r. Michelangelo Antonioni (cu Gabrielle Ferzetti, Eleonora Rossi-Drago, Valentina Cortese); 1956 — *Una peliccia de visone* (Blana de vizon), r. Glauco Pellegrini (cu Giovanna Ralli, Roberto Risso); *La donna del giorno* (Femeia zilei), r. Francesco Maselli (cu Serge Reggiani, Virna Lisi); 1957 — *Sait-on jamais* (Nu se ştie niciodată), r. Roger Vadim (cu Christian Marquand, Françoise Arnoul, Robert Hossein); *I segretti della notte* (Secretele nopţii), r. Mario Mattoli (cu Viviane Romance, Anna Maria Ferrero); 1959 — *Un maledetto imbroglio* (Încurcătură blestemată), r. Pietro Germi (cu Pietro Germi, Eleonora Rossi-Drago, Nino Castelnuovo, Claudia Cardinale); *Un témoin dans la ville* (Un martor în oraş), r. Edouard Molinaro (cu Sandra Milo, Lino Ventura); 1962 — *Le rat d'Amérique* (Şoarecele din America), r. J.G. Albicoco (cu Charles Aznavour, Marie Laforêt); *Una vita difficile* (Viaţă dificilă), r. Dino Risi (cu Lea Massari, Alberto Sordi); 1966— — *Una questione d'onore* (O chestiune de onoare), r. Luigi Zampa (cu Ugo Tognazzi, Nicolette Machia-

Scanned with OKEN Scanner

velli, Bernard Blier); 1967 — *Le petit baigneur* (Micul scăldător), r. Robert Dhéry (cu Louis de Funès, Robert Dhéry, Andréa Parisy).

FAIRBANKS, DOUGLAS (pe numele adev. *Douglas Elton Thomas Ulman*) (n. 23.05.1883, Denver, Colorado — m. 12.12.1939, Santa Monica, California), actor american de film. Absolvent al Universităţii Harvard. Susţine o vie activitate teatrală pe Broadway în spectacole de proză, operetă şi vodevil (cu pseudonimul Benny Tucker) fiind considerat unul dintre „cei mai dotaţi actori tineri americani". Debutează în cinema în 1915. Apariţiile sale în *Intoleranţă* şi *Majestatea sa Douglas* anunţă apariţia unui interpret unic în epocă prin stilul de joc bărbătesc, sigur şi decis în caracterizare, elegant şi comunicativ în „replica" gestului pantomimic. Verva îndrăcită a recitativului, bravura ironic-maliţioasă a atitudinii „sportive", surîsul tandru şi provocator, privirile pătrunzătoare, iluminate de o vibrantă viaţă interioară l-au consacrat pentru un deceniu (1916—1926) drept „Box-Office Champion". Popularitatea lui, comparată cu aceea a unui erou naţional, a polarizat interesul lumii întregi. În activitatea sa interpretativă *D.F.* a abordat repertoriul amplu şi diversificat al filmului de capă şi spadă *(Semnul lui Zorro)*, de aventuri *(Cei trei muşchetari)*, istorico-legendar, de montare gigantescă *(Robin Hood)*, romantic-sentimental *(Femeia îndărătnică)* etc., etc.

Douglas Fairbanks

FLM.: 1915 — *The Lamb* (Mielul), r. W. Christy Cabanne; 1916 — *Reggie Mixes* (Un adversar teribil), r. W. Christy Cabanne (cu Bessie Love); *Intolerance* (Intoleranţă), r. David Wark Griffith (cu Lillian Gish, Mae Marsh, Constance Talmadge); 1917 — *A Modern Musketeer* (Un muşchetar modern), r. Allan Dwan (cu Marjorie Daw, Kathleen Kirkham); 1920 — *The Mollycoddle* (Răsfăţatul), r. Victor Fleming (cu Ruth Renick, Wallace Beery); *The Mark of Zorro* (Semnul lui Zorro), r. Fred Niblo (cu Marguerite Dela Motte, Robert Mac Kim, Noah Beery); 1921 — *The Three Musketeers* (Cei trei muşchetari), r. Fred Niblo (cu Marguerite Dela Motte, Eugène Pallette, Adolphe Menjou); 1923 — *Robin Hood*, r. Allan Dwan (cu Enid Bennett, Wallace Beery); 1924 — *The Thief of Bagdad* (Hoţul din Bagdad), r. Raoul Walsh (cu Anna May Wong, Winter Blossoms); 1925 — *Don Q / Son of Zorro* (Semnul lui Zorro), r. Donald Crisp (cu Donald Crisp, Mary Astor); 1926 — *The Black Pirate* (Piratul negru), r. Albert Parker (cu Billie Dove, Donald Crisp); 1929 — *Show People* (Ce visează fetele), r. King Vidor (cu John Gilbert, Mae Murray, Norma Talmadge); *The Taming of the Shrew* (Femeia îndărătnică), r. Samm Taylor (cu Mary Pickford, Clyde Cook); 1930— — *Le masque de fer* (Masca de fier), r. Allan Dwan (cu Léon Bary, Stanley Sandford, Belle Bennett); 1931 — *Reaching for the Moon* (Aventuri pentru o femeie), r. Edmund Goulding (cu Bébé Daniels); 1934— — *The Private Life of Don Juan* (Viaţa particulară a lui Don Juan), r. Alexander Korda (cu Merle Oberon, Binnie Barness); 1937 — *Ali Baba Goes to Town* (Califul din Bagdad), r. David Butler.

Scanned with OKEN Scanner

FAIRBANKS, DOUGLAS Jr. (n. 9.12.1909, New York), actor american

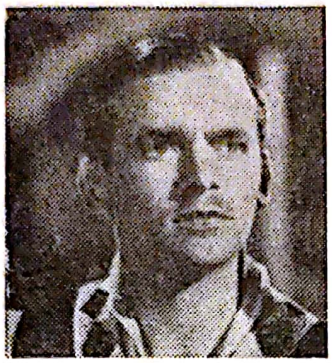

Douglas Fairbanks Jr.

de film. Fiul celebrului *D.F.* senior. Studiază la Universitatea Harward şi la şcolile de arte frumoase din Paris şi Londra. Se remarcă în mod deosebit pe scenele din ţară şi străinătate (Anglia) graţie datelor naturale armonioase şi tonalităţii romantice a interpretării. Debutează în cinema de timpuriu şi treptat ajunge să reediteze succesele de odinioară ale ilustrului său părinte. Ca şi acesta, *D.F. jr.* accede la statutul divistic al unei vedete de coloratură romantic-eroică, posesor al unui stil de joc spontan, impetuos, de comunicativă angajare profesională. De la prima apariţie concludentă pe ecran, din *Stella Dallas*, şi pînă la rolurile difficile din *Viaţa lui Jimmy Dolan* şi *Doamna în hermină*, *D.F. jr.* a revelat, cu regularitate, un viu şi captivant, sens al portretizării dramatice. A fost fondator al casei de filme. „Fairbanks Co., Inc.". A susţinut o vie activitate politică şi diplomatică, publicistă şi literară.
FLM.: 1925 — *Stella Dallas*, r. Henry King (cu Belle Bennett, Ronald Colman); 1928 — *A Woman of Affairs* (Delir), r. Clarence Brown (cu John Gilbert, Greta Garbo); 1930 — *The Dawn Patrol* (Escadrila morţii), r. Howard Hawks (cu Richard Barthelmess, Neil Hamilton, Clyde Cook); 1933 — *The Life of Jimmy Dolan* (Viaţa lui Jimmy Dolan), r. Archie Mayo (cu Loretta Young, John Wayne); 1934 — *The Scarlet Empress* (Uraganul), r. Josef von Sternberg (cu Marlene Dietrich, John Lodge); 1937 — *The Prisoner of Zenda* (Prizonierul din Zenda), r. John Cromwell (cu Madeleine Carroll, Ronald Colman); 1938 — *The Young in Heart* (Viaţă fără griji), r. Richard Wallace (cu Janet Gaynor, Roland Young); 1939 — *Gunga Din*, r. George Stevens (cu Sam Jaffe, Cary Grant, Joan Fontaine); 1940 — *The Philadelphia Story* (Poveste din Philadelphia), r. George Cukor (cu Cary Grant, James Stewart, Joan Fontaine, Ingrid Bergman); 1946 — *Sinbad the Saillor* (Sinbad marinarul), r. Richard Wallace (cu Anthony Quinn, Maureen O'Harra); 1947 — *The Exile* (Exilul), r. Max Ophüls (cu Maria Montez, Nigel Bruce); 1948 — *That Lady in Hermine* (Doamna în hermină), r. Ernst Lubitsch (cu Betty Grable, Cesar Romero, Walter Abel); 1951 — *Mister Drake's Duck* (Avionul avariat al domnului Drake), r. Val Guest (cu Yolande Doulan, Wilfrid Hyde-White, John Pertwee); 1957 — *Chase a Grooked Shadow* (Alerg după o umbră falsă), r. Michael Anderson.

FARREL, CHARLES (n. 9.08. 1902, Onset Bay, Massachusets), ac-

Charles Farrel

tor american de teatru şi film. Studii universitare la Boston. Debutează pe ecran în *Rosita*, dar se impune mai tîrziu ca june prim romantic

în cuplu cu Janet Gaynor. C.F. opune gestului languros și lentoarei sentimentale a latinului Rudolf Valentino, „adversarul" său din epocă, o franchețe tipic anglo-saxonă, cuceritoare și decent comunicativă. Bravura recitativului său dramatic se manifestă desăvîrșit în filmele *Îngerul străzii*, *Îndrăgostiții* și *Fata sălbatică*. Atitudinea pasională deferentă, replica agreabilă ca și fotogenia chipului i-au conferit lui C.F., mai ales după declinul lui Rudolf Valentino, (deceniul 4), un prestigiu divistic singular în epocă.

FLM.: 1923 — *Rosita*, r. Ernst Lubitsch (cu Mary Pickford, George Walsh); 1926 — *Sandy*, r. Harry Beaumont (cu Madge Bellamy, Leslie Fenton); 1927 — *The Seventh Heaven* (Al șaptelea cer), r. Frank Borzage (cu Janet Gaynor, Gladys Brockwell); 1928 — *Street Angel* (Îngerul străzii), r. Frank Borzage (cu Janet Gaynor); *The Red Dancer* (Dansatoarea roșie), r. Raoul Walsh (cu Ivan Linov, Dorothy Revier, Dolores Del Rio); 1929 — *Lucky Star* (Steaua Norocului), r. Frank Borzage (cu Janet Gaynor); *The River* (Rîul), r. Frank Borzage (cu Mary Duncan, Ivan Linov); 1931 — — *Delicious* (Îndrăgostiții), r. David Butler (cu Janet Gaynor, Mischa Auer); 1932 — *Wild Girl* (Fata sălbatică), r. Raoul Walsh (cu Joan Bennett, Ralph Bellamy); 1934 — *Carolina*, r. Henry King (cu Janet Gaynor); 1936 — *Moonlight Sonata* (Sonata clarului de lună), r. Lothar Mendes (cu Ignace Paderewski, Marie Tempest); 1938 — *Little Miss Broadway* (Viață de artiști), r. Irving Cummings (cu Jimmy Durante, Shirley Temple); 1939 — *Happy Landing* (Debarcarea fericită), r. Roy Del Ruth (cu Constance Bennett, Alice Faye); 1941 — *The Deadly Game* (Joc mortal), r. Phil Rosen (cu June Lang).

FAYE, ALICE (pe numele adevărat *Alice Leppert*) (n. 5.01.1915, New York), actriță, dansatoare și cîntăreață americană de film. Debu-

Alice Faye

tează pe ecran în *Infamia* (1934, r. George Marshall) și datele feminității atrăgătoare, eleganța atitudinii scenice, rafinamentul vocii ori al pasului dansant o lansează printre divele comediei muzicale. Interpretă sensibilă, interiorizată, predispusă efuziunii lirice discrete, A.F. a strălucit, totodată, și în roluri de angajare dramatică așa cum sînt cele din *Focul din Chicago* și *Lillian Russell*. Popularitatea ei aparține însă cu precădere musical-ului sau comediei ușoare cu fundal muzical. În 1946 se dedică în exclusivitate activității de cîntăreață.

FLM.: 1936 — *Tchin-Tchin* / *Dimples*, r. Williams A. Seiter (cu Shirley Temple, Robert Young); *Poor Little Rich Girl* (Săraca fetiță bogată), r. Irving Cummings (cu Shirley Temple, Gloria Stuart); *Sing, Baby Sing* (Dragoste în culise), r. Sidney Lanfield (cu Frații Ritz, Adolphe Menjou); 1937 — *On the Avenue* (Scandal în lumea bună), r. Roy Del Ruth (cu Dick Powell, Madeleine Carroll, Frații Ritz); *You Can't Have Everything* (Brelan de ași / Parada nebunilor), r. Norman Taurog (cu Don Ameche, Frații Ritz); 1938 — — *Alexander's Ragtime Band* (Rapsodia diabolică), r. Henry King (cu Don Ameche, Tyrone Powell); 1939 — *The Rose of Washinghton Square* (Cînd felinarele se sting), r. Gregory Ratoff (cu Al Jolson,

Tyrone Power); *Happy Landing* (Debarcarea fericită), r. Roy Del Ruth (cu Constance Bennett, Charles Farrel); 1941 — *Week-End in Havana* (Week-End la Havana), r. Walter Lang (cu Cesar Romero, Carmen Miranda, John Payne); 1942 — *Hello, Frisco, Hello* (Noroc, San Francisco, Noroc), r. H. Bruce Humberstone; 1943 — *The Gang's All Here* (Toată banda e aici), r. Busby Burkeley; 1945 — *Fallen Angel* (Îngerul prăbuşit), r. Otto Preminger (cu John Carradine, Dana Andrews).

FELIX, MARIA (pe numele adev. *Maria de Los Angeles Felix Gu-*

Maria Felix

ereña), (n. 8.04.1915, Alamos-Sonora), actriţă mexicană de film. Absolventă a Universităţii din Ciudat de Mexico. Cursuri tîrzii de artă dramatică. Debutează pe ecran în *Stînca vecerniei* (1943, r. Z.M. Zacarias) şi *Dona Barbara* (1943, r. F. de Fuentes) — filme care o plasează fulgerător printre marile vedete ale cinematografiei sud-americane. Succesele artistice de prestigiu le datorează însă colaborării cu Emilio Fernandez în *Maria Candelaria, Rio Escondido, Maclovia* ş.a. Atitudinea scenică tipic latină (tandră, suavă, languroasă, provocatoare ori exaltată), temperamentul ardent, frumuseţea fascinantă, ca şi o intuiţie deosebită a registrului de caracterizare dramatică o vor atrage în circuitul filmului internaţional: *French Cancan* şi *Sonate*.

FLM.: 1943 — *Maria Candelaria*, r. Emilio Fernandez (cu Dolores Del Rio, Pedro Armendariz); 1946 — *Enamorada* (Îndrăgostita), r. Emilio Fernandez (cu Pedro Armendariz); 1947 — *Rio Escondido*, r. Emilio Fernandez (cu Pedro Armendariz, Fernando Fernandez); 1948 — *Maclovia*, r. Emilio Fernandez (cu Pedro Armendariz, Columba Dominguez, Carlos Lopez Moctezuma); 1951 — *Mesaline* (Mesalina), r. Carmine Gallone (cu Jean Tissier, Georges Marchal); *Mare Nostrum*, r. Rafael Gil (cu Fernando Rey); 1953 — *Camelia*, r. Roberto Gavaldon (cu Jorge Mistral, Carlos Navarros, Raymond Gay); *Reportage '53* (Reportaj '53), r. Emilio Fernandez (cu Dolores Del Rio, Pedro Armendariz); 1955 — — *French Cancan*, r. Jean Renoir (cu Dora Doll, Valentine Tessier, Françoise Arnoul, Jean Gabin); *Napoléon*, r. Sacha Guitry (cu Michèle Morgan, Danielle Darrieux, Françoise Arnoul, Eleonora Rossi-Drago, Micheline Presle, Paolo Stoppa); *Les héros sont fatigués* (Eroii sînt obosiţi), r. Yves Ciampi (cu Yves Montand, Curd Jürgens); 1956 — *La Escondida*, r. Roberto Gavaldon (cu Pedro Armendariz, Andres Soler); 1959 — *La fièvre monte à El Pao* (Febra creşte la El Pao), r. Luis Buñuel (cu Gérard Philipe, Maria Casarés); 1961 — *La Cucaracha*, r. Ismaël Rodriguez (cu Pedro Armendariz, Dolores del Rio); 1963 — *Juana Gallo*, r. Miguel Zacarias (cu Jorge Mistral, Luis Aquilar); 1964 — *La bandita* (Bandita); 1967 — — *La casa de cristala* (Casa de cristal).

FERNANDEL (pe numele adev. *Fernand Joseph-Désiré Contandin*) (n. 8.05.1903, Marsilia — m. 27.02.1971, Paris), actor comic francez. Debutează pe scenă de timpuriu, afirmîndu-se treptat ca unul din marii interpreţi francezi de revistă. Joacă pe ecran din 1930 relevînd aptitudini pentru repertoriul comediografic de

Scanned with OKEN Scanner

inspirație bulevardieră. Aparițiile din *Nebuniile escadronului*, *Angèle* ori

Fernandel

Carnet de bal sînt probe majore ale unui temperament dramatic de tonalitate comico-sentimentală. Siguranța detașată a gestului comic, candoarea și bonomia surîsului, caracterizările personajelor, deseori de factură melancolică, sînt elemente ale unui stil de joc care-i rezervă succesele interpretative din *Rafael tatuatul*, *Don Camillo*, *Inamicul public nr. 1* și *Caidul*. Datele fizice și temperamentale ale acestui comic delicat și sensibil, pe cît de impunător pe atît de neagresiv, aproape timid, l-au impus printre monștrii sacri ai ecranului francez. Din dec. 5, *Fernandel* revine pe scenă producîndu-se ca „chansonier" în patrie și peste hotare.

FLM.: 1930 — *Le blanc et le noir* (Alb și negru), r. Robert Florey și Marc Allégret (cu Raimu, Alerme); 1932 — *Les gaîtés de l'escadron* (Nebuniile escadronului), r. Maurice Tourneur (cu Jean Gabin, Raimu); 1937 — *Un carnet de bal*, r. Julien Duvivier (cu Louis Jouvet, Harry Baur, Pierre Blanchar, Raimu, Marie Bell, Françoise Rosay); 1938 — *Raphael le tatoué* (Rafael tatuatul), r. Marcel Pagnol (cu Alexandre Mihalescu, Madeleine Sologne); 1940 — *La fille du puisatier* (Patricia), r. Marcel Pagnol (cu Raimu, Josette Day); 1950 — *Meurtres* (Crime), r. Richard Pottier (cu Jeanne Moreau); 1951 — *L'auberge rouge* (Hanul roșu), r. Claude Autant-Lara (cu Françoise Rosay); *Le petit monde de Don Camillo*, r. Julien Duvivier (cu Gino Cervi); 1953 — *L'ennemi public nr. 1* (Inamicul public nr. 1), r. Henri Verneuil (cu Zsa-Zsa Gabor); 1954 — — *Papa, maman, la bonne et moi* (Tata, mama, bona și eu), r. Jean-Paul Le Chanois (cu Jean Tissier, Fernand Ledoux, Gaby Morlay, Nicole Courcel); *Le mouton à cinq pattes* (Oaia cu cinci picioare), r. Henri Verneuil (cu René Genin, Françoise Arnoul); 1957 — *Le chomeur de Clochemerle* (Șomerul din Clochemerle), r. Jean Boyer (cu Rellys, Ginette Leclerc); 1958 — *La loi c'est la loi* (Legea-i lege), r. Christian-Jaque (cu Totò); 1959 — *Le confident de ces dames* (Confidentul doamnelor), r. Jean Boyer (cu Sylva Koscina, Ugo Tognazzi); 1960 — *Crésus*, r. Jean Giono (cu Rellys); 1962 — *Le diable et les dix commandements* (Diavolul și cele 10 porunci), r. Julien Duvivier (cu Danny Saval, Madeleine Robinson, George Wilson, Jean-Claude Brialy, Lino Ventura, Alain Delon, Danielle Darrieux, Mel Ferrer, Micheline Presle, Françoise Arnoul); 1966 — *Le voyage du père* (Călătoria tatei) (cu Michel Auclair, Lilli Palmer); 1972 — *Don Camillo, Peppone et les contestataires* (Don Camillo și contestatarii), r. Christian-Jaque (cu Gino Cervi, Graziella Granata, Paolo Carlini).

FERRER, JOSÉ (n. 8.01.1912, Santurce, Puerto Rico), actor, regizor

José Ferrer

şi producător american de teatru şi film. Diplomat în arhitectură la Princetown University. Studii parţiale la Columbia University. Remarcabil om de teatru american. Ca actor s-a impus pe scenele new-york-eze graţie unui stil de joc captivant-versasil, modern, totdeauna complex şi original în caracterizare („Drama Critics Award" — 1951). Debutează în cinema în 1948, afirmîndu-se rapid cu partiturile susţinute în *Whirlpool*, *Caz de conştiinţă* şi *Cyrano de Bérgérac* (Oscar 1950). Considerat de critică drept un actor „fenomenal", predispus portretizărilor incisive, acut interiorizate dramatic. Talentul său robust, dotat cu bogate şi imprevizibile resurse expresive — comice şi dramatice — va obţine memorabile creaţii în *Moulin Rouge* (rolul Toulouse-Lautrec), *Miss Sadie Thompson*, *Revolta de pe Caine* şi *Lawrence al Arabiei*.

FLM.: 1948 — *Joan of Arc* (Ioana d'Arc), r. Victor Fleming (cu Ingrid Bergman); 1949 — *Whirlpool* (Misteriosul dr. Korvo), r. Otto Ludwig Preminger (cu Gene Tierney, Richard Conte); 1950 — *Crisis* (Caz de conştiinţă), r. Richard Brooks (cu Cary Grant, Ramon Novarro); 1951 — *Cyrano de Bérgérac*, r. Michael Gordon (cu William Prince); 1953 — — *Moulin Rouge*, r. John Huston (cu Zsa Zsa Gabor, Odette Markand); *Miss Sadie Thompson*, r. Kurt (Curtis) Bernhardt (cu Rita Hayworth, Dolores Costello); 1954 — — *Deep in My Heart* (În adîncul inimii), r. Stanley Donen (cu Merle Oberon, Walter Pidgeon); *The Caine Mutiny* (Revolta de pe Caine), r. Edward Dmytryk (cu Humphrey Bogart, Lee Marvin); 1955 — *The Shrike* (Fiica lui Cain), r. José Ferrer (cu June Allyson); 1956 — *Cockleshell Heroes* (Comando în Gironde), r. José Ferrer (cu Trewor Howard); 1957 — *The Great Man* (Marele om), r. José Ferrer (cu Dean Jagger, Keenan Wynn); *I Accuse* (Acuz), r. José Ferrer (cu Anton Wallbrook); 1958 — *The High Cost of Loving* (Dragostea costă mult), r. José Ferrer (cu Gena Rowland, Joane Gilbert); 1962 — *Lawrence of Arabia* (Lawrence al Arabiei), r. David Lean (cu Peter O'Toole, sir Alec Guiness, Anthony Quinn, Claude Rains, Arthur Kennedy, Omar Sharif); 1964 — — *Ship of Fools* (Corabia nebunilor), r. Stanley Kramer (cu Vivien Leigh, Simone Signoret, Oscar Werner, Lee Marvin, Heinz Rühmann); 1966 — — *Cervantes*, r. Vincent Sherman (cu Horst Bucholtz, Gina Lollobrigida).

FERRER, MEL (pe numele adev. *Melchior Gaston Ferrer*) (n. 25.08. 1917, Elberon, New Jersey), actor şi regizor american de film. Laureat la Princetown University. Multiple disponibilităţi artistice: dramaturgie (premiul universităţii Princetown); proză (cartea de povestiri *Pălăriile lui Tito*); actorie din 1940; regie de teatru radiofonic (din 1944) şi director de scenă (formează trupa estivală „La Jolla" — cu Gregory Peck, Dorothy Mc. Guire şi Joseph Cotten). Debutează pe ecran în 1949. Aparitiile sale din *Rancho Notorius*, *Lily* şi *Război şi pace* sînt adevărate recitaluri de virtuozitate dramatică. Figura atrăgătoare, bărbătească, fascinaţia măştii, melancolia privirilor, surîsul interiorizat conferă recitativului său o maximă încărcătură psihologică. Personalitatea acestui actor grav şi auster va parcurge în continuare un repertoriu întins, bogat în creaţii de valoare antologică precum cele din *Soarele răsare din nou*, *El Greco* ş.a.

FLM.: 1949 — *Lost Boundaries* (Grănicerii pierduţi), r. Alfred L. Werker (cu Beatrice Pearson, Richard Hylton); 1951 — *The Brave Bulls* (Taurii curajoşi), r. Robert Rossen (cu Anthony Quinn); 1952 — *Rancho Notorius*, r. Fritz Lang (cu Marlene Dietrich, Arthur Kennedy); *Lily*, r. Charles Walters (cu Leslie Caron,

Scanned with OKEN Scanner

Zsa-Zsa Gábor, Jean-Pierre Aumont); 1954 — *Knights of the Round Tables* (Cavalerii mesei rotunde), r. Richard Thorpe (cu Robert Taylor, Ava Gardner); 1955 — *Proibito* (Interzis), r. Mario Monicelli (cu Lea Massari, Amedeo Nazzari); 1956 — *Elena et les hommes* (Elena şi bărbaţii), r. Jean Renoir (cu Juliette Gréco, Ingrid Bergman, Jean Marais); *War and Peace* (Război şi pace), r. King Vidor (cu Anita Ekberg, Audrey Hepburn, Vittorio Gassman, Henry Fonda); 1957 — *The Sun Also Rises* (Soarele răsare), r. Henry King (cu Ava Gardner, Tyrone Power, Errol Flynn); 1960 — *Crack in the Miror* (Crăpătură într-o oglindă), r. Richard Fleischer (cu Juliette Gréco, Orson Welles, Errol Flynn, Trewor Howard); 1962 — *The Longest Day* (Cea mai lungă zi), r. Darryl F. Zanuck, Ken Annakin, Andrew Marton, Bernhard Wicki (cu Jean-Louis Barrault, Curd Jürgens, Paul Anka, Arletty, Bourvil, Richard Burton, Henry Fonda, Madeleine Renaud); 1967 — *El Greco*, r. Luciano Salce (cu Rossana Schiaffino); 1971 — *Time for Loving* (Timp pentru cel ce iubeşte), r. Christopher Miles (cu Joanna Shimkus).

FERZETTI, GABRIELE (pe numele adev. *Pasquale Ferzetti*) (n. 17.03.1925, Roma), actor italian de teatru şi film. Studii parţiale de actorie. Joacă pe scenele: „Ateneo", compania Nazimova, compania „Gioi-Bagni-Cimara", apoi la Verona, Nervi, San Miniato, Siracuza. Debutează în cinema în 1951, dovedind posibilităţi actoriceşti multiple. Notorietatea cinematografică survine după apariţiile din *Adriana Lecouvreur* şi *Prietenele* graţie portretizărilor nuanţate, desenului psihologic convingător, gestului dramatic volubil şi dezinvolt. Datele fizice armonioase i-au permis să dea viaţă, cu eleganţă, unei tipologii diversificate în genuri variate: comedie *(Onoare de hoţ)*, filme de capă şi spadă *(Hanibal)*, de factură romantică *(Secretul cavalerului D'Eon)*, sau în registrul grav al problematicii moderne *(Aventura)*. FLM.: 1951 — *Tre storie proibite* (Trei povestiri interzise), r. Augusto Genina (cu Gino Cervi, Antonella Lualdi, Eleonora Rossi-Drago); 1954 — — *Cento anni d'amore* (Un secol de dragoste), r. Lionello De Felice (cu Maurice Chevalier, Aldo Fabrizi, Nadia Gray, Eduardo De Filippo, Giulietta Masina, Vittorio De Sica); *Adriana Lecouvreur*, r. Guido Salvini (cu Valentina Cortese, Monica Vitti); 1955 — *Le amiche* (Prietenele), r. Michelangelo Antonioni (cu Eleonora Rossi-Drago, Franco Fabrizi, Valentina Cortese); 1956 — *Donatello*, r. Mario Monicelli (cu Louis Jourdan, Elsa Martinelli, Walter Chiari); 1957 — *Parole di ladro* (Onoare de hoţ), r. Nanni Loy şi Gianni Puccini (cu Nadia Gray, Abbe Lane); 1958 — *Racconti d'estate* (Povestiri de vară), r. Gianni Franciolini (cu Michèle Morgan, Marcello Mastroianni, Sylva Koscina, Alberto Sordi); 1959 — *Anibal*, r. Carlo Lodovico Bragaglia (cu Victor Mature, Franco Silva, Rik Battaglia); *Le secret du chevalier d'Eon* (Secretul cavalerului d'Eon), r. Jacqueline Audry (cu Dany Robin, Jean Marais); *L'avventura* (Aventura), r. Michelangelo Antonioni (cu Monica Vitti, Lea Massari); 1967 — *A ciascuno il suo* (Fiecăruia ce i se cuvine), r. Elio Petri (cu Gian Maria Volonté, Irene Papas); 1969 — *L'amica* (Prietena), r. Alberto Lattuada (cu Lisa Gastoni); 1970 — *L'aveu* (Mărturisirea), r. Costa-Gavras (cu Yves Montand, Simone Signoret); 1971 — *Mendiants et orgueilleux* (Cerşetori şi orgolioşi), r. Jacques Poitrenaut (cu Gérard Falconelli, Géorges Moustaki); 1975 — — *Der Richter und sein Henker* (Judecătorul şi călăul său), r. Maximillian Schell (cu Jon Voight).

FEUILLÈRE, EDWIGE (pe numele adev. *Edwige Caroline Cunati*) (n.

29.10.1907, Vesoul, Haute-Saône), actriță franceză de teatru și film.

Edwige Feuillère

Absolventă a Conservatorului de dicție din Dijon și a celui din Paris. Joacă pe scenele „Palais Royal", „Bouffes-Parisiens" și „Comédie-Française". Debutează pe ecran în 1931. De-a lungul angajamentelor ulterioare, E.F. confirmă polivalența deconcertantă a resurselor expresive cărora apariția sonorului le adaugă pe cele ale dicției — voce cantabilă, timbru grav și cultivat al rostirii. Fascinația datelor naturale ca și sensibilitatea discretă sau patetică a recitativului dramatic se vor releva plenar în *De la Mayerling la Sarajevo* și *Vulturul cu două capete*. Portretizările feminine mature și vibrante din *Grîu necopt* și *În caz de nenorocire* o impun pe această mare actriță printre interpretele de frunte ale cinematografului francez și mondial. FLM.: 1931 — *Mam'zelle Nitouche*, r. Marc Allégret; 1932 — *Topaze*, r. Louis Gasnier (cu Louis Jouvet, Jacqueline Delubac); 1935 — *Lucrèce Borgia* (Lucreția Borgia), r. Abel Gance (cu Maurice Escande, Gabriel Gabrio); 1936 — *Mister Flow* (Un proces senzațional), r. Robert Siodmak (cu Louis Jouvet, Fernand Gravey); 1937 — *Feu ! Marine d'abord* (Foc !), r. Jacques de Baroncelli (cu Aimos, Victor Francen); 1942 — — *Mam'zelle Bonaparte* (Domnișoara Bonaparte), r. Maurice Tourneur (cu Simone Renant, Raymond Rouleau); *La duchesse de Langeais* (Ducesa de Langeais), r. Jacques de Baroncelli (cu Simone Renant, Pierre Richard-Willm); *L'honorable Catherine* (Onorabila Caterina), r. Marcel L'Herbier (cu Raymond Rouleau, André Luguet); 1945 — *Le part de l'ombre* (Înseninare), r. Jean Delannoy; 1947 — *L'aigle à deux têtes* (Vulturul cu două capete), r. Jean Cocteau (cu Jean Marais, Jean Debucourt); 1950 — *Souvenirs perdus* (Amintiri pierdute), r. Christian-Jaque (cu Gérard Philipe, Danièle Delorme, Yves Montand, Pierre Brasseur); 1952 — *Adorables créatures* (Adorabile creaturi), r. Christian-Jaque (cu Danielle Darrieux, Martine Carol, Daniel Gélin, Antonella Lualdi); 1956 — *Le septième commandement* (A șaptea poruncă), r. Raymond Bernard (cu Jacques Dumesnil, Jacques Morel); 1957 — *Quand la femme s'en mêle* (Cînd se amestecă femeia), r. Yves Allégret (cu Jean Servais, Bernard Blier, Pierre Mondy); 1958 — *En cas de malheur* (În caz de nenorocire), r. Claude Autant-Lara (cu Franco Interlenghi, Jean Gabin, Brigitte Bardot); 1961 — *Le crime ne paie pas* (Crima nu se plătește), r. Gérard Oury; 1964 — *La bon occasse* (Bunul orizont), r. Michel Drach; 1970 — *Claire de terre* (Clar de pămînt), r. Guy Gilles (cu Micheline Presle, Elina Labourdette, Annie Girardot).

FIELDS, WILLIAM CLAUDE (pe numele adev. *William Claude Duckinfield*) (n. 29.01.1879, Philadelphia, Pennsylvania — m. 25.12. 1946, Pasadena, California), actor american de varieteu și film. Autodidact. Joacă de timpuriu pe scenă ca actor comic și scamator afirmîndu-se treptat ca unul dintre cei mai faimoși comici-fantezişti din epocă. S-a produs pe toate marile scene americane și în principalele capitale europene. Debutează pe ecran în *Miza pungașilor*, dar primele succese le obține abia în *Sally din arenă* și *Fata asta*, Royle. În con-

Scanned with OKEN Scanner

tinuare, vina comică a talentului său nativ manifestă reale aptitudini de caracterizare parodică. În filmul sonor realizează cîteva din probele majore ale fanteziei lui comice grație recitativului excentric, filtrat însă de o discretă sensibilitate dramatică. Jocul său nuanțat și comunicativ s-a impus în *Dacă aș avea un milion*, *Alice în țara minunilor*, *David Copperfield* și *Macul*. A fost un prolific scenarist semnînd cu numele artistic *Charles Bogle*.

FLM.: 1924 — *Janice Meredith*, r. E. Mason Hopper (cu Marion Davies, Harrison Ford); 1925 — *Sally of the Sawdust* (Sally din arenă), r. David Wark Griffith (cu Carol Dempster, Richard Hundt); 1926 — *That Royle Girl* (Fata asta Royle), r. D.W. Griffith (cu Carol Dempster, Harrison Ford); 1928 — *Tillie's Punctured Romance* (Romanul croitoresei Tillie), r. Edward Sutherland (cu Chester Conklin, Charles Chaplin, Mabel Normand); 1932 — *If I Had A Million* (Dacă aș avea un milion), r. Norman Z. McLeod (cu Alison Skipworth, Gary Cooper); 1933 — *Alice in Wonderland* (Alice în țara minunilor), r. Norman Z. McLeod (cu Charlotte Henry, Gary Cooper, Louise Fazenda); 1934 — *David Copperfield*, r. George Cukor (cu Freddie Bartholomew, Maureen O'Sullivan); 1935 — *Mississippi*, r. Edward H. Sutherland (cu Bing Crosby, Joan Bennett); 1938 — *The Big Broadcasting of 1938* (Marea emisiune radiofonică din 1938), r. Mitchell Leisen (cu Martha Raye); 1939 — *Goldwyn Follies* (Varietățile Goldwyn), r. George Marshall (cu Adolphe Menjou, Ritz Brothers); 1944 — *Follow the Boys* (Vino cu băieții), r. Edward H. Sutherland (cu George Raft, Vera Zorina, Jeanette Mac Donald, Orson Welles, Marlene Dietrich); 1945 — *Sensation of 1945 / Swing Circus* (Senzațiile anului 1945), r. Andrew L. Stone (cu Eleanor Powell, Denis O'Keefe, C. Aubrey Smith, Eugène Pallette).

FINȚEȘTEANU, ION (n. 18.03. 1899, București), actor român de

Ion Fințeșteanu

teatru și film. Studiază la Conservatorul de artă dramatică din București. A susținut o vie activitate scenică alăturîndu-și numele celor mai prestigioși interpreți ai teatrului românesc. Debutează pe ecran încă în 1923, dar activitatea lui cinematografică cunoaște afirmarea de maturitate abia în dec. 5. De acum, marile sale cunoștințe profesionale vor fi valorificate plenar în repertoriul, predilect, al adaptărilor literare — *O scrisoare pierdută*, *Afacerea Protar*, *Titanic Vals* sau al aceluia de actualitate: *Runda 6*, *B.D. la munte și la mare*. Indiferent de factura rolurilor abordate *I.F.* aduce pe ecran datele unui actor de formație scenică, posesor al unui stil de joc complex care se exprimă în registrul dificil al caracterizărilor comico-dramatice cu o versatilitate uimitoare. Artist al poporului.

FLM.: 1923 — *Țigăncușa de la iatac*, r. Alfred Halm (cu Dorina Heller, Léon Lefter, Jean Georgescu, Elvira Popescu); 1925 — *Datorie și sacrificiu*, r. Ion Șahighian (cu George Vraca, Ion Niculescu-Brună); *Năbădăile Cleopatrei*, r. Ion Șahighian (cu Charlotte Brodier, Jean Georgescu); 1953 — *O scrisoare pierdută*, r. Sică Alexandrescu și Victor Iliu (cu Niki Atanasiu, Alexandru Giugaru, Marcel Anghelescu); 1955 —

Scanned with OKEN Scanner

Afacerea Protar, r. Haralambie Boroş (cu Radu Beligan, Ion Talianu, Ion Iancovescu); 1957 — *Citadela sfărîmată*, r. Marc Maurette (cu Marcela Rusu, György Kovács); 1961 — *Celebrul 702*, r. Mihai Iacob (cu Radu Beligan, Sanda Toma, Ştefan Ciubotăraşu); 1964 — *Titanic Vals*, r. Paul Călinescu (cu Grigore Vasiliu-Birlic, Coca Andronescu); 1965 — *Haiducii*, r. Dinu Cocea (cu Ion Besoiu, Marga Barbu, Amza Pellea, Toma Caragiu); *Runda 6*, r. Vladimir Popescu-Doreanu (cu György Kovács, Carmen Stănescu, Ilinca Tomoroveanu); 1971 — *Serata*, r. Malvina Urşianu (cu George Calboreanu, Colea Răutu, Ilarion Ciobanu); *B.D. la munte şi la mare*, r. Mircea Drăgan (cu Toma Caragiu, Dem Rădulescu, Puiu Călinescu, Jean Constantin, Dumitru Furdui).

FISCHER, OTTO WILHELM (n. 1.04.1915, Klosterneuburg), actor şi regizor austriac de teatru şi film. Studii de actorie la „Reinhardt-Seminar" şi Universitatea din Viena. Joacă pe scenele: „Josefstädter Theater", „Volkstheater", „Kammerspiele" şi „Burghteater". Debutează în cinema în 1936. Obţine mari succese în repertoriul galant al comediei muzicale, melodramei pseudoistorice şi de costume din dec. 5. Actor elegant, distins şi rafinat în portretizările de epocă, curtenitor, maliţios sau cinic în replică, O.W.F. ajunge unul dintre cei mai populari şi mai solicitaţi interpreţi din Austria şi Germania. În numai 8 ani (1947—55) joacă în 21 de filme şi de fiecare dată conferă rolurilor o autenticitate creatoare graţie stilului de interpretare solid, de formaţie reinhardtiană, predispus gestului dramatic disciplinat, armonios şi sensibil în fantezie. FLM.: 1936 — *Burghtheater*, r. Willi Forst (cu Hans Moser, Werner Krauss); 1939 — *Anton der Letzte* (Anton cel Mare), r. E.W. Emo (cu Hans Moser, Elfriede Datzig, Charlotte Ander); 1942 — *Wien 1910* (Viena 1910), r. E.W. Emo (cu Heinrich George, Rudolf Forster, Lil Dagover); 1944 — *Spiel* (Joc), r. Alfred Stöge (cu Hertha Mayen, Harald Paulsen); 1947 — *Triumph der Liebe* (Triumful dragostei), r. Alfred Stöger (cu Josef Meinrad, Paul Kemp, Inge Konradi); 1949 — *Rosen der Liebe* (Trandafirii dragostei), r. Max Neufeld (cu Nadia Gray, Siegfried Breuer); 1950 — *Verlorene Rennen* (Curse pierdute), r. Max Neufeld (cu Elfie Gerhardt, Curd Jürgens); 1953 — *Solange Du da bist* (Atîta timp cît mă vei iubi), r. Harald Braun (cu Maria Schell, Hardy Krüger, Brigitte Horney); 1955 — *Hanusse*, r. Otto W. Fischer şi Georg Marischka (cu Liselotte Pulver, Erni Mangold); 1957 — *El Hakim*, r. Rolf Thiele (cu Elisabeth Müller, Nadja Tiller); 1958 — *Tagebuch einer Verliebten* (Jurnalul unei îndrăgostite), r. Josef von Baky (cu Maria Schell, Franco Andrey); 1965 — *Onkel Tom's Hütte* (Coliba unchiului Tom), r. Géza Radvány (cu Mylène Demongeot, Juliette Gréco); 1967 — *Der Lügner und die Nonne* (Mincinosul şi călugăriţa), r. Rolf Thiele; 1969 — *Kom, süsser Tod* (Vino, dulce moarte); 1970 — *Das weite Land* (Pămînt îndepărtat).

FLYNN, ERROL (n. 20.06.1909, Hobart, Australia — m. 14.10.1959,

Errol Flynn

Hollywood), actor american de film, de origine irlandeză. Studii secun-

dare la Paris şi Londra, urmate de o perioadă aventuroasă petrecută în Mările Sudului — răstimp în care va fi funcţionar, bucătar de navă, poliţist, gazetar, pescuitor de perle, căutător de aur, boxer, romancier etc. Revine în patrie în 1931. Remarcat de filiala engleză a firmei „Warner Bros" este solicitat de Hollywood în filmul *Căpitanul Blood*. Debutul său pe ecran înregistrează un succes fulminant. Înalt, blond, cu ochi albaştri, suplu şi agil, predispus în permanenţă gestului romantic, E.F. ajunge rapid un demn continuator al ilustrului său înaintaş Douglas Fairbanks. Popularitatea îi va fi consolidată de numeroase apariţii pitoreşti şi eroice în filme de coloratură romantic-aventuroasă: *Misiunea brigăzii*, *Robin Hood*, *Elisabetha şi Essex* ş.a. În pofida marelui succes de public, evoluţia actorului va cunoaşte destule momente nesemnificative, datorită registrului de caracterizare liniar şi monotoniei repertoriului în care joacă.

FLM.: 1934 — *Murder at Monte Carlo* (Crimă la Monte Carlo), r. Ralph Ince (cu Eve Gray, Paul Groetz); *Captain Blood* (Căpitanul Blood), r. Michael Curtiz (cu Warren William, Margaret Lindsay); 1936 — — *The Charge of the Light Brigade* (Misiunea Brigăzii 41), r. Michael Curtiz (cu Olivia de Havilland, Donald Crisp); 1937 — *The Prince and the Pauper* (Prinţ şi cerşetor), r. William Keighley (cu Claude Rains); *The Adventures of Robin Hood* (Aventurile lui Robin Hood), r. Michael Curtiz (cu Olivia de Havilland, Claude Rains); 1939 — *Dodge City* (Oraşul blestemaţilor), r. Michael Curtiz (cu Olivia de Havilland, Ann Sheridan); *Private Lives of Elizabeth and Essex* (Elizabetha şi Essex), r. Michael Curtiz (cu Olivia De Havilland, Bette Davis); 1940 — *The Sea Hawk* (Corsarul), r. Michael Curtiz (cu Blenda Marshall, Claude Rains); 1942 — *Gentleman Jim*, r. Raoul Walsh (cu Alexis Smith, Jack Carson); 1943 — *Desperate Journey* (Zi disperată), r. Raoul Walsh (cu Arthur Kennedy, Alan Hale); 1948 — *Silver River* (Rîul de argint), r. Raoul Walsh (cu Ann Sheridan, Thomas Mitchell); 1950 — — *Kim*, r. Victor Saville; 1954 — *Lilacs in the Spring* (Călătorie în Birmania), r. Herbert Wilcox (cu Anna Neagle, David Farrar); 1957 — — *The Sun Also Rises* (Soarele răsare), r. Henry King (cu Ava Gardner, Tyrone Power, Mel Ferrer, Juliette Gréco); 1958 — *Too Much, Too Soon* (Prea mult, prea curînd), r. Art Napoleon (cu Dorothy Malone); *The Roots of Heaven* (Rădăcinile cerului), r. John Huston (cu Orson Welles, Trevor Howard); 1960 — *Crack in the Miror* (Crăpătură într-o oglindă), r. Richard Fleischer (cu Juliette Gréco, Orson Welles, Trevor Howard).

FONDA, HENRY (n. 16.05.1905, Grand Island, Nebraska), actor ame-

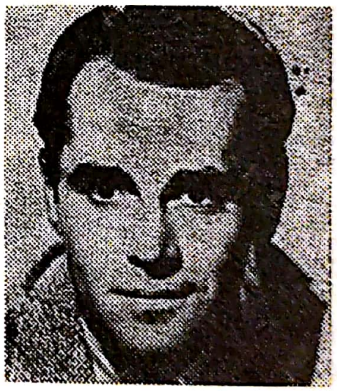

Henry Fonda

rican de teatru şi film. Studiază ziaristica la Universitatea din Minnesota. Joacă în trupe teatrale de amatori, apoi se consacră pe marile scene newyorkeze. Debutează pe ecran în filmul *Fermierul îşi ia o nevastă*. Recitativul sobru, interiorizat, sensibilitatea discretă, gestul dramatic modern, calm şi dominator, îşi dau măsura expresivă în primul mare succes al carierei sale: *Trăim numai o dată*. În continuare, resursele naturale ale talentului dramatic, foto-

Scanned with OKEN Scanner

genia chipului inteligent ca şi acurateţea atitudinii scenice dau strălucire partiturilor din *Femeia diabolică*, *Fructele mîniei* şi *Povestiri din Manhattan*. Simpatia pe care o inspiră silueta elegantă şi austeră a interpretului, expresia calmă a chipului bărbătesc, surîsul tandru şi maliţios, de fină sugestie psihologică, îi permit să realizeze o galerie tipologică pe cît de diversificată, pe atît de complexă şi de autentică. Rolurile din *Draga mea Clementine*, *Război şi pace*, *Doisprezece oameni furioşi* ş.a. îi conferă lui H.F. prestigiul unuia dintre marii interpreţi ai cinematografului din toate timpurile.

FLM.: 1935 — *The Farmer Takes a Wife* (Fermierul îşi ia o nevastă), r. Victor Fleming; 1938 — *Jezebel* (Femeia diabolică), r. William Wyler (cu Bette Davis, Donald Crisp); *Spawn of the North* (Piraţii nordului), r. Henry Hathaway (cu George Raft, Dorothy Lamour, John Barrymore); 1939 — *Young Mister Lincoln* (Tînărul domn Lincoln), r. John Ford; 1940 — *The Grapes of Wrath* (Fructele mîniei), r. John Ford (cu John Carradine, Jane Darwell); *The Return of Frank James* (Reîntoarcerea lui Frank James), r. Fritz Lang (cu John Carradine); 1941 — *The Lady Eve* (Lady Eva), r. Preston Sturges (cu Charles Coburn, Barbara Stanwyck); 1942 — *Tales of Manhattan* (M / Povestiri din Manhattan), r. Julien Duvivier (cu Edward G. Robinson, Charles Boyer, Ritta Hayworth, Ginger Rogers, Charles Laughton); 1943 — *The Ox-Bow Incident* (Incident la Ox-Bow), r. William A. Wellman (cu Dana Andrews, Anthony Quinn); 1946 — *My Darling Clementine* (Draga mea Clementine), r. John Ford (cu Victor Mature, Linda Darnell); 1947 — *The Fugitive* (Fugarul), r. John Ford (cu Dolores Del Rio, Pedro Armendariz); 1948 — *Fort Apache* (Masacrul de la Fort Apache), r. John Ford (cu Pedro Armendariz, John Wayne, Shirley Temple); 1955 — *Mr. Robert* (Dl. Robert), r. John Ford şi Mervyn Le Roy (cu William Powell, Jack Lemmon, James Cagney); 1956 — *War and Peace* (Război şi pace), r. King Vidor (cu Anita Ekberg, Audrey Hepburn, Mel Ferrer, Vittorio Gassman); *The Wrong Man* (Hoţul), r. Alfred Hitchcock (cu Vera Miles, Anthony Quayle); *Twelve Angry Men* (Doisprezece oameni furioşi), r. Sidney Lumet (cu Lee J. Cobb, E.G. Marshall); 1958 — *Stage Struck* (Atracţia scenei), r. Sidney Lumet (cu Joan Greenwood, Susan Strasberg); 1959 — *Warlock*, r. Edward Dmytryk (cu Dorothy Malone, Richard Widmark, Anthony Quinn); 1962 — *The Longuest Day* (Cea mai lungă zi), r. Darryl F. Zanuck, Ken Annakin, Andrew Marton, Bernhard Wicki (cu Jean-Louis Barrault, Curd Jürgens, Eddie Albert, Paul Anka, Arletty, Bourvil, Richard Burton, Mel Ferrer, Madeleine Renaud); 1964 — *The Best Man* (Un candidat la preşedinţie / Omul cel bun), r. Franklin Schaffner (cu Cliff Robertson, Edie Adams, Margaret Leighton); 1968 — *The Boston Strangler* (Strangulatorul din Boston), r. Richard Fleischer (cu Tony Curtis); 1970 — *The Cheyenne Social Club* (Clubul din Cheyenne), r. Gene Kelly; 1972 — *Le serpent* (Şarpele), r. Henri Verneuil (cu Yul Brynner); 1974 — *Ash Wednesday* (Vinerea cenuşie), r. Larry Pierce (cu Elizabeth Taylor, Helmuth Berger).

FONDA, JANE (n. 22.12.1937, New York), actriţă americană de teatru şi film. Fiica actorului Henry F. şi sora actorului Peter F. Studii de artă dramatică la Actor's Studio din New York (sub îndrumarea lui Lee Strasberg). Joacă pe scenele new-yorkeze. Debutează pe ecran în 1959 cu o siguranţă profesională care o plasează, fără replică, în rîndul celor mai bune actriţe tinere de la Hollywood. Angajamentele ei următoare, din *Pe drumul sălbatic*

și *În liniștea zilei* aparțin deja unei vedete de primă strălucire care reține atenția prin amplitudinea expresivă a stilului de joc modern iluminat în gest și replică de sensibilitatea feminității ei ardente, aproape patetice. În *Hora*, *Urmărirea* și *Vînatul* actrița dezvăluie aceeași anvergură a registrului de caracterizare, bogat în resurse expresive, întemeiat, cu regularitate, pe datele inefabile ale intuiției psihologice. Intonația comică dezinvoltă, exuberantă din *Catt Balou*, accentele dramatice puternice, răscolitoare din *Și caii se împușcă, nu-i așa?* (rolul Gloria) ori facultatea compoziției de caractere „periferice" demonstrată în thriller-ul *Klute* (rolul prostituatei Bree Daniel, Oscar 1972) fac din J.F. o interpretă completă și o autentică continuatoare a ilustrului ei părinte Henry Fonda. J.F. s-a remarcat, totodată, printr-o susținută activitate de militantă socială și politică — în patrie și peste hotare. FLM.: 1959 — *Tall Story* (Poveste mare), r. Johsua Logan; 1962 — *Walk on the Wild Side* (Pe drumul sălbatic), r. Edward Dmytryk (cu Capucine, Barbara Stanwick, Laurence Harvey, Anne Baxter); *In the Cool of the Day* (În liniștea zilei), r. Robert Stevens; 1963 — *Sunday in New York* (Duminică la New York), r. Peter Tewksbury (cu Rod Taylor, Clif Robertson, Robert Culp); 1964 — *La ronde* (Hora), r. Roger Vadim (cu Danielle Darrieux;) 1965 — *Catt Balou*, r. Elliot Silverstein (cu Lee Marvin, Delphine Seyrig, Nat King Cole); 1966 — *The Chase* (Urmărirea), r. Arthur Penn (cu Marlon Brando, Robert Redford); *La curée* (Vînatul), r. Roger Vadim (cu Michel Piccoli, Tina Marquand); 1967 — *Barefoot in the Park* (Desculț în parc), r. Gene Saks (cu Charles Boyer, Robert Redford); 1968 — *Barbarella*, r. Roger Vadim; 1970 — *They Shoot Horses, don't they?* (Și caii se împușcă, nu-i așa?), r. Sidney Pollack (cu Suzannah York, Michael Sarrazin, Gig Young); 1971 — *Klute*, r. Alan J. Pakula (cu Donald Sutherland, Charles Clotti, Roy Schneider); 1973 — *A Doll's House* (Nora / Casa păpușilor), r. Joseph Losey (cu Trevor Howard); 1975 — *The Blue Bird* (Pasărea albastră), r. George Cukor (cu Elizabeth Taylor, Ava Gardner).

FONTAINE, JOAN (pe numele adev. *Joan De Havilland*) (n. 22.

Joan Fontaine

10.1917, Tokio), actriță americană de teatru și film, sora actriței *Olivia de H.* Cursuri de actorie la Los Angeles și San José. Debutează pe ecran în 1937. Personajul ei de ingenuă romantică, consacrat ideal de partiturile din *Poveste din Philadelphia*, *Suspiciune* (Oscar 1941), *Jane Eyre* ș.a. revelează facultatea unui recitativ predispus expresiei dramatice complexe, cînd discretă, interiorizată, cînd pasională, ardentă. Grația fragilă a feminității, emoția naturală a trăirii dramatice, dar mai ales relieful „literar" al rolurilor din *Scrisoare de la o necunoscută*, *Fata de la țară* și *Patru femei în așteptare* i-au pregătit în epocă un prestigiu și o popularitate neștirbite de trecerea vremii.

FLM.: 1937 — *A Damsell in Distress* (Valetul și contesa), r. George Stevens (cu Fred Astaire, George Durns); 1939 — *The Women* (Femei), r. George Cukor (cu Joan

Crawford, Norma Shearer, Rosalind Russell, Paulette Goddard); *Gunga Din*, r. George Stevens (cu Victor Mac Laglen, Cary Grant, Douglas Fairbanks jr.); 1940 — *Rebecca*, r. Alfred Hitchcock (cu Laurence Olivier, George Sanders); *The Philadelphia Story* (Poveste din Philadelphia), r. George Cukor (cu Cary Grant, Douglas Fairbanks jr., Ingrid Bergman, James Stewart); 1941 — *Suspicion* (Suspiciune), r. Alfred Hitchcock (cu Cary Grant, Sir Cedric Hardwicke); 1943 — *Jane Eyre*, r. Robert Stevenson (cu Agnes Moorehead, Orson Welles); 1945 — — *The Affairs of Susan* (Aventurile galante ale Suzanei), r. William A. Seiter (cu George Brent, Dennis O'Keefe, Rita Johnson); 1948 — *A Letter from an Unknown Woman* (Scrisoare de la o necunoscută), r. Max Ophüls (cu Louis Jourdan, Mady Christians); 1951 — *Born to be Bad* (Stigmatizatul), r. Nicholas Ray (cu Robert Ryan, Zachary Scott); 1952 — *Ivanhoe*, r. Richard Thorpe (cu Elizabeth Taylor, Sanders George); 1954 — *The Country Girl* (Fata de la țară), r. George Seaton (cu Bing Crosby, Grace Kelly, William Holden); 1955 — *Serenade* (Serenada), r. Anthony Man (cu Mario Lanza, Joseph Calleia); 1957 — *Island in the Sun* (Insulă în soare), r. Robert Rossen (cu James Mason, Harry Belafonte, Dorothy Dandridge); *Until They Sait* (Patru femei în așteptare), cu Robert Wise (cu Jean Simmons, Paul Newman); 1958 — — *A Certain Smile* (Un anumit surîs), r. Jean Negulesco (cu Rossano Brazzi, Christine Carère, Bradford Dillman); 1961 — *Voyage to the Bottom of the Sea* (Călătorie pe fundul mării), r. I. Allen (cu Lorre Peter).

FORD, GLENN (pe numele adevărat *Gwyllyn Ford*) (n. 1.05.1916, Quebec), actor american de film, de origină canadiană. Debuturi cinematografice nesemnificative. După război se afirmă fulgerător în filmul *O femeie fără dragoste*. Aici, ca și în *Turnul alb* ori *Sămînța violenței*,

Glenn Ford

se relevă drept un interpret matur, predispus portretizărilor dificile, totdeauna puternice, contrastante. Creațiile sale din *Jubal* și *Operația Geischa* dețin forța unei autenticități documentare grație acurateței recitativului și pertinenței lui psihologice. Stilul de joc direct, sobru, bărbătesc, expresia sinceră și deschisă a chipului, eleganța naturală a atitudinii scenice, îl plasează pe G.F. printre marile staruri ale cinematografului american.

FLM.: 1940 — *Framed* (Hăituita), r. Richard Wallace (cu J. Barry Sullivan, Edgar Buchanan); 1941 — *Texas*, r. George Marshall (cu Claire Trevor, William Holden); 1943 — *The Desperadoes* (Disperații), r. Charles Vidor (cu Randolph Scott, Evelyn Keyes); 1946 — *Gilda*, r. Charles Vidor (cu Joseph Calleia, Joseph Cotten, Rita Hayworth); 1947 — *The Mating of Millie* (O femeie fără dragoste), r. Henry Levin (cu Evelyn Keyes, Ron Randell); 1950 — *The White Tower* (Turnul alb), r. Ted Tetzlaff (cu Oscar Homolka, Alida Valli, Claude Rains, Sir Cedric Hardwicke); 1952 — *Affair in Trinidad* (Trinidad), r. Vincent Sherman (cu Rita Hayworth); 1953 — *Terror on a Train* (Teroare în tren), r. Ted Tetzlaff (cu Anne Vernon, Maurice Denham); 1954 — *Blackboard Jungle* (Sămînța violenței), r.

Scanned with OKEN Scanner

Richard Brooks (cu Anne Francis, Luis Calhern); *Jubal*, r. Delmer Daves (cu Ernest Borgnine, Rod Steiger, Noah Beery jr.); 1958 — *The Sheepman* (Valea nisipului), r. George Marshall (cu Shirley Mac Laine); *Torpedo Run* (Operaţia Geisha), r. Joseph Pewney (cu Ernest Borgnine, Diane Brewster); 1960 — *Cimarron* (Drumul spre vest), r. Anthony Mann (cu Anne Baxter, Arthur O'Connell); 1964 — *Dear Heart* (Dragă inimă), r. Delbert Mann (cu Geraldine Page); 1969 — — *Smith*, r. Michael O'Herlihy (cu Nancy Olson); 1976 — *Midway*, r. Jack Smith (cu Charlton Heston, Toshiro Mifune).

FRESNAY, PIERRE (pe numele adev. *Pierre Jules-Louis Laudenbach*)

Pierre Fresnay

(n. 2.04.1897, Paris — m. 9.01.1975, Neuilly-sur-Seine), actor francez de teatru şi film. Absolvent al Conservatorului din Paris. Joacă pe scenele „Comèdie Française", „Théâtre des Variétés", „Madeleine", „Odéon", „Michel" ş.a., fiind apreciat ca „unul din rarii actori de sinceră profunzime" ai teatrului francez. Debutează pe scenă în 1915. Afirmarea de prestigiu aparţine însă filmelor sonore *Marius*, *Fanny* şi *César* unde etalează particularităţile unui stil de joc reflexiv, consistent în caracterizare, subtil şi rafinat în replică. Distincţia datelor fizice, fineţea chipului, expresia spiritualizată a privirilor calme şi visătoare îi permit să realizeze creaţii dramatice discrete, interiorizate precum cele din *Omul care ştia prea multe*, *Iluzia cea mare* (rolul de mare relief al căpitanului Boildieu), *Asasinul locuieşte la nr. 21*. Măiestria interpretativă i-au rezervat lui *P.F.*, pînă tîrziu, o carieră artistică bogată în succese între care la loc de cinste se numără *Domnul Vincent* (Cupa Volpi 1947) şi *Profesorul Fabre* (Pr. la Karlovy-Vary 1952). FLM.: 1922 — *Les mystères de Paris* (Misterele Parisului), r. Charles Burguet (cu Luguette Duflos, Gaston Modot, Camille Bardout, Paul Bernard); 1931 — *Marius*, r. Alexander Korda (cu Raimu, Orane Demazis); 1932 — *Fanny*, r. Marc Allégret (cu Raimu, Orane Demazis); 1934 — *The Man Who Knew Too Much* (Omul misterelor / Omul care ştia prea multe), r. Alfred Hitchcock (cu Peter Lorre, Leslie Banks); 1936 — *César*, r. Marcel Pagnol (cu Raimu, Orane Demazis); 1937 — *Mademoiselle Docteur* (Domnişoara Doctor), r. Georg Wilhelm Pabst (cu Gaston Modot, Dita Parlo, Louis Jouvet, Blanchar Pierre); *La grande illusion* (Iluzia cea mare), r. Jean Renoir (cu Erich von Stroheim, Dita Parlo, Marcel Dalio, Gaston Modot, Julien Carette, Jean Gabin); 1938 — *Chéri-Bibi* (Dragă Bibi), r. Léon Mathot (cu Jean-Pierre Aumont, Dalio Marcel, René Navarre, Colette Darfeuil, Aimos); 1939 — *La charette fantôme* (Moartea obosită), r. Julien Duvivier (cu Valentine Tessier, Louis Jouvet, Marie Bell); 1943 — *L'escalier sans fin* (Scara fără sfîrşit), r. Georges Lacombe (cu Madeleine Renaud, Raymond Bussières); 1946 — *Fille du diable* (Fiica diavolului), r. Henri Decoin (cu Andrée Clément, Albert Rémy); 1948 — *Barry*, r. Richard Pottier (cu Simone Valère, Jean Brochard); 1950 — *Dieux a besoin des hommes* (Dumnezeu are nevoie de oameni), r. Jean Delannoy (cu Daniel Gélin, Madeleine Robinson, Daniel Ivernel); 1952 — *Il est minuit, dr. Schwei-*

Scanned with OKEN Scanner

tzer (Este miezul nopţii, dr. Schweitzer), r. André Haguet (cu Jeanne Moreau, Raymond Rouleau); 1955 — — *Les aristocrates* (Aristocraţii), r. Denys de la Patellière; 1957 — *L'homme aux clés d'or* (Omul cu cheile de aur), r. Léo Joannon (cu Annie Girardot); 1958 — *Que tant d'amour perdu* (Cîtă dragoste pierdută), r. Léo Joannon; 1960 — *Les vieux de la vieille* (Vechiturile bătrînei), r. Gilles Grangier.

FRITSCH, WILLY (n. 27.01.1901, Kattowice — m. 13.07.1973, Hamburg), actor german de teatru şi film. Studii politehnice întrerupte. Joacă, cu rezultate nesemnificative, la „Deutsches Theater" şi „Grosses Schauspielhaus" din Berlin. Cariera sa artistică aparţine însă cinematografului care-l adoptă o dată cu debutul din 1924, graţie uşurinţei cu care interpretul abordează diversitatea eclectică a repertoriului din epocă. Apariţia sonorului îl impune, alături de Gustav Fröhlich, printre cei mai populari interpreţi ai operetei filmate şi comediei muzicale. Verva scînteietoare a jocului, atitudinea scenică dezinvoltă, replica curtenitoare — oarecum preţioasă, dar de mare comunicativitate — a acestui actor versatil şi agreabil au fost admirate în cîteva dintre succesele comerciale ale timpului: *Trei băieţi şi-o fericire*, *Congresul dansează*, *Hokus Pokus*, *Boccaccio*, *Sînge vienez* ş.a.

Willy Fritsch

FLM.: 1924 — *Guilotine* (Ghilotina), r. Guido Parish (cu Hans Albers, Marcella Albani); 1925 — *Der Tänzer Meiner Frau* (Balerinul soţiei mele), r. Alexander Korda (cu Maria Korda); 1928 — *Spione* (Spioana), r. Fritz Lang (cu Rudolf Klein-Rogge, Paul Hörbiger, Gerda Maurus); 1930 — *Die drei von der Tankstelle* (Trei băieţi şi o fericire), r. Wilhelm Thiele (cu Heinz Rühmann, Lilian Harvey); 1931 — *Der Kongress tantzt* (Congresul dansează), r. Erich Charell (cu Lil Dagover, Henri Garat); 1932 — *Ich bei Tag und du bei Nacht* (Eu ziua, tu noaptea), r. Dr. Ludwig Berger (cu Käthe von Nagy); 1933 — *Walzerkrieg* (Farmecul unui vals), r. Dr. Ludwig Berger (cu Madeleine Ozeray, Paul Hörbiger); 1936 — *Boccaccio*, r. Herbert Maish (cu Albrecht Schoenhals, Paul Kemp); 1942 — *Wiener Blut* (Sînge vienez), r. Willi Forst (cu Maria Holst, Hans Moser, Theo Lingen); 1944 — *Junge Adler* (Tînărul Adler), r. Alfred Weidenmann (cu Hardy Krüger, Herbert Hübner); 1950 — *Schön muss man sein* (El trebuie să trăiască), r. Akos von Rathony (cu Anny Ondra); 1951 — *Die verschleirte Maja* (Farmecul lui Dolores), r. Geza von Cziffra (cu Maria Litto); 1953 — *Stern von Rio* (Steaua din Rio), r. K. Neumann; 1961 — *Was macht Papa denn von Italien?* (Ce face tata în Italia?), r. H.D. Schwarz; 1964 — *Das hab'ich von Papa gelernt* (Am învăţat asta de la tatăl meu), r. Axel von Ambesser.

FRÖHLICH, GUSTAV (n. 21.03. 1902, Hanovra), actor german de film. Studii universitare întrerupte. Activitate scenică provincială. Debutează pe ecran în *Metropolis* — alături de Brigitte Helm, într-o partitură expresionistă dificilă, elogiată de critică. La fel de bine primite vor fi şi creaţiile sale din *Visare* şi *Asfalt*

— filme care anticipă realismul psihologic al filmului german din epocă.

Gustav Fröhlich

Marile succese interpretative le datorează însă comediei muzicale gen *Inima mea nu-i dată* şi *Secretul contesei Lubienska*, unde datele sale fizice atrăgătoare, ca şi stilul de joc pasional, de june prim romantic, îi asigură o poziţie artistică de prim rang. Respectînd clişeele repertoriului abordat G.F. îşi va prelungi popularitatea personajului său pînă tîrziu adaptîndu-l, o dată cu vîrsta, rolurilor de compoziţie — nu mai puţin galante şi curtenitoare decît cele din tinereţe.

FLM.: 1926 — *Metropolis*, r. Fritz Lang (cu Heinrich George, Alfred Abel, Fritz Rasp, Brigitte Helm); 1928 — *Heimkehr*, r. Joe May (cu Dita Parlo, Lars Hanson, Jackie Coogan); 1929 — *Asphalt* (Asfalt), r. Joe May (cu Betty Amann, Hans Albers); 1931 — *Kismet* (Destinul), r. William Dieterle (cu Dita Parlo, Wladimir Sokoloff); 1932 — *Die verliebte Firma* (Inima mea nu-i dată), r. Max Ophüls (cu Anny Ahlers, Lien Deyers); 1933 — *Rákoczy Marsch* (Marşul lui Rákoczy), r. Ştefan Székely şi Gustav Fröhlich (cu Camila Horn, Tibor von Halmay); 1934 — *Abenteuer eines Jungen Herrn in Polen* (Secretul contesei Lubienska), r. Gustav Fröhlich (cu Bernhard Goetzke, Olga Tschechowa); 1935 — *Stradivarius*, r. Géza von Bolvary (cu Sybille Schmitz, Albrecht Schoenhals, Harald Paulsen); 1938 — *Die kleine und die grosse Liebe* (Mica şi marea dragoste), r. Josef von Baky (cu Jenny Jugo, Hannes Stelzer); 1941 — *Der Grosse König* (Marele Rege), r. Veit Harlan (cu Otto Gebür, Kristine Söderbaum, Paul Wegener); 1944 — *Das Konzert* (Concertul), r. Paul Verhoeven (cu Hary Liedtke, Mady Rahl); 1948 — — *Das Verlorene Gesicht* (Chipul pierdut), r. Kurt Hoffmann (cu Miriam Hoppe, Paul Dahle); 1951 — *Sünderin* (Păcătoasa), r. Willi Forst (cu Hildegard Kneff, A. Wolf-Jochen); 1953 — *Ehe für eine Nacht* (Căsătorie pentru o noapte), r. Victor Tourjansky (cu Adrian Hover, Hans Liebelt); 1954 — *Ball der Nationen* (Balul naţiunilor), r. Karl Ritter (cu Zsa Zsa Gábor, Ingrid Lutz); 1956 — *Sag nicht Addio* (Nu spune adio), r. Hans H. König (cu W. Markus, H. Nielsen, Hanna Rucker).

FUNÈS, LOUIS DE (n. 31.07.1914, Courbevoie, Seine), actor comic

Funés Louis

francez, de origine portugheză. Cursuri de actorie cu René Simon. S-a produs, cu rezultate nesemnificative, în emisiuni radiofonice şi spectacole de varietăţi. Debutează pe ecran cu roluri episodice încă din 1945, dar în pofida fizicului său particular şi a extraordinarelor posibilităţi expresive ale chipului ori atitudinii scenice *L.F.* nu lasă se întrevadă calităţile unui veritabil stil de joc. Abia după apariţia din *Nevăzut*,

necunoscut şi mai ales din *Pouïc-Pouïc*, L.F. aduce pe ecranul francez arta originală a unui comic de compoziţie de inconfundabil diapazon interpretativ, care-l plasează în eşalonul marilor vedete internaţionale. Frenezia mişcărilor scenice („semaforice"), mobilitatea incomparabilă a măştii hilare ca şi amplitudinea deconcertantă a registrului de caracterizare — comică, grotescă, patetică — fac din L.F. un monstru sacru al ecranului. Talent burlesc înnăscut, spirit ludic prin excelenţă — dedat farsei imprevizibile pe care o savurează cu o satisfacţie nedisimulată, cumva răutăcioasă — L.F. abordează, de regulă, repertoriul comediografic de serie, bucurîndu-se, prin stilul său de joc inimitabil, de o imensă popularitate în ţară şi peste hotare.

FLM.: 1945 — *La tentation de Barbizon* (Tentaţia Barbizonului), r. Jean Stelli (cu Simone Renant, François Périer, Daniel Gélin); 1947 — *Antoine et Antoinette*, r. Jacques Becker (cu Roger Pigaut, Claire Maffeï, Noël Roquevert, Gérard Oury, Gaston Modot); 1949 — *Millionaires d'un jour* (Milionari pentru o zi), r. André Hunebelle (cu Gaby Morlay, Pierre Brasseur); 1952 — *Monsieur Taxi* (Necunoscuta din Taxi), r. A. Hunebelle (cu Michel Simon, Jane Marken); 1954 — *La reine Margot* (Regina Margot), r. Jean Dréville (cu Jeanne Moreau, Françoise Rosay); 1956 — *La traversée de Paris* (Traversînd Parisul), r. Claude Autant-Lara (cu Jean Gabin, Bourvil); 1957 — *Ni vu, ni conu* (Nevăzut, necunoscut), r. Yves Robert (cu Noëlle Adam, Moustache, Claude Rich); 1960 — *Candide*, r. Norbert Carbonneaux (cu Jean-Pierre Cassel, Pierre Brasseur, Nadia Gray, Michel Simon); 1963 — *Faites sauter la banque* (Aruncaţi banca în aer), r. Jean Girault (cu Georges Wilson, Jean-Pierre Marielle); 1964 — *Le Gendarme de Saint Tropez* (Jandarmul din S.T.), r. Jean Girault (cu Geneviève Grad, Jean Lefèbvre); 1966 — *Le grand restaurant* (Marele restaurant), r. Jacques Besnard (cu Bernard Blier, Noël Roquevert, Folco Lulli); 1967 — *Le petit baigneur*, (Micul scăldător), r. Robert Dhéry (cu Robert Dhéry, Franco Fabrizzi); *Fantômas*, r. André Hunebelle (cu Jean Marais, Mylène Démongeot, Robert Dalban); *Fantômas contre Scotland Yard* (Fantômas contra S.Y.), r. André Hunebelle (cu Jean Marais, Mylène Démongeot); *Oscar*, r. Edouard Molinaro (cu Claude Rich, Dominique Page); 1969 — *Hibernatus*, r. Edouard Molinaro; 1971 — *La folie de grandeur* (Mania grandorii), Gérard Oury (cu Alberto de Mendoza, Gabriele Tinti).

FURDUI, DUMITRU (n. 27.10. 1936, Băileşti, Dolj), actor român

Dumitru Furdui

de teatru şi film. Absolvent al I.A.T.C. din Bucureşti. Joacă pe scenele: Teatrul „Nottara", Teatrul pentru tineret, „L.S. Bulandra" şi „Mic". Obţine premiul I la concursul tînărului actor din 1962. Intensă activitate radiofonică şi TV (teleteatru şi emisiuni de divertisment.) Debutează pe ecran în 1962, relevîndu-se ca actor de remarcabilă consistenţă dramatică, dotat cu ample posibilităţi de caracterizare psihologică. În continuare actorul îşi impune, cu o certă pregnanţă artistică, datele gustos parodice sau patetic dramatice ale sensibilităţii

Scanned with OKEN Scanner

sale interpretative. Sinceritatea stilului de joc, temperamentul dramatic neconvenţional, umorismul măştii vor fi utilizate cu maxim profit artistic în *B.D. intră în acţiune* şi *Fraţii*. Activitatea filmică ulterioară, sporadică, nu-i va permite interpretului de teatru aprofundarea unei experienţe cinematografice consecvente fapt care-l va menţine pe *D.F.* aproape exclusiv în planul angajamentelor scenice.

FLM.: 1962 — *Lupeni '29*, r. Mircea Drăgan (cu Colea Răutu, George Calboreanu, Ştefan Ciubotăraşu); 1967 — *Împuşcături pe portativ*, r. Cezar Grigoriu (cu Margareta Pîslaru, Ştefan Bănică, Puiu Călinescu); 1970 — *B.D. intră în acţiune*, r. Mircea Drăgan (cu Toma Caragiu, Sebastian Papaiani, Puiu Călinescu); *Fraţii*, r. Mircea Moldovan şi Gică Gheorghe (cu Ilarion Ciobanu, Emanoil Petruţ, George Calboreanu); 1971 — *B.D. la munte şi la mare*, r. Mircea Drăgan (cu Toma Caragiu, Dem Rădulescu, Ion Finteşteanu); 1975 — *Toamna bobocilor*, r. Mircea Moldovan (cu Marin Moraru, Draga Olteanu, Emil Hossu).

Scanned with OKEN Scanner

G

GABIN, JEAN (pe numele adev. *Jean-Alexis Moncorgé*) (n. 17.05. 1904, Mériel, Seine-et-Oise-m.15.11. 1976, Paris), actor francez de teatru şi film. Apariţii nesemnificative pe scenele de la „Folies-Bergère", „Vaudeville", „Bouffes Parisiens" şi „Moulin Rouge", şi pe ecran (roluri episodice). Angajamentele sale cinematografice vor căpăta contur abia după apariţia din *Golgotha*. De acum acest „cetăţean francez travestit în actor" — cum a fost numit de critică — îşi va purta de la un film la altul masca de „gentleman al periferiei pariziene", cu o autoritate interpretativă care-l impune printre monştrii sacri ai ecranului. Rolurile sale se vor înlănţui într-o nesfîrşită suită de creaţii încununate cu numeroase distincţii artistice internaţionale. *Nopţi marocane*, *Iluzia cea mare*, *Suflete în ceaţă*, *Mizerabilii* şi *Marile familii* — sînt doar cîteva dintre filmele care i-au permis să releve forţa şi resursele unui talent fără cusur. Personalitate copleşitoare, care se oferă admiratorilor fără ostentaţie, J. G. a fost, de-a lungul a peste 90 de creaţii filmice, un actor impresionant prin vitalitatea şi valoarea constantă a creaţiilor sale interpretative.

Jean Gabin

FLM.: 1930 — *Chacun sa chance* (Fiecare cu norocul lui), r. Hans Steinhoff (cu André Urban, Renée Héribel); 1935 — *La bandera* (Nopţi marocane), r. Julien Duvivier (cu Annabella, Lucas Gridoux, Viviane Romance); 1936 — *Les Bas-Fonds* (Azilul de noapte), r. Jean Renoir (cu Louis Jouvet, Robert Le Vigan, Jany Holt, Suzy Prim); *Pépé-Le Moko*, r. Julien Duvivier (cu Gabriel Gabrio, Mireille Ballin, Gaston Modot, Dalio Marcel, Lucas Gridoux); 1937 — *La grande illusion* (Iluzia cea mare), r. Jean Renoir (cu Erich von Stroheim, Pierre Fresnay, Dita Parlo, Marcel Dalio); 1938 — *Quai des brumes* (Suflete în ceaţă), r. Marcel Carné (cu Michèle Morgan, Michel Simon, Pierre Brasseur); 1939 — *Le jour se lève* (Noaptea amintirilor), r. Marcel Carné (cu Arletty, Jules Berry); 1939—1941 — *Remorques* (Remorchere), r. Jean Grémillon (cu Madeleine Renaud, Michèle Morgan); 1943 — *L'imposteur* (Impostorul), r. Julien Duvivier; 1946 — *Martin Roumagnac* (Vipera), r. Georges Lacombe (cu Marlene Dietrich, Marcel Herand); 1950 — *La Marie du port* (Maria din port), r. Marcel

Carné (cu Louis Seigner, Blanchette Brunoy, Nicole Courcel, Julien Carette); 1951 — *Le plaisir* (Plăcerea), r. Max Ophüls (cu Gaby Morlay, Pierre Brasseur, Danielle Darrieux); 1952 — *La minute de vérité* (Minutul de adevăr), r. Jean Delannoy (cu Walter Chiari, Michèle Morgan, Daniel Gélin); 1956 — *Crime et châtiment* (Crimă şi pedeapsă), r. George Lampin (cu Bernard Blier, Marina Vlady, Ulla Jacobsson, Robert Hossein); 1957 — *Les misérables* (Mizerabilii), r. Jean-Pierre le Chanois (cu Bourvil, Danièle Delorme, Bernard Blier); 1958 — *Les grandes familles* (Marile familii), r. Denys de la Patellière (cu Jean Dasailly, Pierre Brasseur, Bernard Blier); 1963 — *Monsieur* (Domnul), r. Jean-Paul Le Chanois (cu Liselotte Pulver, Mireille Darc, Gaby Morlay, Philippe Noiret); 1966 — *Le soleil de voyous* (Soarele vagabonzilor), r. Jean Delannoy; 1968 — *Le tatoué* (Tatuatul); r. Denys de la Patellière; 1969 — *Le clan des siciliens* (Clanul sicilienilor), r. Henry Verneuil (cu Alain Delon, Lino Ventura); 1970 — *Le chat* (Pisica), r. P. Granier-Deferre; 1973 — *Deux hommes dans la ville* (Doi oameni în oraş), r. José Giovanni (cu Alain Delon, Michel Bouquet); 1974 — *Verdict* (Verdictul), r. André Cayatte (cu Sophia Loren); 1976 — *L'année sainte* (Anul sfînt), r. Jean Giraul (cu Danielle Darrieux).

GABLE, CLARK (n. 1.02.1901, Cadiz, Ohio — m. 16.11.1960, Hollywood), actor american de teatru şi film. A studiat, după cum spunea el însuşi, „la şcoala vieţii". Primele noţiuni de actorie le primeşte de la Josephine Dillon, profesoară de dicţie. Debutează pe ecran în *Văduva veselă*. Succesul neaşteptat al unei apariţii pe scenă (într-un rol de gangster) îl predestinează rolurilor de „dur" sau de june prim expansiv şi voluntar — ipostaze care-i asigură o notorietate uriaşă în epocă. Cu partitura din *S-a întîmplat într-o noapte* (Oscar, 1934), „agresivitatea" lui C.G. cedează locul ironiei tandre, umorului fin şi discret. De acum, dimensiunile spiritualizate ale stilului său de joc proliferează către partituri complexe, de o fascinantă încărcătură dramatică, fie că actorul este cuceritor — în filme de dragoste — fie că este, el însuşi, cucerit de gustul pentru aventură — în filme de acţiune. Marea creaţie a carierei lui este rolul Rhett Butler din *Pe aripile vîntului* — victorie durabilă şi încă actuală.

Clark Gable

FLM.: 1925 — *The Merry Widow* (Văduva veselă), r. Erich von Stroheim (cu John Gilbert, Mae Murray); 1931 — *A Free Soul* (Prizoniera dragostei), r. Clarence Brown (cu Norma Shearer, Leslie Howard); 1934 — *It Happened One Night* (S-a întîmplat într-o noapte), r. Frank Capra (cu Claudette Colbert); 1935 — — *Mutiny on the Bounty* (Revolta de pe Bounty), r. Frank Lloyd (cu Charles Laughton); 1939 — *Gone With the Wind* (Pe aripile vîntului), r. Victor Fleming (cu Vivien Leigh, Leslie Howard, Olivia de Havilland, Walter Pidgeon); 1940 — *Strange Cargo* (Încărcătură stranie), r. Frank Borzage (cu Peter Lorre, Joan Crawford); 1946 — Adventure (Aventura), r. Victor Fleming; 1949 — *Command Decision* (Ordinul hotărîtor), r. Sam Wood (cu Walter Pidgeon, Van Johnson); 1950 — *Key to the City* (Cheia oraşului), r. George Sidney (cu Loretta Young); 1952 — *Lone Star* (Steaua singuratică), r. Vincent Sherman (cu Lionel Barry-

Scanned with OKEN Scanner

more, Ava Gardner); 1953 — *Mogambo*, r. John Ford (cu Grace Kelly, Ava Gardner); 1955 — *The Tall Men* (Bărbaţii înalţi), r. Raoul Walsh (cu Jane Russell, Robert Ryan); 1957 — *Band of Angels* (Sclavul eliberat), r. Raoul Walsh (cu Yvonne De Carlo, Sidney Poitier); 1958 — *Run Silent, Run Deep* (Goană tăcută, goană în adînc), r. Robert Wise (cu Burt Lancaster, Jack Warden); 1960 — *The Misfits* (Inadaptaţii), r. John Huston (cu Marilyn Monroe, Montgomery Clift, Eli Wallach).

GÁBOR, MIKLÓS (n. 7.04.1919, Zalaegerszeg), actor maghiar de teatru

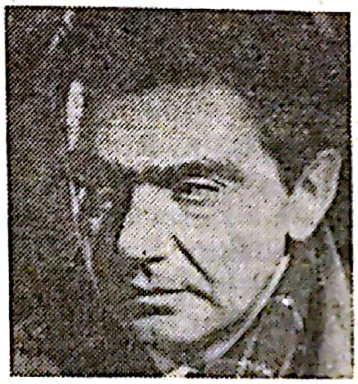

Gábor Miklós

şi film. Absolvent al Academiei de artă din Budapesta. Joacă pe scenele toatrelor „Madách", „Naţional" ş.a., ajungînd treptat una din personalităţile de frunte ale şcolii interpretative maghiare şi un desăvîrşit interpret al teoriilor lui Stanislavski despre aprofundarea psihologică a rolurilor. Creaţiile memorabile din repertoriul dramaturgiei clasice şi contemporane îl atrag în orbita cinematografului. Realizează astfel roluri de remarcabilă forţă dramatică în filmele *Undeva în Europa*, *Căsătorie ciudată* şi *Într-o primăvară la Budapesta*. Marile posibilităţi ale registrului său de caracterizare exprimat cu mijloace pline de simplicitate, dar de întinsă putere evocatoare, au marcat absolut toate creaţiile sale filmice între care acelea din *Alba Regia* şi *Povestea prostiei mele*. Laureat cu Premiul Kossuth. Artist emerit al R.P.U.

FLM.: 1940 — *Beata és az ördög* (Beata şi diavolul), r. György István (cu Éva Szörényi, Antal Páger); 1947 — *Valahol Európában* (Undeva în Europa), r. Géza Radványi (cu Arthur Somlay, Zsuzsa Bánki); 1948 — — *Mágnás Miska* (Contele Miska), r. Márton Keleti (cu Kálmán Latabár, János Sárdy); 1950 — *Különös házasság* (Căsătorie ciudată), r. Márton Keleti (cu Gyula Benkö, Arthur Somlay, Sándor Pécsi); 1950 — *Kis Katalin házassága* (Căsătoria Katalinei), r. Felix Máriássy; 1952 — *Állami Áruház* (Magazin de stat), r. Victor Gertler (cu Kálmán Latabár, Zsuzsa Petress); 1955 — *Budapesti tavasz* (Într-o primăvară la Budapesta), r. Félix Máriássy (cu Zsuzsa Gordon, Mária Mezey); 1961 — *Alba Regia*, r. M. Szemes (cu Tatiana Samoilova); 1962 — *Az utolso vacsora* (Povestea unei nopţi stranii), r. Zoltán Várkony (cu Éva Ruttkai, Antal Páger); *Pirosbetüs hétköznapok* (Concertul mult visat), r. Félix Máriássy (cu Janna Brejchová, Éva Ruttkai); 1964 — *Négy lány egy udvarban* (Patru fete într-o curte), r. Pál Zolnay (cu Mari Töröcsik); 1968 — *Falak* (Ziduri), r. András Kovács (cu István Avar, Bernadette Lafont); 1969 — *Az idö ablakai* (Ferestrele timpului), r. Tamás Fejer (cu Beata Tyskiewicz, Ivan Andonov); 1970 — *N.N a halal angyala* (N.N. îngerul morţii), r. János Hersko (cu Éva Ruttkay).

GARBO, GRETA (pe numele adev. *Greta Lovisa Gustafsson*) (n. 18.

Greta Garbo

09.1905, Stockholm), actriță suedeză de teatru și film. Tînără vînzătoare într-un magazin, G.G. se remarcă în cîteva scurt metraje publicitare care îi deschid calea afirmării artistice. Urmează cursurile Conservatorului de artă dramatică. Debutează pe ecran în *Peter Vagabondul* și se impune în *Legenda lui Gösta Berling* și *Ulița durerii* (turnat în Germania). Marile succese interpretative și recunoașterea internațională aparțin filmelor americane *Torentul* și *Carnea și diavolul*. De pe acum se conturează personajul ei favorit: femeie fatală predestinată cuceririlor distrugătoare. Pentru un timp, va deveni partenera ideală a răsfățatului John Gilbert într-o serie de mari succese ale cinematografului mut. I se va spune „Divina", omagiu adus frumuseții ei stranii, care iradiază o forță de atracție fascinantă, misterioasă. Personajul ei feminin — enigmatic, glacial, distant — a încarnat în epocă un mit pasional de extraordinară popularitate. La un moment dat, în filmul *Ninocika*, jocul actriței surprinde prin accentele unei exuberanțe neașteptate, dar această metamorfoză se dovedește efemeră: imaginea glacială și impenetrabilă a acestei actrițe extrem de rezervate fusese definitiv fixată în conștiința publicului de rolurile ei anterioare. Abandonează cinematograful în 1941. Laureată a criticii new-york-eze pentru rolurile din *Anna Karenina* (1935) și *Dama cu camelii* (1937). Premiul „Oscar" omagial, pentru întreaga activitate (1954).

FLM.: 1922 — *Luffar Peter* (Peter vagabondul), r. Erik A. Petschler (cu Erik A. Petschler); 1924 — *Gösta Berlings saga* (Gösta Berling), r. Mauritz Stiller (cu Gerda Lundegvist, Lars Hanson); 1925 — *Die freudlose gasse* (Ulița durerii), r. Georg Wilhelm Pabst (cu Asta Nielsen, Werner Krauss); 1926 — *The Flesh and the Devil* (Carnea și diavolul), r. Clarence Brown (cu John Gilbert, Lars Hanson); 1927 — *Love* (Anna Karenina), r. Edmund Goulding (cu John Gilbert); *The Divine Woman* (Femeia divină), r. Victor Seastrom (Sjöström) (cu Lars Hanson); 1928 — — *A Woman of Affairs* (Delir), r. Clarence Brown (cu John Gilbert, Douglas Fairbanks jr., Lewis Stone); 1929 — *Wild Orchids* (Orhideea sălbatică), r. Sidney Franklin (cu Lewis Stone, Nils Asther); 1930 — *The Kiss* (Sărutul), r. Jacques Feyder (cu Conrad Nagel, Lew Ayres, Anders Randolf); 1931 — *Susan Lennox, her Fall and her Rise* (Susan Lennox-curtezana), r. Robert Z. Leonard (cu Clark Gable, Jean Hersholt); 1931 — *Inspiration* (Inspirație), r. Clarence Brown (cu Robert Montgomery, Lewis Stone); 1932 — *Grand Hotel*, r. Edmund Goulding (cu Wallace Beery); 1933 — *Queen Christina* (Regina Christina), r. Rouben Mamoulian (cu John Gilbert, Lewis Stone); 1935 — *Anna Karenina*, r. Clarence Brown (cu Denny Reginald, Fredric March, Basil Rathbone); 1936 — *Camille* (Dama cu camelii), r. George Cukor (cu Robert Taylor, Lionel Barrymore); 1937 — *Conquest* (Contesta Walewska), r. Clarence Brown (cu Charles Boyer, Henry Stephenson); 1939 — *Ninotchka*, r. Ernest Lubitsch; 1941 — *The Two Faced Woman* (Femeia cu două fețe), r. George Cukor (cu Melvyn Douglas, Constance Bennett).

GARDNER, AVA (pe numele adev. *Lucy Johnson* sau *Ava Lavinia Gard-*

Ava Gardner

Scanned with OKEN Scanner

ner) (n. 24.12.1922, Smithfield, Carolina de Sud), actriță americană de film. Debutează pe ecran în 1942 — grație exclusiv frumuseții ei brune și temperamentului aprins, meridional. Cu apariția din *Ucigașii* actrița se consacră însă ca interpretă de reală vocație dramatică. Stilul de joc impetuos, în deplin acord cu datele armonioase ale fizicului atrăgător, senzual, nervos, vibrant, i-a permis să realizeze creații memorabile în *Zăpezile de pe Kilimandjaro*, *Contesa desculță*, dar mai ales în *Noaptea iguanei* (Pr. San Sebastiano, 1964).

FLM.: 1942 — *We Were Dancing* (Noi dansăm), r. Robert Z. Leonard (cu Norma Shearer, Melvyn Douglas); 1944 — *Lost Angel* (Îngerul pierdut), r. Roy Rowland (cu Margaret O'Brien, James Craig); 1946 — — *The Killers* (Ucigașii), r. Robert Siodmak (cu Burt Lancaster, Edmund O'Brien); 1949 — *The Great Sinner* (Marele păcătos), r. Henry King (cu Gregory Peck, Melvyn Douglas); 1952 — *Pandora and the Flying Dutchman* (Pandora și Olandezul zburător), r. Albert Lewin (cu James Mason); — *The Snows of Kilimandjaro* (Zăpezile de pe Kilimandjaro), r. Henry King (cu Susan Hayward, Gregory Peck); 1954 — *The Bareffot Contessa* (Contesa desculță), r. Joseph L. Mankiewicz (cu Valentina Cortese, Rossano Brazzi, Humphrey Bogart); 1957 — *The Little Hut* (Micuța cabană), r. Mark Robson (cu David Niven, Stewart Granger, Walter Chiari); 1959 — *On the Beach* (Ultimul țărm), r. Stanley Kramer (cu Frad Astaire, Anthony Perkins, Gregory Peck); 1963 — *Seven Days in May* (Șapte zile în mai), r. John Frankenheimer (cu Burt. Lancaster, Fredric March, Kirk Douglas); 1964 — — *The Night of the Iguana* (Noaptea iguanei), r. John Huston (cu Richard Burton, Deborah Kerr); 1967 — *Mayerling*, r. Terence Young (cu Catherine Deneuve, Omar Sharif, James Mason, Geneviève Page); 1972 — — *The Life and Time of Judge Roy Bean* (Viața și epoca judecătorului Roy Bean), r. John Huston (cu Paul Newman, Anthony Perkins); 1974 — *Earthquake* (Cutremur), r. Mark Robson (cu Charlton Heston); 1975 — — *Permission to Kill* (Permisiunea de a ucide), r. Cyril Frankel (cu Dirk Bogarde); 1976 — *Cassandra Crossing* (Răscrucea Cassandra), r. George Pan Cosmatos.

GARLAND, JUDY (pe numele adevărat *Frances Gumm*) (n. 16.06

Judy Garland

1922, Grand Rapids, Minnesota — m. 22.06.1969, Londra), cîntăreață, dansatoare și actriță americană de film. Debutează pe ecran în *Parada de la Pigskin*. În cuplu cu Mickey Rooney va cunoaște o imensă popularitate în seria cinematografică a „copiilor judecătorului Hardy". La numai 17 ani obține premiul Oscar (1939) pentru rolul din *Vrăjitorul din Oz*. Excepțională cîntăreață și dansatoare, J.G. va deveni una din partenerele celebrilor Gene Kelly și Fred Astaire în numeroase comedii muzicale de succes în epocă precum *Puștii de pe Broadway* și *Întîlnește-mă la St. Louis*. Cu apariția din *S-a născut o stea* actrița își extinde reputația interpretativă către planul superior al creației dramatice, cu care însă nu se va mai întîlni decît tîrziu, în *Procesul de la Nürnberg* (Oscar 1961). În rest J.G. continuă să cînte și să danseze, dar prestigiul de Miss Metro

Goldwyn nu-i procură satisfacțiile interpretative ale rolurilor dramatice, pentru care deține o certă vocație, așa cum o demonstrează apariția tardivă din *Un copil așteaptă*.

FLM.: 1936 — *Pigskin Parade* (Parada de la Pigskin), r. David Butler (cu Betty Grable); 1938 — *Broadway Melody of 1938* (Varietățile Broadway 1938), r. Roy del Ruth (cu Eleanor Powell, Robert Taylor); *Everybody Sing* (Toată lumea cîntă), r. Edwin L. Marin (cu Allan Jones, Fanny Brice); 1939 — *The Wizard of Oz* (Vrăjitorul din Oz), r. Victor Fleming (cu Frank Morgan, Ray Bolger); 1941 — *Babes on Broadway* (Puștii de pe Broadway), r. Busby Berkeley (cu Mickey Rooney, Lewis Stone); *Ziegfeld Girl* (Fata de la Ziegfeld), r. Robert Z. Leonard (cu Lana Turner, James Stewart, Hedy Lamarr); 1944 — *Meet Me in St. Louis* (Întîlnește-mă la St. Louis), r. Vincente Minnelli (cu Margaret O'Brien, Mary Astor, Lucille Brenner); 1946 — *Ziegfeld Follies of 1946* (Varietățile Ziegfeld 1946), r. Vincente Minnelli (cu William Powell, Lucille Ball, Ester Williams, Gene Kelly, Fred Astaire); 1948 — *The Pirate* (Piratul), r. Vincente Minnelli (cu Gene Kelly, Walter Slezak); 1954 — *A Star is Born* (*S-a născut o stea*), r. George Cukor (cu Janeth Gaynor, Fredric March, Adolphe Menjou); 1960 — *Pépé*, r. George Sidney (cu Cantinflas, Edw. G. Robinson, Bing Crosby, Frank Sinatra, Dean Martin, Zsa-Zsa Gábor, Kim Novak, Janet Leigh, Jack Lemmon, Tony Curtis, Greer Garson); 1961 — *The Judgement at Nürnberg* (Procesul de la Nürnberg), r. Stanley Kramer (cu Spencer Tracy, Richard Widmark, Maximilian Schell, Marlene Dietrich, Burt Lancaster); 1964 — *A Child is Waiting* (Un copil așteaptă), r. John Cassavetes.

GASSMAN, VITTORIO (n. 1.09. 1922, Genova), actor și regizor italian de teatru și film. Absolvent al Academiei de artă dramatică din Genova. La numai trei ani de la debutul pe

Vitorio Gassman

scenă își atrage aprecierea unanimă a publicului și criticii, fiind considerat drept unul dintre cei mai buni actori ai generației sale, posesor al unui stil de joc incisiv, inteligent, cu o puternică tentă dramatică. Debutează în cinema în 1946. Aparițiile ulterioare din *Orez amar*, *Giuliano, bandit sicilian*, dar mai ales din *Marele război*, *Depășirea* și *Monștrii* demonstrează că actorul stăpînește arta unui comic suculent și dezinvolt, malițios și persiflant, de factură tipic meridională. Temperamentul, spontaneitatea și vitalitatea stilului său de joc l-au impus printre „monștrii sacri" ai filmului și teatrului italian. Deși continuă să susțină o vie activitate teatrală, V.G. rămîne o prezență de elită a ecranului italian.

FLM.: 1946 — *Preludio d'amore* (Preludiul dragostei), r. Giovanni Paolucci (cu Marina Berti, Maria Michi); 1948 — *Il cavaliere misterioso* (Cavalerul misterios), r. Riccardo Freda (cu Maria Mercader, Yvonne Sanson, Gianna-Maria Canale); 1949 — *Riso amaro* (Orez amar), r. Giuseppe De Santis (cu Silvana Mangano, Raf Vallone, Doris Dowling); 1950 — *Il lupo della Sila* (Lupul din Sila), r. Duilio Coletti (cu Amedeo Nazzari, Silvana Mangano); 1951 — *Anna*, r. Alberto Lattuada (cu Silvana Mangano, Raf Vallone); 1952 — *Il segno di Zorro* (Semnul lui Zorro), r. Mario Soldati (cu Walter Chiari,

Scanned with OKEN Scanner

Delia Scala); 1953 — *La donna più bella del mondo* (Frumoasa frumoaselor), r. Robert Z. Leonard (cu Gina Lollobrigida, Robert Alda); 1956 — *War and Peace* (Război şi pace), r. King Vidor (cu Audrey Hepburn, Henry Fonda, Mel Ferrer, Anita Ekberg); 1958 — *I soliti ignoti* (Veşnicii necunoscuţi), r. Mario Monicelli (cu Carla Gravina, Totò, Claudia Cardinale, Marcello Mastroianni, Renato Salvatori); 1959 — *La grande guerra* (Marele război), r. Mario Monicelli (cu Silvana Mangano, Alberto Sordi, Folco Lulli, Bernard Blier); 1962 — *Il sorpasso* (Depăşirea), r. Dino Risi (cu Jean-Louis Trintignant); *La marcia su Roma* (Marşul asupra Romei), r. Dino Risi (cu Ugo Tognazzi, Roger Hanin); 1963 — *I mostri* (Monştrii), r. Dino Risi (cu Ugo Tognazzi, Michèle Mercier, Marisa Merlini); 1969 — *L'arcangelo* (Arhanghelul), r. Giorgio Capitani; 1970 — *Contestazione generale* (Contestare generală), r. Luigi Zampa; 1971 — *Bouvard e Pécuchet* (Bouvard şi Pècuchet), r. Mario Monicelli; 1972 — *L'udienza* (Audienţa), r. Marco Ferrer; 1974 — — *Profumo di donna* (Parfum de femeie), r. Dino Risi; 1976 — *Il deserto dei tartari* (Deşertul tătarilor), r. Valerio Zurlini (cu Max von Sydow, Jean-Louis Trintignant).

GĂRDESCU, IRINA (n. 26. 02. 1947, Bucureşti), actriţă română de film. Fiica actorului Nicolae Gărdescu. Debutează în cinema la 17 ani relevînd o sigură intuiţie a gestului dramatic, armonios şi convingător. Graţia suavă sau patetică a acestei ingenue temperamentale va fi valorificată prompt în *Gaudeamus igitur* şi *Ultima noapte a copilăriei*. Cu numeroase alte angajamente tînăra actriţă de o feminitate discretă, agreabilă cucereşte prestigiul unei prezenţe interpretative de prim plan. Datorită rolurilor din *Mihai Viteazul*, *Castelul condamnaţilor* sau *Dimitrie Cantemir*, tipul ei îşi defineşte, tot mai precis, tonalitatea dramatică a registrului de caracterizare.
FLM.: 1964 — *La patru paşi de infinit*, r. Francisc Munteanu (cu Silviu Stănculescu, Cella Dima, Mircea Şeptilici, Silvia Fulda); 1965 — — *Gaudeamus igitur*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Şerban Cantacuzino, Sebastian Papaiani, Ileana Dunăreanu, Dem. Rădulescu); 1966 — *Ultima noapte a copilăriei*, r. Savel Ştiopul (cu Anton Tauf, Cornel Guriţă, Silvia Bădescu, Alinta Ciurdăreanu); 1967 — *Cerul începe la etajul III*, r. Francisc Munteanu (cu Silviu Stănculescu, Matei Alexandru, Gheorghe Ionescu-Gion, Emil Hossu); 1970 — *Mihai Viteazul*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Olga Tudorache, György Kovács, Nicolae Secăreanu, Aurel Rogalschi, Ioana Bulcă, Maria Clara-Sebök); 1971 — *Puterea şi adevărul*, r. Manole Marcus (cu Mircea Albulescu Ion Besoiu, Amza Pellea, Octavian Cotescu, Lazăr Vrabie, Dana Comnea, Nineta Gusti); 1973 — *Trei scrisori secrete*, r. Virgil Calotescu (cu Cornel Coman, Nucu Păunescu, Violeta Andrei, Toma Caragiu, Margareta Pogonat); 1975 — *Cantemir*, R. Gheorghe Vitanidis (cu Alexandru Repan, Iurie Darie, Ioana Bulcă, Emanoil Petruţ).

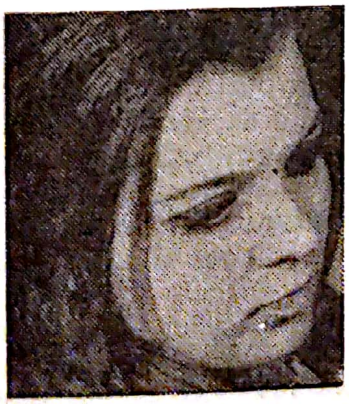

Irina Gărdescu

GÉLIN, DANIEL (n. 19.05.1921, Angers, Maine-et-Loire), actor francez de teatru şi film. Absolvent al

Conservatorului din Paris. Debutează pe ecran în 1941. Se remarcă apoi de la film la film, înregistrînd un mare succes personal cu rolul din *Întîlnire de iulie*. Jocul său complex, de elevată contribuţie dramatică, a fost înrîurit de căutările novatoare ale cercurilor artistice de avangardă din Saint-Germain-des-Près pe care le-a frecventat îndelung. Poziţia lui de „vedetă" a fost justificată de marile reuşite profesionale din *Caruselul*, *Plăcerea* şi *La capătul puterii* — opere antologice unde realizează roluri marcate de facultatea unui stil de joc precumpănitor romantic. FLM.: 1941 — *Premier rendez-vous* (Prima întîlnire), r. Henri Decoin (cu Danielle Darrieux, Fernand Ledoux); 1943 — *Les petites du Quai aux fleurs* (Patru fete îndrăgostite), r. Marc Allégret (cu Odette Joyeux, Louis Jourdan); 1946 — *Martin Roumagnac* (Vipera), r. Georges Lacombe (cu Jean Gabin, Marlene Dietrich); 1950 — *La ronde* (Caruselul), r. Max Ophüls (cu Simone Signoret, Gérard Philipe, Danielle Darrieux, Jean-Louis Barrault, Serge Reggiani, Fernand Gravey); 1951 — *Le plaisir* (Plăcerea), r. Max Ophüls (cu Danielle Darrieux, Pierre Brasseur, Jean Gabin, Martine Carol); 1953 — *La voce del silenzio* (Vocea tăcerii), r. G. W. Pabst (cu Cosetta Greco, Aldo Fabrizi); 1954 —*Napoléon*, r. Sacha Guitry (cu Orson Welles, Michèle Morgan, Maria Schell, Maria Felix, Françoise Arnoul); 1956 — *The Man Who Knew Too Much* (Omul care ştia prea multe), r. Alfred Hitchcock (cu Doris Day, James Stewart); 1960 — *Le testament d'Orophée* (Testamentul lui Orfeu), r. Jean Cocteau (cu Jean Cocteau, Jean Marais, Maria Casarés, Yul Brynner); 1963 — *Vacances a Portugal* (Vacanţe portugheze), r. Pierre Kast; 1966—67 — *Paris brûle-t-il ?* (Arde Parisul?), r. René Clément (cu Simone Signoret, Leslie Caron, Jean-Pierre Cassel, Anthony Perkins, Gert Froebe, Charles Boyer, Orson Welles, Yves Montand, Alain Delon, Kirk Douglas, Jean-Paul Belmondo); 1969 — *Detruire dit-elle* (Distrugeţi, spune ea), r. Marguerite Duras (cu Michel Lonsdale, Catherine Sellers, Henri Garcin); 1970 — *La servante* (Servitoarea), r. Jacques-Paul Bertrand (cu Ulla Jacobsson); 1971 — *Le souffle au coeur* (Suflu la inimă), r. Louis Malle (cu Lea Massari).

GESCHONNECK, ERWIN (n. 27.12.1906, Berlin), actor german de

Erwin Geschonneck

teatru şi film. Joacă pe scenele de amatori, apoi la „Hamburger Kammerspiele", „Berliner Ensemble" şi „Volksbühne". Formaţia sa interpretativă datorează mult întîlnirii cu Brecht care insuflă stilului său de joc simţul caracterizării realiste. Debutează pe ecran în 1947, dar abia în filmele *Inimă rece* şi *Till Eulenspiegel* are posibilitatea să concretizeze lecţiile brechtiene printr-un stil de caracterizare natural, direct, inspirat din modelele realităţilor vii, concrete. Apariţiile din *Cinci cartuşe* şi *Lordul din Alexanderplatz* relevă predilecţia lui E.G. pentru compoziţii puternice, lucide, nelipsite însă de un anumit lirism (opus austerităţii brechtiene) bogat în nuanţe sugeratoare.

FLM.: 1950 — *Das Kalte Herz* (Inimă rece), r. Paul Verhoeven (cu L. Moik, H. Rucker); 1952 — *Schatten über den Inseln* (Umbre deasupra insu-

Scanned with OKEN Scanner

lelor), r. O. Meyer (cu W. A. Kleinau); 1956 — *Der Hauptmann von Köln* (Căpitanul din Köln), r. Slatan Dudow (cu Chr. Bodenstein); 1958 — — *Der Lotterieschwede* (Jucătorul de loterie), r. J. Kunert (cu S. Sutter, G. Simon); 1960 — *Fünf Patronenhülsen* (Cinci cartuşe), r. F. Beyer (cu U. Thein, E. Marian); *Leute mit Flügeln* (Oameni cu aripi), r. K. Wolf (cu B. Krause); 1963 — *Nackt under Wolfen* (Gol printre lupi), r. Frank Beyer (cu Victor Avdiuşko, Krystyn Wojcik); — *Der Andere neben dir* (Lîngă tine trăiesc oameni), r. Ulrich Thein (cu Inge Keller, Jana Brejchová); 1967 — *Ein Lord von Alexanderplatz* (Lordul din Alexanderplatz), r. Günter Reisch (cu Angelica Domröse); *Wir Kaufen eine Feuerwehr* (Să cumpărăm o maşină de pompieri), r. Hans Kratzert (cu Friedel Nowack, Petra Kelling, Jaccki Schwarz); 1970 — *Jeder stibt für sich allein* (Fiecare moare singur).

GILBERT, JOHN (pe numele adev. *John Pringle*) (n. 10.07.1895, Logan, Utah — m. 8.01.1936, Beverly Hills, California), actor american de film. Născut într-o familie de actori. Debutează pe ecran în 1915 şi înregistrează rapid o poziţie de prim plan în ierarhia marilor cuceritori romantici ai cinematografului mut. Acest actor înzestrat care după 1929, în cuplu cu Greta Garbo, cunoscuse o celebritate extraordinară nu va supravieţui sonorului. Atracţia irezistibilă pe care o iradia prezenţa lui „mută", gestul tandru ori eroic, au dispărut aproape complet o dată cu instaurarea filmului vorbit, actorul dezvăluind totodată defecte de dicţie imposibil de retuşat. Stilul său de joc nu s-a putut desprinde de atitudinea scenică, convenţională şi retorică din filmul mut, iar calităţile glasului s-au dovedit hilare. Apariţia din *Căpitanul urăşte marea* este cîntecul de lebădă al unui actor handicapat de realismul necruţător al filmului sonor.

John Gilbert

FLM.: 1915 — *The Mother Instinct* (Instinctul matern), r. Wilfred Lukas (cu Margery Wilson); 1920 — *The White Circle* (Cercul alb), r. Maurice Tourneur; 1922 — *Monte-Cristo*, r. Emmett Flynn (cu Estella Taylor); 1924 — *The Wife of the Centaur* (Soţia centaurului), r. King Vidor (cu Aileen Pringle); *The Wolf Man* (Omul lup), r. Edmund Mortimer (cu Norma Shearer); 1925 — *The Merry Widow* (Văduva veselă), r. Erich von Stroheim (cu Mae Murray, Clark Gable, Roy d'Arcy); *The Big Parade* (Parada cea mare), r. King Vidor (cu Renée Adorée, Lars Hanson, Greta Garbo); 1926 — *The Flesh and the Devil* (Carnea diabolică), r. Clarence Brown (cu Greta Garbo, Edmund Goulding, Lewis Stone); 1927 — *Love* (Anna Karenina), r. Clarence Brown (cu Greta Garbo, Edmund Goulding, Lewis Stone); 1928 — *A Woman of Affairs* (Delir), r. Clarence Brown (cu Greta Garbo, Douglas Fairbanks Jr., Lewis Stone); 1929 — *Show People* (Ce visează fetele), r. King Vidor (cu Charlie S. Chaplin, Douglas Fairbanks, Norma Telmadge, Mae Murray); *Desert Nights* (Nopţi în deşert), r. William Nigh (cu Mary Nolan); 1930 — *Way for a Sailor* (Drum pentru un marinar), r. Sam Wood (cu Leila Hyams); 1931 — *The Phantom of Paris* (Chéri-Bibi/Fantoma Parisului), r. John S. Robertson, (cu Leila Hyams); 1933 — *Queen Chris-*

tina (Regina Cristina), r. Rouben Mamoulian (cu Greta Garbo, Lewis Stone, Akim Tamiroff); 1934 — *The Captain Hates the Sea* (Căpitanul urăşte marea), r. Lewis Milestone (cu Wynne Gibson).

GIRARDOT, ANNIE (n. 25.10. 1931, Paris), actriţă franceză de

Annie Girardot

teatru şi film. Absolventă cu lauri a Conservatorului din Paris, actriţă la „Comédie Française", posesoare a premiului „Suzanne Bianchetti" — 1956, atribuit celor mai buni actori tineri ai teatrului francez. Debutează pe ecran în *Treisprezece la masă* şi graţie talentului excepţional şi a frumoaselor date naturale, cariera actriţei înregistrează o evoluţie ascendentă care o plasează în rîndul celor mai cunoscute interprete franceze. Uşurinţa cu care joacă o va menţine însă mult timp în zona filmului „fără probleme", de serie, posibilităţile ei dramatice, strălucit afirmate pe scenă, nefiind fructificate integral. *În Rocco şi fraţii săi*, *A trăi pentru a trăi* şi *Trei camere în Manhatann* (Cupa Volpi 1965), A.G. relevă, în sfîrşit, facultatea superioară a recitativului nunanţat psihologic şi bogat în resurse emoţionale.
FLM.: 1955 — *Treize à table* (Treisprezece la masă), r. André Hunebelle (cu Micheline Presle, Fernand Gravey, Mischa Auer); 1956 — *Reproduction interdite* (Reproducere interzisă), r. Gilles Grangier (cu Michel Auclair, Giani Esposito); 1958 — *L'amour est un jeu* (Dragostea este un joc), r. Marc Allégret (cu Robert Lamoureux, Yves Noël); 1960 — *Recours en grace* (Cerere de graţiere), r. László Benedek (cu Raf Vallone, Emmanuelle Riva); *Rocco e i suoi fratelli* (Rocco şi fraţii săi), r. Luchino Visconti (cu Renato Salvatori, Alain Delon, Claudia Cardinale, Katina Paxinou, Paolo Stoppa); 1961 — *Le bateau d'Émile* (Vaporul lui Emil), r. Denys de la Patellière (cu Lino Ventura, Pierre Brasseur); 1963 — — *I compagni* (Tovarăşii), r. Mario Monicelli (cu Marcello Mastroianni, Renato Salvatori, Folco Lulli, Bernard Blier, François Périer); 1965 — — *Trois chambres à Manhattan* (Trei camere în Manhatann), r. Marcel Carné (cu Maurice Ronet); 1967 — *Vivre pour vivre* (A trăi pentru a trăi), r. Claude Lelouch (cu Yves Montand, Candice Bergen); 1970 — *Les novices* (Novicele), r. Guy Casaril (cu Brigitte Bardot); 1972 — *La mandarine* (Mandarina), r. Edouard Molinaro (cu Madeleine Renaud, Philippe Noiret); 1973 — *Il n'y a pas de fumée sans feu* (Nu iese fum fără foc), r. André Cayatte (cu Bernard Fresson); 1974 — *Il sospetto* (Suspectul), r. Francesco Maselli (cu Gian Maria Volonté); 1976 — *D'amour et d'eau fraiche* (Despre dragoste şi apă proaspătă), r. Jean-Pierre Blanc (cu Julien Clerc).

GIROTTI, MASSIMO (n. 18.05. 1918, Mogliano), actor italian de

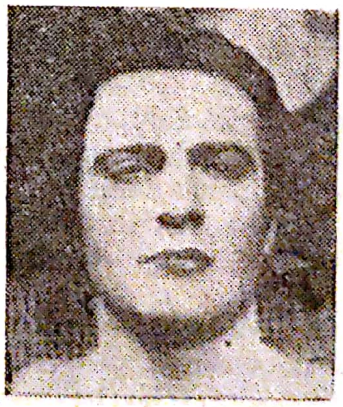

Massimo Girotti

teatru şi film. Studii de drept şi artă dramatică. Debutează pe ecran în 1939. În *Coroana de fier* se afirmă ca un interpret ponderat şi sensibil, deopotrivă de convingător în registrul comic sau dramatic. Stilul său de joc a fost profund marcat de participarea la cîteva din operele reprezentative ale cinematografului italian post-belic între care *Obsesie*, *Vînătoare tragică*, *În numele legii* (Nastro d'argento, 1949), *Roma orele 11* ş.a. După apariţia din *Senso*, M.G. joacă într-o serie de filme inegale nereeditînd succesele anterioare. Popularitatea lui cinematografică se datorează, aproape în întregime, angajamentelor substanţiale din perioada neorealismului. FLM.: 1939 — *Dora Nelson*, r. Mario Soldati; 1940—41 — *La corona di ferro* (Coroana de fier), r. Alessandro Blasetti (cu Elisa Cegani, Gino Cervi); 1942 — *Ossessione* (Obsesie), r. Luchino Visconti (cu Clara Calamaï, Juan De Landa); 1947 — *Caccia tragica* (Vînătoare tragică), r. Giuseppe De Santis (cu Andrea Cecchi, Vivi Gioi); 1949 — *În nome della lege* (În numele legii), r. Pietro Germi (cu Charles Vanel, Camillo Mastrocinque); 1950 — *Cronaca di un amore* (Cronica unei iubiri), r. Michelangelo Antonioni (cu Lucia Bosè, Marika Rowsky); 1952 — *Roma ore 11* (Roma orele 11), r. Giuseppe De Santis (cu Carla Del Poggio, Lucia Bosè); 1954 — *Senso*, r. Luchino Visconti (cu Alida Vali); 1953 — *Un marito per Anna Zaccheo* (Un bărbat pentru Anna Zaccheo), r. Giuseppe De Santis (cu Silvana Pampanini, Amedeo Nazzari); 1956 — — *Souvenir d'Italie* (Amintiri din Italia), r. A. Pietrangeli (cu June Laverick, Isabella Corey); 1957 — *La Venere di Cheronea* (Venus din Cheronea), r. Victor Tourjansky şi Fernando Cerchio (cu Belinda Lee, Jacques Sernas); 1959 — *La 100 chilometri* (Cursa de 100 km), r. G. Petroni (cu Mario Carotenuto, Melisa Merlini); 1960 — *Lettere di una novizia* (Novicele), r. Alberto Lattuada (cu Pascale Petit, Jean-Paul Belmondo); 1963 — *Oro per Cesari* (Aur pentru C.), r. S. Ciuffini şi Ricardo Freda; 1968 — *Teorema*, r. Pier Paolo Pasolini (cu Silvana Mangano); 1969 — *Medeea*, r. Pier Paolo Pasolini; 1973 — *Les voraces* (Banda vorace), r. Sergio Gobbi; 1976 — *L'innocente* (Inocentul), r. Luchino Visconti (cu Laura Antonelli).

GISH, LILLIAN (pe numele adev. *Lilian De Guiche*) (n. 14.10.1896,

Lilian Gish

Springfield, Ohio), actriţă americană de teatru şi film. Joacă pe scenă de la 6 ani cu numele artistic *Alice Niles*. Debutează în cinema în 1912 sub conducerea lui D.W. Griffith care i-a retuşat dezavantajele staturii mărunte filmînd-o în gros-plan pentru a-i releva expresivitatea fotogenică a chipului delicat şi graţios. Rînd pe rînd, marile opere ale regizorului — *Intoleranţa*, *Crinul strivit*, *Drumul spre răsărit* ş.a. fac apel la prezenţa acestei făpturi încîntătoare-întruchipare a inocenţei- capabile să confere rolurilor o forţă dramatică plină de patetism. Către maturitate, statura ei micuţă şi fragilitatea siluetei îi permit să încarneze tipuri adolescentine cu o naturaleţe care nu-i trădează vîrsta reală.
FLM.: 1912 — *An Unseen Enemy* (Un duşman nevăzut), r. David Wark Griffith; 1913 — *Judith of Bethulia* (Judith din Bethulia), r. D.W. Grif-

fith (cu Dorothy Gish, Blanche Sweet); 1915 — *The Birth of a Nation* (Naşterea unei naţiuni), r. D.W. Griffith (cu Henry B. Walthall, Elmer Clifton); 1916 — *Intolerance* (Intoleranţa), r. D.W. Griffith (cu Mae Marsh, Howard Gaye, Constance Talmadge); 1918 — *Hearts of the World* (Inimile lumii), r. D.W. Griffith (cu Erich von Stroheim, Dorothy Gish); 1919 — *Broken Blossoms* (Crinul strivit), r. D.W. Griffith (cu Richard Barthelmess, Donald Crisp); 1920 — *Way Down East* (Drumul spre răsărit), r. D.W. Griffith (cu Richard Barthelmess, Norma Shearer, Kate Bruce); 1923 — *The White Sister* (Sora albă), r. Henry King (cu Ronald Colman, Charles Lane); 1928 — *The Wind* (Vîntul), r. Victor Sjöström (cu Lars Hanson, Dorothy Cummings, Montagu Love); 1930 — *One Romantic Night* (Nopţi de dragoste), r. Paul L. Stein (cu Rod La Roque); 1934 — *His Double Life* (Moartea civilă), r. A. Hopkins şi Cecil B. De Mille (cu Roland Young, Montagu Love); 1942 — *Commandos Strike at Dawn* (Comandanţii atacă în zori), r. John Farow (cu Paul Muni, Anna Lee); 1948 — *Portrait of Jennie* (Portretul lui Jennie), r. William Dieterle (cu Jennifer Jones, Joseph Cotten, Ethel Barrymore); 1955 — *The Cobweb* (Pînza de păianjen), r. Vincente Minnelli (cu Richard Widmark, Lauren Bacall); 1958 — *Orders to Kill* (Ordin să ucizi), r. Anthony Asquith (cu Paul Massie, Eddie Albert); 1964 — *Hallelujah the Hills* (Aleluia dealuri), r. Adolfas Mekas; 1967 — *The Comedians* (Comedianţii), r. Peter Glenville (cu Richard Burton, Elizabeth Taylor, Alec Guiness, Peter Ustinov).

GIUGARU, ALEXANDRU (n. 23.06.1897, Huşi), actor român de teatru şi film. Absolvent al Conservatorului de artă dramatică din Bucureşti. Debutează pe scenă în 1916 devenind, curînd, o vedetă populară a repertoriului revuistic şi operetistic dintre cele două războaie mondiale. Se afirmă pe ecran într-o

Alexandru Giugaru

perioadă timpurie a filmului românesc, dar consacrarea de prestigiu o datorează dec. 6. Se pot nota la activul său excelentele creaţii din *Directorul meu*, *Două lozuri* şi *D'ale carnavalului* — momente de fervoare comică şi nedezmînţit relief expresiv. Datele caricaturale şi parodice ale stilului său de joc, ca şi autentica vocaţie a caracterizărilor comico-dramatice vor străluci în operele *Bădăranii*, *Tudor* şi *Haiducii*. Artist al poporului.

FLM.: 1925 — *Năbădăile Cleopatrei*, r. Ion Şahighian; *Legenda celor două cruci*, r. Gheorghe Popescu; 1926 — *Cererea în căsătorie*, r. Jean Mihail; 1942 — *O noapte furtunoasă*, r. Jeen Georgescu (cu Radu Beligan, Floriac Demion, Maria Maximilian, Iordănescu-Bruno, George Demetru); 1953 — *O scrisoare pierdută*, r. Sică Alexandrescu şi Victor Iliu (cu Niki Atanasiu, Marcel Anghelescu, Costache Antoniu, Radu Beligan); 1955 — — *Directorul nostru*, r. Jean Georgescu; 1957 — *Două lozuri*, r. Gheeoghe Naghi şi Aurel Miheles (cu Grigore Vasiliu-Birlic, Dorina Done, Marcel Anghelescu Ion Iancovescu, Mircea Constantinescu); 1962 — *Tudor*, r. Lucian Bratu (cu Emanoil Petruţ, George Vraca, Geo Barton, George Măruţă, Toma Dimitriu, Fory Eterle); 1964 — *Mofturi 1900*, r. Jean Georgescu (cu Vasile Tomazian, Geo Barton, H. Nicolaide);

Scanned with OKEN Scanner

1965 — *Haiducii*, r. Dinu Cocea (cu Ion Besoiu, Marga Barbu, Amza Pellea, Elisabeta Jar, Fory Etterle, Ion Finteşteanu, Toma Caragiu); 1967 — *Răpirea fecioarelor*, r. Dinu Cocea (cu Emanoil Petruţ, Marga Barbu, George Constantin, Toma Caragiu, Olga Tudorache, Gheorghe Ionescu-Gion); 1968 — *Vin cicliştii*, r. Aurel Miheles (cu Ana Széles, Ştefan Tapalagă, Mircea Albulescu, Dem Rădulescu, Nicu Constantin, Ştefan Bănică).

GODDARD, PAULETTE (pe numele adev. *Pauline Levy*) (n. 3.06.

Paulette Goddard

1911, Great Neck, Long Islands), dansatoare şi actriţă americană de teatru şi film. S-a afirmat ca o stea de primă strălucire în celebrul corp de balet şi operetă „Florenz Ziegfeld". Debutează pe ecran în 1935, ca parteneră a lui Chaplin în *Timpuri noi*. Un al doilea rol, susţinut în *Dictatorul*, îi confirmă talentul dramatic excepţional, subliniat de datele unui temperament contradictoriu, aci delicat şi timid, aci vulcanic, impetuos. În continuare va juca în filme de aventuri, tragi-comedii, filme de costume, melodrame — pelicule de serie cărora prezenţa ei plină de graţie şi stilul de joc scînteietor le-a oferit în timp durabilitate şi justificare artistică. Sensibilitatea capricioasă a acestei interprete „recalcitrante" şi-a dezvăluit marile posibilităţi expresive de-a lungul a numeroase creaţii între care *Jurnalul unei cameriste*, *Soţul ideal* ş.a., dar niciuna dintre ele nu o egalează pe aceea a debutului (*Timpuri noi*).

FLM.: 1935 — *Modern Times* (Timpuri noi), r. Charles Sp. Chaplin (cu Chester Conklin, Charles Chaplin); 1939 — *The Woman* (Femeia), r. George Cukor (cu Norma Shearer, Joan Fontaine, Rosalind Russell, Joan Crawford); 1940 — *The Great Dictator* (Dictatorul), r. Charles Chaplin (cu Chaplin, Jac Oakie, Reginald Gardner); 1941 — *Reap the Wild Wind* (Seceră vîntul sălbatic), r. Cecil B. de Mille (cu Ray Milland, John Wayne); 1946 — *The Diary of a Chambermaid* (Jurnalul unei cameriste), r. Jean Renoir (cu Jean Renoir, Hurd Hatfield, Burgess Meredith); 1947 — *Unconquered* (Neînvinşii), r. Cecil B. De Mille (cu Gary Cooper, Boris Karloff); 1948 — *An Ideal Husband* (Soţul ideal), r. Alexander Korda (cu Michael Wilding, Glynis Johns); 1949 — *Anna Lucasta*, r. Irving Rapper (cu Broderick Crawford, William Bishop, Oscar Homolka); 1952 — *Babes of Bagdad* (Cele 1001 de fete ale Bagdadului), r. Edgar G. Ulmer (cu Gypsy Rose-Lee, John Boles); 1954 — *Charge of the Lancers*, (Atacul lăncierilor), r. William Castle (cu Jean-Pierre Aumont); 1963 — *Gli indiferenti* (Indiferenţii), r. Francesco Maselli (cu Rod Steiger, Claudia Cardinale).

GOETZKE, BERNHARD (n. 1884, Danzig), actor german de teatru şi

Bernhard Goetzke

film. Debutează pe ecran în filmul *Normîntul hindus* alăturîndu-se marilor interpreți ai vremii grație originalității dramatice a recitativului ca și excepționalei fotogenii a chipului. În *Frații Karamazov* și *Moartea obosită*, chipul marmorean, glacial și de nepătruns al actorului are o forță de sugestie memorabilă, în deplin acord cu datele expresioniste ale acestor opere. După aparițiile din *Dr. Mabuse* și *Nibelungii*, *B.G.* devine unul din cei mai reprezentativi interpreți ai expresionismului german prin stilul său de joc insolit, fantast, de o intensă încărcătură dramatică. Creațiile lui din filmele sonore *Mătrăguna*, *Michel Strogoff* și *Münchhausen* dețin aceeași putere de evocare psihologică, deși resursele lor expresive se întemeiază pe recitativul sobru, rezervat, realist. FLM.: 1921 — *Brüder Karamazoff* (Frații Karamazov), r. Dimitri Buchowietzky (cu Emil Jannings, Werner Krauss, Fritz Körtner); *Der Müde Tod* (Moartea obosită), r. Fritz Lang (cu Lil Dagover, Walter Janssen); 1922 — *Dr. Mabuse, der Spieler* (Dr. Mabuse, jucătorul), r. Fritz Lang (cu Rudolf Klein-Rogge, Alfred Abel, Paul Richter); 1924 — *Die Niebelungen* (Nibelungii), r. Fritz Lang (cu Paul Richter, Margareta Schoen, Theodor Loos); 1929 — *Dreyfus*, r. Richard Oswald (cu Fritz Körtner, Albert Bassermann, Heinrich George, Fritz Rasp); 1930 — *Alraune* (Mătrăguna), r. Richard Oswald (cu Brigitte Helm, Harald Paulsen); 1933 — — *Moral und Liebe* (Păcat și iubire), r. Georg Jaccoby (cu Grete Mosheim, Oskar Homolka, Camilla Horn); 1934 — *Abenteuer eines jungen Herrn in Polen* (Secretul contesei Lubiewska), r. Gustav Fröhlich (cu Gustav Fröhlich, Olga Tschechowa); 1936 — — *Michael Strogoff der Kurier des Zaren* (Michael Strogoff), r. Richard Eichberg și Jacques de Baroncelli (cu Adolf Wohlbruck, Colette Darfeuil, Charles Vanel); 1939 — *Robert Koch, der Bekämpfer des Todes* (Koch/Omul care a înfruntat moartea), r. Hans Steinhoff (cu Emil Jannings, Werner Krauss, Rudolf Klein-Rogge); 1942 — *Münchhausen*, r. Josef von Baky (cu Hans Albers, Brigitte Horney, Ilse Werner).

GRANGER, STEWART pe numele adevărat *James Lablache Stewart*) (n. 6.05.1913, Londra). Absolvent al școlii de artă dramatică „Webber-Douglas". Joacă pe scene ambulante și apoi în marile teatre londoneze, alături de Vivien Leigh, Flora Robson și Lilian Braithwaite. Debutează în cinema în 1939. De-a lungul angajamentelor ulterioare, *S.G.* pune în valoare datele unei formații profesionale solide, tipic engleze, un stil de joc subtil, nunanțat, bogat în sugestii. Distincția masculină și eleganța gestului scenic l-au impus ca cuceritor romantic al cărui stil de joc este, în epocă, mai puțin convențional decît al colegilor săi de pe continent. *S.G.* a dat viață, în numeroase opere, personajului său romantic prelungind pe ecran, o dată cu transferul la Hollywood, tradiția marilor cuceritori ai cinematografului. Cu timpul *S.G.* a evoluat către ipostaza omului de acțiune — mai puțin distins, dar neîndoios mai real, energic și întreprinzător, în filme de aventuri, western-uri și polițiste. FLM.: 1939 — *So This is London* (O noapte la Londra), r. Thornton Freeland (cu George Sanders, Berton Churchill); 1942 — *Secret Mission* (Contraspionaj), r. Harold French (cu Hugh Williams, James Mason); 1944 — *Fanny by Gaslight* (În umbra felinarului), r. Anthony Asquith (cu James Mason, Phyllis Calvert); 1948 — *Blanche Fury* (Furia albă), r. Marc Allégret (cu Valerie Hobson, Walter Fitzgerald); *Saraband for Dead* (Sarabandă pentru un mort), r. Basil Dearden (cu Joan Greenwood, Flora Robson); 1952 — *The Prisoner of Zenda* (Prizonierul din Zenda), r. Richard Thorpe (cu Deborah Kerr, James Mason); 1954 —

Scanned with OKEN Scanner

Beau Brummel (Frumosul Brummel), r. Curtis Benhardt (cu Elizabeth Taylor, Peter Ustinov); 1956 — *The Last Hunt* (Ultima vînătoare), r. Richard Brooks (cu Robert Taylor, Lloyd Nolan); 1960 — *North to Alaska* (În Nord, spre Alaska), r. Henry Hathaway (cu John Wayne, Capucine); 1961 — *The Secret Partner* (Partenerul secret), r. Basil Dearden; 1962 — *Swordsman of Siena* (Spadasinul din Siena), r. E. Perier; 1964 — *The Secret Invasion* (Invazia secretă), r. Roger Corman; 1966 — *Unter Geiern* (Printre vulturi), r. Alfred Vohrer (cu Pierre Brice, Elke Sommer); 1969 — *The Trigon Factor*, r. C. Frankel.

GRANT, CARY (pe numele adev. *Archibald Alexander Leach*) (n. 18.01.

Cary Grant

1904, Bristol, Anglia), actor american de teatru și film, de origine engleză. S-a afirmat ca actor, cîntăreț și acrobat pe scenele de pe Broadway, în spectacole de revistă. Debutează în cinema în 1931. Eleganța naturală, alura bărbătească, dicția ezitantă, tărăgănată, ea însăși expresivă, l-au impus pe ecran ca june prim dramatic și fantezist în cuplu cu mari vedete feminine ale vremii, precum Marlene Dietrich ori Mae West. Colaborarea lui cu cîțiva dintre marii regizori contribuie la împlinirea resurselor sale profesionale relevate plenar în *Acest adevăr sacru* (Oscar 1937) și în numeroase alte roluri fanteziste și cvasi-dramatice. C.G. a fost preferat și de Hitchcock pentru jocul său fin, subtil și nuanțat pînă la echivoc, capabil să amplifice atmosfera de ambiguitate, de groază și suspense, atît de necesară filmelor sale demistificatoare, gen *Suspiciune* și *Notorius*. FLM.: 1931 — *This Is the Night* (Doamna și-a pierdut rochița), r. Frank Tuttle; 1932 — *Blond Venus* (Viciul blond), r. Joseph von Sternberg (cu Marlene Dietrich, Herbert Marshall) 1934 — *I'm not Angel* (Nu sînt înger), r. Wesley Ruggles (cu Mae West); 1937 — *The Awful Truth* (Adevărul îndrăcit), r. Leo McCarey (cu Irene Dunne); *Topper* (Fantoma blondă), r. Norman Z. Mc Leod (cu Constance Bennett, Roland Young); 1940 — *The Philadelphia Story* (Poveste din Philadelphia), r. George Cukor (cu Katharine Hepburn, James Stewart); 1941 — *Suspicion* (Bănuiala), r. Alfred Hitchcock (cu Joan Fontaine, Cedric Hardwicke); 1942 — *The Talk of the Town* (Orașul în fierbere), r. George Stevens (cu Jean Arthur, Ronald Colman, Ingram Rex); 1946 — *Notorius*, (Înlănțuiții), r. Alfred Hitchcock (cu Claude Rains, Ingrid Bergman); 1950 — *Crisis* (Caz de conștiință), r. Richard Brooks (cu Gilbert Roland, José Ferrer, Paula Raymond, Ramon Novarro); 1952 — *Monkey Business* (Afacerea maimuțelor), r. Howard Hawks (cu Ginger Rogers, Marilyn Monroe); 1955 — *To Catch a Thief* (Vînătoare de hoți), r. Alfred Hitchcock (cu Grace Kelly, Charles Vanel); 1957 — *The Pride and the Passion* (Orgoliul și pasiunea), r. Stanley Kramer (cu Frank Sinatra, Sophia Loren); 1958 — *Indiscreet* (Indiscreție), r. Stanley Donen (cu Ingrid Bergman, Cecil Parker); 1960 — *The Grass Is Greener* (Iarba a înverzit), r. Stanley Donen (cu Robert Mitchum, Peter Sellers, Deborah Kerr, David Nieven); 1965 — *Charade* (Șarada), r. Stanley Donen (cu Audrey Hepburn, George Kennedy, James Coburn); 1967 — *Walk, Don't Run* (Să ne plimbăm, să nu fugim), r. Charles Walters.

GRAY, NADIA (pe numele adev. *Nadia Kujnir Herescu*) (n. 27.11.

Nadia Gray

1923, Bucureşti), actriţă italiană de teatru şi film, de origine română. Studii secundare în Franţa. Studii de actorie în patrie cu Marietta Sadova. Joacă pe scena de la „Comedia" din Bucureşti sub numele Nadia Cantacuzino. Debutează pe ecran în 1948. În continuare devine o interpretă binecunoscută marilor studiouri europene, dar filmografia ei bogată consemnează mai ales roluri de modestă angajare dramatică. Cea mai bună creaţie personală: rolul femeii divorţate din *La dolce vita* — triumf artistic tardiv datorat lui Fellini care a intuit şi a valorificat, într-o manieră admirabilă, calităţile ei profesionale.

FLM.: 1948 — *L'inconnu d'un soir* (Necunoscutul dintr-o seară), r. Max Neufeld (cu Raymond Rouleau, Claude Dauphin); 1951 — *The Valley of Eagles* (Valea vulturilor), r. Terence Young (cu Jack Werner, John McCallum); *Night Without Stars* (Noapte fără stele), r. Anthony Pelissier (cu David Farrar); 1952 — *Moglie per una notte* (Soţie pentru o noapte), r. Mario Camerini (cu Gino Cervi, Gina Lollobrigida); — *Puccini, vissi d'arte, vissi d'amore* (Puccini), r. Carmine Gallone (cu Gabriele Ferzetti, Paolo Stoppa); 1954 — *Casta diva*, r. Carmine Gallone (cu Maurice Ronet, Antonella Lualdi); 1955 — *Il folco d'oro* (Şoimul de aur), r. Carlo Lodovico Bragaglia (cu Massimo Serato, Anna Maria Ferrero); 1956 — *Folies-Bergère*, r. Henri Decoin (cu Eddie Constantine, Zizi Jeanmaire, Yves Robert, Pierre Mondy); 1957 — *Vacanze a Ischia* (Vacanţă la Ischia), r. Mario Camerini (cu Vittorio De Sica, Myriam Bru, Paolo Stoppa); 1959 — *La dolce vita*, r. Federico Fellini (Marcello Mastroianni, Anita Ekberg, Anouk Aimée, Magali Noël, Yvonne Fourneaux, Alain Cuny, Lex Barker); 1962 — *Mr. Topaze* (Domnul Topaze), r. Peter Sellers, (cu Leo McKern, Herbert Lom, Peter Sellers); 1964 — *Maniac* (Maniacul), r. M. Carreras.

GRIDOUX, LUCAS (n. 1896, România — 22.04.1952, Paris), actor francez de teatru şi film, de origine română. Face o frumoasă carieră teatrală pe scena de la „Vieux-Colombier" şi în trupa lui Gaston Batty. Debutează pe ecran în 1931. Actorul va promova în cinema (spre surprinderea celor care-i cunosc marile calităţi profesionale), tipologia durilor şi a personajelor aparţinînd lumii interlope: escroci, bandiţi, delatori, spioni. Inteligenţa interpretului le conferă o autenticitate psihologică exemplară şi un simţ aproape pedant al detaliului de caracterizare, aşa cum este portretul inspectorului de poliţie *Sliman* din *Pépé-Le Moko*. Între cele două războaie, L.G. deţinea prestigiul actorului care nu dă greş în conturarea personajelor ce vieţuiesc la periferia justiţiei şi a moralei sociale. În peste 100 de roluri, extinse şi în afara repertoriului care l-a consacrat, L.G. a servit magistral intenţiile dramaturgice ale unor subiecte ca *Golgotha*, *Nemuritoarea iubire*, *Orientul în flăcări* ş.m.a.

FLM.: 1931 — *L'amour à l'americaine* (Dragoste în stil american), r. Claude Heymann (cu André Luguet, Spinelly); 1934 — *Rapt* (Răpirea), r. Dimitri Kirsanoff (cu Dita Parlo, Reymond Vital, Nadia Sibirskaia); 1935 — *Golgotha*, r. Julien Duvivier

(cu Robert Le Vigan, Harry Baur, Jean Gabin); 1936 — *Un grad amour de Beethoven* (Iubirea nemuritoare), r. Abel Gance (cu Harry Baur, Annie Ducaux, Jean-Louis Barrault); *Pépé-Le Moko*, r. Julien Duvivier (cu Jean Gabin, Mireille Balin); 1937 — *La citadelle du silence* (Cetatea tăcerii), r. Marcel L'Herbier (cu Annabella, Pierre Renoir); 1938 — *Les pirates du rail* (Orientul în flăcări). r. Christian-Jaque (cu Erich von Stroheim, Charles Vanel); *Tempête sur l'Asie* (Furtună de-asupra Asiei), r. Richard Oswald (cu Conrad Veidt, Sessue Hayakawa, Madeleine Robinson); 1946 — *Panique* (Panică), r. Julien Duvivier (cu Michel Simon, Viviane Romance); 1947 — *Cargaison clandestine* (Încărcătură clandestină), r. Alfred Rode (cu Käthe von Nagy, Luis Mariano, Junie Astor, Pierre Renoir); 1951 — *Le clochard milliardaire* (Cerşetorul miliardar), r. Léopold Gomez (cu Henri Guisol, Jacqueline Gauthier).

GRIFFITH, CORINNE (pe numele adev. *Corinne Scott*) (n. 24.11.1899,

Corinne Griffith

Texarcana, Arkansas), actriţă americană de film. Studii de balet clasic şi modern. Debutează în cinema în 1916, în roluri de femeie fatală pe care le susţine cu o surprinzătoare vocaţie dramatică. Pe parcursul carierei abandonează tipologia de vampă devenind o ingenuă candidă şi graţioasă, de o prospeţime strălucitoare. Inocenţa tandră şi învăluitoare, atracţia calmă şi suavă a datelor fizice, dulceaţa chipului şi emoţia gingaşă a feminităţii îi conferă actriţei un prestigiu inconfundabil în epocă, fiind supranumită „*The Orchid Lady*" şi „*The Orchidaceus Star*". Angajamentele ei din *Grădina răului*, *Divina doamnă* şi *Trafalgar* pun în valoare intensa vibraţie dramatică a uneia dintre cele mai delicate şi sensibile actriţe din cinematograful mut.
FLM.: 1922 — *The Common Law* (Legea comună) (cu Conway Tearle, Clara Kimball); 1924 — *Six Days* (Şase zile), r. Charles Brabin (cu Frank Mayo); *Declasse* (Căderea din Olimp), r. Robert Vignola (cu Lloyd Hughes, Clive Brook); 1926 — *Infatuation* (Înfumurarea), r. Irving Cummings; 1927 — *The Garden of Eden* (Grădina raiului), r. Lewis Milestone (cu Douglas Fairbanks jr.); *Lady in Ermine* (Doamna în hermină), r. James Flood (cu Einar Hansen, Francis X. Bushman); 1928 — *Three Hours* (Trei ore), r. James Flood (cu Hobart Bosworth); 1929 — *Prisoners* (Prizonierii), r. William A. Seiter (cu Otto Matiesen, Julianne Johnston); *Smiling Iris Eyes* (Ochi zîmbitori), r. Victor Fleming (cu Colleen Moore, Edmund Lowe); *The Divine Lady* (Regina neîncoronată), r. Frank Lloyd (cu Victor Varconi); 1930 — *Lilies of the Field* (Lăcrămioarele), r. Alexander Korda (cu Virginia Bruce, John Loder); 1932 — *Lily Christine* r. Paul L. Stein (cu Colin Clive).

GUINESS, Sir ALEC (n. 2.04. 1914, Londra), actor englez de teatru şi film. Studii de actorie cu John Gielgud, Martin Hunt şi Fay Compton. Joacă pe scena „Old Vic", sub conducerea lui Laurence Olivier. Debutează în cinema în 1946, în *Marile speranţe*, cu o realizare excepţională prelungită apoi cu compoziţia dramatică a personajului *Fagin* din *Oliver Twist*. Cu aceste creaţii A.G. ajunge unul din monştrii sacri al ecranului englez, un actor de notorietate internaţională pentru care nu

există nici roluri preferate, nici roluri dificile. Cariera sa interpretativă este

Alec Guiness

de un eclectism repertorial rar întîlnit în istoria filmului, dar creațiile sînt remarcabile, actorul posedînd o facultate proteică a dedublării. Laureat cu Oscar 1957 *(Podul de pe rîul Kwai)*, Cupa Volpi 1958 *(La botul calului)*. FLM.: 1946 — *Great Expectations* (Marile speranțe), r. David Lean (cu John Mills, Valerie Hobson); 1948 — *Oliver Twist*, r. David Lean (cu John Howard Davies, Robert Newton); 1949 — *King Hearts and Coronets* (Inimi nobile și alese/Noblețea obligă), r. Robert Hamer (cu Valerie Hobson, Dennis Price); 1953 — *The Captain's Paradise* (Paradisul căpitanului), r. Anthony Kimmins (cu Yvonne De Carlo, Celia Johnson); 1954 — *The Prisoner* (Pușcăriașul), r. Peter Glenville (cu Jack Hawkins, Kenneth Griffith); 1956 — *The Lady Killers* (Ucigașii de femei), r. Alexander Mackendrick (cu Katie Johnson, Cecil Parker, Peter Sellers); 1957 — *The Bridge on the River Kwai* (Podul de pe rîul Kwai), r. David Lean (cu William Holden, Jack Hawkins, Sessue Hayakawa); 1958 — *The Horse's Mouth* (La botul calului), r. Ronald Neame; 1959 — *Our Man in Havana* (Omul nostru din Havana), r. Carol Reed (cu Ralph Richardson, Noël Coward, Maureen O'Hara); 1962 — *Lawrence of Arabia* (Lawrence al Arabiei), r. David Lean (cu Anthony Quinn, Peter O'Toole, Claude Rains, José Ferrer, Arthur Kennedy, Omar Sharif); 1963 — *Damn the Defiant !* (Blesteamă-l pe provocator !); r. L. Gilbert; 1964 — *The Fall of the Roman Empire* (Căderea imperiului roman), r. Anthony Mann (cu James Mason, Christopher Plummer, Omar Sharif, Sophia Loren); 1965 — *Hotel Paradiso* (Hotel Paradis), r. Peter Glenville (cu Gina Lollobrigida); — *Dr. Jivago*, r. David Lean (cu Tom Courtenay, Julie Christie); 1967 — *The Comedians* (Comedianții), r. Peter Glenville (cu Richard Burton, Elizabeth Taylor, Peter Ustinov, Lillian Gish); 1970 — *Cromwell*, r. Ken Hughes (cu Richard Harris); 1971 — *Fratello sole, sorella luna* (Fratele soare, sora lună), r. Franco Zeffirelli; 1973 — *Hitler: The Last Then Days* (Hitler: ultimile zece zile), r. Ennio De Concini (cu Simon Ward).

Scanned with OKEN Scanner

H

HANSON, LARS (n. 26.07.1886, Göteborg, Suedia), actor suedez de teatru şi film. Studii de actorie la şcoala dependentă de „Kungliga Dramatiska Teatern". S-a impus în epocă ca interpret ideal al repertoriului strindbergian. Debutează pe ecran în 1913, justificînd prin excepţionala forţă a recitativului dramatic prestigiul de mare actor al scenei şi ecranului suedez. Fotogenia particulară a chipului, complexitatea stilului de joc-reflexiv, subtil şi interiorizat — i-au permis să abordeze o vastă galerie de partituri dramatice. Angajamentele din patrie *(Gösta Berling)* sau de la Hollywood *(Scrisoarea roşie, Femeia divină, Vîntul)* pun în lumină prestanţa armonioasă a fizicului său viguros, dublat de calităţile registrului de caracterizare sigur, precis şi incisiv în desenul psihologic. FLM.: 1916 — *Therese*, r. Victor Sjöström (cu Albin Laven, Lilli Beck); 1918 — *Tosen Fran Stormyrtotpret* (Fiica turbăriei), r.V. Sjöström (cu Greta Aimroth, Karin Molander); 1923 — *Gösta Berlings Saga* (Legenda lui Gösta Berling), r. Maurice Stiller (cu Greta Garbo); 1926 — *The Scarlett Letter* (Scrisoarea roşie), r. Victor Sjöström (cu Lillian Gish); *The Flesh and the Devil* (Carnea şi diavolul), r. Clarence Brown (cu Greta Garbo, John Gilbert); 1927 — *The Divine Woman* (Femeia divină), r. Victor Sjöström (cu Greta Garbo); 1928 — *The Wind* (Vîntul), r. Victor Sjöström (cu Lillian Gish); 1929 — *The Informer* (Denunţătorul), r. Arthur Robinson; 1934 — *Polar Stürme* (Furtună polară), r. Johannes Häussler (cu Luis Trenker); 1935 — *Valborgsmässoafton* (Nopţi de primăvară), r. Gustav Edgren (cu Ingrid Bergman); 1937 — *Konflikt*, r. Per-Axel Branner; 1941 — *Första divisionen* (Prima escadrilă), r. Hasse Ekman; 1943 — *Det brinner en eld* (Un foc aprins), r. Gustav Molander (cu Victor Sjöström); 1944 — *Excellensen* (Excelenţa), r. Hasse Ekman; 1948 — *Intill helvetets portar* (În pragul infernului), r. Göran Gentele.

HARLOW, JEAN (pe numele adev. *Harlean Jean Carpentier)* (n. 3.03. 1911, Kansas City, Kansas — m. 6.06.1937, Hollywood), actriţă americană de film. Studii de artă dramatică. Debutează pe ecran în benzile comice „Hal Roach", alături de

Jean Harlow

Laurel şi Hardy. Datele fizice armonioase, candoarea şi nevinovăţia chipului o predestinează mai întîi rolurilor de ingenuă în *Moran marinarul* şi *Parada dragostei*. Din 1930, dar mai ales după apariţia din *Patima blondă*, personajul ei feminin, pasional şi capricios, asimilat definitiv „vampelor" provocatoare, îşi asigură unul din primele locuri la Box-Office. Rolul din *Dineu la ora 8* relevă un spor de participare dramatică din partea actriţei, iar creaţiile din *Dorinţa*, *Reputaţia domnişoarei Allenbury* şi *Valetul de cupă* dau măsura unei sensibilităţi artistice de reală forţă dramatică.

FLM.: 1928 — *Moran of the Marines* (Moran marinarul), r. Frank Strayer (cu Richard Dix, Ruth Elder); 1930 — *Love Parade* (Parada dragostei), r. Ernst Lubitsch (cu Maurice Chevalier, Jeanette Mac Donald, Lupino Lane); 1929 — *New York Nights* (Nopţi new-yorkeze), r. Lewis Milestone (cu Norma Talmadge, Gilbert Roland); 1930 — *Hell's Angels* (Îngerii infernului), r. Howard Hughes; 1931 — *The Iron Man* (Omul de fier), r. Tod Browning (cu Lew Ayres); *The Public Enemy* (Inamicul public), r. William A. Wellman (cu James Cagney, Joan Blondell, Louise Brooks); *Platinum Blonde* (Patima blondă), r. Frank Capra (cu Robert Williams, Loretta Young); 1932 — *Red Dust* (Frumoasa din Saigon), r. Victor Fleming (cu Clark Gable); 1933 — *Dinner at Eight* (Dineu la ora 8), r. George Cukor (cu John Barrymore, Wallace Beery); 1934 — *Reckless* (Dorinţa), r. Victor Fleming (cu William Powell, Franchot Tone); 1936 — *Libeled Lady* (Reputaţia domnişoarei Allenbury), r. Jack Conway (cu Michael Powell, Myrna Loy, Spencer Tracy); 1937 — *Saratoga*, r. Jack Conway (cu Clark Gable).

HARRIS, RICHARD (n. 1.10.1933, Limerick, Irlanda), actor englez de teatru şi film, de origine irlandeză. Studii de actorie şi regie la „Royal Academy of Dramatic Arts" din Londra. Debutează pe scena de la

Richard Harris

„Theatre Workshop" unde îşi atrage reputaţia unuia dintre actorii cei mai înzestraţi ai generaţiei sale. Debutează pe ecran în 1958. După o trecere pe la Hollywood, soldată cu succesul din *Răscoala de pe Bounty*, revine în patrie unde repurtează marele succes din *Viaţă sportivă*. Graţie recitativului impetuos, chipului expresiv, de o mare putere de sugestie, la care se adaugă fotogenia siluetei lui atletice, *R.H.* schiţează cu acest film primul pas către recunoaşterea sa ca star internaţional. Temperament robust, autoritar, impulsiv, actorul e capabil uneori de o imprevizibilă maliţie *(Cromwell)* sau de o subtilă interiorizare *(Deşertul roşu)*.

FLM.: 1959 — *Shake Hands with the Devil* (Daţi mîna cu diavolul), r. Michael Anderson (cu Johns Glynis, James Cagney); 1961 — *The Guns of Navarone* (Tunurile din Navarone), r. Jack Lee Thompson (cu Irene Papas, Gregory Peck, Anthony Quinn); — *The Long, the Short and the Tall* (Lungul, slabul şi grasul), r. L. Norman (cu Laurence Harvey); 1963 — *This Sporting Life* (Viaţă sportivă), r. Lindsay Anderson (cu Rachel Roberts); 1964 — *Deserto rosso* (Deşertul roşu), r. Michelangelo Antonioni (cu Monica Vitti); 1965 — *The Heroes of Telemark* (Eroii de la Telemark), r. Albert Mann (cu Kirk Douglas, Liv Ullman); 1967 — Ca-

melot, r. Josuah Logan; 1970 — *Cromwell*, r. Ken Hughes (cu Alec Guiness); 1971 — *Man in the Wilderness* (Un om în sălbăticie), r. Richard C. Sarafian (cu John Huston, Prunella Ransome); 1972 — *Riata*, r. Samuel Fuller; 1975 — *Cassandra Crossing* (Răscrucea Cassandra), r. George Pan Cosmatos (cu Sophia Loren, Ava Gardner); 1976 — *Echoes of a Summer* (Ecoul unei veri), r. Don Taylor.

HARRISON, REX (pe numele adev. *Reginald Carey Harrison*) (n. 5.03.

Rex Harrison

1908, Huyton, Anglia), actor american de teatru şi film, de origine engleză. Joacă pe scenele din patrie şi în S.U.A., unde este considerat „cel mai bun interpret englez de comedie strălucitoare". Debutează în cinema în 1930, dar se afirmă abia după apariţia din *Bărbaţii nu sînt zei* (1937). Distincţia masculină, umorul tipic anglo-saxon, recitativul exuberant, plin de fantezie, îl impun în *Citadela*, *10 zile la Paris* şi *Abracadabra*. Transferat la Hollywood *R.H.* revelează faţetele unui stil de joc versatil, punctat de verva umorului şi inventivităţii dramatice a caracterizărilor din *Anna şi regele Siamului*, *Fantoma şi D-na Muir* şi *A ta cu infidelitate*. Punctul culminant al carierei lui *R.H.* o constituie muzicalul *My Fair Lady* (Oscar 1964, Premiul criticii new-yorkeze).

FILM.: 1937 — *Men Are Not Gods* (Bărbaţii nu sînt zei), r. W. Reisch; 1938 — *The Citadel* (Citadela), r. King Vidor (cu Robert Donat, Rosalind Russell); 1939 — *Ten Days in Paris* (10 zile la Paris), r. Tim Whelan (cu Leo Henn, André Morell); 1944 — *Blithe Spirit* (Abracadabra), r. David Lean (cu Constance Cummings); 1946 — *Anna and the King of Siam* (Anna şi regele Siamului), r. John Cromwell (cu Irenne Dunne, Lee J.-Cobb); 1947 — *The Ghost and Mrs. Muir* (Fantoma şi D-na Muir), r. Joseph L. Mankiewicz (cu Natalie Wood, Gene Tierney); 1948 — *Unfaithfully Yours* (A ta cu infidelitate), r. Preston Sturges (cu Linda Darnell, Barbara Lawrence); 1954 — *King Richard and the Crusaders* (Richard-Inimă de Leu), r. David Butler (cu Virginia Mayo, George Sanders, Laurence Harvey); 1963 — *Cleopatra*, r. Joseph L. Mankiewicz (cu Elizabeth Taylor, Richard Burton); 1964 — *My Fair Lady*, r. George Cukor (cu Audrey Hepburn, Wilfrid Hyde-White); 1965 — *The Yellow Rolls-Royce* (Rolls-Royce-ul galben), r. Anthony Asquith (cu Jeanne Moreau, Edmund Purdom, Shirley Mac Laine, Alain Delon, Ingrid Bergman, Omar Sharif); *The Agony and the Ecstasy* (Agonie şi extaz), r. Carol Reed (cu Charlton Heston, Diane Cilento); 1968 — *A Flea in her Ear* (Bănuiala), r. Jacques Charon (cu Louis Jourdan, Rosemary Harris); *Staircasse* (Scara), r. Stanley Donen.

HART, WILLIAM SURREY (pe numele adev. *William Shakespeare*) (n. 6.12.1870, Newburg, New York

William Surrey Hart

— m. 23.06.1946, Hollywood), actor american de film. Joacă pe scenele new-yorkeze și apoi pe Broadway, unde repurtează un succes triumfal cu rolul cow-boy-ului din *Omul din Virginia* de O. Wister și E.K. La Shelle. Debutează în cinema în *Evadatul* primul film dintr-o lungă serie de westernuri care impun în epocă personajul plin de umanitate al westman-ului Rio Jim. Înalt, blond, cu ochi albaștri, posedînd un stil de joc sobru, discret, controlat, W.S.H. va realiza pe ecran o galerie de „good bad man" cu autenticitate și simț al caracterizării realiste. Cea mai bună creație: *Arianul*. A fost unul din actorii cei mai bine plătiți din istoria cinematografului. A scris numeroase romane și povestiri despre West. FLM.: 1913 — *The Fugitive* (Evadatul), r. Reginald Barker (cu Enid Markey, Clifford S. Smith); 1916 — *The Last Act* (Ultimul act), r. Thomas H. Ince; *The Primal Lure* (Ispita primară), r. Reginald Barker (cu Margery Wilson); *The Aryan* (Arianul), r. Reginald Barker (cu Louise Glann, Bessie Lowe, Enid Bennett); *The Captive God* (Dumnezeu captiv), r. Reginald Barker (cu Dorothy Dalton, Enid Markey); 1917 — *The Truthful Tulliver* (Tulliver cel sincer), r. Reginald Barker; *The Marrow Trail* (Coloana vertebrală), r. William S. Hart (cu Sylvia Breamer); 1918 — *Blue Blazes Rawdes* (Omul cu ochi albaștri), r. W.S. Hart (cu Lon Chaney); *Riddle Gawne*, r. W.S. Hart (cu Katherine Mac Donald, Lon Chaney); 1919-*Breed of Men* (Rasă de oameni), r. Lambert Hillyer; *Square Deal Sanderson* (Sanderson cel ciudat), r. Lambert Hillyer (cu Ann Little); 1921 — *The Whistle* (Chiotul), r. Lambert Hillyer; 1923 — *Will Bill Hickock*, r. Lambert Hillyer (cu Clifford S. Smith); 1924 — *Singer Jim McKee* (Jim McKee cîntărețul), r. Lambert Hillyer (cu Phyllis Haxer, Mary Holden); 1925 — *Tumbleweeds* (Fiii preriei), r. King Baggott (cu Richard Neil).

HARVEY, LAURENCE (pe numele adev. *Larry Skikne*) (n. 1.10. 1928, Ioniskis, Lituania — m. 27.11.1973, Londra), actor și regizor englez de teatru și film. Studiază la „Academia Regală de Artă Dramatică" din Londra. Susține o vie activitate interpretativă pe scenele engleze și americane (laureat cu „Theatre World Award") și la TV. Debutează pe ecran în filmul *Casa întunericului*. Consacrarea cinematografică și-o datorează apariției din *Julieta și Romeo*, creație excepțională prin sinceritatea trăirii dramatice. Fizionomia particulară, incisivitatea jocului, iradiind cînd tandrețe juvenilă, cînd duritate și agresivitate, i-au creat reputația unuia dintre marii actori ai ecranului englez. Angajamentele sale din *Trei oameni într-o barcă* și *Drumul spre înalta societate* îl atrag în orbita Hollywood-ului. În *Vară și fum*, *Robii* și *Darling*, L.H. realizează creațiile sale cele mai bune grație consistenței dramatice a personajelor—totdeauna ardente, iluminate de o intensă și vibrantă spiritualitate artistică. FLM.: 1948 — *House of Darkness* (Casa întunericului), r. O. Mitchell; 1950 — *The Black Rose* (Trandafirul negru), r. Henry Hathaway; 1954 — *Giulietta e Romeo*, r. Renato Castellani; 1956 — *King Richard and the Crusaders* (Richard-Inimă de Leu), r. David Butler (cu Virginia Mayo, Rex Harrison); *Three Men in a Boat* (Trei oameni într-o barcă), r. Ken

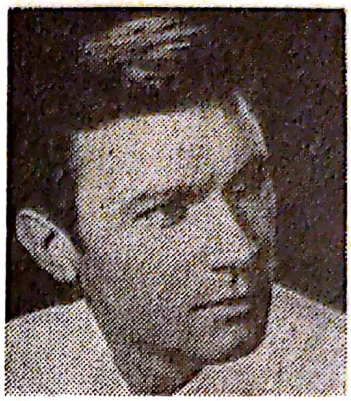

Laurence Harvey

Scanned with OKEN Scanner

Annakin; 1958 — *Room at the Top* (Drumul spre înalta societate), r. Jack Clayton (cu Simone Signoret); 1961 — *The Long, the Short and the Tall* (Lungul, slabul și grasul), r. L. Norman (cu Richard Harris); *Two Loves* (Două iubiri), r. Charles Walters; — *Summer and Smoke* (Vară și fum), r. Peter Glenville (cu Geraldine Page); 1962 — *Walk on the Wild Side* (Pe drumul sălbatic). r. Edward Dmytryk (cu Jane Fonda, Anne Baxter, Barbara Stanwyck); *The Wonderful World of the Brothers Grimm* (Lumea minunată a fraților Grimm), r. Henry Levin (cu Karl Boehm, Walter Slezak, Claire Bloom); 1964 — *The Ceremony* (Ceremonia), r. L. Harvey; — *Of Human Bondage* (Robii), r. Ken Hughes (cu Kim Novak); 1965 — *The Outrage* (Injuria), r. Martin Ritt (cu Paul Newman, Claire Bloom, Edward G. Robinson); — *Darling*, r. John Schlesinger (cu Dirk Bogarde, Julie Christie) 1968 — *Kampf um Rom* (Bătălia pentru Roma), r. Robert Siodmak (cu Orson Welles, Sylvia Koscina, Florin Piersic, Ion Dichiseanu, Harriet Andersson); 1970 — *WUSA*, r. St. Rosenberg; 1973 — *Night Watch* (Veghea de noapte), r. Brian G. Hutton (cu Elizabeth Taylor).

HARVEY, LILIAN (pe numele adev. *Lilian Muriel Hellen Harvey*) (n. 19.01.1906, Londra — m. Antibes, 1968), dansatoare și actriță germană de film, de origine engleză. Studii de balet cu Mary Zimmermann de la Opera din Berlin. Se produce pe scena „Romacher-Theater" din Viena. Debutează în cinema în 1923. Se afirmă în filmul sonor, în repertoriul cine-operetistic și al comediei muzicale gen *Trei băieți și-o fericire*, *Valsul dragostei* și *Congresul se amuză*. Personajul ei atrăgător, de ingenuă blondă și picantă, posedînd reale aptitudini dramatice, se dezvăluie în *Fanny Elssler*, dar convențiile repertoriului operetistic nu-i vor mai permite să reediteze performanța artistică din acest film. Din dec. 4 se transferă în S.U.A., unde se dedică în exclusivitate scenei lirice.
FLM.: 1923 — *Lilah*, r. Richard Eichberg; 1924 — *Die Prinzessin Trulala* (Prințesa Trulala), r. Richard Eichberg (cu Hans Stürm, Willy Fritsch); 1928 — *Eine Nacht in London* (O noapte la Londra), r. Lupu-Pick; 1929 — *Die Model von Montparnasse* (Modelul din Montparnasse), r. Wilhelm Thiele (cu Harry Halm, Igo Sym, Mariette Millner); 1930 — *Die Drei von der Tankstelle* (Trei băieți și-o fericire), r. Wilhelm Thiele (cu Heinz Rühmann, Willy Fritsch, Felix Bressart); *Liebeswalzer* (Valsul dragostei), r. Wilhelm Thiele (cu Willy Fritsch, Georg Alexander); *Hokuspokus*, r. Gustav Ucicky (cu Willy Fritsch, Oskar Homolka); 1931 — *Der Kongress Tantzt* (Congresul se amuză), r. Erich Charrell (cu Lil Dagover, Willy Fritsch, Henri Garat); 1932 — *Quick*, r. Robert Siodmak (cu Hans Albers, Käthe Haak); *Ein blonder Traum* (Un vis blond), Paul Marton (cu Willy Fritsch, Willy Forst, Paul Hörbiger, Henri Garat); 1933 — *Ich und die Kaiserin* (Eu și împărăteasa), r. Friedrich Holländer (cu Conrad Veidt); 1935 — *Schwarze Rosen* (Trandafirii negri), r. Paul Martin (cu Willy Fritsch, Willy Birgel, Rolf Moebius); 1940 — *Serenade* (Serenada), r. Jean Boyer (cu Lucien Baroux, André Lefaur, Louis Jouvet).

HAYAKAWA, SESSUE (pe numele adev. *Kiutuso Hayakava*) (n. 10.06.

Sessue Hayakawa

Scanned with OKEN Scanner

1889, Chiba, Japonia — m. 24.11. 1973, Tokio), actor american de teatru și film, de origine japoneză. Studii întrerupte la Academia Navală. Laureat al Universității din Chicago. Joacă pe scenele din patrie și din S.U.A. — unde traduce și interpretează pentru conaționalii săi lucrări de Shakespeare, Ibsen și Tolstoi. Debutează în cinema în 1914 și se afirmă rapid ca unul din actorii ideali ai repertoriului romantic de coloratură exotică. Aparițiile din *Stigmatizata*, *Dragonul pictat* și *Am ucis!* îl impun în epocă ca pe un interpret de maximă valoare expresivă. La apariția sonorului faima actorului se amplifică grație facultății dramatice a caracterizărilor puternice, fascinației exotice a chipului, stilului de joc inconfundabil, profund influențat de rigorile expresive ale teatrului japonez. Creațiile lui din *Yoshiwara*, *Macao*, *Podul de pe riul Kwai* ș.a. l-au plasat printre marii interpreți ai cinematografului din toate timpurile. FLM.: 1914 — *The Typhoon* (Taifunul), r. Thomas H. Ince (cu Tsuru Aoki, Henry Katoni); 1916 — *The Honorable Friends* (Prieteni onorabili), r. Edward Le Saint (cu Tsuru Aoki, Raymond Hatton); 1919 — *The Dragon Painter* (Dragonul pictat), r. William Worthington (cu Tsuru Aoki); 1922 — *The Swamp* (Mlaștina), r. Colin Campbell (cu Bessie Love); 1924 — *J'ai tué !* (Am ucis !), r. Roger Lion (cu Huguette Duflos, Gabriel Signoret); 1931 — *Daughter of the Dragon* (Fiica dragonului), r. L. Corrigan (cu A.M. Kong); 1937 — *Yoshiwara*, r. Max Ophüls (cu Pierre Richard-Willm, Michiko Tanaka); *Forfaiture* (Stigmatizata), r. Marcel L'Herbier (cu Victor Francen, Louis Jouvet, Francisc Eve, Lise Delamare, Sylvia Bataille); *Die Liebe der Mitzu/ Die Tochter des Samurai* (Mitzu, fiică de samurai), r. Arnold Frank (cu Setsuko Hara, Ruth Eweler); 1938 — *Tempête sur L'Asie* (Furtună de-asupra Asiei), r. Richard Oswald (cu Lucas Gridoux, Conrad Veidt, Madeleine Robinson); 1942 — *Macao, l'enfer du jeu* (Macao), r. Jean Delannoy (cu Erich von Stroheim, Mireille Balin); 1947 — *Quartier chinois* (Cartier chinezesc), r. René Sti (cu Michèle Alfa, Alfred Adam); 1950 — *Three Come Home* (Trei veneau acasă), r. Jean Negulesco (cu Claudette Colbert, Patrick Knowles); 1955 — *House of Bamboo* (Casa din bambus), r. Samuel Fuller (cu Robert Ryan, Robert Stack); 1957 — *The Bridge of the River Kwai* (Podul de pe rîul Kwai), r. David Lean (cu Alec Guiness, William Holden); 1961 — *The Swiss Family Robinson* (Robinson elvețianul), r. Ken Annakin; 1966 — *The Daydreamer* (Visătorul), r. J. Bass.

HAYWARD, SUSAN (pe numele adev. *Edith Marrener*) (n. 30.07.1919,

Susan Hayward

Brooklyn, New York — m. 14.03.1975, Beverly Hills), actriță americană de film. Studii comerciale. Cursuri de actorie. Lucrează un timp ca model fotografic. Debutează pe ecran în 1938, dar abia cu partitura din *Canyon Passage* actrița pune în valoare resursele dramatice ale unui recitativ nuanțat psihologic. Marile reușite interpretative din *Demetrius și gladiatorii*, *Zăpezile de pe Kilimandjaro* și *Doamna președinte* relevă capacitatea interpretei de a da viață unor personaje dotate cu o trăire sufletească ardentă, tensionată patetic. În *Am să plîng mîine* (Pr. Cannes, 1956) și *Setea de viață* (Oscar, 1958), frumoasa cover-

girl de odinioară se dovedește o excepțională interpretă, vocație concretizată în planul dificil al portretizării dramatice.

FLM.: 1938 — *Girl in Probation* (Fată de probă), r. William McGann (cu Ronald Reagan, Jane Bryan); 1941 — *Adam Had Four Son* (Adam avea 4 fii/Testamentul), r. Gregory Ratoff (cu Ingrid Bergman, Warner Baxter); — *Reap the Wild Wind* (Seceră vîntul sălbatic), r. Cecil B. De Mille (cu Ray Milland, John Wayne, Paulette Goddard); 1942—*I Married a Witch* (Nevastă-mea vrăjitoarea), r. René Clair cu (Fredric March, Veronica Lake); 1946 — *Canyon Passage* (Trecătoarea canionului), r. Jacques Tourneur (cu Dana Andrews, Brian Donlevy); 1949 — *My Foolish Heart* (Inima mea nebună), r. Mark Robson (cu Dana Andrews, Robert Keith); 1952 — *The Snows of Kilimandjaro* (Zăpezile de pe Kilimandjaro), r. Henry King (cu Ava Gardner, Hildegarde Neff, Gregory Peck); *The Lusty Men* (Temerarul), r. Nicholas Ray (cu Robert Mitchum, Arthur Kenedy); 1953 — *Demetrius and the Gladiators* (Demetrius și gladiatorii), r. Delmer Daves (cu Richard Egan, Victor Mature); 1954 — *The Garden of Evil* (Grădina diavolului / Defileul de granit), r. Henry Hathaway (cu Richard Widmark, Gary Cooper); 1955 — *Untamed* (Nesupusul), r. Henry King (cu Tyrone Power); *Soldier of Fortune* (Mercenarul), r. Edward Dmytryk (cu Clark Gable); 1956 — *The Conqueror* (Cuceritorul), r. Dick Powell (cu Pedro Armendariz, John Wayne); 1957 — *Top Secret Affair* (O afacere strict secretă), r. Henry C. Potter (cu Kirk Douglas, John Cromwell); 1958 — *Want To Live* (Setea de viață), r. Robert Wise (cu Theodore Bikel); 1972 — *The Revengers* (Răzbunătorii), r. Daniel Mann (cu William Holden).

HAYWORTH, RITA (pe numele adev. *Margarita Carmen Cansino*) (n. 17.10.1918, New York), dansatoare, cîntăreață și actriță americană de film.

Rita Hayworth

Descendentă a unei vechi și renumite familii de dansatori spanioli — Cansino. Debutează pe ecran cu mici solouri dansante în *Sub luna din pampas* și *Infernul lui Dante*. Primele partituri dramatice le susține în filmele *Numai îngerii au aripi* și *Arene însîngerate*. De acum, actrița relevă nu numai particularitățile unei veritabile dive cinematografice, dar și o forță de sugestie care aparține talentului său dramatic. Marile succese artistice din *Roșcovana*, *În noaptea asta și în toate nopțile*, dar mai ales din *Gilda*, datorează mult fascinației exotice a tipului ei de frumusețe brună, ca și exuberanței comunicative a atitudinii scenice, elemente care i-au conferit în epocă un rol de prestigiu în „Star-System"-ul american.

FLM.: 1935 — *Under the Pampas Moon* (Sub luna din pampas), r. James Tinling (cu Warner Baxter, Ketti Gallian); *Dante's Inferno* (Infernul lui Dante), r. Harry Lachman (cu Spencer Tracy, Claire Trevor); 1937 — *Trouble in Texas* (Texas în flăcări), r. R.H. Bradbury (cu Rex Ritter); — *Who Killed Gail Preston ?* (Cine a ucis-o pe Gail Preston?), r. Leon Barsha (cu Wyn Cahoon, Robert Paige); 1939 — *Only Angels Have Wings* (Numai îngerii au aripi), r. Howard Hawks (cu Cary Grant, Richard Barthelmess); 1940 — *Music in My Heart* (Muzică în inima mea), r. Joseph Santley (cu Tonny Martin); 1941 — *The Strawberry Blonde* (Roș-

covana), r. Raoul Walsh (cu James Cagney, Olivia De Havilland); 1942 — *You Were Never Lovelier* (Eşti cea mai frumoasă), r. William A. Seiter (cu Fred Astaire); 1944 — *Covergirl* (Modelul), r. Charles Vidor (cu Gene Kelly, Brian Aherne); 1945 — *To Night and Every Night* (În noaptea asta şi în toate nopţile), r. Victor Saville (cu Lee Bownan); 1946 — *Gilda*, r. Charles Vidor (cu Glenn Ford, Joseph Cotten, Joseph Calleia); 1948 — *The Lady from Shanghai* (Doamna din Shanghai), r. Orson Welles (cu Orson Welles, Ewerett Sloane); *Affair in Trinidad* (Trinidad), r. Vincent Sherman (cu Karl Stepanek, Alex Sourbi, Thorin Thatcher, Glenn Ford); 1954 — *Miss Sadie Thompson*, r. Curtis Bernhardt (cu José Ferrer, Aldo Ray); 1957 — *Pal Joey*, r. George Sidney (cu Kim Novak, Frank Sinatra); 1958 — *Separate Tables* (Mese separate), r. Delbert Mann (cu Rod Taylor, Deborah Kerr, David Niven, Burt Lancaster); 1961 — *The Happy Thieves* (Pungaşii veseli), r. George Marshall; 1964 — *The Circus World* (Lumea circului), r. Henry Hathaway (cu John Wayne); 1969 — *The Grove* (Tufişul), r. W. Grefe; 1970 — *Sur la route de Salina* (În drum spre Salina), r. Georges Lautner; 1971 — *The Wrath of God* (Mînia lui Dumnezeu), r. Ralph Nelson (cu Robert Mitchum).

HELM, BRIGITTE (pe numele adev. *Gisele Eve Schittenhelm*) (n. 27.03. 1906, Berlin), actriţă germană de film. Debutează pe ecran sub conducerea lui Fritz Lang în *Metropolis*. Fotogenia neobişnuită a tinerei interprete va servi intenţiile expresioniste ale partiturii al cărei succes o lansează printre starurile europene. În continuare, *B.H.* reuşeşte să confere rolurilor din *Dragostea Jeannei Ney* şi *Criza* o încărcătură dramatică pregantă, riguros expresivă. După o nouă suită de partituri de rezonanţă internaţională, între care aceea din *Atlantida*, *B.H.* se retrage de pe ecran în plină glorie.

Brigitte Helm

FLM.: 1926 — *Metropolis*, r. Fritz Lang (cu George Heinrich, Alfred Abel, Fritz Rasp, Gustav Fröhlich); 1927 — *Die Liebe der Jeanne Ney* (Dragostea Jeannei Ney), r. Georg Wilhelm Pabst (cu Fritz Rasp, Edith Jehanne); 1929 — *Die wunderbare Lüge der Nina Petrovna* (Minciuna Ninei Petrovna), r. Hanns Schwartz (cu Franz Lederer); *Yoshiwara*, r. Jacob şi Luise Fleck (cu John Stuart); 1930 — *Alraune* (Mătrăguna), r. Richard Oswald (cu Bernhard Goetzke, Albert Bassermann); 1932 *Die Herrin von Atlantis* (Atlantida), r. Georg Wilhelm Pabst (cu Gustav Diessl); *The Blue Danube* (Dunărea albastră), r. Herbert Wilcox (cu Joseph Schildkraut); 1933 — *Der Läufer von Marathon* (Olimpiada dragostei), r. Ewald A. Dupont (cu Paul Hartman); *Inge und die Millionen* (Femeia cu milioane), r. Erich Engel (cu Paul Wegener, Willy Eichberger, Otto Wallburg); 1934 — *Gold* (Aurul), r. Karl Hartl şi Serge de Poligny (cu Hans Albers); 1935 — *Sein Idealer Gatte* (Soţul ideal), r. Herbet Selpin (cu Karl Ludwig Diehl); 1936 — *Savoy Hotel 217*, r. Gustav Ucicky (cu Hans Albers).

HENIE, SONJA (n. 18.04.1913, Oslo — m. 17.10.1969, Oslo), patinatoare şi actriţă americană de film, de origine norvegiană. Studii de dans clasic şi modern în patrie, la Love Krohn, şi la Londra, cu Karsavina.

Scanned with OKEN Scanner

Se va dedica patinajului artistic şi de performanţă (campioană mon-

Sonja Henie

dială şi olimpică). Debutează pe ecran în 1927, în repertoriul revuistic. Sportivă de mare talent, înzestrată şi cu calităţi interpretative, S.H. va ajunge una din marile vedete ale timpului fiind supranumită „prinţesa patinajului". Transferată la Hollywood, actriţa va contribui la dezvoltarea gustului pentru spectacolele de revistă pe ghiaţă transpuse pe ecran prin intermediul unor fastuoase comedii muzicale. Distinsă cu ordinul norvegian „Cavaler al Sf. Olav".
FLM.: 1927 — *Syv dager for Elisabeth* (7 zile pentru Elisabeta), r. Leif Sinding; 1936 — *One in a Million* (Prinţesa patinajului), r. Sidney Lanfield (cu Don Ameche, Adolphe Menjou); 1937 — *Thin Ice* (Floarea de ghiaţă), r. Sidney Lanfield (cu Tyrone Power); 1938 — *Happy Landing* (Debarcarea fericită), r. Roy Del Ruth (cu Don Ameche, Cesar Romero); 1939 — *Everything Happens at Night* (Totul se întîmplă noaptea), r. Irving Cummings (cu Ray Milland, Robert Cummings); 1941 — *Sun Valley Serenade* (Serenada din Valea Soarelui), r. H. Bruce Humberstone (cu John Payne); 1942 — *Ice Land* (Ţara de ghiaţă), r. H. Bruce Humberstone (cu John Payne); 1944 — *Winter Time* (Romanţă pe zăpadă), r. John Brahm (cu Cornel Wilde, Cesar Romero, Jack Oackie); 1945 — *It's a Pleasure* (Este o plăcere), r. William A. Seiter (cu Michael O'Shea); 1948 — *The Countess of Monte-Cristo* (Contesa de Monte-Cristo), r. Frederick de Cordova (cu Olga San Juan, Michael Kirby).

HEPBURN, AUDREY (pe numele adev. *Edda Hepburn Van Heemstra*) (n. 4.05.1929, Bruxelles, Belgia), dan-

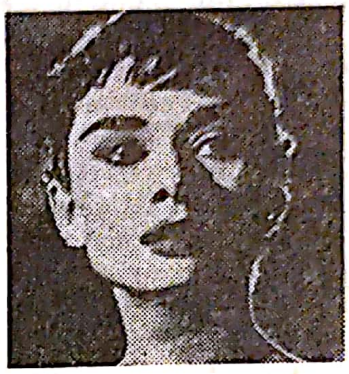

Audrey Hepburn

satoare şi actriţă americană de teatru şi film, de origine belgiană. Studii de dans la „Ballet Rambert School" — Londra. Joacă pe scenele londoneze şi americane în spectacole de balet şi de proză. Debutează în cinema în 1951. Candoarea plină de graţie tinerească, datele naturale armonioase, sensibilitatea delicată, adolescentină, vor fi încununate, în urma apariţiei din *Vacanţă la Roma*, cu premiul Oscar, 1953. *Mutră nostimă*, *Război şi Pace* şi *Povestea unei călugăriţe* confirmă talentul acestei actriţe expansive şi graţioase, admirabilă şi în rolurile din *Sandviciuri cu diamante*, *My Fair Lady* şi *Cum să furi un milion*.
FLM.: 1951 — *Nous irons à Monte Carlo* (Mergem la Monte Carol), r. Jean Boyer (cu Harry James, Philippe Lemaire); 1953 — *Roman Holiday* (Vacanţă la Roma), r. William Wyler (cu Gregory Peck, Eddie Albert Tulio Carminati); 1954 — *Laughter, in Paradise* (Rîsete în paradis), r. Mario Zampi (cu Alastair Sim, Fay Compton, Beatrice Campbell); *Sabrina*, r. Billy Wilder (cu Humphrey Bogart, William Holden, Francis Xavier Bushman, Dario Moreno); *Funny*

Scanned with OKEN Scanner

Face (Mutră nestimă), r. Stanley Donen (cu Fred Astaire, Michel Auclair); *War and Peace* (Război și pace), r. King Vidor (cu Anita Ekberg, Mel Ferrer, Henry Fonda, May Britt, Vittorio Gassman); 1957 — *Love in the Afternoon* (Dragoste de după amiază), r. Billy Wilder (cu Maurice Chevalier, Garry Cooper); 1958 — *The Nun's Story* (Povestea unei călugărițe), r. Fred Zinnemann (cu Mel Ferrer, Peter Finch, Peggy Asheroft); 1961 — *Breakfast at Tiffany's* (Sandviciuri cu diamante), r. Blake Edwards (cu Mickey Rooney, George Peppard, Patricia Neal); 1964 — *My Fair Lady*, r. George Cukor (cu Rex Harrison, Wilfred Hyde-White); *Charade* (Șarada), r. Stanley Donen (cu Cary Grant, George Kenndey, James Coburn); 1966 — *How To Steal a Million* (Cum să furi un milion), r. William Wyler (cu Peter O'Toole, Eli Wallach); 1967 — *Two for the Road* (Călătorie în doi), r. Stanley Donen; 1976 — *Robin and Marion*, r. Richard Lester (cu Sean Connery).

HEPBURN, KATHARINE (n. 8.11.1906, Hartford, Connecticut),

Katharine Hepburn

actriță americană de teatru și film. Studiază filozofia la „Bryn Mawr College". Debutează pe scenă cu numele artistic *K. Burns*. Joacă pe marile scene americane și londoneze. Debutează pe ecran în 1932. Aparițiile ulterioare, din *Focul sacru* (Oscar, 1933) și *Cele 4 fiice ale dr. March* (Pr. Veneția, 1934) relevă un stil de interpretare modern, spiritualizat, subtil și imprevizibil în gestul dramatic, care i-a permis să abordeze un repertoriu variat și complex. *Poveste din Philadelphia* (Premiul criticii newyorkeze, 1940), *Lunga călătorie în noapte* (Premiul Cannes, 1962), *Ghici cine vine la cină* (Oscar, 1967), *Leul în iarnă* (Oscar, 1968) ș.m.a. valorifică proteismul și vitalitatea recitativului ei romantic sau realist, actrița fiind socotită una dintre marile interprete din istoria cinematografului.

FLM.: 1932 — *A Bill of Divorcement* (Motiv de divorț), r. George Cukor (cu John Barrymore); 1933 — *Little Women* (Cele patru fiice ale dr. March/Micuțele doamne), r. George Cukor (cu Jean Parker, Joan Bennett, Frances Dee, Paul Lukas); 1935 — *Alice Adams*, r. George Stevens (cu Fred MacMurray); — *Sylvia Scarlet*, r. George Cukor (cu Cary Grant); 1936 — *Mary of Scotland* (Maria Stuart), r. John Ford (cu John Carradine, Fredric March); 1938 — *Bringing Up Baby* (Leopardul Suzanei), r. Howard Hawks (cu Cary Grant, Barry Fitzgerald); 1940 — *The Philadelphia Story* (Povestea din Philadelphia), r. George Cukor (cu Cary Grant, James Stewart, Douglas Fairbanks jr., Joan Fontaine, Ingrid Bergman); 1943 — *Stage Door Canteen* (Pensiunea artistelor), r. Frank Borzage; 1945 — *Without Love* (Fără dragoste), r. Harold S. Bucquet (cu Spencer Tracy); 1946 — *Undercurrent* (Curentul subteran), r. Vincente Minnelli (cu Robert Taylor, Robert Mitchum); *The Sea of Grass* (Marea de iarbă), r. Elia Kazan (cu Spencer Tracy, Melvyn Douglas); 1948 — *The State of the Union* (Starea Uniunii), r. Frank Capra (cu Spencer Tracy, Van Johnson); 1949 — *Adam's Rib* (Coasta lui Adam), r. George Cukor (cu Spencer Tracy); 1951 — *The African Queen* (Regina africană), r. John Huston (cu Hump-

Scanned with OKEN Scanner

hrey Bogart); 1955 — *Summertime* (Timp de vară), r. David Lean (cu Rossano Brazzi); 1957 — *The Desk Set* (Creierul electronic), r. Walter Lang (cu Spencer Tracy, Joan Blondell); 1959 — *Suddenly, Last Summer* (Deodată, în vara aceasta), r. Joseph L. Mankiewicz (cu Elizabeth Taylor, Montgomery Clift); 1962 — *Long Day's Journey into Night* (Lunga călătorie în noapte), r. Sidney Lumet; 1967 — *Guess Who's Coming to Dinner?* (Ghici cine vine la cină?), r. Stanley Kramer (cu Sidney Poitier, Katharine Houghton, Spencer Tracy); 1968 — *The Lion in Winter* (Leul în iarnă), r. A. Harvey (cu Peter O'Toole); 1971 — *The Trojan Women* (Troienele), r. Michel Cacoyanis (cu Irene Papas, Vanessa Redgrave); 1972 — *A Delicate Balance* (Echilibru fragil), r. Tony Richardson; 1975 — *Rooster Cogburn*, r. Stuart Miller (cu John Wayne).

HESTON, CHARLTON (n. 4.10. 1921, Evanston, Illinois), actor și

Charlton Heston

regizor american de teatru și film. Studiază la „Northwestern University's School of Speech". Cursuri de artă dramatică. Susține o intensă activitate de actor și regizor de teatru pe scenele new-yorkeze. Se impune pe ecran cu apariția din *Orașul întunecat* prin stilul său de joc sobru, de o concizie fermă, bărbătească, susținut de fotogenia chipului atrăgător și a datelor fizice atletice. Angajamentele din *Cel mai mare spectacol*, *Ruby Gentry*, *Soția președintelui* și *Ben Hur* (Oscar 1959) aparțin unei vedete preocupate în mod evident de transfigurarea dramatică a partiturilor de joc. Asimilat Star-Systemului, C.H. este nevoit deseori să-i suporte rigorile jucînd in filme de mare efect comercial, dar neconcludente ca participare dramatică. În schimb, partiturile din *Stigmatul răului*, *Cidul* și *Agonie și extaz* dau măsura posibilităților sale interpretative dincolo de planul divistic, demonstrativ, al pozei exterioare, pur fotogenice.

FLM.: 1949 — *House of Strangers* (Casa străinilor), r. Joseph L. Mankiewicz (cu Yul Brynner, Edw. G. Robinson, Anne Baxter, Yvonne de Carlo); 1950 — *Iulius Caesar*, r. David Bradley (cu Harod Tasker, Grosvenor Glenn — film 16 mm.); *The Dark City* (Orașul întunecat), r. William Dieterle (cu Dean Jagger, Lizabeth Scott); 1951 — *The Greatest Show on Earth* (Cel mai mare spectacol), r. Cecil B. De Mille (cu Gloria Grahame, Dorothy Lamour, James Stewart); 1952 — *Ruby Gentry*, r. King Vidor (cu Jennifer Jones, Karl Malden); 1953 — *The President's Lady* (Soția președintelui), r. Henry Levin (cu Susan Hayward); *Pony Express*, r. Jerry Hopper (cu Rhonda Fleming, Jan Sterling); 1954 — *Secret of the Incas* (Secretul incașilor), r. Jerry Hopper (cu Yma Sumac, Robert Young); 1956 — *The Ten Commandments* (Cele 10 porunci), r. Cecil B. De Mille (cu John Carradine, Yul Brynner); 1958 — *Touch of Evil* (Stigmatul răului), r. Orson Welles (cu Marlene Dietrich, Zsa-Zsa Gabor, Janet Leigh, Orson Welles); *The Big Country* (Ferma din Arizona/ /Marile spații), r. William Wyler (cu Gregory Peck); 1959 — *Ben Hur*, r. William Wyler (cu Jack Hawkins, Sam Jaffe, Stephen Boyd); 1961 — *El Cyd* (Cidul), r. Anthony Mann (cu Raf Vallone, Sophia Loren); 1963 — *Diamond Head* (Domnul din

Hawaii), r. Guy Green (cu George Chakiris, Yvette Mimieux); 1965 — *The Agony and the Ecstasy* (Agonie și extaz), r. Carol Reed (cu Rex Harrison, Diane Cilento); 1967 — *The Planet of the Apes* (Planeta maimuțelor), r. Franklin Schaffner; 1970 — *Beneath the Planet of the Apes* (Secretul plantei maimuțelor), r. T. Post; 1972 — *Antony and Cleopatra* (Antoniu și Cleopatra), r. Charlton Heston; 1974 — *Earthquake* (Cutremur), r. Mark Robson (cu Ava Gardner); 1976 — *Midway*, r. Jack Smight (cu Ford Glenn, Toshiro Mifune).

HOLDEN, WILLIAM (n. 17.04. 1918, O'Fallen, Illinois), actor ame-

William Holden

rican de teatru și film. Studii politehnice. Debutează pe ecran în filmul *Băiat de aur*. După ce etalează o reală inteligență dramatică în *Arizona* și *Fata de la varieteu*, *W.H.* cucerește primul mare succes interpretativ în *Bulevardul crepusculului*. Efectele acestei creații, justificate și de consistența dramatică a rolurilor din *Momentul critic* și *Stalag 17* (Oscar 1953), îi conferă un prestigiu uriaș în epocă. Acuratețea stilului său de joc, la care se adaugă expresivitatea chipului bărbătesc, s-au impus și în *Setea de putere*, *Podul de pe riul Kwai* și *Cavalerii*.

FLM.: 1939 — *Golden Boy* (Băiat de aur), r. Rouben Mamoulian (cu Barbara Stanwyck, Lee J. — Cobb, Adolphe Menjou); 1941 — *Texas*, r. George Marshall (cu Glenn Ford, Claire Trevor); 1947 — *Variety Girl* (Fata de la varieteu), r. George Marshall (cu Bing Crosby, Gary Cooper, Paulette Goddard, Burt Lancaster); 1950 — *Sunset Boulevard* (Bulevardul crepusculului), r. Billy Wilder (cu Erich von Stroheim, Gloria Swanson); 1952 — *The Turning Point* (Momentul critic), r. William Dieterle (cu Alexis Smith, Carolyn Jones); 1953 — *Forever Female* (Eternul feminin), r. Irving Rapper (cu Paul Douglas, James Gleason, Ginger Rogers); 1954 — *Executive Suite* (Setea de putere), r. Robert Wise (cu Fredric March, June Allyson, Barbara Stanwyck); *The Country Girl* (Fata de la țară), r. George Sidney (cu Grace Kelly, Bing Crosby, Joan Fontaine); 1955 — *Love Is a Many Splendored Thing* (Iubirea e un lucru minunat), r. Henry King (cu Jennifer Jones); *The Bridge of Toko-Ri* (Podul de pe Toko-Ri), r. Mark Robson (cu Grace Kelly, Fredric March, Mickey Rooney); 1957 — *The Bridge of the River Kwai* (Podul de pe riul Kwai), r. David Lean (cu Sir Alec Guiness, Sessue Hayakawa); 1959 — *The Horse Soldiers* (Cavalerii), r. John Ford (cu John Wayne); 1962 — *The Lion* (Leul), r. Jack Cardiff (cu Capucine, Trevor Howard); 1964 — *The Seven Dawn* (Al șaptelea răsărit); 1967 — *Casino Royal*, r. Jon Huston, Ken Hughes, Val Guest, Robert Parrish, Joseph Mc. Grath (cu Jean-Paul Belmondo, Ursula Andress, David Niven); 1969 — *The Wild Bunch* (Hoarda sălbatică), r. Sam Peckinpach (cu Ernest Borgnine); 1972 — *The Revengers* (Răzbunătorii), r. Daniel Mann (cu Susan Hayward).

HOLOUBEK, GUSTAV (n. 21.04. 1923, Cracovia), actor polonez de teatru și film. Studiază la „Școala Superioară de Artă Dramatică" din Cracovia. Joacă pe scenele teatrelor „Julius Slowacki", „Wyspianski" din

Scanned with OKEN Scanner

Katowice, la „Teatrul de Stat" şi „Teatrul Dramatic" din Varşovia. Debutează pe ecran în 1953. Rolurile din *Frînghia*, *Rămas bun* şi *Despărţirea* sînt studii de caracterizare psihologică sensibilă, interiorizată, subtilă. Capacitatea introspecţiei psihologice, rafinamentul intelectual al caracterizării, siguranţa gestului dramatic conferă participărilor din *Povestea pantofiorului de aur*, *Gangsteri şi filantropi* şi *Marysia şi Napoleon* relief şi veracitate artistică. Creaţiile sale sînt totdeauna manifestări ale unui temperament dramatic complex bizuit pe un registru de interpretare extrem de variat.

FLM.: 1959 — *Bialy miedzwieds* (Ursul alb), r. J. Zarzycki (cu S. Milski, T. Tuszynska); 1962 — *Historia zoltej cizemki* (Povestea pantofiorului de aur), r. S. Checinski (cu B. Kobiela, B. Pawlik); 1963 — *Gangsterzy i filantropi* (Gangsteri şi filantropi), r. J. Hoffmann şi E. Skorzewsky (cu W. Michnikowski, B. Modelska); 1964 — *Prawo i piesc* (Legea şi forţa), r. J. Hoffmann şi E. Skorzewsky (cu Z. Mrsowska, W. Golas); 1965 — *Marysia i Napoleon* (Marysia şi Napoleon), r. Leonard Buczkowski (cu Beata Tyszkiewicz, Leon Niemczyk); 1968 — *Gra* (Jocul), r. Jerzy Kawalerowicz (cu Lucyna Winnicka); 1971 — *Goya*; 1972 — *Jak daleko stad, jak blisko* (Cît de aproape, cît de departe); 1973 — *Sanatorium pod Klepsydra* (Sanatoriu sub clepsidră); 1974 — *Potop* (Potopul), r. Jerzy Hoffman (cu Tadeusz Lomnicki).

HOLT, JANY (pe numele adevărat *Ecaterina Ruxandra Vlădescu-Olt*) (n. 13.05.1912, Bucureşti), actriţă franceză de film, de origine română. Studii parţiale de drept la Paris. Cursuri de actorie cu Gabrielle Fontan. Joacă la „Théâtre de L'Atelier" sub conducerea lui Charles Dullin şi pe alte scene pariziene relevîndu-se ca interpretă delicată şi sensibilă, predispusă rolurilor poetice şi fanteziste. Debutează în cinema în 1935. Graţie recitativului vibrant, eleganţei feminine, ca şi fotogeniei patetice a chipului, *J.H.* înregistrează o suită de mari succese profesionale în *Azilul de noapte*, *Alibiul* şi *Casa din Malta*. Tonalitatea expresionistă, dar de robustă participare dramatică a jocului din *Logodnica tenebrelor*, şi *Îngerii păcatului*, pun în lumină natura interpretativă hipersensibilă a acestei actriţe predispuse aprofundării psihologice a rolurilor. În continuare *J.H.* realizează o suită de creaţii admirabile în *Aventura fantastică*, *Nevinovata* şi *Gervaise*. În timpul războiului a activat în mişcarea de rezistenţă franceză fiind distinsă cu ordinul „Crucea de război cu frunze de palmier" (1945).

FLM.: 1935 — *Le domino vert* (Dominoul verde), r. Henri Decoin, (cu Danielle Darrieux, Simone Signoret); 1936 — *Le Golem* (Omul de lut/Golem), r. Julien Duvivier (cu Harry Baur, Germain Aussey, Roger Karl); *Le bas-fonds* (Azilul de noapte), r. Jean Renoir (cu Jean Gabin, Louis Jouvet, V. Sokoloff, Suzy Prim, Junie Astor, Robert Le Vigan); 1937 — *Troïka sur la piste blanche* (Troica), r. Jean Dréville (cu Jean Murat, Charles Vanel, Jacques Vitry); 1939 — *La maison du maltais* (Casa din Malta), r. Pierre Chenal (cu Viviane Romance, Marcel Dalio, Louis Jouvet); 1943 — *Les anges du péché* (Îngerii păcatului), r. Robert Bresson (cu Renée Faure); 1945 — *Mission spéciale* (Misiune specială), r. Maurice de Canonge (cu Jean Davy, Pierre Renoir); 1947 — *Non coupable* (Nevinovata), r. Henri Decoin (cu Michel Simon, Jean Debucourt); 1949 — *Mademoiselle de la Ferlé* (Domnişoara de la Ferlé), r. Roger Dallier (cu François Christophe, Jean Servais); 1951 — *The Green Glove* (Mănuşa verde), r. Rudolph Maté (cu Glenn Ford, Geraldine Brooks, Sir Cedric Hardwicke); 1956 — *Gervaise* (Gervaise), r. René Clément (cu Maria Schell, François Périer, Armand Mestral).

Scanned with OKEN Scanner

HOPE, BOB (pe numele adev. *Leslie Townes Hope*) (n. 29.05.1903, Eltham,

Bob Hope

Anglia), actor american de teatru şi film, de origine engleză. Se afirmă în repertoriul comediei muzicale de pe Broadway. Susţine o intensă activitate radiofonică şi discografică. Debutează în cinema în 1938 şi treptat ajunge o figură centrală a comediei muzicale americane. Particularităţile comicului său aparţin replicii scînteietoare, aparent maliţioase şi impertinente, care sfîrşeşte prin a deveni delicată, candidă, plină de sensibilitate. Totodată, *B.H.* este un excelent dansator şi cîntăreţ. Marile lui succese cinematografice aparţin repertoriului comediei muzicale gen *Drumul spre . .. Maroc, Zanzibar, Bali, Hong-Kong* ş.a. — (în cuplu cu Dorothy Lamour) şi parodice — *Prinţesa şi piratul* şi *Faţă palidă.*

FLM.: 1938 — *The Big Broadcast of 1938* (Marea emisiune a anului 1938), r. Mitchell Leisen (cu W.C. Fields, Dorothy Lamour); 1939 — *The Cat and the Canary* (Pisica şi canarul), r. Elliot Nugent (cu Paulette Goddard, Douglas Montgomery); 1940 — *Road to Singapore* (Dansatoarea din Singapore), r. Victor Schertzinger (cu James Coburn, Bing Crosby, Dorothy Lamour); 1941 — *Louisiana Purchase* (Regele din Louisiana), r. Irving Cummings (cu Vera Zorina); 1942 — *Road to Morocco* (Drumul spre Maroc), r. David Butler (cu Antohny Quinn, Dorothy Lamour, Bing Crosby); 1944 — *The Princess and the Pirate* (Prinţesa şi piratul), r. David Butler (cu Virginia Mayo, Victor Mac Laglen); 1946 — *Monsieur Beaucaire* (Domnul Beaucaire), r. George Marshall (cu Joan Caulfield); 1948 — *The Paleface* (Faţa palidă), r. Norman Z. McLeod (cu Jane Russell, Robert Armstrong); 1951 — *My Favorite Spy* (Spioana mea favorită), r. Norman Z. McLeod (cu Hedy Lamar); 1953 — *Off Limits* (Dincolo de graniţă), r. George Marshall (cu Mickey Rooney, Marylin Maxwell); *Road to Bali* (Drum spre Bali), r. Hal Walker (cu Bing Crosby, Dorothy Lamour); 1956 — *Beau James* (Frumosul James), r. Melville Shavelson (cu Vera Miles, Paul Douglas, Jimmy Durante); 1957 — *Paris Holiday*, r. Gerd Oswald (cu Fernandel, Anita Ekberg); 1962 — *Bachelor in Paradise* (Burlacul în Paradis), r. Jack Arnold (cu Lana Turner, Jim Hutton); 1963 — *The Road to Hong-Kong* (Drumul spre Hong-Kong), r. Norman Panama (cu Dorothy Lamour, Bing Crosby); 1967 — *Eight on the Law* (Opt pe banca legii), r. George Marshall; 1972 — *Cancel My Reservation* (Punere în libertate), r. Paul Bogart (cu Eve Marie Saint).

HOPKINS, MYRIAM (n. 18.10. 1902, Savannah, Georgia — m. 8.10.

Myriam Hopkins

1972, New York), actriţă americană de teatru şi film. S-a produs pe scenă ca balerină şi interpretă de proză.

Debutează în cinema în 1930 relevînd o fotogenie excepţională, dublată de valoroase calităţi profesionale. Se consacră cu rolurile din *Dr. Jekyll* şi *Povestea lui Temple Drake*, graţie trăirii dramatice cu care îşi investeşte registrul de caracterizare. Această blondă fermecătoare, cu ochi albaştri şi temperament arzător, obţine mari succese în repertoriul comediei sofisticate gen *Trei şi una* şi *Nelinişte în Paradis*. Curînd, însă M.H. îşi reia angajamentele dramatice în *Becky Sharp*, *Oraşul fără legi* şi *Echipa de onoare* dînd viaţă unor personaje complexe, de impresionantă veracitate psihologică. Cu anii, talentul ei, maturizat, se confirmă în planul compoziţiei de caractere: *Moştenitoarea*, *Carrie*, *Reîntoarcerea*. FLM.: 1930 — *Fast and Loose* (Nesiguranţa), r. Fred Newmayer (cu Carole Lombard); 1932 — *Dr. Jekyll and Mister Hyde* (Bestia), r. Rouben Mamoulian (cu Fredric March, Rose Hobart); *Trouble in Paradise* (Nelinişte în Paradis/Contesa Lily), r. Ernst Lubitsch (cu Herbert Marshall, Kay Francis); 1935 — *Becky Sharp*, r. Rouben Mamoulian (cu Alan Mowbray, Frances Dee); *Barbary Coast* (Oraşul fără legi), r. Howard Hawks (cu Edward G. Robinson, Walter Brennan); 1937 — *The Woman I Love* (Echipa de onoare), r. Anatole Litvak (cu Louis Hayward, Paul Muni); 1939 — *The Old Maid* (Fata bătrînă), r. Edmund Goulding (cu Bette Davis, George Brent, Donald Crisp); 1940— — *Virginia City* (Cavalcada eroică), r. Michael Curtiz (cu Errol Flynn, Humphrey Bogart); 1942 — *A Gentleman after Dark* (Gentleman după căderea nopţii), r. Edwin L. Marin (cu Brian Donlevy, Preston Foster); 1944 — *Old Acquaintance* (Cunoştinţă veche), r. Vincent Sherman (cu Bette Davis); 1949 — *The Heiress* (Moştenitoarea), r. William Wyler (cu Olivia De Havilland, Ralph Richardson); 1952 — *Carrie* (Sora Carrie), r. William Wyler (cu Jennifer Jones, Laurence Olivier); *The Mating Season* (Anotimpul dragostei), r. Mitchell Leisen (cu Gene Tierney, John Lund); 1953 — *The Outcasts of Poker Flat* (Surghiuniţii din Poker Flat), r. Joseph Newman (cu Dale Robertson, Anne Baxter); 1962 — *The Children's Hour* (Ora copiilor), r. William Wyler; 1966 — *The Chase* (Urmărirea), r. Arthur Penn (cu Marlon Brando); 1969 — *Comeback* (Reîntoarcerea), r. D. Wolfe.

HORN, CAMILLA (n. 25.04.1908, Frankfurt-am-Main), actriţă germană

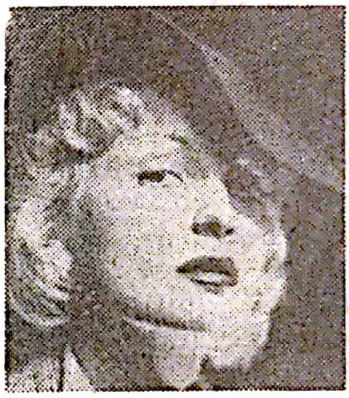

Camilla Horn

de film. Studii de balet şi cursuri de actorie cu Lucile Höflich. Graţia şi candoarea genuină a tinerei balerine devin pentru regizorul W.F. Murnau „simbolul, abstracţiunea aureolată a lui Gretchen" din *Faust* — partitură de debut în cinema a actriţei. Solicitată de Hollywood, C.H. joacă în filmele americane *Furtuna* şi *Dragostea eternă* după care revine în patrie. Între timp însă, blonda şi suavă ingenuă „faustiană" cedase locul unei dive sofisticate, predispuse gestului dramatic languros şi preţios. Mulţimea rolurilor susţinute în ţară şi peste hotare se resimt de această nouă metamorfoză, neconvingătoare pe planul contribuţiei dramatice. FLM.: 1926 — *Faust*, r. Friedrich Wilhelm Murnau (cu Emil Jannings, Gösta Ekman); 1927 — *The Tempest* (Furtuna), r. Sam Taylor (cu John Barrymore); 1930 — *Die Grosse Sehnsucht* (Dorinţa cea mare), r. Stefan

Scanned with OKEN Scanner

Szekely (cu Olga Tschechowa); 1933— — *Moral und Liebe* (Păcat şi iubire), r. Georg Jacoby (cu Bernhard Goetzke, Oskar Homolka); 1934 — *Die Grosse Chance* (Marea şansă), r. Viktor Jasson (cu Hansi Wiese, Jakob Tiedtke); 1936 — *Die Weisse Sklaven* (Sclava albă), r. Karl Anton (cu Agnes Strauss, Werner Hinz); 1938 — *Rote Orchideen* (Orchideea roşie), r. Nunzio Malasomma (cu Olga Tschechowa); 1939 — *Zentrale Rio* (Aventurierii), r. Erich Engel (cu Leny Marenbach, Werner Fuetterer); 1940 — — *Herz ohne Heimat* (Inimă neliniştită), r. Otto Linne Kogel (cu Albrecht Schoenhals, Gustav Diessl); *Die Letzte Runde* (Ultimul asalt), r. Werner Klinger (cu Attila Hörbiger); *Roman eines Arztes* (Romanul unui medic), r. Jürgen von Alten (cu Albrecht Schoenhals, Maria Andergast); 1941 — *Tragoedie einer Liebe* (Tragedia unei iubiri), r. Guido Brignone (cu Beniamino Gigli, Emma Gramatica); 1943 — *Seine beste Rolle* (Rolul cel mai bun), r. Otto Pittermann (cu Hans Hotter, Marina von Ditmar).

HOSSEIN, ROBERT (pe numele adev. *Robert Gosselain*) (n. 30.12. 1928, Paris), actor şi regizor francez de teatru şi film. Studii de actorie cu Tania Balachova, René Simon, Jean Marchat şi Raymond Rouleau. Se va impune în viaţa artistică ca actor, regizor şi dramaturg (piesele *Responsabilitate limitată* şi *Ticăloşii merg în iad*). Debutează în cinema în 1953. Afirmarea cinematografică survine cu rolul din *Scandal printre bărbaţi*. Actorul evidenţia un chip fotogenic, modelat expresiv, oarecum „dur", şi un temperament dramatic vibrant, nervos, decis în caracterizare. Înalt şi brun, dotat cu un fizic pregnant, care-l plasează printre cei mai autoritari cuceritori ai ecranului, *R.H.* va obţine o suită de succese interpretative în *Nu se ştie niciodată*, *Crimă şi pedeapsă* şi *Odihna luptătorului*. Popularitatea sa de actor-predispus rolurilor pasionale, impulsive-este amplificată şi de multitudinea celorlalte preocupări artistice.

Robert Hossein

FLM.: 1953 — *Quai de blondes* (Portul blondelor), r. Paul Cadéac (cu Michel Auclair); 1954 — *Du rififi chez les hommes* (Scandal printre bărbaţi), r. Jules Dassin (cu Jean Servais, Marcel Lupovici); 1955 — *Méfiez-vous, filletes* (Nu vă încredeţi fetelor), r. Yves Allégret (cu Antonella Lualdi, Michèle Cordoue); 1956 — *Crime et châtiment* (Crimă şi pedeapsă), r. Georges Lampin (cu Marina Vlady, Jean Cabin, Bernard Blier, Ulla Jacobsson); 1957 — *Sait-on jamais* (Nu se ştie niciodată), r. Roger Vadim (cu Françoise Arnoul, Christian Marquand, Franco Fabrizi); 1959 — *La sentence* (Sentinţa), r. Jean Valère (cu Marina Vlady, Robert Hannin); *La nuit des espions* (Noaptea spionilor), r. Robert Hossein (cu Robert Hossein, Marina Vlady); 1960 — *Les canailles* (Canaliile), r. Maurice Labro (cu Marina Vlady); 1963 — *Chair de poule* (Piele de găină), r. Julien Duvivier (cu Georges Wilson, Jean Lefèbvre); 1964 — *Angélique, marquise des anges* (Angelica, marchiza îngerilor), r. Bernard Borderie (cu Michèle Mercier); 1965 — *Angélique et le roi* (Angelica şi regele), r. Bernard Borderie (cu Michèle Mercier, Samy Frey); 1967 — *Indomptable Angélique* (Neîmblînzita Angelica), r. Ber-

nard Borderie (cu Michèle Mercier); 1969 — *Nell'anno del Signore* (În anul Domnului), r. Luigi Magni (cu Claudia Cardinale, Nino Manfredi); 1970 — *Les temps des loups* (Vremea lupilor), r. Sergio Gobbi; 1971 — *La casse* (Spargerea), r. Henri Verneuil; 1973 — *Don-Juan 1973*, r. Roger Vadim (cu Brigitte Bardot).

HOWARD, LESLIE (pe numele adev. *Leslie Steiner*) (n. 3.04.1893,

Leslie Howard

Londra — m. 1.06.1943, Golful Biscaya — căzut în misiune ca pilot RAF), actor şi regizor american de film, de origine engleză. Funcţionar de bancă. Studii teatrale. Graţie recitativului inteligent, intensităţii dramatice a caracterizărilor vii, pline de o umanitate sinceră şi discretă, L.H. face o strălucită carieră interpretativă pe scenele din patrie şi din U.S.A. Debutează pe ecran în *Legături aparente* cu o partitură care-i impune în epocă fascinaţia tipului blond şi eleganţa romantică a gestului dramatic. Apariţiile următoare, din *Cinci şi zece*, *Prizoniera dragostei* şi *Secrete* subliniază fantezia debordantă a stilului său de joc, captivant în portretizare. Recitativul dinamic, impetuos al actorului cunoaşte în *Sclavia umană*, *Pygmalion* (Cupa Volpi, 1938) şi *Pe aripile vîntului* tuşeul fin al unei melancolii evocatoare, profund interiorizate.
FLM.: 1928 — *Outward Bound* (Legături aparente), r. R. Milton (cu Douglas Fairbanks jr., Myrna Loy); 1931 — *Five and Ten* (Cinci şi zece), r. Robert Z. Leonard (cu Marion Davies); *Never the Twain Shall Meet* (Insula dragostei), r. W.S. Van Dyke (cu Conchita Montenegro); *A Free Soul* (Prizoniera dragostei), r. Clarence Brown (cu Clark Gable, Norma Shearer); 1933 — *Captured* (Prizonierul), r. Roy Del Ruth (cu Douglas Fairbanks jr., Margaret Lindsay); 1934 — *Of Human Bondage* (Sclavia umană), r. John Cromwell (cu Bette Davis); *British Agent* (Agentul englez), r. Michael Curtiz (cu Cesar Romero, Kay Francis); 1936 — *The Petrified Forest* (Pădurea pietrificată/Suflete împietrite), r. Archie Mayo (cu Bette Davis, Humphrey Bogart); *Romeo and Juliet* (Romeo şi Julieta), r. George Cukor (cu Norma Shearer, John Barrymore); 1938 — *Pygmalion*, r. Anthony Asquith); 1939 — *Gone with the Wind* (Pe aripile vîntului), r. Victor Fleming (cu Clark Gable, Olivia De Havilland, Walter Pidgeon); 1941 — *The 49-th Parallel* (Paralela 49), r. Michael Powell şi Emeric Pressburger (cu Laurence Olivier, Anton Walbrook); 1942 — *The First of the Few* (Primul dintre puţini), r. Leslie Howard (cu David Niven); 1943 — *The Gentle Sex* (Sexul amabil) (cu Lilli Palmer).

HOWARD, TREVOR (n. 29.09. 1916, Cliftonville, Kent), actor englez de teatru şi film. Studiază la „Royal Academy of Dramatic Arts" — Londra. Repurtează mari succese în repertoriul shakespearean. Debutează în cinema în 1940. Temperamentul său dramatic matur, predispus caracterizărilor realiste, se impune apoi în *Amanţii* şi *Al treilea om*. Cu timpul, fotogenia chipului melancolic, marcată de sporul unei expresivităţi severe, incisive, îi permite să abandoneze repertoriul intimist, de coloratură romantică, gen *Odette*, în avantajul unor subiecte moderne. Stilul său de joc, sobru, interiorizat,

Scanned with OKEN Scanner

bărbătesc, se integrează perfect partiturilor grave din *Scurtă întîlnire*, *Rădăcinile cerului*, *Revolta de pe Bounty* și *Duelul lung*.
FLM.: 1940 — *The Way to the Stars* (Drumul spre stele), r. Anthony Asquith (cu Michael Redgrave); 1943 — *The Way Ahead* (Drum înainte), r. Carol Reed; 1946 — *Brief Encounter* (Scurtă întîlnire), r. David Lean (cu Celia Johnson); 1947 — *They Made Me a Fugitive* (Au făcut din mine un evadat), r. Alberto Cavalcanti (cu Sally Gray); 1948 — *The Passionate Friends* (Dragoste pasională/Amanții), r. David Lean (cu Ann Todd, Claude Rains); *The Third Man* (Al treilea om), r. Carol Reed (cu Orson Welles, Alida Valli, Joseph Cotten); *The Golden Salamander* (Salamandra de aur), r. Ronald Neame (cu Anouk Aimée, Jacques Sernas); 1950 — *Odette*, r. Herbert Wilcox (cu Peter Ustinov, Anna Neagle); 1956 — *Around the World in Eighty Days* (Ocolul pămîntului în 80 de zile), r. Michael Anderson (cu Mario Moreno-Cantinflas, David Niven, Buster Keaton, Fernandel, Charles Boyer, Marlene Dietrich, Frank Sinatra); 1958 — *The Roots of Heaven* (Rădăcinile cerului), r. John Huston (cu Orson Welles, Errol Flynn); 1960 — *Crack in the Mirror* (Crăpătură într-o oglindă), r. Richard Fleischer (cu Juliette Gréco, Errol Flynn, Orson Welles, Mel Ferrer); 1962 — *The Lion* (Leul), r. Jack Cardiff (cu Capucine, William Holden, Pamela Franklin); 1964 — *Von Ryan's Express* (Expresul colonelului Ryan), r. Mark Robson (cu Frank Sinatra, Sergio Fantoni); 1967 — *The Long Duel* (Duelul lung), r. Ken Annakin; 1970 — *Ryan's Daughter* (Fiica lui Ryan), r. David Lean; 1972 — *The Offence* (Năpasta), r. Sidney Lumet; 1973 — *A Doll's House* (Nora), r. Joseph Losey (cu Jane Fonda); 1974 — *11 Harrowhouse* (Casa Harrow 11), r. Aram Avakian (cu Candice Bergen); 1975 — *Conduct Unbecoming* (Comportare nedemnă), r. Michael Anderson (cu Michael York).

HRUŠINSKỲ, RUDOLF Jr. (pe numele adev. *Rudolf Böhm*) (n. 17.10. 1920, Novy Etynk), actor și regizor cehoslovac de film. Studiază la Școala de artă dramatică din Praga. Joacă pe scena teatrului „Urania". Debutează în cinema în *Liza zboară în cer*, relevîndu-se ca prezență agreabilă, de june prim cuceritor, posesor al unui stil de joc nuanțat, cînd retoric, pasional, cînd comico-farsesc. În continuare realizează creații de răsunet artistic în *Humoresca* și *Vîrsta periculoasă*. Cu timpul, dominat de o vizibilă îngrășare, *R.H.* se dedică rolurilor comice obținînd un remarcabil succes cu partitura, fidelă iconografiei clasice, din *Bravul soldat Švejk*. Alternînd partiturile comice, de improvizație liberă, cu cele dramatice, *R.H.* va da măsura calităților sale de actor complex în *Comedianții*, *Jan Hus*, *Reportaj cu șireangul de gît* și *Incineratorul*.
FLM.: 1937 — *Lizin let do nebe* (Liza zboară în cer), r. V. Binovec; 1939 — *Humoreska*, r. Otakar Vavra; 1943 — *Mlhy na blátech* (Ceață peste mlaștini), r. F. Čap; 1947 — *Předtucha* (Vîrsta periculoasă), r. Otakar Vavra (cu N. Tanska, Fr. Smolik); 1949 — *Rodinne trampoty oficiala, Trisky* (Tata în vacanță), r. J. Mach; 1953 — *Tajemství krve* (Secretul sîngelui), r. Martin Frič; 1954 — *Komedianti* (Comedianții), r. V. Vlcek; 1955 — *Jan Hus*, r. Otakar Vavra (cu Z. Stepanek, V. Matulova); 1957 — *Dobrý voják Švejk* (Bravul soldat Švejk), r. K. Stekly (cu M. Kopecky, F. Filipovsky, S. Beneš, M. Nedbal, Jaroslav Marvan); 1961 — *Reportaž psaná na opratce* (Reportaj cu șireangul de gît), r. Jaroslav Balik (cu I. Racek, L. Svormova); 1963 — *Bolșaia doroga* (Marele drum), r. I. Ozerov; 1965 — *Třicet jedna ve stlnu* (31° la umbră), r. Jiri Weiss (cu Anne Heywood, James Booth); 1966 — *Vrazda po cesku*

el Anderson (cu

UDOLF Jr. (pe
Böhm) (n. 17.10.
actor și regizor
m. Studiază la
natică din Praga.
trului „Urania".
a în *Liza zboară*
se ca prezență
prim cuceritor,
de joc nuanțat,
al, cînd comico-
realizează creații
în *Humoresca* și
u timpul, domi-
grășare, *R.H.* se
omice obținînd
es cu partitura,
asice, din *Bravul*
nînd partiturile
izație liberă, cu
. va da măsura
în

vavră;
ech (Ceață peste
; 1947 — *Před-*

(Crimă în stil personal), r. Jiri Weiss (cu Kveta Fialova, Vladimir Mensik); 1967 — *Jak ukrást milion* (Cum se fură un milion), r. Jaroslav Balik (cu Slávka Budinova); 1968 — *Spalovač mrtvol* (Incineratorul), r. Juraj Herz (cu Vlasta Chramostová); 1969— — *Cest a sláva* (Onoare și glorie), r. Hynek Bočan (cu Karel Höger, Blanka Bohdanova); *Hrdina má strach* (Eroului îi e frică), r. Frantisek Filip (cu Ladislav Pések, Jiri Sovac); 1970 — *Po stopach krve* (Pe urmele sîngelui), r. Petr Schulhoff.

Scanned with OKEN Scanner

I

IACOBESCU, AIMÉE (n. 01.06. 1946, Unguriu, Buzău), actriță ro-

Aimée Iacobescu

mâncă de teatru și film. Absolventă a IATC—București. Debutează pe ecran în 1966 și se impune cu peremptorie eleganță în ciuda stereotipiei rolului (Silvia). Intonația sigură a recitativului dublată de datele unei feminități decorative, de expresie senzuală, îi rezervă în continuare o carieră filmică norocoasă. După apariția din *Frumoasele vacanțe* care confirmă facultatea sinceră, neconvențională a registrului de caracterizare, *A.I.* înregistrează o serie de succese în *Haiducii...* unde dezinvoltura jocului etalat intuiește coarda unei sensibilități cuceritoare, plină de farmec. Blondă și temperamentală, cu surîsul și privirile învăluitoare, picant-inocente, personajul *A.I.* cucerește, de acum, o popularitate notabilă — amplificată și de numeroasele apariții la TV.

FLM.: 1966 — *Șapte băieți și-o strengăriță*, r. Bernard Borderie (cu Jean Marais, Sidney Chaplin, Marilu Tolo, Florin Piersic, Jean Lorin Florescu); 1967 — *Frumoasele vacanțe*, r. Makk Károly (cu Ilinca Tomoroveanu, Sztankay István, Ernyei Béla, Ottilia Borbáth, Florian Pitiș, Florin Piersic); 1970 — *Haiducii lui Șapte-cai*, r. Dinu Cocea (cu Florin Piersic, Marga Barbu, Colea Răutu, Toma Caragiu, Nucu Păunescu, Florin Scărlătescu, Constantin Codrescu); 1971— — *Săptămîna nebunilor*, r. Dinu Cocea (cu Florin Piersic, Marga Barbu, Colea Răutu, Toma Caragiu, Carmen-Maria Struja); *Zestrea domniței Ralu*, r. Dinu Cocea (cu Florin Piersic, Marga Barbu, Toma Caragiu, Constantin Codrescu, Florin Scărlătescu); 1975 — *Nu filmăm să ne amuzăm*, r. Iulian Mihu (cu Gheorghe Dinică, Gina Patrichi, Violeta Andrei, Jean Georgescu, Jean Constantin).

ILINSKI, IGOR VLADIMIROVICI (n. 24.07.1901, Moscova), actor sovietic de teatru și film. Studiază la școala dramatică „F. Komissarjevski". Joacă pe scenele „Novii Teatr" și „Malii Teatr", fiind profund influențat de teoriile „biomecanice" ale lui Vsevolod Meyerhold. Debutează pe ecran în *Aelita*. Curînd se

relevă drept creator al unei galerii tipologice variate realizată cu un

Igor Vladimirovici Ilinski

deosebit simţ al caracterizării, punctată de accentele unui comic savuros, satirizant. Se distinge în *Procesul celor trei sute de milioane* şi *Sărbătoarea sfîntului Gheorghe*, graţie unor portretizări conturate printr-un stil de joc realist, de intonaţie comico-dramatică. Cea mai bună creaţie a sa, personajul Bivalov din *Volga-Volga*, a rămas mult timp în conştiinţa publicului ca prototip al birocratului. Artist al poporului.

FLM.: 1924 — *Aelita* (Aelita), r. Jakov Protazanov (cu V. Orlova, Mihail Jarov); 1925 — *Zakroişcik iz Torjka* (Croitorul din Torjka), r. Jakov Protazanov (cu Vera Mareţkaia, Olga Jizneva); 1926 — *Miss Mend*, r. Boris Barnet şi Fedor Ozep (cu I. Koval, S. Komarov); *Proţes o trioh millionah* (Procesul celor trei milioane), r. Jakov Protazanov (cu A. Ktorov, M. Klimov); 1927 — *Poţelui Mary Pickford* (Sărutul lui Mary Pickford), r. S. Komarov (cu A. Goriunov, V. Uralski); 1928 — *Kukla s millionami* (Păpuşa milionară), r. S. Komarov (cu V. Fogel, G. Kravcenko); 1930 — *Prazdnik Sviatovo Jorgena* (Sărbătoarea Sfîntului Gheorghe), r. Jakov Protazanov (cu I. Arkadin, M. Klimov); 1938 — *Volga-Volga*, r. Grigori Aleksandrov (cu L. Orlova, S. Antmonov); 1939 — *Hirurghia* (Chirurgie) r. I.B. Frid (cu I. Morkvin, V. Merkuriev); 1952 — *Volki i ovţi* (Lupii şi oile), r. S. Suhobokov (cu V. Passenaia); 1957 — *Karnavalnia noci* (Noapte de carnaval), r. E. Riazanov (cu L. Gurcenko, J. Belov, G. Kulikov); 1962 — *Gusarskaia balada* (Balada husarilor), r. Eldar Riazanov, (cu L. Golubkina, I. Iakovlev); 1964 — *Vstreci s Igorem Ilinski* (Întîlnire cu Igor Ilinski), r. I. Gurin; 1969 — *Starî znakomî* (Cunoştinţă veche) (cu Nikolai Ribnikov); 1971 — — *Celovek iz restorana* (Omul din restaurant).

ILLÉRY, POLA (pe numele adev. *Paula Iliescu*) (n. 1908, Corabia,

Pola Illéry

România), actriţă franceză de teatru şi film, de origine română. Cîştigătoare a unui concurs de fotogenie organizat de firma austriacă Sacha-Film în România. Debutează pe ecran în 1927 (Franţa). Se afirmă cu apariţiile din *Căpitanul Fracasse* şi *Scufiţa Roşie*, relevînd datele unei ingenue tandre şi sensibile. Talentul şi inteligenţa dramatică a graţioasei şi timidei ingenue vor fi valorificate în mod desăvîrşit în primul film sonor francez: *Sub acoperişurile Parisului*. Genuitatea temperamentului dramatic, chipul palid, iluminat de flacăra diafană a părului blond, ca şi sensibilitatea poetică a stilului de joc conferă rolului ei din *14 Iulie* o pregnanţă dramatică care stîrneşte admiraţia criticii şi publicului francez. Graţie sincerităţii vibrante a recita-

tivului, subtil în replică şi bogat în caracterizările comico-dramatice, *I.P.* îşi va consolida prestigiul artistic cu noile realizări valoroase din *Strada fără nume*, *Înger păzitor* — ş.a., confirmînd aprecierea de actriţă *„fantastică, al cărei stil este inimitabil"* (Jean Renoir).
FLM.: 1927 — *Le Désir* (Dorinţa), r. Albert Durec (cu Olaf Fjord, Mary Serta); *Madame Récamier*, r. Gaston Ravel (cu Marie Bell, Genica Missirio); 1928 — *Le Capitaine Fracasse* (Căpitanul Fracasse), r. Alberto Cavalcanti (cu Pierre Blanchar); 1929 — *Le petit Chaperon Rouge* (Scufiţa Roşie), r. Alberto Cavalcanti (cu Catherine Hessling, Jean Renoir); 1930 — *Sous les toits de Paris* (Sub acoperişurile Parisului), r. René Clair (cu Albert Préjean, Gaston Modot, Edmond T. Gréville, Paul Olivier); 1931 — *Glorifyng the American Girl* (Televiziunea / Ce va fi mîine?), r. Jack Salvatori (cu Millard Webb); *Un homme en habit* (Fracul), r. René Guissart (cu Fernand Gravey, Suzy Vernon, Pierre Etchepare); 1933 — *Quatorze Juillet* (14 Iulie), r. René Clair (cu Paul Olivier, Annabella, Albert Préjean, Georges Rigaud, Raymond Cordy, Gaston Modot); *Au pays de soleil* (În ţara soarelui), r. Robert Péguy (cu Rellys, Lisette Lanvin); 1934 — *La rue sans nom* (Strada fără nume), r. Pierre Chenal (cu Constant Rémy, Gabriel Gabrio); *Zouzou*, r. Edmond T. Gréville; *L'ange gardien* (Îngerul păzitor), r. Jean Choux (cu André Baugé, Paul Azaïs); 1937 — *Le tombeau hindou* (Mormîntul hindus), r. Richard Eichberg (cu Alice Field, Max Michel); *Le tigre du Bengal* (Tigrul din Bengal), r. Richard Eichberg (cu Alice Faye, Max Michel); 1941 — *Tobie est un ange* (Tobie este un înger — film dispărut), r. Ives Allégret.

INKIJINOFF, VALERY (pe numele adev. *Valeri Inkijinov*) (n. 25.03.1895, Irkutsk), actor francez de film, de origine rusă. Studii politehnice la Petersburg. Cursuri de actorie cu V. Meyerhold, sub conducerea căruia joacă pe scenă. Debutează pe ecran în filmul *Furtună deasupra Asiei*. Cariera internaţională a lui *V.I.* datorează mult tipului său exotic, oriental, pe care îl va impune, după 1932, în numeroase pelicule franceze şi germane. Apariţiile din *Noaptea voluptăţii*, *Orientul în flăcări* şi *Luntraşii de pe Volga*, bazate pe atracţia stranie a chipului fotogenic, dar şi pe noblеţea caracterelor înfăţişate cu pertinenţă psihologică, îi atrag în epocă o meritată notorietate interpretativă.
FLM.: 1928 — *Potomok Gingis-Hana* (Urmaşul lui Gingis-Han / Furtună deasupra Asiei), r. Vsevolod Pudovkin; 1932 — *La tête d'un homme* (Noaptea voluptăţii), r. Julien Duvivier (cu Harry Baur, Gina Manès); 1934 — *La bataille* (Bătălia), r. Nicolas Farkas (cu Charles Boyer, Annabella); *Amok*, r. Fedor Ozep (cu Jean Yonnel, Jean Servais, Marcelle Chantal, Jean Galland); *Volga en flamme* (Volga în flăcări), r. Viktor Tourjansky (cu Danielle Darrieux, Albert Préjean); 1936 — *Die letzten Vier von Santa-Cruz* (Insula pinguinilor), r. Werner-Klinger; *Les bateliers de la Volga* (Luntraşii de pe Volga), r. Wladimir Strijewsky (cu Pierre Blanchar, Charles Vanel); 1937 — *Wife of General Ling* (Monstrul galben), r. Ladislau Vajda; 1938 — *La rue sans joie* (Uliţa durerii), r. André Hugon (cu Dita Parlo, Albert Préjean); *Le drame de Shanghai* (Drama din Shanghai), r. Georg Wilhelm Pabst (cu Louis Jouvet, Gabrielle Dorziat); 1946 — *La renegate* (Renegata), r. Jean Severac (cu Maurice Escande); 1956 — *Michèle Strogoff*, r. Carmine Gallone (cu Curd Jürgens, Geneviève Page); 1959 — *Les mystères d'Angkor* (Misterele din Angkor), r. William Dieterle; 1964 — *Nick Carter va tout casser* (Nick Carter sparge tot), r. Henri Decoin; 1966 — *A tout coeur*

Scanned with OKEN Scanner

pour O.S.S.117 (Din toată inima pentru O.S.S.117), r. Michel Boisrond; 1971 — *Les pétroleuses*, r. Christian-Jaque (cu Claudia Cardinale, Brigitte Bardot).

INTERLENGHI, FRANCO (n. 29.10.1931, Roma), actor italian de

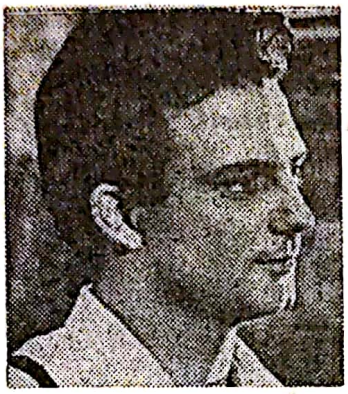

Franco Interlenghi

teatru şi film. Debutează pe ecran la 15 ani, în *Sciuscia*, demonstrînd uimitoare calităţi interpretative. Adolescentul sensibil şi discret relevă apoi optime posibilităţi dramatice în *Fabiola* şi *Mica lume a lui Don Camillo*, dar jocul său se va resimţi, formativ, abia prin contactul cu experienţele novatoare ale filmului italian post-belic. Cu rolurile din *Înfrînţii*, 1952, r. Michelangelo Antonieni şi *I vitelloni*, *F.I.* se recomandă ca unul dintre cei mai interesanţi tineri actori ai generaţiei lui. Din 1953 joacă în filme de valoare inegală realizînd, totuşi, durabile creaţii artistice în *Contesa desculţă*, *Părinţi şi copii* şi *Trăiască Italia*.

FLM.: 1946 — *Sciuscia*, r. Vittorio De Sica (cu Emilio Cigoli, Rinaldo Smordoni); 1947 — *Fabiola*, r. Alessandro Blasetti (cu Michèle Morgan, Michel Simon); 1949 — *Una domenica d'agosto* (Duminică de august), r. Luciano Emmer (cu Anna Baldini, Vera Carmi); 1951— — *Le petit monde de Don Camillo* (Mica lume a lui Don Camillo), r. Julien Duvivier (cu Fernandel, Gino Cervi); 1953 — *I vitelloni* (Viţeluşii), r. Federico Fellini (cu Franco Fabrizzi, Alberto Sordi); *Ulysse*, r. r. Mario Camerini (cu Kirk Douglas, Silvana Mangano); 1954 — *The Barefoot Contessa* (Contesa desculţă), r. Joseph L. Mankiewicz (cu Ava Gardner, Humphrey Bogart, Rossano Brazzi); 1957 — *Padri e figli* (Părinţi şi copii), r. Mario Monicelli (cu Vittorio de Sica, Marcello Mastroianni, Antonella Lualdi); *A Farewell to Arms* (Adio arme), r. Charles Vidor (cu Rock Hudson, Jennifer Jones, Alberto Sordi); 1958 — *En cas de malheur* (În caz de nenorocire), r. Claude Autant-Lara (cu Jean Gabin, Edwige Feuillère, Brigitte Bardot); 1961 — *Viva l'Italia* (Trăiască Italia), r. Roberto Rossellini (cu Roberto Ricci, Tina Louise, Paolo Stoppa, Giovanna Ralli).

IORDACHE, ŞTEFAN (n. 3.02.1941, Bucureşti), actor român de

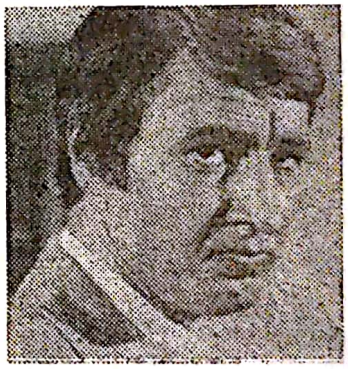

Ştefan Iordache

teatru şi film. Absolvent al IATC din Bucureşti, promoţia 1963. Joacă pe scenele: Teatrul de Stat din Constanţa şi Teatrul «Municipal» din Bucureşti. Debutează pe ecran ca protagonist în *Străinul* (rolul Andrei Sabin, Pr. Karlovy Vary 1964) avansînd datele unui actor deplin stăpîn pe arta sa interpretativă. Succesul repurtat cu acest film se datora facultăţii interiorizate a recitativului, tonalităţii lui psihologice, expresivităţii chipului, gestului dramatic firest, natural, neîngrădit de primul contact cu arta filmului.

Scanned with OKEN Scanner

Deşi părea predestinat artei cinematografice, căreia îi putea oferi o reală ştiinţă a construirii de caractere (comice şi dramatice), el preferă să se dedice, ca şi alţi actori valoroşi ai teatrului, aproape exclusiv artei scenei. Cazul lui Ş. *I.* nefiind nici singular, nici paradoxal, trebuie acceptat ca atare-adică întîmplător . . .

FLM.: 1963 — *Străinul*, r. Mihai Iacob (cu Irina Petrescu, Şerban Cantacuzino, George Calboreanu); 1965 — *Calea Victoriei*, r. Marius Teodorescu (cu Geo Barton, George Calboreanu, Iurie Darie); *Gaudeamus Igitur*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Şerban Cantacuzino, Sebastian Papaiani, Ileana Dunăreanu, Irina Gărdescu); 1966 — *Un film cu o fată fermecătoare*, r. Lucian Bratu (cu Margareta Pîslaru, Emmerich Schäffer, Marin Moraru); 1973 — *Proprietarii*, r. Şerban Creangă (cu Constantin Cojocaru, Amza Pellea, George Constantin, Ştefan Mihăilescu-Brăila); 1976 — *Tufă de Veneţia*, r. Petre Bokor (cu Florin Piersic, Ana Széles, Mircea Albulescu, Coca Andronescu, Marin Moraru, Toma Caragiu, Virgil Ogăşanu).

IZVIŢKAIA, IZOLDA VASILIEVNA (n. 21.06.1932, Moscova —

Izolda Vasilievna Izviţkaia

m. 1.03.1971, Moscova), actriţă sovietică de film. Studiază la „VGIK". Debutează pe ecran în 1954. Apariţiile ulterioare atrag atenţia asupra acestei actriţe sensibile, dotată cu un stil de joc de precisă intonaţie dramatică. Rolurile din *Bună dimineaţa* şi *Primul eşalon* sînt servite de un recitativ convingător, de patetică vibraţie expresivă. Distribuită în filmul *Al 41-lea*, *I.I.* conferă eroinei (*Mariutka*) accentele unei sensibilităţi particulare, pline de graţie şi totodată de forţă morală. Cu partitura din *Pace noului venit* steaua actriţei atinge o strălucire maximă, menţinută, constant, pînă la dispariţia ei prematură.

FLM.: 1954 — «*Bogatîr*» *idiot v Marto* (Aventurile vasului « Bogatîr »), r. E. Briunciughin şi S. Navroţki (cu Nikolai Kriucikov, Elena Bistriţkaia); 1955 — *Dobroe utro!* (Bună dimineaţa!), r. A. Frolov (cu T. Koniukov, J. Saranţev); 1956 — *Pervii eşelon* (Primul convoi), r. M.K. Kalatozov (cu V. Sanaev, S. Romodanov, N. Annenkov); *Sorok pervii* (Al 41-lea), r. Grigori Ciuhrai (cu O. Strijenov, N. Kriucikov); *Poet* (Poetul), r. Boris Barnett (cu N. Kriucikov, S. Dvoreţki, Z. Fedorova, I. Kolin); 1957 — *Nepovtorimaia vesna* (Primăvară neobişnuită), r. Aleksander Stolper (cu E. Kozîreva, A. Mihailov, I. Dimitriev, I. Skobţeva, S. Haritonova); 1958 — *K Cernomu Moriu* (Spre Marea Neagră), r. A. Tutîşkin (cu A. Kuzneţov, E. Samoilov, E. Melnikova, E. Teterin); *Ocerednoi reis* (O cursă obişnuită), r. R. Goldin (cu N. Rumianţeva, A. Belov); 1959 — *Otţi i deti* (Părinţi şi copii), r. A. Bergunker şi N. Raşevskaia (cu V. Avdiuşko); 1960 — *Celovek meniaet koju* (Omul îşi schimbă pielea), r. R. Perelstein; 1961 — *Mir vhodiaşcemu* (Pace noului venit), r. A. Alov şi Vl. Naumov (cu A. Demianenko, V. Avdiuşko); 1962 — *Ţepnaia reakţia* (Reacţie în lanţ), r. I. Pavrov; 1966 — *Pa tonkomu edu* (Pe ghiaţa subţire), r. D. Viatici-Berejnih; 1968 — *Kajdii vecer v odinadţati* (În fiecare seară la ora 11), r. S. Samsonov.

Scanned with OKEN Scanner

J

JACOBINI, MARIA (n. 17.02. 1890, Roma — m. 20.11.1944), ac-

Maria Jacobini

triță italiană de teatru și film. Absolventă a Academiei de artă dramatică din Roma. Joacă în trupa teatrală „Dondini". Debutează pe ecran în *Lucreția Borgia* și *Beatrice Cenci* remarcîndu-se printr-un stil de joc controlat, opus exagerărilor divistice din epocă. Solicitată peste hotare, de studiourile din Germania, Austria și Franța, M.J. ajunge una din marile interprete europene din dec. 2 și 3. Cariera ei artistică continuă și în filmul sonor cu rolurile din *Femeia din munți*, *Sînge diabolic* ș.a. care demonstrează receptivitatea acestei ultime reprezentante a divismului față de exigențele interpretative din dec. 5. Între 1938—1944 a fost profesoară de actorie la Centrul Experimental Cinematografic din Roma.

FLM.: 1910 — *Lucrezia Borgia* (Lucreția Borgia), r. Gerolamo Lo Savio (cu Francesca Bertini); 1913 — *In hoc signo vinces*, r. Nino Oxilia (cu Dillo Lombardi, Arturo Garzes); *Il cadavere vivente* (Cadavrul viu), r. Nino Oxilia și Oreste Mentasti (cu Dillo Lombardi, Alberto Nepoti); 1915 — *Quando la primavera ritorno* (Cînd se întoarce primăvara), r. Ivo Illuminati (cu Amedeo Ciaffi, Angelo Gallina); 1917 — *La signora Arlecchino* (Doamna Arlechin), r. Mario Caserini (cu Alberto Collo, Alfonso Cassini); 1918 — *Adio giovinezza* (Adio, tinerețe), r. Augusto Genina; 1923 — *La vie de bohème* (Viață boemă), r. Genaro Righelli (cu Wilhelm Dieterle, Elena Landa, Walter Jansen, Luigi Serventi); 1928— — *Unfug der Liebe* (Farsele dragostei), r. Robert Wiene (cu Jack Trevor, Angelo Ferrari); 1929 — *Der Lebende Leichnman* (Cadavrul viu), r. Fedor Ozep (cu Gustav Diessl, Vsevolod Pudovkin); *Maman Colibri*, r. Julien Duvivier; 1931 — *La scala* (Scara), r. Genaro Righelli (cu Carlo Ninchi); 1938 — *Chi e più felice di me?* (Cine e mai fericit decît mine?), r. Guido Brignone (cu Tito Schipa, Caterina Boratto); 1942— — *La danza del fuoco* (Sînge diabolic), r. Giorgio Simonelli (cu Paola Barbara, Gustav Diessl); *La via delle cinque lune* (Flacăra pasiunii), r. Luigi Chiarini; 1943 — *Tempesta sul golfo* (Furtună în golf), r. Gennaro Righelli (cu Armando Falconi, Andrea Cecchi, Adriana Benetti).

JACOBSSON, ULLA (n. 23.05. 1929, Göteborg), actriță suedeză de

Ulla Jacobson

teatru și film. Debutează în cinema în 1951 în *Mările străbătute*. În același an devine faimoasă cu partitura *Kerstin* din filmul *N-a dansat decît o vară*, unde realizează un personaj de mare puritate, într-un film considerat miraculos ca izbîndă creatoare. Poezia frustă, genuină a făpturii ei grațioase și sensibile se regăsește în rolurile din *Toată bucuria lumii* și *Karin, fiica lui Man*. După un nou succes repurtat în *Comoara lui Arne*, este rîndul lui Ingmar Bergman să-i consolideze, grație apariției din *Surîsul unei nopți de vară*, prestigiul artistic internațional.

FLM.: 1951 — *Bärande hav* (Mările străbătute), r. Arne Mattsson; *Non dansande en sommar* (N-a dansat decît o vară), r. Arne Mattsson (cu F. Sundquist, E. Adolphson); 1953 — *All jordens fröjd* (Toată bucuria lumii), r. Rolf Husberg; 1954 — — *Und Ewig Bleibt die Liebe* (Amor etern), r. W. Liebeneiner; *Karin Mänsdotter* (Karin, fiica lui Man), r. Alf Sjöberg (cu Ulf Palme, Jarl Kulle); 1955 — *Sommarnattens Leende* (Surîsul unei nopți de vară), r. Ingmar Bergman (cu Eva Dahlbeck, Harriet Andersson, Bibi Andersson, Gunnar Björnstrand); *Hern Arnes pengar* (Comoara lui Arne), r. Gustav Molander (cu Christian Marquand, Marcel Mouloudji); 1956 — *Crime et châtiment* (Crimă și pedeapsă), r. Georges Lampin (cu Marina Vlady, Bernard Blier, Jean Gabin, Robert Hossein); *Songen om den eldröda blooman* (Cîntecul florii roșii), r. Gustav Molander (cu Jarl Kulle, Anita Björg, Edvin Adolphson); *Die letzten werden die Ersten sein* (Ultimii sînt primii), r. Rolf Hansen; 1958 — *La charrette fantome* (Căruța fantomă), r. Arne Mattsson (cu George Fant, Anita Björk, Edvin Adolphson, Bengt Brunskog); 1965 — — *The Heroes of Telemark* (Eroii de la Telemark), r. Anthony Mann (cu Kirk Douglas, Richard Harris, Michael Redgrave); 1966 — *Notmara* (Teroarea), r. Arne Mattson (cu Gunar Hellström); 1968 — *Adolphe ou l'âge tendre* (Adolph sau vîrsta tandreții), r. Bernard T. Michel (cu Philippe Noiret); 1970 — *La servante* (Servitoarea), r. Jacques-Paul Bertrand (cu Daniel Gélin).

JAKOV, OLEG PETROVICI (n. 1.04.1905), actor sovietic de teatru și film. Studii de actorie la „FEKS" și la „Școala de Arte Scenice" din Leningrad. Prima apariție pe ecran: *Mantaua*. Curînd, acest actor înalt, blond, cu chipul plăcut și silueta agilă, suplă, devine o prezență dintre cele mai dinamice ale ecranului sovietic. Aparițiile sale din *Vîntul din față*, *Focurile de aur* și *Pentru patria sovietică* dau măsura unui talent dirijat, de-a lungul unor roluri variate și dificile, cu o sigură măiestrie artistică. Naturalețea jocului, excepționala sa vocație dramatică, ca și datele fizice îi atrag lui O.J. o recunoaștere internațională, fiind supranumit „Leslie Howard rus". Celebritatea cucerită de O.J. în patrie și peste hotare va fi consolidată de marile creații din *Profesorul Mamlock*, *Marele cetățean* și *Invazie* (Pr. de Stat 1946), dar filmografia sa consemnează și alte realizări de prestigiu interpretativ.

FLM.: 1926 — *Șineli* (Mantaua), r. Grigori M. Kozîntev și Leonid Trauberg; 1929 — *Novii Vavilon* (Noul

Babilon), r. Grigori Kozinţev şi Leonid Trauberg; 1930 — *Veter v liţo* (Vîntul în faţă), r. Aleksandr G. Zarhi şi Iosif Heifiţ; 1934 — *Zolotie ogni* (Focurile de aur), r. V. Korş; 1936 — *Deputat Baltiki* (Deputatul de Baltica), r. Aleksandr Zarhi şi Iosif Heifiţ (cu Nikolai Cerkasov, Boris Livanov); *Semero smelih* (Cei şapte eroi / Şapte vieţi), r. Serghei Gherasimov (cu Nikolai Bogoliubov); 1937—1939 — *Velikii grajdanin* (Marele cetăţean), r. Frederic M. Ermler (cu Boris Poslavski, Nikolai Bogoliubov, Iurii Tolubeev); 1939 — *Mujestvo* (Bărbăţie), r. Mihail K. Kalatozov; 1943 — *Mart-Apreli* (Martie-Aprilie), r. V. Pronin; 1946 — *Belii hlîk* (Colţ alb), r. A. Zguridi (cu Lev Sverlin, N. Plotnikov); *Vo imia jizni* (În numele vieţii), r. Aleksandr Zarhi şi Iosif Heifiţ (cu Victor Kokriakov, Mihail Kuznețov); 1948 — *Dragoţennie zerna* (Grăuntele preţios), r. Aleksandr Zarhi şi Iosif Heifiţ (cu Pavel Kadocinikov); 1954 — *Deti partizana* (Copii partizanului), r. L. Golubov şi N. Figurovski (cu Vitia Komissarov, Nataşa Zaşcipina); 1958 — *Kievlianka* (Fata din Kiev), r. T. Levciuk (cu Boris Cirkov) (seria II — 1960); *Operaţia Kobra* (Acţiunea Kobra), r. D. Vasiliev (cu L. Ciubakov, S. Kiamov, G. Niazov, S. Azamatova); 1962 — *Puti k pricialu* (Drumul spre chei), r. G. Danelia (cu Boris Andreev, Nikolai Bogoliubov); 1963 — *Buhta Elenu* (Golful Elena), r. Leonid Estrin şi Mark Kovalev (cu I. Leonidov, V. Besarab); 1970 — *U ozeru* (Pe malul lacului), r. Serghei Gherasimov.

JANNINGS, EMIL (n. 26.07.1884, Rorschach, Elveţia — m. 2.01.1950, Wolfgansee, Austria), actor german de teatru şi film. Mai întîi actor ambulant, apoi elev al lui Max Reinhardt. Treptat cucereşte prestigiul unuia dintre marii interpreţi ai scenei germane şi europene. Debutează în cinema în 1914, după care devine colaboratorul preferat al regizorilor Ernst Lubitsch, Friedrich W. Murnau şi Dimitri Buchowesky cu care realizează, în numai trei ani, 14 filme pseudo-istorice de fastuoasă punere în scenă. Cu apariţia din *Ultimul om* înregistrează primul succes internaţional al carierei sale, la care se adaugă curînd partiturile din *Cabinetul figurilor de ceară*, *Tartuffe*, *Variété* şi *Faust*, opere semnificative pentru climatul spiritual al filmului german din epocă. În 1927 *E.J.* turnează la Hollywood 6 filme între care *Ultima comandă* (Oscar 1928) şi *Patriotul*. Revine în patrie pentru a susţine rolul profesorului *Unrat* din *Îngerul albastru* — prilej pentru actor de a exterioriza resursele unui recitativ în care îşi dădeau întîlnire mai toate cuceririle artei interpretative germane, de la expresionism şi „Kammerspiel" pînă la realismul psihologic. Succesul mondial al filmului *Îngerul albastru* şi al interpreţilor marchează, totodată, sfîrşitul marilor reuşite artistice ale lui *E.J.* Apariţiile ulterioare sînt nesemnificative iar distincţia primită la Veneţia (Cupa Volpi 1937) este, de fapt, atribuită actorului de la 1930.

Emil Jannings

FLM.: 1914 — *Im Banne der Leidenschaft* (Farmecul pasiunii), r. Schmidt-Hässler; 1916 — *Die Ehe der Louise Rohrbach* (Căsătoria Luizei Rohrbach), r. Ernst Lubitsch (cu Henny Porten); 1918 — *Die Au-*

gen der Mumie Ma (Ochii mumiei Ma), r. Ernst Lubitsch (cu Pola Negri); 1921 — *Die Brüder Karamazoff* (Fraţii Karamazov), r. Carl Fröhlich şi Dimitri Buchowesky (cu Uline Miliwsky); 1924 — *Der Letzte Mann* (Ultimul om), r. F.W. Murnau (cu Mary Delschaft, Lya de Putty); *Das Wachsfigurenkabinett* (Cabinetul figurilor de ceară), r. Paul Leni (cu Conrad Veidt, Werner Krauss); 1925 — *Tartuffe*, r. G.W. Murnau (cu Lucie Höflich, Lil Dagover, Werner Krauss); 1926 — — *Faust*, r. F.W. Murnau (cu Camilla Horn, Gösta Ekmann); 1928 — *The Patriot* (Patriotul), r. Ernst Lubitsch (cu Florence Vidor, Lewis Stone); *The Last Command* (Crepusculul gloriei / Ultima comandă), r. Joseph von Sternberg (cu William Powell, Evelyn Brent); 1930 — *Der blaue Engel* (Îngerul albastru), r. Joseph von Sternberg (cu Marlene Dietrich, Hans Albers); 1935 — *Traumulus* (Visătorul), r. Carl Fröhlich (cu Hilde Weissner); 1939 — *Robert Koch / Der Bekämpfer des Todes* (Koch / Omul care a înfruntat moartea), r. Hans Steinhoff (cu Werner Krauss, Bernhard Goetzke); 1943 — *Altes Herz wird wieder jung* (Inimă veşnic tînără), r. Erich Engel; 1945 — *Wo ist Herr Belling* (Unde este domnul Belling), r. Erich Engel (cu Dagny Servaes).

JAROV, MIHAIL IVANOVICI (n. 27.10.1900, Moscova), actor sovietic de teatru şi film. Studiază la Şcoala Dramatică „F. Komissarjevski". Susţine o intensă activitate teatrală pe scenele din capitală şi provincie. Debutează în cinema în 1924. Cîţiva ani mai tirziu talentul său dramatic se impune în *Drumul vieţii*. În faimoasa trilogie a lui *Maxim* realizează, cu uimitoare autenticitate, personajul pitoresc al anarhistului *Dimba*. Stilul său de joc, de puternică expresie dramatică şi excepţională vervă comico-satirică, străluceşte de-a lungul creaţiilor din *Petru cel Mare* (Pr. de Stat — 1941) şi *Apărarea Ţarîţînului* (Pr. de Stat — 1942). În continuare M.J. înregistrează o suită de succese remarcabile în *Ivan cel Groaznic*, *Miciurin* şi *Vassa Jeleznova*, relevîndu-se ca unul din marii actori ai ecranului sovietic. I s-a închinat documentarul *Povestirile lui Jarov*. Artist al Poporului.

Mihail Ivanovici Jarov

FLM.: 1924 — *Aelita*, r. Jakov Protazanov (cu Igor Ilinski, Nikolai Batalov); *Miss Mend*, r. Boris Barnett şi Fedor Ozep (cu Natalia Glan, Igor Ilinski); 1927 — *Don Diego i Pelagheia* (Don Diego şi Pelagheia), r. Jakov Protazanov; 1931 — *Putiovka v jizni* (Drumul vieţii), r. Nikolai Ekk (cu Nikolai Batalov); 1933 — *Okraina* (Mahalaua), r. Boris Barnett (cu Nikolai Bogoliubov, Nikolai Kriucikov); 1934 — *Groza* (Furtuna), r. Vladimir Petrov (cu Alla Tarasova, Ivan Ciuvalov); 1937 — *Vozvraşcenie Maxima* (Întoarcerea lui Maxim), r. Grigori Kozînţev şi Leonid Trauberg (cu Boris Cirkov, Anatoli Kuzneţov); 1937—1939 — *Piotr Pervîi* (Petru cel Mare), r. Vladimir Petrov (cu Alla Tarasova, Nikolai Cerkasov); *Viborgskaia storona* (Cartierul Viborg), r. Grigori Kozînţev şi Leonid Trauberg (cu V. Kabardina, B. Cirkov); 1939 — *Oşibka ingenera Kocina* (Cifru secret), r. A. Maceret (cu L. Orlova, S. Nikorov); 1941 — — *Bogdan Hmelniţki* (Pumnul de fier), r. Igor Savcenko(cu N. Mordvinov, B. Andreev); 1942 — *Oborona*

Țarițina (Apărarea Țariținului), r. Serghei și Gheorghi Vasiliev (cu M. Ghelovani, N. Bogoliubov); 1943—1944 — *Ivan Groznîi* (Ivan cel Groaznic), r. Serghei M. Eisenstein (cu P. Kadocinikov, N. Cerkasov, V. Pudovkin); 1948 — *Miciurin*, r. Aleksandr P. Dovjenko; 1953 — *Vassa Jeleznova*, r. Leonid Lukov (cu V. Passennaia, N. Samin, A. Antonova); 1954 — *Anna na șee* (Ordinul Anna), r. Isidor Annenski; 1957 — *Șapoghi* (Cizmele), r. V. Nemoliaev; 1963 — *Kain XVIII* (Cain al XVIII-lea), r. N. Koșeverova și M. Sapiro (cu Erast Garin, B. Cirkov); 1969 — *Derevenski detektiv* (Detectiv de țară) (cu Liudmila Smirnova).

JIZNEVA, OLGA ANDREEVNA (n. 17.04.1899, Moscova), actriță sovietică de teatru și film. Cursuri de actorie la școala dependentă de teatrul „Korș" din Moscova. Joacă pe scenele din Moscova, Leningrad, Harkov, Kiev și Kazan. Debutează pe ecran în *Apelul* dezvăluind un talent dramatic extraordinar, dublat de date fizice atrăgătoare. În continuare apare în numeroase comedii și melodrame mute, precum *Croitorul din Torjka* și *Procesul celor trei milioane*, cu partituri de consistentă expresivitate dramatică. Feminitatea ei genuină, plină de farmec, este pusă în evidență și de rolurile din *Mirajul care nu se mai întoarce*, *Viață rafinată* și *Vîntul de răsărit*. Cu timpul, O.J. se dedică compozițiilor dramatice pe care le conturează cu o mare intuiție a tonalității psihologice, cum sînt acelea din *Pantofiorii țarinei*, *Invazie* și *Judecata onoarei* (Premiul de Stat, 1949). Sobrietatea delicată și profundă a stilului ei de joc matur realizează portrete complexe, de relief patetic, în *O vară neobișnuită*, *Cu orice preț* și *Două vieți*. Artistă a poporului. FLM.: 1925 — *Ego prizîv* (Apelul), r. Jakov Protazanov (cu V. Popova, A. Ktorov); *Zakroișcik iz Torjka* (Croitorul din Torjka), r. Jakov Protazanov (cu V. Mareșkaia, I. Ilinski, A. Ktorov); 1926 — *Proțes o trioh milionah* (Procesul celor trei milioane), r. Jakov Protazanov (cu Igor Ilinski); 1930 — *Prividenie, kotoriie ne vozvrașciaietsia* (Mirajul care nu se mai întoarce), r. Abraham Matveevici Room (cu M. Știauh, L. Iurenev); 1932 — *Iziașnaia jizni* (Viață rafinată), r. B. Iurțev (cu B. Tenin, E. Melnikova); 1940 — *Veter s vostoka* (Vîntul de răsărit), r. Abraham M. Room (cu A. Bucima, T. Kondrakova); 1945 — *Cereviciki* (Pantofiorii țarinei), r. M. Șapiro și N. Koșeverova (cu G. Bolșakov, S. Golemba, M. Mihailov, N. Cestonkov); 1946 — *Solistka baleta* (Balerina), r. A. Ivanovski (cu Galina Ulanova, V. Preobrajenskaia); *V gorav Jugoslavii* (Munții în flăcări), r. Abraham M. Room (cu N. Mordvinov, I. Bersenev); 1949 — *Siud cesti* (Judecata onoarei), r. Abraham M. Room (cu B. Cirkov, M. Știauh, N. Annenkov); 1953 — *Admiral Ușakov* (Amiralul Ușakov), r. Mihail Room (cu V. Drujnikov, B. Livanov); 1957 — *Neobiknovennoe leto* (O vară neobișnuită), r. V. Basov (cu R. Makagonova, V. Emelianov); 1959— — *Liuboi țenoi* (Cu orice preț), r. A. Slesarenko (cu A. Voițik, V. Silnianov); 1961 — *Dve jizni* (Două vieți), r. Leonid Lukov (cu V. Tihonov, V. Drujnikov).

JOHNSON, VAN (pe numele adev. *Charles Van Johnson*) (n.

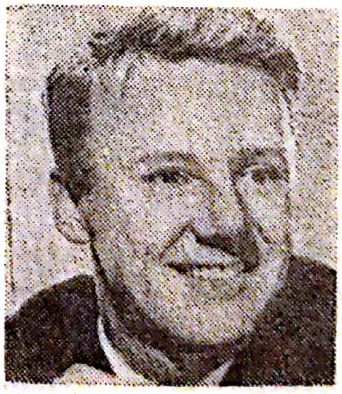

Van Johnson

25.08.1916, Newport), dansator şi actor american de film. Joacă pe scenele de pe Broadway în comedii muzicale şi spectacole de varietăţi. Debutează pe ecran în 1941. După un stagiu cu partituri de plan secund, se afirmă ca interpret al unor personaje născute pentru viaţa în aer liber — puternice, sportive şi totodată generoase, tandre. În această ipostază autorul înregistrează o imensă popularitate, fiind desemnat „Box-Office Champion" în 1945—1946. În ciuda prestigiului de care se bucură, forţa şi vivacitatea jocului său nuanţat, predispus creaţiilor dramatice, sînt insuficient folosite. Iată de ce, despre J.V. se afirmă, astăzi, că este „omul cel mai puţin reabilitat de la Hollywood" deşi activitatea lui cunoaşte numeroase creaţii de excepţie, comice şi dramatice.

FLM.: 1941 — *Murder in the Big House* (Crimă în închisoare), r. Reeves Eason (cu Faye Emerson); 1944 — *Two Girls and a Sailor* (Două fete şi un marinar), r. Richard Thorpe (cu June Allyson, Jimmy Durante, Gloria de Haven); 1945 — — *Week End at the Waldorf* (Week-End la Waldorf), r. Robert Z. Leonard (cu Lana Turner, Ginger Rogers); 1946 — *Ziegfeld Follies of 1946* (Varietăţile Ziegfeld 1946), r. Vincente Minnelli (cu William Powell, Fred Astaire, Gene Kelly); 1948 — *The Bride Goes Wild* (Mireasa rebelă), r. Norman Taurog (cu June Allyson); 1949 — *Command Decision* (Ordinul hotărîtor), r. Sam Wood (cu Clark Gable, Walter Pidgeon); 1952 — *Plymouth Adventure* (Aventură la Plymouth), r. Clarence Brown (cu Spencer Tracy, Gene Tierney); 1954 — *The Caine Mutiny* (Revolta de pe Caine), r. Edward Dmytryk (cu Humphrey Bogart, Fred Mac Murray); 1956 — — *Bottom of the Bottle* (La fundul sticlei), r. Henry Hathaway (cu Joseph Cotten, Jack Carson, Margaret Hayes); 1957 — *Action of the Tigre* (Acţiunea Tigru / Banditul din Epir), r. Terence Young (cu Martine Carol, Herbert Lom); 1959 — *Beyond this Place* (De partea cealaltă), r. Jack Cardif (cu Vera Miles, Jean Kent); *Il prezzo del potere* (Preţul puterii), r. Tonino Valeri (cu Giuliano Gemma, Warren Vanders, Benito Stefanelli).

JOLSON, AL (pe numele adev. *Joseph Rosenblatt*) (n. 28.05.1883,

Al Jolson

Sankt Petersburg, Rusia — m. 23.10. 1950, San Francisco), cîntăreţ şi actor american de film, de origine rusă. Joacă pe scenă în spectacole de music-hall, revistă, vodevil şi operetă. Debutează pe ecran în filmul *Cîntăreţul de jazz* — operă a firmei „Warner Bros", care încerca o redresare financiară lansînd pe piaţă primul film sonor din istoria cinematografului. Succesul filmului contribuie la popularitatea actorului şi cîntăreţului A.J. (travestit în negru pentru a marca originile jazzului). În continuare, va turna numeroase filme cîntate între care *Evangeline*, *Cîntăreţul nebun* şi *Wonder-Bar*. Ultima apariţie pe ecran: *Rapsodie în albastru* — omagiu adus marilor succese anterioare ale cîntăreţului, pe fundalul muzicii lui Gershwin.

FLM.: 1927 — *The Jazz Singer* (Cîntăreţul de jazz), r. Alan Crosland (cu Loy Myrna, Warner Oland); 1928 — — *The Singing Fool* (Cîntăreţul nebun), r. Lloyd Bacon (cu Betty Bronson, Davey Lee, Joséphine Dun-

Scanned with OKEN Scanner

ne); 1929 — *Evangeline*, r. Edwin Carewe (cu Dolores Del Rio, Max Mac Avoy, Eugenie Basserer, Warner Oland); *Honky Tonk*, r. Lloyd Bacon (cu Marion Nixon, Davey Lee); 1930 — *Mammy*, r. Michael Curtiz; *Little Pal / Say it with Songs* (Cîntecul durerii), r. Lloyd Bacon (cu David Lee); 1933 — *Hallelujah, I'm a Bum* (Sînt un vagabond), r. Lewis Milestone (cu Chester Conklin, Madge Evans); 1934 — *Wonder Bar*, r. Lloyd Bacon (cu Dolores Del Rio, Kay Francis, Dick Powell); 1935 — *Go Into Your Dance* (Casino de Paris), r. Archie Mayo (cu Ruby Keeler, Glenda Farrell); *The Singing Kid* (Inimile noastre plîng), r. William Keighley (cu Ruby Keeler); 1939 — *Rose of Washinghton Square* (Cînd felinarele se sting), r. Gregory Ratoff (cu Alice Faye, Tyrone Power); *Hollywood Cavalcade* (Cavalcada Hollywood), r. Irving Cummings (cu Shirley Temple, Edna May Oliver); 1945 — *Rhapsody in Blue* (Rapsodia în albastru), r. Irving Rapper (cu Albert Basserman, Charles Coburn, Robert Alda).

JONES, JENNIFER (pe numele adev. *Phillis Isley)* (n. 2.03.1917, Tulsa, Oklahoma), actriță americană de teatru și film. Studiază la „American Academie of Dramatic Arts" din New York. Debutează concomitent pe scenă (la Santa Barbara) și pe ecran în 1939. Cîțiva ani mai tîrziu se impune fulgerător cu partitura de impresionantă angajare dramatică din *Cîntecul Bernadettei* (Oscar 1943). Cu acest rol *J.J.* începe o carieră fulminantă, punctată de succesele din *Scrisori de dragoste*, *Duel în soare*, *Madame Bovary*. Temperamentul ei dramatic fugos, pasional, patetic, se va exprima de-a lungul unor partituri complexe, adevărate compoziții de caracterizare, precum aceea din *Ruby Gentry*. Din 1953 această actriță care întruchipase pe ecran personajul eroinei nonconformiste, a femeii care denunță obstacolele ivite în calea împlinirii prin dragoste, cedează locul unei blonde sofisticate, plămădite după canoanele Hollywoodului. Revanșele actriței sînt sporatice.

FLM.: 1939 — *New Frontier* (Noua frontieră), r. George Sherman (cu John Wayne, Ray Corrigan); 1943 — — *The Song of Bernadette* (Cîntecul Bernadettei), r. Henry King (cu Charles Bickford, Vincent Price); 1944 — *Since You Went Away* (De cînd ai plecat), r. John Cromwell (cu Claudette Colbert, Joseph Cotten); 1946 — *Love Letters* (Scrisori de dragoste), r. William Dieterle (cu Joseph Cotten); *Duel in the Sun* (Duel în soare), r. King Vidor și William Dieterle (cu Gregory Peck, Joseph Cotten, Lillian Gish); 1948 — *Portrait of Jennie* (Portretul lui Jenny), r. William Dieterle (cu Joseph Cotten, Ethel Barrymore); 1949 — *Madame Bovary*, r. Vincente Minnelli (cu James Mason, Van Heflin, Louis Jourdan); 1952 — *Carrie* (Sora Carrie), r. William Wyler (cu Miriam Hopkins, Laurence Olivier); *Ruby Gentry*, r. King Vidor (cu Charlton Heston); 1953 — *Stazione Termini* (Gara Terminus), r. Vittorio De Sica (cu Gino Cervi, Paolo Stoppa, Montgomery Clift); 1955 — *Love is a Many Splendored Thing* (Iubirea e un lucru minunat), r. Henry King (cu William Holden); 1956 — *The Man in the Gray Flannel Suit* (Omul în gri), r. Nunnally Johnson (cu Fredric March, Gregory Peck); 1957 — *A Farewell to Arms* (Adio Arme), r. Charles Vidor (cu Rock Hudson, Vittorio De Sica, Alberto Sordi); 1962 — *Tender is the Night* (Blîndă esre noaptea), r. Henry King; 1965 — *The Idol* (Idolul), r. D. Patrie.

JOURDAN, LOUIS (pe numele adev. *Pierre Gendre)* (n. 19.06.1919, Bouches-du-Rhône), actor francez de teatru și film. Cursuri de actorie cu René Simon. Debuturi teatrale nesemnificative, după care abordează

Scanned with OKEN Scanner

asistența de regie și apoi actoria de film. Debutează pe ecran în

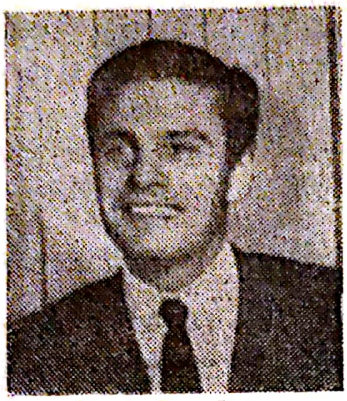

Louis Jourdan

Corsarul. Datele fizice plăcute, ținuta îndrăzneață, oarecum insolentă, îl predestinează rolurilor de june prim în filme romantice și de comedie. Se remarcă totodată și în partituri de angajare dramatică complexă. După război activează la Hollywood unde își valorifică farmecul și eleganța fizică în filmele *Cazul Paradine*, *Scrisoare de la o necunoscută* și *Doamna Bovary*. Cariera sa americană este strălucitoare, succesele din *Fîntîna dragostei* și *Gigi* fiind însoțite de o intensă activitate scenică pe Broadway.

FLM.: 1939 — 1940 — *La comédie de bonheur* (Comedia fericirii), r. Marcel L'Herbier (cu Micheline Presle, Michel Simon, Ramon Novarro); 1941 — *Premier rendez-vous* (Prima iubire), r. Henri Decoin (cu Danielle Darrieux, Fernand Ledoux); 1942 — *L'Arlésienne* (Arleziana), r. Marc Allégret (cu Giselle Pascal, Charles Moulin); 1947 — *The Paradine Case* (Cazul Paradine), r. Alfred Hitchcock (cu Gregory Peck, Ann Todd, Charles Laughton); 1948 — *A Letter From an Unknown Woman* (Scrisoare de la o necunoscută), r. Max Ophüls (cu Joan Fontaine, Mady Christians); 1949 — *Madame Bovary*, r. Vincente Minnelli (cu Jennifer Jones, James Mason); 1950 — *Bird of Paradise* (Pasărea paradisului), r. Delmer Daves (cu Jeff Chandler, Debra Paget); 1954 — *Three Coins in the Fontain* (Trei monezi în fîntînă / Fintina dragostei), r. Jean Negulesco (cu Clifton Webb, Rossano Brazzi, Dorothy McGuire); 1956 — *Donatello*, r. Mario Monicelli (cu Elsa Martinelli, Gabriele Ferzetti); 1958 — *Gigi*, r. Vincente Minnelli (cu Leslie Caron, Maurice Chevalier); 1959 — *Can-Can*, r. Walter Lang (cu Maurice Chevalier, Frank Sinatra, Shirley Mac Laine); 1961 — *Le comte de Monte Cristo* (Contele de Monte-Cristo), r. Claude Autant-Lara (cu Yvonne Furneaux, Pierre Mondy); 1962 — *Il disordine* (Dezordinea), r. Franco Brusatti (cu Renato Salvatori, Curd Jürgens); 1963 — *International Hotel* (Hotel Internațional), r. Anthony Asquith (cu Curd Jürgens); 1966 — *Les sultans* (Sultanii), r. Jean Delannoy (cu Gina Lollobrigida, Corinne Marchand); 1968 — *A Flea in her Eay* (Bănuiala), r. Jacques Charon (cu Rex Harrison, Rosemary Harris).

JOUVET, LOUIS (n. 24.12.1887, Crozon — m. 16.08.1951, Paris), ac-

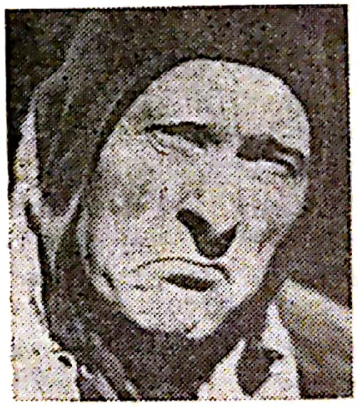

Louis Jouvet

tor și regizor francez de teatru și film. Absolvent al facultății de farmacie din Paris. Debutează pe scenă în trupa lui Léon Noël. Prima apariție în cinema: *Shylock*. În continuare susține numeroase angajamente pe ecran alăturîndu-se, prin creațiile sale din *Topaze*, *Chermeza eroică*, *Azilul de noapte* și *Volpone*, interpreților de excepție ai cinema-

tografului francez. *L.J.* a închinat însă totul scenei, fiind unul dintre cei mai mari oameni de teatru ai epocii antebelice. Chipul sever, ca şi distincţia aristocratică, conferă jocului său un stil grav, solemn, hieratic. *L.J.* a fost unul din monştrii sacri ai vremii sale, actor reprezentativ pentru o întreagă suită de capodopere cinematografice cărora le-a insuflat rafinamentul jocului său raţional, de un desăvîrşit autocontrol profesional. FLM.: 1913 — *Shylock*, r. Henri Desfontaines; 1932 — *Topaze*, r. Louis Gasnier (cu Edwige Feuillère, Jacqueline Delubac); 1935 — *La kermesse héroïque* (Chermeza eroică / Nevestele şirete), r. Jacques Feyder (cu Françoise Rosay, Jean Murat, Alèrme); 1936 — *Les bas fonds* (Azilul de noapte), r. Jean Renoir (cu Jean Gabin, Jany Holt); 1937 — *Un carnet de bal* (Carnet de bal), r. Julien Duvivier (cu Harry Baur, Raimu, Fernandel); *Forfaiture* (Stigmatizata), r. Marcel L'Herbier (cu Sessue Hayakawa, Lise Delamare); *Mademoiselle Docteur* (Domnişoara doctor), r. Georg Wilhelm Pabst (cu Dita Parlo, Pierre Blanchar, Pierre Fresnay); 1938 — *Volpone*, r. Maurice Tourneur (cu Harry Baur, Charles Dullin); *Hôtel du nord* (Amanţii), r. Marcel Carné (cu Annabella, Jean-Pierre Aumont); *La Marseillaise* (Marsilieza), r. Jean Renoir (cu Pierre Renoir, Lise Delamare, Gaston Modot); 1939 — *La fin du jour* (Apus de glorie), r. Julien Duvivier (cu Victor Francen, Madeleine Ozeray); 1946 — *Monsieur Alibi* (Omul din umbră), r. Jean Dréville; 1949 — *Retour à la vie* (Reîntoarcerea la viaţă), r. André Cayatte ,Georges Lampin, Henry-G. Clouzot, Jean Dréville (cu Bernard Blier, Noël-Noël); 1951 — *Knok*, r. Guy Lefranc (cu Pierre Renoir, Jean Brochard).

JOYEUX, ODETTE (n. 5.12.1917, Paris), dansatoare şi actriţă franceză de teatru şi film. În copilărie urmează cursuri de balet la Opera din Paris. Debutează pe scenă ca dansatoare şi apoi ca interpretă de proză. Cîţiva ani mai tîrziu se impune pe ecran prin calităţile ei de ingenuă modernă în *Valsul nemuritor* şi *Grisou*. După război realizează creaţii remarcabile în *D-na Chiffon se mărită* şi *Scrisori de dragoste*, devenind una dintre vedetele ecranului francez. Din anul 1953 se retrage de pe ecran dedicîndu-se scrisului: romane, piese de teatru, scenarii şi dialoguri de film, publicistică.

FLM.: 1931 — *Jean de la lune*, r. Jean Choux (cu Michel Simon, Madeleine Renaud); 1934 — *Le lac aux dames* (Chemarea primăverii), r. Marc Allégret (cu Simone Simon, Jean-Pierre Aumont); 1938 — *Grisou*, r. Maurice de Canonage (cu Pierre Brasseur, Madeleine Robinson, Aimos); *Entrèe des artistes* (Vîrsta ispitelor), r. Marc Allégret (cu Louis Jouvet, Carette Julien); 1942 — *Lettres d'amour* (Scrisori de dragoste), r. Claude Autant-Lara (cu François Périer, Simone Renant); 1943 — *Douce* (Sfioasa), r. Claude Autant-Lara (cu Madeleine Robinson, Marguerite Moreno); 1945 — *Sylvie et le fantôme* (Silvia şi fantomele), r. Claude Autant-Lara (cu François Périer, Julien Carette); 1946 — *Messieurs Ludovic* (Trei băieţi şi o dragoste), r. Jean-Paul Le Chanois (cu Bernard Blier, Jules Berry); 1950 — *La ronde* (Caruselul), r. Max Ophüls (cu Simone Signoret, Gérard Philipe); 1955 — *Si Paris nous était conté* (Dacă Parisul ne-ar fi povestit), r. Sacha Guitry (cu Danielle Darrieux, Sacha Guitry, François Arnoul, Jean Marais).

JÜRGENS, CURD (n. 13.12.1912, München), actor german de teatru şi film. Studii parţiale de filologie. Cursuri de actorie cu Walter Jannsen. A susţinut o intensă activitate de interpret liric şi de proză pe scenele germane şi austriece. Debutează pe ecran în 1935. După război se impune

fulgerător ca vedetă internațională grație apariților din *Eroii sînt obosiți* (cupa Volpi, 1955) și *Generalul diavolului*. Devine un obișnuit al marilor studiouri europene și americane. Stilul său de joc este autoritar, gestul dramatic are accente patetice, iar replica comică deține inflexiunile unui umor spiritualizat, de factură melancolică. Aparițiile din *Ochi pentru ochi*, *Victorie amară* și *Eu și colonelul* vor contribui la consolidarea prestigiului său interpretativ, indiferent de tonalitatea (variată) a partiturilor abordate.

1935 — *Königswalzer* (Vals regal), r. Herbert Maisch (cu Willy Forst, Paul Hörbiger); 1940 — *Operette* (Opereta), r. Willy Forst (cu Paul Hörbiger, Leo Slezak); 1943 — *Frauen sind keine Engel* (Femeile nu sînt îngeri), r. Willy Forst (cu Richard Romanowsky, Axel von Ambesser); 1945 — *Wiener Mädchen* (Fetițele vieneze), r. Willy Forst; 1948 — *Der Himmlische Walzer* (Vals celest), r. Geza von Cziffra (cu Elfie Mayerhofer, Paul Hubschmid); 1955 — *Der Teufels General* (Generalul diavolului), r. Helmuth Käutner (cu Viktor de Kowa, Marianne Koch); 1956 — *Et Dieu créa la femme* (Și dumnezeu a creat femeia), r. Roger Vadim (cu Brigitte Bardot ,Jean Tissier); 1957 — *Bitter Victory* (Victorie amară), r. Nicholas Ray (cu Richard Burton, Christopher Lee); 1960 — *Ferry to Hong Kong* (Bac la Hong Kong), r. Lewis Gilbert (cu Orson Welles, Sylvia Syms); 1962 — — *The Longest Day* (Ziua cea mai lungă), r. Darryl F. Zanuck, Ken Annakin, Andrew Marton, Bernhard Wicki (cu Arletty, Eddie Gilbert, Bourvil, Jean-Louis Barrault); 1963 — *Chateau en Suède* (Castel în Suedia), r. Roger Vadim (cu Monica Vitti, Françoise Hardy); 1965 — *Lord Jim*, r. Richard Brooks (cu Peter O'Toole, Eli Wallach); 1969 — *The Battle of Britain* (Bătălia pentru Anglia), r. Guy Hamilton (cu Sir Laurence Olivier); *Bitka na Neretvi* (Bătălia de pe Neretva), r. V. Bulajič (cu Yul Brinner, Orson Welles); 1970 — *Hello Goodbye*, r. Jean Negulescu; 1971 — *Alexandra et Nicolas* (Alexandra și Nicolae), r. Franklin F. Schaffner (cu Janet Suzan, Sir Laurence Olivier); *Kill*, r. Romain Gary (cu Jean Seberg, Stéphen Boyd, James Mason).

Scanned with OKEN Scanner

K

KADOCINIKOV, PAVEL PETROVICI (n. 29.07.1915, Petro-

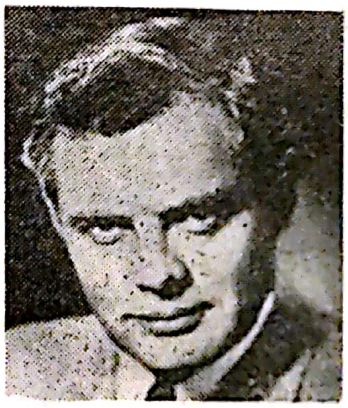

Pavel Petrovici Kadocinikov

grad), actor sovietic de teatru şi film. Absolvent al Institutului de artă dramatică din Leningrad. Debutează pe ecran în 1935. În continuare, personalitatea artistică a interpretului traversează suita creaţiilor din *Tovarăşul Sverdlov*, *Ivan cel Groaznic* (rolul pitoresc, dar dificil, al prinţului Vl. Stariţki), relevînd vocaţia dramatică a registrului de caracterizare. Recitativul subtil, colorat de intervenţiile replicii ironice şi maliţioase, ca şi căldura şi generozitatea trăirii dramatice l-au impus magistral cu rolurile din *Secretele contraspionajului* (Pr. de Stat, 1948), *Povestea unui om adevărat* (Pr. de Stat, 1949) şi *Departe de Moscova* (Pr. de Stat 1951). P.K. a dat viaţă pe ecran unei strălucite galerii tipologice, fiind considerat unul dintre cei mai originali actori ai cinematografului sovietic din dec. 5. Artist al Poporului al U.R.S.S.

FLM.: 1940 — *Iakov Sverdlov* (Tovarăşul Sverdlov), r. Serghei Iutkevici (cu L. Liubaşevski, N. Kriucikov); 1943—1944 — *Ivan Groznii* (Ivan cel Groaznic — s. I şi II), r. Serghei M. Eisenstein (cu M. Jarov, N. Cerkasov, V. Pudovkin, L. Ţelikovskaia); 1946 — *Podvig razvedcika* (Secretele contraspionajului), r. Boris Barnett (cu V. Dobrovolski, J. Maliutenko, A. Bucima); 1948 — *Povesti o nastoiaşcem celoveke* (Povestea unui om adevărat), r. Aleksandr Stolper (cu N. Ohlopkov, V. Merkuriev); 1950 — *U nih esti rodina* (Ei au o patrie/Undeva în Bizonia), r. Alexandr Fainţimmer şi V. Legoşin (cu L. Kotov, N. Zaşcipcina); 1951 — *Daleko ot Moskvi* (Departe de Moscova), r. Aleksandr Stolper (cu S. Gurzo, N. Ohlopkov, L. Sverdlin); 1954 — *Bolşaia semia* (Neamul Jurbinilor), r. Iosif Heifiţ (cu B. Andreev, A. Batalov, K. Luciko); 1957 — *Medovii mesiaţ* (Luna de miere), r. N. Koşeverova (cu L. Kasatkina, T. Pankova); 1958 — *Baltiiskaia slava* (Gloria Balticii), r. Jan Frid (cu I. Kutianski, N. Makeev); 1960 — *Hleb i rozi* (Pîine şi trandafiri), r. F. Filippov (cu L. Kasatkina, A. Zavialova); 1964 — *Gosudarstvenii prestupnik* (Cine-i criminalul?) r. N. Rozanţev; 1969 — *Malki taini* (Mici secrete), r. Wolf Wirta şi Karl Michel Vogel; 1971 — *Adio Petersburgo* (Adio Petersburg), r. J. Frid (cu Vasili Merkuriev, Tatiana Pliseţkaia).

KARAMITEV, APOSTOL (n. 17.11.1923, Burgas — m. 1973), actor

Apostol Karamitev

bulgar de teatru şi film. Absolvent al Institutului de Artă Teatrală din Sofia. Joacă pe scena Teatrului Naţional Bulgar. Prima apariţie pe ecran: *Zori deasupra patriei.* Dinamismul jocului şi precizia incisivă a portretizărilor din *Sub jug* şi *Eroii de la Şipka* îi conferă prestigiul unuia dintre cei mai populari actori ai generaţiei sale. Fizionomia adecvată rolurilor, măsura şi tactul registrului de caracterizare a tipologiei abordate-romantice şi moderne — sînt puse în evidenţă de creaţiile din *S-a întîmplat pe stradă* (Pr. Karlovy Vary, 1956) şi *Pămîntul nostru*, care-l vor impune ca actor de frunte al cinematografiei bulgare. (Pr. Dimitrov).
FLM.: 1951 — *Utro nad rodinata* (Zori deasupra patriei), r. A. Marinovici şi S. Sartciadjiev; 1953 — *Naşa zemlia* (Pămîntul nostru), r. A. Marinovici şi S. Sartciadjiev; 1955 — *Gheroi Şipki* (Eroii de la Şipka), r. S. Vasiliev; 1956 — *Tova se slutci na uliţata* (S-a întîmplat pe stradă), r. I. Iankov (cu P. Lambrinova, J. Bojinova, S. Peiciev); 1957 — *Leghenda za lubovţa* (Legenda dragostei), r. V. Krska; 1958 — *Haiducika kletva* (Haiducii), r. P.V. Vasiliev (cu G. Stanceva, S. Peicev, A. Ceaprazov); *Liubimeţ no. 13* (Favoritul nr. 13), r. Vl. Iancev (cu G. Stanceva, P. Petrov, B. Bobcievski); 1960 — *Patiat minava prez Bolovir* (Drumul trece prin Bolovir), r. B. Vasiliev; 1961 — *Nocita srecitu 13* (În noaptea spre 13), r. A. Marinovici (cu K. Tonev A. Toneva, S. Siubov); 1962 — *Dvama pod nebeto* (Doi sub cer), r. Borislav Saraliev (cu V. Doneva, Ş. Gadularov, S. Masgalov); *Speţialist po vsitciko* (Meşter la toate), r. P.B. Vasiliev; 1968 — *Bialata staia* (Camera albă), r. Metodi Andonov (cu Doroteia Tonceva); 1969 — *Malki taini* (Mici secrete), r. Wolf Wirta şi Karl Michel Vogel.

KARINA, ANNA (pe numele adev. *Hanne Karin Bayer*) (n. 22.09.1940,

Anna Karina

Copenhaga), actriţă franceză de teatru şi film de origine daneză. Studii de dans şi pictură. Lucrează ca manechin pentru revistele de modă. După un premiu de interpretare în *Şarpele şi fata* (-s.m. danez prezentat la Cannes, 1959) A.K. îşi încearcă şansele peste hotare. Debutul ei în filmul francez *Micul soldat* este nenorocos, dar actriţa se revanşează fulgerător cu comedia *Astă seară sau niciodată*. Frumuseţea ei iradiază o sensibilitate aparte, alta decît cea meridională — este calmă, majestuoasă, controlată. De acum, actriţa va juca mai cu seamă în filmele lui Jean-Luc Godard (*Femeia e femeie*, *A-şi trăi viaţa*, *O bandă aparte*), dar realizează şi alte creaţii de valoare sub conducerea lui Jacques Rivette, Luchino

Visconti, André Delvaux şi Tony Richardson. A.K. a abordat şi regia cu filmul *A trăi împreună* (1973). FLM.: 1960 — *Le petit soldat* (Micul soldat), r. Jean-Luc Godard; 1961 — *Une femme est une femme* (O femeie este o femeie), r. Jean-Luc Godard (cu Jean-Paul Belmondo); 1962 — *Vivre sa vie* (A-şi trăi viaţa), r. Jean-Luc Godard (cu Saddy Rebbot, André S. Labarthe); 1964 — *Bande à part* (O bandă aparte), r. Jean-Luc Godard (cu Samy Frey, Pierre Brasseur); 1965 — *Alphaville*, r. Jean-Luc Godard (cu Eddie Constantine, Akim Tamiroff); *Pierrot le fou* (Pierrot nebunul), r. Jean-Luc Godard (cu Jean-Paul Belmondo); 1966 — *La religieuse* (Călugăriţa), r. Jacques Rivette (cu Liselotte Pulver, Micheline Presle, Francisco Rabal); 1967 — *Lo straniero* (Străinul), r. Luchino Visconti (cu Marcello Mastroianni); 1969 — *Le temps de mourir* (Timpul de a muri), r. A. Farwagi; 1970 — *L'alliance* (Alianţa), r. Christian de Chalonge (cu Jean-Pierre Darras, Jean-Claude Charrière); 1971 — — *Rendez-vous à Braye* (Întîlnire la Braye), r. André Delvaux (cu Bulle Ogier, Mathieu Carrière); 1972 — *The Salzburg Connection*, r. Lee Katzin (cu Barry Newman); 1975 — *L'assassin musicien* (Muzicantul asasin), r. Benoit Jacquot (cu Joël Bim); 1976 — *Les oeufs brouillés* (Jumările), r. Joel Santoni (cu Jean-Claude Brialy).

KARLOFF, BORIS (pe numele adev. *William Henry* sau *Charles-Edward-Pratt*) (n. 23.11.1887, Londra — m. 2.02.1969, Midhurst, Anglia), actor american de teatru şi film, de origine engleză. Joacă în compania „Brando-Players" şi pe scenele de pe Broadway. Debutează în cinema în 1916. Consacrarea lui aparţine filmului sonor *Frankenstein* care-l impune ca maestru al întruchipărilor terifiante — urmaş neîntrecut al celebrului Lon Chaney. Secondat de machiorul Jack Pierce, *B.K.* se lansează într-o carieră dintre cele mai stranii: întruchiparea cît mai fidelă a unor personaje de viziune coşmarescă ce amintesc de universul tenebros, romantic al unui E.T.A. Hoffmann, T. Coleridge sau E.A. Poe. Creaţiile lui din *Mireasa lui Frankenstein*, *Mumia*, *Mortul care merge* şi *Charlie Chan la operă* au suscitat în epocă o atracţie senzaţională. Recitativul bogat, expresiv, i-a permis să susţină şi alte partituri în filme de aventuri, dramatice şi parodice, precum *Scarface*, *Patrula pierdută* şi *Abbott şi Costello*. A publicat două cărţi cuprinzînd piese antologice ale misterului.
FLM.: 1916 — *The Dumb Girl of Portici* (Muta din Portici), r. Lois Wilson (cu Anna Pavlova); 1925 — *Forbidden Cargo* (Încărcătură interzisă), r. Tony Buckingham; 1931 — *Frankenstein*, r. James Whale (cu Colin Clive, John Boles); 1932 — *The Mummy* (Mumia), r. Karl Freund (cu Zita Johan, David Manners); *Scarface*, r. Howard Hawks (cu Paul Muni, George Raft, Ann Dvorak); *The Mask of Fu Manchu* (Masca lui Fu Manchu/Palatul misterelor), r. Charles Brabin (cu Myrna Loy, Lewis Stone); 1934 — *The Lost Patrol* (Patrula pierdută), r. John Ford (cu Victor Mac Laglen, Reginald Denny); 1935 — *The Bride of Frankenstein* (Mireasa lui Frankenstein), r. James Whale (cu Valeria Hobson, Elsa Lanchester); 1936 — *Charlie Chan at the Opera* (Charlie Chan la operă), r. H. Bruce Humberstone (cu Warner Oland); 1938 — *Mr. Wong Detective* (Dl. Wong detectiv), r. William Nigh (cu Dorothy Tree); 1940 — *The Man With Nine Lives* (Omul cu nouă vieţi), r. Nick Grinde (cu Roger Pryor, Jo Ann Sayers); 1947 — *Unconquered* (Neînvinşii), r. Cecil B. De Mille (cu Paulette Goddard, Gary Cooper); 1952 — *The Black Castle* (Castelul negru), r. Nathan Juran (cu Richard Greene); 1958 — *Frankenstein/1970*, r. Howard W. Koch (cu Jana Lund, Don Barry); 1967 —

Tre volti della paura (Cele 3 feţe ale spaimei), r. Mario Bava; 1968 — *Targets* (Ţintele), r. P. Bogdanovich.

KAYE, DANNY (pe numele adev. *Daniel Kaminsky*) (n. 18.01.1913,

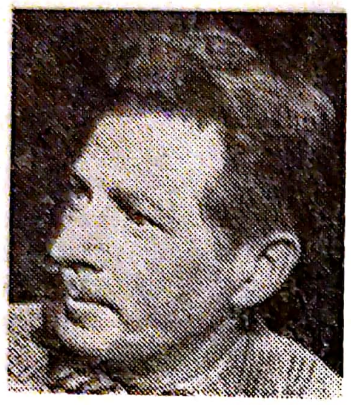

Danny Kaye

Brooklyn, New-York), actor comic american (cîntăreţ, dansator, acrobat, pantomim), vedetă a musicalurilor de pe Broadway. Debutează în cinema în 1944, lansînd în lumea filmului formula „Danny Kaye înconjurat de roiul fetelor de la Goldwyn". Comicul lui D.K. descinde din verva fraţilor Marx cu care a fost asemuit prin facultatea improvizaţiei, frenezia debitului verbal, deseori dezarticulat, mobilitatea expresiei chipului şi aerul său lunatic. Toate aceste calităţi aduceau în filonul comic al ecranului din dec. 5 o dimensiune insolită — pe cît de extravagantă, pe atît de acut satirică. Cele mai bune creaţii: *S-a născut un cîntec*, *Bufonul regelui* şi *Omul de la Dinners Club*.
FLM.: 1944 — *Up in Arms* (La arme), r. Elliot Nugent (cu Dana Andrews şi „Goldwyns Girls"); 1946 — *The Kid from Brooklyn* (Puştiul din Brooklyn), r. Norman Z. McLeod (cu Walter Abel, Virginia Mayo, Steve Cochran, Eve Arden); 1947 — *The Secret Life of Walter Mitty* (Viaţa secretă a lui Walter Mitty), r. Norman Z. McLeod (cu Boris Karloff, Ann Rutherford); 1949 — *The Inspector General* (Inspectorul general), r. Henry Koster (cu Barbara Bates, Walter Slezak); 1952 — *Hans Christian Andersen*, r. Charles Widor (cu Farley Granger, Zizi Jeanmaire); 1954 — *White Christmas* (Crăciun alb), r. Michael Curtiz (cu Bing Crosby, Vera-Ellen, Dean Jagger, Rosemary Clooney); 1956 — *The Court Jester* (Bufonul regelui), r. Norman Panama şi Melvyn Frank (cu Glynis Johns, Basil Rathbone); 1957 — *Merry Andrews*, r. Michael Kid (cu Pier Angeli, Salvatore Baccaloni); 1958 — *Me and the Colonel* (Eu şi colonelul), r. Peter Glenville (cu Curd Jürgens, Akim Tamiroff); 1959 — *The Five Pennies* (Milionar de cinci parale), r. Melville Shavelson (cu Barbara Bel Geddes, Louis Armstrong, Bing Crosby); 1965 — *The Sound of Laughter* (Sunetul rîsului), r. John O'Shaugnessy; 1969 — *The Madwoman of Chaillot* (Nebuna din Chaillot), r. Brian Forbes (cu Katharine Hepburn, Charles Boyer); 1976 — *That's Entertainment* (A fost odată un Hollywood), r. Gene Kelly (p. II).

KEATON (pe numele adev. *Joseph Francis K.*, **zis *Buster*, zis *Malec***)

Buster Keaton-Malec

(n. 4.10.1895, Pickway, Canada — m. 1.02.1966, Woodland Hills, Hollywood), actor de film american. Debutează de timpuriu pe scenă (1901), alături de părinţi, într-un cunoscut număr de music-hall intitulat *The Three Keatons* (Cei trei K). Pe ecran debutează în 1917. Comicul lui K. se bazează pe impasibilitatea chipului („omul care nu rîde niciodată" — de unde şi pseudonimul de *Malec*,

anagrama cuvîntului francez „calme") — care contrastează cu situaţiile comice extravagante ale gag-urilor. Cu silueta lui firavă, dar plină de nerv, cu chipul melancolic, în aparenţă absent, K. a întruchipat pe ecran un personaj pregătit să îndure şi să accepte cu seninătate efectele viziunii sale absurde despre lume. Arta gag-urilor din *Navigatorul Mecanicul Generalei*, ş.a. aparţine burlescului pur, K. fiind socotit, alături de Chaplin, unul dintre cei mai mari comici ai istoriei cinematografului.

FLM.: 1917 — *The Butcher Boy* (Băiatul măcelar) (cu Fatty); *His Wedding Night* (Noaptea lui de nuntă) (cu Fatty); 1920 — *The Scarecrow* (Malec, sperietoare de ciori), r. B. Keaton şi Eddie Cline (cu Sybil Bealey); 1923 — *The Three Ages* (Malec şi istoria), r. Keaton şi Eddie Cline (cu Wallace Beery, Oliver Hardy); 1924 — *The Navigator* (Navigatorul), Buster Keaton şi Donald Crisp (cu Kathryn Mc. Guire, Frederick Wroom); 1926 — *The General* (Generalul), r. K. Bruckmann (cu Glenn Cavander, Marion Mack); 1930 — *Spite Marriage* (Malec în noaptea nunţii), r. Edward Sedgwick (cu Dorothy Sebastian, Edward Earle); 1932 — *The Passionate Plumber* (Malec amantul de carton), r. Edward Sedgwick; 1939 — *Cavalcade Hollywood* (Cavalcada Hollywood), r. Irving Cummings (cu Don Amèche); 1945 — *That's the Spirit* (Acesta este spiritul), r. Charles Lamont (cu Peggy Ryan, Jack Oakie); 1950 — *Sunset Boulevard* (Bulevardul crepusculului), r. Billy Wilder (cu Erich von Stroheim, Gloria Swanson, William Holden); 1952 — *Limelight* (Luminile rampei), r. Ch. Sp. Chaplin (cu Chaplin, Claire Bloom); 1956 — *Around the World in Eighty Days* (Ocolul pămîntului în 80 de zile), r. Michael Anderson (cu David Niven, Cantinflas, Marlene Dietrich); 1963 — *It's a Mad, Mad, Mad, Mad World* (O lume nebună, nebună, nebună), r. Stanley Kramer (cu Spencer Tracy, Mickey Rooney, Zasu Pitts); 1966 — *A Funny Thing Happened on the Way to the Forum* (Un lucru hazliu întîmplat în drum spre Forum), r. Richard Lester.

KELLY, GENE (pe numele adev. *Eugen Patrick Kelly*) (n. 23.08.1912,

Gene Kelly

Pittsburg, Pennsylvania), dansator, coregraf, actor şi regizor american de film. Studiază la Universitatea din Pittsburg (facultatea de ziaristică). Pînă la consacrarea de mare animator al baletului de pe Broadway, lucrează ca ucenic de zidar, chelner, profesor de gimnastică, gazetar şi profesor de dans („Gene Kelly Studios of Dance"). Debutează pe ecran în 1942. Dansator exceptional, posedînd o condiţie fizică ieşită din comun, G.K. va înregistra o suită de succese triumfale în *Modelul*, *Un american la Paris* şi *Cîntînd în ploaie*, graţie eleganţei pasului scenic şi a numerelor coregrafice strălucitoare. A relevat totodată certe aptitudini dramatice în *Procesul maimuţelor* cu un rol susţinut sobru şi eficace. Laureat cu Oscar 1951 pentru întreaga sa activitate de „promovare a filmului de dans".

FLM.: 1942 — *For Me and My Girl* (Pentru mine şi pentru fata mea), r. Busby Berkeley (cu Judy Garland); 1944 — *Cover Girl* (Modelul), r. Charles Vidor; 1946 — *Ziegfeld Follies of 1946* (Varietăţile Ziegfeld, 1946), r. Vincente Minnelli

(cu William Powell, Fred Astaire, Lucille Ball, Cyd Charisse); 1948 — *The Three Musketeers* (Cei trei mușchetari), r. George Sydney (cu Lana Turner, Van Heflin, June Allyson); 1949 — *On the Town* (În oraș), r. Stanley Donen și Gene Kelly (cu Frank Sinatra, Vera Ellen); 1951 — *An American in Paris* (Un american la Paris), r. Vincente Minnelli (cu Leslie Caron); 1952 — *Singin'in the Rain* (Cîntînd în ploaie), r. Gene Kelly și Stanley Donen (cu Debbie Reynolds, Donald O'Connor); 1955 — *Invitation to the Danse* (Invitație la dans), r. Gene Kelly (cu Cyd Charisse, Igor Youskevitch); 1957 — *Les Girls* (Fetele), r. George Cukor (cu Kay Kendall, Mitzi Gaynor, Taina Elg); 1960 — *Inherit the Wind* (Procesul maimuțelor), r. Stanley Kramer (cu Fredric March, Spencer Tracy); 1965 — *What a Way to Go* (Pe ce drum să mergem), r. D. Lee Thompson; 1966 — *Les demoiselles de Rochefort* (Domnișoarele din Rochefort), r. Jacques Demy (cu Catherine Deneuve, Françoise Dorléac, Danielle Darrieux); 1972 — *Forty Carats* (Patruzeci de carate), r. T.M. Katrelas (cu Liv Ullmann).

KELLY, GRACE (n. 12.11.1928, Philadelphia, Pennsylvania), actriță

Grace Kelly

americană de teatru și film. Studiază la „American Academie of Dramatic Arts" din New-York. Joacă la T.V., radio și pe Broadway. Debutează în cinema în 1951. În continuare obține cîteva succese de prestigiu în *În amiaza mare*, *Mogambo* și *Fereastra din spate*. Frumusețea ei modernă, susținută de distincție și grație, îi va conferi reputația de prototip al feminității rafinate, „aristocratice". Talentul ei dramatic se dezvăluie cu autoritate în *Fata de la țară* (Oscar 1954) și în filmele regizate de Alfred Hitchcock. În urma căsătoriei cu prințul de Monaco, G.K. se retrage de pe ecran.

FLM.: 1951 — *Fourteen Hours* (Patrusprezece ore), r. Henry Hathaway (cu Richard Basehart, Paul Douglas, Debra Paget); 1952 — *High Noon* (În amiaza mare), r. Fred Zinnemann (cu Gary Cooper, Katy Jurado); 1953 — *Mogambo*, r. John Ford (cu Clark Gable, Ava Gardner); 1954 — *Dial M for Murder* (Delictul perfect/Cu „C" de la crimă), r. Alfred Hitchcock (cu Ray Milland, Robert Cummings); *Rear Window* (Fereastra din spate), r. Alfred Hitchcock (cu James Stewart, Wendell Corey); *Green Fire* (Focul verde), r. Andrew Marton (cu Stewart Granger, Paul Douglas); *The Country Girl* (Fata de la țară), r. George Seaton (cu Bing Crosby, Joan Fontaine, William Holden); 1955 — *The Bridges of Toko-Ri* (Podul depe Toko-Ri), r. Mark Robson (cu Fredric March, William Holden, Mickey Rooney); *To Cath a Thief* (Prinde hoțul), r. George Seaton (cu Cary Grant, Charles Vanel); *The Swan* (Lebăda), r. Charles Vidor (cu Alec Guiness, Louis Jourdan, Brian Aherne); 1956 — — *High Society* (Înalta societate), r. Charles Walters (cu Bing Crosby, John Lund, Frank Sinatra).

KENNEDY, ARTHUR (n. 17.02. 1914, Worchester, Massachussets), actor american de teatru și film. Absolvent al Institutului Tehnologic „Carnegie". Debutează pe scenă ca amator, la „Globe Theatre". Prima apariție pe ecran: *Orașul cucerit*. În continuare personajul său cinematografic va fi, adeseori, redus la

schemele rolurilor „negative", dar A.K. are posibilitatea, mai întotdeauna, să insufle creaţiilor sale simţul portretizării realiste, veridice, de vibrantă încărcătură dramatică precum în *Menajeria de sticlă* şi *Omul din Laramie*. Dincolo de repertoriul care l-a impus pe ecran, acela al filmului western, actorul şi-a dat măsura talentului în numeroase alte compoziţii dramatice puternice, memorabile, în opere ca *Procesul*, *Ca un torent*, *Elmer Gantry* ş.a.

FLM.: 1940 — *City for Conquest* (Oraşul cucerit), r. Anatole Litvak (cu James Cagney, Ann Sheridan); 1943 — *Desperate Journey* (Zi disperată), r. Raoul Walsh (cu Errol Flynn); 1946 — *Boomerang*, r. Elia Kazan (cu Dana Andrews, Jane Flynn Wyatt); 1950 — *The Glase Menagerie* (Menajeria de sticlă), r. Irving Rapper (cu Gertrude Lawrence, Jane Wyman); 1951 — *The Girl in White* (Fata în alb), r. George Stevens (cu June Allyson, Gary Merrill); 1954 — *The Man from Laramie* (Omul din Laramie), r. Anthony Mann (cu James Stewart, Donald Crisp); 1955 — *The Desperate Hours* (Ore disperate), r. William Wyler (cu Humphrey Bogart, Fredric March); *The Trial / Le procés* (Procesul), r. Mark Robson (cu Lana Turner); 1958 — *Twilights for the Gods* (Amurg pentru zei), r. Joseph Pevney (cu Rock Hudson, Cyd Charisse); 1959 — *Some Came Running* (Ca un torent), r. Vincente Minnelli (cu Frank Sinatra, Martha Hyer); *A Summer Place* (Un loc al verii), r. Delmer Daves (cu Dorothy Mac Guire, Richard Egan); 1960 — *Elmer Gantry*, r. Richard Brooks (cu Rex Ingram, Shirley Jones, Dean Jagger); 1962 — *Lawrence of Arabia* (Lawrence al Arabiei), r. David Lean (cu Peter O'Toole, Anthony Quinn, Omar Sharif, José Ferrer); 1964 — *Cheyenne Autumn* (Toamna Cheyennilor), r. John Ford (cu Richard Widmark, James Stewart, Dolores Del Rio); 1966 — *Fantastic Voyage* (Călătorie fantastică), r. Richard Fleischer (cu Edmund O'Brien, Stephen Boyd, Raquel Welch).

KOKANOVA, NEVENA (n. 12.12. 1938, Stanke Dimitrov), actriţă bulgară de teatru şi film. Studii de artă dramatică. Joacă pe scena „Teatrului Satiric de Stat" din Sofia. Prima apariţie pe ecran: *Două victorii*. Se remarcă cu rolurile de profunzime psihologică din *Anii dragostei* şi *Fii fericită, Annia*. Chipul atrăgător, datele naturale armonioase şi puterea expresivă a recitativului o consacră printre marile interprete ale generaţiei sale. Farmecul personal, complexitatea jocului, i-au creat actriţei, mai ales după apariţiile din *Tutunul*, *Inspectorul şi noaptea* şi *Hoţul de piersici*, un prestigiu internaţional.

FLM.: 1957 — *Godini za liubov* (Anii dragostei), r. I. Iankov; 1960 — *V tiha vecer* (În liniştea serii), r. B. Şaraliev (cu L. Dimitrov, B. Ivanov); 1961 — *Budi şciastliva Annia* (Fii fericită, Annia), r. H. Iancev (cu V. Merkuriev, K. Tonev); 1962 — *Tabak* (Tutunul), r. N. Korbatov (cu I. Matev, M. Stoianov); 1963 — *Srednocitna srecita* (Întîlnire la miezul nopţii), r. N. Mincev; 1964 — *Inspektorat i nocitta* (Inspectorul şi noaptea), r. Ranghel Vîlceanov (cu Ggeorghe Kaloiancev); *Kradeţat na praskovi* (Hoţul de piersici), r. V. Radev (cu Rade Marcovič); 1966 — *Karambol*, r. L. Şarlandjiev; 1967 — *Nai dalgat nocit* (Cea mai lungă noapte), r. V. Radev (cu G. Kaloiancev, V. Rebengiuc); *Otklonenie* (Ocolul), r. G. Ostrovski şi T. Stoianov (cu Ivan Andonov); *Straner dvonboi* (Duel straniu), r. T. Stoianov; 1968 — *Galieo Galilei*, r. Liliana Cavani (cu Cyril Cusak, G. Kaloiancev); 1969 — *Mîje Komandirovka* (Bărbaţi în deplasare), r. Grişa Ostrovski şi Tudor Stoianov (cu G. Ciakîreva, I. Andonov); 1970 — *Stan Stranem dvuboi* (Duel straniu), r. Todor Stoianov (cu Petár

Slabakov); 1973 — *Dîrvo bez koren* (Arbore fără rădăcini), r. Hristo Hristov (cu Nikola Dadov, Nikolai Kedev); 1975 — *Ne si otivai* (Nu pleca), r. Liudmil Krikov (cu Filip Trifonov).

KOSCINA, SYLVA (n. 22.08.1934, Zagreb), actriță italiană de film, de

Sylva Koscina

origine sîrbă. Debutează în film în 1935. Frumoasă, cu o prezență fizică atrăgătoare, posedînd reale calități intrepretative, actrița va accepta prea multe oferte comerciale care o plasează în conul de umbră al rolurilor de femeie fatală, fals-ingenuă, sofisticată. Angajamentele ei, deși de serie, oferă însă garanția unor cunoștințe profesionale indiscutabile. Alteori, ca în *Julieta și spiritele*, S.K. se alătură prin contribuția ei artistică interpretelor dramatice de clasă internațională.

FLM.: 1955 — *Il feroviere* (Feroviarul), r. Pietro Germi (cu Pietro Germi, Saro Urzi); 1957 — *La nonna Sabella* (Bunica Sabella), r. Dino Risi (cu Renato Salvatori, Tina Pica); *Guendalina* r. Alberto Lattuada (cu Raf Vallone); 1959 — *Le sorprese dell'amore* (Surprizele dragostei), r. Luigi Comencini (cu Dorian Gray, Walter Chiari); *Le confident de ces dames* (Confidentul doamnelor), r. Jean Boyer (cu Fernandel, Denis Grey); 1961 — *Il sicario* (Ucigașul plătit), r. Damiano Damiani (cu Pietro Germi, Belinda Lee); 1964 — *Judex*, r. Georges Franju (cu Francine Bergé, Edith Scolo); 1965 — *Giulietta degli spiriti* (Julieta și spiritele), r. Federico Fellini (cu Millo Sandra, Giulietta Masina); *Io, io, io, . . .e gli altri* (Eu, eu, eu . . . și ceilalți), r. Alessandro Blasetti (cu Vittorio De Sica, Silvana Mangano, Nino Manfredi); 1967 — *Deadlier Than the Male* (Mai periculoase decît bărbații), r. Ralph Thomas (cu Richard Johnson, Elke Sommer); 1968 — *Kampf um Rom* (Bătălie pentru Roma), r. Robert Siodmak (cu Orson Welles, Laurence Harvey, Florin Piersic); 1969 — *Bitka na Neretvi* (Bătălia de pe Neretva), r. V. Bulajič; 1970 — *La modification* (Modificarea), r. Michel Worms (cu Monica Vitti, Claude Rich); 1971 — *Boccaccio*, r. S. Corbucci; 1972 — *Beati i ricchi* (Fericiți cei bogați), r. S. Samperi; *Sette scialli de seta gialla* (Șapte gulere de mătase galbenă), r. Sergio Pastore.

KOVÁCS, GYÖRGY (n. 22.02.1910, Cluj), actor român de teatru și film.

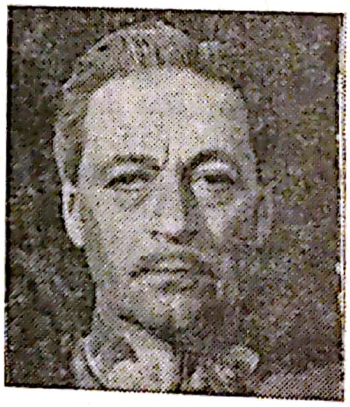

György Kovács

Joacă pe scena Teatrului Național din Cluj și la Tg. Mureș. În 40 de ani de activitate scenică Gy.K. a susținut cîteva sute de angajamente care i-au permis să-și manifeste plenar originalitatea talentului dramatic. Debutează pe ecran în 1957. Rolul din *Pădurea spînzuraților*, partitură construită în tonuri dramatice contrastante, subtile, îi conferă lui Gy.K. un prestigiu interpretativ egal aceluia scenic. Aparițiile din *Dacii*, *Mihai Viteazul* și *Serata* subliniază, de asemenea, sobrietatea resurselor dra-

Scanned with OKEN Scanner

matice, profunda expresivitate a chipului ca şi sinceritatea jocului — aci ferm, decis, aci interiorizat, calm, sensibil. Artist al poporului.

FLM.: 1957 — *Cetadela sfărîmată*, r. Marc Maurette şi Haralambie Boroş (cu Marcela Rusu, Ion Finteşteanu, Maria Cupcea, Ana Luca); 1964 — *Pădurea spînzuraţilor*, r. Liviu Ciulei (cu Victor Rebengiuc Liviu Ciulei, Ştefan Ciubotăraşu, Ana Széles, Gina Patrichi); 1965 — *Serbările galante*, r. René Clair (cu Jean-Pierre Cassel, Geneviève Casile, Philippe Avron, Jean Richard, Fory Etterle); 1966 — *Dacii*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Pierre Brice, Emil Botta, Georges Marchal, Geo Barton, Septimiu Sever, Mircea Albulescu); 1970 — *Mihai Viteazul*, r. Sergiu Nicoleascu (cu Amza Pellea, Olga Tudorache, Irina Gărdescu, Nicolae Secăreanu, Aurel Rogalschi, Ioana Bulcă); 1971 — *Serata*, r. Malvina Urşianu (cu George Motoi, Cornel Coman, Alexandru Drăgan, Mihai Pălădescu, Ion Roxin).

KRAUSS, WERNER (n. 23.07.1884, Gestungshausen — m. 20.10.1959, Viena), actor german de teatru şi film. Este format la şcoala interpretativă a lui Max Reinhardt şi se bucură în epocă de o notorietate continentală. Debutează pe ecran în 1915 fiind, ca şi Conrad Veidt, ori Emil Jannings, profund marcat de lecţia artistică a expresionismului german. În *Caligari* şi *Cabinetul figurilor de ceară* jocul actorului tinde deja, cu rezultate notabile, să se desprindă de convenţiile rigide ale expresionismului. Actor complex, sensibil, posesor al unui registru expresiv nervos, agitat, patetic, *W.K.* va reuşi să devanseze definitiv formula şcolii în filmele *Comoara* şi *Uliţa durerii*. Acest mare actor (100 de roluri între 1916—1928) îşi prelungeşte faima şi în filmul sonor cu creaţii de inimitabilă forţă dramatică.

FLM.: 1915 — *Hoffmanns Erzählungen* (Povestirile lui Hoffman), r. Richard Oswald; 1919 — *Das Kabinett des Dr. Caligari* (Caligari), Robert Wiene (cu Conrad Veidt, Lil Dagover); 1922 — *Othello*, r. Dimitri Buchowetzky (cu Emil Jannings, Ulina Milewski); 1923 — *Der Schatz* (Comoara), r. Georg Wilhelm Pabst (cu Albert Steinrück, Lucy Mannheim, Hans Brausewetter); 1925 — *Das Wachsfigurenkabinett* (Cabinetul figurilor de ceară), r. Paul Leni (cu Conrad Veidt, Emil Jannings, Wilhelm Dieterle); *Die freudlose Gasse* (Uliţa durerii), r. G.W. Pabst (cu Greta Garbo, Marlene Dietrich, Asta Nielsen); *Das Haus der Lüge* (Casa minciunii), r. Lupu Pick (cu Albert Steinrück, Walter Janssen); 1926 — *Nana*, r. Jean Renoir (cu Catherine Hessling, Raymond Guérin); 1929 — *Der gefangene Kaiser* (Napoleon în insula Sfînta Elena), r. Lupu Pick (cu Albert Bassermann, Hanna Ralph); 1931 — *York*, r. Gustav Uciky (cu Rudolf Forster, Gustav Gründgens); 1936 — *Burgtheater*, r. Willi Forst (cu Olga Tschechowa, Hans Moser); 1939 — *Robert Koch/Der Bekämpfer des Todes* (Koch/Omul care a înfruntat moartea), r. Hans Steinhoff (cu Mathias Wieman, Friedrich Rasp); 1943 — *Paracelsus*, r. G.W. Pabst (cu Mathias Wieman); 1950 — *Prämien auf den Tod* (Premiu pentru moarte), r. Curd Jürgens (cu Hermann Thimig).

KRIUCIKOV, NIKOLAI AFANASIEVICI (n. 24.12.1909, Mos-

Nikolai Afanasievici Kriucikov

cova), actor sovietic de teatru şi film. Lucrează mai întîi ca muncitor în industrie, apoi se afirmă ca actor amator la „Teatrul Central al tinerilor muncitori" din Moscova. Debutează în cinema în 1933. În continuare va realiza o galerie reprezentativă de personaje contemporane — muncitori, soldaţi ş.a. — cărora le conferă o impresionantă autenticitate în caracterizare. Apariţiile din *Întoarcerea lui Maxim*, *Omul cu arma* şi *Tractoriştii* (Pr. de Stat, 1941) pun în lumină căldura şi generozitatea tipurilor create, de singular şi captivant adevăr uman. Acurateţea recitativului său realist, de intonaţie comico-dramatică, va oferi contur şi relief altor creaţii de excepţie în *Al 41-lea*, *Balada soldatului*, *Departe în Occident*. Artist al poporului.
FLM.: 1935 — *Liubovi i nenavisti* (Dragoste şi ură), r. A. Ghendelstein (cu Vera Mareţkaia, Mihail Jarov); *Okraina* (Mahalaua), r. Boris Barnet (cu E. Kuzmina, N. Bogoliubov, M. Jarov); 1936 — *Trinadţati* (Cei treisprezece), r. Mihail Romm (cu I. Kuzneţov, A. Cistiakov); 1937 — *Vozvraşcenie Maksima* (Întoarcerea lui Maxim), r. Grigori M. Kozînţev şi Leonid Z. Trauberg (cu V. Kuzneţov, B. Cirkov, M. Jarov); 1938 — *Komsomolsk* (Oraşul tinereţii), r. Serghei Gherasimov (cu T. Makarova, L. Novoselţev, I. Volkov); *Celovek s rujiom* (Omul cu arma), r. Serghei Iutkevici (cu B. Cirkov, N. Cerkasov); *Viborgskaia storona* (Cartierul Vîborg), r. G.M. Kozînţev şi L.Z. Trauberg (cu B. Cirkov, M. Ştrauh); 1939 — *Şciors* (Marşul eroic), r. Aleksandr Dovjenko (cu E. Samoilov, I. Skuratov); *Traktoristi* (Pentru ochii tăi frumoşi / Tractoriştii), r. Ivan Pîrîev (P. Alejnikova, M. Ladînina, B. Andreev); 1940 — *Iakov Sverdlov* (Tovarăşul Sverdlov), r. Serghei Iutkevici (cu M. Ştrauh, P. Kadocinikov, N. Ohlopkov); 1942 — *Kotovski* (Brigada Kotovski), r. Aleksandr Fainţimmer (cu Vera Mareţkaia); 1954 — *Ob etom zabîvati nelzia* (Agentul nr. 13), r. Leonid Lukov (cu O. Jizneva, S. Bondarciuk); 1956 — *Sorokpervii* (Al 41-lea), r. Grigori Ciuhrai (cu I. Izviţkaia, O. Strijenov); 1959 — *Balada o soldate* (Balada soldatului), r. Grigori Ciuhrai (cu J. Prohorenko, E. Urbanski); 1961 — *Alionka* (Destăinuiri), r. Boris Barnett; 1962 — *Gusarskaia balada* (Balada husarilor), r. Eldar Riazanov; 1964 — *Deni sciastia* (Ziua fericirii), r. Iosif Heifiţ; 1965 — *Jenitba Balsaminova* (Nunta lui Balsaminov), r. K. Voinov; *Daleko na zapade* (Departe în Occident), r. Aleksandr Fainţimmer; 1970 — *Zoloto* (Aurul); 1972 — *Telegramma* (cu Iuri Nikulin, Valentina Teleghina); 1974 — *Adres vaşego doma* (Adresa casei dumneavoastră).

KRÜGER, HARDY (n. 12.04.1928, Berlin), actor german de teatru şi

Hardy Krüger

film. Debutează pe ecran în *Tînărul Adler* cu o partitură care-l lansează fulgerător în cinema şi totodată pe marile scene din patrie şi străinătate. După cîteva apariţii în filme germane de nivel modest se remarcă în opera engleză *Evadatul din Camp 1*, care-l atrage în circuitul filmului internaţional. Actorul dă măsura talentului său dramatic incisiv în *Un Taxi pentru Tobruk*, *Hatari*, *Pasărea Phoenix* şi *Secretul din Santa Vittoria*. Alura sportivă, sinceritatea şi fermitatea jocului l-au impus prin excelenţă în repertoriul filmului de acţiune.
FLM.: 1944 — *Junge Adler* (Tînărul

Adler), r. Alfred Weidenmann (cu Willy Fritsch, Herbert Hübner); 1950 — *Das Mädchen aus der Südsee*, (Femeia din mările sudului), r. Hans Müller (cu Angelika Hauff, Peter Mosbacher); 1953 — *Solange Du da bist* (Atîta timp cît mă vei iubi), r. Harald Braun (cu Walter Richter, Mathias Wieman, Maria Schell); 1957 — *Der Fuchs von Paris* (Misiune diabolică), r. Paul May (cu Peter Mosbacher); 1960 — *Un taxi pour Tobruk* (Taxi pentru Tobruk), r. Denys de la Patellière (cu Lino Ventura, Charles Aznavour); 1962 — *Hatari* r. Howard Hawks (cu John Wayne, Elsa Martinelli); *Gestehen Sie, Dr. Korda* (Mărturisiți, doctore Korda), r. Josef von Baky (cu Elisabet Mueller, Lucie Mannheim); 1965 — *Les pianos mécaniques* (Pianele mecanice), r. Juan Antonio Bardem (cu Melina Mercouri, James Mason, Keiko Kishi); *The Flight of the Phoenix* (Pasărea Phoenix), r. Robert Aldrich (cu James Stewart, Peter Finch, Christian Marquand); 1969 — *La monaca di Monza* (Călugărița din Monza), r. Eriprando Visconti (cu Ann Heywood, Antonio Sabato, Carla Gravina); *The Secret of Santa Vittoria* (Secretul din Santa Vittoria), r. Stanley Kramer (cu Anna Magnani, Anthony Quinn, Valentina Cortese, Virna Lisi); 1976— — *Potato Fritz*, r. Peter Schamoni (cu Stephen Boyd).

KUZNEȚOV, MIHAIL ARTEMIEVICI (n. 25.02.1918, Noginsk), actor sovietic de teatru și film. Prima apariție pe ecran: *Prietenii* — 1940. Activitatea ulterioară relevă vocația compoziției de caractere complexe, de excepțională rigoare psihologică și forță emotivă. Creațiile lui din *Avangarda de sacrificiu*, *Vizitiul văzduhului* și *Ivan cel Groaznic* (rolul Fedor Basmanov) denotă preocuparea actorului pentru zugrăvirea minutioasă a caracterelor, totdeauna vii, autentice, care îi confirmă forța și echilibrul temperamentului dramatic. Personalitatea artistică a interpretului își statornicește popularitatea și prestigiul cu rolurile din *Taras Sevcenko* (Pr. de Stat 1952), *În liniștea stepelor* și *O istorie extraordinară*. Artist al poporului.

FLM.: 1942 — *Mașenka* (Mașenca), r. Iuli Iakovlevici Raizman (cu O.N. Grințenco, V.I. Karavaeva); *Sekretar raikoma* (Avangarda de sacrificiu), r. Ivan Piriev (cu M.F. Astangov, M.I. Jarov); 1943 — *Vozdușnii izvozcik* (Vizitiul văzduhului), r. G.M. Rapaport (cu K.N. Sorokin, L.V. Țelikovskaia, G.O. Șpigheli); 1946 — *Ivan Groznii* (Ivan cel Groaznic), r. Serghei M. Eisenstein (cu L.V. Țelikovskaia, N. Cerkasov); *Vo imia jizni* (În numele vieții), r. Iosif Heifiț (cu V.U. Hohreakov, N.K. Cerkasov, V.A. Dorofeev); 1947 — *Nașe serdțe* (Inima noastră), r. A.B. Stolper (cu G.P. Iudin, V.V. Drujnikov); 1948 — *Riadovoi Aleksandri Matrosov* (Soldatul Alexandru Matrosov), r. L.D. Lukov (cu L.E. Masoha, F.G. Ranevskaia, K.N. Sorokin); 1951 — *Taras Sevcenko*, r. M. Savcenko (cu L.E. Masoha, D.E. Miliutenko, M.M. Nazvanov); 1954 — *Komandir korablia* (Într-un port îndepărtat), r. V. Braun (cu B. Smirnov); 1955 — *More stiudonnoe* (Puterea dragostei), r. I. Egorov (cu N. Kriucikov); *Matros Cijik* (Matrosul Cijik), r. V. Braun (cu V. Emelianov); 1958 — *Cerezviciainoe proisșestvie* (O întîmplare extraordinară), r. V. Ivcenko (cu A. Anurov, V. Tihonov); 1960 — *Ciujaia beda* (Necazul), r. I.B. Frid (cu L.S. Glazova, L.O. Griținko, D.A. Ritenbergs); 1963 — *Serebreanii trener* (Antrenor de performanță), r. V.U. Uvcenko (cu N.K. Mîșkova); 1965 — *Zalvi Avrori* (Salvele Aurorei), r. Iuri Vîșinski (cu V. Tatoșev); 1966 — *Ghiperboloid ingenera Garina* (Hiperboloidul inginerului Garin), r. Aleksandr Ghinsburg; 1969 — *Svadebnîie kolokola* (Clopote de nuntă).

KYO, MACHIKO (n. 25.03.1924, Osaka), actriță japoneză de teatru și

film. Debutează pe scenă la 12 ani în compania teatrală „Shocheku Kogeki", unde se remarcă pe linia

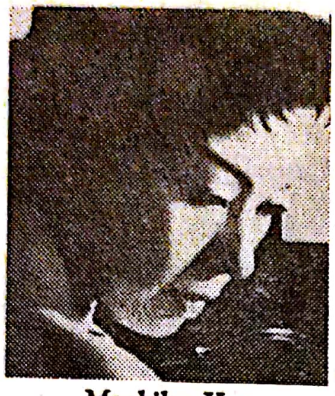

Machiko Kyo

creaţiilor inspirate din teatrul clasic japonez, dar şi occidental. Calităţile ei interpretative atrag atenţia realizatorilor japonezi care o vor solicita în cîteva din marile opere naţionale, lansînd-o cu acest prilej printre vedetele filmului internaţional. Apariţiile ei din *Rashomon*, *Povestirile lunii palide după ploaie* şi *Amanţii crucificaţi* îi conferă o mare popularitate în patrie şi peste hotare. Prestigiul actriţei este justificat de stilul de joc, exprimat fără cusur atît în registrul comic cît şi dramatic, ca şi prin facultatea transfigurării artistice a frumoaselor date naturale cu care este înzestrată. Farmecul ei straniu, rafinamentul şi subtilitatea gestului dramatic au propus atenţiei europene specificul unei inteligenţe interpretative — aceea niponă — care este departe de a rămîne exotică. FLM.: 1950 — *Rashomon*, r. Akira Kurosawa (cu Toshiro Mifune, Masayuki Mori, Takashi Shimura, Minoru Chiaki, Kichijiro Uede); 1953 — *Ugetsu Monogatari* (Povestirile lunii palide după ploaie), r. Kenji Mizoguki (cu Masayuki Mori, Kinuyo Tanaka, Sakae Ozawa, Mitsuko Mito); *Jigoku Mon* (Poarta infernului), r. Teinosuke Kinugasa (cu Kazuo Hasegawa, Isao Yamagata); *Chikamatsu Monogatari* (Amanţii crucificaţi), r. Kenji Mizoguki (cu Kazuo Hasegawa, Kyoko Kogawa, Ichiro Sugai, Eitaro Shindo); 1955 — *Yokihi* (Împărăteasa Yang Kwei-Fei), r. Kenji Mizoguki (cu Masayuki Mori, Eitaro Shindo, So Yammura); 1956 — *The Theahous of the August Moon* (Mica ceainărie), r. Daniel Mann (cu Marlon Brando, Glenn Ford, Eddie Albert, Nijiko Kiyokawa); *Akasen Chitai* (Casa ruşinii), r. Kenji Mizoguki (cu Ayako Wakao, Mimasu Aiko, Michiyo Kogure, Eitaro Shindo); 1959 — *Kagi* (Obsesie stranie), r. Kon Ichikawa (cu Gangero Nakamura, Junko Kano, Tatsuya Nakaday); 1964 — *Amai Ase* (Plăcută trudă), r. S. Toyota; 1967 — *Chiisana Tobosha* (Micul fugar), r. Teinosuke Kinugasa; 1969 — *Senbazuru* (Mii de cocori), r. Y. Masumura.

Scanned with OKEN Scanner

L

LADÎNINA, MARINA ALEKSEEVNA (n. 24.06.1908, Temkino),

Marina Alekseevna Ladînina

actriţă sovietică de teatru şi film. Studiază actoria la Moscova. Joacă pe scenă la MHAT. Debutează pe ecran în 1935, ajungînd eroina comediilor semnate de soţul ei Ivan Pîriev, opere care beneficiază mult de aportul stilului de joc vivace şi spiritual al frumoasei blonde M.L. În *Logodnica bogată*, *Tractoriştii* ş.a. M.L. realizează, cu excepţională expresivitate comico-dramatică, o tipologie feminină caracterizată de energie fizică şi morală. Fotogenia chipului, ca şi resursele bogate ale talentului ei de factură romantică se impun şi în repertoriul dramei de analiză psihologică (*S-au întîlnit la Moscova* şi *Ora şase după război*). Jocul animat şi lucid al actriţei, surîsul ei tandru, devenit faimos în epocă, se reconfirmă în *Balada Siberiei* şi *Cazacii din Cuban*. Artistă a poporului.

FLM.: 1935 — *Vrajdie tropî* (Cărări duşmănoase), r. O. Preobrajenskaia şi I. Pravov (cu A. Abrikosov); 1937 — *Bogataia nevesta* (Logodnica bogată), r. Ivan Pîriev (cu F. Kurihin); 1939 — *Traktoristi* (Pentru ochii tăi frumoşi / Tractoriştii), r. Ivan Pîriev (cu Nikolai Kriucikov, V. Kolcin, Boris Andreev, S. Kaiukov); 1940 — *Liubimaia devuşka* (Fata preferată), r. Ivan Pîriev (cu L. Kmit, A. Zrajevskij); 1941 — *Svinarka i pastuh* (S-au întîlnit la Moscova), r. Ivan Pîriev (cu Nikolai Kriucikov); 1944 — *V şesti ceasov vecera posle voinî* (Ora şase după război), r. Ivan Pîriev (cu E. Samoilov); 1947— — *Skazanie a zemle Sibirskoi* (Balada Siberiei), r. Ivan Pîriev (cu Vladimir Drujnikov); 1950 — *Kubanskie Kazaki* (Cazacii din Cuban), r. Ivan Pîriev (cu Boris Andreev); 1954 — *Ispitanie vernosti* (Încercarea fidelităţii), r. Ivan Pîriev (cu S. Romodanov); 1963 — *Melodii Dunaievskovo* (Melodiile lui Dunaievski), r. I. Pîriev şi M. Matusovski (cu Liubov Orlova).

LAMOUR, DOROTHY (pe numele adev. *Dorothy Slaton Kaumeyer*) (n. 10.12.1914, New Orleans), cîntăreaţă şi actriţă americană de film. Debutează pe scenă ca solistă vocală fiind supranumită „Miss New Orleans". Farmecul feminităţii, ca şi dezinvoltura atitudinii scenice o lan-

seacă pe ecran în *Regina junglei* — echivalenţă feminină a celebrului

Dorothy Lamour

Tarzan. Destinată cu precădere repertoriului exotic *(Uraganul, Aloma din Mările Sudului)*. actriţa peregrinează, graţie butaforiei de la studiourile Paramount, de-a lungul întregii emisfere extrem-orientale prin intermediul filmelor *Drumul spre Zanzibar, . . . Maroc, . . . Bali, . . . Hong-Kong* ş.a. Aceste roluri, — agrementate de prezenţa lui Bob Hope şi Bing Crosby, ca şi de risipa numerelor cîntate — îi asigură frumoasei „javaneze" o popularitate uriaşă. Alteori interpreta îşi schimbă obişnuitul ei sarong cu veşminte europene pentru a se produce ca ingenuă graţioasă într-o serie de subiecte moderne: *Johnny Apollo, Lulu Belle, Cel mai mare spectacol.*

FLM.: 1936 — *Jungle Princess* (Regina junglei), r. William Thiele (cu Ray Milland); 1937 — *The Last Train from Madrid* (Ultimul tren spre Madrid), r. James Hagen (cu Lew Ayres); *The Hurricane* (Uraganul), r. John Ford (cu John Carradine, John Hall); 1938 — *Tropic Holiday* (Vacanţă la tropice), r. Theodore Reed (cu Ray Milland); *Spawn of the North* (Piraţii nordului), r. Henry Hathaway (cu George Raft, Henry Fonda, John Barrymore); 1939 — *Man About Town* (Vreau să-mi înşel bărbatul), r. Mark Sandrich (cu Betty Grable, Jack Benny); *Disputed Passage* (Trecere disputată), r. Frank Borzage (cu John Howard); 1940 — *Johnny Apollo*, r. Henry Hathaway (cu Tyrone Power); *Typhoon* (Taifunul), r. Louis King (cu Robert Preston); *Road to Singapore* (Dansatoarea din Singapore), r. Victor Schertzinger (cu James Coburn, Bing Crosby, Bob Hope); 1942 — *Road to Marocoo* (Drumul spre Maroc), r. David Butler (cu Anthony Quinn, Bob Hope, Bing Crosby); 1945 — *Duffy's Taverne* (Taverna lui Duffy), r. Hal Walker (cu Bing Crosby); 1946 — *Road to Utopia* (Căutătorii de aur), r. Hal Walker (cu Bob Hope, Bing Crosby); 1947 — *My Favorite Brunette* (Bruneta mea favorită), r. Elliot Nugent (cu Bob Hope); 1948 — *Lulu Belle*, r. Leslie Fenton (cu George Montgomery); 1952 — *The Greatest Show on Earth* (Cel mai mare spectacol), r. Cecil B. De Mille (cu Gloria Grahame, Charlton Heston, James Stewart, Cornel Wilde, Betty Hutton); 1953 — — *Road to Bali* (Drumul spre Bali), r. Hal Walker (cu Carolyn Jones, Bing Crosby, Bob Hope); 1961 — *The Road to Hong-Kong* (Drumul spre Hong Kong), r. Norman Panama (cu Bob Hope, Bing Crosby, Joan Collins); 1963 — *Donovan' Reef* (Stîncile lui Donovan), r. John Ford; 1965 — *Pijama Party* (Petrecere în pijama), r. Don Weiss.

LANCASTER, BURT (pe numele adev. *Burton Stephen Lancaster*) (n.

Burt Lancaster

2.11.1913, New York), actor american de teatru şi film. După o carieră

de acrobat de circ se produce pe Broadway în spectacole de revistă şi, sporadic, de proză. Se afirmă fulgerător cu debutul cinematografic din *Ucigaşii*, unde demonstrează un stil de joc modern, precis în caracterizare, dublat de expresivitatea naturală a chipului sever, bărbătesc. Datele iniţiale ale stilului său de joc evoluează treptat către fondul de calmă şi interiorizată trăire dramatică al partiturilor din *Forţă brutală* şi *De aici în eternitate*. Inteligenţa dramatică a actorului, atracţia chipului, atitudinea scenică reţinută, vibrînd de o sensibilitate austeră, îşi dau măsura expresivităţii lor artistice în *Vera Cruz*, *Trapez* (Premiul Ursul de argint, Berlin 1945), *Elmer Gantry* (Oscar 1960), *Păsărarul din Alcatraz* (Cupa Volpi, 1962). În continuare B.L. realizează o suită de creaţii memorabile în *Omul care aduce ploaia*, *Discipolul diavolului*, *Ghepardul*, *Profesioniştii* ş.a.

FLM.: 1946 — *The Killers* (Ucigaşii), r. Robert Siodmak (cu Ava Gardner, Edmund O'Brien, Albert Dekker); 1947 — *Variety Girl* (Revista revistelor / Fata de la varieteu), r. George Marshall (cu Paulette Goddard, Ray Milland, Gary Cooper, Alan Ladd, William Holden); 1949 — *Rope of Sand* (Frînghia de nisip), r. William Dieterle (cu Sam Jaffe, Claude Rains, Peter Lorre, Corinne Calvet); 1953— — *From Here To Eternity* (De aici în eternitate), r. Fred Zinnemann (cu Montgomery Clift, Deborah Kerr, Frank Sinatra, Donna Reed, Ernest Borgnine); 1954 — *Garden of Evil* (Grădina diavolului / Defileul de granit), r. Henry Hathaway (cu Gary Cooper, Denise Darcel, Cesar Romero, Ernest Borgnine, Marlene Dietrich); *Vera Cruz*, r. Robert Aldrich (cu Sara Montiel, Gary Cooper, Cesar Romero); *The Rose Tattoo* (Trandafirul tatuat), r. Daniel Mann (cu Anna Magnani, Marisa Pavan); 1956 — *Trapeze* (Trapez), r. Carol Reed (cu Tony Curtis, Gina Lollobrigida); 1957 — *The Sweet Smell of Succes* (Dulcele miros al succesului), r. Alexandre Mackendrick (cu Tony Curtis, Susan Harrison, Martha Milnar); 1958 — *Separate Tables* (Mese separate), r. Delbert Mann (cu Rod Taylor, Deborah Kerr, David Niven, Rita Hayworth, Wendy Hiller); 1960 — *Elmer Gantry*, r. Richard Brooks (cu Dean Jagger, Jean Simmons, Rex Ingram, Arthur Kennedy, Shirley Jones, Hugh Marlowe); 1961 — *Judgement of Nürnberg* (Procesul de la Nürnberg), r. Stanley Rramer (cu Marlene Dietrich, Richard Widmark, Spencer Tracy, Maximilian Schell, Montgomery Clift, Judy Garland); 1962 — *il Gattopardo* (Ghepardul), r. Luchino Visconti (cu Claudia Cardinale, Serge Reggiani, Paolo Stoppa, Alain Delon); 1963 — *Seven Days in May* (Şapte zile în mai), r. John Frankenheimer (cu Ava Gardner, Fredric March, Kirk Douglas); 1966— — *The Profesionals* (Profesioniştii), r. Richard Brooks (cu Jack Palance, Robert Ryan, Lee Marvin, Claudia Cardinale); 1969 — *The Gypsy Moths* (Vin paraşutiştii), r. John Frankenheimer (cu Deborah Kerr, Scott Wilson, Gene Hackman); 1970 — *The Airport* (Aeroportul), r. George Seaton (cu Martin Dean, Jean Seberg, George Kennedy, Helen Hayes, Van Heflin); 1972 — *Ulzana's Raid* (Nici o milă pentru Ulzana), r. Robert Aldrich (cu Bruce Davison); 1974— — *Grupo di famiglia in un interno* (Grup de familie într-un interior), r. Luchino Visconti (cu Silvana Mangano, Helmut Berger); *Buffalo Bill and the Indians* (Buffalo Bill şi indienii), r. Robert Altman (cu Paul Newman).

LANE, LUPINO (pe numele adev. *Henry George Lupino*) (n. 16.06.1892, Londra), actor şi regizor englez de film. Debutează pe scenă de timpuriu afirmîndu-se ca „unul dintre cei mai mari comici ai Angliei" (critica). Este cîntăreţ, instrumentist polivalent, balerin, acrobat (celebru pentru

cele 74 de salturi efectuate în 6 minute) şi mim. Debutează în cinema în 1915 iniţiind o serie de comedii pentru firma „Little Nipper Film Co.", concepute în jurul unui personaj-copil, grăsuţ şi simpatic, poreclit „Micul Nipper". Primul mare rol de originală inspiraţie comico-dramatică îl realizează în filmul *Oameni în posesiune*. În continuare, predispoziţiile comico-burleşti ale stilului său de joc, ca şi pertinenţa caracterizării pantomimice sînt fructificate în filme de genuri variate: *Comoara neaşteptată*, *Filfizonul curajos* şi *Parada dragostei*. Între 1925—1929 iniţiază seria proprie *Lupino Lane Comedies*.

FLM.: 1915 — *Nipper's Bank Holliday*; *The Man in Possession* (Oameni în posesiune), r. W.P. Kellino (cu Blanche Bella); 1918 — *The Unexpected Treasure* (Comoara neprevăzută), r. F. Rains; 1923 — *A Friendly Husband* (Bărbatul prietenos), r. John Blystone; 1924 — *Isn't Life Wonderful* (Nu-i viaţa frumoasă?), r. David Wark Griffith (cu Neil Hamilton); 1925 — *The Fighting Dude* (Filfizonul curajos), r. William Goodrich; 1929 — *The Love Parade* (Parada dragostei), r. Ernst Lubitsch (cu Maurice Chevalier, Jeanette Mac Donald); 1930 — *The Bride of the Regiment* (Mireasa regimentului), r. J. Francis Dillon (cu Vivienne Segal, Walter Pidgeon); *Golden-Dawn* (Zori aurii), r. Ray Enright (cu Walter Woolf, Vivienne Segal); *The Yellow Mask* (Masca galbenă), r. Harry Lachman (cu Warwick Ward, Dorothy Seacombe); 1938 — *The Lambeth Walk* (Aleea Lambeth), r. D.P. De Courville (cu Sally Gray, Seymour Hicks).

LANGDON, HARRY (n. 15.06. 1884, Council Bluffs, Iowa — m. 22.12.1944, Hollywood), actor comic american. Debutează pe ecran la „Keystone Comedy", sub conducerea lui Mack Sennett. Afirmarea cinematografică şi-o datorează lui Frank Capra, în filmele căruia „Copilul" — supranumit astfel din pricina ochilor mari, rotunzi şi a poznelor colosale — se dovedeşte un virtuos al „recitativului" de tip „slapstick". Cu timpul, reacţiile personajului său de film (al cărui chip „venusian", impenetrabil, nu trădează nici un gînd, nu anticipă nici o atitudine), ajung să contravină principiului sennettian despre comicul cinematografic („procedaţi astfel încît spectatorii să ştie mai mult decît actorii şi veţi obţine situaţii hazlii"), deconcertînd absolut toate previziunile spectatorului. Gagurile lui *H.L.* au o tentă ireală, suprarealistă, dar şi o pregnanţă, o concreteţe şocantă, de surprinzător efect comic.

FLM.: 1926 — *Tramp, Tramp, Tramp* (Boc, Boc, Boc), r. H. Edwards; *The Strong Man* (Bărbatul puternic), r. Frank Capra (cu Gertrude Astor, William V. Mong); 1930 — *See America Thrist* (Mi-e dor să văd America), r. W.J. Craft; 1933 — *Hallelujah I'm a Bum* (Sînt un vagabond), r. Lewis Milestone (cu Al. Jolson, Madge Evans); *My Weakness* (Slăbiciunea mea), r. David Butler (cu Lilian Harvey, Lew Ayres); 1935 — *Atlantic Adventure* (Aventură în Atlantic), r. Albert S. Rogell (cu Nancy Carroll, Lloyd Nolan); 1938 — *He Loved an Actress* (El iubeşte o actriţă), r. Melville Brown (cu Lupe Velez, Wallace Ford); 1939 — *Zenobia*, r. Gordon Douglas (cu Oliver Hardy, Jean Parker); 1940 — *A Chump at Oxford* (Stan şi Bran studenţi la Oxford), r. Alfred Goulding (cu Oliver Hardy şi Stan Laurel); *Saps at Sea* (Stan şi Bran lupi de mare), r. Gordon Douglas (cu Oliver Hardy şi Stan Laurel); 1941 — *Road Show* (Spectacolul străzii), r. Hal Roach şi Gordon Douglas; 1942 — *House of Errors* (Casa greşelilor), r. Bernard B. Ray (cu Marian Marsh); 1944— — *Hot Rhytm* (Ritm îndrăcit), r. William Beaudine (cu Dona Drake, Robert Lovery); 1945 — *Swingin'on*

Scanned with OKEN Scanner

a Rainbow (Legănîndu-se într-un curcubeu), r. William Beaudine (cu Jane Frazer, Brad Taylor).

LARIONOVA, ALLA DIMITRIEVNA (n. 12.02.1931, Moscova),

Alla Dimitrievna Larionova

actriţă sovietică de teatru şi film. Studiază la V.G.I.K. Se afirmă în cinema chiar de la debut, dar cu apariţia din filmul *Sadko* A.L. va fi considerată ca una dintre cele mai captivante prezenţe feminine ale repertoriului de reconstituire istorică. În *Ordinul Anna* şi *A 12-a noapte*, repurtează, de asemenea, mari succese graţie expresivităţii şi simpatiei pe care o inspiră exuberanţa feminităţii ei cuceritoare. Distribuită în roluri de complexitate dramatică A.L. se relevă ca interpretă sensibilă, dotată cu un timbru de autentică şi convingătoare prospeţime. Maturitatea ei interpretativă se va concretiza în *Legenda din Polesia*, *Două vieţi* şi *Trei surori* — partituri care îi consolidează totodată şi prestigiul artistic internaţional. FLM.: 1948 — *Miciurin* (Un vis împlinit), r. Aleksandr Dovjenko (cu Mihail I. Jarov); 1952 — *Sadko*, r. Aleksandr Ptuşko (cu S. Stokiarov); 1954 — *Anna na şee* (Ordinul Anna), r. Isidor Annenski (cu Mihail I. Jarov); 1955 — *Dvenadţataia noci* (A 12-a noapte), r. I. Frid (cu V. Medvedev şi Klara Luciko); 1956 — *Sudiba barabanşcika* (Soarta tobosarului), r. V. Eisîmont (cu D. Sagal); *Glavnîi prospekt* (Bulevardul principal), r. I. Frid (cu A. Maksimov); 1957 — *Polesskaia legenda* (Legenda din Polesia), r. P. Vasilievski şi N. Figurovski (cu I. Pereverzev); 1961 — *Dve jizni* (Două vieţi), r. Leonid Lukov (cu V. Tihonov, N. Rîbnivov); 1964 — *Komne Muhtar !* (Aport Muhtar !), r. S. Tumanov (cu Nikulin I. Belov); 1965— — *Tri sestri* (Trei surori), r. Samson Samsonov (cu Liubov Sokolova, Margarita Volodina, Tatiana Malcenko); 1966 — *Tretia molodosti* (A treia tinereţe), r. Isaak Menaker şi Jean Dréville (cu Lidia Smirnova); 1968 — *Fokusnik* (Scamatorul), r. Piotr F. Todorovski (cu Evgheni Leonov); 1971 — *Molodiie* (Tinereţe); 1972 — *Prişiol soldat s fronta* (A venit un soldat de pe front), r. Nikolai Gubenko (cu Irina Mironişcenko, Nikolai Gubenko); *Sedmoe nebo* (Al 7-lea cer) (cu Nikolai Rîbnikov).

LAUGHTON, CHARLES (n. 1.07. 1899, Scarbourough, Yorkshire —

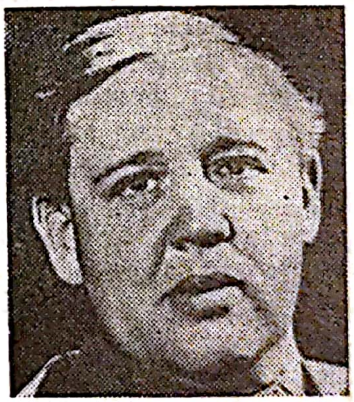

Charles Laughton

m. 15.12.1962, Hollywood), actor şi regizor englez de teatru şi film. Studiază la „Royal Academy of Dramatic Arts" din Londra (laureat cu Medalia de aur). A susţinut o intensă activitate teatrală în patrie şi peste hotare remarcîndu-se prin forţa caracterizărilor de o deconcertantă diversitate tipologică. Prima apariţie în cinema: 1928. Temperamentul dramatic al acestui actor

Scanned with OKEN Scanner

corpolent şi sanguin, languros şi patetic, apatic şi sagace, tandru şi maliţios, crud uneori, răbufneşte în toată plenitudinea structurii sale eclectice în filmele *Viaţa lui Henric VIII* (Oscar 1933) şi *Suspectul* (Oscar 1944). Faima lui internaţională este consolidată de alte participări de consistenţă dramatică în *Mizerabilii*, *Cocoşatul de la Notre-Dame*, *Povestiri din Manhattan*, *Martorul acuzării* ş.a. Recitativul amplu, relevînd potenţe expresive de o extraordinară labilitate şi vigoare l-au impus pe C.L. printre monştrii sacri ai ecranului.

FLM.: 1928 — *Bluebottles* (Albăstrelele), r. Ivor Montagu (cu Elsa Lanchester); *Piccadilly*, r. Ewald A. Dupont (cu Anna May Wong, James Thomas); 1932 — *The Old Dark House* (O noapte de groază), r. James Whale (cu Melvyn Douglas, Boris Karloff); *The Sign of the Cross* (Semnul crucii), r. Cecil B. De Mille (cu Fredric March, Claudette Colbert, Elisa Landi); 1934 — *The Private Life of Henry VIII* (Viaţa intimă a lui Henric VIII), r. Alexander Korda (cu James Mason, Gennie Cannes, Elsa Lanchester, Donat Robert, Binnie Barnes, Douglas Fairbanks); 1935 — *The Miserables* (Mizerabilii), r. Richard Boleslawski (cu John Carradine, Fredric March, Rachelle Hudson); 1936 — *Mutiny on the Bounty* (Revolta de pe Bounty), r. Frank Lloyd (cu Clark Gable, Franchot Tone, Herbert Munding, Donald Crisp); 1939 — *The Hunchback of Notre-Dame* (Cocoşatul de la Notre-Dame), r. William Dieterle (cu Maureen O'Hara); *Jamaica Inn* (Hanul din Jamaica), r. Alfred Hitchcock (cu Maureen O'Hara, Robert Newton, Edmund O'Brien); 1942 — *M / Tales of Manhattan* (Povestiri din Manhattan), r. Julien Duvivier (cu Charles Boyer, Edward G. Robinson, Rita Hayworth, Ginger Rogers, Henry Fonda); 1944 — *Forever and a Day* (De azi şi din totdeauna), r. René Clair, Edmond Goulding, Sir Cedric Hardwicke, Frank Lloyd, Victor Saville, Robert Stevenson, Herbert Wilcox (cu Victor Mac Laglen, Herbert Marshall, Claude Rains, Merle Oberon, Buster Keaton, Elsa Lanchester); 1947 — *The Paradine Case* (Cazul Paradine), r. Alfred Hitchcock (cu Alida Vally, Ann Todd, Gregory Peck); 1951 — *The Blue Veil* (Vălul albastru), r. Curtis Bernhardt (cu Natalie Wood, Jane Wyman); 1955 — *The Night of the Hunter* (Noaptea vînătorului), r. Charles Laughton (cu Robert Mitchum, Shelley Winters); 1959 — *Spartacus*, r. Stanley Kubrick (cu Kirk Douglas, Orson Welles); 1960— — *Sotto dieci bandiere* (Sub zece steaguri), r. Duilio Coletti (cu Gian Maria Volonté); 1962 — *Advise and Consent* (Furtună la Washington), r. Otto Preminger.

LEIGH, VIVIEN (pe numele adev. *Vivien Mary Hartley*) (n. 5.11.1913,

Vivien Leigh

Darjeeling, India — m. 8.07.1967, Londra), actriţă engleză de teatru şi film. Studii de artă dramatică la Londra. Debuturile scenice sînt însoţite de o afirmare imediată în patrie şi peste hotare graţie unui extraordinar talent dramatic. Debutează pe ecran în 1935 inaugurînd o carieră cinematografică strălucitoare. Rolurile din *Elisabeta, regina Angliei* şi *Călătorie suspectă* relevă forţa impetuoasă a temperamentului ei dramatic, pregnant în caracteri-

zare, suplu, şi expresiv în atitudinea scenică. Solicitată de Hollywood în filmul *Pe aripile vîntului* (Oscar 1939), *V.L.* realizează o partitură excepţională prin complexitatea resurselor expresive. Nu mai puţin reuşite vor fi partiturile din *Lady Hamilton* şi *Cesar şi Cleopatra*, prestigioase manifestări ale unui temperament capabil să ilustreze sensibilitatea pasională a personajelor întrupate. Cu marele triumf din *Un tramvai numit dorinţă* (Cupa Volpi şi Oscar 1951), *V.L.* va fi considerată cea mai mare actriţă engleză a ultimelor trei decenii (1935—1964).
FLM.: 1935 — *The Village Squire* (Proprietatea satului), r. Reginald Denham (cu David Horne, Moira Lynd); 1937 — *Dark Journey* (Călătorie suspectă), r. Victor Saville (cu Conrad Veidt, Joan Gardner); 1939 — *Gone With the Wind* (Pe aripile vîntului), r. Victor Fleming (cu Clark Gable, Olivia de Havilland, Leslie Howard, Walter Pidgeon); *Twenty-one Days Together* (21 de zile), r. Basil Dean (cu Greer Garson, Laurence Olivier, Robert Newton, Leslie Banks); *A Yank at Oxford* (Cuceritorul), r. Jack Conway (cu Robert Taylor, Maureen O'Sullivan); 1940 — *The Waterloo Bridge* (Podul Waterloo), r. Mervyn Le Roy (cu Robert Taylor, Lucille Watson); 1941 — *That Hamilton Lady* (Lady Hamilton), r. Alexander Korda (cu Laurence Olivier, Alan Mowbray, Sara Algood); 1946 — *Cesar and Cleopatra* (Cezar şi Cleopatra), r. Gabriel Pascal (cu Stewart Granger, Claude Rains, Flora Robson); 1948— — *Anne Karenine* (Ana Karenina), r. Julien Duvivier (cu Ralph Richardson, Kieron Moore); 1951 — *A Streatcar Named Desire* (Un tramvai numit dorinţă), r. Elia Kazan (cu Marlon Brando, Kim Hunter); 1955— — *The Deep Blue Sea* (Adînca mare albastră), r. Anatole Litvak (cu Eric Portman, Kenneth Moore); 1962 — *The Roman Spring of Mrs. Stone* (Primăvara romană a doamnei Stone), r. J. Quintero; 1964 — *Ship of Fools* (Corabia nebunilor), r. Stanley Kramer (cu Oscar Werner, Simone Signoret, Lee Marvin, Heinz Rühmann, Michael Dunn, George Segal).

LEMMON, JACK (n. 8.02.1925, Boston, Massachusetts), actor ameri-

Jack Lemmon

can de teatru şi film. Studiază la Universitatea Harvard. Debuturi teatrale timpurii, continuate după război pe Broadway şi la TV. Debutează în cinema în 1954, şi în continuare, cu partitura din *Domnul Roberts* (Oscar 1955), *J.L.* îşi confirmă vocaţia şi fantezia spontană a registrului de caracterizare comico-dramatică. Alăturat definitiv protagoniştilor comediei sofisticate, *J.L.* adoptă, la rîndul său, tradiţiile şi convenţiile repertoriului impunîndu-se prin dezinvoltura replicii comico-sentimentale în *Unora le place jazzul* şi *Apartamentul*. Chipul agreabil, sinceritatea jocului şi simpatia comunicativă a rolurilor de „băiat bun", vor fi valorificate cu partiturile din *Cookie norocosul* şi *Nebuniile din aprilie* care îl plasează printre personalităţile marcante ale filmului american contemporan.
FLM.: 1954 — *Phffft . . . !* r. Mark Robson (cu Kim Novak, Judy Holliday, Jack Carson); *It Should Happen to You* (Se poate întîmpla oricui),

r. George Cukor (cu Judy Holliday, Peter Lawford); *Three for the Shaw* (Trei pentru Shaw), r. Henry C. Potter (cu Betty Grable, Marge Champion, Gower Champion); 1955— — *Mister Roberts* (Domnul Roberts), r. John Ford şi Mervyn Le Roy (cu Henry Fonda, James Cagney William Powel); 1956 — *You Can't Run Away from It* (Nu poţi fugi de ea), r. Dick Powell (cu June Allyson, Charles Bickford); 1957 — *Operation Mad Ball* (Operaţia „Balul nebunilor"), r. Richard Quine (cu Kathryn Grant, Mickey Rooney); 1958 — *The Last Hurrah* (Ultimul ura), r. John Ford (cu Pat O'Brien, Donald Crisp, John Carradine, Anna Lee, Ricardo Cortez, Wallace Ford); *Cowboy*, r. Delmer Daves (cu Glenn Ford, Anna Kashfi, Brian Donevy); *Bell, Book and Candle* (Abracadabra), r. Richard Quine (cu James Stewart, Kim Novak); 1959 — *Some Like it Hot* (Unora le place jazzul), r. Billy Wilder (cu Marilyn Monroe, George Raft, Tony Curtis, Pat O'Brien); 1960 — *The Appartment* (Apartamentul), r. Billy Wilder (cu Shirley Mac Laine, Fred Mac Murray); 1961 — *Pépé*, r. George Sidney (cu Mario Moreno-Cantinflas, Dan Dayley, Shirley Jones, Carlos Montalban, Edward G. Robinson, Dean Martin, Zsa-Zsa Gábor, Kim Novak, Janet Leigh, Tony Curtis, Jimmy Durante, Greer Garson, Frank Sinatra); 1964 — *How to Murder Your Wife* (Cum să-ţi ucizi nevasta), r. Richard Quine (cu Claire Trevor, Virna Lisi, Thomas Terry); 1965— — *The Great Race* (Cursa cea mare), r. Black Edwards (cu Tony Curtis, Natalie Wood); 1970 — *The Out-of-Towners* (Provincialii), r. Arthur Hiller) cu Sandy Dennis, Sandy Baron, Anne Meara); 1972 — *Avanti !*, r. Billy Wilder; 1974 — *The Front Page* (Pe prima pagină), r. Billy Wilder (cu Walter Mathau, Susan Sarandou); 1975 — *Prizoner of Second Avenue* (Prizonierul din Manhattan), r. Melvin Frank.

LEWIS, JERRY (pe numele adev. *Joseph Levitch)* (n. 16.03.1926, New-

Jerry Lewis

ark, New York), actor comic american. Debutează pe scenă de timpuriu în spectacole de music-hall. Împreună cu Dean Martin formează un cuplu comic extrem de apeciat pe scenă, la TV şi pe ecran — unde debutează în 1949. Din 1956 joacă singur în *Irma pleacă la Hollywood*, *Mort de spaimă* ş.a. relevînd mari calităţi de cîntăreţ şi acrobat, ca şi expresivitatea unei mimici cu puternice tente caricaturale. În urma acestor apariţii *J.L.* este considerat unul dintre cei mai dotaţi comici americani moderni. Filmele sale dovedesc o mare virtuozitate interpretativă, inventivitate comică, excelentă tehnică a gagului. Personalitate complexă, *J.L.* este regizor, actor, gag-man, redactor, realizator şi producător al filmelor sale.

FLM.: 1949 — *My Friend Irma* (Prietena mea Irma), r. George Marshall (cu Dean Martin, Marie Wilson, John Lund, Don De Fore, Diana Lynn); 1950 — *My Friend Irma Goes West* (Irma merge la Hollywood), r. Hal Walker (cu Dean Martin, Maria Wilson, John Lund, Corinne Calvet); 1953 — *Scared Stiff* (Mort de spaimă), r. George Marshall (cu Dean Martin, Carmen Miranda, Lizabeth Scott, Dorothy Malone); *The Caddy* (Băiatul care aduce mingile); r. Norman Taurog (cu Dean Martin,

Scanned with OKEN Scanner

Donna Reed, Barbara Bates, Don Defore); 1954 — *Three Ring Circus* (Trei arene de circ), r. Joseph Pevney (cu Dean Martin, Joanne Dru, Zsa Zsa Gabor); 1955 — *You're Never Too Young* (Nu eşti niciodată prea tînăr), r. Norman Taurog (cu Dean Martin); *Artists and Models* (Artişti şi modele), r. Frank Tashlin (cu Anita Ekberg, Dean Martin, Dorothy Malone, Shirley Mac Laine, Eva Gabor); *Hollywood or bust* (Hollywood sau ruina), r. Frank Tashlin (cu Anita Ekberg, Dean Martin); 1957 — *The Delicate Delinquent* (Delicventul delicat), r. Don McGuire (cu Darren McGarin, Martha Hyer); 1958 — *Rock-a-Bye-Bay*, r. Frank Tashlin (cu Marilyn Maxwell, Isabel Elsom, Connie Stevens, Reginald Gardiner, Chester Conklin); 1960 — *The Ladies' Mann* (Idolul femeilor), r. Jerry Lewis (cu George Raft, Helen Traubel); 1963 — *The Nutty Professor* (Profesorul ţicnit), r. Jerry Lewis; 1966 — *Three on a Couch* (Trei într-un pat), r. Jerry Lewis; 1970 — *Le jour ou le clown pleura* (Ziua în care clovnul va plînge), r. Jerry Lewis.

LINDER, MAX (pe numele adev. *Gabriel Leuvielle*) (n. 16.12.1883,

Max Linder

Saint Laubés, Gironde — m. 30.10. 1925, Paris), actor comic francez. Absolvent al Conservatorului din Paris. După o activitate notabilă de comic în teatrul bulevardier, debutează pe ecran în 1905. În cele peste 200 de filme realizate între 1905—1914, *M.L.* parcurge o evoluţie spectaculoasă de la modalităţile de expresie, gen „varieteu", şi de la gagul mecanic, gen Méliès, către umorul subtil, de situaţii şi psihologic, cu puternice tendinţe satirice. Personajul întruchipat de *M.L.*, acela al unui dandy frivol şi megaloman va fi mult admirat de Chaplin care preia de la el accesoriile exterioare (gambeta şi bastonul). Vioiciunea şi agilitatea mişcării lui scenice (de formaţie revuistică), siguranţa şi promptitudinea gestului comic, dar mai ales bogăţia inepuizabilă a mimicii se vor manifesta plenar în filmuleţe cu o intrigă simplă şi clară, deconspirată de titluri: *Max decorat*, *Max fotograf*, *Max . . . invitat la Hollywood*. Operele sale reprezentative sînt *Şapte ani de ghinion*, *Fii soţia mea* şi *Cei trei muşchetari*.

FLM.: 1905 — *La vie de Polichinelle* (Viaţa lui Polichinelle); 1909 — *Le petit jeune homme* (Micul tînăr); 1910 — *Le duel du monsieur Myope* (Duelul domnului Myope); 1911 — *Un marié qui se fait attendre* (Un mire care se lasă aşteptat), r. Louis Gasnier (cu Maurice Chevalier); *La mariée recalcitrante* (Soţia nesupusă), r. Louis Gasnier (cu Maurice Chevalier); 1914 — *Par habitude* (Din obişnuinţă), r. Max Linder (cu Maurice Chevalier); *Août 1914* (August 1914), r. Max Linder (cu Gaby Morlay); 1918 — *Le petit café* (Micuţa cafenea); 1921 — *Seven Years Bad Luck* (Şapte ani de ghinion), r. Max Linder; *Be My Wife* (Fii soţia mea), r. Max Linder; *The Three-Must-Get-There* (Cei trei muşchetari), r. Fred Gaven (cu Harry Mann, Clarence Wertz, Jack Richardson, Charles Mezzetti, Bull Montana, Jobyna Ralston); 1923 — *Au secours !* (Ajutor !), r. Abel Gance; 1925 — *Le roi du cirque* (Regele circului), r. Max Linder şi R.E. Violet.

Scanned with OKEN Scanner

LÎSENKO, NATALIA (n. 1884, Petersburg — m. 1969, Berlin), ac-

Natalia Lîsenko

triță franceză de teatru și film, de origine rusă. Se afirmă pe scenă în repertoriul dramei psihologice. Apariții nesemnificative pe ecran pînă în 1916 cînd partiturile din *Culisele ecranului*, *Procurorul* și *Tata Serghei* îi rezervă o popularitate neegalată în epocă decît de I. Mosjukin. Autoritatea dramatică a stilului ei de joc, schițat cu precizie psihologică și fantezie poetică, va fi apreciată și peste hotare, în Franța și Germania, unde turnează în *Copilul carnavalului*, *Leul mongolilor*, *Kean* și *Hurrah !* La apariția sonorului se retrage de pe ecran (cu două reveniri episodice) dedicîndu-se carierei de profesor de artă dramatică.

FLM.: 1916 — *Kulisi ekran* (Culisele ecranului), r. Aleksandr Volkov (cu Ivan Mosjukin); 1917 — *Prokuror* (Procurorul), r. Jakov Protazanov (cu Ivan Mosjukin); 1918— — *Oteț Sergij* (Tata Serghei), r. Jakov Protazanov (cu Ivan Mosjukin); 1921 — *L'enfant du carnaval* (Copilul carnavalului), r. Ivan Mosjoukine (cu Ivan Mosjoukine, Charles Vanel); 1922 — *Tempêtes* (Furtuni), r. Robert Boudrioz (cu Ivan Mosjoukine); 1923 — *Les ombres qui passent* (Umbre trecătoare), r. Alexandre Wolkoff (cu Ivan Mosjoukine, Henry Kreuss, Serge Nadejdine, Andrée Brabant); 1924 — *Le lion des mogols* (Leul mongolilor), r. Jean Epstein (cu Ivan Mosjoukine, Camille Bardou); *Le double amour*, r. Jean Epstein (cu Pierre Batcheff, Nino A. Constantin, Jean Angelo); *L'affiche* (Afișul), r. Jean Epstein (cu Genica Missirio, Camille Bardou); *Kean / Desordre et génie* (Kean), r. Alexandre Wolkoff (cu Ivan Mosjoukine); 1927 — *En rade* (În radă), r. Alberto Cavalcanti (cu Catherine Hessling); 1929 — *Hurrah !* r. Wilhelm Thiele (cu Gustav Fröhlich).

LLOYD, HAROLD (pe numele adev. *Harold Clayton Lloyd*) (n.

Harold Lloyd

20.04.1893 Burchard, Nebraska — m. 8.03.1971, Hollywood), actor comic american. Debuturi scenice și cinematografice nesemnificative. Vocația lui de comic este descoperită de Hal Roach care-l lansează pe ecran în seria de mare succes în epocă *Lonesome Luke . . . H.L.* ajunge un interpret original și popular abia în 1918, o dată cu definirea tot mai precisă a personajului său de mic funcționar hărțuit de viață, dar animat de optimism și bună dispoziție. Ca prototip al americanului „mijlociu", destinat „succesului personal și public", *H.L.* (supranumit „El") dă dovada unei tenacități și inventivități deosebite. Filozofia sa despre lume este eminamente practică de unde și efectele hilare ale contrastului dintre aparența distinsă a personajului său de intelectual nea-

Scanned with OKEN Scanner

jutorat și fondul real, arivistic al acestuia.

FLM.: 1915—1918 — seria „*Lonesome Luke . . .*", r. Hal Roach; 1918 — *The Big Idea* (Ideea cea mare), r. Hal Roach (cu Bébé Daniels, Snub Pollard); 1919 — *Captain Kid's Kiddies* (Glumele căpitanului Kid) (cu Bébé Daniels, Snub Pollard); *The Young Mr. Jazz* (Tînărul Mr. Jazz), r. Hal Roach (cu Bébé Daniels, Snub Pollard); 1921 — *A Sailor Mad Man* (Un marinar nebun), r. Fred Newmeyer (cu Mildred Davis); 1922 — *Grandma's Boy* (Băiatul bunicii), r. Fred Newmeyer (cu Mildred Davis); 1923 — *Safety Last* (Între cer și pămînt), r. Fred Newmeyer și Sam Taylor (cu Mildred Davis); 1924 — *Girl Sky*, r. Fred Newmeyer și Sam Taylor (cu Jobina Ralston); 1925 — *The Freshman* (Trăiască sportul), r. Fred Newmeyer și Sam Taylor (cu Jobina Ralston); 1927 — *The Kid Brother* (Frățiorul), r. Ted Wilde (cu Jobina Ralston, Walter James); 1929 — *Welcome Danger !* (Trăiască pericolul), r. Clyde Bruckman (cu Barbara Kent); 1930— — *Feet First* (În primejdie), r. Clyde Bruckman (cu Barbara Kent, Robert McWade); 1932 — *Movie Crazy* (Nebun după cinema), r. Clyde Bruckman (cu Constance Cummings, Kenneth Thompson); 1934 — *The Cat's Paw* (Laba pisicii), r. Sam Taylor (cu Una Merkel, George Barbier); 1936 — *The Milky Way* (Calea laptelui), r. Leo McCarey (cu Adolphe Menjou, Veree Teasdale); 1938 — *Professor Beware* (Atenție, d-le profesor), r. Elliott Nugent (cu Phyllis Welch, William Frawley); 1947 — *The Sin of Harold Diddlebock / Mad Wednesday* (O miercure de pomină / Păcatul lui Harold Diddlebock), r. Preston Sturges (cu Frances Ramsden, Jimmy Conlin).

LOLLOBRIGIDA, GINA (n. 4.07. 1927, Subiaco), actriță italiană de film. Cîștigătoare a premiului III la concursul de frumusețe „Miss Italia" 1947 (după Lucia Bosè și Giana Maria Canale). Debutează pe

Gina Lollobrigida

ecran în 1946, dar poziția de vedetă internațională și-o cucerește tîrziu, după aparițiile din *Fanfan la Tulipe*, *Frumoasele nopții* și *Vremurile de altă dată*. Harurile fizice, armonioase și decorative, îi amplifică apoi prestigiul divistic, plasînd-o în categoria starurilor de succes comercial. Dezinvoltura jocului și temperamentul comunicativ au contribuit, deopotrivă, la popularitatea internațională a frumoasei actrițe italiene.

FLM.: 1946 — *Aquila nera* (Vulturul negru), r. Riccardo Freda (cu Rossano Brazzi, Irasema Dilian); 1947 — *Il delitto di Giovanni Episcopo* (Crima lui Giovanni Episcopo), r. Alberto Lattuada (cu Aldo Fabrizi, Yvonne Sanson); 1949 — *A Tale of Five Cities* (O poveste din cinci orașe), r. Montgomery Tully și Romolo Marcellini (cu Marcello Mastroianni); 1952 — *Fanfan la Tulipe*, r. Christian-Jaque (cu Gérard Philipe); *Les belles de nuit* (Frumoasele nopții), r. René Clair (cu Gérard Philipe, Carol Martine); *Moglie per una notte* (Soție pentru o noapte), r. Mario Camerini (cu Nadia Gray, Gino Cervi); 1954 — *Le grand jeu* (Jocul cel mare), r. Robert Siodmak (cu Arletty, Jean-Claude Pascal); 1955 — *La donna più bella del mondo* (Frumoasa frumoaselor), r. Robert Z. Leonard (cu Vittorio Gassman, Robert Alda); 1956 — *Trapeze* (Trapez), r. Carol

Scanned with OKEN Scanner

Reed (cu Tony Curtis, Burt Lancaster); *Notre-Dame de Paris*, r. Jean Delannoy (cu Valentine Tessier, Alain Cuny, Anthony Quinn, Jean Tissier, Robert Hirsch); 1959— — *Solomon and Sheba* (Solomon şi regina din Saba), r. King Vidor (cu Power Tyrone, Georges Sanders); 1964 — *Woman of Straw* (O femeie de paie), r. Basil Dearden (cu Sean Connery, Ralph Richardson, Alexander Lenox, Laurence Hardy); 1965— — *Io, Io, Io . . . e gli altri* (Eu, eu, eu . . . şi ceilalţi), r. Alessandro Blasetti (cu Nino Manfredi, Walter Chiari, Silvana Mangano, Sylva Koscina, Vittorio De Sica, Marcello Mastroianni); 1969 — *Un bellissimo Novembre* (Un minunat noiembrie), r. Maria Bolognini (cu Paolo Turco); 1971 — *King, Queen, Knave* (Rigă, damă, valet), r. Jerzy Skolimovski (cu David Niven); 1972 — *Le avventure di Pinocchio* (Aventurile lui Pinocchio), r. Luigi Comencini (cu Nino Manfredi).

LOMBARD, CAROLE (pe numele adev. *Carole June Alice Peters*) (n.

Carole Lombard

6.10.1909, Fort Wayne, Indiana — m. 16.01.1942, Las Vegas). Cursuri de artă dramatică. Debutează în cinema în 1925. Se produce o vreme în faimoasa trupă sennettiană a frumoaselor în costum de baie („Bathing Beauties Comedie"). Apoi, expresivitatea fascinantă a frumuseţii, dar mai ales vivacitatea jocului o vor impune printre vampele comediei sofisticate americane, gen *Dinamită*, *Păcătoşii la soare* şi *Femeia biciuită*. Cu apariţiile din *Secolul XX*, *Valetul domnişoarei* şi *Femeia care primeşte palme*, această fragilă, dar exuberantă blondă dă măsura unui recitativ dramatic complet. Partiturile din *S-au cunoscut şi s-au iubit* şi *A fi sau a nu fi* (dublu rol) aparţin în întregime registrului dramatic grav, controlat cu sensibilitate şi fineţe psihologică.

FLM.: 1925 — *Hearts and Spurs* (Inimi şi pinteni), r. W.S. Van Dyke (cu Buck Jones, Marian Nixon); 1929 — *Dynamite* (Dinamită), r. Cecil B. De Mille (cu Charles Bickford, Conrad Nagel); 1933 — *The Eagle and the Hawk* (Beţia aeriană), r. Stuart Walker (cu George Raft, Fredric March, Gary Grant, Jack Oakie); 1934 — *Bolero*, r. Wesley Ruggles (cu George Raft, Sally Rand, Ann Sheridan, Ray Milland); *Now and Forever* (Vagaboanda), r. Henry Hathaway (cu Shirley Temple, Gary Cooper); 1936 — *My Man Godfrey* (Valetul domnişoarei), r. Gregory La Cava (cu Auer Misha, William Powell); 1937 — *True Confession* (Spovedania), r. Wesley Ruggles (cu Fred Mac Murray, John Barrymore); 1940 — *Vigil in the Night* (Sora de noapte), r. George Stevens (cu Anne Shirley, Brian Aherne); 1941 — *Mrs and Mr. Smith* (Conflict conjugal / Dl. şi Dna Smith), r. Alfred Hitchcock (cu Robert Montgomery, Gene Raymond, Jack Carson, Betty Compson); 1942 — *To Be or not To Be* (A fi sau a nu fi), r. Ernst Lubitsch (cu Jack Benny, Sig Ruman).

LOMNICKI, TADEUSZ (n. 18.07. 1927, Podhajce), actor polonez de teatru şi film. Studii de actorie şi regie la Cracovia şi Varşovia. Joacă pe scenele din provincie şi din capitală. Debutează în cinema în 1946. În ciuda a numeroase angajamente, consacrarea lui survine abia cu creaţiile din *Cei 5 din strada*

Scanned with OKEN Scanner

Barska şi mai ales din *Generaţie*. De acum, expresivitatea bărbătească

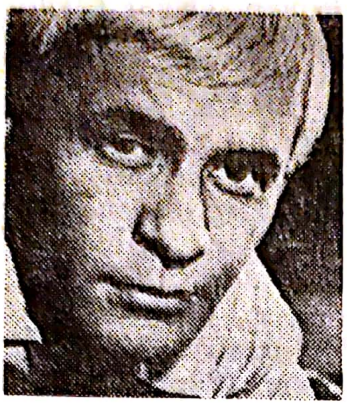

Tadeusz Lomnicki

a chipului, accentul şi tonalitatea interiorizată a gestului dramatic îl impun printre cei mai cunoscuţi interpreţi polonezi. Stilul său de joc complex, de un puternic relief dramatic, continuă să strălucească în opere de valoare precum *Atentatul*, *Fermecătorii inocenţi* şi *Cenuşa*. June prim romantic şi modern, luptător al rezistenţei populare din timpul ocupaţiei naziste *(Prima zi de libertate)* sau din trecutul istoric *(Pan Wolodyjowski)*, T.L. a conferit tuturor creaţiilor sale o memorabilă expresivitate dramatică.

FLM.: 1951 — *Zaloga* (Echipajul), r. J. Fethke şi A. Forbert (cu T. Skowronski, R. Piekarski, B. Ejmont); 1954 — *Piatka z ulicy Barskiej* (Cei cinci din strada Barska), r. Aleksander Ford (cu A. Slaska, T. Janczar, A. Kozak); 1955 — *Pokolenie* (Generaţie), r. Andrzej Wajda (cu Zbigniew Cybulski, Ursula Modrzynska); 1958 — *Zamach* (Atentatul), r. J. Passendorfer (cu B. Karowska, Z. Cynkutis); 1960— — *Niewinni czarodzieje* (Fermecătorii inocenţi), r. Andrzej Wajda (cu Zbigniew Cybulski, Krystyna Stypulkowka); 1963 — *Zerwany most* (Podul rupt), r. J. Passendorfer (cu E. Kepinska, L. Korsak); 1964 — *Pierwszy dzien wolnosci* (Prima zi de libertate), r. Aleksander Ford (cu Beata Tyszkiewicz, Tadeusz Fijewski, Ryszard Barycz); 1965 — *Popioly* (Cenuşa), r. Andrzej Wajda (cu Daniel Olbrychski, Boguslav Kierc, Piotr Wysocki, Beata Tyszkiewicz); 1966 — *Bariera*, r. Jerzy Skolimowski (cu Jan Nowicki, Joanna Szczerbic); *Potem nastapi cisza* (Pe urmă va veni liniştea), r. J. Morgenstern (cu Barbara Brijeska); 1968 — *Pan Wolodyjowski*, r. J. Hoffman (cu Daniel Olbrychski); 1969 — *Sarzebina czerwona* (Sorgul roşu), r. E. şi C. Petelski; 1971 — *Potop* (Potopul), r. Jerzy Hoffman (cu Stanislas Jasinkiewicz).

LOREN, SOPHIA (pe numele adev. *Sofia Scicolone)* (n. 20.09.1934, Roma) actriţă italiană de film. A lucrat ca model fotografic. Cîştigătoare a titlurilor „Miss Elegance" şi „Miss Italia". Prima apariţie pe ecran — 1949. În pofida frumuseţii şi a exuberanţei jocului — spontan, comunicativ, plastic — actriţa se impune cu autoritate abia cu partitura din *Aurul Neapolelui*. De acum, bizuită pe manifestările temperamentale ale feminităţii ei meridionale, dar şi pe o convingătoare acurateţe expresivă *S.L.* se va produce într-un repertoriu „fără oprelişti" — de serie ori de angajare dramatică — cucerind, de la film la film, o uriaşă popularitate internaţională. Solicitată de Hollywood, joacă în *Orhideea neagră* (Cupa Volpi 1958), dar marile succese artistice le va înregistra în patrie: *La Ciociara* (Oscar 1961),

Sophia Loren

Scanned with OKEN Scanner

Sechestrații din Altona și *Căsătorie în stil italian* (Pr. Moscova 1965). FLM.: 1949 — *Cuori sul mare* (Inimi pe mare), r. Giorgio Bianchi (cu Marina Berti, Jacques Sernas); 1950— — *Il sogno di Zorro* (Visul lui Zorro), r. Mario Soldati (cu Walter Chiari, Delia Scala); 1954 — *L'oro di Napoli* (Aurul Neapolelui), r. Vittorio De Sica (cu Vittorio De Sica, Paolo Stoppa, Silvana Mangano, Erno Crise, Lianella Carell, Totò, Marcellino); *Attila*, r. Pietro Francisi (cu Christian Marquand, Anthony Quinn *Attila*, r. Pietro Francisi (cu Christian Marquand, Anthony Quinn, Henry Vidal); 1955 — *Il segno di Venere* (Semnul Venerei), r. Dino Risi (cu Franca Valeri, Vittorio De Sica); *Pane, amore* ... (Pîine, dragoste și...), r. Dino Risi (cu Vittorio De Sica); 1957 — *The Pride and the Passion* (Orgoliul și pasiunea), r. Stanley Kramer (cu Cary Grant, Frank Sinatra, Theodor Bikel, José Nieto); 1958 — *Desire under the Elms* (Patima de sub ulmi), r. Delbert Mann (cu Ives Burl, Anthony Perkins); *The Black Orchid* (Orhideea neagră), r. Martin Ritt (cu Anthony Quinn); *The Key* (Cheia), r. Carol Reed (cu William Holden, Trevor Howard); 1960 — *La Ciociara*, r. Vittorio De Sica (cu Raf Vallone, Jean-Paul Belmondo, Renato Salvatori, Carlo Ninchi, Andrea Cecchi); 1961 — *El Cid* (Cidul), r. Anthony Mann (cu Raf Vallone, Charlton Heston); 1962 — *Boccaccio '70* (scheciul „Loteria"), r. Vittorio De Sica (cu Anita Ekberg, Romy Schneider); *I sechestrati di Altona* (Sechestrații din Altona), r. Vittorio De Sica (cu Maximilian Schell, Fredric March); 1964 — *The Fall of the Roman Empire* (Căderea Imperiului Roman), r. Anthony Mann (cu Stepen Boyd, Sir Alec Guiness, Christopher Plummer, Omar Sharif, James Mason); *Matrimonio all'italiana* (Căsătorie în stil italian), r. Vittorio De Sica (cu Marcello Mastroianni, Marilu Tolo, Pia Lindstrom); 1966 — *Lady L.* (Doamna L.), r. Peter Ustinov (cu Paul Newman, David Niven, Philipe Noiret, Peter Ustinov); 1969 — *I girasoli* (Floarea soarelui), r. Vittorio De Sica; 1971 — *Bianco, rosso e* ... (Alb, roșu și ...), r. Alberto Lattuada (cu Adriano Celentano); 1972— — *Man of La Mancha* (Omul din La Mancha), r. Arthur Hiller (cu Peter O'Toole); 1973 — *Il viaggio* (Călătoria), r. Vittorio De Sica (cu Richard Burton); 1975 — *La pupa del gangster* (Păpușa gangsterului), r. Giorgio Capitani (cu Marcello Mastroianni); 1976 — *Cassandra Crossing* (Răscrucea Cassandrei), r. George Pan Cosmatos (cu Richard Harris, Ava Gardner).

LORRE, PETER (n. 26.06.1904, Rosenberg, Ungaria — m. 23.03.1964,

Peter Lorre

Hollywood), actor german de teatru și film, de origine maghiară. Susține o vie activitate teatrală pe scenele europene din Bratislava, Zürich, Viena și Berlin. După debutul din *Diavolul alb*, actorul înregistrează un mare succes cu partitura criminalului sadic din „M." de Fritz Lang. Prestigiul său interpretativ este amplificat de suita altor creații valoroase între care cea din *Crimă și pedeapsă* (rolul Raskolnikov). Din 1937, P.L. își prelungește seria succeselor internaționale prin intermediul serialului polițist *Dl. Moto* ... Realizînd o galerie tipologică de-

1966 — *Lady L.*
Peter Ustinov (cu
vid Niven, Philipe
nov); 1969 — *I gi-*
relui), r. Vittorio
Bianco, rosso e ...
. Alberto Lattuada
lentano); 1972—
ancha (Omul din
Arthur Hiller (cu
1973 — *Il viaggio*
torio De Sica (cu
1975 — *La pupa*
ușa gangsterului),
(cu Marcello Mas-
Cassandra Crossing
drei), r. George
Richard Harris,

(n. 26.06.1904,
— m. 23.03.1964,

Lorre

german de teatru
maghiară. Susțin-
eatrală pe scenele
slava, Zürich, Viena
debutul din *Dia-*
înregistrează un
partitura crimina-
M." de Fritz Lang.
rpretativ este am-
altor creații valo-
cea din *Crimă și*
Raskolnikov). Din
seria suc-
interme-
Moto ...
că de-

concertantă prin autenticitatea portretizărilor și a stărilor sufletești exprimate, P.L. va continua să confirme, cu regularitate, aprecierea de actor infailibil în registrul compoziției de caractere. În 1950 revine în patrie și abordează regia cu filmul antinazist, de factură expresionistă, *Un om pierdut*, după care își reia angajamentele de la Hollywood.

FLM.: 1930 — *Der weisse Teufel* (Diavolul alb), r. Alexandre Wolkoff (cu Ivan Mosjoukine, Lil Dagover); 1931 — *M / Eine Stadt sucht einen Mörder* (M / Un oraș caută un criminal), r. Fritz Lang (cu Ellen Widmann, Inge Landgut); 1934 — *The Man Who Knew Too Much* (Omul care știa prea multe / Omul misterelor), r. Alfred Hitchcock (cu Leslie Banks, Nora Pilbeam, Pierre Fresnay); 1936 — *The Secret Agent* (Agentul secret / Cei patru spioni), r. Alfred Hitchcock (cu Madeleine Carroll, Robert Young); 1937 — *Thank You, Mr. Moto* (Mulțumesc Dle Moto), r. Norman Foster (cu Thomas Beck, Pauline Fredrick); 1940 — *Strange Cargo* (Încărcătură stranie), r. Frank Borzage (cu Joan Crawford, Clark Gable); 1941 — *The Maltese Falcon* (Șoimul blestemat), r. John Huston (cu Humphrey Bogart, Mary Astor); 1942 — *Casablanca*, r. Michael Curtiz (cu Humphrey Bogart, Conrad Veidt, Ingrid Bergman, Claude Rains); 1943 — *Background to Danger* (Intrigi în Orient), r. Raoul Walsh (cu George Raft, Brenda Marshall); 1944 — *Passage to Marseille* (Drumul spre Marsilia), r. Michael Curtiz (cu Michèle Morgan, Claude Rains, Humphrey Bogart, Philip Dorn); *Arsenic and Old Lace* (Arsenic și dantelă veche), r. Frank Capra (cu Cary Grant, Priscilla Lane); 1949 — *Rope of Sand* (Fringhia de nisip), r. William Dieterle (cu Sam Jaffe, Claude Rains, Burt Lancaster, Corinne Calvet); 1955 — *20 000 Leagues under the Sea* (20 000 de leghe sub mări), r. Richard Fleischer (cu Kirk Douglas, Paul Lukas, James Mason); 1956 — *Around the World in Eighty Days* (Ocolul pământului in 80 de zile), r. Michael Anderson (cu David Niven, Mario-Moreno Cantinflas, George Raft, Fernandel, Buster Keaton, Marlene Dietrich, Carole Martine, Charles Boyer); 1957 — *The Buster Keaton Story* (Povestea lui Buster Keaton), r. Sidney Sheldan (cu Donald O'Connor, Sam Blyth); 1961 — *Voyage on the Bottom of the Sea* (Călătorie în adîncul mării), r. Irwin Allen (cu Walter Pidgeon, Joan Fontaine); 1963 — *Tales of Terror* (Povestiri de groază), r. Roger Corman; 1964 — *The Patsy*, r. Jerry Lewis (cu Jerry Lewis).

LOY, MYRNA (pe numele adev. *Caterina Myrna Williams*) (n. 2.08.

Myrna Loy

1905, Helena, Montana), dansatoare și actriță americană de film. Studii de balet clasic și modern. Prima apariție pe ecran în 1923. Angajamentele ulterioare din *Hoțul din Bagdad*, *Ben Hur* și *Arca lui Noe* o solicită exclusiv pe planul etalării unei frumuseți feminine de coloratură exotică. Cu timpul, sensibilitatea și inteligența ei dramatică îi permit să-și îmbogățească caracterologic personajul standard, de vampă, căruia îi conferă dimensiuni dramatice insolite în *Bărbatul invizibil* și *Cei mai frumoși ani ai vieții noastre*. În tot timpul războiului este infir-

mieră voluntară. Se retrage de pe ecran în 1950 dedicîndu-se activităţii culturale în cadrul UNESCO. Reveniri sporadice.
FLM.: 1923 — *The Ten Commandments* (Cele 10 porunci), r. Cecil B. De Mille (cu Richard Dix, Theodora Roberts, Rod La Rocque, Estelle Taylor); 1924 — *The Tief of Bagdad* (Hoţul din Bagdad), r. Raoul Walsh (cu Douglas Fairbanks, Anna May Wong, Winter Blossoms); 1925 — *Ben Hur*, r. Fred Niblo (cu Ramon Novarro, Mae McAvoy, Francis X. Bushman, Frank Curier, Nigel De Brulier, Carmen Myers); 1927 — *The Jazz Singer / Samy Boy* (Cîntăreţul de jazz), r. Alan Crosland (cu Al Jolson, Warner Oland); 1929 — — *Noah's Ark* (Arca lui Noe), r. Michael Curtiz (cu George O'Brien, Dolores Costello, Nigel De Brulier, Louise Fazenda); 1931 — *Arrowsmith* (Suprema jertfă), r. John Ford (cu Helen Hayes, Dewitt Jennings, Ronald Colman); 1933 — *Night Flight* (Zbor de noapte), r. Clarence Brown (cu Robert Montgomery, Clark Gable); 1936 — *After the Thin Man* (După bărbatul invizibil), r. W.S. Van Dyke (cu William Powell, Cesar Romero, Elisa Landi); *The Great Ziegfeld* (Marele Ziegfeld), r. Robert Z. Leonard (cu Louise Rainer, William Powell, Virginia Bruce, Billie Burke); 1938 — *Test Pilot* (Pilot de încercare / Sfidătorii aerului), r. Victor Fleming (cu Clark Gable, Lionel Barrymore, Spencer Tracy); 1940 — *I Love You Again* (Te iubesc din nou), r. W.S. Van Dyke II (cu Edmund Lowe, William Powell); 1946 — *The Best Years of Our Lifes* (Cei mai frumoşi ani ai vieţii noastre), r. William Wyler (cu Fredric March, Virginia Mayo, Steve Cochran, Dana Andrews); 1949 — *The Red Poney* (Poneiul roşu), r. Lewis Milestone (cu Robert Mitchum, Luis Calhern); 1952 — *Belles on Their Toes* (Frumoasele pe picioarele lor), r. Henry Levin; 1956 — *The Ambassador's Daughter* (Fiica ambasadorului), r. Norman Krasna (cu Adolphe Menjou, Olivia De Havilland, John Forsythe); 1958 — *Lonely Hearts* (Inimi părăsite), r. Vincent Donohue (cu Montgomery Clift, Robert Ryan); 1960 — *From the Terrace* (De pe terasă), r. Mark Robson (cu Paul Newman, Joane Woodward).

LUALDI, ANTONELLA (pe numele adev. *Antonietta De Pascale*)

Antonella Lualdi

(n. 10.07.1931, Beirut, Liban), actriţă italiană de film. Debutează pe ecran în filmul *Domnişorica* valorificîndu-şi graţia adolescentină şi datele naturale armonioase. Actriţa, exuberantă şi comunicativă în *Ultima sentinţă* şi *Fiica regimentului*, discretă şi convingătoare pe planul trăirii dramatice în *Cronica amanţilor săraci* se impune strălucitor în *Roşu şi Negru* şi *Între noi părinţii*. Prospeţimea personajului ei feminin, căldura, graţia şi lirismul jocului îi conferă, de acum, o popularitate internaţională. A turnat şi în România.
FLM.: 1949 — *Signorinella* (Domnişorica), r. Mario Mattoli (cu Gino Bechi, Ave Ninchi); 1951 — *La figlia del reggimente / Die Regimentstochter* (Fiica regimentului), r. Geza von Bolvary (cu Michel Auclair, Isa Barizza); 1952 — *L'ultima sentenza* (Ultima sentinţă), r. Mario Bonnard (cu Eleonora Rossi-Drago, Charles Vanel); 1954 — *Cronaca dei poveri amanti* (Cronica amanţilor săraci), r. Carlo Lizzani (cu Marcello Mastroianni, Cosetta Gréco); *Perdonami !*

(Iartă-mă), r. Mario Costa (cu Raf Vallone, Tamara Lees); *Casta diva*, r. Carmine Gallone (cu Maurice Ronet, Nadia Gray); *Le rouge et le noir* (Roşu şi negru), r. Claude Autant-Lara (cu Gérard Philipe, Danielle Darrieux); 1955 — *Gli innamorati* (Îndrăgostiţii), r. Mario Bolognini (cu Gino Cervi, Franco Interlenghi, Cosetta Greco, Nino Manfredi); *Andrea Chénier*, r. Clemente Fracassi (cu Michel Auclair, Raf Vallone); 1956 — *I giorni più belli* (Zilele cele mai frumoase), r. Mario Mattoli (cu Emma Gramatica, Franco Interlenghi); 1957 — *Padri e figli* (Între noi părinţii), r. Mario Monicelli (cu Marcello Mastroianni, Vittorio De Sica, Franco Interlenghi); 1958 — *Une vie* (O viaţă), r. André Astruc (cu Maria Schell, Yvan Desny, Christian Marquand); 1960 — *Appuntamento ad Ischia* (Întîlnire la Ischia), r. Mario Mattoli; 1962 — *Il disordine* (Dezordinea), r. Franco Brusatti (cu Renato Salvatori, Louis Jourdan, Samy Frey, Curd Jürgens, Alida Valli, Jean Sorel, Susan Strasberg, Thomas Milian); 1968 — *Columna* (La colonne), r. Mircea Drăgan (cu Richard Johnson, Ilarion Ciobanu, Ştefan Ciubotăraşu); 1970 — *Un caso di conscienza* (Un caz de conştiinţă); r. Gianni Grimaldi (cu Françoise Prevost); 1971 — *Le provincial* (Provincialul).

LUKAS, PAUL (pe numele adev. *Pál Lukács*) (n. 26.05.1891, Budapesta — m. 1971, Tanger), actor american de teatru şi film de origine maghiară. Studiază la Academia de Artă Dramatică din Budapesta. Susţine o vie activitate teatrală pe scenele din patrie şi pe Broadway. Prima apariţie pe ecran: *Sfinxul*. Afirmarea cinematografică aparţine angajamentelor sale americane din *Iubirile unei actriţe* şi *Străzile oraşului*. Actor de solidă formaţie profesională, capabil să acopere un repertoriu amplu şi variat, distribuit cu precădere în roluri de compoziţie, *P.L.* revelează o remarcabilă forţă de portretizare dramatică în *Femeia dispărută* şi *Trei zile de glorie*. Proba maximă a talentului cu care ştie să dea viaţă unor caractere complexe aparţine filmului *De veghe pe Rin* (Oscar 1943). Stilul său de joc, interiorizat, laconic, de expresie bărbătească, ca şi pregnanţa datelor fizice i-au asigurat pînă tîrziu prestigiul interpreţilor de excepţie.

FLM.: 1917 — *Sphynx* (Sfinxul), r. Béla Balogh (cu Ilona Mattyasovszky); 1920 — *Szinésznö* (Actriţa), r. Antal Forgács (cu Ilona Mattyasovszky); 1923 — *Samson und Dalilah* (Samson şi Dalila), r. Mihály Kertész (Curtiz), (cu Maria Corda); 1929 — *Loves of an Actress* (Iubirile unei actriţe), r. Rowland V. Lee (cu Pola Negri, Nils Asther, Mary Allister); 1931 — *Streets of the City* (Străzile oraşului), r. Rouben Mamoulian (cu Gary Cooper, Sidney Silvia); 1933 — *Captured* (Prizonierul), r. Roy Del Ruth (cu Leslie Howard, Margaret Lindsay, Douglas Fairbanks jr.); *Little Women* (Micuţele doamne / Cele 4 fiice ale Dr. March), r. George Cukor (cu Katharine Hepburn, Joan Bennett, Frances Dee, Jean Parker); 1936 — *Dodsworth* (A doua tinereţe), r. William Wyler (cu Walter Huston, Ruth Chatterton); 1938 — *The Lady Vanishes* (Femeia dispărută), r. Alfred Hitchcock (cu Sir Michael Redgrave, Margaret Lockwood); 1940 — — *A Strange Cargo* (Încărcătură stra-

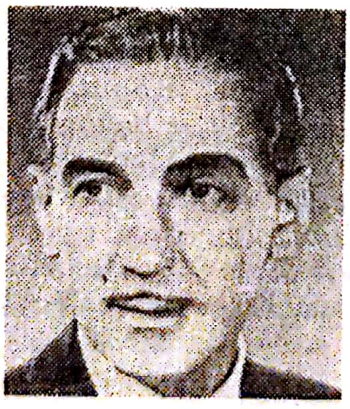

Paul Lukas

nie), r. Frank Borzage (cu Clark Gable, Joan Crawford); 1944 — *Uncertain Glory* (Trei zile de glorie), r. Raoul Walsh (cu Errol Flynn, Lucile Watson, Pedro de Cordoba); 1948 — *Berlin Express*, r. Jacques Tourneur (cu Merle Oberon, Robert Ryan, Reinhold Schünzel, Fritz Kortner, Charles Korvin); 1955 — *20 000 Leagues under the Sea* (20 000 de leghe sub mări), r. Richard Fleischer (cu Kirk Douglas, James Mason, Peter Lorre); 1960 — *Crack in the Miror* (Crăpătură într-o oglindă), r. Richard Fleischer (cu Juliette Gréco, Errol Flynn, Trevor Howard, Orson Welles, Eddie Albert); 1963 — *Fun in Acapulco* (Veselie la Acapulco), r. Richard Thorpe (cu Ursula Andress, Elsa Cardenas, Tery Hope, Elvis Presley); 1965 — *Lord Jim*, Richard Brooks (cu James Mason, Peter O'Toole, Deliah Lavi, Eli Wallach, Curd Jürgens, Peter Ustinov, Akim Tamiroff, Jack Hawkins).

LULLI, FOLCO (n. 1912, Florența — m. 1970, Roma), actor italian de film. Fiul baritonului *Gino L.* A avut o tinerețe aventuroasă care se va răsfrînge asupra tipologiei realizate în cinema. Debutează pe ecran în *Banditul*, unde conturează cu talent un personaj pitoresc, quasi-autobiografic. Expresivitatea dramatică a chipului, fizicul puternic, facultatea nativă a caracterizării vor contribui la consacrarea lui o dată cu partiturile din *Fără milă* și *Nu-i pace sub măslini*. Un salt de valoare îl realizează în filmul *Salariul groazei*, grație vibrației dramatice sobre, discrete, umanizatoare conferite personajului *Luigi*. F.L. va juca apoi într-o suită de filme care dau măsura tonalității dramatice precise a registrului său de caracterizare, figura lui impunîndu-se cu măiestrie în *Marele război* și *Tovarășii*. A turnat și în România.

FILM: 1946 — *Il bandito* (Banditul), r. Alberto Lattuada (cu Anna Magnani, Amedeo Nazzari, Carla Del Poggio); 1950 — *Non c'è pace tra gli ulivi* (Nu-i pace sub măslini), r. Giuseppe De Santis (cu Lucia Bosè, Maria Grazia Francia, Carla del Poggio); 1953 — *Le salaire de la peur* (Salariul groazei), r. Henri-Georges Clouzot (cu Yves Montand, Charles Vanel, Vera Clouzot, Peter Van Eyck); *Le comte de Monte Cristo* (Contele de Monte Cristo), r. Robert Vernay (cu Jean Marais, Lia Amanda, Roger Pigaut, Paolo Stoppa, Daniel Ivernel); 1954 — *Orient Express*, r. Carlo Lodovico Bragaglia (cu Silvana Pampanini, Curd Jürgens, Eva Bartok, Henri Vidal); *L'air de Paris* (Aerul Parisului), r. Marcel Carné (cu Arletty, Jean Gabin); 1955 — *La risaia* (Orezăria), r. Raffaello Matarazzo (cu Elsa Martinelli, Michel Auclair); 1957 — *L'homme et l'enfant* (Bărbatul și copilul), r. Raoul André (cu Juliette Gréco, Eddie Constantin); 1959 — *La grande guerra* (Marele război), r. Mario Monicelli (cu Vittorio Gassman, Silvana Mangano, Alberto Sordi, Bernard Blier, Romolo Valli); 1960 — *Esther and the King* (Ester și regele), r. Raoul Walsh (cu Richard Egan, Rick Battaglia); 1963 — *I Compagni* (Tovarășii), r. Mario Monicelli (cu Marcello Mastroianni, Annie Girardot, Bernard Blier, François Périer, Renato Salvatori); 1966 — *Le grand restaurant* (Marele restaurant), r. Jacques Besnard (cu Bernard Blier, Maria Rosa Rodriquez, Noël Roquevert, Louis de Funès); 1969 — *Baltagul*, r. Mircea Mureșan (cu Margarita Lozano, Sandu Sticlaru, Ernest Maftei, Ilarion Ciobanu); *Une veuve en or* (O văduvă de aur), r. Michel Audiard (cu Claude Rich, Michèle Mercier).

Scanned with OKEN Scanner

M

MACARIO, ERMINIO (n. 27.05. 1902, Torino), actor italian de teatru

Erminio Macario

şi film. Joacă pe scenă de timpuriu în reviste şi spectacole populare ajungînd, între cele două războaie, unul din cei mai populari actori comici peninsulari. Prima apariţie pe ecran: *Aer de ţară*. Primul mare succes interpretativ: *Acuzat ridică-te !*, una din comediile de succes ale vremii. Treptat E. M. tatonează şi etalează un comic reflexiv, capabil să releve veracitatea personajelor şi a situaţiilor sociale postbelice, fapt pentru care s-a vorbit în epocă despre un neorealism „à la Macario". Titlurile filmelor în care joacă sînt, în acest sens, concludente: *Cum am pierdut războiul. Eroul străzii Cum am descoperit America*. După o despărţire de cinematograf de cîţiva ani, revine pe ecran cu rolul dramatic din *Mica Italie*. Curînd se reîntoarce la marile lui iubiri: teatrul dialectal şi spectacolele revuistice, deoarece actorul de film nu se putuse desprinde definitiv de actorul de revistă.

FLM.: 1933 — *Aria di paese* (Aer de ţară), r. Eugenio De Liguoro (cu Laura Adani, Enrico Marroni); 1939 — *Imputato, alzatevi !* (Acuzat, ridică-te !), r. Mario Mattoli (cu Greta Gonda, Enzo Biliotti); 1941 — — *Il chiromante* (Chiromantul), r. Oreste Biancoli (cu Luisella Beghi, Enzo Fiermonte); 1943 — *Macario contra Zagomar*, r. Giorgio Ferroni (cu Olga Villi, Nino Crisman); 1945 — *L'Innocente Casimiro* (Casimir inocentul), r. Carlo Campogalliani (cu Lea Padovani); 1947 — *Come persi la guerra* (Cum am pierdut războiul), r. Carlo Borghesio (cu Verma Carmi, Carlo Campanini); 1948 — *L'Eroe della strada* (Eroul străzii), r. M Monicelli (cu Delia Scala) 1949 — *Come scopersi l'America* (Cum am descoperit America), r. Carlo Borghesio (cu Carlo Ninchi, Delia Scala); 1950 — *Adamo ed Eva* (Adam şi Eva), r. Mario Mattoli (cu Isa Barzizza, Gianni Agus); 1952 — *Ma femme, ma vache et moi* (Eu . . . soţia mea şi vaca), r. Jean Devaivre (cu Arlette Poirier); 1953 — *Io, Amleto* (Eu, Hamlet), r. Giorgio C. Simonelli (cu Rossana Podesta, Franca Marzi); 1957 — *Italia Piccola* (Mica Italie), r. Mario Soldati; 1959 — *La Cambiale* (Schimbul), r. Camillo Mastrocinque (cu Vittorio Gassman, Totò, Ugo Tognazzi);

Scanned with OKEN Scanner

1962 — *I quattro monaci* (Cei patru călugări), r. Carlo Lodovico Bragaglia (cu Aldo Fabrizi).

MAC DONALD, JEANETTE (n. 18.06.1907, Philadelphia — m. 14.01.

Jeanette Mac Donald

1965, Houston, Texas), cîntăreaţă şi actriţă americană de film. Studii de balet şi canto. Se afirmă strălucitor în repertoriul comediei muzicale. Debutează pe ecran în 1929. Apariţia sonorului o plasează pe primele locuri la Box-Office, graţie colaborării cu Ernst Lubitsch şi Rouben Mamoulian. Fotogenia actriţei este susţinută de o vocaţie interpretativă înnăscută. Se poate spune că tactul şi decenţa jocului — ferite de poză şi teatralism — au avut o contribuţie decisivă pentru cariera ei într-o vreme în care „musicalul" nu ducea lipsă de cîntăreţe talentate şi frumoase. Apariţia ei în *Văduva veselă* anticipează o activitate cinematografică punctată de o suită impresionantă de succese artistice. Deşi a demonstrat reale calităţi dramatice, J.M. n-a susţinut decît o singură partitură de „proză" în filmul *San Francisco*. Din 1947, handicapată şi de vîrstă, actriţa cunoaşte un declin ireversibil. După aproape un deceniu (1949) reapare ca interpretă lirică pe scenă, la TV şi chiar pe ecran.

FLM.: 1929 — *The Love Parade* (Parada dragostei), r. Ernst Lubitsch (cu Maurice Chevalier, Ben Turpin, Lupino Lane); 1930 — *Monte Carlo*, r. Ernst Lubitsch (cu Jack Buchanan); 1932 — *Love Me Tonight* (Iubeşte-mă), r. Rouben Mamoulian (cu Maurice Chevalier); *One Hour with You* (O oră alături de tine), r. Ernst Lubitsch (cu Maurice Chevalier, Genevieve Tobin); 1934 — *The Merry Widow* (Văduva veselă), r. Ernst Lubitsch (cu Maurice Chevalier); 1936 — *Rose Marie*, r. Ernst Lubitsch (cu W.S. Van Dyke, Nelson Eddie); *San Francisco* (Oraşul păcatelor), r. Ernst Lubitsch (cu Spencer Tracy, Clark Gable); 1937 — *Maytime* (S-au cunoscut în luna mai), r. Robert Z. Leonard (cu John Barrymore); 1938 — *The Girl of the Golden West* (Senorita), r. Robert Z. Leonard (cu Nelson Eddie); 1939 — *Broadway Serenade* (Dragostea mea te cheamă), r. Robert Z. Leonard (cu Lew Ayres); 1940 — *New Moon* (Lună nouă), r. Frank Borzage (cu Nelson Eddie); 1942 — — *Follow the Boys* (Parada Hollywood), r. Edward (Eddie) Sutherland (cu George Raft, Vera Zorina, Orson Welles, Marlene Dietrich); *Cairo*, r. W.S. Van Dyke (cu Robert Young); 1949 — *The Sun Comes Up* (Soarele răsare), r. Richard Thorpe (cu Lloyd Nolan).

MAC LAINE, SHIRLEY (pe numele adev. *Shirley Mac Laine Beatty*)

Shirley Mac Laine

(n. 24.04.1934, Richmond, Virginia), dansatoare, cîntăreaţă şi actriţă americană de teatru şi film. Studiază

la Maryland College. Se produce ca dansatoare pe scenele newyorkeze unde este descoperită de producătorul Hal Wallis. Debutează pe ecran în filmul *Neliniște din cauza lui Harry* dezvăluind un stil de joc strălucitor, inepuizabil în resurse expresive, comice și dramatice. Posibilitățile ei dramatice irup plenar în *Ca un torent* (Oscar 1959), *Întreabă orice fată* (Pr. Academiei Britanice de Film, Pr. Berlin — 1959) și *Apartamentul* (Cupa Volpi — 1960). Cariera acestei excepționale interprete, frumoasă și exuberantă, se anunță fecundă în creații de valoare. Cu două volume de proză literară și cu un altul autobiografic *(Să nu cazi de pe munte)*, la care se adaugă succesele interpretative repurtate pe scenă, la TV și pe ecran, *S.McL.* devine una dintre actrițele cele mai populare în S.U.A.

FLM.: 1954 — *The Trouble with Harry* (Neliniște din cauza lui Harry), r. Alfred Hitchcock (cu Edmund Gwenn); 1955 — *Artists and Models* (Artiști și modele), r. Frank Tashlin (cu Dorothy Malone, Dean Martin, Jerry Lewis); 1956 — *Around the World in Eighty Days* (Ocolul pământului în 80 de zile), r. Michael Anderson (cu David Niven, Cantinflas, Marlene Dietrich); 1957 — *Hot Spell* (Vrajă fierbinte), r. Daniel Mann (cu Anthony Quinn); 1958 — *The Sheep Man* (Valea Nisipului), r. George Marshall (cu Glenn Ford); 1959 — *Some Came Running* (Ca un torent), r. Vincente Minnelli (cu Dean Martin, Frank Sinatra, Marta Hyer, Arthur Kennedy); *Can-Can*, r. Walter Lang (cu Frank Sinatra, Maurice Chevalier); *Ask Any Girl* (Întreabă orice fată), r. Charles Walters (cu David Niven, Rod Taylor); 1960 — *The Appartment* (Apartamentul), r. Billy Wilder (cu Jack Lemmon); *Ocean's Eleven* (Al 11-lea ocean), r. Lewis Milestone (cu Frank Sinatra, Dean Martin); *All in a Night's Work* (Într-o singură noapte), r. Joseph Anthony (cu Dean Martin, Cliff Robertson); 1962 — *Two for the Seasaw* (Doi pe un balansoar), r. Robert Wise (cu Robert Mitchum); 1963 — *Irma la Duce*, r. Billy Wilder (cu Lou Jacobi, Bruce Yarnell); 1965 — *The Yellow Rolls Royce* (Rolls Royce-ul galben), r. Anthony Asquith (cu Alain Delon, Rex Harrison, Jeanne Moreau, Ingrid Bergman); 1966 — *Gambit*, r. Ronald Neame (cu Michael Caine, Herbert Lomm); 1968 — *Two Mules for Sister Sara* (Doi catîri pentru sora Sara), r. Don Siegel; 1971 — *Desperate Characters* (Personaje fără nădejde), r. Frank D. Gilroy (cu Kenneth Mars); 1972 — *The Possession of Joel Delaney* (Posesiunea lui Joel Delaney), r. Waris Hussein (cu David Elliott).

MAC LAGLEN, VICTOR (n. 11.12. 1886, Tunbridge, Anglia — m. 7.11.

Victor Mac Laglen

1959), actor american de film, de origine engleză. După o tinerețe aventuroasă (militar, boxer, căutător de aur etc.) își încearcă norocul în cinematograf bazîndu-se pe resursele expresive ale fizicului său viguros, puternic. Va fi remarcat totuși tîrziu, de către americani prin J. Stuart Blackton care-l invită la Hollywood, unde joacă în *Glorioasă aventură* și *Bruta iubită*. Primul mare succes interpretativ survine abia cu partitura din *Potrivnicii*, iar poziția de actor de prim plan o datorează lui John Ford și filmelor sale de acțiune.

Scanned with OKEN Scanner

După magistrala creație din filmul *Denunțătorul* (Oscar 1935) V.Mc.L. va fi solicitat tot mai intens, realizînd, alături de mari actori ai timpului, numeroase roluri de compoziție în filme dramatice și de aventuri. FLM.: 1920 — *The Call of the Road* (Chemarea drumului); 1923 — *The Glorious Adventure* (Glorioasa aventură), r. J. Stuart Blackton (cu Diana Manners); 1925 — *The Fighting Heart* (Inima curajoasă), r. John Ford (cu George O'Brien); 1928 — *A Girl in Every Port* (O fată în fiecare port), r. Howard Hawks (cu Louise Brooks, Robert Armstrong); 1929 — *The Strong Boy* (Băiatul puternic), r. John Ford (cu Clyde Cook); 1931 — *Dishonoured* (Dezonorata), r. Joseph von Sternberg (cu Marlene Dietrich); 1934 — *The Lost Patrol* (Patrula pierdută / Patrula morții), r. John Ford (cu Boris Karloff, Wallace Ford); 1935 — *The Informer* (Denunțătorul), r. John Ford (cu Margot Grahame, Preston Foster); 1937 — *Wee Willie Winkie* (India în flăcări / Mascota regimentului), r. John Ford (cu Shirley Temple, Cesar Romero); 1940 — *South of Pago Pago* (La sud de Pago Pago), r. Alfred E. Green (cu John Hall, Frances Farmer); 1944 — *Forever and a Day* (De azi și dintotdeauna), r. René Clair, Edmun Goulding, Cedric Hardwicke, Frank Lloyd, Herbert Wilcox (cu Claude Rains, Charles Laughton, Merle Oberon, Elsa Lancaster, Buster Keaton); 1946 — *The Michigan Kid* (Puștiul din Michigan), r. Ray Taylor (cu John Hall, Rita Johnson); 1948 — *Fort Apache* (Masacrul de la Fort Apache), r. John Ford (cu Henry Fonda); 1952 — *The Quiet Man* (Omul liniștit), r. John Ford (cu John Wayne, Maureen O'Hara); 1955 — *Trouble in the Glen* (Neliniște în vîlcea), r. Herbert Wilcox; 1956 — *Around the World in Eighty Days* (Ocolul pămîntului în 80 de zile), r. Michael Anderson (cu David Niven, Cantinflas, B. Keaton); 1958 — *Sea Fury* (Furia mării), r. C.R. Endfield (cu Stanley Baker).

MAFTEI, ERNEST (n. 6.03.1920, Bacău), actor român de teatru și

Ernest Maftei

film. Absolvent al Conservatorului de Artă Dramatică din Iași. S-a remarcat pe scenă ca actor de ample posibilități expresive. Debutează pe ecran în 1951. Trei ani mai tîrziu realizează o creație de profundă vibrație umană în *Desfășurarea*. De-a lungul activității sale cinematografice E.M. va da viață unei galerii tipologice înnobilată de o rară știință a detaliului psihologic realist. Jocul său relevă un umor de factură populară și autenticitate psihologică. E.M. deține recordul aparițiilor în cinematografia românească, mai ales în roluri secundare, de „culoare", pitorești.

FLM.: 1954 — *Desfășurarea*, r. Paul Călinescu (cu Colea Răutu, Grațiela Albini, Ștefan Ciubotărașu, Nucu Păunescu, Fory Etterle); 1961 — *Omul de lîngă tine*, r. Horea Popescu (cu Silvia Popovici, Ilarion Ciobanu, George Măruță, George Calboreanu, Ștefan Ciubotărașu); 1962 — *Tudor*, r. Lucian Bratu (cu Emanoil Petruț, George Vraca, Geo Barton); 1965 — — *Răscoala*, r. Mircea Mureșan (cu Ilarion Ciobanu, Nicolae Secăreanu); 1969 — *Baltagul*, r. Mircea Mureșan (cu Margarita Lozano, Folco Lulli); *Reconstituirea*, r. Lucian Pintilie (cu George Constantin, Emil Botta, Geor-

ge Mihăiță, Vladimir Găitan); 1970 — — *Așteptarea*, r. Șerban Creangă (cu Ștefan Ciubotărașu, Vladimir Găitan); 1971 — *Puterea și Adevărul*, r. Manole Marcus (cu Mircea Albulescu, Ion Besoiu, Amza Pellea); 1972 — *Pădurea pierdută*, r. Andrei Blaier (cu Ilarion Ciobanu, Colea Răutu, Cornel Patrichi, Leni Pintea-Homeag, Adriana Ionescu); 1973 — *Ultimul cartuș*, r. Sergiu Nicolaescu (Ilarion Ciobanu, Amza Pellea, George Constantin); *Viforița*, r. Mircea Moldovan (cu Silviu Stănculescu, Ion Besoiu, Eugenia Bosînceanu); 1975 — *Mastodontul*, r. Virgil Calotescu (cu Toma Caragiu, Gheorghe Dinică, Liviu Ciulei, Olga Tudorache, Jean Constantin) 1976 — *Prin cenușa imperiului*, r. Andrei Blaier (cu Gheorghe Dinică, Cornel Coman, Irina Petrescu).

MAGNANI, ANNA (n. 11.04.1908, Alexandria, Egipt — m. 26.09.1973, Roma), actriță italiană de film. Cursuri de artă dramatică. Se afirmă în teatrul de revistă, de proză și dialectal. Debutează în cinema în 1934, dar consacrarea survine cu partitura din *Roma oraș deschis*, operă de seamă a neorealismului. Cu rolul Pinei din acest film, A.M. devine o vedetă națională, personajul ei ajungînd să simbolizeze tipul femeii din popor, energică și plină de noblețe morală, conturat în ambianța realităților sociale postbelice. După succesul repurtat în *Onorabila Angelica*, A.M. joacă la Hollywood în *Trandafirul tatuat* (Oscar 1955), continuîndu-și apoi, în țară și peste hotare, seria marilor creații artistice: *Sora Letizia* (Cupa Volpi — 1956) și *Sălbatic este vîntul* (Ursul de argint — 1958), *Mamma Roma*, *Secretul de la Santa Vittoria* ș.a. Laureată cu „Nastro d'argento" an de an între 1945 și 1952 și în 1957.

Anna Magnani

FLM.: 1934 — *La cieca di Sorrento* (Oarba din Sorrento), r. Nunzio Malasomma (cu Dria Paola, Corrado Rocca); 1938 — *La principessa Tarakanova* (Prințesa Tarakanova), r. Feodor Ozep și Mario Soldatti (cu Annie Vernay, Pierre Richard-Willm); 1941 — *Finalmente soli* (În sfîrșit, singuri), r. Giacomo Gentilomo (cu Maria Mercader); 1945 — — *Roma città aperta* (Roma oraș deschis) r. Roberto Rossellini (cu Aldo Fabrizzi, Federico Fellini, Maria Michi); 1948 — *Molti sogni per le strade* (Suspine pe stradă), r. Mario Camerini (cu Massimo Girotti); 1952 — *La Carrosse d'or* (Caleașca de aur), r. Jean Renoir (cu Duncan Lamont, Paul Campbell); 1955 — *The Rose Tattoo* (Trandafirul tatuat), r. Daniel Mann (cu Burt Lancaster, Marisa Pavan); *Wild is the Wind* (Sălbatic este vîntul), r. George Cukor (cu Anthony Quinn); 1959 — *The Fugitive Kind* (Ofreu în infern), r. Sidney Lumet (cu Marlon Brando, Joanne Woodward); 1960 — *Risate di gioia* (Rîsete de bucurie), r. Mario Monicelli (cu Totò, Ben Gazara); 1962 — *Mamma Roma* (Mama Roma), r. Pier Paolo Pasolini; 1965 — *Made in Italy* (Made în Italia, scheci *Traversarea*), r. Nanni Loy; 1969 — *The Secret of Santa Vittoria* (Secretul de la Santa Vittoria), r. Stanley Kramer (cu Anthony Quinn, Hardy Krüger); 1972 — *Roma — Fellini*, r. Federico Fellini: *Rome liberée* (Roma eliberată), r. Giovanni Bertolucci (cu Marcello Mastroianni); *L'automobile* (Automobilul), r. Giovanni Bertolini (cu Vittorio Caprioli).

Scanned with OKEN Scanner

MAKAROVA, TAMARA FIODOROVNA (n. 13.08.1907, Leningrad), actriță sovietică de teatru și film. Studiază arta dramatică la Leningrad. Debutează pe ecran în filmul *Jacheta străină*. Mereu diversă, mereu originală, cu un stil de joc vivace, plin de nerv, T.M. confirmă pe parcursul carierei artistice predispozițiile unui recitativ perfect adecvat tipologiei feminine a filmelor inspirate de perioada războiului pentru apărarea patriei (*Neînfrînții*, *Marele pămînt*, *Tînăra gardă*). Partiturile susținute de T.M. în *Povestea unui om adevărat* și *Medicul de țară* sînt creații elocvente pentru accentele patetice ale jocului ei realist, de excepțională forță dramatică.

Tamara Fiodorovna Makarova

FLM.: 1927 — *Ciujoi pidjak* (Jacheta străină), r. B. Sips; 1930 — *Sciastlivîi Kent* (Fericitul Kent), r. V. Smidtgof; 1933 — *Dezertir* (Dezertorul), r. Vsevolod Pudovkin (cu Boris Livanov, Vasilii Kovrighin); 1936 — *Semeri smelih* (Cei 7 viteji), r. Serghei Gherasimov (cu Oleg Jakov, I. Kuzneţov); 1938 — *Velikoe zarevo* (Văpaia cea mare), r. Mihail Ciaureli (cu Mihail Ghelovani); *Komsomolsk* (Orașul tinereții), r. Serghei Gherasimov (cu N. Kriucikov, S. Krîlov); 1939 — *Uciteli* (Învățătorul / Pe drumul ales), r. Serghei Gherasimov (cu Boris Cirkov, P. Volkov); 1941 — *Maskarad* (Mascarada), r. Serghei Gherasimov (cu Nikolai Mordvinov, M. Sadivski); 1942 — *Nepobedimie* (Neînfrînții), r. Serghei Gherasimov și Mihail Kalatozov; 1946 — *Kamennîi ţvetok* (Floarea de piatră), r. Aleksandr Ptușko (cu Vladimir Drujnikov, Mihail Troianovski); 1948 — *Molodaia gvardia* (Tînăra Gardă / s. I și II), r. Serghei Gherasimov (cu Serghei Bondarciuk, Ina Makarova); *Povesti o nastoiaşcem celoveke* (Povestea unui om adevărat), r. Alexander Stolper (cu P. Kadocinikov, V. Mercuriev); 1952 — *Selskii vraci* (Medicul de țară), r. Serghei Gherasimov (cu Ina Makarova, A. Haritonova); 1956 — *Doroga pravdî* (Drumul adevărului), r. I. Frid; 1958 — *Pamiati serdţa* (Inima nu uită), r. Tamara Lioznova (cu A. Popov); 1961 — *Devciata* (Fetele), r. I. Ciuliukin (cu Nadejda Rumianţeva, L. Ovciannikova, Nikolai Ribnikov); 1962 — *Liudi i zveri* (Oameni și fiare), r. Serghei Gherasimov (cu Jana Bolotova); 1967 — *Jurnalist* (Ziaristul), r. Serghei Gherasimov (cu Iuri Vasiliev, Galina Polskin); 1975 — *Dociki-materi* (Fiice și mame), r. Serghei Gherasimov (cu Innokenti Smoktunovski).

MANFREDI, NINO (n. 22.03.1921, Castro dei Volsci), actor italian de teatru și film. Studiază dreptul, apoi frecventează Academia de artă dramatică. Joacă pe scenă în spectacole de proză și revistă. Debutează în cinema în 1949, dar angajamentele sale, de mică întindere, deși de cert relief interpretativ, nu-i permit să se impună decît în dec. 6. Curînd va aborda partituri de largă respirație comică, savuroase și stenice, în *Camping*, *Crima* și *Ani clocotitori*. Grație acestor realizări, N.M. își poate valorifica în mod desăvîrșit tactul și eleganța discretă a replicii umoristice predispuse introspecției psihologice. Laureat cu „Nastro d'argento" 1966.

FLM.: 1949 — *Monastero Santa Chiara* (Mănăstirea Santa Chiara), r. Mario Sequi (cu Edda Albertini,

Scanned with OKEN Scanner

Massimo Serato); 1953 — *Viva il cinema !* (Trăiască cinematograful !), r. Enzo Trapani şi Giorgio Baldaccini (cu Walter Chiari, Delia Scala); 1955 — *Lo scapolo* (Băiatul), r. Antonio Pietrangeli (cu Alberto Sordi, Madeleine Fischer); 1956 — *Totò, Peppino e la . . . mala femmina* (Totò, Peppino şi farmecele femeieşti), r. Camillo Mastrocinque (cu Totò, Peppino De Filippo, Dorian Gray); 1957 — *Camping*, r. Franco Zeffirelli (cu Marisa Allasio, Paolo Ferrari); 1958 — *Venezia, la luna e tu* (Veneţia, luna şi tu), r. Dino Risi (cu Marisa Allasio); 1959 — *L'impiegato* (Slujbaşul), r. Gianni Puccini (cu Anna Maria Ferrero, Eleonora Rossi-Drago); 1960 — *Crimen* (Crima), r. Mario Camerini (cu Vittorio Gassman, Alberto Sordi, Silvana Mangano); 1961 — *Il carabiniere a cavallo* (Carabinierul călare), r. Carlo Lizzani; 1962 — *Anni ruggenti* (Ani clocotitori), r. Luigi Zampa (cu Michèle Mercier, Salvo Randone); 1964 — *La parmigiana* (Fata din Parma), r. Antonio Pietrangeli (cu Catherine Spaak, Salvo Randone); 1965 — *Io, io, io . . . e gli altri* (Eu, eu, eu . . . şi ceilalţi), r. Alessandro Blasetti (cu Walter Chiari, Gina Lollobrigida); 1967 — *Il padre di famiglia* (Tată de familie), r. Nanni Loy (cu Leslie Caron, Claudine Auger); 1968 — *Straziami, ma di baci saziami* (Creola, ochii-ţi ard ca flacăra), r. Dino Risi (cu Ugo Tognazzi); 1969 — *Nell'anno del Signore* (În anul Domnului), r. Luigi Magni (cu Enrico Maria Salerno, Claudia Cardinale, Alberto Sordi, Robert Hossein); 1971 — *Roma bene* (Scandal la Roma), r. Carlo Lizzani (cu Senta Berger, Irene Papas, Silvana Mangano); 1973 — *Pane e cioccolata* (Pîine şi ciocolată), r. Franco Brusati (cu Anna Karina); 1975 — *Atenti al buffone* (Atenţie la bufon), r. Alberto Bevilacqua; 1976 — *Signori e Signore, buonasera* (Doamnelor şi Domnilor, bună seara), r. Luigi Magni.

MANGANO, SILVANA (n. 21.04. 1930, Roma), actriţă italiană de film.

Silvana Mangano

Cîştigătoare a titlului de „Miss Roma — 1946". Debutează pe ecran în 1947. Un an mai tîrziu, cu rolul mondinei (muncitoare sezonieră în orezării) din *Orez amar*, S.M. aduce pe ecranul italian un temperament dramatic de o excepţională vitalitate interpretativă. De acum înainte taientul puternic al actriţei, însoţit de prea plinul feminităţii ei ardente şi contradictorii — aci pasională, năvalnică; aci delicată, tandră ori feciorelnică — se va exprima cu o libertate artistică neîngrădită. Între numeroasele apariţii ale perioadei, cele din *Aurul Neapolelui*, *Marele război* ori *Crima* demonstrează neîntrecuta măiestrie a portretizărilor feminine realizate în complexitatea structurii lor funciare, sensibile şi interiorizate, senzuale şi provocatoare, calme şi odihnitoare. În continuare, calităţile ei dramatice se impun cu autoritate în *Procesul din Verona* şi *Oedip rege* alături de care admirabilele creaţii din *Moartea la Veneţia* şi *Ludwig* vor confirma, în mod definitiv, marele prestigiu cucerit de către actriţă în ţară şi străinătate.

FLM.: 1947 — *L'elisir d'amore* (Elixirul dragostei), r. Mario Costa (cu Gina Lollobrigida, Tito Gobbi, Nelly Corrady, Loretto Di Lelio); 1949 — *Riso amaro* (Orez amar), r. Giuseppe De Santis (cu Vittorio

Gassman, Doris Dowling, Raf Vallone); 1950 — *Il lupo della Sila* (Lupul din Sila), r. Duilio Coletti (cu Amedeo Nazzari, Jacques Sernas); 1951 — *Anna*, r. Alberto Lattuada (cu Vittorio Gassman, Raf Vallone); 1954 — *Ulysse*, r. Mario Camerini (cu Kirk Douglas, Anthony Quinn); *L'oro di Napoli* (Aurul Neapolului), r. Vittorio De Sica (cu Lianella Carell, Pasquale Cennamo); 1956 — *Uomini e lupi* (Oameni şi lupi), r. Giuseppe De Santis (cu Yves Montand, Pedro Armendariz); 1958 — *La tempesta* (Furtuna), r. Alberto Lattuada (cu Van Heflin, Geoffrey Horne, Viveca Lindfors); 1959 — *La grande guerra* (Marele război), r. Mario Monicelli, (cu Vittorio Gassman, Alberto Sordi, Folco Lulli, Bernard Blier); 1960 — *Crimen*, (Crima) r. Mario Camerini (cu Vittorio Gassman, Alberto Sordi, Nino Manfredi); 1963 — *Il processo di Verona* (Procesul din Verona), r. Carlo Lizzani (cu Françoise Prevost, Andrea Cecchi); 1965 — *Io, io, io. . . e gli altri* (Eu, eu, eu. . . şi ceilalţi), r. Alessandro Blasetti (cu Vittorio De Sica, Gina Lollobrigida, Nino Manfredi, Marcello Mastroianni, Sylva Koscina, Walter Chiari); 1967 — *Edipo Re* (Oedip rege), r.Pier Paolo Pasolini; 1968 — *Teorema*, r. Pier Paolo Pasolini; 1970 — *Les embrumés* (Întristaţii), r. Marcel, Carné; *Il decamerone* (Decameronul), r. P.P. Pasolini (cu Franco Citti, Ninetto Davoli, Vincenzo Amato); 1971 — *Roma Bene* (Scandal la Roma), r. Carlo Lizzani (cu Nino Manfredi); 1972 — *Ludwig*, r. Luchino Visconti (cu Helmut Berger, Romy Schneider); 1974 — *Grupo di famiglia in un interno* (Grup de familie; într-un interior), r. Luchino Visconti (cu Helmut Berger, Burt Lancaster); 1975 — *Permission to kill* (Permisiunea de a ucide), r. Cyril Frankel (cu Ava Gardner, Dirk Bogarde).

MANSFIELD, JAYNE (pe numele adev. *Vera Jayne Palmer*) (n. 29.04. 1932, Bryn Mawr, Pennsylvania — m. 29.07.1967, New Orleans), actriţă americană de teatru şi film. Cursuri de artă dramatică la Dallas. Cîştigătoare a unui concurs de frumuseţe. Numeroase apariţii în filme submediocre. După un rol (episodic) în *Venus în Mările Sudului* această remarcabilă interpretă, condamnată să vieţuiască în umbra pozei divistice a frumuseţii ei extraordinare, se afirmă în *Spărgătorul* şi se consacră definitiv în *Blonda şi eu*. De acum, jocul lui *J.M.*, exuberant şi de un farmec cuceritor, întruneşte adeziunea generală. Împreună cu soţul ei Mike Hargitay formează un cuplu supranumit „Diana şi Apollo din Belvedere". A jucat mai ales în comedii, pînă la dispariţia prematură din viaţă.

FLM.: 1954 — *Underwater* (Venus din Mările Sudului), r. John Sturges (cu Jane Rusell, Gilbert Roland, Richard Egan); 1955 — *Female Jungle* (Femeia junglei), r. Bruno V. Sota (cu Lawrence Tierney); *The Burglar* (Spărgătorul), r. Paul Wendkos (cu Dan Duryea, Martha Vickers); 1956— — *The Girl Can't Help It* (Fata nu-l poate ajuta), r. Frank Tashlin (cu Edmond O'Brien, Julie London); 1957 — *Kiss Them for Me* (Sărută-i pentru mine), r. Stanley Donen (cu Gary Grant, Suzy Parker); *Oh! For a Man* (Blonda explozivă), r. Frank Tashlin (cu Tony Randall, Joan Blondell); 1958 — *The Sheriff of Fractured Jaw* (Şeriful de la „Falca Fracturată" r. Raoul Walsh (cu Kenneth More, Sidney James); 1960—*The Challenge* (Provocarea)r. John Gilling (cu Anthonny Quayle, Carol Mohner); 1961 — *Gli amori di Ercole* (Iubirile lui Hercule), r. Carlo Lodovico Bragaglia (cu Mike Hargitay, Massimo Serato); *The George Raft Story* (Povestea lui George Raft), r. J.M. Newman (cu Julie London, Barrie Chase); 1962 — *Panic Button* (Butonul de alarmă), r. George Sherman (cu Eleanor Parker, Maurice Chevalier); 1964 — *Promises, Pro-*

Scanned with OKEN Scanner

mises (Promisiuni, Promisiuni), r. K. Donovan (cu Marie McDonald, Mike Hargitay); 1967 — *Fat Spy* (Spionul gras), r. J. Cates.

MARAIS, JEAN (pe numele adev. *Jean Marais-Villain*) (n. 11.12.1913,

Jean Marais

Cherbourg), actor francez de teatru și film. Cursuri de actorie cu Charles Dullin. Cariera lui artistică datorează mult lui Jean Cocteau și lui Christian-Jaque—care-l distribuie în *Carmen* în postura unui Siegfried al mitologiei franceze. Actorul înregistrează aici un răsunător succes artistic, dar întrevede consecințele nefaste ale tipologiei și încearcă o reabilitare cu rolurile din *Legenda îndrăgostiților* și *Frumoasa și bestia*. Marcat însă de calitățile exterioare ale fizicului, J.M. se dedică filmului de acțiune (capă și spadă) teren pe care avansează cu autoritatea unui Douglas Fairbanks sau Errol Flynn. Verva jocului, însoțită de performanța „sportivă", îi pregătesc o popularitate care-l plasează printre marile vedete ale cinematografului francez.

FLM.: 1933 — *L'épervier* (Măsluitorul), r. Marcel L'Herbier (cu Charles Boyer, Nathalie Paley); 1942 — *Le pavillion brulé* (Galeria nr. 13), r. Jacques de Baroncelli (cu Pierre Renoir, Michèle Alfa); 1943 — *L'éternel retour* (Legenda îndrăgostiților), r. Jean Delannoy (cu Jean Murat, June Astor); 1946 — *La belle et la bête* (Frumoasa și bestia), r. Jean Cocteau (cu Edwige Feuillère, Jean Debucourt); 1947 — *Ruy Blas*, r. Pierre Billon (cu Danielle Darrieux, Marcel Herrand); 1949 — *Les parents terribles* (Părinții teribili), r. Jean Cocteau (cu Josette Day, Yvonne de Bray); *Orphée* (Orfeu), r. Jean Cocteau (cu Maria Casarés, François Périer); 1953 — *Le guerisseur* (Vraciul), r. Yves Ciampi (cu Pierre Mondy, Maurice Ronet); 1955 — *Elena et les hommes* (Elena și bărbații), r. Jean Renoir (cu Ingrid Bergman, Mel Ferrer, Jean Richard); 1957 — *Le notti bianchi* (Nopți albe), r. Luchino Visconti (cu Maria Schell, Marcello Mastroianni, Clara Calamaï); 1959 — *Austerlitz*, r. Abel Gance (cu Claudia Cardinale, Pierre Mondi, Fernandel); 1960 — *Le testament d'Orphée* (Testamentul lui Orfeu), r. Jean Cocteau (cu Yul Brynner, Maria Casarés, Jean Cocteau); 1962 — *Les mystères de Paris* (Misterele Parisului), r. André Hunebelle (cu Pierre Mondy); 1965 — *Le gentleman de Cocody* (Gentlemanul din Cocody), r. Christian-Jaque (cu Liselotte Pulver, Robert Dalban); 1966 — *Le Saint prend l'affut* (Sfîntul la pîndă), r. Christian-Jaque (cu Daniele Evenou); 1969 — *La paria* (Paria), r. Claude Carliez (cu Marie-José Nat); 1970 — *Peau d'âne* (Pielea de măgar), r. Jacques Demy (cu Catherine Deneuve, Jacques Perrin.

MARCH, FREDRIC (pe numele adev. *Ernest Frederick MacIntyre*

Fredric March

Bickel) (n. 31.08.1897, Racine, Wisconsin — m. 14.04.1975, Los Angeles), actor american de teatru și film. Debutează pe ecran în 1921, dar consacrarea cinematografică survine tîrziu, abia în deceniul 4, cu apariţiile din *Îngerul nopţii* și *Dr. Jeckyll* (Oscar 1932). Fizicul atrăgător, chipul expresiv și jocul nuanţat — cînd interiorizat, subtil, cînd impetuos, sarcastic — îi permit actorului să abordeze, în postură de june prim, un repertoriu dramatic dintre cele mai variate. Cu partitura din *Cei mai frumoși ani ai vieţii* (Oscar 1946) acest mare actor obţine o poziţie privilegiată în „Star-System-ul" american. Indiferent de tonalitatea subiectelor în care joacă rolurile abordate au amplitudine și gravitate dramatică fiind investite cu fondul unei tulburătoare umanizări. Creaţiile din *Moartea unui comis voiajor* (Cupa Volpi 1952), *Procesul maimuţelor* (Pr. Ursul de argint, Berlin — 1960), *Sechestraţii din Altona* ș.a. se constituie drept contribuţii memorabile aduse artei interpretative a ecranului. FLM.: 1921 — *Paying the Piper* (Plăteşte flautistul), r. George Fitzmaurice (cu Dorothy Dixon); 1930 — *Sarah and Son* (Cîntec de leagăn), r. Dorothy Arzner (cu Ruth Chatterton); 1932 — *Dr. Jeckyll and Myster Hyde* (Doctor Jeckyll/Bestia), r. Rouben Mamoulian (cu Myriam Hopkins, Rose Hobart); 1934 — *The Affairs of Cellini* (Aventurile galante ale lui Cellini), r. Gregory La Cava (cu Constance Bennett, Fay Wray); 1937 — — *A Star is Born* (S-a născut o stea), r. William A. Wellman (cu Janet Gaynor); 1942 — *I Married a Witch* (Nevasta mea, vrăjitoarea), r. René Clair (cu Veronica Lake, Cecil Kellaway); 1946 — *The Best Years of Our Life* (Cei mai frumoși ani ai vieţii noastre), r. William A. Wyler (cu Myrna Loy, Dana Andrews); 1949 — *Christopher Columbus*, r. D. McDonald; 1951 — *Death of a Salesman* (Moartea unui comis voiajor), r. László Benedek (cu Mildred Dunnock, Mitchell Cameron); 1954 — *Executive Suite* (Setea de putere), r. Robert Wise (cu Barbara Stanwyck, William Holden); 1959 — *Middle of the Night* (La miezul nopţii), r. Delbert Mann (cu Kim Novak); 1960 — *Inherit the Wind* (Procesul maimuţelor), r. Stanley Kramer (cu Spencer Tracy, Gene Kelly); 1962 — *I sechestrati di Altona* (Sechestraţii din Altona), r. Vittorio De Sica (cu Sophia Loren, Maximilian Schell); 1964 — *Seven Days in May* (Șapte zile în mai), r. John Frankenheimer; 1966 — *Hombre*, r. Martin Ritt (cu Paul Newman); 1970 — *Tick, tick, tick*, r. Robert Nelson; 1973 — *The Iceman Cometh* (Vine vînzătorul de îngheţată), r. John Frankenheimer (cu Robert Ryan).

MARCHAL, GEORGES (pe numele adev. *Georges Louis Licot*) (n. 10.01.

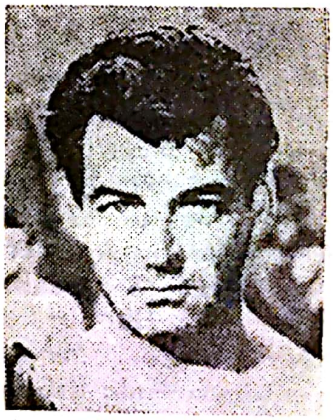

Georges Marchal

1920, Nancy), actor francez de teatru și film. Studii universitare. Cursuri de actorie cu Maurice Escande. Joacă la „Palais-Royal" și „Comédie-Francaise". Debutează pe ecran în 1939. După o creaţie valoroasă în *Bal la castel*, actorul joacă în filme comerciale, neconcludente pe planul angajării dramatice. Apariţia sa în *Ultimele zile ale oraşului Pompei* îl predestinează repertoriului de fastuoasă reconstituire istorică (a jucat și în filmul *Dacii*). Colaborarea cu Buñuel demonstrează că actorul deţine reale posibilităţi dramatice, dar nejudicios fructificate.

Scanned with OKEN Scanner

FLM.: 1939 — *Fausse alerte* (Alarmă falsă), r. Jacques Baroncelli (cu Lucien Baroux, Josephine Baker); 1941 — *Premiere rendez-vous* (Prima întîlnire), r. Henri Decoin (cu Danielle Darrieux, Fernand Ledoux, Daniel Gélin); 1942 — *Lumière d'été* (Bal la castel), r. Jean Grémillom (cu Madeleine Robinson, Paul Bernard); 1943 — *Vautrin*, r. Pierre Billon (cu Michel Simon, Madeleine Sologne); 1946 — *Les démons de l'aube* (Demonii zorilor), r. Yves Allégret (cu Simone Signoret); 1947 — *Bethsabée*, r. Léonie Moguy (cu Danielle Darrieux, Paul Meurisse); 1948 — *Les derniers jours de Pompei* (Ultimele zile ale oraşului Pompei), r. Marcel L'Herbier (cu Micheline Presle, Rolando Lupi); 1950 — *La soif des hommes* (Setea oamenilor), r. Serge de Poligny (cu Dany Robin, Andrée Clement); 1953 — *Teodora l'Imperatrice di Bisanzio* (Teodora), r. Riccardo Freda (cu Gianna Maria Canale, Henri Guisol); 1956 — *La mort en ce jardin* (Moartea în această grădină), r. Luis Buñuel (cu Jean-Claude Pascal, Simon Signoret, Charles Vanel); 1959 — *Austerlitz*, r. Abel Gance (cu Pierre Mondy, Jean Marais ş.a.); 1960 — *Il Colosso di Rodi* (Colosul din Rodos), r. Sergio Leone (cu Rory Calhoun, Lea Massari, Dominique Boschero); 1965 — *Guerre secret* (Războiul secret), r. Christian-Jaque, Carlo Lizzani, Terence Young; 1967 — *Dacii*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Sergiu Nicolaescu, Amza Pellea, Emil Botta, Geo Barton); 1969 — *La voie lactée* (Calea lactee), r. Luis Buñuel (cu Alain Cuny, Laurent Terzieff).

MAREŢKAIA, VERA PETROVNA (n. 18.07.1906, Moscova), actriţă sovietică de teatru şi film. Joacă pe scenele „Teatrului de Artă" (sub conducerea lui Vahtangov), „G. Zavadskii", la Teatrul de Dramă „M. Gorki" din Rostov pe Don şi la Teatrul „Mossoviet". Se afirmă în teatru ca actriţă comică, dar pe parcurs jocul ei dezvăluie un

Vera Petrovna Mareţkaia

pregnant simţ al trăirii dramatice. Debutează pe ecran în 1925, cu un rol episodic tratat însă într-o manieră directă, sobră, realistă. Predispoziţia realistă a registrului de caracterizare va fi valorificată în cîteva opere de amplu suflu epic precum: *Generaţia învingătoare*, *Femeia deputat* şi *Partizana*. Cea mai bună creaţie a sa o realizează în *Învăţătoarea din Şatrii* graţie interpretării tulburătoare, de un lirism intens, în acelaşi timp patetic şi discret. Artistă a poporului. FLM.: 1925 — *Zakroişcik iz Torjka* (Croitorul din Torjka), r. Jakov Protazanov (cu Igor Ilinski); 1929 — *Jivoi trup* (Cadavrul viu), r. Fedor Ozep (cu Maria Jacobini, Gustav Diessl, Boris Barnet, Vsevolod Pudovkin); 1935 — *Liubovi i nenavisti* (Dragoste şi ură), r. A. Ghendelstein (cu Nikolai Kriucikov, Mihail Jarov); 1938 — *Pokolenie pobeditelei* (Generaţie învingătoare), r. Vera Stroeva (cu Boris Şciukin, Ksenia Tarasova, Nikolai Plotnikov); 1939 — *Cilen pravitelstva* (Femeia deputat), r. Aleksandr Zarhi şi Iosif Heifiţ (cu Vasili Vanin, Nikolai Kriucikov, Vasili Merkuriev); 1941 — *Delo Artamonovih* (Afacerea Artamanov), r. Grigori Roşal (cu Mihail Derjavin, Vladimir Balaşov); 1943 — *Ona zaşciş-ciaet rodinu* (Partizana), r. Frederic Ermler (cu I. Smirnova, Piotr Alejnikov, Nikolai Bogoliubov); 1947 —

Scanned with OKEN Scanner

Selskaia ucitelnița (Învățătoarea din Șatrîi), r. Mark Donskoi (cu Daniel Șagal, Volodea Lepeșinski); 1949 — *U nih esti rodina* (Undeva în Bizonia/ Ei au o patrie), r. A. Fainținmer și V. Legoșin (cu Pavel Kadocinikov); 1956 — *Mati* (Mama), r. Mark Donskoi (cu A. Bitiukov, A. Borisov, Aleksei Batalov); 1962 — *Sredi dobrih liudei* (Printre oameni buni), r. E. Briunciughin și A. Bukovski (cu Ira Mițik, Iuri Kritenko, Iura Leontiev, Nina Borisova); 1964 — *Liogkaia jizn* (Viață ușoară), r. Veniamin Dorman (cu Iuri Iakovlev, Nadejda Rumianțeva); 1969 — *Nocinoi zvonok* (Soneria de noapte), r. V. Kvaciadze (cu Boris Andreev).

MARINESCU ION (n. 22.11.1930, Craiova), actor român de teatru și

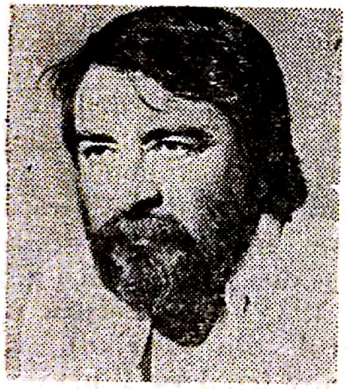

Ion Marinescu

film. Debutează pe scenă la Teatrul Național din Craiova (*Paharul cu apă* de E. Scribe) unde joacă pînă în 1950. În continuare se produce pe scenele: Teatrul de Stat din Reșița (1950—1952), Teatrul Național din Craiova (1952—1957), Teatrul de Stat din Oradea (1957—1960), Teatrul regional din București (1963—1974) și, în sfîrșit, Teatrul Mic (1974). *I.M.* aparține acelei pleiade de actori ai scenei românești care, în pofida marelui lor prestigiu interpretativ, s-au întîlnit arareori cu arta filmului. Pasiunea integrală pentru teatru dar și indiferența regizorilor ori carența rolurilor încredințate în cinematograf sînt cauzele care îl mențin pe *I.M.* departe de film, conservîndu-i datele personalității lui artistice aproape exclusiv prin intermediul scenei. Ca și Leopoldina Bălănuță, Ștefan Iordache, Sanda Toma, Virgil Ogășanu ș.a. aparițiile cinematografice ale acestui „mare absent" al ecranului românesc sînt ,totodată, marcate de fragilitatea dramaturgică a partiturilor de joc. FILM: 1967 — *Gioconda fără surîs*, r. Malvina Urșianu (cu Silvia Popovici, Gheorghe Cozorici, Florian Pitiș, Maria Cumbari); 1972 — *Săgeata căpitanului Ion*, r. Aurel Miheles (cu Vladimir Găitan, Amza Pellea, Ion Besoiu, Mircea Albulescu, Nicolae Secăreanu, Ștefan Velniciuc, Viorel Comănici, Mihaela Nestorescu, Sanda Aderca, Virgil Ogășanu); 1973—*Aventurile lui Babușcă*, r. Gheorghe Naghi și Geta D. Tarnavschi (cu Amza Pellea, Emanoil Petruț); 1974 — *Agentul straniu*, r. Savel Știopul (cu Florin Piersic, Ion Besoiu, Maria Clara Sebök, Violeta Andrei, Zephi Alșec, Emanoil Petruț, Fabian Gavriluțiu, Mircea Șeptilici, Savel Știopul, Radu Beligan); *Tatăl risipitor*, r. Adrian Petringenaru (cu Toma Caragiu); 1975 — *Evadarea*, r. Ștefan Traian Roman (cu Gheorghe Dinică, Emmerich Schäffer, Jean Constantin, Ion Boc, Silviu Stănculescu, Emanoil Petruț, Mihai Pălădescu).

MARKOVIČ, OLIVERA (n. 5.05.1925, Belgrad), actriță iugoslavă de teatru și film. Studiază la Academiade Artă Dramatică din Belgrad. Joacă pe scenele „Beogradsko Dramsko Pozoriste" și „Jugoslovensko Dramsko Pozoriste" din Belgrad. Debutează pe ecran în filmul *Personajul suspect*. Aparițiile ulterioare o impun în cinematograful jugoslav ca actriță de riguroasă formație prfesională, cu ample posibilități de exprimare dramatică. Personajele realizate pe ecran aparțin

mai cu seamă unei tipologii feminine de factură populară. Creaţiile ei din *Lady Macbeth din Siberia* şi *Kozara* relevă un recitativ nuanţat psihologic, sincer, spontan şi generos în caracterizare. Personalitatea actriţei s-a impus în continuare într-un repertoriu bogat, capabil să pună în lumină autenticitatea portretizărilor, efectele ample, sugeratoare, ale caracterizării realiste. Susţine, totodată, o intensă activitate de interpretă lirică.

FLM.: 1953 — *Sumnjivo lice* (Personajul suspect), r. S. Jovanovič şi P. Dinulovič; 1955 — *Šolaja* (Măghiranul), r. V. Nanovič; 1956 — *Poslednji kolosek* (Ultima urmă), r. Ž. Mitrovič; 1957 — *Tragovi* (Urmele), r. B. Bauer; 1960 — *Drug predsednik centarfor* (Preşedintele centru înaintaş), r. Žorz Krigin (cu Mija Aleksič, Severin Bjelič); 1961 — *Sibirska Ladi Magbet* (Lady Macbeth din Siberia), r. Andrzej Wajda (cu L. Tadič, B. Stupica); *Velika turneja* (Turneul veseliei), r. Žorz Skrigin (cu Artun Nalis, Pavle Vujisič, Branka Veselinovič, Milan Vujanovič); 1962 — *Dr.* (Doctor în filozofie), r. Soja Jovanovič (cu Milivoje Zivanovič, Beba Lončar, Bata Zivojinovič, Peter Slovenski); *Kozara*, r. Veliko Bulajič (cu Milena Dravič); 1963 — *Muškarci* (Bărbaţii), r. Milo Dukanovič (cu Slobodan Perovič, Mija Aleksič, Bata Zivojinovič); *Čovjek sa fotografije* (Omul din fotografie), r. Vladimir Pogačič (cu Nikola Milič, Severin Bjelič); 1964 — *Put oko sveta* (Călătorie în jurul pămîntului), r. Soja Jovanovič (cu Rade Marcovič, Bata Zivojinovič, Olivera Vuco); 1968 — *Pre istine* (Înaintea adevărului), r. K. Raconjač; 1969 — *Nizvodne od sunca* (Dincolo de soare), r. F. Škubonja; 1972 — *La betia*, r. Gianfranco De Bosi (cu Nino Manfredi, Rosanna Schiaffino).

MARKOVIČ, RADE (n. 14.10.1921 Belgrad), actor iugoslav de teatru şi film. Studiază la institutul politehnic şi la Institutul de istoria artei. Joacă pe scena „Beogradsko Dramsko Pozoriste". Debutează pe ecran în *Tinereţe*

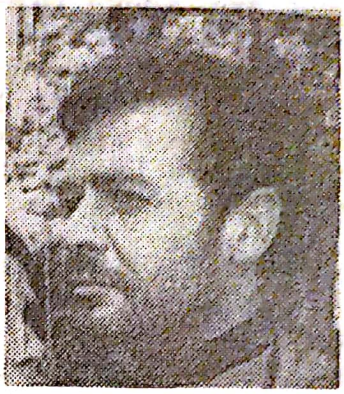

Rade Markovič

nemuritoare. Prestanţa fizică a interpretului ca şi stilul de jos simplu, direct îl predestinează marilor teme ale cinematografiei jugoslave: războiul, mişcarea de rezistenţă antifascistă, eliberarea, construcţia paşnică. Creaţiile lui R.M. din *Falsul ţar* şi *Hoţul de piersici* sînt individualizate puternic, relevînd forţă şi patetism dramatic. Recitativul sobru, ca şi măiestria construirii de caractere veridice, desprinse dintr-o atentă observare a realităţii, au fost recompensate în trei rînduri cu premiul „Arca de Aur" (Pola 1956, 1957, 1960).

FLM.: *Besmertna mladost* (Tinereţe nemuritoare), r. V. Nanovič; 1950 — *Ciudotvorni mač* (Spada magică), r. V. Nanovič; 1953 — *Sumnjivo lice* (Personajul suspect), r. S. Jovanovič şi P. Dinulovič (cu Olivera Marcovič); 1955 — *Lažni car* (Falsul ţar), r. V. Stojanovič); 1957 — *Tudja zemlja* (Pămînt straniu), r. J. Gale; 1962 — *Saşa*, r. Radenko Ostojič (cu Predrag Ceramilač, Militič Ratko, Dušika Zegarde); 1964 — *Put oko sveta* (Călătorie în jurul pămîntului), r. Soja Jovanovič (cu Olivera Markovič, Bata Zivojinovič, Olivera Vuco); *Kradeţat na praskovi* (Hoţul de piersici), r. Vîlo Radev (cu Nevena Kokanova); 1965 — *Andel blazené smerti* (Dosarul XII), r. St. Skalsky; 1967 — *Diverzanti* (Încercuirea), r.

Hajrudin Krvavač; 1968 — *Bomba u 10 i 10* (Bomba de la ora 10 şi 10 minute), r. Gaslav Damjanovič; 1969— — *Touha zvana Anada* (Anada), r. Jan Koda (cu Milena Dravič, Vlado Müller); 1971 — *Klopka za generala* (Capcană pentru general), r. M. Stamenkovič; 1973 — *Sutjeska*, r. Stipe Delič (cu Milena Dravič, Richard Burton).

MARQUAND, CHRISTIAN (n. 15.05.1927, Marsilia), actor francez de teatru şi film. Studii de actorie cu Tania Balaşova. Activitate teatrală susţinută în patrie şi peste hotare. Debutează pe ecran în *Frumoasa şi bestia*, dar consacrarea lui interpretativă aparţine filmelor *Lucreţia Borgia*, *Senso* şi *Dumnezeu a creat femeia*. Factura romantică a stilului său de joc, impregnat de o sensibilitate discretă, va da relief tulburător partiturii din filmul *O viaţă*. Roluri reprezentative: *Vei plăti cu sîngele tău* şi *Adolescenţii*. Din 1963 C.M. se dedică şi regiei.

FLM.: 1946 — *La belle et la bête* (Frumoasa şi bestia), r. Jean Cocteau (cu Jean Marais, Josette Day); 1947 — *Quai des Orfèvres*, r. Henri-Georges Clouzot (cu Louis Jouvet, Suzy Delair); 1953 — *Lucrèce Borgia*, r. Christian-Jaque (cu Martine Carol, Pedro Armendariz); 1954 — *Senso*, r. Luchino Visconti (cu Alida Valli, Massimo Girotti, Farley Granger); *Attila*, r. Pietro Francisci (cu Anthony Quinn, Sophia Loren, Henri Vidal); 1956 — *Et Dieux créa la femme* (Şi Dumnezeu a creat femeia), r. Roger Vadim (cu Brigitte Bardot, Curd Jürgens); 1958 — *Une vie* (O viaţă), r. André Astruc (cu Maria Schell, Yvan Desny, Antonella Lualdi); 1959 — *L'île au bout du monde* (Insula de departe), r. Edmond T. Gréville (cu Rossana Podestà); 1960 — *Tu paieras de ton sang/Altas variedades* (Vei plăti cu sîngele tău), r. R. Beleta (cu Angel Aranda); *Tendre et violente Elisabeth* (Elisabeta cea tandră şi violentă), r. Henri Decoin (cu Lucille Saint-Simon, Jean Houbé); *La recréation* (Recrearea), r. François Moreuil (cu Jean Seberg, Anne Vernon); 1965 — *The Flight of the Phoenix* (Pasărea Phoenix), r. Robert Aldrich (cu Hardy Krüger, James Stewart, Peter Finch).

MARTIN, DEAN (pe numele adev. *Dino Crocetti*) (n. 17.06.1917, Steubenville, Ohio), cîntăreţ şi actor american de teatru şi film, de origine italiană. A fost boxer profesionist. Din 1946 se produce în cuplu cu Jerry Lewis în spectacole de music-hall (pe scenă, la TV şi radio) cu numere comice de factură burlescă. Cuplul lor debutează pe ecran în 1949. Graţie naturaleţii cuceritoare a jocului, ca şi a farmecului personal, D.M. devine unul din actorii cei mai solicitaţi de la Hollywood. Va susţine numeroase partituri în filme muzicale şi westernuri relevînd un joc versatil şi o pronunţată facultate a caracterizării realiste. Cele mai bune creaţii: *Ca un torent*, *Rio Bravo* şi *Al 11-lea ocean*.

Dean Martin

FLM.: 1949 — *My Friend Irma* (Prietena mea Irma), r. George Marshall (cu Marie Wilson, John Lund, Jerry Lewis); 1950 — *My Friend Irma Goes West* (Irma merge la Hollywood), r. Hal Walker (cu Marie Wilson, John Lund, Jerry Lewis); 1951 — *Flame of Arabia* (Arabia în flăcări), r. Charles Lamont (cu Jeff Chandler Maureen O'Hara); 1955 — *The Des-*

perate Hours (Ore de cumpănă), r. William Wyler (cu Humphrey Bogart, Fredric March); *Artists and Models* (Artiști și modele), r. Frank Tashlin (cu Shirley Mac Laine, Dorothy Malone); 1958 — *The Young Lions* (Leii tineri), r. Edward Dmytryk (cu Marlon Brando, Montgomery Clift); 1959 — *Some Came Running* (Ca un torent), r. Vincente Minnelli (cu Shirley Mac Laine, Frank Sinatra); 1960 — *Ocean's Eleven* (Al 11-lea ocean), r. Lewis Milestone (cu Shirley Mac Laine, Frank Sinatra); 1962 — *All in a Night's Work* (Toți în servicii de noapte), r. Joseph Anthony (cu Shirley Mac Laine, Cliff Robertson, Charles Ruggles); 1964 — — *Toys in the Attic* (Jucăriile de la mansardă), r. G. Roy Hill (cu Geraldine Page, Gene Tierney); *Kiss Me, Stupid* (Sărută-mă, idiotule), r. Billy Wilder (cu Kim Novak, Ray Walston, Felicia Farr); 1966 — *Texas Across the River* (Texas, dincolo de rîu), r. Michael Gordon (cu Alain Delon); 1969 — *The Wreaking Crew* (Echipa de pedeapsă), r. Phil Carlson; *The Airport* (Aeroportul), r. George Seaton (cu Burt Lancaster, Jean Seberg, George Kennedy); 1971 — *Something Big* (Ceva mare), r. Andrew McLaglen; 1973 — *Showdown*, r. George Seaton (cu Rock Hudson).

MARVÁN, JAROSLAV (n. 11.12. 1901, Praga), actor cehoslovac de teatru și film. S-a remarcat pe scenele pragheze în spectacole de revistă și de proză. Debutează pe ecran în 1926, abordînd cu timpul un repertoriu impunător prin diversitatea tipurilor create, de un sigur efect al caracterizării comice. Filmul sonor îi confirmă marile posibilități expresive ale replicii comice. Aparițiile sale din *Bravul soldat Švejk*, *Anita în rai*, *Atenție la fantome*, *Baronul Münchhausen* se remarcă prin adînca observație a tipurilor caracterizate polemic, spiritual, lucid. Stilul său de joc versatil se manifestă și în planul compoziției de caractere dramatice în *Nimeni nu știe nimic* și *Fantoma de la Morisville*.

FLM.: 1926 — *Faleešná kočička* (Falsa pisicuță), r. Sv. Innemann; 1930 — *Plukovnik Švejk* (Colonelul Švejk), r. Sv. Innemann (cu Bedrich Karen); 1931 — *Dobrý voják Švejk* (Bravul soldat Švejk), r. Martin Frič (cu Saša Rasilov); 1933 — *Revisor* (Revizorul), r. Martin Frič; 1934 — *Anita v ráji* (Anita în rai), r. Jan Sviták (cu Truda Grosslichtová, Otomar Korbelár, Lida Baarová); 1936 — *Páter Vojtěch* (Părintele Vojtěch), r. Martin Frič (cu Palo Bielik, Rolf Wanka); *Manželství na úvěr* (Căsătorie pe credit), r. Oldřich Komínek (cu Zita Kabátova, Eva Gerová); 1939 — *Škola základ života* (Școala, baza vieții), r. Martin Frič (cu Frantisek Smolik, Antonin Novotný); 1940 — *Baron Prásil* (Baronul Münchhausen), r. Martin Frič (cu Oldřich Navý, Vlasta Burian); 1942 — *Zlaté dno* (Tava de aur), r. Vladimír Slavínský (cu Vlasta Burian, Zita Kabátová); 1947 — *Nikdo nic nevi* (Nimeni nu știe nimic), r. Josef Mach (cu Jana Dítětová); 1949 — *Němá barikada* (Brigada mută), r. Otakar Vavra (cu Barbara Drapińská); 1951 — *Bylo to v máji* (S-a întîmplat în luna mai), r. Martin Frič (cu Jana Dítětová); 1957 — *Poslušně hlásím* (Bravul soldat Švejk II), r. Karel Stekly (cu Rudolf Hrušinsky); 1960 — *Sedmí kontinent* (Al 7-lea continent), r. Dušan Vukotič; 1962 — *Bolșaia doroga* (Marele drum), r. Iuri Ozerov; 1966 — *Fantom Morisvillu* (Fantoma din Morisville), r. Barivoj Zeman; 1969 — *Touha zvaná Anada* (Anada), r. Jan Koda (cu Milena Dravič, Rade Marković); 1973 — *Sutjeska*, r. S. Delič (cu Richard Burton, Milena Dravič, Rade Marković); 1974 — *Noč na Karlstejne* (O noapte la castel), r. Zdenek Podskalsky (cu Jana Brejchová, Vlastimil Brodsky).

MARVIN, LEE (n. 19.02.1924, New York), actor american de teatru și

Scanned with OKEN Scanner

film. Se afirmă pe scenele de pe Broadway şi la TV. Prima apariţie pe ecran: *Sînteţi în navă*, cu o partitură care îi relevă fascinaţia chipului bărbătesc, glacial şi imperturbabil, statura impresionantă, dar mai ales intensitatea dramatică a registrului de caracterizare. Eficacitatea portretizărilor, totdeauna puternice, dominatoare, îl impune în filmul de acţiune gen *În marea arşiţă*, *Revolta de pe Caine*, *Stîlpii cerului*. Stilul de joc (sever) al actorului din *Cine l-a ucis pe Liberty Valance* şi *Ucigaşii* pune în lumină neaşteptate resurse comice în *Cat-Ballou* (Ursul de argint, Berlin; Oscar 1965) sau *Corabia nebunilor*. Acest „dur" sensibil s-a relevat şi ca un admirabil cîntăreţ — melodia interpretată de el, *Stea călătoare*, a devenit best-seller-ul discului englez în 1970. FLM.: 1951 — *You're in the Navy Now* (Sînteţi în navă), r. Henry Hathaway (cu Gary Coper, Jane Greer); 1953 — *The Big Heat* (Drumul demnităţii), r. Fritz Lang (cu Glenn Ford, Gloria Grahame); 1954— — *The Caine Mutiny* (Revolta de pe Caine), r. Edward Dmytryk (cu Van Johnson, Humphrey Bogart); *Bad Day at Black Rock* (Ziua proastă de la Stînca Neagră), r. John Sturges (cu Spencer Tracy, Robert Ryan); *Violent Saturday* (Sîmbăta sîngeroasă), r. Richard Fleischer (cu Victor Mature, Sylvia Sidney); *Died a Thousand Times* (A murit de 1000 de ori), r. Stuard Heisler (cu Jack Palance, Shelley Winters); 1956 — *Attack!* (Atacul), r. Robert Aldrich (cu Jack Palance, Eddie Albert); *Pillars of the Sky* (Pilaştrii cerului), r. George Marshall (cu Jeff Chandler, Dorothy Malone); *Seven Men From Now* (Cei şapte oameni de acum), r. Budd Boetticher (cu Randolph Scott, Gail Russell); 1957 — *Raintree County* (Arborele vieţii), r. Edward Dmytryk (cu Elizabeth Taylor, Montgomery Clift); 1958 — *The Missouri Traveler* (Călătorul de pe Missouri), r. J. Hopper (cu Brandon de Wilde, Gary Merril); 1962 — *The Man Whe Shot Liberty Valance* (Omul care l-a ucis pe Liberty Valance), r. John Ford (cu James Stewart, Vera Miles, John Wayne); 1964 — *Ship of Fools* (Corabia nebunilor), r. Stanley Kramer (cu Simone Signoret, Oskar Werner, Heinz Rühmann, Vivien Leigh); 1966 — *The Professionals* (Profesioniştii), r. Richard Brooks (cu Claudia Cardinale, Robert Ryan, Jack Palance, Burt Lancaster); 1968 — *Hell in the Pacific* (Iad în Pacific), r. John Boorman (cu Toshiro Mifune); 1971 — *Pocket Money* (Bani de buzunar), r. Stuart Rosenberg (cu Paul Newman); 1973 — *The Emperror of the North Pole* (Împăratul Polului Nord), r. Robert Aldrich (cu Ernest Borgnine); 1976 — *The Great Scout and Cathouse Thursday* (Marele cercetaş şi C.T.), r. Don Taylor (cu Oliver Reed).

MARX, FRAŢII (*Léonard*, zis *Chico*, n. 22.03.1891, New York — m. 11.10.1961, Hollywood; *Arthur* zis *Harpo*, n. 23.11.1893, New York

Chico

Harpo

— m. 28.09.1964, Hollywood; *Julius* zis *Groucho*, n. 2.09.1895, New York).

Groucho

Cîntăreţi, mimi, clovni, acrobaţi şi dansatori americani. Împreună cu părinţii şi un unchi (Herbert zis *Zeppo*) joacă în trupele proprii *Four Nightingales* şi *Marx Brothers* — specializate în comicul de improvizaţie. Debutează pe ecran în *Nuca de cocos* (ecranizare a unui spectacol). Comicul lor este bazat pe burlesc şi cultivă farsa enormă şi absurdul. *Groucho* este creierul trupei (scenarist, dialoghist, regizor) şi creator al unor gag-uri de mare inventivitate. *Chico* este mimul trupei, promotor al unui comic „delirant", devastator; *Harpo* (care din 1935 îl înlocuieşte pe *Zeppo*) practică calamburul comic-paradoxal, absurd, iraţional. Capodoperele lor cinematografice sînt filmele *O noapte la operă* şi *Supă de raţă*, opere în care nonconformismul şi absurdul au o adresă precisă: satira socială.

FLM.: 1929 — *The Cocoanuts* (Nuci de cocos), r. Robert Florey şi Joseph Santley (cu Zeppo, Kay Francis); 1930 — *Animal Crackers* (Biscuiţi pentru animale), r. Victor Heerman (cu Zeppo, Margaret Dumont); 1931— — *Monkey Business* (Fraţii Marx agenţi secreţi), r. Norman Z. McLeod (cu Zeppo); 1932 — *Horse Feathers* (Fulgi de cal), r. Norman Z. McLeod (cu Zeppo); 1933 — *Duck Soup* (Supă de raţă), r. Leo McCarey (cu Luis Calhern); 1935 — *A Night at the Opera* (O noapte la operă), r. Sam Wood; 1936 — *A Day at the Races* (Fraţii Marx la curse), r. Sam Wood (cu Allen Jones, Maureen O'Sullivan); 1938 — *Room Service* (Panică la hotel), r. William A. Seiter (cu Ann Miller, Lucille Ball); 1939 — *At the Circus* (Fraţii Marx la circ), r. Edward Buzzell (cu Florence Rice, Eve Arden); 1940 — *Go West* (Mergi în vest), r. Edward Buzzell (cu Robert Barratt, John Carroll); 1944 — *The Doughgirls* (Fetele cu bani), r. James V. Kern (cu Ann Sheridan); 1946 — *A Night in Casablanca* (O noapte la Casablanca), r. Archie Mayo (cu Charles Drale, Sig Ruman); 1949 — *Love Happy* (Fericit în dragoste), r. David Miller (cu Ilona Massey, Marilyn Monroe, Vera Ellen); 1957 — *The Story of Mankind* (Poveste despre bărbaţi), r. Irving Allen.

MASINA, GIULIETTA (pe numele adev. *Giulia Anne Masina*) (n. 22.02.

Giulietta Masina

1921, San Giorgio di Piano-Bologna), actriţă italiană de teatru şi film. Licenţiată în filologie. Joacă pe scena Teatrului Naţional din Roma. Înregistreagă mari succese la radio cu emisiunea „Cico e Paollina" scrisă de Federico Fellini (viitorul ei soţ). Prima apariţie pe ecran: *Paisà*. Prima certitudine profesională: *Fără milă*. Cu alte două participări de relief psihologic şi consistenţă dra-

matică susținute în *Luminile varieteului* și *Europa '51* — pe linia tipologiei feminine de inspirație populară — G.M. avansează pe tărîmul sigur al consacrării interpretative. Personajul Gelsomina din *La strada* — personaj emoționant, de un particular farmec al inocenței — constituie momentul de culminație al carierei ei artistice. Sensibilitatea acestei actrițe unice, de inconfundabil timbru expresiv, va intui, în continuare, coarda patetică, profund poetică și realistă, a personajului Cabiria din filmul *Nopțile Cabiriei* (Pr. Cannes 1957, San Sebastian 1958). Actrița va fi admirată și în alte roluri, dar mitul ei s-a format, mai cu seamă, în jurul celor două creații dominate de spiritualitatea felliniană. Laureată cu Nastro d'Argento 1948, 1949, 1951, 1957, 1958.

FLM.: 1946 — *Païsà*, r. Roberto Rossellini (cu Carmela Sazio, Gar Moore); 1947 — *Senza pietà* (Fără milă), r. Alberto Lattuada (cu Carla Del Poggio, John Kitzmiller); 1950 — *Luci del varietà* (Luminile varieteului), r. Federico Fellini (cu Peppino De Filippo, Folco Lulli); 1952 — *Lo sceicco bianco* (Șeicul alb), r. Federico Fellini (cu Alberto Sordi, Brunella Bovo); *Europa'51* (Europa '51), r. Roberto Rossellini (cu Ingrid Bergman, Lea Padovani, Anthony Quinn); 1953 — *Donne proibito* (Femei interzise), r. Giuseppe Amato (cu Linda Darnell, Valentina Cortese) 1954 — *La Strada*, r. Federico Fellini (cu Anthony Quinn, Richard Basehart); 1955 — *Il bidone* (Escrocii), r. Federico Fellini (cu Franco Fabrizi, Broderick Crawford); 1957— — *Le notti di Cabiria* (Nopțile Cabiriei), r. Federico Fellini (cu François Périer, Franca Marzi, Amedeo Nazzari); *Fortunella*, r. Eduardo De Filippo (cu Alberto Sordi, Paul Douglas); 1958 — *Nella città l'inferno* (Infernul în oraș), r. Renato Castellani (cu Anna Magnani, Renato Salvatori, Alberto Sordi); 1965 — *Giulietta degli spiriti* (Julieta spiritelor), r. Federico Fellini (cu Sylva Koscina, Sandra Milo); 1967 — *Scusi ! Lei e favorevole o contrario ?* (Scuzați ! Sînteți pentru sau contra?), r. Alberto Sordi (cu Alberto Sordi); 1969 — *The Madwoman of Chaillot* (Nebuna din Chaillot), r. Bryan Forbes (cu Danny Kaye, Katharine Hepburn, Charles Boyer).

MASON, JAMES (n. 15.05.1909, Huddersfield-Yorkshire, Anglia),

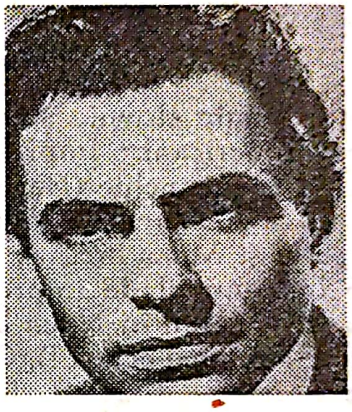

James Mason

actor american de teatru și film de origine engleză. Studii de arhitectură (Cambridge). Joacă pe scenele engleze și americane (Broadway). Prima apariție pe ecran în 1932. Recunoașterea sa internațională survine în 1947, cu partitura din *Ciudatul om de afară*. Solicitat de Hollywood, M.J. are prilejul să-și impună stilul de joc nervos, expresiv, în *Julius Cesar*, *Afacerea Cicero* și *Omul din Berlin*. Indiferent de genurile abordate, arta sa interpretativă își menține intactă luciditatea caracterizării, valorificată de jocul realist, viu și penetrant în desenul psihologic. Creațiile mai recente poartă pecetea aceluiași stil de joc sobru, sever, de o mare acuitate în nuanțele expresive.

FLM.: 1932 — *The Private Life of Henry VIII* (Viața intimă a lui Henry VIII), r. Alexander Korda (cu Charles Laughton, Gennie Cannes); 1936— — *Fire over England* (Elisabetha

regina Angliei), r. William K. Howard (cu Laurence Olivier); 1941 — *The Night Has Eyes* (Noaptea are ochi), r. Leslie Arliss (cu Mary Clare); 1944 — *Secret Mission* (Contraspionaj), r. Harold French (cu Stewart Granger, Hugh Williams); *Fanny By Gaslight* (În umbra felinarului), r. Anthony Asquith (cu Phyllis Calvert); 1948 — *Madame Bovary* (Doamna Bovary), r. Vincente Minnelli (cu Jennifer Jones, Van Heflin); 1951 — *The Desert Fox* (Vulpea deşertului), r. Henry Hathaway (cu Jessica Tandy, George Macready); 1952 — *Five Fingers* (Afacerea Cicero), r. Joseph L. Mankiewicz (cu Danielle Darrieux); 1953 — *The Rats of Desert* (Şobolanii deşertului), r. Robert Wise (cu Richard Burton, Robert Newton); *The Prizoner of Zenda* (Prizonierul din Zenda), r. Richard Thorpe (cu Stewart Granger, Deborah Kerr); 1954 — *A Star Is Born* (S-a născut o stea), r. George Cukor (cu Judy Garland, Jack Carson); 1956 — *Bigger than Life* (Mai presus decît viaţa), r. Nicholas Ray; 1960 — *The Trials of Oscar Wilde* (Procesul lui Oscar Wilde), r. Ken Hughes (cu Peter Finch); 1965 — *Les pianos mécaniques* (Pianele mecanice), r. Juan Antonio Bardem (cu Mélina Mercouri); *Lord Jim*, r. Richard Brooks (cu Eli Wallach, Paul Lukas, Curd Jürgens, Peter Ustinov, Peter O'Toole); 1967 — *Mayerling*, r. Terence Young (cu Catherine Deneuve, Omar Sharif); 1969 — *Age of Consent* (Vremea consimţirii), r. Michael Powell; 1971 — *Les quatre mercenaires d'El Paso* (Cei patru mercenari din El Paso), r. Eugenio Martin (cu Lee Van Cleef); 1972 — *Child' s Play* (Joc de copil), r. Sidney Lumet (cu Robert Preston); 1973 — *The Last of Sheila* (Sfîrşitul Sheilei), r. Hubert Ross (cu Raquel Welch); 1974 — *11 Harrowhouse* (Casa Harrow 11), r. Aram Avachian (cu Candice Bergen); 1975 — *Mandingo*, r. Richard Fleischer (cu Susan George); 1976 — *The Voyage of the Damnat* (Călătoria blestematului), r. Stuart Rosenberg (cu Faye Dunaway).

MASSARI, LEA (pe numele adev. *Anna Maria Massatani*) (n. 3.01.1933,

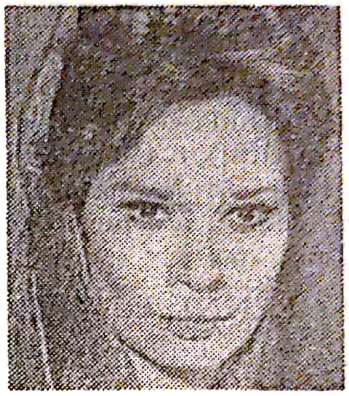

Lea Massari

Roma), actriţă italiană de film. Studii parţiale de arhitectură. Debutează pe ecran în 1955 dar abia în *Visul spulberat* feminitatea ei graţioasă, calmă şi odihnitoare are prilejul să se exprime în coarda unei veritabile sensibilităţi dramatice. Deşi va turna mult în filme comerciale, rolurile ei denotă o contribuţie interpretativă particulară. Ele dezvăluie tensiune dramatică, un meşteşug subtil al portretizărilor, interiorizare în redarea stărilor sufleteşti. În *Aventura* şi în *Cele 4 zile ale oraşului Neapole* (cele mai bune creaţii). L.M. întruchipează tipul feminităţii moderne, emotive, aflate la răscrucea unor tulburătoare întrebări despre viaţă. FLM.: 1955 — *Proibito* (Interzis), r. Mario Monicelli (cu Mel Ferrer, Amedeo Nazzari); 1957 — *I sogni nel cassetto* (Visul spulberat), r. Renato Castellani (cu Mario Pagano, Cosetta Greco); 1959 — *Resurrezione/ Auferstehung* (Învierea), r. Rolf Hansen (cu Horst Bucholtz, Myriam Bru); *L'Avventura* (Aventura), r. Michelangelo Antonioni (cu Monica Vitti, Gabriele Ferzetti); *Una giornata balorda* (O zi neghioabă), r. Mauro Bolognini (cu Jean Sorel, Paolo Stoppa); 1961 — *Il colosso di Rodi* (Colosul din Rodos), r. Sergio

Scanned with OKEN Scanner

Leone (cu Rory Calhoun, Georges Marchal, Dominique Boschero); *Una vita difficile* (Viață dificilă), r. Dino Risi (cu Alberto Sordi, Franco Fabrizi); 1962 — *Le quattro giornate di Napoli* (Cele patru zile ale orașului Neapole), r. Nanni Loy (cu George Wilson, Frank Volff, Giann Maria Volonté); 1965 — *Le soldatesse*, r. Vittorio Zurlini; 1972 — *Le silencieux* (Liniștitul), r. Claude Pinoteau; 1974 — *Peur sur la ville* (Teamă în oraș), r. Henri Verneuil (cu Jean-Paul Belmondo).

MASTROIANNI, MARCELLO (n. 28.09.1923, Fontana Liri, Frosinone), actor italian de teatru și film. Studii universitare de artă dramatică. S-a afirmat în compania teatrală a lui Luchino Visconti. Prima apariție pe ecran: *Mizerabilii*. Creațiile din *Cronica amanților săraci*, *Bigamul* și *Nopți albe* pun în lumină datele unui june prim cuceritor prin naturalețea jocului și ironia fină a replicii. Partitura ziaristului Marcello din filmul *La dolce vita* recomandă publicului un actor subtil cu nebănuite resurse dramatice, confirmate apoi în *Noaptea*, *Divorț italian*, *Tovarășii*, *8 și 1/2*. Toate aceste creații au demonstrat gama întinsă a procedeelor sale expresive și au impus în epocă chiar un „stil" interpretativ personal. Laureat cu Nastro d'argento 1955, 1958, 1961, 1962.

Marcello Mastroianni

FLM.: 1947 — *I miserabili* (Mizerabilii), r. Riccardo Freda (cu Gino Cervi, Valentina Cortese); 1952 — *Le ragazze di Piazza di Spagna* (Fetele din Piața Spaniei), r. Luciano Emmer (cu Renato Salvatori, Lucia Bosè, Cosetta Greco, Eduardo De Filippo); 1954 — *Cronaca dei poveri amanti* (Cronica amanților săraci), r. Carlo Lizzani (cu Antonella Lualdi, Cosetta Greco); *Peccato che sia una canaglia* (Păcat că ești o canalie), r. Alessandro Blasetti (cu Vittorio De Sica, Sophia Loren); 1956 — *Il bigamo* (Bigamul), r. Luciano Emmer (cu Giovana Ralli, Vittorio De Sica); 1957 — *Le notti bianche* (Nopți albe), r. Luchino Visconti (cu Maria Schell, Jean Marais, Clara Calamai); 1959 — *La dolce vita*, r. Federico Fellini (cu Anita Ekberg, Nadia Gray, Anouk Aimée); 1960 — *La notte* (Noaptea), r. Michelangelo Antonioni (cu Jeanne Moreau, Monica Vitti); 1961 — *Divorzio all'italiana* (Divorț italian), r. Pietro Germi (cu Sandra Milo, Stefania Sandrelli); 1963 — *I compagni* (Tovarășii), r. Mario Monicelli (cu Annie Girardot, Renato Salvatori, Folco Lulli); *Otto e mezzo/8 1/2* (Opt și jumătate/8 1/2), r. Federico Fellini (cu Anouk Aimée, Claudia Cardinale, Sandra Milo); 1965 — *Io, io, io . . . e gli altri* (Eu, eu, eu . . . și ceilalți), r. Alessandro Blasetti (cu Walter Chiari, Gina Lollobrigida); 1966 — *Lo straniero* (Străinul), r. Luchino Visconti; 1969 — *Gli amanti / A Place for Lovers* (Un loc pentru îndrăgostiți), r. Vittorio De Sica (cu Faye Dunaway); 1970 — *Leo the Last* (Ultimul Leo), r. J. Boorman (cu Billie Whitelaw, Calvin Lockhart); 1972 — *Liza*, r. Marco Ferreri (cu Catherine Deneuve, Corine Marchand); 1974 — *Peur sur la ville* (Teamă în oraș), r. Henri Verneuil (cu Jean-Paul Belmondo); 1975 — *La pupa del gangster* (Păpușa gangsterului), r. Giorgio Capitani (cu Sophia Loren).

MATURE, VICTOR (pe numele adev. *Vittore Maturi*) (n. 29.01.1915, Louisville, Kentuky), actor american

de teatru și film. Studiază la Institutul Militar din Kentucky. Cursuri

Victor Mature

de actorie la „Pasadena Playhouse". Joacă pe scenele „Pasadena Theatre" și „Playboy Theatre". Debutul pe ecran în 1939 îl lansează printre cele mai mari vedete ale cinematografului american. Carura atletică, chipul bărbătesc, surîsul expresiv, subtil, interiorizat, vor fi valorificate deopotrivă în filmul de acțiune sau în repertoriul comediei muzicale. Creațiile lui din *Draga mea Clementine* și *Sărutul morții* relevă facultatea recitativului dramatic capabil să confere personajelor întruchipate o bogată viață sufletească. Din 1950 acest actor înzestrat adoptă repertoriul super-producțiilor istorice, gen *Samson și Dalila* și *Demetrius și gladiatorii* intrînd definitiv în conul de umbră al pozei divistice, limitată și monotonă pe planul contribuției dramatice.

FLM.: 1939 — *The Housekeeper's Daughter* (Reportaj senzațional), r. Hal Roach (cu Joan Bennett, Adolphe Menjou); 1941 — *The Shanghai Gesture* (Misterele din Shanghai), r. Joseph von Sternberg (cu Gene Tierney, Walter Huston); 1942 — *My Gal Sal*, r. Irving Cummings (cu Ritta Hayworth și Carole Landis); 1946 — *My Darling Clementine* (Draga mea Clementine), r. John Ford (cu Henry Fonda, Linda Darnell, Cathy Downs); 1947 — *Kiss of Death* (Sărutul morții), r. Henry Hathaway (cu Coleen Gray, Brian Donlevy, Richard Widmark); 1948 — *The Cry of the City* (Strigătul orașului), r. Robert Siodmak (cu Richard Conte); 1949 — — *Samson and Delilah* (Samson și Dalila), r. Cecil B. De Mille (cu Hedy Lamarr, George Sanders); 1953 — *The Robe* (Tunica), r. Henry Koster (cu Jean Simmons, Richard Burton); 1954 — *Betrayed* (Contraspionaj), r. Gottfried Reinhardt (cu Clark Gable, Lana Turner); 1955 — *Violent Saturday* (Sîmbăta sîngeroasă), r. Richard Fleischer (cu Sylvia Sidney, Ernest Borgnine, Lee Marvin); 1957 — *Interpol*, r. John Gilling (cu Anita Ekberg); 1958 — *Timbuktu*, r. Jacques Tourneur (cu Yvonne de Carlo); 1959 — *The Big Circus* (Marele circ), r. Joseph Newman (cu Red Buttons, Vincent Price, Gilbert Roland); 1960— — *Annibale*, r. Carlo Lodovico Bragaglia (cu Rita Gam, Franco Silva, Gabrielle Ferzetti); 1965 — *Caccia alla volpe / After the Fox* (După vulpe), r. Vittorio De Sica (cu Peter Sellers, Paolo Stoppa); 1972 — — *Every Litt Crook and Nanny* (Un mic escroc și o bonă), r. C. Howard (cu Lynn Redgrave, Paul Sand).

MĂRUȚĂ (sau **MĂRUTZA**), **GEORGE** (n. 1909 — m. 13.01.1968,

George Măruță

București), actor român de teatru și film. Absolvent al Conservatorului de Artă Dramatică din București. Cursuri de specializare la Paris cu Louis Jouvet. Cursuri de canto la Berlin. Joacă pe scenele, Național, Comedia, Colorado, Nați-

onal din Craiova și Municipal (București). Debutează pe ecran 1957. În continuare abordează numeroase partituri cinematografice circulînd, fără efort, de la tonul tandru sau grav, interiorizat, la acela comic — între ele aflîndu-se, de altfel, măsura unei arte interpretative de amplu și nuanțat diapazon expresiv. Creațiile succesive din *Setea*, *Omul de lîngă tine*, *Lupeni'29* sînt marcate de simpatia personajului său interpretativ ca și de eleganța discretă a recitativului dozat cu subtilitate în intonația lui dramatică. Resursele bogate ale registrului de caracterizare, se vor impune cuperemptorie eleganță de-a lungul creațiilor din *Tudor*, *Străinul*, *Neamul Șoimărești lor* sau *Frumoasele vacanțe*. FLM.: 1959 — *Avalanșa*, r. Gheorghe Turcu (cu Boris Ciornei, Sandu Sticlaru); 1960 — *Setea*, r. Mircea Drăgan (cu Colea Răutu, George Calboreanu, Ilarion Ciobanu, Flavia Buref); 1961 — *Puștiul*, r. Elisabeta Bostan (cu Corina Constantinescu, Tatiana Iekel, Sandu Sticlaru); 1962— — *Lupeni'29*, r. Mircea Drăgan (cu Colea Răutu, George Calboreanu, Ștefan Ciubotărașu); *Tudor*, r. Lucian Bratu (cu Emanoil Petruț, George Vraca, Alexandru Giugaru); 1966 — *Fantomele se grăbesc*, r. Cristu Poluxis (cu György Kovács, Colea Răutu, Ana Széles, Ion Besoiu, Sebastian Papaiani); 1967 — *Frumoasele vacanțe*, r. Károly Makk (cu Ilinca Tomoroveanu, Sztankay Istvan, Ernyei Béla, Ottilia Borbáth).

McQUEEN, STEVE (n. 24.03.1932, Slater, Missouri), actor american de teatru și film. Cursuri de artă dramatică cu Sanford Meisner. Joacă pe scenele provinciale, pe Broadway și la TV. Debutează pe ecran în 1958. Se impune fulgerător în *Cei șapte magnifici*, unde conturează portretul viguros, sensibil, pulsînd de o intensă viață sufletească al westman-ului tradițional. Registrul amplu de caracterizare, excelînd prin tensiunea dramatică imprimată personajelor interpretate, se afirmă prestigios în *Marea evadare*. Proba talentului său aparține

Steve McQueen

însă creației din *Locotenentul Bullitt* — partitură de referință, realizată ferm, decis, în tonuri clare. Este considerat unul din monștrii sacri ai ecranului american — grație și ipostazelor vieții lui anterioare: campion de tir, campion la motociclism, pilot profesionist.
FLM.: 1956 — *Somebody Up There Likes Me* (Cineva acolo sus mă iubește), r. Robert Wise (cu Paul Newman, Everett Sloane); 1958 — *The Blob* (Picătura), r. Irvin S. Yearvorth jr. (cu Aneta Corseant, Earle Rowe); *Never Love a Stranger* (Să nu iubești niciodată un străin), r. Robert Stevens (cu John Drew Barrymore); 1959 — *The Great St-Louis Bank Roblery* (Marele atac al băncii din St. Louis), r. C. Guggenheim și G. Stix (cu David Clarke, Crohan Denton, Molly McCarthy); *Never so Few* (Niciodată atît de puțin), r. John Sturges (cu Frank Sinatra, Gina Lollobrigida); 1960 — *The Magnificent Seven* (Cei șapte magnifici), r. John Sturges (cu Yul Brynner, Eli Wallach, Horst Bucholtz, Charles Bronson, James Coburn); 1961 — *The Honeymoom machine* (Mașina lunii de miere), r. Richard Thorpe (cu Brigid Bazlen, Jim Hutton, Paula Prentiss); *Hell is for Heroes* (Infernul este pentru eroi), r. Donald Siegel (cu Bobby Darin); 1963 — *The Great Escape* (Marea evadare), r. John

Scanned with OKEN Scanner

Sturges (cu James Garner, Charles Bronson, Hannes Messemer, James Coburn); *The War Lover* (Războinicul), r. Philip Leacock (cu Robert Wagner, Shirley Anne Field); *Soldier in the Rain* (Soldat în ploaie), r. Ralph Nelson (cu Tony Bill, Tom Poston); 1964 — *Baby, the Rain Must Fall* (Fetiţo, ploaia cade din cer), r. Robert Mulligan (cu Lee Remick); *The Sand Pebbles* (Canoniera de pe Yangtse-Kiang, / Cristale de nisip), r. Robert Wise (cu Richard Attenborough, Candice Bergen); 1966 — *Day of the Champion* (Ziua campionului), r. Bruce Brown; 1968 — *The Thomas Crown Affair* (Cazul Thomas Crown), r. Norman Jewison (cu Faye Dunaway); 1969 — *Bullit* (Locotenentul Bullit), r. Peter Yates (cu Jacqueline Bisset); *The Midnight Cowboy* (Cowboyul de la miezul nopţii), r. John Schlesinger (cu Ursula Andress); 1970 — *Le Mans* (Cele 24 de ore de la Le Mans), r. Lee H. Katzin; 1972 — *The Getaway* (Getaway), r. Sam Peckinpah (cu Ali McGraw); 1973 — *Papillon*, r. Franklin I. Schaffner (cu Dustin Hoffman).

MENJOU, ADOLPHE (pe numele adev. *Jean Adolphe Menjou*) (n.

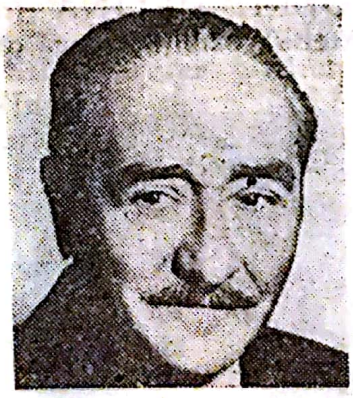

Adolphe Menjou

18.02.1890, Pittsburgh, Pennsylvania — m. 29.10.1963, Beverly Hills, California), actor american de teatru şi film. Studii politehnice. Se produce cu mari succese în spectacole de music-hall. Prima apariţie pe ecran: 1916. Pe parcursul carierei cinematografice, mai ales după apariţia din *Pariziana*, A.M. ajunge să întruchipeze tipul monden perfect: salonard elegant, zvelt, manierat, cu mustăcioară în furculiţă, mişcîndu-se cu dezinvoltură într-o lume convenţională mic-burgheză. Personajul său romantic şi desuet supravieţuieşte filmului sonor, actorul fiind avantajat şi de cunoaşterea perfectă a 5 limbi străine. Frecvenţa apariţiilor sale pe ecran, în filme de genuri variate, îl transformă într-o vedetă pitorească a cinematografului din epocă şi-i conferă un loc de invidiat la Box-Office. FLM.: 1916 — *The Blue Envelope Mystery* (Misterul plicului albastru), r. Wilfred North; 1921 — *The Three Musketeers* (Cei trei muşchetari), r. Fred Niblo (cu Douglas Fairbanks); 1923 — *A Woman of Paris* (Pariziana/ Opinia publică), r. Charles Chaplin (cu Edna Purviance, Charles Chaplin, Carl Miller); 1930 — *The Kiss* (Sărutul), r. Jacques Feyder (cu Greta Garbo, Conrad Nagel); *Marocco* (Maroc), r. Joseph von Sternberg (cu Marlene Dietrich, Gary Cooper); 1933 — *A Farewell to Arms* (Adio Arme/Supremul păcat), r. Frank Borzage (cu Gary Cooper, Helen Hayes); 1936 — *The Milky Way* (Calea laptelui), r. Leo McCarey (cu Harold Lloyd); 1940 — *A Bill of Divorcement* (Rătăcire), r. John Farow (cu Maureen O'Hara, Fay Bainter); 1945 — *Man Alive* (Omul inteligent), r. Ray Enright (cu Pat O'Brien, Ellen Drew); 1949 — *My Dream Is Yours* (Visul meu este şi al tău), r. Michael Curtiz (cu Doris Day, Jack Carson); 1952 — *The Sniper* (Pîndarul), r. Edward Dmytryk (cu Arthur Franz, Gerald Mohr); 1954 — *A Star Is Born* (S-a născut o stea), r. George Cukor (cu Janet Gaynor, Fredric March); 1956 — *The Ambassador's Daughter* (Fiica ambasadorului), r. Norman Krasna (cu Olivia De Havilland, Myrna Loy); 1957 — *Paths of Glory* (Cărările gloriei), r. Stanley Kubrick (cu Kirk

Douglas, George Macready); 1959 — *Pollyanna*, r. Dawid Swift (cu Jane Wyman, Richard Egan, Crisp Donald).

MERCIER, MICHÈLE (pe numele adev. *Jocelyne Mercier*) (n. 1.01.1939,

Michèle Mercier

Nisa), dansatoare şi actriţă franceză de teatru şi film. Studii de balet la Londra. Se produce pe scena Operei din Nisa, apoi la „Ballets des Champs Élysées" şi în teatrul de proză. Debutează pe ecran în 1957, fiind remarcată imediat pentru frumuseţea ei brună şi temperamentul aprins, meridional. Apariţiile din *Lasă-mi şansa* şi *Nopţile Lucreţiei Borgia* o alătură vedetelor de reţetă comercială graţie decorativităţii ei feminine pregnante. Marele succes din *Angelica marchiza îngerilor* o lansează definitiv printre starurile internaţionale. Celebritatea ei va creşte cu fiecare nouă serie a filmului *Angelica*, dar contribuţia dramatică a actriţei cedează locul aceleia divistice.

FLM.: 1957 — *Retour de manivelle* (Întoarcerea manivelei), r. Denys de La Patellière (cu Michèle Morgan, Daniel Gélin, Peter Van Eyck, Bernard Blier); 1958 — *Donnez-moi ma chance* (Lasă-mi şansa), r. Leonide Moguy (cu Yvan Desny); 1960 — *Le saint mène la danse* (Sfîntul conduce dansul), r. Jacques Nabriun (cu Jean Desailly, Françoise Brion); *Tirez sur le pianiste* (Trageţi în pianist), r. François Truffaut (cu Charles Aznavour, Nicole Bérgère, Jacques Aslanian); 1961 — *Le maraviglie di Aladino* (Minunile lui Aladin), r. Henry Levin (cu Mario Bava, Donald O'Connor, Noëlle Adam); 1963 — *I monstri* (Monştrii), r. Dino Risi (cu Vittorio Gassman, Ugo Tognazzi, Marisa Merlini); 1964 — *Angélique marquise des anges* (Angelica marchiza îngerilor), r. Bernard Borderie (cu Robert Hossein); 1965 — *Angélique et le roi* (Angelica şi regele), r. Bernard Borderie (cu Robert Hossein, Samy Frey); *La merveilleuse Angélique* (Minunata Angelica), r. Bernard Borderie (cu Robert Hossein); 1968 — *L'indomptable Angélique* (Neîmblînzita Angelică), r. Bernard Borderie (cu Robert Hossein, Bruno Dietrich); 1969 — *Une veuve en or* (O văduvă de aur), r. Michel Audiard (cu Claude Rich); 1970 — *You Can't With* (Nu poţi să-i cunoşti pe toţi), r. C. Peter; 1971 — *Roma bene* (Scandal la Roma), r. Carlo Lizzani (cu Irene Papas, Anna Magnani); 1972 — — *Dracula im Schloss des Schrenkes* (Dracula din castelul fantomelor); *The Call of the Wild* (Chemarea sălbăticiei), r. Ken Annakin (cu Charlton Heston).

MERCOURI, MÉLINA (n. 6.01. 1923, Atena), actriţă greacă de teatru

Mélina Mercouri

şi film. Studii de actorie la şcoala dependentă de Teatrul Naţional Elen. Debutează pe scenă într-o comedie

de avangardă, abordind apoi un repertoriu teatral amplu și reprezentativ. Prima apariție pe ecran: *Stella*. Fără a fi frumoasa, actrița are un chip interesant, ochi expresivi și o exuberanță a jocului tipic meridională. Grație acestor calități devine interepretă favorită (și apoi soție) a regizorului Jules Dassin pentru care joacă în *Cel care trebuie să moară*, *Legea* și *Niciodată duminica* (Pr. Cannes — ex aequo — 1960) filme de succes internațional, dar fără prea mari pretenții artistice.

FILM.: 1955 — *Stella*, r. Michael Cacoyannis (cu Georges Foundas, Aleko Alexandrakis); 1957 — *Celui qui doit mourir* (Cel care trebuie să moară), r. Jules Dassin (cu Jean Servais, Pierre Vanek, Nicole Berger); *The Gypsy and the Gentleman* (Țiganca și gentlemanul), r. Joseph Losey (cu Keith Mitchell, Flora Robson); 1958 — *La legge* (Legea), r. Jules Dassin (cu Yves Montand, Marcello Mastroianni, Paolo Stoppa, Annabella); 1960 — *Never on Sunday* (Niciodată duminica), r. Jules Dassin (cu Jules Dassin, Georges Foundas); 1961 — *Vive Henry IV, vive l'amour* (Iubirile celebre ale lui Hernic IV), r. Claude Autant-Lara (cu Pierre Brasseur, Jean Tissier, Danielle Darrieux); 1963 — *Topkapi*, r. Jules Dassin (cu Maximilian Schell, Peter Ustinov); *The Victors* (Invingătorii), r. Carl Foreman (cu Maurice Ronet, George Hamilton, George Peppard); 1965 — *Les pianos mécaniques* (Pianele mecanice), r. Juan Antonio Bardem (cu Maurice Teynac, Hardy Krüger, James Mason); 1969 — *Gaily, Gaily* (Vesel, Vesel), r. Norman Jewison (cu Brian Keith, George Kennedy); 1970 — *La promesse de l'aube* (Promisiune în zori), r. Jules Dassin (cu Didier Haudepin, Jules Dassin).

MEREUȚĂ MIHAI (n. 29.11.1924, Santa Mare, Botoșani), actor român de teatru și film. Licențiat în filozofie. Absolvent al I.A.T.C. — București. Joacă pe scenele: Teatrul Național din Iași, Teatrul de stat

Mihai Mereuță

din Ploiești și Teatrul Municipal din București. Prima apariție pe ecran: *Erupția*. Cu aparițiile ulterioare, din *Setea* și *Codin*, actorul face dovada unui stil de joc spontan, bogat în resurse dramatice. Vitalitatea sa interpretativă, ca și tipologia creată (oameni simpli, țărani, muncitori) se impun în *Apoi s-a născut legenda*, *Haiducii* și *Mihai Viteazul*. Supleţea registrului de caracterizare, remarcabil prin simplitate și umor îi permite actorului să obțină creații de relief în *Facerea lumii* și *Pe aici nu se trece*.

FILM.: 1957 — *Erupția*, r. Liviu Ciulei (cu Eva Cristian, Lucia Mara Dabija, Grațiela Albini); 1960 — *Setea*, r. Mircea Drăgan (cu George Calboreanu, Colea Răutu, Ilarion Ciobanu); 1964 — *Serbările galante*, r. René Clair (cu Jean-Pierre Cassel, Geneviève Casile, György Kovács, Philippe Avron, Fory Etterle); 1968 — *Apoi s-a născut legenda*, r. Andrei Blaier (cu Ilarion Ciobanu, Margareta Pogonat, George Calboreanu, Ștefan Ciubotărașu); 1970 — *Haiducii lui Șaptecai*, r. Dinu Cocea (cu Florin Piersic, Marga Barbu, Colea Răutu, Toma Caragiu); *Mihai Viteazul*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Olga Tudorache, Irina Gărdescu); *Facerea lumii*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Irina Petrescu, Colea Răutu, Liviu Ciulei, Virgil Ogășanu); 1973 — *Aventurile*

Scanned with OKEN Scanner

lui Babuşcă, r. Gheorghe Naghi (cu Amza Pellea, Emanoil Petruţ, Lazăr Vrabie); *Proprietarii*, r. Şerban Creangă (cu Amza Pellea, George Constantin, Ştefan Mihăilescu-Brăila); 1974 — *Pe aici nu se trece*, r. Doru Năstase (cu Silviu Stănculescu, Cornel Coman, Ilarion Ciobanu, George Motoi); 1975 — *Serenada pentru etajul XII*, r. Carol Corfanta (cu Toma Caragiu, Octavian Cotescu).

MESSEMER, HANNES (HANS) (n. 17.05.1924, Dillingen), actor german de teatru şi film. Joacă pe scenele din Tübingen, Hanovra, Bochum, afirmîndu-se şi peste hotare (Théâtre des Nations). Debutează pe ecran în 1957, relevînd un talent dramatic particular şi o remarcabilă ţinută scenică (modernă), care nu este handicapată de statura măruntă a actorului. Creaţia din *Generalul Della Rovere* este reprezentativă pentru întreaga tipologie întruchipată de el pe ecran cu sobrietate şi nuanţată precizie psihologică.
FLM.: 1957 — *Rose Berndt*, r. Wolfgang Staudte (cu Maria Schell, Raf Vallone, Käthe Gold, Leopold Biberti); *Nachts wenn der Teufel kam* (In timpul nopţii, cînd venea diavolul), r. Robert Siodmak (cu Mario Adorf, Claus Holm, Anemarie Düringer, Peter Carsten); *Der Gläserne Turm* (Turnul de sticlă), r. Harald Braun (cu O. E. Hasse, Lili Palmer, Peter Van Eyck); *Der Artz von Stalingrad* (Doctorul din Stalingrad), r. Géza Radvány (cu Eva Barto, O. E. Hasse, Walter Rexer); *Taiga*, r. Wolfgang Liebeneiner (cu Ruth Leuwerik); 1959 — *Il Generale Della Rovere* (Generalul Della Rovere), r. Roberto Rossellini (cu Vittorio De Sica, Anne Vernon, Giovanna Ralli, Sandra Millo, Vittorio Caprioli); *Babette s'en-va-t-en guerre* (Babette pleacă la război), r. Christian-Jaque (cu Brigitte Bardot, Jacques Charrier, Francis Blanche, Ives Vincent); 1960 — *Era notte a Roma* (Era noapte la Roma), r. Roberto Rossellini (cu Serghei Bondarciuk, Leo Genn, Giovanna Ralli, Peter Baldwin); *Douze heures d'orloge* (Orele 12), r. Géza Radvány (cu Eva Bartok, Lino Ventura, Laurent Terzieff); 1963 — The *Great Escape* (Marea evadare), r. John Sturges (cu Charles Bronson, Steve Mc. Queen, James Garner); 1966 — Paris brûle-t-il? (Arde Parisul), r. René Clément (cu Orson Welles, Simone Signoret, Jean-Pierre Cassel, Anthony Perkins, Charles Boyer);

MIFUNE, TOSHIRO (n. 1.04.1920, Tsingtao, China), actor japonez de

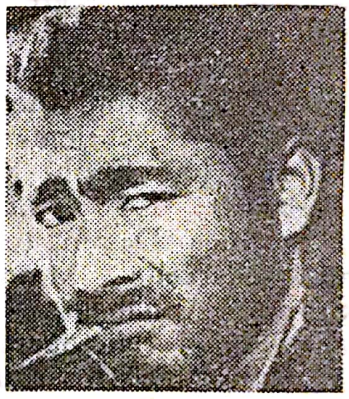

Toshiro Mifune

teatru şi film. S-a distins pe scenele de amatori în repertoriul teatrului japonez tradiţional. Se afirmă totodată pe ecran în urma apariţiilor din *Ingerul beat*, *Duelul tăcut* şi *Scandal*. Marele creaţii ale lui T. M. vor fi însă cele din *Rashomon*, *Cei şapte samurai*, *Tronul însîngerat* şi *Yojimbo* (Cupa Volpi-1964) unde siguranţa atitudinii lui scenice, fizicul puternic şi agil, chipul expresiv şi stilul de joc subtil, se vor afirma desăvîrşit. Creaţiile sale din *Sanjuro*, *Barbă Roşie* (Cupa Volpi — 1965) şi *Ultimul samurai* relevau o „mentalitate" interpretativă exotică, sensibil contaminată de tradiţiile teatrului japonez, dar profund cinematografică. Înlăuntrul acestei „contaminări", recitativul lui T.M. dezvoltă creator exigenţele gestului dramatic modern.

Scanned with OKEN Scanner

subliniat psihologic, sensibil şi rafinat, limpede şi lucid în caracterizare. FILM.: 1948 — *Yoidore tenshi* (Ingerul beat), r. Akira Kurosawa (cu Takashi Shimura, Reisoburo Yamamoto); 1950 — *Rashomon*, r. Akira Kurosawa (cu Takashi Shimura, Machiko Kyo, Masayuki More); 1951 — *Makuchi* (Idiotul), r. Akira Kurosawa (cu Masayuki More, Setsuko Hara); 1952 — *Ikiru* (A trăi), r. Akira Kurosawa (cu Takashi Shimura, Makoto Kobori); 1954 — *Shichinin no samurai* (Cei şapte samurai), r. Akira Kurosawa (cu Takashi Shimura, Yoshio Inaba); 1957 — *Komonosu Djo/Macbeth* (Tronul însîngerat), r. Akira Kurosawa (cu Minoru Chiaki, Akira Kubo); *Donzoko* (Azilul de noapte), r. Akira Kurosawa (cu Ganjiro Nakamura, Kawatari Fujiwara); 1958 — *Muhomatsu no issho* (Omul cu ricşa), r. Hiroshi Inagachi (cu Kenji Kasahara, Hideko Takamine); 1961 — *Yojimbo*, r. Akira Kurosawa (cu Eijiro Tono, Takashi Shimura); 1962 — *Tsubaki Sanjuro/Sanjuro*, r. Akira Kurosawa (cu Yuzo Kayama, Kenzo Matsui); 1965 — *Akahige* (Barbă roşie), r. Akira Kurosawa (cu Yuzo Kayama, Yoshio Tsuchiya); 1967 — *Joi Uchi/Rebellion* (Ultimul samurai), r. Masaki Kobayashi (cu Takeshi Kato, Yoko Tsukasa); 1969— — *Furin Kagan* (Drapelele samurailor), r. Hiroshi Inagachi; 1970 — *Dodeska-Den*, r. Akira Kurosawa (cu Yoshitaka Zusni, Toshiyuki Tonomura); 1971 — *Le soleil rouge* (Soarele roşu), r. Terence Young (cu Ursula Andress); 1976 — *Midway*, r. Jack Smight (cu Charlton Heston).

MIHALESCU, ALEXANDRU (n. 1883, Bucureşti), actor francez de teatru şi film, de origine română. Absolvent al Conservatorului din Bucureşti (clasa de declamaţie). Joacă pe scenele din patrie (Teatrul Naţional şi Teatrul Mic — fondat de el împreună cu Elvira Popescu şi Ion Iancovescu) şi străinătate (Franţa şi Belgia). Prima apariţie pe ecran: 1912. Consacrarea cinematografică

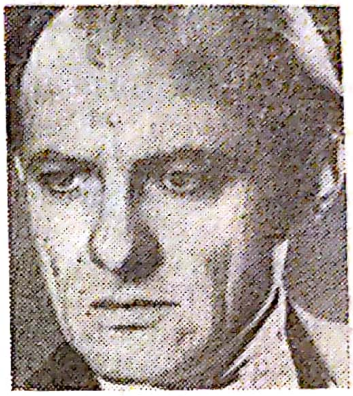

Alexandru Mihalescu

aparţine creaţiei din *Patimile Ioanei d'Arc*. Aici interpretul român realizează o mască dramatică perfect integrată compoziţiei vizuale a unei opere supranumită „oratoriu" al cinematografului mut. Capodopera lui Dreyer îi pregăteşte lui A.M. o carieră artistică prodigioasă (peste 400 de roluri) pe care o justifică prin facultatea impresionantă a registrului de caracterizare comico-dramatic. A susţinut o vie activitate de animator, experimentator şi educator pe tărîmul teatrului şi fimului. FLM.: *Războiul Independenţei*, r. Grigore Brezeanu (cu Elvira Popescu, Constantin Nottara, Aristide Demetriad, Aristizza Romanescu, Maria Filotti, Vasile Toneanu, Nicolae Soreanu); 1928 — *La passion de Jeanne d'Arc* (Patimile Ioanei d'Arc), r. Carl Theodor Dreyer (cu Renée Falconetti, Michel Simon); 1929 — *Fecondité* (Fecunditate), r. Henri Etiévant şi Nicolas Evreinoff (cu Gabriel Gabrio, Diana Karenne); 1931 — *Méphisto*, r. Henri Debain şi René Navarre (cu René Navarre, Jean Gabin); 1934 — *Minuit, Place Pigalle* (Parisul la miezul nopţii), r. Roger Richebé (cu Raimu, Hélène Robert); 1938 — *Tragédie impériale / Rasputin* (Tragedia imperială / Rasputin), r. Marcel L'Herbier (cu Harry Baur, Pierre Richard-Willm); 1939 — — *Vidocq*, r. Jacques Daroy (cu

Scanned with OKEN Scanner

Marie Bell, André Brulé); 1941 — *Le valet maitre* (Valetul coniței), r. Paul Mesnier (cu Elvire Popesco, Henri Garat); 1945 — *Nuits d'alerte* (Nopți zbuciumate), r. Léon Mathot (cu Sandra Milo); 1948 — *Barry*, r. Richard Pottier (cu Pierre Fresnay, Simone Valère); 1949 — *Au revoir monsieur Grock* (La revedere domnule Grock), r. Pierre Billon (cu Hélena Manson, Grock); 1950 — *Caroline chérie* (Dragă Caroline), r. Richard Pottier (cu Martine Carol, Jacques Dacqmine); 1952 — *Piédalu fait des miracle* (Piédalu face miracole), r. Jean Loubignac (cu Ded Rysel, Mary Marquet); 1957 — *Les aventures d'Arsène Lupin* (Aventurile lui Arsène Lupin), r. Jacques Becker (cu Robert Lamoureux, Liselotte Pulver);

MIHĂILESCU-BRĂILA, ȘTEFAN (n. 3.02.1925, Brăila), actor

Ștefan Mihăilescu-Brăila

român de teatru și film. Se dedică carierei scenice de timpuriu, jucînd pe scenele de amatori din Brăila, Baia-Mare, apoi la București (Teatrul Giulești). Debutează în cinema în 1960. Experiența interpretativă a actorului, facultatea umanizatoare a registrului de caracterizare ca și intima elocvență a temperamenului său comico-dramatic se vor impune în *A fost prietenul meu* și *Comoara din Vadul Vechi*. Fantezia jocului, bravura psihologică a portretizărilor conferă în continuare, partiturilor din *Răscoala*, *Vremea zăpezilor* o expresivitate aparte, tușată de spontaneitatea colorată a replicii comico-dramatice. Ductilitatea încarnărilor, chipul cordial și acurateța naturală a atitudinii scenice, de excelentă formație teatrală, din *Frații*, *Cu mîinile curate* și *Un comisar acuză* l-au impus printre actorii populari ai ecranului românesc.

FLM.: 1960 — *Portretul unui necunoscut*, r. Gheorghe Turcu și Andrei Călărașu (cu Lazăr Vrabie, Geo Barton, Constanța Comănoiu); 1964 — *Comoara din Vadul Vechi*, r. Victor Iliu (cu Ion Caramitru, Mariana Pojar, Gheorghe Dinică); 1965 — *Răscoala*, r. Mircea Mureșan (cu Ilarion Ciobanu, Nicolae Secăreanu, Matei Alexandru, Emil Botta); 1970 — *Frații*, r. Șerban Creangă (cu Ilarion Ciobanu, Emanoil Petruț, George Calboreanu); 1971 — *Asediul*, r. Mircea Mureșan (cu Ilarion Ciobanu, Sandu Sticlaru, Sebastian Papaiani); *Atunci i-am condamnat pe toți la moarte*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Cristian Sofron, Ion Besoiu, Gheorghe Dinică, Ioana Bulcă, Octavian Cotescu); 1972 — *Cu mîinile curate*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Ilarion Ciobanu, Sergiu Nicolaescu, Gheorghe Dincă); 1973 — *Proprietarii*, r. Șerban Creangă (cu Constantin Cojocaru, Amza Pellea, George Constantin); 1974 — *Tatăl risipitor*, r. Adrian Petringenaru (cu Toma Cargiu, Mircea Albulescu, Colea Răutu); *Păcală*, r. Geo Saizescu (cu Sebastian Papaiani, Mariela Petrescu, Vasilica Tastaman); 1976 — *Alarmă în deltă*, r. Gheorghe Naghi (cu Matei Alexandru, Cornel Coman); *Elixirul tinereții*, r. Gheorghe Naghi (cu Florin Piersic, Ana Széles, Marin Moraru).

MILO, SANDRA (pe numele adev. *Alessandra Marini*) (n. 1935, Milano), actriță italiană de film. Debutează pe ecran în filmul *Băiatul*. Aparițiile următoare, deși de plan secund, relevă o interpretă frumoasă și exuberantă, cu un simț dezvoltat al

„contrariilor" — fiind, pe rînd, o natură gravă, dramatică sau dezinvolt-comică, umoristă. După creaţiile bune din *Generalul Della Rovere* şi *Adua şi prietenele sale*, jocul actriţei schiţează un salt de valoare în *8 şi 1/2* şi *Giulietta şi spiritele*. Cea mai bună creaţie: *Anunţ matrimonial*, unde dă viaţă personajului complex al unei tinere provinciale. Laureată cu Nastro d'argento 1964 şi 1966. FLM.: 1956 — *Lo scapolo* (Băiatul), r. Antonio Pietrangeli (cu Alberto Sordi, Madeleine Fischer); *Elena et les hommes* (Elena şi bărbaţii), r. Jean Renoir (cu Ingrid Bergman, Jean Marais); 1958 — *Totò nella luna* (Totò pe lună), r. Steno (cu Totò); *Le miroir a deux faces* (Oglinda cu două feţe), r. André Cayatte (cu Michèle Morgan, Bourvil); 1959 — *Un temoin dans la ville* (Un martor în oraş), r. Eduard Molinaro (cu Lino Ventura, Franco Fabrizi); *Il Generale Della Rovere* (Generalul Della Rovere), r. Roberto Rossellini (cu Vittorio De Sica, Hanns Messemer); 1960 — *Gli scontenti* (Nemulţumiţii), r. Giuseppe Lipartiti (cu Lucia Banti, Renato Speziali, Renato Baldini); 1961 — *Divorzio all'italiano* (Divorţ italian), r. Pietro Germi (cu Marcello Mastroianni, Stefania Sandrelli); 1963 — *Otto e mezzo* (Opt şi jumătate / 8 1/2), r. Federico Fellini (cu Claudia Cardinale, Anouk Aimée, Marcello Mastroianni); *La vista* (Anunţ matrimonial), r. Antonio Pietrangeli (cu François Périer, Mario Adorf); 1965 — *Giulietta degli spiriti* (Giulietta spiritelor), r. Federico Fellini (cu Sylva Koscina); 1968 — *Bang, Bang Kid*, r. Luciano Lelli (cu Guy Madison); 1969 — *T'ammazzo . . . reccomandate a Dio* (Te omor, anunţă-te lui D-zeu), r. Osvaldo Civirani (cu George Hamilton).

MITCHUM, ROBERT (n. 6.08. 1917, Bridgeport, Connecticut), actor american de teatru şi film. A dus o viaţă aventuroasă pe care o prefigurează deseori în tipologia personajelor încarnate pe ecran. Debutează

Robert Mitchum

în cinema în 1942, consacrîndu-se fulgerător printre „durii" ecranului american. Turnează mult, în special în filme de acţiune — gen *Povestea lui G.I. Joe* — interpretînd oameni din Vest, personaje ale căror calităţi tradiţionale, de forţă şi cutezanţă bărbătească sînt puse totdeauna în slujba cauzelor nobile şi generoase. Printre cele mai depline reuşite ale carierei sale se citează filmele: *Focuri încrucişate*, *Medalionul*, *Genul său de femeie*, *Macao*, *Banditul Caballero* ş.a. FLM.: 1943 — *The Human Comedy* (Comedia umană), r. Clarence Brown (cu Mickey Rooney, Marsha Hunt); 1946 — *The Locket* (Medalionul), r. John Brahm (cu Loraine Day, Brian Aherne); 1948 — *Blood on the Moon* (Lună însîngerată), r. Robert Wise (cu Barbara Bel Geddes, Walter Brennan); 1952 — *Macao*, r. Joseph von Sternberg (cu Jane Russell, Gloria Grahame); 1953 — *Angel Face* (Chip de înger), r. Otto Preminger (cu Jean Simmons, Herbert Marshall); 1954 — *River of No Return* (Rîul fără întoarcere), r. Otto Preminger (cu Rory Calhoun, Marilyn Monroe); 1956 — *Bandido Caballero* (Banditul Caballero), r. Richard Fleischer (cu Gilbert Roland); 1959 — *The Angry Hills* (Colinele mîniei), r. Robert Aldrich (cu Gia Scala); 1961 — *The Grass Is Greener* (Iarba a înverzit), r. Stanley Donen (cu

Scanned with OKEN Scanner

Deborah Kerr, David Niven); *A Terrible Beauty* (O frumuseţe teribilă), r. Tay Garnett (cu Anne Heywood, Dan O'Herlihy); 1962 — *Two for the Seasaw* (Doi pe un balansoar), r. Robert Wise; 1966— — *El Dorado*, r. Howard Hawks; 1969 — *The Good Boys and the Bad Boys* (Băieţi buni, băieţi răi), r. Burt Kennedy; 1970 — *Ryan's Daughter* (Fiica lui Ryan), r. David Lean; 1971 — *Going Home* (Drumul spre casă), r. Herbert B. Leonard (cu Jean-Michael Vincent, Brenda Vaccaro); 1972 — *The Friends of Eddie Cayle* (Prietenii lui Eddie Cayle), r. Peter Yates; 1975 — *The Last Tycoon* (Ultimul Tycoon), r. Elia Kazan (cu Tony Curtis); 1976 — *Midway*, r. Jack Smight (cu Toshiro Mifune, Charlton Heston).

MIX, TOM (pe numele adev. *Thomas Edwin Mix*) (n. 6.01.1880, Mix

Tom Mix

Run, Pennsylvania — m. 12.10.1940, Florenţa, Arizona), actor şi regizor american de film. Primul şi cel mai ilustru west-man al ecranului: cowboy autentic, texas-ranger, pistolar de elită, colonel în armata lui Pancho Villa, şerif profesionist, maestru neîntrecut în rodeo. Descoperit într-un circ de producătorul William N. Selig, T.M. se dedică filmului western interpretînd propriul său personaj. Filmele sale ofereau publicului o lecţie civică a curajului şi dreptăţii şi-i pregăteau pe emigranţi pentru un prim şi instructiv contact cu patria lor adoptivă. Filmele respective părăseau studioul pentru peisajul sălbatic şi fascinant al pămînturilor virgine, inspirînd sentimentul vitalităţii omului şi al acţiunilor sale civilizatoare. Între 1920—30 celebritatea actorului şi a mustangului său *Toby*, „interpret" nu mai puţin fotogenic, are semnificaţia unui fenomen psiho-social prelungit dincolo de domeniul strict al cinematografului.

FLM.: 1910 — *The Ranch Life in the Great South West* (Viaţa la fermă în marele Sud-Vest), r. Frank Boggs; 1918 — *Cupid's Roundup* (Arestarea avarului), r. Edward Le Sainte; 1920 — *The Cyclone* (Ciclonul), r. Cliff Smith; 1921 — *The Texan* (Texanul), r. Lynn Reynolds; 1922 — *Tom Mix in Arabia* (Tom Mix în Arabia), r. Lynn Reynolds; 1924 — *North of Hudson Bay* (La nord de golful Hudson), r. John Ford (cu Kathleen Kay, Frank Campean); 1925 — *La caverne tragique* (Caverna tragică), r. John G. Blystone (cu Alice Calhoun, Robert Cain); *Sans crier gare !* (Fără panică), r. J.G. Blystone (cu Clara Bow, Tom Wilson, Cyril Chadwich); *Ferme au poste* (Hotărît la datorie), r. J.G. Blystone (cu Olive Borden, Ben Bard, Tom Santshi); 1926 — *My Own Pal* (Adevărata mea prietenă), r. J.G. Blystone; 1929 — *The Big' Diamond Robbery* (Furtul marelui diamant), r. Eugene Furde; 1932 — *Destry Rides Again* (Destry călăreşte iarăşi), r. Ben Stoloff; 1933 — *Rustler's Roundup* (Arestarea lui Rustler), r. Henry Mac Rea; 1937 — *The Miracle Rider* (Călăreţul misterios), r. Armand Shaefer.

MODOT, GASTON (n. 31.12.1887, Paris — m. 04.1970, Paris), actor francez de teatru şi film. Studii de desen şi arhitectură. Profesează un timp ca „artist pictor" în Butte Montmartre, alăturîndu-se avangardei artistice pariziene. Debutează pe

ecran întîmplător cu faimoasa trupă a lui Jean Durand în seria *Onèsime*, ca actor (cu numele artistic Calino), gagman şi cascador. În continuare va aborda arta scenariului, va lansa western-ul francez (cu Joe Hamman) şi va imprima unor filme *(Sărbătoarea spaniolă)* spiritul novator al avangărzii artistice. Participările lui actoriceşti onorează marile opere ale epocii: *Nopţi marocane*, *Copiii paradisului*, *Frumuseţea diavolului*, *French-Cancan* ş.a. Abordează şi regia cu bune rezultate, dar o abandonează suspectîndu-se de „veleitarism". FLM.: 1919 — *La fête espagnole* (Sărbătoarea spaniolă), r. Germaine Dulac (cu Francis Eve, Jean Toulout); 1921 — *Mathias Sandorff*, r. Henri Fescourt (cu Jean Toulout, Romuald Joubé, Paul Vermoyal); 1923— — *Nène*, r. Jacques des Baroncelli (cu Serge Milowanoff); 1928 — *Monte Cristo*, r. Henri Fescourt (cu Lil Dagover, Bernhard Goetzke); 1930— — *Sous les toits de Paris* (Sub acoperişurile Parisului), r. René Clair (cu Paul Ollivier, Pola Illéry); *L'âge d'or* (Vîrsta de aur), r. Luis Buñuel şi Salvador Dali (cu Lya Lys); 1931 — *Die Dreigroschenoper* / *L'Opéra de quat'sous* (Opera cerşetorilor / Opera de trei parale), r. Georg Wilhelm Pabst (cu Albert Préjean, Odette Florelle); 1932 — *Quatorze Juillet* (14 Iulie), r. René Clair (cu Annabella, Pola Illéry); 1936 — *La grande illusion* (Iluzia cea mare), r. Jean Renoir (cu Jean Gabin, Pierre Fresnay); 1939 — *La règle du jeu* (Regula jocului), r. Jean Renoir (cu Nora Gregor, Roland Toutain); 1944—45 — *Les enfants du Paradis* (Copiii paradisului), r. Marcel Carné (cu Jean-Louis Barrault, Maria Casarés); 1947 — *Le silence est d'or* (Tăcerea e de aur), r. René Clair (cu Maurice Chevalier, François Périer); 1949 — *La beauté du diable* (Frumuseţea diavolului), r. René Clair (cu Gérard Philipe, Michel Simon, Simon Valère); 1955 — *French-Can Can*, r. Jean Renoir (cu Françoise Arnoul, Jean Gabin); 1958 — *Les amants* (Amanţii), r. Louis Malle (cu Jeanne Moreau); 1962 — *Le diable et les dix commandements* (Diavolul şi cele 10 porunci), r. Julien Duvivier (cu Alain Delon, Fernandel, Michel Simon, Louis de Funès, Françoise Arnoul).

MOLANDER, KARIN (pe numele adev. *Karin Edwertz*) (n. 20.05.1890, Mölnbo, Stockholm), actriţă suedeză de teatru şi film. Vedetă a filmului mut. S-a afirmat pe marile scene din patrie graţie feminităţii atrăgătoare, de ingenuă blondă, şi temperamentului dramatic exuberant. Prima apariţie pe ecran: *Metisul*. Angajamentele ulterioare, din *Turnul Roşu* şi *Doamna din Teba*, relevă tonalitatea maliţios-burlescă a unui recitativ vivace şi subtil în caracterizare. Valorile dramatice ale jocului, accentele discrete şi interiorizate ale sensibilităţii ei interpretative sînt admirabil puse în valoare în *Fata de la ferma Stormyr*, *Mica fată a lui Solbakken* şi *Satul de pescari*. Se retrage de pe ecran în 1921, cu o singură revenire (1954).

FLM.: 1914 — *Halvblod* (Metisul), r. Victor Sjöström (cu Gunnar Tolnaes, John Ekman); *Hennes Kungliga Häghet* (Alteţa sa regală), r. Fritz Magnusen; 1916 — *Hämmaren* (Răzbunătorul), r. Mauritz Stiller (cu Richard Lund, Edith Erastoff, John Ekman); *Kärlek och journali stik* (Dragoste şi gazetărie), r. Mauritz Stiller (cu Richard Lund, Stina Berg); 1917 — *Thomas Graals bästa film* (Cel mai bun film al lui Thomas Graal), r. Mauritz Stiller (cu Victor Sjöström, Albin Lavén); 1918 — *Surrogatet* (Surogatul), r. Einar J. Braun; *Thomas Graals basti barn* (Cel mai bun fiu al lui Thomas Graal), r. Mauritz Stiller (cu Victor Sjöström); 1919 — *Synnöve Solbakken* (Mica fată a lui Solbakken), r. John W. Brunius (cu Lars Hanson, Egil Eide, Einar Röd); 1919—20 —

Scanned with OKEN Scanner

Fiskebyn (Satul de pescari), r. Mauritz Stiller (cu Lars Hanson, Egil Eide); *Bomben* (Bomba), r. Ruse Carlsten (cu Gösta Ekman, Wilhelm Bryde); 1920 — *Erotikon*, r. Maurice Stiller (cu Lars Hanson, Tora Teje); 1954 — *Gabrielle*, r. Hasse Ekman (cu Eva Henning, Hasse Ekman).

MONDY, PIERRE (n. 10.02.1925, Neuilly-sur-Seine), actor francez de

Pierre Mondy

teatru şi film. Absolvent al Conservatorului din Paris. Realizează o frumoasă carieră teatrală pe scenele pariziene. Debutează pe ecran în filmul *Întîlnirea din iulie*. Mult timp va susţine doar roluri secundare, între care cele din *Crainquebille*, *Peticarii din Emaus* şi *Folies-Bergère*. Marea sa creaţie este partitura lui Napoleon din *Austerlitz*, dar sensibilitatea stilului său de joc şi predispoziţia realistă a registrului de caracterizare se vor impune în mai toate partiturile (de planul doi) abordate de-a lungul carierei artistice. FLM.: 1949 — *Rendez-vous de juillet* (Întîlnirea din iulie), r. Jacques Becker (cu Brigitte Auber, Daniel Gélin, Nicole Courcel, Maurice Ronet); 1950 — *Sans laisser d'adresse* (Plecat fără adresă), r. Jean-Paul Le Chanois (cu Danièlle Delorme, Bernard Blier); *Souvenirs perdus* (Amintiri pierdute), r. Christian-Jaque (cu Danièle Delorme, Gérard Philipe, Edwige Feuillère); 1952 — *Crainquebille*, r. Ralph Habib (cu Yves Deniaud); 1955 — *Des gens sans importance* (Oameni fără importanţă), r. Henri Verneuil (cu Jean Gabin, Françoise Arnoul); 1956 — *Folies-Bergère*, r. Henry Decoin (cu Jean Marais, Nadia Gray, Jacques Castelot, Yves Robert); 1957 — *Quand la femme s'en mêle* (Cînd se amestecă femeia), r. Yves Allégret (cu Alain Delon, Edwige Feuillère); 1958 — *En légitime défense* (În legitimă apărare), r. André Berthomieu (cu Bernard Blier, Eddie Constantine, Zizi Jeanmarie); *Ni vu . . . ni connu* (Nevăzut, necunoscut), r. Yves Robert (cu Louis de Funès); 1959 — *Austerlitz*, r. Abel Gance (cu Martine Carol, Claudia Cardinale, Jack Palance, Orson Welles, Leslie Caron Rossano Brazzi, Vittorio De Sica, Elvire Popesco, Georges Marchal); 1962 — *Les mystères de Paris* (Misterele Parisului), r. André Hunebelle (cu Jean Marais); 1964 — *Compartiment tueurs* (Compartimentul ucigaşilor), r. Costa-Gavras (cu Yves Montand, Simone Signoret, Jacques Perrin, Jean-Louis Trintignant, Catherine Allégret); 1968 — *Pierre et Paul* (Pierre şi Paul), r. René Allio (cu Bulle Ogier); 1972 — *Les malheurs d'Alfred* (Nenorocirile lui Alfred), r.P. Richard; 1973 — *Mais ou est donc passée la 7-e compagnie* (Unde a dispărut compania a 7-a?), r. Robert Lamoureux; 1975 — *Le telephone rose* (Telefonul roz), r. Edouard Molinaro.

MONROE, MARILYN (pe numele adev. *Norma Jean Baker-Mortenson*)

Marilyn Monroe

(n. 1.06.1926, Los Angeles, California — m. 5.08.1962, Brentwood, California), actriță americană de film. Studii de artă dramatică tîrzii (1956) la „Actors' Studio". A lucrat ca manechin. Debutează pe ecran în 1947. Atracția provocatoare a fizicului armonios, exultînd o senzualitate neprefăcută — atît de „apreciată" în cadrul Star-System-ului american — dar și farmecul natural, acea candoare a feminității ei pure, genuine, imposibil de standardizat, îi vor pregăti acestei frumoase și „sofisticate" blonde a anilor '50 o strălucire divistică fără precedent. În pofida popularității, și a poziției privilegiate deținute la Box-Office, statutul ei interpretativ continuă să rămînă deficitar chiar după aparițiile, de mare succes, din *Fericit în dragoste*, *Jungla de asfalt* și *Totul despre Eva*. M.M. are prilejul să depășească această perioadă de incertitudini profesionale mult mai tîrziu grație unui regizor (Billy Wilder) care, prea puțin impresionat de cota ei divistică, îi va retușa carențele interpretative oferindu-i în filmul *7 ani de căsnicie* o veritabilă probă de autoexigență și afirmare a posibilităților ei dramatice. Evoluțiile ulterioare, din *Stația de autobus* și *Prințul și balerina* vor fi marcate de o evidentă maturizare psihologică a stilului ei de joc. Vitalitatea jocului, desenul tandru și învăluitor al caracterizărilor ca și fascinația datelor fizice îi vor consolida prestigiul divistic într-o manieră unică în istoria filmului. Dispariția prematură o plasează pe M.M. personalitate aproape romanțată, de relief biografic pasionant, tulburător, în domeniul mitologiilor contemporane. A fost singura actriță care a reușit să impună Hollywood-ului dreptul de decizie asupra scenariului, regiei și operatoriei filmelor în care a jucat.

FILM.: 1947 — *Dangerous Years* (Vîrstă periculoasă), r. Arthur Pierson (cu William Halop, Annabel Shaw); 1948 — *Scudda-Hoo !, Scudda-Hay!* r. F. Hugh Herbert (cu Walter Brennan, Natalie Wood); 1950 — *The Asphalt Jungle* (Jungla de asfalt / Cînd orașul doarme), r. John Huston (cu Sam Jaffe, Sterling Hayden); *All About Eve* (Totul despre Eva), r. Joseph L. Mankiewicz (cu Bette Davis); 1952 — *Clash by Night* (Ciocnire în noapte), r. Fritz Lang (cu Barbara Stanwyck, Paul Douglas, Robert Ryan); *Monkey Business* (Afacerea maimuțelor), r. Howard Hawks (cu Cary Grant, Ginger Rogers); 1953 — *Niagara*, r. Henry Hathaway (cu Joseph Cotten); *How To Marry a Millionaire* (Cum să te măriți cu un milionar), r. Jean Negulesco (cu Betty Grable, Laureen Bacall); *Gentlemen Prefer Blondes* (Domnii preferă blondele), r. Howard Hawks (cu Jane Russell); 1954 — *River of no Return* (Rîul fără întoarcere), r. Otto Preminger (cu Robert Mitchum, Rory Calhoun); *Like Show Business* (Parada veseliei), r. Walter Lang (cu Mitzi Gaynor); 1955 — *The Seven Years Itch* (7 ani de căsnicie), r. Billy Wilder (cu Tom Ewell, Carolyn Jones); 1957 — *The Prince and the Show-Girl* (Prințul și balerina), r. Laurence Olivier (cu Laurence Olivier); 1959 — *Some Like It Hot* (Unora le place jazzul), r. Billy Wilder (cu Pat O'Brien, Tony Curtis, Sydney Poitier, Jack Lemmon, George Raft); 1960 — *Let's Make Love* (Lasă-mă să iubesc), r. George Cukor (cu Yves Montand, Gene Kelly, Bing Crosby, Tony Randall); *The Misfits* (Inadaptații), r. John Huston (cu Clark Gable, Montgomery Clift, Eli Wallach).

MONTAND, YVES (pe numele adev. *Ivo Livi*) (n. 13.10.1921, Monsummano Alto, Italia), cîntăreț și actor francez de film. Se produce pe scene de amatori, apoi la Cabaretul „Moulin Rouge" unde, sub îndrumarea lui Edith Piaf, ajunge o figură cunoscută a șansonetei pariziene. Debutează pe ecran în filmul

Galeria nr. 13 — 1941 cu o apariție neconcludentă, actorul fiind prea

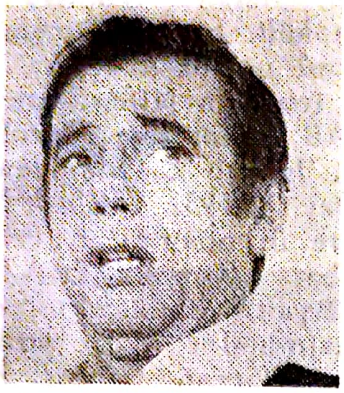

Yves Montand

marcat, în atitudine și gest, de convențiile scenei. După alte angajamente cinematografice nepretențioase se impune ca autentic actor dramatic în *Salariul groazei*. Creațiile ulterioare, din *Eroii sînt obosiți* și *Vrăjitoarele din Salem* (Pr. Karlovy Vary 1957) îl transformă pe Y.M. într-o vedetă a cinematografiei franceze. Invitat la Hollywood, joacă în *Lasă-mă să iubesc* și *Sanctuarul*, fiind atras definitiv în circuitul filmului internațional. Creațiile din *Z* și *Stare de asediu* sînt reprezentative pentru marile sale posibilități interpretative actuale.

FLM.: 1946 — *Etoile sans lumière* (Amin / Steaua fără lumină), r. Marcel Blistène (cu Edith Piaf, Jules Berry); 1950 — *Souvenirs perdus* (Amintiri pierdute), r. Christian-Jaque (cu Edwige Feuillère, Pierre Brasseur); 1953 — *Le salaire de la peur* (Salariul groazei), r. Henri-Georges Clouzot (cu Charles Vanel, Folco Lulli); 1956 — *Les sorcières de Salem* (Vrăjitoarele din Salem), r. Raymond Rouleau (cu Simone Signoret); 1960 — *Let's Make Love* (Lasă-mă să iubesc), r. George Cukor (cu Bing Crosby, Gene Kelly, Marilyn Monroe); *Sanctuary* (Sanctuarul), r. Tony Richardson (cu Bradford Dillman); 1961 — *Do You Like Brahms? (Good-Bye, Again)* (Vă place Brahms?), r. Anatole Litvak (cu Ingrid Bergman, Anthony Perkins); *My Geisha* (Gheișa mea), r. Jack Cardiff (cu Shirley Mac Laine, Edw. G. Robinson); 1964 — *Compartiment tueurs* (Compartimentul ucigașilor), r. Costa-Gavras (cu Simon Signoret, Jean-Louis Trintignant); 1966 — *La guerre est finie* (Războiul s-a sfîrșit), r. Alain Resnais (cu Ingrid Thulin); 1968 — *Z*, r. Costa-Gavras (cu Irène Papas, Jean-Louis Trintignant, Renato Salvatori); *Un soir . . . un train* (Într-o seară . . . un tren), r. André Delvaux (cu Anouk Aimée); 1970 — *Le cercle rouge* (Cercul roșu), r. Jean-Pierre Melville (cu Bourvil, Alain Delon); 1971 — *La folie des grandeurs* (Mania grandorii), r. Gérard Oury (cu Louis de Funès); 1972 — *État de siège* (Stare de asediu), r. Costa-Gavras (cu Renato Salvatori); 1975— — *Le sauvage* (Sălbaticul), r. Jean-Paul Rappeneau (cu Catherine Deneuve); 1976 — *Police Pithon 357* (Colt Pithon 357) (cu Simone Signoret).

MONTGOMERY, ROBERT (pe numele adev. *Henry Montgomery jr.*)

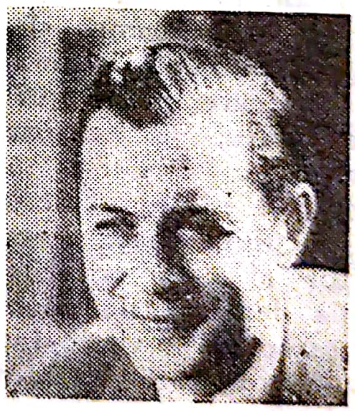

Robert Montgomery

(n. 21.05.1904, Beacon, New York), actor și regizor american de film. Debutează pe scenă de timpuriu sub conducerea lui George Cukor și face o frumoasă carieră teatrală pe Broadway. Prima apariție pe ecran: *Zile de colegiu*. Primul mare succes artistic: *Jim din Piccadilly*, creație care valorifică farmecul și eleganța

stilului său de joc. După ce este vedeta filmului *Prada mortului*, R.M. cunoaște un nou moment de strălucire sub bagheta lui Hitchcock în *Domnul și Doamna Smith*. Din 1946 R.M. abordează și regia de film cu un talent egal aceluia de interpret. Inteligent, cultivat, R.M. se consacră diplomației devenind unul din consilierii personali ai președintelui Dwight Eisenhower.

FLM.: 1926 — *College Days* (Zile de colegiu), r. Richard Thorpe; 1929 — *So This Is the College?* (Așa este colegiul?), r. Sam Wood (cu Elliott Nugent, Phyllis Grane); 1930 — *Inspiration* (Inspirația), r. Clarence Brown (cu Greta Garbo, Lewis Stone); 1931 — *Their Own Desire* (De ce iubim), r. Mason H. Hopper (cu Norma Shearer, Lewis Stone); 1933 — *Night Flight* (Zbor de noapte), r. Clarence Brown (cu Myrna Loy, Clark Gable); 1936 — *Piccadilly Jim*, r. Robert Z. Leonard (cu Madge Evans, Eric Blore); 1937 — *The Last of Mr. Cheyney J.* (Sfîrșitul Doamnei Cheyney J.), r. Richard Boleslawski (cu Joan Crawford, William Powell); 1941 — *Mr. and Mrs Smith* (D-na și Dl. Smith/Conflict conjugal), r. Alfred Hitchcock (cu Carole Lombard, Gene Raymond); 1941 — *Rage in Heaven* (Prada mortului), r. W.S. Van Dyke (cu Ingrid Bergman); *Unfinished Business* (Dorința neîmplinită), r. Gregory La Cava (cu Irene Dunne); 1945 — *They Were Expendable* (Sacrificații), r. John Ford (cu John Wayne, Donna Reed, Jack Holt); 1946 — *The Lady in the Lake* (Doamna în lac), r. Montgomery Robert (cu Audrey Totter, Lloyd Nolan); 1949 — *Once More My Darling* (Încă odată draga mea), r. Montgomery Robert (cu Ann Blyth, Jane Cowl); 1960 — *The Gallant Hours* (Orele curajului), r. Montgomery Robert (cu James Cagney).

MONTIEL, SARA (pe numele adev. *Maria Antoineta Alejandra Vincenta Isidora Abad Fernandez*) (n. 10.03. 1929, Campo de Criptana), cîntăreață și actriță spaniolă de film. La

Sara Montiel

15 ani cîștigă un concurs de fotogenie și debutează pe ecran în filmul *Te vreau pentru mine*. Transferată în Mexic, S.M. înregistrează o suită de succese pe scenă și la TV., grație calităților vocii și a frumuseții ei meridionale. Consacrarea cinematografică și-o datorează apariției din filmul american *Vera Cruz*. În 1957 revine în Spania unde realizează una din creațiile ei cele mai bune în *Ultimul cuplu*. În ciuda popularității cinematografice și a frumuseții, interpreta se afirmă doar în registrul nepretențios al filmului de succes comercial.

FLM.: 1944 — *Te quiero para mi* (Te vreau pentru mine), r. Ladislao Vajda (cu Isobel de Pomés, Antonio Casal); 1947 — *Don Quijote de la Mancha*, r. Rafael Gill (cu Rafael Rivelles, Juan Calvo); 1950 — *El capitan Veneno* (Căpitanul Veneno), r. Luis Marquina (cu F.F. Gomez); 1951 — *El enamorado* (Îndrăgostitul), r. Miguel Zacarias (cu Pedro Infante, Armando Silvestre); 1953 — *Reportaje* (Reportaj), r. Emilio Fernández (cu Maria Felix, Dolores Del Rio, Elena Marques, Pedro Infante); *Yo no creo en los hombres* (Eu nu cred în oameni), r. Juan J. Ortega (cu Roberto Canedo, Emperatriz Carnajal); 1954 — *Vera Cruz*, r. Robert Aldrich (cu Gary Cooper, Burt Lancaster, Cesar Romero, Ernest Borgnine); 1957 — *El último cuplé* (Ultimul cuplu), r. Juan de Orduna

Scanned with OKEN Scanner

(cu Armando Calvo, Julieta Martinez); *Run of the Arrow* (Sensul săgeții), r. Samuel Fuller (cu Rod Steiger, Brian Keith); 1958 — *La Violetera*, r. Luis Carlo Amadori (cu Raf Vallone, Frank Villard); 1960 — *Carmen de Granada* (Carmen de la Ronda), r. Tullio Demichelli (cu Maurice Ronet, Amedeo Nazzari); 1962 — *La reina del chantecler* (Regina cîntecelor), r. Rafael Gil; 1965— — *Samba*, r. Rafael Gil; 1969 — *Tuset Street* (Strada Tuset), r. Luis Marquinal; 1971 — *Variétés*, r. Juan Antonio Bardem.

MOORE, ROGER (n. 14.10.1928, Londra), actor englez de teatru și

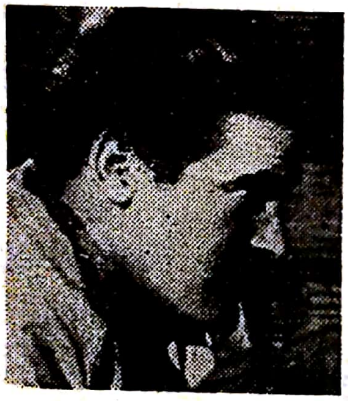

Roger Moore

film. Studiază la „Royal Academy of Dramatic Arts" din Londra. Se afirmă pe scenele din patrie și pe Broadway. Vivacitatea jocului, prestanța naturală și un sens acut al umorului englezesc îl recomandă ecranului în 1952. Aparițiile sale în *Parada stelelor* și *Portul drogului* relevă datele unui actor inteligent, dinamic și expresiv. Se afirmă apoi în *Ultima oară cînd am fost la Paris*, cu o partitură care-i consolidează reputația interpretativă. Popularitatea actorului este amplificată și de angajamentele recente la TV — semnificative pentru biografia junelui prim de odinioară, azi marcat de vîrstă, dar păstrîndu-și încă eleganța, condiția sportivă și zîmbetul fin, malițios.
FLM.: 1952 — *Stars and Stripes* (Staruri și striptese / Parada stelelor), r. Henry Koster (cu Clifton Webb Debora Paget); 1953 — *Pickup in the South Street* (Portul drogului), r. Samuell Fuller (cu Richard Widmark, Jean Peters); 1954 — *Last Time I Saw Paris* (Ultima dată cînd am fost la Paris), r. Richard Brooks (cu Elizabeth Taylor, Donna Reed, Van Johnson); 1955 — *Interrupted Melody* (Melodia întreruptă), r. Curtis Bernhardt (cu Glenn Ford, Eleonor Parker); *The King's Thief* (Hoțul regelui), r. Robert Z. Leonard (cu Ann Blyth, Edward Purdom, David Niven, George Sanders); 1956— — *Diane* (Diana), r. David Miller (cu Lana Turner, Petro Armendariz, Marisa Pavan); 1960 — *Gold of the Seven Saints* (Aurul celor 7 sfinți), r. Gordon Douglas (cu Clint Walker, Arill Wills); 1968 — *Vendetta for the Saint* (Răzbunarea sfîntului), r. Jim O'Connolly (cu Ian Hendrey, Rosemary Dexter); 1970 — *Friendly Persuaders* (Prietenie convingătoare) (cu Tony Curtis); 1974 — *Gold* (Aur), r. Peter Hunt (cu Susannah York); 1976 — *Shout at the Devil* (Invocarea diavolului), r. Peter Hunt (cu Lee Marvin).

MOREAU, JEANNE (n. 23.01. 1928, Paris), actriță franceză de teatru

Ieanne Moreau

și film. Absolventă a Conservatorului din Paris. Joacă pe scenele de la „Comédie-Française" și „T.N.P." (sub conducerea lui Jean Vilar). Debutează pe ecran în *Ultima iubire*

şi continuă să susţină mult timp roluri secundare. Recunoaşterea marilor ei calităţi interpretative survine tîrziu, în *Ascensor pentru eşafod*. La 29 de ani, J.M. era o actriţă matură, al cărei joc, străbătut de fiorul unei sensibilităţi dramatice tulburătoare, o va consacra definitiv printre marile vedete ale filmului francez. Personajele încarnate de ea pe ecran — femei moderne, pasionale ori lucide, care vieţuiesc la graniţa dintre raţionalism şi senzualitate — ca cele din *Noaptea*, *Moderato Cantabile* (Pr. Cannes 1960), *Jules şi Jim* sau *Jurnalul unei cameriste* (Pr. Karlovy Vary 1964) sînt de o complexitate structurală cvasiromanescă.

FLM.: 1948 — *Dernier amour* (Ultima iubire), r. Jean Stelli (cu Annabella, Georges Marchal); 1950 — *Meurtres* (Crime), r. Richard Pottier (cu Fernandel); 1952 — *Il est minuit Dr. Schweitzer* (E miezul nopţii dr. Schweitzer), r. André Haguet (cu Pierre Fresnay); 1953 — *Dortoir des grandes* (Dormitorul fetelor), r. Henri Decoin (cu Jean Marais, Françoise Arnoul, Dany Carrel); 1954 — *Touchez pas au grisbi* (Nu vă atingeţi de parale), r. Jacques Becker (cu Jean Gabin, René Dary, Delia Scala, Denis Clair, Dora Doll); 1956 — *Le salaire du péché* (Salariul păcatului), r. Denys de la Patellière (cu Danielle Darrieux); 1958 — *Les Amants* (Amanţii), r. Louis Malle (cu Alain Cuny, Jean-Marc Bory); 1959 — *Les liaisons dangereuses* (Legături primejdioase, r. Roger Vadim (cu Gérard Philipe, Jean Louis-Trintignant); 1960 — *Moderato Cantabile*, r. Peter Brook (cu Jean-Paul Belmondo); *La notte* (Noaptea), r. Michelangelo Antonioni (cu Marcello Mastroianni, Monica Vitti); 1961 — *Jules et Jim*, r. François Truffaut (cu Oscar Werner); 1962 — *The Trial/Le procès* (Procesul), r. Orson Welles (cu Orson Welles, Anthony Perkins, Madeleine Robinson, Romy Schneider); 1964 — *Le Journal d'une femme de chambre* (Jurnalul unei cameriste), r. Luis Buñuel (cu Michel Piccoli, Daniel Ivernel); 1966 — *Falstaff/Campanadas a media noche/ Chimes ad Midnight* (Falstaff), r. Orson Welles (cu John Gielgud şi Orson Welles); 1967 — *La mariée était en noir* (Mireasa era în negru), r. François Truffaut (cu Claude Rich, Jean-Claude Brialy); 1970 — *Alex au pays des merveilles* (Alex în ţara minunilor), r. Pierre Mazursky); 1971 — *Chère Louise*, r. Philippe de Broca (cu Didi Perego, Yves Robert); 1972— — *Jeanne la Françoise* (Ioana Franţuzoaica), r. Carlos Diegues; 1973 — *Je t'aime* (Te iubesc), r. PierreDuceppe; 1975 — *Souvenirs d'en France* (Amintiri din Franţa), r. André Techine (cu Claude Mann); 1976 — *Lumière* (Lumină), r. Jeanne Moreau (cu Lucia Bosè, Jeanne Moreau); *Mr. Klein* (Dl. Klein), r. Joseph Losey (cu Alain Delon).

MORGAN, MICHÈLE (pe numele adev. *Simone Roussel*) (n. 29.02.1920),

Michèle Morgan

Neuilly sur-Seine), actriţă franceză de teatru şi film. Studii de actorie cu René Simon. Debutează în cinema în 1935. Primul rol de prim plan îl susţine în *Gribouille*, iar prima confirmare a calităţilor de mare interpretă i-o aduce partitura din *Suflete în ceaţă*. Silueta zveltă a actriţei, bereta băieţească care-i acoperă strengăreşte părul lung, ca şi expresivitatea „miraculoasă" a ochilor o plasează pe M.M., după apariţia din

Suflete în ceață, printre marile vedete ale filmului francez din epocă. În timpul războiului activează la Hollywood, dar marile ei succese interpretative aparțin angajamentelor din patrie, unde revine în 1945. După apariția din *Simfonia pastorală* (Pr. Cannes 1946), inteligența ei dramatică și distincția feminină dau strălucire unora dintre cele mai reprezentative creații ale ecranului francez: *Minutul de adevăr*, *Orgolioșii*, *Margareta nopții*, *Marile manevre*, *Oglinda cu două fețe*, ș.a. A deținut primul loc la Box-Office în 1947, 1949, 1951, 1953, 1956.

FLM.: 1935 — *Mademoiselle Mozart* (Domnișoara Mozart), r. Yvan Noé (cu Danielle Darrieux); 1937 — *Gribouille* (Crima Nataliei Roguin), r. Marc Allégret (cu Raimu, Gilbert Gil); 1938 — *Quai des brumes* (Suflete în ceață), r. Marcel Carné (cu Jean Gabin, Pierre Brasseur, Michel Simon, Robert Le Vigan); 1942 — *Joan of Paris* (Ioana din Paris), r. Robert Stevenson (cu Thomas Mitchell, Paul Henreid); 1944 — *Passage to Marseille* (Drumul spre Marsilla), r. Michael Curtiz (cu Claude Rains, Peter Lorre, Humphrey Bogart); 1947 — — *The Fallen Idol* (Idolul prăbușit), r. Carol Reed (cu Jack Hawkins); 1952 — *La minute de verité* (Minutul de adevăr), r. Jean Delannoy (cu Jean Gabin, Walter Chiari, Daniel Gélin); 1955 — *Les grandes manoeuvres* (Marile manevre), r. René Clair (cu Simon Valère, Gérard Philipe Brigitte Bardot, Dany Carrel, Yves Robert); *Marguerite de la nuit* (Margareta noptii), r. Claude Autant-Lara (cu Yves Montand, Jean Debucourt); 1957 — *The Vintage* (Culesul strugurilor), r. Jeffrey Hayden (cu Mel Ferrer); 1958 — *Le miroir a deux faces* (Oglinda cu două fețe), r. André Cayatte (cu Gerard Oury, Bourvil, Sandra Milo); 1960 — *Moderato Cantabile*, r. Peter Brook (cu Jeanne Moreau, Jean-Paul Belmondo); 1962 — — *Landru*, r. Claude Chabrol (cu Danielle Darrieux și Hildegarde Neff); 1967 — *Benjamin ou les mémoires d'un puceau* (Benjamin, sau memoriile unui tînăr cast), r. Michel Déville; 1975 — *Le chat et la souris* (Pisica și șoarecele), r. Claude Lelouch (cu Serge Reggiani).

MOSJOUKINE, IVAN (pe numele adev. Ivan Mosjukin) (n. 26.09.1889,

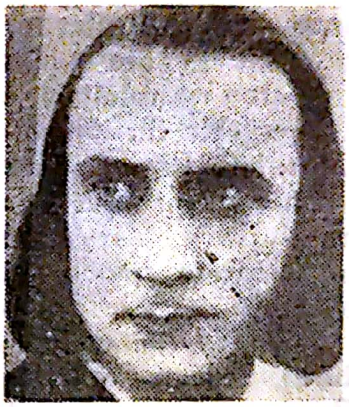

Ivan Mosjoukine

Penza, Rusia — m. 19.01.1939, Paris), actor francez de teatru și film, de origine rusă. Studii de drept și artă dramatică. Joacă pe scenele de amatori, apoi la „Teatrul Imperial" din Petersburg. Debutează pe ecran în 1911. Între 1914—1919 joacă în peste 30 de filme care-i valorificau chipul fotogenic și poza de cuceritor romantic, actorul înregistrînd o popularitate puțin obișnuită în cinematograful rus, aflat la începuturile lui artistice. După 1919 se stabilește în Franța unde se remarcă deopotrivă ca interpret și regizor în *Mai întii, dragostea* și *Copilul carnavalului*. În *Umbre trecătoare*, *Leul mongolilor*, *Michel Strogoff* și *Răposatul Mattia Pascal* jocul lui relevă discreție și umor fin, avînt temperamental și simț al compoziției dramatice. După o strălucitoare trecere pe la Hollywood și prin studiourile germane, I.M. este surprins nefast de apariția filmului sonor și steaua lui apune iremediabil.

FLM.: 1911 — *Kreițerova sonata* (Sonata Kreutzer), r. Piotr Ciardinin; 1914 — *Jizni v smerti* (Viața în

moarte), r. Evgheni Bauer; 1916 — *Pikovaia dama* (Dama de pică), r. Jakov Protazanov; 1919 — *Polikuşka*, r. Aleksandr Sanin; 1921 — *L'enfant, du carnaval* (Copilul carnavalului), r. Ivan Mosjoukine (cu Natalia Lisenko, Charles Vanel); 1922 — *Tempêtes* (Furtuna), r. Robert Boudrioz (cu Natalia Lisenko); 1923 — *Les ombres qui passent* (Uibre trecătoare, r. Alexandre Wolkoff (cu Henry Kreuss, Natalia Lîsenko); 1924 — *Le lion des Mongols* (Leul mongolilor), r. Jean Epstein (cu Natalia Lîsenko, Camile Bardou); *Kean/Desordre et genie* (Kean/Dezordine şi geniu), r. Alexandre Wolkoff; 1925 — *Feu Mathias Pascal* (Răposatul Mattia Pascal), r. Marcel L'Herbier (cu Pierre Batcheff, Michel Simon); 1927 — *Casanova*, r. Alexandre Wolkoff (cu Jugo Jenny, Michel Simon); 1929 — *Manolescu/ Manolesco, roi de voleurs* (Manolescu/Manolescu, regele hoţilor), r. Viktor Tourjanski (cu Brigitte Helm, Dita Parlo); 1931 — *Le sergent X/Das Geheimnis des Fremdenlegionärs* (Sergentul X), r. Vladimir Strijewsky (cu Trudé von Molo, Peter Voss); 1934 — *L'enfant du carnaval* (Copilul carnavalului-remake), r. Alexandre Wolkoff; 1936 — *Nitchevo* (Nimic), r. Jacques de Baroncelli.

MOTOI, GEORGE (n. 22.01.1936, Arman), actor român de teatru şi

George Motoi

film. Studiază la I.A.T.C. Joacă pe scenă la teatrele din Piatra Neamţ şi Bacău, la Teatrul Naţional din Cluj şi la Teatrul Naţional din Bucureşti. Debutează pe ecran cu roluri de mică întindere dramatică. Curînd, datele stilului său de joc-comunicativ, modern, antiretoric — se afirmă în *Serata* şi *Decolarea*. În continuare, supleţea interpretării, inteligenţa şi tactul dramatic al actorului se impun în *Explozia*, *Trecătoarele iubiri* şi *Pe aici nu se trece*.

FLM.: 1962 — *Lupeni'29*, r. Mircea Drăgan (cu Colea Răutu, George Calboreanu, Ştefan Ciubotăraşu, Ilarion Ciobanu); 1963 — *Lumină de iulie*, r. Gheorghe Naghi, (cu George Calboreanu, Grigore Vasiliu-Birlic, Marcel Anghelescu); 1969 — *Tinereţe fără bătrineţe*, r. Elisabeta Bostan (cu Carmen Stănescu, Emanoil Petruţ, Ana Széles); 1970 — *Sentinţa*, r. Ferenc Kósa (cu Ferenc Bessenyei, János Koltay, Radu Nicolae); 1971 — *Decolarea*, r. Timotei Ursu (cu Liviu Ciulei, Emil Hossu, Monica Ghiuţă); *Serata*, r. Malvina Urşianu (cu György Kovács, Cornel Coman, Alexandru Drăgan); 1973 — *Întoarcerea lui Magellan*, r. Cristiana Nicolae (cu Radu Beligan, Mihaela Marinescu, Vladimir Găitan); 1975 — *Pe aici nu se trece*, r. Doru Năstase (cu Cornel Coman, Mihai Mereuţă); *Hyperion*, r. Mircea Veroiu (cu Adela Mărculescu, Mircea Anghelescu, Emerich Schäffer); 1976 — *Instanţa amînă pronunţarea*, r. Dinu Cocea (cu Ion Caramitru, Radu Beligan, Colea Răutu).

MUNI, PAUL (pe numele adev. *Frederich Meyer Weisenfreund*) (n. 22.09.1895, Lvov, Rusia — m. 26.08. 1967, Santa Barbara, California), actor american de teatru şi film. Joacă pe scena teatrului de limbă idiş din New York unde, în numai 4 ani, realizează peste 400 de roluri care îl vor impune cu autoritate în viaţa artistică americană. Debutează pe ecran în *Curajosul*. Se remarcă curînd printre protagoniştii filmului de aventuri. Apariţia lui din *Scarface* şi *Sînt un evadat* denotă vervă interpretativă şi un sens acut al trăirii dramatice. Actor deosebit de înzes-

Scanned with OKEN Scanner

trat pentru compoziția de caracter P.M. va aborda și filmul monografic,

Paul Muni

dînd viață unor personaje celebre în *Povestea lui Louis Pasteur* (Oscar 1936), *Viața lui Emile Zola* ș.a. Se retrage de pe ecran în 1960 aureolat cu un premiu de interpretare obținut la Mar del Plata pentru partitura din *Ultimul furios*.

FLM.: 1929 — *The Valiant* (Curajosul), r. William K. Howard, cu Marguerite Churchill, Johnny Mack Brown); 1932 — *Scarface*, r. Howard Hawks (cu George Raft, Boris Karloff); *I'm a Fugitive from Chain Gang* (Sînt un evadat), r. Mervyn Le Roy (cu Glenda Farrell, Helen Winson); 1935 — *Bordertown* (Orașul patimilor), r. Archie Mayo (cu Bette Davis, Margaret Lindsay); 1937 — *The Good Earth* (Ogorul), r. Sidney Franklin (cu Luise Rainer, Walter Connolly); *The Life of Emile Zola* (Viața lui Emil Zola), r. William Dieterle (cu Luis Calhern, Gale Sondergaard, Donald Crisp); 1939 — *Juarez*, r. William Dieterle (cu Bette Davis, Brian Aherne); 1940 — *Hudson's Bay*, r. Irving Pichel (cu Gene Tierney și Laird Cregar); 1945 — *Counter-Attack* (Contraatac), r. Zoltan Korda (cu Marguerite Chapman, Larry Parks); 1946 — *Angell on My Shoulder* (Îngerul pe umărul meu), r. Archie Mayo (cu Anne Baxter, Claude Rains); 1952 — *Imbarco a mezzanotte* (Îmbarcarea la miezul nopții), r. Joseph Losey (cu Luisa Rossi, Vittorio Manunta); 1960 — *The Last Angry Man* (Ultimul furios), r. Daniel Mann (cu David Wayne, Betsy Palmer).

Scanned with OKEN Scanner

N

NAZIMOVA, ALLA (n. 1879, Ialta — m. 13.07.1945, Los Angeles, Cali-

Alla Nazimova

fornia), actriță americană de teatru și film, de origine rusă. Studiază la Academia de artă dramatică din Moscova. Joacă pe scenele din patrie și străinătate repurtînd răsunătoare succese interpretative. Debutează pe ecran în 1916. În continuare realizează creațiile prestigioase, de răscolitoare forță tragică, din *Revelație*, *Ochi pentru ochi* și *Lanterna roșie*. Apreciate global, creațiile lui A.N. s-au impus în epocă prin tenta lor patetică, caracteristică tragedienelor de excepție. Chipul exotic, sensibilitatea romantică a trăirii artistice ca și distincția feminității, aci suavă, lirică, aci impetuoasă, năvalnică, i-au permis să întruchipeze, deopotrivă, pe scenă ca și pe ecran, tipul de femeie fatală ori de eroină romantică.
FLM.: 1916 — *War Brides* (Miresele războiului), r. Herbert Brenon (cu Charles Bryant, Richard Barthelmess); 1918 — *The Revelation* (Revelația), r. George D. Baker (cu Charles Bryant); 1919 — *The Red Lantern* (Lanterna roșie), r. Albert Capellani; 1921 — *La Camille* (Dama cu camelii), r. Ray C. Smallwood (cu Rudolf Valentino); 1922 — *A Doll's House* (Casa păpușilor), r. Charles Bryant (cu Alan Hale, Nigel De Brulier); *Salomé* (Salomeea), r. Charles Bryant (cu Mitchell Lewis, Nigel De Brulier); 1924 — *Madona of the Street* (Madona străzii), r. Edwin Carewe (cu Milton Sills); 1925 — *My Son* (Fiul meu), r. Edwin Carewe (cu Jack Pickford, Clara Bow); 1938 — — *Zaza*, r. George Cukor (cu Claudette Colbert, Herbert Marshall); 1940 — *Escape* (Evadarea), r. Mervyn Le Roy (cu Norma Shearer, Robert Taylor, Conrad Veidt); 1941 — *Blood and Sand* (Sînge și nisip), r. Rouben Mamoulian (cu Tyrone Power, Linda Darnell, Rita Hayworth); 1944 — *The Bridge of San Luis Rey* (Podul din San Luis Rey), r. Rowland Lee (cu Francis Lederer, Akim Tamiroff); *Since You Went Away* (De cînd ai plecat), r. John Cromwell (cu Jennifer Jones, Shirley Temple, Lionel Barrymore, Agnes Moorehead, Joseph Cotten, Claudette Colbert).

NAZZARI, AMEDEO (pe numele adev. *Salvatore Amedeo Buffa*) (n. 10.12.1907, Cagliari), actor italian de teatru și film. Studii politehnice. Joacă în teatrul dialectal și apoi se

impune pe marile scene italiene grație talentului dramatic exprimat

Amedeo Nazzari

cu dezinvoltură și versatilitate. Debutează în cinema în 1935. În continuare realizează o galerie tipologică pregnantă în *Noaptea nebunilor*, *Ospățul nebunilor* și *Maria Malibran*. Ca june prim ori creator de compoziții arta lui A.N. va parcurge un larg registru expresiv articulat în jurul cîtorva opere de frunte ale cinematografiei italiene: *Banditul*, *Anna Zaccheo*, *Proces în zori*, *Nopțile Cabiriei*.
FLM.: 1935 — *Ginevra degli Almieri* (Dragostea învinge moartea), r. Guido Brignone (cu Elsa Merlini, Ugo Ceseri); 1938 — *Il Conte di Bréchard* (Contele de Bréchard), r. Mario Bonnard (cu Luisa Ferida, Ugo Ceseri); 1940 — *Caravaggio il pittore maledetto* (Contract cu diavolul/Caravaggio), r. Goffredo Alessandrini (cu Clara Calamaï); 1941 — *La cena delle beffe* (Ospățul nebunilor), r. Alessandro Blasetti (cu Clara Calamaï, Valentina Cortese); 1943 — *Maria Malibran*, r. Guido Brignone (cu Maria Cebotari, Rossano Brazzi); 1945 — *I dieci comandamenti* (Cele 10 porunci), r. Giorgio W. Chili (cu Massimo Girotti, Mariella Lotti); 1950 — *Il lupo della Sila* (Lupul din Sila), r. Duilio Coletti (cu Vittorio Gassman, Silvana Mangano); 1951 — *Il tradimento* (Trădarea), r. Riccardo Freda (cu Vittorio Gassman); *Ultimo incontro* (Ultima întîlnire), r. Gianni Franciolini (cu Alida Valli, Jean-Pierre Aumont); 1953 — *Un marito per Anna Zaccheo* (Anna Zaccheo), r. Giuseppe De Santis (cu Massimo Girotti, Silvana Pampanini); 1955 — *Proibito* (Interzis), r. Mario Monicelli (cu Lea Massari, Mel Ferrer); 1957 — *Le notti di Cabiria* (Nopțile Cabiriei), r. Federico Fellini (cu Giulietta Masina, François Périer); 1958— — *La Maja desnuda*, r. Henry Koster (cu Ava Gardner, Anthony Francciosa); 1959 — *Carmen de Granada* (Carmen de la Ronda), r. Tullio Demichelli (cu Sara Montiel); 1961— — *Antines, l'amante della citta sepolta* (Atlantida), r. S. Masini și Edgar G. Ulmer (cu Gian Maria Volonté, Haya Harareet, Jean-Louis Trintignant); 1963 — *Frenezia dell'estate* (Frenezie de vară), r. Luigi Zampa; 1968 — *Columna/La Colonne*, r. Mircea Drăgan (cu Amza Pellea, Ilarion Ciobanu); 1969 — *Le clan des siciliens* (Clanul sicilienilor), r. Henri Verneuil (cu Jean Gabin, Alain Delon); 1972— — *The Valacchi Papers/Cosa Nostra*, r. Terence Young (cu Charles Bronson, Lino Ventura).

NEGRI, POLA (pe numele adev. *Barbara Appolonia Chaloupec*) (n.

Pola Negri

3.01.1897, Bromberg, Poznan), actriță americană de teatru și film, de origine poloneză. Studiază în copilărie baletul. Cursuri de artă dramatică. Joacă pe scenele teatrelor „Maly" și „Wielky" din Varșovia. Debutează cu mare succes pe ecran în 1914. Transferată la Berlin, *P.N.* realizează

o suită de creații de prestigiu în repertoriul filmului de costume. Solicitată de Hollywood, *P.N.* își va desăvîrși reputația de „regină a ecranului" (critica) cu rolurile din *Frumoasa doamnă*, *Paradis interzis*, *Acuzata* („Money Making Stars" între 1923—1928). Rivalizează în epocă cu celebra vampă americană Theda Bara. La apariția filmului sonor, *P.N.* relevă pertinențe calități de caracterizare în *Mazurka* și *Doamna Bovary*.

FLM.: 1914 — *Niewolnica Zmyslow* (Dragoste și pasiune / Prizoniera senzurilor), r. Jan Pawlowski (cu Wojciech Brydzinski); 1915 — *Bestia*, r. Aleksander Hertz (cu Witold Kuncewicz); 1918 — *Die Augen der Mumie Ma* (Ochii mumiei Ma), r. Ernst Lubitsch (cu Emil Jannings, Harry Liedtke); 1920 — *Sumurun*, r. Ernst Lubitsch (cu Paul Wegener, Ernst Lubitsch); *Vendetta*, r. Georg Jacoby (cu Harry Liedtke); 1923 — *The Spanish Dancer* (Dansatoarea spaniolă), r. Herbert Brenon (cu Antonio Moreno, Wallace Beery); 1924 — *Shadows of Paris* (În umbra Parisului), r. Herbert Brenon (cu Charles De Rochefort, Adolphe Menjou); *Forbidden Paradise* (Paradis interzis/Țarina), r. Ernst Lubitsch (cu Adolphe Menjou, Rod La Roque); 1925 — *East of Suez* (La Est de Suez), r. Raoul Walsh (cu Edmund Löve, Noah Beery sr.); 1927 — *Woman on Trial* (Acuzata), r. Mauritz Stiller (cu Einar Hansen, Lido Manetti); 1930 — *Die Strasse der Verlorenen Seelen/The Woman He Scorned/ The Way of Lost Souls* (Drumul sufletelor pierdute), r. Paul Czinner (cu Hans Rehmann); 1934 — *Fanatisme* (Fanatism), r. Gaston Ravel (cu Jean Yonnel, Pierre Richard-Willm, Andrée La Fayette); 1937 — *Madame Bovary*, r. Gerhard Lamprecht (cu Ferdinand Marian); 1943 — *Hi Diddle Diddle*, r. Andrew L. Stone (cu Adolphe Menjou, Martha Scott).

NEWMAN, PAUL (n. 26.01.1925, Cleveland, Ohio), actor american de teatru și film. Cursuri de actorie la „Yale School of Drama". Studii de

Paul Newman

perfecționare la „Actors' Studio" cu Elia Kazan. Joacă pe scenele „Music Box", „New York", „Ethel Barrymore Th.", „Martin Beck Th." ș.a. relevînd un talent dramatic puternic (tușat de o sensibilitate vibrantă), susținut de armonioase date fizice. Debutează pe ecran în filmul *Potirul de argint*. Cu partitura lui Rocky Graziano din filmul *Cineva acolo sus mă iubește*, *P.N.* face dovada unor extraordinare aptitudini dramatice etalate subtil, imprevizibil, deconcertant. Cu aparițiile ulterioare, *P.N.* se impune autoritar grație recitativului original, tonalității lui moderne, predispuse desenului psihologic nuanțat, patetic, tulburător, ca și fotogeniei particulare a chipului expresiv fin, interiorizat. Creațiile din *Lungă vară fierbinte* (Pr. Cannes 1958), *Pisica pe acoperișul fierbinte* și *Dulcea pasăre a tinereții*, sînt probe ale unui temperament dramatic excepțional afirmat, care-l plasează pe actor în prim-planul artei interpretative internaționale.

FLM.: 1954 — *The Silver Chalice* (Potirul de argint), r. Victor Saville (cu Virginia Mayo, Pier Angeli); 1956 — *Somebody Up There Likes Me* (Cineva acolo sus mă iubește), r. Robert Wise; *The Rack* (Grătarul/ Supliciul), r. Arnold Laven (cu Walter Pidgeon, Lee Marvin); 1958 — *The Long Hot Summer* (Lungă vară fierbinte), r. Martin Ritt (cu Orson Welles, Joane Woodward, Anthony

Franciosa); *The Cat on a Hot Tin Roof* (Pisica pe acoperișul fierbinte), r. Richard Brooks (cu Ives Burl, Elizabeth Taylor); 1959 — *The Young Philadelphians* (Secretele din Philadelphia), r. Vincent Sherman (cu Barbara Rush, Alexis Smith); 1960 — *From The Terrace* (De pe terasă), r. Marc Robson (cu Myrna Loy, Joane Woodward); 1962 — *Hemingway's Adventures of a Young Man* (Aventurile unui tînăr), r. Martin Ritt (cu Eli Wallach, Diane Baker, Corinne Calvet); *Sweet Bird of Youth* (Dulcea pasăre a tinereții), r. Richard Brooks (cu Katarine Page); 1965 — *The Outrage* (Injuria), r. Martin Ritt (cu Edward G. Robinson, Laurence Harvey); *Lady L.* (Doamna L.), r. Peter Ustinov (cu Sophia Loren, David Niven); 1966 — *Torn Courtain* (Cortina sfîșiată), r. Alfred Hitchcock (cu Julie Andrews, Lila Kedrova); 1969 — *Butch Cassidy and the Sundance Kid*, r. George Roy Hill (cu Katharine Ross); 1971 — *The Life and Time of Judge Roy Bean* (Viața și epoca judecătorului Roy Bean), r. John Huston (cu Ava Gardner, Tony Perkins); 1973 — *The Sting* (Cacialmaua), r. George Roy Hill (cu Robert Redford); 1975 — *The Drowing Pool* (Pînza de paianjen), r. Stuart Rosenberg (cu Joane Woodward); 1976 — *Buffalo Bill and the Indians* (Buffalo Bill și indienii), r. Robert Altman (cu Burt Lancaster).

NICOLAESCU, SERGIU (n. 13.04.1930, Tîrgu Jiu), regizor și actor român de film. Studii politehnice (inginer). Unul dintre cei mai personali și dotați artiști ai ecranului românesc (scenarist, operator și regizor). Debutează ca actor în *Dacii*. Înalt și atrăgător, cu profilul bărbătesc, aspru, dar îmblînzit de sinceritatea surîsului, *S.N.* s-a relevat ca interpret grație temperamentului dramatic spontan și comunicativ. Aparițiile lui din *Mihai Viteazul*, *Cu mîinile curate* și *Felix și Otilia* intuiesc coarda unei impulsivități dramatice în care talentul nativ se întîlnește cu eleganța masculină, după cum cele din *Lupul mărilor*,

Sergiu Nicolaescu

Răzbunarea, *Un comisar acuză* și *Zile fierbinți* demonstrează predispoziția actorului pentru roluri puternice, incisive, deși nelipsite de oarecare poză „divistică".

FLM.: 1970 — *Mihai Viteazul*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Olga Tudorache, Irina Gărdescu, Maria-Clara Sebök); 1971 — *Atunci i-am condamnat pe toți la moarte*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Cristian Sofron, Ion Besoiu); 1972 — *Cu mîinile curate*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Ilarion Ciobanu, Gheorghe Dinică, Ștefan Mihăilescu-Brăila); *Felix și Otilia*, r. Iulian Mihu (cu Julieta Szönyi, Leni Dacian); 1973 — *Dragostea începe vineri*, r. Virgil Calotescu (cu Toma Caragiu, Adina Popescu, Vasilica Tastaman); 1974 — *Pistruiatul*, r. Francisc Munteanu (serial TV) (cu Margareta Pogonat, Ion Dichiseanu, Peter Paulhoffer); *Un comisar acuză*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Ion Besoiu, Emmerich Schäffer); 1975 — *Zile fierbinți*, r. S. Nicolaescu (cu Marga Barbu, Colea Răutu).

NIELSEN ASTA (n. 11.09. 1883, Copenhaga — m. 06.1972, Copenhaga), actriță daneză de teatru și film. Cursuri de actorie la „Kongelige Teatern" din Copenhaga. Grație marilor creații realizate pe scenă, *A.N.* cucerește o faimă internațională. Debutează pe ecran în *Abisul*. În cele peste 30 de filme turnate sub

conducerea regizorului Urban Gad, între 1910—1914, actriţa dezvăluie

Asta Nielsen

amplitudinea unor posibilităţi de expresie fără egal în epoca cinematografului mut. Aparițiile ei din *Sînge de ţigan*, *Dansul macabru*, *D-ra Julia* ş.a. evocă astăzi predispoziţiile unui talent captivant (deşi vetust) prin complexitatea formelor lui de manifestare pantomimică. Cu partiturile din *Uliţa durerii* şi *Tragedia unei femei decăzute*, A.N. oferea contemporanilor imaginea unui patetism dramatic vibrant şi tulburător, care i-a atras porecla de „Eleonora Duse a ecranului". A fost una dintre primele „vampe" ale cinematografului. FLM.: 1910 — *Afgrunden* (Abisul), r. Urban Gad (cu Paul Reumert, Robert Dinessen); 1912 — *Der Totentantz* (Dansul macabru), r. Urban Gad (cu Ernst Weidemann); 1914 — *Die Weisse Rosen/Elena Fontani* (Trandafirii albi), r. Urban Gad (cu Walter Stengel, Max Landa); 1920 — *Hamlet*, r. Sven Gade şi Heinz Schall (cu Lilly Jacobson); *Kurfüstendamm* (Ordin cavaleresc), r. Richard Oswald (cu Conrad Veidt); *Die Spielerin* (Actriţa), r. Richard Oswald (cu Theodore Loos); 1921 — *Fräulein Julie* (Domnişoara Julia), r. Leopold Jessner (cu Wilhelm Dieterle, Felix Basch); 1922 — *Vanina Vanini*, r. Arthur von Gerlach (cu Paul Wegener, Paul Hartmann); *Die Tänzerin Navarro* (Dansatoarea Navarro), r. Ludwig Wolf (cu Adela Sandrock, Alexander Granach); 1923 — *INRI*, r. Robert Wiene (cu Grigori Chmara, Henny Porten); 1924 — *Hedda Gabler*, r. Franz Eckstein (cu Albert Steinrück); 1925 — *Die freudlose Gasse* (Uliţa durerii), r. Georg Wilhelm Pabst (cu Greta Garbo, Werner Krauss); 1927 — *Dirnentragödie* (Tragedia unei femei decăzute), r. Bruno Rahn (cu Hilde Jennings, Oskar Homolka); 1932 — *Unmögliche Liebe/Vera Holgk und ihre Töchter* (Dragostea imposibilă), r. Erich Waschneck (cu Heinz Rühmann, Ery Bos).

NIVEN, DAVID (n. 1.03.1909, Kirriemuir), actor englez de teatru

David Niven

şi film. Cursuri particulare de artă dramatică. Debutează pe ecran în 1935. Se afirmă cu creaţia din *La răscruce de vînturi* şi se consacră abia după război, graţie aparițiilor din *Căsătorie ideală*, *Un sărut pentru Carliss* şi *Hoţul regelui*. Distincţia masculină, eleganţa gestului dramatic ca şi ironia fină, spiritualizată a replicii îl alătură marilor cuceritori ai ecranului John Barrymore, Ronald Colman, William Powell ş.a. Creaţiile sale excelează prin recitativul sofisticat, predispus gestului agreabil, replicii rafinate, maliţioase. Diversitatea rolurilor din *Ocolul pămîntului în 80 de zile*, *Bonjour tristeţe*, *Mese separate* (Oscar 1958) ş.a. relevă facultatea unei imaginaţii artistice bogate şi a unei sigure intuiţii comico-dramatice.

FLM.: 1935 — *Without Regret* (Fără regret), r. Harold Young (cu Elissa Landi, Paul Cavanagh); 1937 — *The Prisoner of Zenda* (Prizonierul din Zenda), r. John Cromwell (cu Ronald Colman, Madeleine Carroll); 1939 — *Wuthering Heights* (La răscruce de vînturi), r. William Wyler (cu Donald Crisp, Laurence Olivier); 1940 — *Raffles*, r. Sam Wood; 1946 — *The Perfect Marriage* (Căsătorie ideală), r. Lewis Allen (cu Loretta Young Eddie Albert); 1949 — *A Kiss in the Dark* (O sărutare în întuneric), r. Delmer Daves; 1951 — *Soldiers Three* (Trei soldaţi), r. Tay Garnett (cu Stewart Granger, Walter Pidgeon, Robert Newton); 1955 — *The King's Thief* (Hoţul regelui), r. Robert Z. Leonard (cu Roger Moore, George Sanders); 1956 — *Around the World in Eighty Days* (Ocolul pămîntului în 80 de zile), r. Michael Anderson (cu Robert Newton, Mario Moreno-Cantinflas, Sir Cedric Hardwicke, Shirley Mac Laine); 1957 — *The Little Hut* (Micuţa cabană), r. Mark Robson (cu Ava Gardner, Stewart Granger, Walter Chiari); *My Man Godfrey* (Bărbatul meu Godfrey) r. Henry Koster June Allyson); 1958 — *Bonjour Tristesse* (Bună ziua tristeţe), r. Otto Preminger (cu Juliette Gréco, Déborah Kerr); *Separate Tables* (Mese separate), r. Delbert Mann (cu Deborah Kerr, Rita Hayworth); 1960 — *The Grass Is Greener* (Iarba a înverzit), r. Stanley Donen (cu Cary Grant, Robert Mitchum, Peter Sellers); 1964 — *The Pink Panther* (Pantera trandafirie), r. B. Edwards (cu Capucine, Peter Sellers); 1967 — *Casino Royale* (Cazino „Royal"), r. John Huston, Ken Hughes, Val Guest, Robert Parrish, J.Mc Grath (cu Charles Boyer, John Huston, Ursula Andress, Jean-Paul Belmondo); 1968 — *Le cerveau* (Creierul), r. Gérard Oury (cu Eli Wallach, Jean-Paul Belmondo, Silvia Monzi, Bourvil); 1972— — *King, Queen, Knave* (Rigă, damă, valet), r. Jerzy Skolimovski (cu Gina Lollobrigida); 1976 — *Murderby Death* (Omucidere), r. Robert Moore (cu Maggie Smith).

NOËL-NOËL (pe numele adev. *Lucien Noël*) (n. 9.08.1897, Paris), cîntăreţ, regizor şi actor francez de teatru şi film. Lucrează un timp ca desenator la ziarele *Canard enchaîné*, *Populaire* şi *L'Humanité*. Apariţiile sale pe scenele cabaretelor din Montmartre îi conferă, apoi, aura unei vedete a music-hall-ului francez. Debutează pe ecran în 1932. Devine cunoscut graţie rolurilor susţinute în ciclul comediografic de s.m. intitulat *Adémaï . . .*, unde, ca şi în *Mistrigri*, *O dată în viaţă* şi *Familia Duraton*, *N.N.* etalează resursele unui recitativ tuşat de nota agreabilă a comicului său de obîrşie populară. Un deosebit succes i-l rezervă colaborarea cu formaţia „Petits chanteurs a la Croix de Bois" în *Colivia cu privighetori* şi *Tatăl liniştit* — unde se impune ca actor de proză discret, sobru, eminamente dramatic.

FLM.: 1932 — *Monsieur Albert* (Dl. Albert), r. Karel Anton (cu Edwige Feuillère); *Mistigri*, r. Harry Lachman (cu Madeleine Renaud, Jean Debucourt); 1934 — *Une fois dans la vie* (O dată în viaţă), r. Max De Van Corbeil (cu Renée Saint-Cyr, Robert Darène, Mady Berry); 1936 — *Moutonnet* (cu Michel Simon, Paul Azaïs, Suzy Prim); 1939 — *La famille Duraton* (Familia Duraton), r. Christian Stengel (cu Jules Berry, Julien Carette); 1942 — *La femme que j'ai le plus aimée* (Cea mai iubită femeie), r. Robert Vernay (cu Jean Tissier); 1943 — *La cage aux rossignol* (Colivia cu privighetori), r. Jean Dréville (cu René Génia); 1946 — *Le père tranquille* (Tatăl liniştit), r. René Clément (cu Nadina Alari, Jean Varas); 1949— — *Retour à la vie* (Întoarcerea la viaţă), r. André Cayatte, Georges Lampin, Henri-Georges Clouzot, Jean Dréville (cu Bernard Blier, François Périer, Louis Jouvet); 1951 — *Les sept péchés capitaux* (Cele şapte păcate capitale), r. Jean Dréville (cu

Jacqueline Plessis, Jean Solar); 1955 — *Les carnets du Major Thompson* (Carnetele Maiorului Thompson), r. Preston Sturges (cu Martine Carol, Jack Buchanan); 1956 — *Les truandes* (Cerşetorii), r. Carlo-Rim (cu Jean Richard, Eddie Constantine); 1958 — *Le septième ciel* (Al şaptelea cer), r. Raymond Bernard (cu Danielle Darrieux, Alberto Sordi).

NOLL, KAREL (n. 4.11.1880, Havlicuv Brod — m. 29.02.1928, Praga), actor cehoslovac de teatru şi film. Se remarcă în viaţa teatrală pragheză ca actor, director de scenă şi pedagog. Dotat cu un talent robust, predispus registrului de caracterizare realistă, K.N. s-a afirmat în cinema odată cu debutul din *Gluga roşie*. Gama diversificată a tipologiei întrupate de K.N. pe ecran s-a impus prin simţul autenticităţii comico-dramatice a portretizărilor. Culminaţia carierei sale artistice o constituie creaţia personajului Švejk — conturat cu o desăvîrşită cunoaştere a omului din popor — în filmele *Bravul soldat Švejk*, *Švejk pe front* ş.a.

FLM.: 1920 — *Cervená karkulka* (Gluga roşie), r. Svatopluk Inneman (cu Zdenka Kavková); *Plameny života* (Flăcările vieţii), r. Václav Binovec (cu Suzanne Marville, Jiři Sedlaček); 1921 — *Černi myslivci* (Vînătorii negri), r. Václav Binovec (cu Suzanne Marville); *Děti osudu* (Copiii destinului), r. Josef Rovenský (cu Laura Želenská); *Kříž u potoka* (Cruce pe rîu), r. Jan S. Kolar (cu Přemyal Pražský, Theodor Pištěk); *Zeleny automobil* (Automobilul verde), r. Svatopluk Inneman (cu Zdenka Kavková); 1922 — *Komptoiristka* (Casiera), r. Svatopluk Inneman (cu Zdenka Kavková, Theodor Pištěk) *Prodaná nevěsta* (Mireasa vîndută), r. Oldřich Kminek (cu Laura Želenská, František Smolik); 1925 — *Lucerna* (Lanterna), r. Karel Lamač (cu Anna Sedláčhová, Anny Ondrákova); 1926 — *Dobrý voják Švejk* (Bravul soldat Švejk), r. Karel Lamač (cu Theodor Pištěk, Krel Lamač); *Švejk na fronte* (Švejk pe front), r. Karel Lamač (cu Josef Rovenský, Karel Lamač); *Švejk v ruském zajeti* (Švejk prizonier la ruşi), r. Svatopluk Inneman (cu Theodor Pištěk, Zdenka Kavková); 1927 — *Přemysl pražssky* (Batalionul), r. Karel Lamač (cu Karel Hašler); 1928 — *Švejk v civilu* (Švejk civil), r. Gustav Machaty (cu Josef Rovensky, Renato Renée).

NORMAND, MABEL (n. 10.11. 1894, Slaten Island, New York, Harbor — m. 24.02.1930, Monrovia, California), actriţă americană de film. A fost considerată cea mai frumoasă „fluffy-ruffles girl" (manechin) din New York. Graţie calităţilor sportive M.N. se afirmă pe ecran, din 1910, într-o serie de „bathing pictures" (filme nautice). Abordează apoi filmul de comedie ajungînd o vedetă de primă strălucire la „Keystone". Ca parteneră favorită a lui Chaplin, M.N. manifestă o vervă comică îndrăcită, plină de fantezie şi imaginaţie artistică. Particularităţile ei de ingenuă comică au fost utilizate cu maximă eficacitate în filmele *Model pentru Venus* şi *Molly O'*. A abordat, cu deosebite rezultate artistice, regia de film.

Mabel Normand

FLM.: 1911 — *The Subdoing of Mrs. Nag* (Fapta Doamnei Nag) (cu Flora Finch, John Bunny); 1912 — *The Eternal Mother* (Eterna mamă), r. David Wark Griffith (cu Edwing

August, Blanche Sweet); 1914 — *Mabel's Strange Predicament* (Situaţia ciudată a lui Mabel), r. Mack Sennett şi Henry Lehrman (cu Chaplin); *Caught in Cabaret* (Charlot chelner), r. Mabel Normand şi Charles S. Chaplin (cu Chaplin); *The Fatal Mallet* (Maiul fatal), r. Mack Sennett şi Charles S. Chaplin (cu Chaplin); *Her Friend the Bandit* (Prietenul ei banditul), r. Charles S. Chaplin şi Mabel Normand (cu Chaplin); *Mabel's Busy Day* (Charlot şi cîrnaţii), r. Charles S. Chaplin şi Mabel Normand (cu Chaplin); *Mabel's Married Life* (Căsătoria lui Mabel), r. Charles S. Chaplin şi Mabel Normand (cu Chaplin); *Gentlemen or Nerve* (Eleganţă sau insolenţă), r. Charles S. Chaplin (cu Chaplin); *Tillie's Punctured Romance* (Romanul croitoresei T.), r. Mack Sennett şi Charles S. Chaplin (cu Charley Chase); 1915 — *A Misplaced Foot* (Pas greşit), r. Mack Sennett (cu Fatty); 1916 — *Mickey*, r. Mack Sennett (cu Jack Mulhall, Albert Hackett); *Fatty and Mabel Adrift* (Fatty şi Mabel în voia valurilor), r. Roscoe Arbuckle (cu Fatty); 1918 — *The Venus Model* (Model pentru Venus), r. Clarance G. Badger (cu Rod La Roque); 1920 — *The Slim Princess* (Prinţesa sveltă), r. Victor Schertzinger (cu Tully Marshall); 1921 — *Molly O'*, r. F. Richard Jones (cu Jack Mulhall); 1923 — *Suzanna*, r. F. Richard Jones; 1926 — — *The Nickel Hopper* (Puricele de nichel), r. Hal Roach; 1928 — *Tillie's Punctured Romance* (Romanul croitoresei Tillie), r. Edward Sutherland (cu Chaplin, Chester Conklin, W.C. Fields).

NOVAK, KIM (pe numele adev. *Marilyn Novak*) (n. 13.02.1933, Chicago, Illinois), actriţă americană de film. Joacă pe scenă (de timpuriu) la radio şi TV, dar cu rezultate modeste. Lucrează un timp ca manechin. Prima apariţie în cinema: *Lovitură mortală*. Aici, ca şi în filmul următor, *Phffft . . . !*, *K.N.* este prezentată ca desăvîrşită întrupare a feminităţii

Kim Novak

blonde şi cuceritoare. Creaţiile ei din *Picnic* şi *Omul cu braţul de aur* îi consacră definitiv prestigiul divistic de *„glamour girl"*. Fotogenia chipului, flou-ul fosforescent al părului blond ca şi silueta armonioasă îi permit să dea viaţă, cu o deosebită veracitate, portretului celebrei actriţe *Jeanne Eagels* din filmul omonim. Obţine frumoase realizări în filmul de suspens *Ameţeala*, în comedia muzicală *Pal Joey* şi în drama realist-psihologică *La miezul nopţii*. *N.K.* se va impune în continuare graţie pertinenţei recitativului şi supleţii dramatice, evidenţiate şi de valoarea partenerilor cu care joacă în *Pépé*, *Robii* şi *Marele atac al băncii*.

FLM: *Pushover* (Lovitură mortală), r. Richard Quine (cu Dorothy Malone, Fred Mac Murray); *Phffft . . . !*, r. Mark Robson (cu Judy Holliday, Jack Lemmon); 1956 — — *Picnic*, r. Joshua Logan (cu William Holden, Rosalind Russell); *The Man with the Golden Arm* (Omul cu braţul de aur), r. Otto Preminger (cu Frank Sinatra, Eleanor Parker); *The Eddy Duchin Story* (Povestea lui Eddy Duchin), r. George Sidney (cu Tyrone Power); 1957 — *Jeanne Eagels*, r. George Sidney (cu Jeff Chandler, Agnes Moorehead); *Pal Joey*, r. George Sidney (cu Rita Hayworth, Frank Sinatra); 1958 — *Vertigo* (Ameţeala), r. Alfred Hitchcock (cu James Stewart); 1959 —

Scanned with OKEN Scanner

Middle of the Night (La miezul nopții), r. Delbert Mann (cu Albert Dekker, Fredric March); 1960 — *Strangers When We Meet* (Străini eram cînd ne-am cunoscut), r. Richard Quine (cu Kirk Douglas); 1960 — *Pépé*, r. George Sidney (cu Mario Moreno-Cantinflas, Dean Martin, Zsa Zsa Gábor, Janet Leigh, Frank Sinatra); 1962 — *Boy's Night Out* (Escapada bărbaților), r. Richard Gordon (cu Tony Randall); 1964 — *Of Human Bondage* (Robii), r. K. Hughes (cu Laurence Harvey); *Kiss Me, Stupid* (Sărută-mă, idiotule), r. Billy Wilder (cu Dean Martin, Roy Walston); 1968 — *The Legend of Lylah Clare* (Legenda lui L.L.), r. Robert Aldrich (cu Peter Finch, Ernest Borgnine); 1970 — *The Great Bank Robbery* (Marele atac al băncii), r. Hy Averback (cu Akim Tamiroff).

NOVARRO, RAMÓN (pe numele adev. *Ramón Gil Samaniegos*) (n.

Ramon Novarro

6.02.1899, Durango, Mexic — m. 30.10.1968, Hollywood), actor american de teatru și film, de origine mexicană. Studii de muzică și balet. Se produce ca dansator și cîntăreț în patrie și SUA, apoi ca actor de proză. Debutează pe ecran în 1918. Cu apariția din *Prizonierul din Zenda*, *R.N.* se impune fulgerător ca june prim romantic, dar tipul său bărbătesc este opus seducătorilor pasionali și dominatori gen Rudolf Valentino, Rod La Roque, Ricardo Cortez ș.a. Grație chipului expresiv și a registrului de caracterizare predispus rolurilor puternice, *R.N.* a reușit să abordeze cu egale merite repertoriul melodramei romantice, al filmului de aventuri și al aceluia de costume. Cele mai bune creații: *Scaramouche* și *Ben-Hur*.

LM.: 1918 — *The Goat* (Capra), r. Donald Crisp (cu Fred Stone); 1921 — — *The Four Horsemen of the Apocalypse* (Cei patru cavaleri ai Apocalipsului), r. Rex Ingram (cu Rudolf Valentino, Alice Terry); 1922 — *The Prizoner of Zenda* (Prizonierul din Zenda), r. Rex Ingram (cu Lewis Stone, Alice Terry, Barbara La Marr); 1923 — *Scaramouche*, r. Rex Ingram (cu Alice Terry); 1924 — *Thy Name Is Woman* (Numele tău este femeie), r. Fred Niblo (cu Barbara La Marr); 1925 — *Ben-Hur*, r. Fred Niblo (cu Francis X. Bushman, Myrna Loy); 1928 — *Flying Fleet* (Flota zburătoare), r. George Hill (cu Anita Page); 1929 — *The Pagan* (Păginul), r. W.S. Van Dyke (cu Donald Crisp); 1932 — *Mata-Hari*, r. George Fitzmaurice (cu Greta Garbo, Lewis Stone); 1933 — *The Barbarian* (Barbarul/Nopți egiptene), r. Sam Wood (cu Myrna Loy, Reginald Denny); 1934 — *The Laughing Boy* (Vulturul roșu), r. W.S. Van Dyke; 1938 — *A Desperate Adventure* (O aventură disperată), r. John H. Auer (cu Margaret Tallichet); 1940 — *La comédie du bonheur* (Comedia fericirii), r. Marcel L'Herbier (cu Jacqueline Delubac, Michel Simon); 1942 — *La virgen que forja una patria* (Fecioara ce-și născocește o patrie), r. J. Bracho; 1949 — *We Where Strangers* (Noi eram străini), r. John Huston (cu Jennifer Jones, Pedro Armendariz); *The Big Steal* (Marele furt), r. Don Siegel (cu Robert Mitchum, Jane Greer); 1950 — *Crisis* (Caz de conștiință), r. Richard Brooks (cu Gary Cooper, José Ferrer).

NUȚU, DAN (17.03.1944, București), actor român de teatru și film.

Scanned with OKEN Scanner

Absolvent al I.A.T.C. Debutează pe scena Teatrului Național din Iași.

Dan Nuțu

În continuare joacă la Teatrul Mic și la Teatrul „L.S. Bulandra" din București. Debutează pe ecran în filmul *Duminică la ora 6* cu o partitură de prim plan parcursă credibil, cu un aer de pudoare și sensibilitate juvenilă. Distribuit în filmele *Dimineţile unui băiat cuminte*, *Meandre* și *Apoi s-a născut legenda*, *D.N.* insuflă partiturilor sentimentul unui stil de joc discret, interiorizat. Creaţiile lui din *Bariera* și *Porţile albastre ale oraşului* sînt de acum probe ale unei nedezmințite afirmări profesionale.

FLM.: 1965 — *Duminică la ora șase*, r. Lucian Pintilie (cu Irina Petrescu, Graţiela Albini, Eugenia Popovici); 1966 — *Dimineţile unui băiat cuminte*, r. Andrei Blaier (cu Irina Petrescu, Ștefan Ciubotărașu, Sebastian Papaiani); *Meandre*, r. Mircea Săucan (cu Margareta Pogonat, Mihai Pălădescu, Ana Széles); 1968 — *Apoi s-a născut legenda*, r. Andrei Blaier (cu Ilarion Ciobanu, Margareta Pogonat, George Calboreanu, Ștefan Ciubotărașu); 1971 — *Asediul*, r. Mircea Mureșan (cu Ilarion Ciobanu, Sandu Sticlaru, Sebastian Papaiani, Mihaela Mihai); *Printre colinele verzi*, r. Nicolae Breban (cu Ion Caramitru, Mircea Albulescu, Vasile Nițulescu, Ion Dichiseanu); 1972 — *Bariera*, r. Mircea Mureșan (cu Octavian Cotescu, Ion Besoiu, Toma Caragiu, Mircea Albulescu); 1973 — *100 de lei*, r. Mircea Săucan (cu Ion Dichiseanu, Ileana Popovici, Violeta Andrei); *Porţile albastre ale oraşului*, r. Mircea Mureșan (cu Pop Romeo, Costel Constantin, Dumitru Furdui, Ion Caramitru). 1976—*Tănase Scatiu*, r. Dan Piţa (cu Victor Rebengiuc, Victor Ștrengaru, Eliza Petrăchescu).

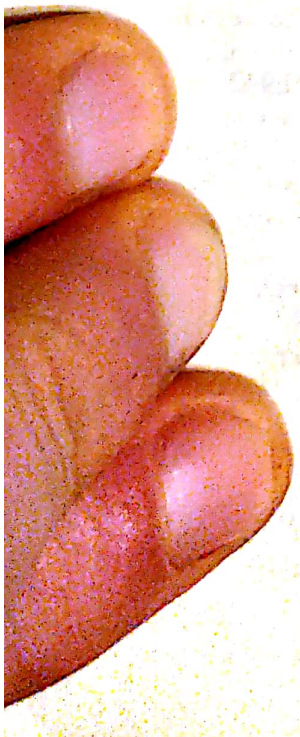

Scanned with OKEN Scanner

O

OBERON, MERLE (pe numele adev. *Estelle Merle O'Brien Thompson*) (n. 19.11.1911, Hobart, Tasmania, Australia), dansatoare şi actriţă americană de teatru şi film. Cursuri de actorie şi balet. Debutează pe ecran în 1931, sub conducerea lui Alexander Korda. Cu apariţia din *Viaţa intimă a lui Henry VIII*, personajul ei feminin, de o graţie ireală, relevă o excepţională forţă de sugestie dramatică. Solicitată la Hollywood, M.O. va realiza o suită de creaţii exemplare în *Îngerul întunericului*, *Infamia* şi *Mezalianţa*. Frumuseţea şi inteligenţa ei dramatică se vor impune magistral graţie recitativului subtil în filmul *La răscruce de vînturi*.

Merle Oberon

FILM.: 1931 — *Service for Ladies* (Serviciu pentru doamne), r. Alexander Korda (cu Leslie Howard); 1932 — *The Private Life of Henry VIII*), r. Alexander Korda (cu Charles Laughton, Robert Donat); 1933 — *The Dark Angel* (Îngerul întunericului), r. Sidney Franklin (cu Fredric March); 1934 — *The Battle* (Bătălia), r. Nicolas Farkas (cu Charles Boyer); *The Private Life of Don Juan* (Viaţa particulară a lui Don Juan), r. Alexander Korda (cu Douglas Fairbanks, Binnie Barnes, Benita Hume, Joan Gardner); 1936 — *Beloved Enemy* (Duşmănia), r. Henry C. Potter (cu Walter Pidgeon, Aherne Brian); 1938 — *The Cow-Boy and the Lady* (Mezalianţa), r. Henry-C. Potter (cu Gary Cooper, Walter Brennan); 1939 — *Wuthering Heights* (La răscruce de vînturi), r. William Wyler (cu Laurence Olivier, David Niven, Donald Crisp); 1940 — *'Til We Meet Again* (Ultima întîlnire), r. Edmund Goulding (cu George Brent, Pat O'Brien); 1941 — *Lydia*, r. Julien Duvivier (cu Joseph Cotten, Hans Jaray); 1944 — *Forever and a Day* (De azi şi din totdeauna), r. René Clair, Edmund Goulding, Cedric Hardwicke, Frank Lloyd, Victor Saville, Robert Stevens, Herbert Wilcox (cu Victor Mac Laglen, Claude Rains, Charles Laughton, Elsa Lancaster, Buster Keaton); 1945 — *This Love of Ours* (Dragostea noastră), r. William Dieterle (cu Claude Rains, Charles Korvin); 1948 — *Berlin-Express*, r. Jacques Tourneur (cu Robert Ryan, Paul Lukas); 1954 — *Deep in My Heart* (În adîncul inimii), r. Stanley Donen (cu José Ferrer, Walter Pidgeon); 1955 — *Désirée*, r.

Scanned with OKEN Scanner

Henry Koster (cu Marlon Brando, Michael Rennie).

O'BRIEN, GEORGE (n. 19.03.1900, San Francisco), actor american de

George O'Brien

film. Studii parțiale de medicină susținute între o copilărie și o tinerețe dintre cele mai aventuroase. Debutează în cinema în 1922 și se afirmă fulgerător. După apariția din *Calul de fier*, tînărul puternic, cu alură sportivă, devine actorul preferat al lui Michael Curtiz, dar mai ales al western-urilor lui John Ford cărora le dă strălucire prin excepționala sobrietate a stilului său de joc. În *Aurora*, G.O. dezvăluie o forță dramatică capabilă să transfigureze în cel mai înalt grad frumoasele date naturale ale fizicului său bărbătesc. După o dispariție din cinematograf (1941), G.O. reapare pe ecran în 1947 înregistrînd noi și durabile succese artistice între care cel din *Masacrul de la Fort Apache*.

FLM.: 1922 — *White Hands* (Mîini albe), r. Hobart Bosworth; 1924 — *The Iron Horse* (Calul de fier), r. John Ford (cu Madge Bellamy); 1926 — *The Blue Eagle* (Vulturul albastru), r. John Ford (cu Janet Gaynor, Robert Edeson); 1927 — *Sunrise* (Aurora), r. F.W.P. Murnau (cu Janet Gaynor, Margaret Livingston, Barry Norton); 1929 — *Noah's Ark* (Arca lui Noe), r. Michael Curtiz (cu Dolores Costello, Myrna Loy, Louise Fazenda); 1931 — *Seas the Beneath* (Spioana din Gibraltar), r. John Ford (cu Marion Lessing, Warren Hymer); 1934 — *Frontier Marshall* (Misterul minei de aur), r. Lewis Seiler (cu Irene Bentley); 1935 — — *The Cow-boy Millionaire* (Cowboy-ul milionar), r. Edward Cline (cu Evelyn Bostok, Edgar Kennedy); *Gun Law* (Legea nu iartă), r. David Howard (cu Ray Withley, Rita Oehmen); 1941 — *Legion of the Lowless* (Legiunea din Arizona), r. David Howard; 1948 — *Fort Apache* (Masacrul de la Fort Apache), r. John Ford (cu John Wayne, Henry Fonda, Victor Mac Laglen, Pedro Armendariz); 1949 — *She Wore a Yellow Ribbon* (Ea purta o panglică galbenă), r. John Ford (cu John Wayne, Harry Carey jr., Johanne Dru); 1951 — *Gold Raiders*, r. Edward Bernds (cu Sheila Ryan); 1953 — — *Iulius Cesar*, r. Joseph L. Mankiewicz (cu Luis Calhern, Marlon Brando, James Mason, Deborah Kerr, Greer Garson).

OGĂȘANU, VIRGIL (n. 17.05. 1940, Drobeta-Turnu Severin),

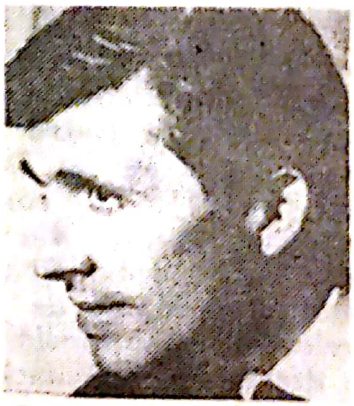

Virgil Ogășanu

actor român de teatru și film. Studiază la I.A.TC. Joacă pe scenele Teatrului din Piatra-Neamț și „L.S. Bulandra" din București. *V.O.* s-a impus cu autoritate pe scenă și pe ecran grație inteligenței dramatice și unei atente aprofundări psihologice a rolurilor interpretate. Prima apariție în cinema: *Apoi s-a născut legenda*. Talent excepțional, posesor al unui

stil de joc flexibil și penetrant, V.O. deținea toate calitățile pentru a deveni una dintre vedetele filmului românesc. Din păcate, regizorii l-au solicitat prea puțin.
FLM.: 1968 — *Apoi s-a născut legenda*, r. Andrei Blaier (cu Ilarion Ciobanu, Margareta Pogonat, George Calboreanu, Ștefan Ciubotărașu); 1969 — *Răutăciosul adolescent*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Irina Petrescu, Iurie Darie, Ioana Bulcă, Horea Popescu); *Simpaticul domn R*, r. Ștefan Traian Roman (cu Mihai Pălădescu, Silviu Stănculescu, Gilda Marinescu, Geo Barton, Emil Hossu); 1971 — *Facerea lumii*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Irina Petrescu, Colea Răutu, Liviu Ciulei, Dan Ionescu, Clody Bertola, Marga Barbu, Toma Caragiu); 1972 — *Săgeata căpitanului Ion*, r. Aurel Miheles (cu Vladimir Găitan, Amza Pellea, Ion Besoiu); 1973 — *Dragostea începe vineri*, r. Virgil Calotescu, (cu Toma Caragiu, Adina Popescu, Vasilica Tastaman, Marga Barbu). 1976 — *Tufă de Veneția*, r. Petre Bokor.

O'HARA, MAUREEN (pe numele adev. *Maureen Fitz-Simons*) (n. 17.08. 1920, Dublin, Irlanda), actriță americană de teatru și film, de origine irlandeză. Cursuri de actorie la școala dependentă de Abbey Theatre din Dublin. Debutează în cinema în 1938. Cu aparițiile din *Hanul din Jamaica* și *Cocoșatul de la Notre-Dame* (rolul Esmeralda), M.O. pășește pe calea consacrării internaționale. Înaltă, cu părul blond-roșcat, cu chipul sever, tăios, dar transfigurat de surîsul tandru, sincer, comunicativ, M.O. ajunge să întruchipeze în epocă tipul feminin al nonconformismului irlandez. Sensibilitatea artistică a actriței, dificil de stăpînit în izbucnirile ei temperamentale, va fi puternic înrîurită de John Ford (alt irlandez „rebel", excelent conducător de actori). În *Casa din Vale*, *Rio Grande*, *Omul liniștit* și *Vulturul zboară spre soare*, actrița dezvăluie o feminitate calmă, și învăluitoare, expresie a unei emoționante trăiri dramatice.
FLM.: 1938 — *My Irish Molly* (Molly, irlandeza mea), r. Alex Bryce (cu Binkie Stuart); 1939 — *Jamaica Inn* (Hanul din Jamaica), r. Alfred Hitchcock (cu Charles Laughton, Robert Newton); *The Hunchback of Notre-Dame* (Cocoșatul de la Notre Dame), r. William Dieterle (cu Charles Laughton, Thomas Mitchell); 1940 — *A Bill of Divorcement* (Rătăcire), r. John Farrow (cu Adolphe Menjou, Fay Bainter); 1941 — *How Green Was My Valley* (Casa din vale/Ce verde este valea mea), r. John Ford (cu Walter Pidgeon, Donald Crisp); 1943 — *The Fallen Sparrow* (Spionaj pe Broadway), r. Robert Wallace (cu Walter Slezak, John Garfield); 1946 — *Sentimental Journey* (Ziua sentimentală), r. Walter Lang (cu Auer Mischa, John Payne); 1947 — *Sindbad the Sailor* (Sindbad, marinarul), r. Richard Wallace (cu Anthony Quinn, Douglas Fairbanks jr.); *Miracle on the 34th Street* (Minunea de pe strada 34), r. George Seaton (cu John Payne, Natalie Wood); 1950 — *Rio Grande*, r. John Ford (cu Victor Mac Laglen, John Wayne); 1952 — *The Quiet Man* (Omul liniștit), r. John Ford (cu John Wayne, Victor Mac Laglen, Harry Fitzgerald, Francis Ford); 1957 — *The Wings of Eagles* (Aripile vulturilor), r. John Ford (cu John Wayne, Dan Dailey); 1959 — *Our Man in Havana* (Omul nostru din Havana), r. Carol Reed (cu Sir Alec Guiness, Noel Coward, Burl Ives); 1962 — *Mr. Hobbs Takes a Vocation* (Mr. Hobbs își ia o slujbă), r. Henry Koster; 1964 — *The Great McLintock* (Marele McLintock), r. Andrew V. McLaglen (cu John Wayne); 1965 — *The Rare Breed* (O specie rară), r. Andrew V. McLaglen (cu James Stewart, Ben Johnson); 1970 — *How Do I Love* (Cît te iubesc !), r. Michael Gordon (cu Shelley Winters, Rick Lenz); 1971 — *Big Jake* (Marele Jake), r. George Sherman.

Scanned with OKEN Scanner

OLBRYCHSKI, DANIEL (n. 27.02. 1945, Lowicz), actor polonez de

Daniel Olbrychski

teatru şi film. Studiază la Şcoala de artă dramatică din Varşovia. Debutează pe ecran la TV (Studioul tinerilor actori). Prima apariţie în cinema: *Rănitul din pădure*. Ulterior, în *Cenuşă*, *Jowita*, *Salto* obţine creaţii memorabile graţie recitativului rafinat, de intensă vibraţie romantică. Profunda investigare a rolurilor, accentele dramatice ale stilului de joc ajutate de expresivitatea chipului juvenil dar grav, interiorizat, îl predestinează rolurilor puternice, complexe, de eroi moderni. Creaţiile sale din *Totul de vînzare*, *Pădurea de mesteceni*, *Nunta*, sînt demonstraţii de virtuozitate interpretativă care-l impun printre marile vedete ale filmului polonez.

FLM.: 1965 — *Popioly* (Cenuşa), r. Andrzej Wajda, (cu Tadeusz Lomnicki, Beata Tyszkiewicz); 1966 — *Potem nastapi cisza* (Pe urmă va veni liniştea), r. J. Morgenstern (cu Tadeusz Lomnicki); 1967 — *Jowita*, r. J. Morgensstern (cu Barbara Kwiatkowska, Zbigniew Cybulski); *Bokser* (Boxerul), r. J. Dziedzina; 1968 — *Hrabina Cosel* (Contesa Cosel), r. J. Antczak (cu Jadwiga Baranska); *Wszystko na sprezdaz* (Totul de vînzare), r. Andrzej Wajda (cu Beata Tyszkiewicz); *Pan Wolodyjowski*, r. J. Hoffman (cu Tadeusz Lomnicki); 1970 — *Égi bárány / Agnus dei*, r. Miklós Jancsó, (cu Madaras József, Széles Anna); *Brzezina* (Pădurea de mesteceni), r. Andrzej Wajda; *Krajobraz pobitwie* (Peisaj după bătălie), r. Andrzej Wajda; 1971 — *Zycie rodzinne* (Viaţă de familie), r. Krysztof Zanussi (cu Maja Komorowska); 1973 — *Potop* (Potopul), r. Jerzy Hoffman (cu Tadeusz Lomnicki); 1974 — *Ziemia obiecana* (Pămîntul făgăduinţei), r. Andrzej Wajda (cu Wojcieck Pszoniak);

OLIVIER, SIR LAURENCE (pe numele adev. *Laurence Kerr Olivier*)

Laurence Olivier

(n. 22.05.1907, Dorking), actor şi regizor englez de teatru şi film. Studiază la „Central School of Speech Training and Dramatic Arts" din Londra. S-a impus pe scenă ca extraordinar interpret şi tălmăcitor al dramaturgiei lui Shakespeare. Debutează pe ecran în 1925. Deşi activitatea scenică este prevalentă, L.O. are răgazul să ofere filmului contemporan numeroase probe ale impresionantei sale măiestrii interpretative. Distincţia şi eleganţa atitudinii scenice ca şi dicţia rafinată, ireproşabilă, ori pregnanţa resurselor dramatice, modificate de la rol la rol, îi atrag lui L.O. recunoaşterea de mare actor al cinematografului contemporan, apariţiile lui din *Cum vă place*, *La răscruce de vînturi* şi *Rebecca* (Oscar 1940) fiind ilustrative în acest sens. Atras de posibilităţile expresive ale filmului, L.O. ecranizează piesele shakespea-

Scanned with OKEN Scanner

reene *Henry V* (Pr. Veneţia în 1946), *Hamlet* (Oscar 1948—regie şi interpretare) şi *Richard III* (Ursul de argint-Berlin 1956), opere cinematografice singulare prin originalitatea îndrăzneaţă a reconversiunii filmice a modalităţilor de expresie teatrală. În aceste filme viziunea regizorală realizează o perfectă corespondenţă cu viziunea interpretativă a actorului. Acesta din urmă va înregistra şi alte mari succese în *Discipolul diavolului*, *Cabotinul Copoiul* (Oscar 1973) ş.a. Pentru prodigioasa lui activitate artistică lui L.O. i s-a acordat titlul de baronet (Sir).

FLM.: 1929 — *Hokus-Pokus*, r. Gustav Ucicky (cu Lillian Harvey); 1931— — *Too Many Crooks* (Prea mulţi escroci), r. George King (cu Norman McKinell, Elza Lanchester); 1933 — *The Perfect Understanding* (Judecata desăvîrşită), r. Cyril Gardner (cu Gloria Swanson, Genevieve Tobin); 1935 — *Moscow Nights* (Nopţi moscovite), r. Athony Asquith (cu Harry Baur); 1936 — *As You Like It* (Cum vă place), r. Paul Czinner (cu Elisabeth Bergner, Henry Ainley, Felix Aymler); 1939 — *Wuthering Heights* (La răscruce de vînturi), r. William Wyler (cu Merle Oberon, Geraldine Fitzgerald, David Niven); 1940 — *Rebecca*, r. Alfred Hitchcock (cu Joan Fontaine, George Sanders, Judith Anderson); *That Hamilton Woman* (Lady Hamilton), r. Alexander Korda (cu Vivien Leigh); 1943 — *The Demi Paradise* (Jumătate de rai), r. Anthony Asquith (cu Penelope Ward, Felix Aylmer); 1944 — *Henry V*, r. L. Olivier (cu Michael Warre, Nicholas Hannen, Griffith Jones); 1948 — *Hamlet*, r. L. Olivier (cu Basil Sydney, Norman Wooland); 1952 — *Carrie* (Sora Carrie), r. William Wyler (cu Jennifer Jones, Myriam Hopkins, Eddie Albert); *The Beggar's Opera* (Opera cerşetorilor), r. Peter Brook (cu Daphne Anderson, Stanley Holloway); 1955 — *Richard III*, r. L. Olivier (cu Claire Bloom, Sir Cedric Hardwicke, John Gielgud); 1959 — *The Devil's Disciple* (Discipolul diavolului), r. Guy Hamilton (cu Burt Lancaster, Kirk Douglas); *Spartacus*, r. Stanley Kubrik (cu Charles Laughton, Peter Ustinov, Kirk Douglas, Tony Curtis);1964 — *Othello*, r. Stuart Burge (cu Frank Finlay, Maggie Smith); 1965 — *Bunny Lake is Missing* (Dispariţia lui Bunny Lake), r. Otto Preminger (cu Keir Dullea, Martita Hunt); 1969 — *The Battle of Britain* (Bătălia pentru Anglia), r. Guy Hamilton (cu Curd Jürgens); 1971 — *Alexandre et Nicolas*, r. Franklin F. Schaffner (cu Janet Suzan, Curd Jürgens); 1973 — *Sleuth* (Copoiul), r. J.L. Mankiewicz (cu Michael Caine).

OLTEANU-MATEI, DRAGA (n. 24.10.1933, Bucureşti), actriţă ro-

Draga Olteanu-Matei

mâncă de teatru şi film. Studiază la I.A.T.C. Joacă pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti afirmîndu-se cu deosebire în repertoriul dramaturgiei originale. Debutează pe ecran în *Telegrame* cu o partitură modestă, dar tratată cu luciditate dramatică. După apariţia memorabilă din *Setea* actriţa are neşansa să fie predestinată, cu mici variaţii, unei tipologii standard, marcată de o nedorită monotonie. În *S-a furat o bombă*, *Lupeni'29*, *Golgota*, *Ilustrate cu flori de cîmp*, *Patima* (cel mai bun rol), D.O. a avut posibilitatea să-şi impună calităţile dramatice şi maturitatea jocului prin intermediul unor personaje feminine palpitante, reali-

zate cu cerbicie și sensibilitate dramatică.
FLM.: 1960 — *Setea*, r. Mircea Drăgan (cu George Calboreanu, Colea Răutu, Ilarion Ciobanu, Flavia Buref); 1961 — *S-a furat o bombă*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Iurie Darie, Liliana Tomescu); 1962 — *Lupeni '29*, r. Mircea Drăgan (cu Colea Răutu, George Calboreanu); 1966 — *Golgota*, r. Mircea Drăgan (cu Ioana Drăgan, Viorica Farkaș, Réka Nagy, Violeta Andrei); 1967 — *Răpirea fecioarelor*, r. Dinu Cocea (cu Emanoil Petruț, Marga Barbu, George Constantin, Toma Caragiu, Olga Tudorache); 1971 — *Frații*, r. Mircea Moldovan și Gică Gheorghe (cu Ilarion Ciobanu, Emanoil Petruț, George Calboreanu, Ștefan Mihăilescu-Brăila); *Facerea lumii*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Irina Petrescu, Colea Răutu, Liviu Ciulei); 1972 — *Astă seară dansăm în familie*, r. Geo Saizescu (cu Dem Rădulescu, Vasilica Tastaman, Geo Saizescu, Sebastian Papaiani); *Bariera*, r. Mircea Mureșan (cu Octavian Cotescu, Mihaela Mihai, Ion Besoiu, Toma Caragiu); 1973 — *Explozia*, r. Mircea Drăgan (cu Radu Beligan, Toma Caragiu, Dem Rădulescu); 1975 — *Comedie fantastică*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Dem Rădulescu, Vasilica Tastaman, Cornel Coman, Geo Saizescu); 1976— — *Patima*, r. George Cornea (cu Gheorghe Cozorici, Emanoil Petruț).

ONDRA, ANNY (pe numele adev. *Anny Ondraková*) (n. 15.05.1903, Tarnov, Polonia), actriță cehoslovacă de teatru și film. Studii de balet. Prima apariție în cinema: *Doamna cu piciorul mic*. Grație colaborării cu regizorul Karel Lamač în peste 20 de comedii-vodevil, A.O. ajunge una din marile vedete ale timpului. Talentul acestei actrițe blonde și exuberante s-a manifestat plenar în mai toate angajamentele, numeroase, susținute în studiourile austriece, germane, franceze și engleze. Personalitatea ei artistică a parcurs universul frivol al repertoriului vodevilesc cu o însuflețire spontană, sinceră, nesofisticată, fiind singura făptură vie, reală, în lumea prețioasă și artificială a filmelor în care a jucat.

Anny Ondra

FLM.: 1919 — *Dáma s málou nožkou* (Doamna cu piciorul mic), r. J.S. Kolar, și P. Pražsky (cu Gustav Machaty); 1920 — *Gilly v Praze* (Gilly la Praga), r. Karel Lamač (cu Václav Pražsky); 1923 — *Muž bez srdce* (Omul fără inimă), r. J. Horňák, F.W. Kolbner (cu Karel Lamač); 1924 — *Bílý raj* (Paradisul alb), r. Karel Lamač (cu Karel Lamač); 1926— *Velbloud uchem jehli* (Cămila trece prin urechile acului), r. Karel Lamač (cu Karel Lamač); 1929 — *Blackmail* (Șantaj), r. Alfred Hitchcock (cu John Longden, Sara Allgood); 1932— — *Eine Nacht im Paradies/Une nuit au paradis* (O noapte în paradis), r. Karel Lamač și Pierre Billon (cu Robert Pizani, Hermann Thimig); 1934 — *Polen Blut/Polská krev* (Sînge polonez), r. Karel Lamač (cu Ivan Petrovich); 1936 — *Flitterwochen* (Luna de miere), r. Karel Lamač (cu Hans Söhnker); 1937 — *Der Unwiederstehliche* (Mi-a fugit mireasa), r. Geza von Bolvary (cu Hans Söhnker, Erica von Thellmann); 1938 — *Es Leuchten die Sterne* (Cînd stelele strălucesc), r. Hans H. Zerlett; — *Narren im Schnee* (Năzbîtii în zăpadă), r. Hans Deppe (cu Paul Klinger, Paul Richter, Paul Heidemann); 1941 — *Der Gassmann* (Omul mărunt), r. Peter Paul Brauer (cu Heinz Rühmann); 1943 — *Himmel ! wir erben*

ein Schloss (Dumnezeule! noi am moştenit un castel), r. Peter Paul Brauer (cu Carla Rust, Hans Brausewetter); 1950 — *Schön muss man sein* (El trebuie să trăiască), r. Akos von Ratony (cu Willy Fritsch).

ORLOVA, LIUBOV PETROVNA (n. 29.01.1902, Zvenigorod, m. 1975),

Liubov Petrovna Orlova

cîntăreaţă şi actriţă sovietică de teatru şi film. Absolventă a Conservatorului din Moscova (muzică şi balet). S-a afirmat strălucitor în repertoriul comediei muzicale şi operetistice. Debutează pe ecran în 1934. Apariţiile ulterioare, din comediile muzicale *Toată lumea rîde, cîntă şi dansează*, *Volga-Volga*, *Primăvara* ş.a. îi asigură poziţia de vedetă absolută a filmelor semnate de Grigori Aleksandrov (soţul ei), creindu-i o imensă popularitate în epocă. Frumuseţea, exuberanţa jocului, tuşeul sensibil şi delicat al expresiei comico-dramatice ca şi calităţile vocii o impun de asemenea printre marile star-uri internaţionale. Din 1955, L.O. se afirmă şi pe scenele de proză, graţie gestului dramatic uimitor de pertinent, predispus evocării complexe a caracterelor întruchipate. Artistă a poporului.

FLM.: 1934 — *Vesioliie rebiata* (Toată lumea rîde, cîntă şi dansează), r. Grigori V. Aleksandrov (cu M. P. Strelkova, E. A. Tiapkina, I.A. Arepina); *Petersburgskaia noci* (Muzicantul din Petersburg), r. Grigori L. Roşal (cu A.I. Goriunov, B.G. Dobonravov); 1936 — *Ţirk* (Circul), r. Grigori V. Aleksandrov şi V. Stroeva (cu S.D. Stolearov, P. . Masalskii); 1938 — *Volga-Volga*, r. Grigori V. Aleksandrov (cu V.S. Volodin, P.A. Oleanov); 1939 — — *Oşibka ingenera Kocina* (Cifru secret), r. A.V. Maceret (cu N.I. Dorohin, M.V. Jarov, L.A. Kmit); 1940 — *Svetlii puti* (Calea luminoasă), r. Grigori V. Aleksandrov (cu D.H. Abdulov, V.V. Altaiskaia, V.S. Volodin); 1941 — *Delo Artamonovih* (Afacerea Artamonov), r. Grigori L. Roşal (cu V.P. Mareţkaia, D.I. Ilcenko); 1945 — *Blizneţi* (Chemarea dragostei). r. K. Iudin (cu M. Jarov, L.V. Ţelikovskaia, V. Balaşov); 1947 — *Vesna* (Primăvara). r. Grigori V. Aleksandrov (cu R.I. Pliat, F.G. Ranevskaia); 1948 — *Vstrecia na Elbe* (Întîlnire pe Elba), r. Grigori V. Aleksandrov (cu M. M. Nazvanov, F.G. Ranevskaia); 1951 — *Musorgski*, r. Grigori L. Roşal (cu V.P. Balaşov, A.F. Borisov, U.P. Dmitriev); 1952 — — *Kompozitor Glinka*, r. Grigori V. Aleksandrov (cu M.M. Nazvanov, A.A. Popov, Saşin-Nikolski); 1960 — — *Ruskii suvenir* (Amintiri din Rusia), r. Grigori V. Aleksandrov (cu E.A. Bistriţkaia, P.P. Kadocinikov); 1963 — *Melodii Dunaievskovo* (Melodiile lui Dunaievski), r. E. Piriev şi M. Matusovski (cu Marina Ladinina, Boris Andreev); 1974 — *Skvoreţ i lira* (Starul şi lira), r. Grigori Aleksandrov.

O'SULLIVAN, MAUREEN (n. 17.0.5.1911, Bol Boyle, Irlanda) ac-

Maureen O'Sullivan

Scanned with OKEN Scanner

triță americană de film, de origine irlandeză. Studii secundare. Debutează pe ecran în filmul *Cîntecul inimii mele*. Feminitatea ei grațioasă și fermecătoare, de ingenuă, va fi valorificată de Hollywood în filmele *Dragoste în anul 2000* și *Sfetnicul majestății sale*. Consacrarea internațională și-o datorează apariților din serialul *Tarzan*, unul din cele mai populare filme din istoria cinematografului. M.O. va opune vigoarei și forței fizice a partenerului ei Johnny Weissmüller o candoare adolescentină, delicată și fragilă. Eleganța datelor naturale, discreția suavă a feminității, surîsul cald și afectuos s-au impus și în alte creații, de reală contribuție dramatică, gen: *Straniul interludiu*, *Anna Karenina* și *Mîndrie și prejudecată*.

FLM.: 1930 — *Song of My Heart* (Cintecul inimii), r. Frank Borzage (cu Alice Joyce, John MacCormick); *Just Imagine* (Dragoste în anul 2000), r. David Butler (cu El Brendel, John Garrick); 1931 — *A Connecticut Yankee* (Sfetnicul majestății Sale), r. David Butler (cu Will Rogers); 1932 — *Tarzan the Ape Man* (Tarzan, omul-maimuță), r. W.S. Van Dyke (cu Johnny Weissmüller); *Strange Interlude* (Straniu interludiu), r. Robert Z. Leonard (cu Norma Shearer, Clark Gable); 1933 — *Robber's Roost* (Cuib de vulturi), r. Louis King (cu George O'Brien); 1934 — *Hide Out* (Mandatul de arestare), r. W.S. Van Dyke (cu Robert Montgomery); *David Copperfield*, r. George Cukor (cu Freddie Bartholomew, Lionel Barrymore); *Tarzan and His Mate* (Tarzan stăpînul junglei), r. Cedric Gibbons (cu Johnny Weissmüller); 1936 — *A Day at the Races* (Frații Marx la curse), r. Sam Wood (cu Marx Brothers); *Tarzan Escapes* (Fuga lui Tarzan), r. Richard Thorpe (cu Johnny Weissmüller); 1938 — *A Yank at Oxford* (Cuceritorul), r. Jack Conway (cu Robert Taylor, Vivien Leigh); 1939 — *Tarzan Finds a Son* (Tarzan în exil), r. Richard Thorpe (cu Johnny Weissmüller, Johnny Sheffield); 1940 — *Pride and Prejudice* (Mîndrie și prejudecată), r. Robert Z. Leonard (cu Greer Garson, Laurence Olivier); 1942 — *Tarzan's New York Adventure* (Aventura lui Tarzan), r. Richard Thorpe (cu Johny Weissmüller); 1948 — *The Big Clock* (Marele orologiu), r. John Farrow (cu Ray Milland, Charles Laughton); 1953 — *All I Desire* (Dorință de femeie), r. Douglas Sirk (cu Barbara Stanwyck, Richard Carlson); 1958 — *Wild Heritage* (Moștenire sălbatică), r. Charles Haas (cu Will Rogers jr.).

O'TOOLE, PETER (pe numele adev. *Peter Seamus O'Toole*) (n. 20.08.1933,

Peter O'Toole

County Kerry, Irlanda), actor englez de teatru și film, de origine irlandeză. Studiază la „Royal Academy of Dramatic Arts." Joacă la „Old Vic." La „Memorialul Shakespeare — 1960", este considerat „mare interpret" al scenei britanice. Debutează pe ecran în *Umbre albe*. Doi ani mai tîrziu, după aparițiile din *Ziua în care au jefuit Banca Angliei* și *Laurence al Arabiei*, se impune ca star al ecranului mondial. O'Toole are meritul de a se bizui pe o rară și puternică personalitate de interpret, dar și pe atracția fascinantă a datelor naturale, de o excepțională fotogenie. În *Beckett* și *Lord Jim* actorul oferă partiturilor certitudinea jocului său realist, și original în caracterizare, totdeauna

neașteptat, de particular relief psihologic. Actorul se afirmă, deopotrivă, în registrul comic al filmelor *Ce-i nou pisicuțo?* și *Cum să furi un milion* și în musicalurile *La revedere d-le Chips* și *Omul din La Mancha*. Arta sa matură, completă, capabilă să creeze o atmosferă dramatică inconfundabilă prin sinceritatea trăirii artistice se confirmă și în *Noaptea generalilor* și *Clasa conducătoare* (Oscar 1973).

FLM.: 1959 — *The Savage Innocents/Ombre bianche* (Umbre albe), r. Nicholas Ray și B. Bondini (cu Yoko Tani, Anthony Quinn, Omar Sharif, Alec Guiness); 1960 — *The Day Thay Robbed the Bank of England* (Ziua în care au jefuit Banca Angliei), r. J. Guillermin (cu Aldo Ray, Hugh Griffith); 1962 — *Lawrence of Arabia*, r. David Lean (cu Alec Guiness, Anthony Quinn, Claude Rains, Arthur Kennedy, Omar Sharif, José Ferrer); 1964 — *What's News Pussycat?* (Ce-i nou pisicuțo?), r. Charles Donner (cu Capucine, Ursula Andress, Romy Schneider); *Beckett*, r. Peter Glenville (cu Richard Burton, John Gielgud); 1965— — *Lord Jim*, r. Richard Brooks (cu Eli Wallach, Jack Hawkins, Paul Lukas, James Mason, Curd Jürgens, Peter Ustinov); 1966 — *How To Steal a Million* (Cum să furi un milion), r. William Wyler (cu Audrey Hepburn, Eli Wallach, Charles Boyer, Hugh Griffith); 1967 — *The Night of the Generals* (Noaptea generalilor), r. Anatole Litvak (cu Tom Courtenay, Omar Sharif); 1968 — *The Lion in Winter* (Leul în iarnă), r. A. Harwey (cu Katharine Hepburn); 1969 — *Goodbye Mr. Chips* (La revedere, Dle Chips), r. Herbert Ross (cu Michael Redgrave, George Baker); 1970 — *Brotherly Love* (Iubire între frați), r. J. Lee Thompson; 1971 — *Murphy's War* (Războiul lui Murphy), r. Peter Yates (cu Sian Phillips, Philippe Noiret); 1972 — *The Rolling Class* (Clasa conducătoare), r. Peter Medak (cu Harry Andrews); *Man of La Mancha* (Omul din La Mancha), r. Arthur Hiller (cu Sophia Loren); 1976 — *Rogue Male* (Solitarul), r. Clive Donner (cu Alastair Sim).

Scanned with OKEN Scanner

P

PALANCE, JACK (pe numele adev. *Walter Palance*) (n. 18.02.1920 Lattimer, Pennsylvania), actor american de teatru și film. Studiază la „North Carolina University". Cursuri de actorie la Stanford. Joacă pe scenele „Booth Th", „Royale Th." și „Maxime Elliot Th." Debutează în cinema în 1950. Particularitățile naturale ale fizionomiei ca și pregnanța expresivă a siluetei înalte, osoase, îl predestinează rolurilor negative cărora le conferă girul unei sigure verosimilități artistice. Cu timpul, temperamentul său dramatic ca și fotogenia chipului sever, modelat în tonuri tensionate, îl impun ca protagonist în *Okinawa*, *Teamă neașteptată* și *Credință păgînă*. În filmul *Attak !*, *J.P.* reușește să devanseze tipologia „răilor", abordînd registrul caracterizării psihologice a unor roluri variate, dificile, complexe, de profundă încărcătură dramatică. De acum, evidența naturală a datelor sale de dur este transfigurată cu originalitate conferindu-i-se, de pildă în *Călărețul singuratic*, *10 secunde în iad* și *A fost cîndva hoț*, vibrația unei sensibile trăiri sufletești. FLM.: 1950 — *Panic in the Street* (Panică pe stradă), r. Elia Kazan (cu Richard Widmark, Barbara Bel Geddes, Paul Douglas); *Okinawa/Halls of Montezuma* (Palatele lui Montezuma), r. Lewis Milestone (cu Richard Widmark, Reginald Gardiner); 1952— — *Sudden Fear* (Presentiment), r. David Miller (cu Joan Crawford, Bruce Bennett, Gloria Grahame); 1954 — *The Sign of the Pagan* (Credință păgînă), r. Douglas Sirk (cu Jeff Chandler, Ludmilla Tcherina, Rita Gam); 1955 — *I Died A Thousand Times* (Am murit de 1000 de ori), r. Stuart Heisler (cu Lee Marvin, Shelley Winters); 1956 — *Attak !*, r. Robert Aldrich (cu Lee Marvin, Eddie Albert, Robert Strauss); 1958 — *Ten Seconds to Hell* (10 secunde în iad), r. Robert Aldrich (cu Jeff Chandler, Martine Carol); 1959 — *Austerlitz*, r. Abel Gance (cu Pierre Mondi, Claudia Cardinale, Michel Simon, Leslie Caron, Orson Welles, Rossano Brazzi, Jean Marais, Georges Marchal, Elvire Popesco); 1961 — *Barabba*, r. Richard Fleischer (cu Silvana Mangano, Vittorio Gassman, Ernest Borgnine); *La guerra continua* (Războiul continuă), r. L. Savona (cu Serge Reggiani, Giovanna Ralli); 1965 — *Once a Thief* (A fost cîndva hoț), r. Ralph Nelson (cu Alain Delon, Ann Margret, Van Heflin); 1966 — *The Professionals* (Profesioniștii), r. Richard Brooks (cu Burt Lancaster, Lee Marvin, Robert Ryan, Claudia Cardinale); 1970— — *The Horseman* (Călăreții), r. John Frankenheimer (cu Omar Sharif); 1972 — *Oklahoma Crude* (Aurul negru din Oklahoma), r. Stanley Kramer (cu Faye Dunaway, George C. Scott).

PALMER, LILLI (pe numele adev. *Marie Lilli Peiser*) (n. 24.05.1914,

Poznan, Polonia), actriță germană de teatru și film. Cursuri de actorie cu

Lilli Palmer

Ilka Grüning și Lucile Höflich. Cursuri de canto. Joacă în spectacole de proză, revuistice și de music-hall în patrie și peste hotare (Anglia, S.U.A.). Remarcată de Hitchcock pentru fotogenia chipului și expresia ambiguă a surîsului este distribuită în *Agentul secret* (debut pe ecran). Pe parcursul activității, mai ales în tandem cu soțul ei Rex Harrison, *L.P.* obține mari succese interpretative între care acela din *Pat conjugal* (Cupa Volpi, 1953). Sensibilitatea discretă, finețea gestului dramatic și datele fizice armonioase îi vor rezerva noi posibilități de afirmare în *Anastasia*, *Fete în uniformă* și *Montparnasse 19* (Pr. Bruxelles 1958).
FLM.: 1936 — *Secret Agent* (Agentul secret/Cei patru spioni), r. Alfred Hitchcock (cu Robert Young, Madeleine Carroll); 1938 — *The Man with 1000 faces* (Omul cu 1000 de fețe), r. Joseph Pevney (cu Tom Walls, Lon Chaney); 1942 — *Thunder Rock*, r. John Boulting (cu Sir Michael Redgrave); 1946 — *Cloak and Dagger* (Capă și pumnal), r. Fritz Lang (cu Robert Alda, Gary Cooper); 1947 — *Body and Soul* (Trup și suflet), r. Robert Rossen (cu John Garfield, Joseph Pevney, Karel Brooks); 1949— —*Hans le marin* (Hans marinarul), r. François Villiers (cu Jean-Pierre Aumont, Maria Montez); 1952 — *The Four Poster* (Pat conjugal), r. Charles Walter (cu Rex Harrison); 1954 — *Anastasia, die Letzte Zarentochter* (Anastasia, ultima fiică a țarului), r. Falk Harnack (cu Ivan Desny); 1957 — *Der gläserne Turm* (Turnul de sticlă), r. Harald Braun (cu O.E. Hasse, Peter Van Eyck); 1958 — *Montparnasse 19*, r. Jacques Becker (cu Gérard Philipe, Lino Ventura, Anouk Aimée, Lea Padovani, Lila Kedrova); *Mädchen in Uniform* (Fete în uniformă), r. Géza von Radványi (cu Romy Schneider, Therese Giehse); 1961 — *Le rendez-vous de minuit* (Întîlnirea de la miezul nopții), r. Roger Leenhardt (cu Maurice Ronet, Michel Auclair); *Frau Cheney's Ende* (Sfîrșitul d-nei Cheney), r. Franz Josef Wild (cu Françoise Rosay, Carlos Thompson, Martin Held); 1962 — *Léviathan*, r. Leonard Keigel (cu Georges Wilson, Louis Jourdan, Marie Laforet, Madeleine Robinson); 1965 — *Le grain de sable* (Grăuntele de nisip), r. Pierre Kast (cu Laurent Terzieff, Pierre Brasseur, Sylva Koscina); *Finden Sie, das Constanze sich richtig verhält ?* (Soție fidelă), r. Tom Pevsner (cu Peter Wan Eyck, Carlos Thompson); 1968 —, *Hard Contract* (Ucigaș de profesie) r. S. Lee Pogostin (cu Lee Remick).

PAPAIANI, SEBASTIAN (n. 25.08.1936, Pitești), actor român de

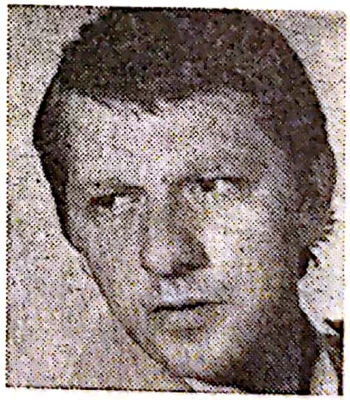

Sebastian Papaiani

teatru și film. Studiază la I.A.T.C. „Ion Luca Caragiale" din București. Joacă pe scena teatrului din Sibiu și la teatrul „Giulești" din București.

Debutează pe ecran în filmul *Partea ta de vină*, relevînd calităţile unui stil de joc vivace, prompt în replica comico-comunicativă. Personajul său agreabil, predispus gestului umoristic şi replicii argute, sigure în caracterizare, cunoaşte o rapidă afirmare în filmele *Un surîs în plină vară* (Pr. Mamaia 1964), *Balul de sîmbătă seară* şi *Astă seară dansăm în familie*. Actorul susţine între timp şi alte roluri care demonstrează aceleaşi date savuroase ale recitativului umoristic ca şi pertinenţa tonalităţii lui psihologice. Distribuit în *Fraţii Jderi*, *S.P.* acordă partiturii lui *Ionuţ* un relief şi un adevăr artistic care nu vor fi „compromise" de predilecţia sa pentru expresia comică.

FLM.: 1962 — *Partea ta de vină*, r. Mircea Mureşan (cu Marcel Anghelescu, Gheorghe Cozoroci, Ion Besoiu); 1963 — *Un surîs în plină vară*, r. Geo Saizescu (cu Florina Luican, Silvia Fulda, Dem Rădulescu); 1966 — *Dimineţile unui băiat cuminte*, r. Andrei Blaier (cu Dan Nuţu, Irina Petrescu, Ştefan Ciubotăraşu, George Constantin); *Golgota*, r. Mircea Drăgan (cu Draga Olteanu, Ioana Drăgan, Viorica Farkaş, Réka Nagy); 1967 — *Balul de sîmbătă seară*, r. Geo Saizescu (cu Mariela Petrescu, Ana Széles, Octavian Cotescu); 1969 — *Căldura*, r. Şerban Creangă (cu Vladimir Găitan, Emilia Dobrin, Nicolae Wolcz, Ştefan Mihăilescu-Brăila); 1971 — *B.D. la munte şi la mare*, r. Mircea Drăgan (cu Toma Caragiu, Dem Rădulescu, Ion Finteşteanu, Puiu Călinescu, Jean Constantin, Ioana Drăgan); *Facerea lumii*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Irina Petrescu, Colea Răutu, Liviu Ciulei, Virgil Ogăşanu, Dan Ionescu); 1972— — *Astă seară dansăm în familie*, r. Geo Saizescu (cu Dem Rădulescu, Vasilica Tastaman, Ioana Bulcă); 1973 — *Ciprian Porumbescu*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Vlad Rădescu, Tamara Creţulescu, Emanoil Petruţ); *Dragostea începe vineri*, r. Virgil Calotescu (cu Adina Popescu, Toma Caragiu, Liviu Ciulei); 1974 — *Păcală*, r. Geo Saizescu (cu Mariela Petrescu, Vasilica Tastaman, Octavian Cotescu, Mariana Mihuţ); 1975 — *Toamna bobocilor*, r. Mircea Moldovan (cu Marin Moraru, Draga Olteanu, Dumitru Furdui, Emil Hossu).

PARKER, ELEANOR (n. 26.06. 1922, Cedarville, Ohio), actriţă americană de teatru şi film. Ca interpretă de teatru *E.P.* joacă la „Cleveland Play Group" şi în companiile estivale „Martha's Vineyard" şi „Pasadena Comunity Plahyhouse". Debutează pe ecran în 1941. Afirmarea de răsunet o datorează apariţiei în *Carcera* (Cupa Volpi 1950) unde realizează rolul patetic al unei delicvente abrutizată de regimul neomenos al detenţiunii. Noile partituri susţinute în *Preţul datoriei*, *Povestea cu detectivi* şi *Omul cu braţul de aur* aparţin registrului dramatic destins, întemeiat pe frumoasele date naturale ale interpretei — etalate cu discreţie şi sigură expresie psihologică.

Eleanor Parker

FLM.: 1941 — *They Died With Their Boots On* (Istoria generalului Custer), r. Raoul Walsh (cu Errol Flynn, Olivia De Havilland); 1944 — *Crime by Night* (Crimă în noapte), r. William Clemens (cu Jane Wyman, Jerome Cowan); 1946 — *Of Human Bondage* (Robii), r. Edmund Goulding (cu Paul Henreid); 1949 — *It's a*

Great Feeling (Un sentiment măreţ), r. David Butler (cu Jack Carson, Doris Day, Dennis Morgan); 1950— — *Three Secret* (Trei secrete), r. Robert Wise (cu Patricia Neal, Ruth Roman, Frank Lovejoy); 1951 — *Rudolf Valentino, le grand séducteur* (Rudolf Valentino, marele seducător), r. Lewis Allen (cu Anthony Dexter, Richard Carlson, Patricia Medina, Otto Kruger); 1952 — *Panic Buttom* (Butonul de alarmă), r. George Sherman (cu Maurice Chevalier, Michael Connors, Akim Tamiroff); *Scaramouche*, r. George Sidney (cu Stewart Granger, Janet Leight) — *Above and Beyond* (Preţul datoriei), r. Norman Panama şi Melvyn Frank (cu Robert Taylor, James Whitmore); 1954 — *The Naked Jungle* (Junga golaşă), r. Byron Haskin (cu Charlton Heston); 1955 — *Interupted Melody* (Melodia întreruptă), r. Curtis Bernhardt (cu Roger Moore, Glenn Ford); 1957 — *The Seventh Sin* (Al 7-lea păcat), r. Ronald Neame (cu Jean-Pierre Aumont, Bill Travers, George Sanders, Françoise Rosay); 1960 — *Home from the Hill* (Casa de pe deal), r. Vincente Minnelli (cu Robert Mitchum, George Peppard); 1965 — *The Sound of Music* (Sunetul muzicii), r. Robert Wise (cu Christopher Plummer, Richard Haydn, Julie Andrews); 1967 — *Il tigre* (Tigrul), r. Dino Risi (cu Vittorio Gassman).

PAT ŞI PATACHON (pe numele adev. 1. *Carl Schenström* (n. 13.11.1881 — m. 10.1.1942) şi *Harald Madsen* (n. 1890 — m. 15.07.1949), cuplu de actori danezi inspirat realizatorului Lau Lauritzen de tandemul *Stan* şi *Bran* (Laurel-Hardy). În Danemarca actorii sînt cunoscuţi cu numele artistic *Slabul* şi *Grasul* (*Fyrtaarnet och Bivognen* — sau *Fy* şi *By*), iar în ţările anglosaxone *Lungul* şi *Scurtul* (*Long* and *Short*). La noi s-a adoptat denumirea de *P.* şi *P.*, translaţie populară a pseudonimului franţuzesc *Double-Patte et Patachon*. În filmele realizate de *P — P.* intriga este subordonată celor doi actori — adevărate gag-uri umane-efectul comic decurgînd din contrastul lor fizic şi temperamental. Primul dintre ei este lent şi stîngaci, celălalt este pripit şi gafeur. Comicul lor nu este străin nici slapstick-ului, (urmăriri, căzături, etc.), însă efectele rîsului irup, în primul rînd, din cusururile personale ale celor două personaje care acţionează şi reacţionează în contratimp, folosind gestica emfatică.

Pat şi Patachon

FLM.: 1921 — *Film, flirt og forloovelse* (Film, flirt şi logodnă), r. Lau Lauritzen (cu Harald Madsen); 1922— — *Han, hun og Hamlet* (Ea, el şi Hamlet), r. Lau Lauritzen (cu Harald Madsen); 1924 — *Ole Opfinders offer* (Victima inventatorului Ole), r. Lau Lauritzen, (cu Harald Madsen); 1925— — *Spritsnniglerne* (Contrabandiştii de alcool), r. Lau Lauritzen (cu Harald Madsen); *Ulrejoegerne* (Vînătorii de lupi), r. Lau Lauritzen (cu Harald Madsen); 1926 — *Don Quixote* (Don Quijote), r. Lau Lauritzen (cu Harald Madsen); 1927 — *Cocktail*, r. Monty Banks (cu Harald Madsen); *Kraft og Skönhed* (Forţa şi frumuseţea), r. Lau Lauritzen (cu Harald Madsen); 1928 — *Hallo Afrika forude* (Alo, aici Africa), r. Lau Lauritzen (cu Harald Madsen); 1930 — *1000 Worte Deutsch* (1000 de cuvinte în germană), r. Georg Jacoby (cu Harold Madsen); *Pas pă pigerne* (Atenţie la fete), r. Lau Lauritzen (cu Harald Madsen); 1931 — *I Kantonnement* (În cazarmă), r. Lau Lauritzen (cu Harald Madsen);

Scanned with OKEN Scanner

1932 — *Han, hun og Hamlet* (Ea, el şi Hamlet), r. Lau Lauritzen (cu Harald Madsen); *Lumpenkavaliere* (Cavalerul cerşetor), r. Carl Boese (cu Harald Madsen); 1935 — *Knox und die lustigen Vagabunden* (Knox şi vagabonzii), r. E.W. Emo (cu Harald Madsen); 1937 — *Blinde Passagiere* (Călători clandestini), r. Fred Sauer (cu Harald Madsen); *Pat und Patachon in Paradies* (Pat şi Patachon în Paradis), r. Carl Lamač (cu Harald Madsen); 1938 — *Midt i byens hjerte* (În inima oraşului), r. Carl Schenström (cu Harald Madsen); 1940 — *I de gode, gamle dage* (În vremurile bune de altădată), r. Johan Jacobsen (cu Harald Madsen).

PATRICHI, GINA (n. 8.03.1936, Bucureşti), actriţă română de teatru

Gina Patrichi

şi film. Studiază la I.A.T.C. „Ion Luca Caragiale" din Bucureşti. Joacă pe scenele teatrelor din Galaţi şi „Lucia Sturdza Bulandra" din Bucureşti. Această actriţă talentată, posesoare a unui stil de joc nuanţat, de complexă trăire dramatică, a fost insuficient folosită de regizorii de filme. Debutul ei pe ecran în 1964 se datorează, de altfel, unui regizor de formaţie teatrală (L. Ciulei). În continuare, G.P. va susţine un rol episodic în *Procesul alb*, după care activitatea ei cinematografică stagnează. Cîţiva ani mai tîrziu, Iulian Mihu îi valorifică inteligenţa dramatică în *Felix şi Otilia*, graţie unei partituri de pregnantă tonalitate psihologică. Cu aceeaşi fineţe de stil şi sobrietate expresivă se impune G.P. şi în *Bariera* şi *Trecătoarele iubiri* avertizînd asupra unor resurse profesionale străbătute de elan patetic şi vibrantă emoţie artistică.

FLM.: 1964 — *Pădurea spînzuraţilor*, r. Liviu Ciulei (cu Victor Rebengiuc, Liviu Ciulei, Ştefan Ciubotăraşu, Gyorgy Kovács); 1965 — *Procesul alb*, r. Iulian Mihu (cu Iurie Darie, Marga Barbu, George Constantin); 1972 — *Felix şi Otilia*, r. Iulian Mihu (cu Julieta Szönyi, Sergiu Nicolaescu); *Bariera*, r. Mircea Mureşan (cu Octavian Cotescu, Ion Besoiu, Toma Caragiu); 1973 — *Trecătoarele iubiri*, r. Malvina Urşianu (cu Silvia Popovici, George Mottoi); 1975 — *Nu filmăm să ne amuzăm*, r. Iulian Mihu (cu Toma Caragiu, Gheorghe Dinică, Jean Georgescu, Violeta Andrei, Aimée Iacobescu); *Tată de duminică*. r. Mihai Constantinescu (cu Amza Pellea, Radu Beligan, Boris Ciornei).

PAULHOFFER, PETER (n. 22.07. 1941, Bucureşti), actor român de teatru şi film. Absolvent al IATC, Bucureşti. Debutează pe scena Teatrului Naţional în 1963. În continuare joacă pe scenele: Teatrul de Stat din Ploieşti, Teatrul din Sibiu şi Teatrul Giuleşti din Bucureşti. Activează intens la TV. Se afirmă pe scenă graţie stilului de joc energic şi dominator, însă neprivat de nuanţe şi tonalităţi psihologice în caracterizare. Debutează pe ecran în 1960. Cu apariţiile succesive din *K.O.*, *Maiorul şi moartea* şi *Castelul condamnaţilor*, P.P. furnizează probele unei maturităţi a registrului de caracterizare — robust, dotat cu puternice resurse de portretizare realistă. Acurateţea stilului său de joc, susceptibil de o diversificată paletă expresivă explică contribuţia profesională a angajamentelor sale ulterioare.

FLM.: 1966 — *Zodia fecioarei*, r. Manole Marcus (cu Gilda Marinescu Ioana Bulcă, Mircea Başta); *K.O.*, r.

Scanned with OKEN Scanner

Mircea Mureşan (cu Carmen Galin, Dem Rădulescu, Toma Caragiu); *Maiorul şi moartea*, r. Alexandru Boiangiu (cu Vasilica Tastaman, Gheorghe Dinică, Ion Stănescu); 1970 — *Castelul condamnaţilor*, r. Mihai Iacob (cu Victor Rebengiuc, Emmerich Schäffer, Fory Etterle); *Cîntecele mării*, r. Francisc Munteanu (cu Dan Spătaru, Natalşa Fateeva, Ştefan Bănică); 1971 — *Puterea şi Adevărul*, r. Manole Marcus (cu Mircea Albulescu, Ion Besoiu, Amza Pellea); 1972 — *Sfînta Tereza şi diavolul*, r. Francisc Munteanu (cu Réka Nagy, Cornel Coman, Ion Dichiseanu); 1973 — *Departe de Tipperary*, r. Manole Marcus (cu Ilarion Ciobanu, Maria Clara-Sebök, Victor Rebengiuc, Fory Etterle); 1974 — *Pistruiatul*, r. Francisc Munteanu (serial tv., cu Margareta Pogonat, Ion Dichiseanu, Réka Nagy, Sergiu Nicolaescu).

PĂLĂDESCU, MIHAI (n. 5.01. 1928, Găvănoasa, Cahul), actor român

Mihai Pălădescu

de teatru şi film. Studiază la I.A.T.C. „Ion Luca Caragiale" din Bucureşti. Joacă pe scenele: Teatrul de Stat din Brăila, Galaţi, Teatrul Regional şi Teatrul de Comedie din Bucureşti. Debutează pe ecran în *Tudor* (părintele Ilarion), relevîndu-se ca actor inteligent şi sobru în atitudine scenică, dotat cu un chip bărbătesc, expresiv. Cu rolul următor, din *Meandre*, *M.P.* susţine o partitură densă, de interiorizare extremă, rol controversat, dar susţinut cu reală sensibilitate şi adîncă înţelegere a meandrelor sufleteşti. Apariţiile ulterioare, din *Răpirea fecioarelor* şi *Simpaticul domn R.*, dau măsura registrului de caracterizare diversificat şi dinamic al acestui actor care va fi fructificat plenar abia în *Serata*.
FLM.: 1962 — *Tudor*, r. Lucian Bratu (cu Emanoil Petruţ, George Vraca, Al. Giugaru); 1966 — *Meandre*, r. Mircea Săucan (cu Margareta Pogonat, Dan Nuţu, Ana Széles); 1967 — *Răpirea fecioarelor*, r. *Dinu Cocea* (cu Emanoil Petruţ, Marga Barbu, George Constantin); 1968 — *Răzbunarea haiducilor*, r. Dinu Cocea (cu Emanoil Petruţ, Marga Barbu, George Constantin); 1969 — *Simpaticul domn R.*, r. Ştefan Traian Roman (cu Silviu Stănculescu, Ion Marinescu, Virgil Ogăşanu); *Tinereţe fără bătrîneţe*, r. Elisabeta Bostan (cu Carmen Stănescu, Emanoil Petruţ, Ana Széles); 1971 — *Serata*, r. Malvina Urşianu (cu George Motoi, György Kovács, Cornel Coman); 1975 — *Evadarea*, r. Ştefan Traian Roman (cu Gheorghe Dinică, Emmerich Schäffer, Jean Constantin).

PĂUNESCU, NUCU (n. 16.10. 1913, Bucureşti), actor român de

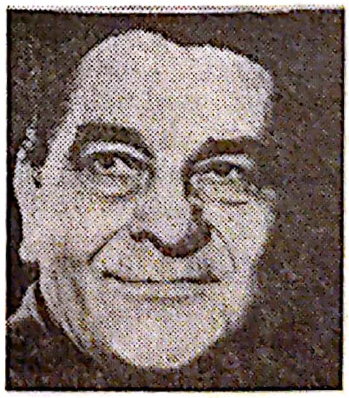

Nucu Păunescu

teatru şi film. Absolvent al Conservatorului de artă dramatică din Bucureşti (clasa Ion Manolescu). Joacă pe scenele Liga Culturală, Palladium, comp. Maximilian, Alhambra,

Scanned with OKEN Scanner

C.I. Nottara unde se relevă ca unul dintre interpreții cei mai completi ai teatrului românesc (liric, revuistic, și de proză). Debutează pe ecran în 1951. Stilul de joc nuanțat, de bogată coloratură psihologică îl impune cu autoritate pe ecran grație partiturilor de plan secund, dar de pregnantă autenticitate în caracterizare, din *Mitrea Cocor*, *Nepoții gornistului*, *Desfășurarea*. Figura simpatică a actorului, jocul simplu, ductil, predispoziția naturală pentru compunerea de caractere dense, pitorești, și-au confirmat eficacitatea interpretativă în *Soldați fără uniformă*, *Cerul n-are gratii* ș.a. Mai recent *N.P.* etalează aceeași dublă facultate expresivă, comică și dramatică, în *Puterea și Adevărul*, *Păcală* (rolul hangiului) și *Pistruiatul* (serial TV). Susține totodată o vie activitate radiofonică și TV. (teatru, varietăți, recitaluri. FLM.: 1951 — *În sat la noi*, r. Jean Georgescu și Victor Iliu (cu Constantin Ramadan, Liviu Ciulei, Andrei Codarcea); 1952 — *Mitrea Cocor*, r. Marietta Sadova și Victor Iliu (cu Toma Dimitriu, Titus Lapteș); 1954— — *Desfășurarea*, r. Paul Călinescu (cu Colea Răutu, Ernest Maftei, Ștefan Ciubotărașu); 1959 — *Valurile Dunării*, r. Liviu Ciulei (cu Irina Petrescu, Lucian Pintilie, Ștefan Ciubotărașu); 1961 — *Porto Franco*, r. Paul Călinescu (cu Ștefan Ciubotărașu, Fory Eterle, Liliana Tomescu); 1962 — *Tudor*, r. Lucian Bratu (cu Emanoil Petruț, George Vraca, Geo Barton, Olga Tudorache); 1965 — *De aș fi . . . Harap Alb*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Florin Piersic, Eugenia Popovici, Emil Botta); 1967 — *Balul de sîmbătă seara*, r. Geo Saizescu (Sebastian Papaiani, Octavian Cotescu, Puiu Călinescu); 1970 — *Haiducii lui Șaptecai*, r. Dinu Cocea (cu Florin Piersic, Marga Barbu, Colea Răutu, Toma Caragiu); 1971— — *Puterea și Adevărul*, r. Manole Marcus (cu Mircea Albulescu, Ion Besoiu, Amza Pellea, Octavian Cotescu, Lazăr Vrabie, Dana Comnea); *Săptămîna nebunilor*, r. Dinu Cocea (cu Florin Piersic, Toma Caragiu, Marga Barbu); *Zestrea domniței Ralu*, r. Dinu Cocea (cu Florin Piersic, Marga Barbu, Toma Caragiu, Aimée Iacobescu).

PECK, GREGORY (pe numele adev. *Eldred Gregory Peck*) (n. 5.04.1916,

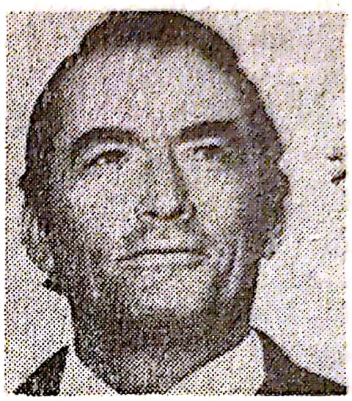

Gregory Peck

Jolla, California), actor american de teatru și film. Studii de medicină. Cursuri de actorie la „Playhouse School of Dramatics" din New York. Joacă la „Barter Theatre" și „Morosco Theatre". Debutează pe ecran în 1944, relevîndu-se prin eleganța sobră și discretă a gestului dramatic. În *Cheile împărăției*, G.P. conferă rolului vibrația dramatică a unui chip îngîndurat, melancolic, de o tulburătoare expresivitate psihologică. Aparițiile sale din *Fascinație*, *Zăpezile de pe Kilimandjaro* și *Să ucizi o pasăre cîntătoare* (Oscar 1962) subliniază facultatea recitativului complex, arta portretizării psihologice, un ritm nervos, aproape abrupt al gestului dramatic. Consacrat în planul marilor staruri cinematografice, G.P. abordează în continuare un repertoriu amplu și diversificat, bucurîndu-se de succese enorme grație lucidității dramatice a registrului de caracterizare și a prestigioasei lui fotogenii (Money Making Star 1947 și 1952).
FLM.: 1944 — *Days of Glory* (Zile de glorie), r. Jacques Tourneur (cu

Tamara Toumanova, Alan Reed); *The Keys of the Kingdom* (Cheile împărăției), r. J. M. Stahl; 1945 — *The Valley of Decision* (Valea destinului), r. Tay Garnett (cu Donald Crisp, Greer Garson); 1946 — *Duel in the Sun* (Duel în soare), r. King Vidor (cu Lillian Gish, Walter Huston, Jennifer Jones, Joseph Cotten, Lionel Barrymore); 1947 — *The Paradine Case* (Cazul Paradine), r. Alfred Hitchcock (cu Alida Valli, Charles Laughton, Ann Todd); 1949 — *The Great Sinner* (Marele păcătos), r. Henry King (cu Melvyn Douglas, Ava Gardner, Walter Huston, Ethel Barrymore); *Twelve O'Clock High* (Miezul zilei), r. Henry King (cu Dean Jagger, Hugh Marlowe); *The Gunfighter* (Baladă pentru Jimmy Ringo), r. Henry King (cu Jean Parker, Helen Westcott); 1952 — *The Snows of Kilimanjaro* (Zăpezile de pe Kilimanjaro), r. Henry King (cu Ava Gardner, Susan Hayward, Hildegarde Neff); 1954 — *The Million Pound Note* (Bancnota de un milion de lire sterline), r. Ronald Neame; 1956 — *Moby Dick*, r. John Huston (cu Orson Welles, Richard Basehart); *The Man in the Grey Flannel Suit* (Omul în gri), r. Nunnally Johnson (cu Jennifer Jones); 1958 — *The Big Country* (Ferma din Arizona/ Marile spații), r. William Wyler (cu Ives Burl, Charles Bickford); 1959 — *On the Beach* (Ultimul țărm), r. Stanley Kramer (cu Ava Gardner, Fred Astaire, Anthony Perkins); 1962 — *Cape Fear* (Mantaua spaimei), r. J. Lee Thompson; 1965 — *Mirage* (Miraj), r. Edward Dmytryk; 1969 — *Marooned* (Naufragiați în spațiu), r. John Sturges (cu David Janssen, Gene Hackman); 1970 — *I Walk the Line* (Am încălcat legea), r. John Frankenheimer (cu Tuesday Weld, Estelle Parsons, Ralph Meeker); 1971 — *Shoot Ut* (Solitarul din Rio Grande), r. Henry Hathaway (cu Pat Quinn); 1974 — *Billy Two Hats* (Billy poartă două pălării), r. Ted Katcheff (cu Ben Johnson); 1976 — *The Omen* (Prevestirea), r. Richard Donner (cu Lee Remick).

PELLEA, AMZA (n. 7.04.1931 Băileşti, Dolj), actor român de teatru

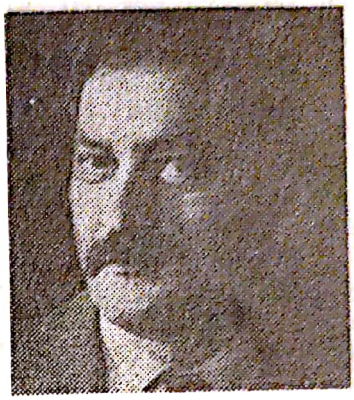

Amza Pellea

şi film. Studiază la I.A.T.C. „Ion Luca Caragiale" din Bucureşti. Joacă la Teatrul Naţional din Craiova, Teatrul Mic şi Teatrul de Comedie din Bucureşti unde se impune ca unul din actorii cei mai dotaţi ai scenei româneşti. Activitatea sa se amplifică apoi şi prin intermediul a numeroase angajamente cinematografice. Debutează pe ecran în *Setea*. Creaţiile sale din *Tudor*, *Răscoala* şi *Haiducii* constituie remarcabile probe ale unui recitativ insolit, plin de fantezie şi vigoare comică şi dramatică. Facultatea registrului de caracterizare, temperamentul aprins, meridional, ca şi fizicul puternic, sînt perfect acordate portretizărilor veridice din *Dacii*, *Columna*, *Mihai Viteazul* şi *Puterea* şi *Adevărul*. Partiturile susţinute de A.P. pe ecran sînt probe ale unei măiestrii comico-dramatice fără cusur, întemeiate pe resurse expresive de o inepuizabilă diversitate. Versatilitatea stilului său de joc s-a relevat cu aceeaşi pregnanţă şi în registrul comic-grotesc sau de compoziţie.

FLM.: 1951 — *Setea*, r. Mircea Drăgan (cu George Calboreanu, Colea Răutu, Ilarion Ciobanu); 1962 — *Tudor*, r. Lucian Bratu (cu Emanoil Petruţ, George Vraca, Al. Giugaru, Geo Barton); 1964 — *Neamul Şoimă-*

reştilor, r. Mircea Drăgan (cu George Calboreanu, Ştefan Ciubotăraşu, Colea Răutu, Dina Cocea, Vasile Boghiţă); 1965 — *Haiducii*, r. Dinu Cocea (cu Ion Besoiu, Marga Barbu, Elisabeta Jar, Alexandru Giugaru); *Răscoala*, r. Mircea Mureşan (cu Ilarion Ciobanu, Nicolae Secăreanu, Matei Alexandru, Emil Botta); 1966— — *Dacii*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Pierre Brice, Emil Botta, György Kovács, Georges Marchal, Geo Barton); 1968 — *Columna*, r. Mircea Drăgan (cu Richard Johnson, Antonella Lualdi, Ilarion Ciobanu); 1970— — *Mihai Viteazul*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Olga Tudorache, Irina Gărdescu, György Kovács, Nicolae Secăreanu, Aurel Rogalschi); 1971 — *Puterea şi Adevărul*, r. Manole Marcus (cu Mircea Albulescu, Ion Besoiu, Octavian Cotescu, Lazăr Vrabie, Irina Gărdescu, Dana Comnea); 1972 — *Săgeata căpitanului Ion*, r. Aurel Miheles (cu Vladimir Găitan, Ion Besoiu, Nicolae Secăreanu); 1973 — *Ultimul cartuş*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Ilarion Ciobanu, George Constantin, Colea Răutu); 1974 — *Stejar extremă urgentă*, r. Dinu Cocea (cu Ion Caramitru, Irina Petrescu); 1975 — *Cantemir*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Alex. Repan, Iurie Darie, Ioana Bulcă); *Tată de duminică*, r. Mihai Constantinescu (cu Radu Beligan, Gina Patrichi, Boris Ciornei).

PÉRIER, FRANÇOIS (pe numele adev. *François Pilu*) (n. 10.11.1919, Paris), actor francez de teatru şi film.

François Périer

Absolvent al Conservatorului din Paris. S-a remarcat ca june prim de comedie în repertoriul bulevardier. (Pr. Réjane 1938). Debutează pe ecran în 1938 dezvăluind, o dată cu farmecul său personal, o deosebită vocaţie psihologică a registrului de caracterizare. Cu apariţiile din *Primul bal*, *Ferma lupilor* şi *Sylvia şi fantomele* sensibilitatea acestui june prim tandru şi delicat relevă facultatea introspecţiei psihologice rafinate, bogată în resurse expresive ambigui, contradictorii. Sînt memorabile în acest sens partiturile susţinute în *Tăcerea e de aur*, *Gervaise*, *Nopţile Cabiriei*, *Anunţ matrimonial*. FLM.: 1938 — *La chaleur du sein* (Căldura inimii), r. Jean Boyer (cu Arletty, Marguerite Moreno, Michel Simon); *Werther* (Suferinţele tînărului Werther), r. Max Ophüls (cu Annie Vernay, Jean Galland, Pierre Richard-Willm); 1939 — *La fin du jour* (Apus de glorie), r. Julien Duvivier (cu Madeleine Ozeray, Michel Simon, Louis Jouvet, Victor Francen, Gabrielle Dorziat); 1943 — *La ferme aux loups* (Ferma lupilor), r. Richard Pottier (cu Martine Carol); 1945 — *Sylvie et les fantômes* (Sylvia şi fantomele), r. Claude Autant-Lara (cu Odette Joyeux, Louis Salou, Julien Carette, Jacques Tati); 1946 — *Un revenant* (Spectrul trecutului), r. Christian-Jaque (cu Gaby Morlay, Louis Jouvet, Marguerite Moreno, Ludmila Tchérina); 1947 — *La silence est d'or* (Tăcerea e de aur), r. René Clair (cu Gaston Modot, Maurice Chevalier, Dany Robin, Paul Olivier); 1950 — *Orphée* (Orfeu), r. Jean Cocteau (cu Jean Marais, Juliette Gréco, Maria Casarés); 1954— — *Tempi nostri* (Vremurile noastre), r. Alessandro Blasetti (cu Marcello Mastroianni, Vittorio De Sica, Lea Padovani, Michel Simon); 1955—*Gervaise*, r. René Clément (cu Maria Schell); 1957 — *Le notti di Cabiria* (Nopţile Cabiriei), r. Federico Fellini (cu Giulietta Masina, Franca Marzi, Amedeo Nazzari, Dorian Gray); 1959 —

Scanned with OKEN Scanner

— *Il magistrato* (Magistratul), r. Luigi Zampa (cu Claudia Cardinale, Massimo Serato); 1963 — *I compagni* (Tovarăşii), r. Mario Monicelli (cu Marcello Mastroianni, Annie Girardot, Renato Salvatori, Folco Lulli, Bernard Blier); *La visita* (Anunţ matrimonial), r. Antonio Pietrangeli (cu Sandra Milo, Mario Adorf); 1968— „Z", r. Costa-Gavras (cu Yves Montand, Jean-Louis Trintignant, Irene Papas); 1970 — *Le cercle rouge* (Cercul roşu), r. Jean-Pierre Melville (cu Yves Montand, Bourvil, Alain Delon, Gian Maria Volonté); 1972— *L'attentat* (Atentatul), r. Yves Boisset (cu Daniel Ivernel, Jean-Louis Trintignant, Michel Piccoli, Gian Maria Volonté, Jean Seberg, Romy Schneider, Philipe Noiret); 1973 — *Stavisky*, r. Alan Resnais (cu Jean-Paul Belmondo); 1975 — *Docteur Françoise Gailland*, r. Jean-Louis Bertuccelli (cu Annie Girardot); 1976 — *Police Python 357* (Colt Python 357), r. Alain Corneau (cu Yves Montand, Simone Signoret).

PERKINS, ANTHONY (n. 4.04. 1932, New York), actor american de

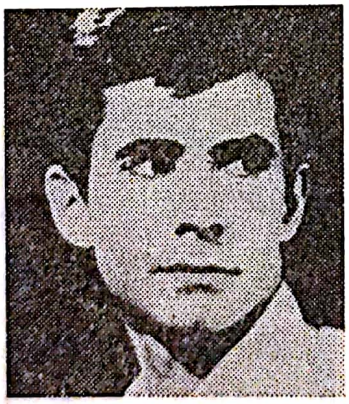

Anthony Perkins

teatru şi film. Studii universitare. Debutează pe scene de amatori. Se impune magistral pe Broadway (*Theatre World Award* 1954 şi *Antoinette Perry Award* 1956) şi la T.V. Debutează pe ecran în 1953. Critica întrevede în actorul tînăr şi înalt — cu silueta bine proporţionată, cumva osos, cu masca fermecătoare a adolescentului aflat pe pragul maturităţii — pe cel mai promiţător talent al generaţiei sale. Recitativul nervos, precipitat, de o tulburătoare pregnanţă psihologică, relevă particularităţile unui temperament sensibil, profund interiorizat. Profilată pe fundalul western-urilor *Călăreţul singuratic* şi *Steaua de tinichea* silueta lui particulară, fremătătoare de viaţă, deţine expresivitatea naturală a unei stîngăcii emoţionante, juvenile. Modelat neliniştitor, în trăsături tensionate dramatic, chipul interpretului ştie să evoce o gamă impresionantă de predispoziţii afective, exprimate modern în *Ultimul ţărm*, *Psyho* şi *Vă place Brahms ?* (Pr. Cannes 1961). FLM.: 1953 — *The Actress* (Actriţa), r. George Cukor (cu Spencer Tracy. Jean Simmons, Teresa Wright); 1956— — *The Friendly Persuasion* (Legea divină), r. William Wyler (cu Gary Cooper, Dorothy McGuire); 1957 — *The Lonely Man* (Călăreţul singuratic), r. Henry Levin (cu Jack Palance, Elaine Aiken, Neville Brand); *The Tin Star* (Steaua de tinichea), r. Anthony Mann (cu Henry Fonda, John McIntire, Lee Van Cleef); *This Bitter Earth/Barrage contre le Pacifique* (Baraj împotriva Pacificului), r. René Clément (cu Jo Van Fleet, Silvana Mangano); 1958 — *Desire Unter the Elms* (Patima de sub ulmi), r. Delbert Mann (cu Ives Burl, Sophia Loren); 1959 — *On the Beach* (Ultimul ţărm), r. Stanley Kramer (cu Ava Gardner, Fred Astaire, Gregory Peck); 1960 — *Psycho* (Psihoză), r. Alfred Hitchcock (cu Vera Miles, Kim Novak, Janet Leigh, John Gavine); 1961 — *Do You Like Brahms ?/Goodbye Again* (Vă place Brahms?), r. Anatole Litvak (cu Yves Montand, Ingrid Bergman); 1962 — *The Trial/ Le procès* (Procesul), r. Orson Welles (cu Jeanne Moreau, Elsa Martinelli, Romy Schneider, Orson Welles, Madeleine Robinson, Suzanne Flon, Katina Paxinou, Akim Tamiroff); 1966—1967 — *Paris brule-t-il ?* (Arde

Scanned with OKEN Scanner

Parisul?), r. René Clément (cu Simon Signoret, George Chakiris, Yves Montand, Orson Welles, Daniel Gélin, Jean-Paul Belmondo, Charles Boyer, Leslie Caron, Jean-Pierre Cassel, Alain Delon, Kirk Douglas, Gert Froebe); 1970 — *Catch-22*, r. Mike Nichols (cu Orson Welles, Alan Arkin, Martin Balsam, Richard Benjamin); 1972 — *The Life and the Times of Judge Roy Bean* (Viața și epoca judecătorului Roy Bean), r. John Huston (cu Paul Newman, Ava Gardner); 1974 — *Lovin'Molly* (Iubesc pe Molly), r. Sidney Lumet (cu Blythe Danner).

PETRESCU, IRINA (n. 19.06.1941, București), actriță română de teatru

Irina Petrescu

și film. Studiază la I.A.T.C. „Ion Luca Caragiale" din București. Joacă la Teatrul Mic și la Teatrul „L.S. Bulandra" din București. Debutul pe ecran, în 1959 (anterior activității scenice), relevă, în mod surprinzător, o extremă acurateță interpretativă. Grație chipului expresiv, de o fascinantă putere emotivă, care-i permite să transmită o subtilă gamă de stări sufletești, *I.P.* devine una din „vedetele" filmului românesc. Distincția datelor fizice, fotogenia penetrantă și registrul modern al jocului conferă prestigiu și autoritate tuturor partiturilor abordate în film. Creațiile ei din *Duminică la ora 6* (Pr. Mamaia 1960, Pr. Mar del Plata 1966), *Diminețile unui băiat cuminte*, *Răutăciosul adolescent* (Pr. Moscova 1969) și *Facerea lumii* (Pr. ACIN 1971), certifică, în mod plenar, prospețimea și autenticitatea trăirii artistice deopotrivă cu tușeul fin, interiorizat, al expresiei dramatice.

FLM.: 1959 — *Valurile Dunării*, r. Liviu Ciulei (cu Lazăr Vrabie, Liviu Ciulei, Ștefan Ciubotărașu); 1963 — *Pași spre lună*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Radu Beligan, Florin Piersic, Ion Anghel, Cornel Gîrbea); 1965 — *De-aș fi . . . Harap Alb*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Florin Piersic, Eugenia Popovici); *Duminică la ora șase*, r. Lucian Pintilie (cu Dan Nuțu, Grațiela Albini, Eugenia Popovici); 1966 — — *Diminețile unui băiat cuminte*, r. Andrei Blaier (cu Dan Nuțu, Ștefan Ciubotărașu, Sebastian Papaiani); 1971 — *Facerea lumii*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Colea Răutu, Liviu Ciulei, Virgil Ogășanu, Dan Ionescu, Clody Bertola, Marga Barbu); 1974 — — *Stejar extremă urgență*, r. Dinu Cocea (cu Ion Caramitru Vasile Cosma, Amza Pellea); 1976 — *Dincolo de pod*, r. Mircea Veroiu (cu Leopoldina Bălănuță, Marina Ploae, Mircea Albulescu).

PETRUȚ, EMANOIL (n. 8.02.1932, Mărășești), actor român de teatru și

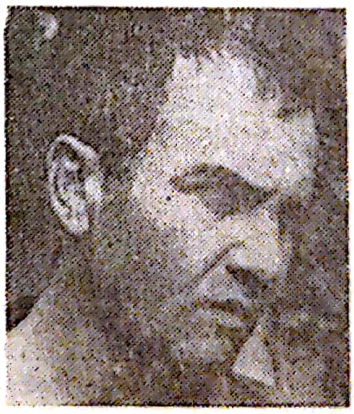

Emanoil Petruț

film. Absolvent al I.A.T.C.-București. Joacă pe scenele „Pastia" din Focșani, „C.I. Nottara" și „Național" din București. Debutează pe ecran în *Brigada lui Ionuț* — cu o partitură

care-i certifică vocația cinematografică a datelor interpretative. În *Secretul cifrului* și mai ales în *Tudor* (Pr. Mamaia 1964), E.P. își valorifică acerbicia dramatică a registrului de caracterizare cu o memorabilă seriozitate profesională. Carura atletică, jocul vivace, de participare realistă, l-au predestinat rolurilor eroice — fiind unul din experții serialelor de capă și spadă gen *Haiducii* — dar partiturile de expresie „lirică" din *Amintiri din copilărie* și *Tinerețe fără bătrînețe* nu-l incomodează cîtuși de puțin.

FLM.: 1954 — *Brigada lui Ionuț*, r. Jean Mihail (cu Gheorghe Cîmpeanu Ion Ciprian, Ion Enache); 1961 — *Porto Franco*, r. Paul Călinescu (cu Ștefan Ciubotărașu, Simona Bondoc, Geo Barton, Nicki Atanasiu); 1962 — — *Tudor*, r. Lucian Bratu (George Vraca, Alexandru Giugaru, Geo Barton, George Măruță, Toma Dimitriu); 1965 — *Amintiri din copilărie*, r. Elisabeta Boston (cu Ștefan Ciubotărașu, Ion Bocancea, Corina Constantinescu); 1967 — *Răpirea fecioarelor*, r. Dinu Cocea (cu Marga Barbu, George Constantinescu, Toma Caragiu, Olga Tudorache); 1969 — *Tinerețe fără bătrînețe*, r. Elisabeta Bostan (cu Carmen Stănescu, Ana Széles, Mircea Breazu); 1970 — *Frații*, r. Mircea Moldovan și Gică Gheorghe (cu Ilarion Ciobanu, George Calboreanu, Ștefan Mihăilescu — Brăila); 1971 — *Decolarea*, r. Timotei Ursu (cu Liviu Ciulei, Emil Hossu, Monica Giuță, Gheorghe Motoi); 1973 — *Trei scrisori secrete*, r. Virgil Calotescu (cu Mircea Albulescu, Cornel Coman, Nucu Păunescu, Violeta Andrei); — *Ciprian Porumbescu*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Vlad Rădescu, Tamara Crețulescu, Sebastian Papaiani); 1974 — *Dimitrie Cantemir*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Alexandru Repan, Iurie Darie, Ioana Bulcă); 1975 — *Evadarea*, r. Ștefan Traian Roman (cu Gheorghe Dinică, Emmerich Schäffer, Silviu Stănculescu, Ion Marinescu); 1976 — *Zile fierbinți*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Vladimir Găitan, Ileana Popovici, Marga Barbu).

PHILIPE, GÉRARD (pe numele adev. *Gérard Philip*) (n. 4.12.1922,

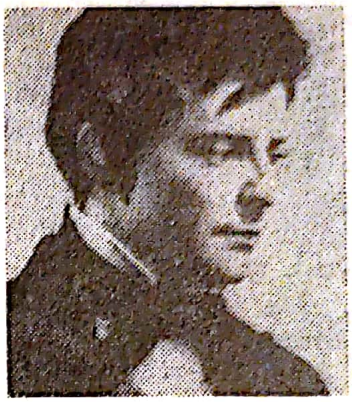

Gérard Philipe

Cannes—m. 25.11.1959, Paris), actor francez de teatru și film. Absolvent al Conservatorului din Paris. Cursuri de actorie cu Jean Wall la Centrul de cinema din Nissa. S-a afirmat strălucitor pe scenă (T.N.P.) sub conducerea lui Jean Vilar grație talentului său excepțional exprimat cu o simplicitate expresivă deconcertantă. Debutează pe ecran în 1943. Se impune apoi în *Diavolul in corp* și mai ales în *Fanfan la Tulipe*. În continuare, eleganța atitudinii scenice, ironia spirituală și luciditatea trăirii dramatice îi permite să abordeze magistral partiturile din *Idiotul*, *Mănăstirea din Parma*, *Caruselul* și *Roșu și Negru*. Introspecția fină și plastica mișcărilor sufletești ale stilului său de joc — pe cît de efervescent pe atît de analitic — se impun de asemenea în *Frumoasele nopți*, *Frumusețea diavolului* și *Marile manevre*. În *Orgolioșii*, *Montparnasse 19* și *Jucătorul*, G.P. reface din ritmica sincopată, febrilă a gestului dramatic, ambiguitatea stărilor suferinde, sentimentul deprimant al prăbușirii umane. Distilate savant, creațiile lui G.P., au, toate, valoarea unor metafore și timbrul melodios al unei poezii inefabile.

Scanned with OKEN Scanner

FLM.: 1943 — *Les petites du Quai aux fleurs* (Patru fete îndrăgostite), r. Marc Allégret (cu Odette Joyeux, Louis Jourdan, Bernard Blier, Danièle Delorme); 1945 — *L'Idiot* (Idiotul), r. George Lampin (cu Edwige Feuillère, Lucien Coëdel); 1946 — *Le diable au corp* (Diavolul în corp), r. Claude Autant-Lara, (cu Jacques Tati, Micheline Presle, Pierre Dalau); 1947 — *La chartreuse de Parma* (Mănăstirea din Parma), r. Christian-Jaque (cu Maria Casarés); 1949 — *La beauté du diable* (Frumusețea diavolului), r. René Clair (cu Gaston Modot, Michel Simon, Raymond Cordy, Simon Valère, Paolo Stoppa); 1950 — *La ronde* (Caruselul), r. Max Ophüls (cu Daniel Gélin, Simon Signoret, Fernand Gravey, Jean-Louis Barrault, Isa Miranda, Anton Walbrook); 1952 — *Fanfan-la-Tulipe*, r. Christian-Jaque (cu Gina Lollobrigida); *Les belles de nuit* (Frumoasele nopții), r. René Clair (cu Martine Carol, Paolo Stoppa, Gina Lollobrigida); 1954 — *Le rouge et le noir* (Roșu și negru), r. Claude Autant-Lara (cu Danielle Darrieux și Antonella Lualdi); 1955 — *Les grandes manoeuvre* (Marile manevre), r. René Clair (cu Dany Carrel, Brigitte Bardot, Michèle Morgan) — *Si Paris nous était conté* (Dacă Parisul ne-ar fi povestit), r. Sacha Guitry (cu Françoise Arnoul, Danielle Darrieux, Robert Lamoureux, Jean Marais, Michèle Morgan, Sophie Desmarets, Simon Renant, Denis D'Inès, Maurice Escande, Gilbert Gil, Claude Nollier, Pierre Vaneck, Odette Joyeux); 1956 — *Les aventures de Till l'Espiègle* (Aventurile lui Till Buhoglindă), r. Gérard Philipe și Joris Ivens; *Pot Bouille*, r. Julien Duvivier (cu Anouk Aimée, Dany Carrel, Danielle Darrieux); 1958 — *Montparnnasse 19*, r. Jacques Becker (cu Lino Ventura, Lili Kedrova, Anouk Aimée, Lea Padovani, Lili Palmer); *Le joueur* (Jucătorul) . Claude Autant-Lara (cu Liselotte Pulver, Bernard Blier); 1959 — *Les liaisons dangereuse 1960* (Legături primejdioase 1960), r. Roger Vadim (cu Jeanne Moreau).

PICKFORD, MARY (pe numele adev. *Gladys Mary Smith*) (n. 8.04.

Mary Pickford

1893, Toronto, Canada), actriță americană de teatru și film. Debutează pe scenă la 5 ani iar la 9 ani este deja vedetă a teatrului Kremer și a comp. David Belasco. Debutează pe ecran în 1909 (cu numele artistic Dorothy Nicholson) sub conducerea lui D.W. Griffith alături de care realizează peste 30 de creații impunîndu-se cu o autoritate artistică nedisputată de nici una dintre stelele cinematografului din epocă. Ca membră fondatoare și vedetă absolută a firmei United Artists, M.P. va manifesta un spor de exigentă interpretativă devansînd stereotipia rolurilor anterioare, de zînă grațioasă, în avantajul registrului de caracterizare, psihologică. Acest nou curs al evoluției sale interpretative se întrevede în filmele *Cocheta* (Oscar 1929), *Kiki* și *Secrete*, dar publicul continuă s-o admire pe actriță mai ales în aparițiile de copilă delicată și grațioasă cu zulufi supranumind-o „Logodnica Americii". Din 1935 devine producător și administrator general al propriilor case de filme. A abordat cu succes și arta scrisului. Laureată cu Oscar 1976 (omagial).

FLM.: 1909 — *The Violin Maker of Cremona* (Lutierul din Cremona), r.

David Wark Griffith (cu Owen Moore, David Miles); 1910 — *Ramona*, r. David Wark Griffith (cu Henry B. Walthall, Frank Grandin); 1912 — *Lena and the Geese* (Lena şi gisca), r. David Wark Griffith (cu Mae Marsh); 1914 — *A Good Little Devil* (Un drăcuşor cumsecade), r. J. Searle Dawley (cu William Norris, Ernest Truex); 1915 — *Madame Butterflay*, r. David Belasco (cu Marshall Neilan, Olive West); 1917 — *The Pride of the Clan* (Orgoliul clanului), r. Maurice Tourneur (cu Matt Moore, Grant Bryant) — *A Romance of the Redwoods* (Povestea lui Mary), r. Cecil B. De Mille (cu Elliot Dexter, Tully Marshall); 1918 — *Stella Maris*, r. Marshall Neilan (cu Tearle Conway, Ida Waterman); 1919 — *Daddy Long Legs* (Tata picioare lungi), r. Marshall Neilan (cu Hamilton Mahlon, Neilan Marshall); 1920 — *Pollyanna*, r. Paul Powell (cu Herbert Prior, Helen Jerome Eddy); 1921 — *Little Lord Fauntleroy* (Micul lor Fauntleroy), r. Alfred R. Green şi Jack Pickford (cu Claude Gillingwater, Joseph Dowling); 1923 — *Rosita*, r. Ernst Lubitsch (cu Holbrooch Blinny, George Walsh); 1925 — *Little Annie Rooney* (Micuţa Annie Rooney), r. William Beaudine (cu William Haines, Walter Jansen); 1929 — *Coquette* (Cocheta), r. Sam Taylor (cu John Mack Brown, Matt Moore); *The Taming of the Shrew* (Femeia îndărătnică), r. Sam Taylor (cu Douglas Fairbanks, Clyde Cook); 1931 — *Kiki*, r. Sam Taylor (cu Reginald Denny, Joseph Cawthorn); 1933 — *Secrets* (Secrete), r. Frank Borzage (cu Leslie Howard, C. Aubrey Smith).

PIERSIC, FLORIN (n. 27.01.1936, Cluj), actor român de teatru şi film. Studiază la I.A.T.C. „Ion Luca Caragiale" din Bucureşti. Joacă la Teatrul din Piatra-Neamţ şi Teatrul Naţional din Bucureşti. Debutează pe ecran în 1957. Actor exuberant, de o eleganţă bărbătească şi o fotogenie excepţionale, *F.P.* va cunoaşte o lansare cinematografică rapidă graţie colaborării cu regizorul Ion Popescu-

Florin Piersic

-Gopo. În *O poveste ca în basme*, *S-a furat o bombă* şi *De-aş fi . . . Harap Alb* actorul îşi defineşte tot mai pregnant personajul său cinematografic, de erou modern şi romantic, asiduu în acţiuni temerare, dar neprivat de remarcabile calităţi dramatice. Încarnare a spiritului cutezător şi a gestului sportiv, *F.P.* va interpreta cu dezinvoltură şi prospeţime personaje viguroase şi precise, servite cu pertinenţă de statura armonioasă a datelor sale fizice. Chipul expresiv, privirea mobilă, efectele mimice bogate, adresa directă a replicii şi gestului dramatic îl vor ridica la poziţia de june-prim al ecranului românesc. *F.P.* a realizat creaţii dense, puternice, şi în filmele *Neamul Şoimăreştilor*, *Columna*, *Bătălie pentru Roma* (rolul Wittikis), *Eliberarea* (rolul Skorzeny) ş.m.a. Susţine o vie activitate TV, Radio şi teatrală.

FLM.: 1957 — *Ciulinii Bărăganului*, r. Louis Daquin (cu Clody Berthola, Marcel Anghelescu, Nicolae Tomazoglu); 1959 — *O poveste ca în basme*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Nucu Păunescu, Eugenia Popovici, Puiu Călinescu); 1961 — *S-a furat o bombă*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Iurie Darie, Liliana Tomescu, Haralambie Boroş); 1963 — *Paşi spre lună*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Radu Beligan, Ion Anghel, Cornel Gîrbea, Liliana Tomescu); 1965 — *De-aş fi . . . Harap Alb*, r. Ion Popescu-

Gopo (cu Irina Petrescu, Eugenia Popovici); 1968 — *Columna*, r. Mircea Drăgan (cu Richard Johnson, Antonella Lualdi, Ilarion Ciobanu, Ştefan Ciubotăraşu); 1970 — *Haiducii lui Şaptecai*, r. Dinu Cocea (cu Marga Barbu, Colea Răutu, Toma Caragiu, Florin Scărlătescu, Aimée Iacobescu); *Mihai Viteazul*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Olga Tudorache, Irina Gărdescu, György Kovács, Nicolae Secăreanu); 1971 — *Zestrea domniţei Ralu*, r. Dinu Cocea (cu Marga Barbu, Toma Caragiu, Aimée Iacobescu, Constantin Codrescu, Florin Scărlătescu); 1972 — *Aventuri la Marea Neagră*, r. Savel Ştiopul (cu Corina Chiriac, Mircea Şeptilici, Savel Ştiopul, Gavriluţiu Fabian); *Explozia*, r. Mircea Drăgan (cu Radu Beligan, Toma Caragiu, Jean Constantin, George Motoi); 1975 — *Elixirul tinereţii*, r. Gheorghe Naghi (cu Ana Széles, Melania Cîrje, Stela Popescu); *Ştefan cel Mare*, r. Mircea Drăgan (cu Gheorghe Cozorici, Colea Răutu).

POGONAT, MARGARETA (n. 6.03.1933, Iaşi), actriţă română de

Margareta Pogonat

teatru şi film. Studiază la I.A.T.C. „Ion Luca Caragiale" din Bucureşti. Joacă pe scenele teatrelor din Botoşani, „L.S. Bulandra" din Bucureşti, Teatrul Naţional din Iaşi, Teatrul de Stat din Ploieşti. Debutează pe ecran în *Două lozuri* cu o partitură episodică, dar semnificativă pentru posibilităţile registrului de caracterizare. Apariţiile ulterioare, din *Amintiri din copilărie* şi *Meandre*, dezvăluie afinitatea interpretei faţă de rolurile dense, indiferent de tonalitatea lor expresivă, comică sau dramatică. Resursele stilului ei de joc, capabil să treacă de la tonuri foarte vivace la expresia dramatică, lirică, acerbă sau patetică se impun, în *Tinereţe fără bătrîneţe*, *Apoi s-a născut legenda Zestrea*, *Oraşul văzut de sus*, *Drum în penumbră*.

FLM.: 1957 — *Două lozuri*, r. Gheorghe Naghi şi Aurel Miheles (cu Grigore Vasiliu-Birlic, Dorina Done, Marcel Anghelescu); 1963 — *Lumină de iulie*, r. Gheorghe Naghi (cu George Calboreanu, Grigore Vasiliu-Birlic, Colea Răutu); 1966 — *Meandre*, r. Mircea Săucan (cu Mihai Pălădescu, Dan Nuţu, Ana Széles, Ernest Maftei); 1968 — *Apoi s-a născut legenda*, r. Andrei Blaier (cu Ilarion Ciobanu, George Calboreanu, Ştefan Ciubotăraşu, Dan Nuţu); 1969 — *Tinereţe fără bătrîneţe*, r. Elisabeta Bostan (cu Carmen Stănescu, Emanoil Petruţ, Ana Széles); 1972 — *Drum în penumbră*, r. Lucian Bratu (cu Cornel Coman); 1973 — *Zestrea*, r. Letiţia Popa (cu Sanda Toma, Victor Rebengiuc, Sebastian Papaiani); *Dragostea începe vineri*, r. Virgil Calotescu (cu Toma Caragiu, Adina Popescu, Sergiu Nicolaescu); 1974 — *Pistruiatul*, r. Francisc Munteanu (serial TV, cu Ion Dichiseanu, Petre Paulhoffer, Sergiu Nicolaescu, Réka Nagy); 1975 — *Actorul şi sălbaticii*, r. Manole Marcus (cu Toma Caragiu, Mircea Albulescu, Ion Besoiu); *Oraşul văzut de sus*, r. Lucian Bratu (cu George Constantin).

POITIER, SIDNEY (n. 24.02.1924, Nassau, Bermude sau 4.02.1927, Miami, Florida, SUA), actor american de teatru şi film. Joacă intens la New York American Negro Theatre şi apoi pe scenele de pe Broadway, afirmîndu-se ca unul dintre cei mai promiţători actori tineri de culoare

— de altfel singurul care atrage asupra sa atenţia producătorilor de la Holly-

Sidney Poitier

wood. Debutează pe ecran în 1950 relevînd, brusc, nu numai un farmec masculin aparte, de tip „negro", dar şi o dezinvolutură a jocului surprinzătoare care-l impune printre vedetele ecranului american. Garanţia acestor aprecieri va fi încununată de marele succes interpretativ înregistrat de S.P. în *Lanţul*, — remarcabilă operă de problematică socială care-l atrage pe actor în circuitul popularităţii internaţionale. În continuare, personajul insolit al acestui interpret de culoare face dovada unui stil de joc versatil, sigur în caracterizare, neincomodat de tonalitatea psihologică diversificată a partiturilor abordate. În 1963, cu rolul Himer Smith din *Florile de cîmp*, S.P. obţine premiul Oscar. Această recunoaştere artistică de prestigiu va fi justificată de maturitatea profesională a rolurilor din *În arşiţa nopţii*, *Ghici cine vine la cină*, *Pentru dragostea lui Ivy* (Pr. San Sebastiano 1968) şi *Organizaţia* — partituri de amplă şi variată respiraţie eroic-dramatică ori subtil-psihologică. În 1971 S.P. debutează ca regizor de film.

FLM.: 1950 — *No Way Out* (Fără ieşire), r. Joseph L. Mankiewicz (cu Kirk Douglas, Richard Widmark, Linda Darnell); 1955 — *The Blackboard Jungle* (Sămînţa violenţei), r. Richard Brooks; 1957 — *Band of Angels* (Sclavul liber), r. Raoul Walsh (cu Yvonne De Carlo, Clark Gable); 1958 — *The Defiant Ones* (Lanţul), r. Stanley Kramer (cu Tony Curtis, Clara Williams); 1959 — *Porgy and Bess*, r. Otto Preminger; 1963 — *Lilies of the Field* (Florile de cîmp), r. Ralph Nelson; 1964 — *The Long Ships* (Corăbiile lungi), r. Jack Cardiff (cu Russ Tamblyn, Rosanna Schiaffino, Richard Widmark); 1967— — *In the Heat of the Night* (În arşiţa nopţii), r. Norman Jewison (cu Rod Steiger); *Te Sir with Love* (Domnului profesor, cu dragoste), r. J. Clavell; *Guess Who's Coming to Dinner* (Ghici cine vine la cină), r. Stanley Kramer (cu Katharine Hepburn, Spencer Tracy, Katharine Haughton); 1968 — *For Love of Ivy* (Pentru dragostea lui Ivy), r. Daniel Mann; 1969 — *The Last Man* (Omul pierdut), r. R.A. Arthur (cu Johanna Shimkus); 1971— — *Buck and the Preacher* (Buck şi predicatorul), r. Sidney Poitier; *The Organization* (Organizaţia), r. D. Medford.

POPESCU, ELVIRA (n. 10.05.1896, Bucureşti), actriţă franceză de teatru

Elvira Popescu

şi film, de origine română. Absolventă, la 16 ani, a Conservatorului de Artă Dramatică din Bucureşti. La 19 ani este societară a Teatrului Naţional. La 24 de ani fondează Teatrul Mic (împreună cu I. Iancovescu şi Al. Mihalescu). Marile daruri interpretative ale E.P. vor fi, toto-

dată, îndelung aplaudate pe scenele din străinătate (Franța — unde se și stabilește, în 1923). Debutează pe ecran în 1912, dar absorbită de activitatea scenică va reveni în cinema tîrziu — în 1923 și în 1931. Cu apariția din *Verișoara din Varșovia*, E.P. se consacră într-o manieră strălucitoare, mai ales că repertoriul în care joacă se confundă cu cel al farsei bulevardiere, familiar actriței de teatru. Veselă și frivolă, energică și autoritară, sofisticată și spirituală, îndurerată și patetică, E.P. a oferit scenei și ecranului garanția unui personaj feminin complex și a unei personalități artistice insubstituibile. După război, devenită „une grande dame" a teatrului francez, E.P. continuă să susțină în cinema roluri de compoziție care îi pun în lumină resursele comice și dramatice, de nuanțată expresie psihologică, ale recitativului: *Austerlitz* și *În plin soare*. Distinsă cu „Legiunea de onoare" (1935).

FLM.: 1912 — *Războiul independenței*, r. Grigore Brezeanu (cu Constantin Nottara, Alexandru Demetriade, Ion Niculescu, Ion Brezeanu, Aristizza Romanescu, Maria Filotti Maria Ciucurencu); 1923 *Țigăncușa de la iatac*, r. Alfred Halm; 1931 — *Sa meilleure cliente* (Tainele trupului), r. Pierre Colombier (cu René Lefévre); 1935 — *Dora Nelson*, r. René Guissart (cu Duvallès); 1936 — *L'homme du jour* (Omul zilei/Idolul Parisului), r. Julien Duvivier (cu Maurice Chevalier, Josette Day); 1937 — *Le club des aristocrates* (Clubul aristocraților), r. Pierre Colombier (cu Jean Tissier, Jules Berry, Viviane Romance, André Lefaur); 1938 — *La présidente* (Președinta), r. Fernand Rivers (cu Henri Garat); 1939 — *Le paradis perdu* (Paradisul pierdut), r. Abel Gance (cu Micheline Presle, Alerme, Robert Le Vigan, Fernand Gravey); 1942 — *Le valet-maître* (Valetul coniței), r. Paul Mesnier (cu Henri Garat, Roger Karl, Marguerite Duval, René Genin, Alexandru Mihalescu); *Le velo azzurro/Le voile bleu* (Voalul albastru), r. Jean Stelli, (cu Gaby Morlay, Alerme); *Frédérica*, r. Jean Boyer (cu Rellys, Charles Trenet, Suzet Maïs); 1943 — *Le voyageur sans bagages* (Călătorul fără bagaje), r. Jean Anouilh (cu Pierre Renoir, Pierre Fresnay, Blanchette Brunoy); 1959 — *Austerlitz*, r. Abel Gance (cu Pierre Mondi, Claudia Cardinale, Martine Carol, Rossano Brazzi, Leslie Caron, Vittorio De Sica, Jean Marais, Georges Marchal, Orson Welles, Jack Palance, Michel Simon); 1961 — *Pleine soleil* (În plin soare), r. René Clément (cu Maurice Ronet, Marie Laforet, Alain Delon).

POPOVICI, SILVIA (n. 7.05.1933, Fundata, Brașov), actriță română

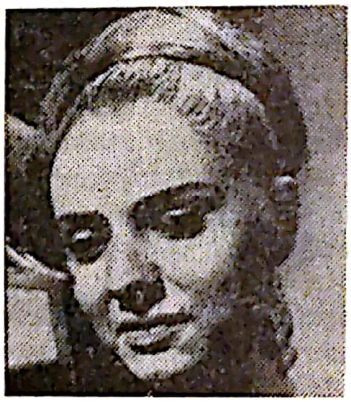

Silvia Popovici

de teatru și film. Studiază la I.A.T.C. „Ion Luca Caragiale" din București. Joacă la Teatrul din Craiova, Teatrul Național din București, Teatrul Național din Cluj și iar la Teatrul Național din București. Debutează pe ecran în filmul de s.m. *La mere* unde își impune grația, sensibilitatea și autentica vînă dramatică a datelor ei de ingenuă delicată și fină. Vivacitatea elegantă a tinerei și talentatei interprete o predestinează unei galerii tipologice delineate cu fantezie și inteligență comico-dramatică. Aparițiile din *Ora H*, *Darclée* și *Dragoste lungă de-o seară* îi confirmă calitățile de interpretă frumoasă și strălucitoare, aplaudată

pentru contribuţia vibrană şi rafinată a registrului de caracterizare. Sensibilitatea artistică a acestei actriţe, intonaţiile discrete şi calme ale efuziunii ei lirice ca şi fotogenia excepţională îi rezervă noi succese în *Gioconda fără surîs*, *Serata*, şi *Trecătoarele iubiri*.

FLM.: 1956 — *Ora „H"*, r. Sinişa Ivetici şi Andrei Blaier (cu Doru Căpraru, Mircea Dumitrescu, Constantin Vaeni, Sinişa Ivetici); 1960 — *Furtuna*, r. Sinişa Ivetici şi Andrei Blaier (cu Ion Manta, Toma Dimitriu, Victor Rebengiuc, Silvia Dumitrescu-Timică, Jules Cazaban, Marcel Anghelescu, Ştefan Ciubotăraşu, Ion Besoiu); 1961 — *Omul de lîngă tine*, r. Horea Popescu (cu Ilarion Ciobanu, George Măruţă, George Calboreanu, Ştefan Ciubotăraşu, Victor Rebengiuc, Stela Popescu, Ernest Maftei); 1963 — *Dragoste lungă de-o seară*, r. Horea Popescu (cu Graţiela Albini, Ilinca Tomoroveanu, Octavian Cotescu, Sandu Sticlaru, Traian Stănescu); 1967 — *Gioconda fără surîs*, r. Malvina Urşianu (cu Ion Marinescu, Gheorghe Cozoroci, Lucia Mureşan, Florian Pitiş); 1971 — — *Serata*, r. Malvina Urşianu (cu George Motoi, György Kovács, Cornel Coman, Alexandru Drăgan, Mihai Pălădescu, Tanţi Cocea, Ion Finteşteanu); 1974 — *Trecătoarele iubiri*, r. Malvina Urşianu (cu George Motoi, Gina Patrichi).

PORTEN, HENNY (n. 7.04.1888, Magdeburg — m. 15.10.1960 Berlin),

Porten Henny

actriţă germană de film. Cursuri particulare de balet şi muzică. Joacă pe scenă de la 5 ani. Debutează pe ecran în 1906. Se consacră cu apariţia din *Oarba*, film de uriaş succes în epocă şi de mare popularitate pentru interpretă. Această actriţă blondă, cu trăsături armonioase, cumva asprite de viaţa sportivă, va deveni una din marile dive ale cinematografului german din epocă. Temperamentul ei artistic alcătuit din contraste elementare, amestec de sentimentalism lacrimogen şi voluntarism pasional, îi permite să abordeze o arie de subiecte extrem de variată. A jucat în drame pasionale *(Eva)*, naturaliste *(Rose Bernd)*, istorice *(Anna Boleyn)*, biblice *(INRI)*. În pofida recitativului retoric, H.P. supravieţuieşte filmului sonor continuînd să apară pe ecran pînă către sfîrşitul vieţii.

FLM.:1906 — *Apachentantz* (Dansul apaşilor), r. Friedrich Porten (cu Rosa Porten); 1913 — *Eva*, r. Kurt Stark (cu Kurt Stark); 1916 — *Die Ehe der Louise Rohrbach* (Căsătoria Louisei Rohrbach), r. Ernst Lubitsch (cu Emil Jannings); 1919 — *Rose Bernd*, r. Alfred Halm, (cu Emil Jannings); *Anna Boleyn*, r. Ernst Lubitsch (cu Emil Jannings); 1923 — *INRI*, r. Robert Wiene (cu Grigori Chmara, Asta Nielsen); 1925 — *Das Abenteuer der Sybille Brant* (Aventura Sybilei Brant), r. Carl Fröhlich (cu Rudof Biebrach); 1927 — *Violantha*, r. Carl Fröhlich (cu Wilhelm Dieterle, Blandine Ebinger); 1928 — *Luise, Königin von Preussen* (Regina Luiza), r. Karl Grüne (cu Elisabeth Bergner, Gustav Gründgens); 1929 — — *Mutterliebe* (Dragoste de mamă), r. Georg Jacoby (cu Gustav Diessl); 1933 — *Mutter und Kind* (Mama şi copilul), r. Hans Steinhoff (cu Peter Voss); 1938 — *Der Optimist* (Optimistul), r. E.W. Emo (cu Viktor De Kowa, Gusti Huber); 1941 — *Komödianten* (Comedianţii), r. Georg Wilhelm Pabst (cu Gustav Diessl, Käthe Dorsch, Hilde Krahl); 1943 — *Symphonie eines Lebens* (Simfonia unei

vieţi), r. Hans Bertram (cu Harry Baur, Gisele Uhlen); 1944 — *Familie Buchholz* (Familia Buchholz), r. Carl Fröhlich (cu Paul Westermeyer); 1955 — *Die Schätze des Teufel/Das Fräulein von Skudery* (Domnişoara Skudery), r. Eugen York (cu Willy A. Kleinan, Angelika Hauff).

POWELL, DICK (pe numele adev *Ewing Powell*) (n. 14.11.1904, Mount

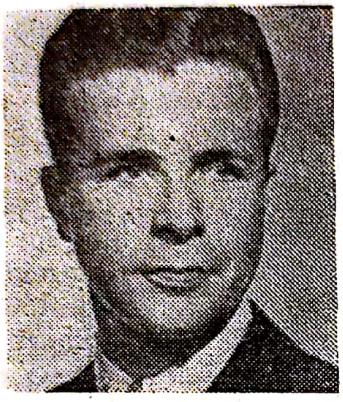

Dick Powell

View, Arkansas), regizor, scenarist, scriitor şi actor american de film. Debutează pe ecran în 1932. Alături de Ruby Keeler, *D.P.* formează un cuplu romantic extrem de apreciat în repertoriul comediei sofisticate, gen *Strada 42* şi *Căutătorii de aur*. Cu timpul, *D.P.* se desprinde de clişeele filmului revuistic abordînd repertoriul dramatic în *Wonder Bar* şi *Visul unei nopţi de vară*. După apariţia din *S-a întîmplat mîine*, recitativul său relevă o autentică maturizare dramatică: este sobru, realist, controlat. Într-o suită de thrillers-uri, între care *Criminalul meu drag*, *D.P.* conturează portretul detectivului Philippe Marlowe cu o pregnanţă fără cusur, în tente dramatice clare, expresive, laconice. De acum, indiferent de genul filmelor, creaţiile sale cinematografice poartă girul unei autentice contribuţii dramatice. În 1954 abordează, cu bune rezultate, arta regiei de film şi TV (seria de western-uri „*Zane Grey Theatre 1956*).

FLM.: 1932 — *Blessed Event* (Cronica scandalului), r. Roy del Ruth (cu Lee Tracy, Mary Brian); 1933 — *42-end Street* (Strada 42), r. Lloyd Bacon (cu Warner Baxter, Brent George, Bébé Daniels, Ginger Rogers); *Gold Diggers of 1933* (Parada aurului 1933), r. Mervyn Le Roy (cu Joan Blondell, Warner Baxter); 1934 — *Wonder Bar*, r. Lloyd Bacon (cu Kay Francis, Dolores Del Rio); 1935 — *A Midsummer Night's Dream* (Visul unei nopţi de vară), r. Max Reinhardt şi William Dieterle (cu James Cagney, Olivia De Havilland, Anita Louise); 1937 — *Gold Diggers of 1937* (Parada aurului 1937), r. Lloyd Bacon (cu Joan Blondell); 1941 — *Model Wife* (Soţie model), r. Leigh Jason (cu Joan Bennett); 1943 — *It Happened Tomorrow* (S-a întîmplat mîine), r. René Clair (cu Linda Darnell); 1947 — *Johnny O'Clock*, r. Robert Rossen (cu Evelyn Keyes); 1950 — *Right Cross* (Mexicanul), r. John Surges (cu June Allyson); 1952 — *The Bad and the Beautiful* (Bestia şi frumoasa), r. Vincente Minnelli (cu Lana Turner, Gilbert Roland, Kirk Douglas, Gloria Grahame, Walter Pidgeon); 1954 — *Susan Slept Here* (Aici a dormit Susan), r. Frank Tashlin (cu Francis Anne, Debbie Reynolds).

POWELL, ELEANOR, (n. 21.11. 1912, Springfield, Massachusets),

Eleanor Powell

dansatoare şi actriţă americană de film. Cursuri particulare şi speciali-

zate de dans. Joacă pe scenă de la 13 ani afirmîndu-se strălucitor în spectacole de varietăţi şi music-hall. Debutează în cinema în 1935. Un an mai tîrziu, în *Broadway Melody of 1936*, această balerină înaltă şi suplă, impetuoasă şi comunicativă, înregistrează un succes răsunător. Frumoasele date fizice, eleganţa şi distincţia pasului dansant, verva mişcării scenice şi spontaneitatea replicii o impun pe E.P. printre divele repertoriului revuistic din epocă gen *Broadway Melodies of 1937... 1938...1940* etc.

FLM.: 1935 — *George White's Scandals* (Paradisul femeilor), r. Thornton Freeland (cu Alice Faye, James Dunn); *Broadway Melody of 1936* (Revista Broadway 1936), r. Roy Del Ruth (cu Robert Taylor, Jack Benny); *Born to Dance* (Născut pentru dans), r. Roy Del Ruth (cu Buddy Ebsen); 1937 — *Broadway Melody of 1938* (Revista Broadway 1938), r. Roy Del Ruth (cu Robert Taylor); *Rosalie*, r. W.S. Van Dyke (cu Nelson Eddy, Ilona Massey, Frank Morgan); 1939 — *Honolulu*, r. Edward Buzzell (cu Robert Young); 1940 — *Broadway Melody of 1940* (Dansez pentru tine), r. Norman Taurog (cu Fred Astaire); 1941 — *Lady Be Good*, r. Norman Z. McLeod (cu Robert Young, Red Skelton); 1942 — *Ship Ahoy*, r. Edward Buzzell (cu Red Skelton); 1943 — *I Dood It* (O fac şi pe asta), r. Vincente Minnelli (cu Red Skelton); *Thousands Cheer* (Parada stelelor), r. George Sidney (cu Kathryn Grayson, Gene Kelly); 1944 — *Sensations of 1945 (Senzaţiile anului 1945)*, r. Andrew L. Stone (cu Dennis O'Keefe).

POWELL, WILLIAM, (n. 29.07. 1892, Pittsburg, Pennsylvania), actor american de film. Cursuri de actorie la New York. Debutează pe ecran în 1922. Angajamentele următoare îl consacră ca personaj „negativ" datorită măştii exotice modelate în jurul privirilor tăioase, reci şi a surisului cinic, perfid. Sobrietatea stilului de joc şi fotogenia siluetei lui bărbăteşti vor fi valorificate integral abia în filmul sonor *Crepusculul gloriei*. În *Cazul criminal Benson*, *W.P.* oferă un exemplu de interiorizare a jocului, expresia chipului destins fiind subliniată de tuşa replicii ironice, fine, spiritualizate. Ca protagonist absolut al seriei *Omul invizibil*, actorul confirmă definitiv posibilităţile dramatice ale registrului său de caracterizare. Noua ipostază interpretativă îi asigură o carieră strălucitoare în repertoriul filmului romantic şi comediei sofisticate alături de marile dive ale vremii.

FLM.: 1922 — *Sherlock Holmes*, r. Albert Parker (cu John Barrymore); 1924 — *Romola*, r. Henry King (cu Ronald Colman, Lillian Gish, Dorothy Gish); 1926 — *Aloma of the South Seas* (Aloma din Mările Sudului), r. Maurice Tourneur (cu Warner Baxter, Gilda Gray, Percy Marmont); 1928 — *The Last Command* (Crepusculul gloriei), r. Josef von Sternberg (cu Emil Jannings, Evelyn Brent, Fred Kohler); 1930 — *The Benson Murder Case* (Cazul criminal Benson), r. Frank Tuttle (cu Micha Auer); 1935 — *Escapade* (Evadarea), r. Robert Z. Leonard (cu Luise Rainer, Virginia Bruce); 1936 — *The Great Ziegfeld* (Regele femeilor), r. Robert Z. Leonard (cu Luise Rainer, Myrna Loy, Billie Burke, Virginia Bruce); *My Man Godfrey* (Valetul domnişoarei), r. Gregory La Cava (cu Auer Micha, Carole Lombard); 1938 — *The Baroness and the Butler* (Baroneasa şi majordomul), r. Walter Lang (cu Annabella); 1943 — *The Heavenly Body* (Trupul divin), r. Alexander Hall (cu Hedy Lamarr, James Craig); 1946 — *Ziegfeld Follies of 1946* (Varietăţile Ziegfeld 1946), r. Vincente Minnelli (cu Cyd Charisse, Mickey Rooney, Lucille Ball, Ester Williams, Van Johnson, Fred Astaire, Red Skelton, Gene Kelly, Judy Garland); 1949 — *Take one False Step* (Fă un singur pas

Scanned with OKEN Scanner

greşit), r. Chester Erskine (cu Shelley Winters, Marsha Hunt, Dorothy Hart); 1951 — *The Treasure of Lost Canyon* (Comoara din Canyon), r. Ted Tetzlaff (cu Julia Adams, Rosemary De Camp, Charles Drake); 1953 — *How to Mary a Millionaire* (Cum să te măriţi cu un milionar), r. Jean Negulesco (cu Betty Grable, David Wayne, Cameron Mitchell, Lauren Bacall, Marilyn Monroe); 1955 — *Ms. Robert* (Dl. Robert), r. John Ford şi Mervyn Le Roy (cu Henry Fonda, Jack Lemmon).

POWER, TYRONE (n. 5.05.1914, Cincinatti, Ohio — m. 15.11.1958, Madrid, Spania), actor american de film. Cursuri de actorie. S-a afirmat pe scenele americane şi engleze. Prima apariţie în cinema: 1931. Datele sale fizice de june prim romantic, prospeţimea şi agilitatea tinerească, surîsul tandru ori privirile voalate de o melancolie subtilă, în contrast cu maliţia neaşteptată a replicii, sînt calităţi ale unui personaj de film care se va impune abia în *Dormitorul fetelor*. De acum, *T.P.* (Money Making Stars 1938, 1939, 1943) înregistrează o ascensiune miraculoasă fiind desemnat succesor natural al „miturilor" Douglas Fairbanks şi Rudolf Valentino. După o suită de mari succese repurtate în repertoriul comediei uşoare şi filmului de aventuri, *T.P.* se afirmă în registrul de portretizare psihologică din *Lungul drum cenuşiu*, *Soarele răsare din nou* şi *Martorul acuzării*.

Tyrone Power

FLM.: 1931 — *The Big Trail* (Pista uriaşilor), r. Raoul Walsh (cu John Wayne, Marguerite Churchill, El Brendel, Tully Marshall); 1936 — *Girl's Dormitory* (Dormitorul fetelor), r. Irving Cummings (cu Simone Renant, Herbert Marshall); *Ladie in Love* (Femei în dragoste), r. Edward H. Griffith (cu Constance Bennett, Loretta Young, Simone Simon); 1938 — *Alexander's Ragtime Band* (Rapsodia diabolică), r. Henry King (cu Don Ameche, Alice Faye). 1939 — *Jesse James* (Jesse James banditul), r. Henry King (cu John Carradine, Henry Fonda); 1940 — *Brigham Young* (Tînărul Brigham), r. Henry Hathaway (cu Dean Jagger, Linda Darnell); *Johnny Apollo*, r. Henry Hathaway (cu Dorothy Lamor, Edward Arnold, Lloyd Nolan); *The Mark of Zorro* (Semnul lui Zorro), r. Rouben Mamoulian (cu Linda Darnell, Basil Rathbone, Eugène Palette); 1942 — *The Black Swan* (Lebădă neagră), r. Henry King (cu Maureen O'Hara, Laird Gregor); 1946 — *The Razor's Edge* (Tăişul briciului), r. Edmund Goulding (cu Coleen Gray, Helen Walker, Joan Blondell); 1950 — *The Black Rose* (Trandafirul negru), r. Henry Hathaway (cu Orson Welles, Hawkins Jack, Cécile Aubry); 1951 — *Rawhide* (Omul din West), r. Henry Hathaway (cu Dean Jagger, Hugh MacLowel); 1952 — *Diplomatic Courier* (Curierul diplomatic), r. Henry Hathaway (cu Patricia Neal, Stephen MacNally, Karl Malden, Hildegarde Neff); 1955 — *The Long Gray Line* (Lungul drum cenuşiu), r. John Ford (cu Maureen O'Hara); 1957 — *The Sun Also Rises* (Soarele răsare din nou), r. Henry King (cu Ava Gardner, Errol Flynn, Mel Ferrer, Juliette Gréco); 1959 — *Solomon and Sheba* (Solomon şi regina din Saba), r. King Vidor (cu Gina Lollobrigida, Yul Brynner).

Scanned with OKEN Scanner

PRÉJEAN, ALBERT (n. 27.10 1898, Paris La Varenne-Saint Hilaire),

Albert Préjean

actor francez de teatru şi film. Studii de actorie valorificate tîrziu (după război) în spectacole muzicale şi de varietăţi. Debutează pe ecran în filmul *Cei trei muşchetari* remarcîndu-se prin stilul de joc vivace şi ironic. Cu rolurile din *Parisul adormit*, *Călătorie imaginară* şi *Pălăria florentină*, tînărul atrăgător, generos şi simplu în gestul uman sjunge să întruchipeze idealul foburgurilor pariziene, Marile sale posibilităţi de expresie irup apoi plenar în *Sub acoperişurile Parisului*, alături de Pola Illéry, film care-i impune pe cei doi printre marile vedete ale vremii. Apariţiile următoare, din *Opera de trei parale*, *14 Iulie* şi *Jenny* dezvăluie o vînă interpretativă şi calităţi de dicţie nestînjenite de apariţia cinematografului sonor. Va continua să joace mult timp bucurîndu-se de aprecieri dintre cele mai măgulitoare.

FLM.: 1921 — *Les trois mousquetaires* (Cei trei muşchetari), r. Henri Diamant-Berger (cu Aimé Simon, Claude Mérelle, Jean Yonnel); 1925 — — *Le voyage imaginaire* (Călătorie imaginară), r. René Clair (cu Jim Gérald, Jean Borlin); 1927 — *Un chapeau de paille d'Italie* (Pălăria florentină), r. René Clair (cu Jim Gérald, Allice Tissot, Paul Olivier, Olga Tschechowa, Valentine Tessier); 1930 — *Sous les toits de Paris* (Sub acoperişurile Parisului), r. René Clair (cu Gaston Modot, Paul Olivier, Edmond T. Gréville, Pola Illéry); 1931 — *L'opéra de quat 'sous Die Dreigroschenoper*, (Opera de trei parale), r. Georg Wilhelm Pabst (cu Gaston Modot, Odette Florelle); 1932 — *Quatorze Juillet* (14 Iulie), r. René Clair (cu Annabella, Pola Illéry, Paul Olivier,Raymond Cordy); 1936 — *Jenny*, r. Marcel Carné (cu Marcel Mouloudji, Françoise Rosay, Lisette Lanvin, Jean-Louis Barrault, Sylvia Bataille); 1938 — *La rue sans joie* (Uliţa durerii), r. André Hugon (cu Dita Parlo, Valery Inkijinoff); 1939—1940 — *L'or du Cristobal* (Aurul lui Cristobal), r. Jacques Becker (cu Jim Gérald, Dita Parlo); 1944 — *Falbalas* (Inimi neliniştite/ Tragedia unei iubiri), r. Jacques Becker (cu Raymond Rouleau, Gabrielle Dorziat); 1947 — *Les frères Bouquinquants* (Dreptul la viaţă), r. Louis Daquin (cu Madeleine Robinson, Roger Pigaut); 1951 — *Le désir et l'amour* (Dorinţa şi dragostea), r. Henri Decoin (cu Martine Carol, Antonio Vilar); 1954 — *Les amants du Tage* (Amanţii de pe fluviul Tago), r. Henri Verneuill (cu Daniel Gélin, Françoise Arnoul); 1957 — *Paris Music-Hall*, r. Stany Cordier (cu Mick Micheyl, Geneviève Kervine); 1961 — *Bonne chance, Charlie* (Succes Charlie), r. J.L. Richard.

PRESLE, MICHELINE, (pe numele adev. *Micheline Chassagne*)

Micheline Presle

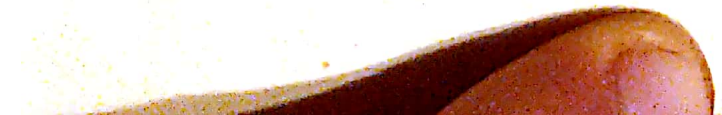

(n. 22.08.1922, Paris), actriță franceză de teatru și film. Cursuri de actorie cu Raymond Rouleau și René Simon și de dans cu I. Popard. Debutează pe ecran în 1938 grație exclusiv feminității și exuberanței adolescentine. Abia în *Prizonierele destinului* M.P. tinde către o interiorizare a jocului pe care-l retușează în elanurile lui prea spontane. (Pr. Suzanne Bianchetti 1939). Cu apariția din *Paradisul pierdut* actrița dezvăluie deja particularitățile unui stil de joc sensibil, tulburător prin accentele patetismului său romantic. Creația ei din *Diavolul în corp* constituie apogeul acestei perioade de neîntreruptă afirmare artistică. După o trecere pe la Hollywood, M.P. revine în patrie unde realizează rolul Margueritei Gautier din *Doamna cu camelii* — creație integrată profund spiritualității romantismului francez și care îi consolidează definitiv poziția de mare vedetă.

FLM.: 1939 — *Jeunnes filles en détresse* (Prizonierele destinului), r. Georg Wilhelm Pabst (cu Paulette Elambert, Louise Carlety); — *Le Paradis perdu* (Paradisul pierdut), r. Abel Gance (cu Elvire Popesco, Fernand Gravey); 1940 — *La comédie du bonheur* (Comedia fericirii), r. Marcel L'Herbier (cu Louis Jourdan); 1942 — *La nuit fantastique* (Noaptea fanfastică), r. Marcel L'Herbier (cu Fernand Gravey, Michel Vitold, Saturnin Fabre); 1945 — *Boule de suif* (Mademoiselle Fifi), r. Christian-Jaque, (cu Jim Gérald, Marcel Mouloudji, Louis Salou); 1946 — *Le diable au corps* (Diavolul în corp), r. Claude Autant-Lara (cu Gérard Philipe, Jacques Tati, Pierre Dalau); 1949 — *Under My Skin* (Femeia mea), r. Jean Negulesco (cu John Garfield, Luther Adler); 1953 — — *L'amour d'une femme* (Dragostea unei femei), r. Jean Grémillon (cu Massimo Girotti, Gaby Morlay); 1957 — *Les louves* (Lupoaicele), r. Luis Saslawski (cu Danièle Delorme, François Périer, Madeleine Robinson, Jeanne Moreau); 1961 — *Les sept péchés capitaux* (Cele șapte păcate capitale, ep. 4 — *La Luxure*/ „Desfrîul"), r. Jaques Demy (cu Laurent Terzieff, Jean-Louis Trintignant, Jean Desailly, Marina Vlady, Dany Saval, Marie José Nat, George Wilson); 1962 — *Le diable et les dix commandements* (Diavolul și cele zece porunci), r. Julien Duvivier (cu Dany Saval, Madeleine Robinson, George Wilson, Jean-Claude Brialy, Lino Ventura, Alain Delon, Danielle Darrieux, Mel Ferrer, Françoise Arnoul, Charles Aznavour); 1966 — *La religieuse* (Călugărița), r. Jacques Rivette (cu Liselotte Pulver, Anna Karina, Francisco Rabal); 1970 — *Peau d'âne* (Piele de măgar), r. Jacques Demy (cu Catherine Deneuve, Jean Marais, Delphine Seyrig, Sacha Pitoëff, Fernand Ledoux); 1971 — *Les pétroleuses*, r. Christian-Jaque (cu Claudia Cardinale, Brigitte Bardot, France Dougnac); 1973 — *Un oiseau rare* (O pasăre rară). r, Jean-Claude Brialy (cu Anny Duperey, Jean-Claude Brialy); 1974 — *Le boucher, la star et l'orpheline* (Măcelarul, vedeta și orfana), r. Jerome Savary (cu Michel Simon); 1975 — *Mords pas, on t'aime* (Nu mușca, te iubesc), r. Yves Allégret (cu Bernard Fresson); 1976 — *Trompe l'oeil* (Iluzie), r. Claude d'Auna (cu Max von Sydow).

PULVER, LISELOTTE (n. 11.10. 1929, Berna, Elveția), actriță germană

Liselotte Pulver

de teatru şi film, de origine elveţiană. Cursuri de actorie cu Paul Kalbeck. Joacă pe scenele din Berna şi Zürich, cu predilecţie în repertoriul clasic. Prima apariţie pe ecran în 1949. Partitura de consacrare o susţine în filmul *Mărturisirile escrocului Felix Krull*. Solicitată peste hotare, L.P. realizează în *Aventurile lui Arsene Lupin*, *Jucătorul* şi *La Fayette* o tipologie feminină plină de graţie şi candoare sau, dimpotrivă, decorativă, sofisticată, seducătoare. Frumuseţea, ca şi facultatea de a construi un personaj feminin cu patetică vibraţia dramatică, o lansează printre divele Hallywood-ului o dată cu apariţia din *Unu, doi, trei*. FLM.: 1949 — *Swiss Tour BXV* (Excursie în Elveţia), r. Leopold Lindtberg (cu Cornel Wilde, Simone Signoret, Josette Day); *Rolf Hansen* (cu Hans Albers, Adrian Haven); 1954 — *Der Letzte Sommer* (Ultima vară), r. Harald Braun (cu Nadja Tiller, Hardy Krüger); 1957 — *Les aventures d'Arsène Lupin* (Aventurile lui Arsène Lupin), r. Jacques Becker (cu Sandra Millo, Alexandru Mihalescu); 1959 — *Le joueur* (Jucătorul), r. Claude Autant-Lara (cu Gérard Philipe, Françoise Rosay, Bernard Blier); *Die Buddenbrooks* (Familia Buddenbrook), r. Alfred Weidenmann (cu Nadja Tiller, Hanns Lothar); 1961 — *La Fayette*, r. Jean Dréville (cu Orson Welles, Michel Leroyer, Rosanna Schiaffino, Vittorio De Sica); 1964 — *Monsieur* (Domnul), r. Jean-Paul Le Chanois (cu Jean Gabin, Mireille Darc, Gaby Morlay); 1965 — *Le gentleman de Cocody* (Gentelmanul din Cocody), r. Christian-Jaque (cu Jean Marais, Nancy Holloway, Robert Dalban); *Dr. Med. Hiob Prätorius* (Dr. Prätorius), r. Kurt Hoffmann (cu Heinz Rühmann, Fritz Rasp); *Hokus-Pokus oder Wie lasse ich meinen Mann verschwinden* (Hocus-Pokus), r. Kurt Hoffmann (cu Heinz Rühmann, Richard Münch); 1966 — *La religieuse* (Călugăriţa), r. Jaques Rivette (cu Anna Karina, Francisco Rabal, Micheline Presle); *Herrliche Zeiten im Spessart* (Vremuri minunate la Spessart), r. Kurt Hoffmann (cu Harald Leipnitz. Willy Millowitsch); 1972 — *Le trefle à cinq feuilles* (Trifoiul cu cinci foi), r. E. Fress.

PURVIANCE, EDNA (pe numele adev. *Olga Edna Purviance*) (n. 1894, Lovelock, Paradise Valley, Nevada — m. 13.01.1958 Woodland Hills, California), actriţă americană de film. Graţie datelor naturale atrăgătoare şi expresive, E.P. promovează de la poziţia de secretară a lui Chaplin la aceea de colaboratoare şi vedetă feminină a unei întregi suite de filme comice semnate de acesta. Marile resurse ale posibilităţilor ei comice se impun în *Opinia publică* — singura operă în care Chaplin nu joacă şi nu „stînjeneşte" proverbiala timiditate a acestei actriţe aparent atît de exuberantă. E.P. încearcă apoi să abordeze şi repertoriul filmului dramatic în *Pescăruşul* şi *Educaţia prinţului*, dar sporul de autoexigenţă o determină să abandoneze ecranul. Ultima apariţie pe ecran, în *Luminile rampei*, este un omagiu oferit de Chaplin celei mai preţuite colaboratoare a filmelor sale din tinereţe.
FLM.: 1915 — *A Night Out* (O noapte fără somn), r. Charles S. Chaplin (cu Chaplin, Ben Turpin, Leo White); *The Champion* (Charlot boxer), r. Charles S. Chaplin (cu Chaplin, Bud Jamison, Leo White, *The Bank* (Charlot bancher), r. Charles S. Chaplin (cu Chaplin, Carl Stockdale, Billy Armstrong); *Shanghaied* (Charlot marinar), r. Charles S. Chaplin (cu Chaplin, Wesley Ruggles, John Rand); 1917 — *Eassy Street* (Charlot poliţist), r. Charles S. Chaplin (cu Chaplin, Albert Austin, Eric Campbell, Henry Bergman); *The Immigrant* (Emigrantul), r. Charles S. Chaplin (cu Charles Chaplin, Albert Austin, Henry Bergman); 1918 — *A Dog's Life* (Viaţă de cîine), r. Charles S. Chaplin, (cu

Scanned with OKEN Scanner

Chaplin, Tom Wilson, Sidney Chaplin); *Shoulders Arms* (Charlot soldat), r. Charles S. Chaplin (cu Chaplin, Sidney Chaplin, Tom Wilson); 1921 — *The Kid* (Piciul), Charles S. Chaplin (cu Chaplin, Carl Miller, Jackie Coogan); 1922 — *Pay Day* (Zi de plată), r. Charles S. Chaplin (cu Chaplin, Mack Swain, Phyllis Allen, Tom Wilson, Carl Miller); *The Pilgrim* (Pelerinul), r. Charles S. Chaplin (cu Chaplin, Mack Swain, Kitty Bradbury); 1922—23 — *A Woman of Paris* (Pariziana/Opinia publică), r. Charles S. Chaplin (cu Adolphe Menjou, Carl Miller, Lydia Knott, Malvina Polo); 1926 — *The Sea Gull* (Pescărușul), r. Josef von Sternberg (cu Eve Southern, Gene Whitman); *Education de prince* (Educația prințului., r. Henri Diamant-Berger (cu Flora Le Breton, Pierre Batcheff); 1952 — *Limelight* (Luminile rampei), r. Charles S. Chaplin (cu Chaplin, Claire Bloom, Sidney Chaplin, Nigel Bruce).

Scanned with OKEN Scanner

Q

QUINN, ANTHONY (pe numele adev. *Anthony Rudolph Caxaca*

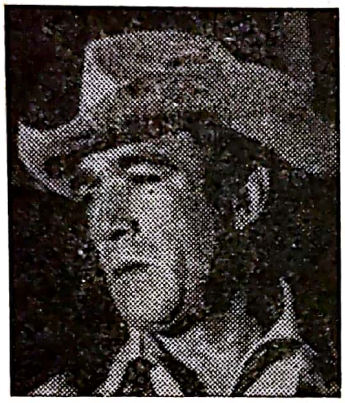

Anthony Quinn

Quinn) (n. 21.04.1915, Chihuahua, Mexic) actor american de film, de origine irlandeză. Debutează pe ecran în 1936. Cariera lui cinematografică datorează mult lui C.B. De Mille prin intermediul căruia obţine numeroase angajamente de planul doi în filmele unor reputaţi regizori americani. Deocamdată, A.Q. nu reuşeşte să depăşească avantajele fotogeniei sale de „indios", rolurile interpretate resimţindu-se de lipsa unei instruiri profesionale. Graţie colaborărilor de elită temperamentul dramatic al actorului ajunge să se afineze înregistrînd prima afirmare de răsunet internaţional în *Viva Zapata* (Oscar 1952). Deşi cu apariţia din *La strada* (Zampano), A.Q. se impune printre marii actori ai vremii, el va continua să joace mult timp doar în filme de succes comercial, (seria B). Prin exuberanţa policromă a stilului de joc, A.Q. se va impune însă în interiorul unui repertoriu vast (comedie şi dramă) care nu opune talentului său nici un fel de constrîngere. În *Van Gogh*, (Oscar 1956), *Lawrence al Arabiei* şi *Zorba grecul* actorul atinge culmea posibilităţilor sale interpretative şi obţine recunoaşterea de monstru sacru al ecranului.

FLM.: 1936 — *Parole* (Cuvîntul de onoare), r. Louis Friedländer (cu Henry Hunter, Ann Preston); *The Plainsman* (Cucerirea Vestului/Avangarda eroilor), r. Cecil B. De Mille (cu Gary Cooper, Jean Arthur); 1938 — *The Buccaneer* (Corsarul) r. Cecil B. De Mille (cu Fredric March); 1939 — *Union Pacific*, r. Cecil B. De Mille (cu Barbara Stanwyck); 1940 — *City for Conquest* (Oraşul cucerit), r. Anatole Litvak (cu Ann Sheridan, James Cagney); 1943 — *The Ox-Bow Incident* (Incident la Ox-Bow), r. William Wellman (cu Henry Fonda, Dana Andrews); 1947 — *California*, r. John Farrow (cu Hutton Betty, Barbara Stanwyck, Ray Milland, Fitzgerald Barry, Albert Nekker); 1952 — *Viva Zapata !*, r. Elia Kazan (cu Marlon Brando); 1954 — *La strada* r, Federico Fellini (cu Giulietta Masina, Richard Basehart); 1958 — *Wild is the Wind* (Sălbatic este vîntul), r. George Cukor (cu Anna Magnani, Anthony Franciosa, Joseph Calleia); 1959 — *Last Train from Gun Hill* (Ultimul

Scanned with OKEN Scanner

tren din Gun Hill), r. John Sturges (cu Kirk Douglas, Earl Holliman); *Warlock*, r. Edward Dmytryk (cu Henry Fonda, Richard Widmark, Dorothy Malone) 1962 — *Barabbas*, r. Richard Fleischer (cu Silvana Mangano, Vittorio Gassman, Jack Palance, Ernest Borgnine); *Lawrence of Arabia* (Lawrence al Arabiei), r. David Lean (cu Alec Guiness, Peter O'Toole, Omar Sharif, Claude Rains, Arthur Kennedy, José Ferrer); 1964 — *Zorba the Greeck* (Zorba grecul), r. Michael Cacoyannis (cu Alan Bates, Irene Papas, Lila Kedrova); 1967 — *The 25-th Hour* (A 25-a oră), r. Henri Verneuil (cu Virna Lisi, Michael Redgrave, Serge Reggiani); 1969 — *The Secret of Santa Vittoria* (Secretul din Santa-Vittoria), r. Stanley Kramer (cu Anna Magnani, Virna Lisi, Hardy Krüger, Valentina Cortese); 1969 — *The Last Warrior* (Ultimul luptător), r. Carol Reed (cu Claude Atkins, Shelley Winters, Tony Bills, Victor Jory); 1970 — *A Walk in the Spring Rain* (O plimbare prin ploaia de primăvară), r. G. Green; 1972 — *Across 110 th. Street* (De-a lungul străzii 110), r. Barry Shear (cu Anthony Franciosa, Yaphet Kotto, Paul Benjamin); 1976 — — *Al risalah* (Mesagerul lui Allah), r. Moustapha Akkod (cu Irene Papas).

Scanned with OKEN Scanner

R

RABAL, FRANCISCO, (n. 8.03. 1925, Aguillas, Murcia), actor spaniol de film. Debutează pe ecran în 1945. Graţie numeroaselor apariţii cinematografice, dar şi a datelor personale, actorul impune pe ecran tipul junelui prim de rasă hispanică: auster, interiorizat, iradiind o fascinaţie bărbătească nobilă, generoasă. Consacrat în planul filmului internaţional, *R.F.* continuă să dezvăluie noi şi neaşteptate faţete ale temperamentului său dramatic — robust, sigur şi decis în caracterizare. În *Nazarin*, *Sonate*, *Viridiana* şi *Eclipsa*, *F.R.* relevă astfel facultatea reflexivă a unui stil de joc capabil să transfigureze dramatic datele romantice ale fizionomiei care l-a consacrat iniţial. Creaţii mai recente, din *El Che Guevara*, *Simon Bolivar* şi *Capete tăiate*, oferă imaginea unui interpret predispus jocului realist, portretizărilor veridice, pulsînd de accentele unui intens dramatism.

FLM.: 1945 — *La prodiga* (Risipitoarea), r. Rafael Gilbert (cu Paola Barbara); 1951 — *Maria Antonia „la Caramba"*, r. José Maria Forqué şi Pedro Lazaga (cu Paquita Rico, José Maria Mompin); 1953 — *Hay un camino a la derecha*, (E un drum la dreapta), r. F. Rovira Beleta (cu Julita Martinez, Isabel de Castro); 1956 — *Saranno uomini* (Să fim oameni), r. Silvio Siano (cu Silvana Pampanini, Germán Cobos); 1958 — *La Gerusalemme liberato* (Ierusalimul eliberat), r. Carlo Lodovic Bragaglia (cu Sylva Koscina, Rick Battaglia); 1959 — *Sonatas* (Sonate), r. Juan Antonio Bardem; 1958—1960 — *Nazarin*, r. Luis Buñuel (cu Rita Macedo); 1961 — *Viridiana*, r. Luis Buñuel (cu Fernando Rey, Teresa Rabal); *Cavalcata selvaggia* (Cavalcada sălbatică), r. Piero Pieroti (cu Franca Bettoja, Livio Lorenzon, Antonio De Teffé, Saro Urzi); 1962 — *L'eclisse* (Eclipsa), r. Michelangelo Antonioni (cu Alain Delon, Monica Vitti, Louis Seigner, Lilla Brignone); 1966 — *La réligieuse* (Călugăriţa), r. Jacques Rivette (cu Suzanne Simonin, Anna Karina, Liselotte Pulver, Micheline Presle); 1968 — *Simon Bolivar*, r. Alessandro Blasetti (cu Maria Schell, Rosanna Schiaffino, Manuel Gil, Luis Davila, Angel del Poso); 1970 — *Cabeqas cortadas* (Capete tăiate), r. Glauber Rocha (cu Marta May, Rosa Maria Penna, Emma Cohen, Pierre Clementi); 1971 — *N.P.*, r. S. Agosti; 1972 — *Si puo fare . . . amigo* (Se poate face . . . prietene), r. Maurizio Lucidi (cu Bud Spencer, Jack Palance).

RAFT, GEORGE (pe numele adev. *George Ranft*) (n. 27.09.1903, New York), dansator şi actor american de teatru şi film. A fost jucător profesionist de basse-ball şi box. Se afirmă ca dansator pe scenele marilor teatre muzicale de pe Broadway. Debutează pe ecran în *Şantaj* evoluînd rapid către rolurile de dur, dar şi de june prim modern.

Scanned with OKEN Scanner

După apariţia din *Scarface*, G.R. devine un partener egal al celebrilor

George Raft (Ranft)

Edward G. Robinson şi Humphrey Bogart, graţie jocului realist, expresiv, decis în caracterizare. Deşi partiturile din *Rumba* şi *Bolero* îi menţin faima de mare dansator, iar cele din *Bowery* şi *Tu şi eu* îi valorifică poza de cuceritor romantic şi modern, G.R. se dedică exclusiv filmului de acţiune. Aparitiile lui din *Acţiune în Arabia* şi *Avanpost în Maroc* se înscriu în suita marilor succese pe care le repurtează după război, cînd abordează numai registrul de caracterizare al rolurilor de „forţă". Personalitatea puternică a acestui actor a servit ca temă filmului *Povestea lui George Ranft*, 1961, r. Joseph M. Newman. FLM.: 1931 — *Hush Money* (Şantaj), r. Sidney Lanfield; 1932 — *If I Had a Million* (Dacă aş avea un milion)), r. Stephen Roberts (cu Wynne Gibson); 1933 — *Scarface, the Shame of the Nation* (Scarface), r. Howard Hawks (cu Paul Muni, Ann Dvorak, Boris Karloff); *The Bowery* (Cartierul îndrăgostiţilor), r. Raoul Walsh (cu Jackie Cooper, Fay Wray, George Walsh, Oscar Apfel); 1937 — *Souls at Sea* (Suflete pe mare), r. Henry Hathaway (cu Gary Cooper, Olympe Bradna, Frances Dee); 1939 — *Each Dawn i Die* (Zile fără lumină), r. William Cagney (cu James Cagney); 1940 — *The House Across the Bay* (Insula oamenilor pierduţi/Între doi bărbaţi), r. Archie L. Mayo (cu Bennett Joan, Lloyd Nolan); 1942 — *Broadway*, r. William A. Seiter (cu Pat O'Brien, Janet Blair); 1943 — *Background to Danger* (Intrigi în Orient), r. Raoul Walsh (cu Brenda Marshall, Peter Lorre); 1946 — *Action in Arabia/Whistle Stop* (Acţiune în Arabia / Întîlnire tragică), r. Léonide Moguy (cu Ava Gardner, Victor Mac Laglen, Tom Conway); 1949 — *Outpost in Marocco* (Avanpost în Maroc), r. Robert Florey (cu Marie Windsor, Akim Tamiroff); 1954 — *The Black Widow* (Văduva neagră), r. Nunnally Johnson (cu Ginger Rogers, Van Heflin, Gene Tierney, Otto Krüger, Peggy Ann Garner); 1956 — *Around the World in Eighty Days* (Ocolul pămîntului în 80 de zile), r. Michael Anderson (cu David Niven, Mario Moreno-Cantinflas, Marlene Dietrich, Frank Sinatra, Keaton, Fernandel); 1959 — *Some Like It Hot* (Unora le place jazz-ul), r. Billy Wilder (cu Marilyn Monroe, Tony Curtis, Sidney Poitier, Jack Lemmon, Pat O'Brien); 1960 — *The Ladies'Man* (Favoritul femeilor), r. Jerry Lewis (cu Jerry Lewis, Helen Traubel); 1964 — *For Those Who Think Joung* (Pentru cei cu inimă tînără), r. L.H. Martinson; 1967 — *Skidoo*, r. Otto Preminger (cu Mickey Rooney).

RAIMU (pe numele adev. *Jules-Auguste-César-Muraire* (n. 17.12.

Raimu

1883, Toulon — m. 20.09.1946, Neuilly-sur-Seine), actor comic francez. Debutează în spectacole popu-

lare (*guinguettes* şi *tourlourou*) cu numele artistic *Rallum*. Se afirmă apoi în teatrul de varietăţi şi de proză, fiind societar timp de 4 decenii la „Comedia Franceză". Prima apariţie pe ecran: *Omul gol*. Naturaleţea jocului, suculenţa şi intonaţia justă a frazării populare ca şi datele fizice corpolente, ce-i atrag o simpatie imediată, îi rezervă la apariţia filmului sonor o consacrare artistică definitivă. Prin intermediul unor adaptări cinematografice ale pieselor lui Marcel Pagnol — *Marius*, *Fanny*, *César* — actorul cucereşte în epocă o popularitate prestigioasă. Relieful comico-dramatic şi candoarea plină de umanitate a rolurilor din *Carnet de bal*, *Gribouille*, *Necunoscuţii în casă* avertizează asupra unor resurse interpretative bizuite pe o adîncă cunoaştere a sufletului omenesc. Filme atît de diferite precum *Tartarin de Tarascon*, *Omul cu melon* şi *Tăcere e de aur* îi oferă lui R. prilejul să etaleze un ambitus expresiv prodigios, care-l plasează printre marii comici ai filmului francez.

FLM.: 1910 — *L'Homme nu* (Omul gol), r. Henri Desfontaines (cu Louise Willy); 1931 — *Mam'zelle Nitouche* (Domnişoara Nitouche), r. Marc Allégret (cu Janie Marèse, Alerme) *Marius*, r. Alexander Korda (cu Pierre Fresnay, Orane Demazis); 1932 — *Fanny*, r. Marc Allégret (cu; Pierre Fresanay, Orane Demazis); 1935 — *Minuit Place Pigalle* (Parisul la miezul nopţii), r. Roger Richebé (cu Helène Robert, Alexandru Mihalescu); 1936 — *Le secret de Polichinelle* (Secretul lui Polichinelle), r. André Berthomieu (cu Françoise Rosay, Alerme); 1937 — *Un carnet de bal* (Carnet de bal), r. Julien Duvivier (cu Harry Baur, Pierre Blanchar, Louis Jouvet, Fernandel, Françoise Rosay, Pierre Richard-Willm, Marie Bell); 1938 — *L'étrange M. Victor* (Misteriosul Domn Victor), r. Jean Grémillon (cu Madeleine Renaud; Viviane Romance, Pierre Blanchar); 1939 — *Monsieur Bretonneau* (Domnul Bretonneau), r. Alexandre Esway (cu Josette Day, Marguerite Pierry); 1940 — *La fille du puisatier* (Patricia), r. Marcel Pagnol (cu Josette Day, Fernandel); 1942 — *L'Arlésienne* (Arleziana), r. Marc Allégret (cu Gaby Morlay, Gisèle Pascal, Louis Jourdan, Edouard Delmont, Charles Moulin); *Les inconnus dans la maison* (Necunoscuţii în casă/ Cărări întunecoase), r. Henri Decoin (cu Juliette Faber, Jean Tissier); 1946 — *L'homme au chapeau rond* (Omul cu melon), r. Pierre Billon (cu Aimé Clariond, Gisèle Casadesus).

RAINER, LUISE (n. 12.01.1912, Viena), actriţă americană de teatru

Luise Rainer

şi film, de origine austriacă. Studii de actorie cu Louise Dumont de la „Schauspielhaus" din Düseldorf. Se afirmă în mod excepţional pe scenele de limbă germană. Debutează pe ecran în 1930. Solicitată de Hollywood, L.R. joacă în filmul *Evadare* unde etalează un stil de joc cuceritor prin exuberanţă, expresivitate şi forţă emoţională. Micuţă, plină de neastîmpăr, cu ochi negri strălucitori, posedînd o sigură intuiţie a gestului dramatic, nuanţat psihologic, L.R. cucereşte imediat simpatia publicului american. Apariţiile ei din *Marele Ziegfeld* (Oscar 1936) şi *Ogorul* (Oscar 1937) îi certifică vivacitatea prezenţei scenice şi emoţia spiritua-

Scanned with OKEN Scanner

lizată a registrului de caracterizare. Deşi în plină glorie cinematografică, *L.R.* revine pe continent (Anglia) unde se dedică teatrului care îi va oferi mari şi durabile satisfacţii profesionale.

FLM.: 1932 — *Sehnsucht 202* (Post-restant 202), r. Max Neufeld (cu Magda Schneider, Fritz Schulz); 1933 — *Heut'komm's drauf an* (A venit ziua), r. Kurt Gerron (cu Hans Albers, Oskar Karlweis, Oskar Sima, Max Gülstorff, Baby Gray); 1935 — *Escapade* (Evadarea), r. Robert Z. Leonard (cu William Powell, Virginia Bruce); 1936 — *The Great Ziegfeld* (Regele femeilor), r. Robert Z. Leonard (cu William Powell, Myrna Loy, Billie Burke, Virginia Bruce); 1937 — *The Good Earth* (Ogorul), r. Sidney Franklin (cu Paul Muni, Walter Connoly); *The Big City* (Departe de ţară), r. Frank Borzage (cu Spencer Tracy, Charles Grapewin); *The Emperor's Candlesticks* (Candelabrele ţarului), r. George Fitzmaurice (cu William Powell, Melvyn Douglas); 1938 — *The Great Waltz* (Valsul nemuritor), r. Julien Duvivier (cu Fernand Gravey, Militza Korjus); *They Toy Wife* (Frou-Frou), r. Richard Thorpe (cu Melvyn Douglas, Roland Young, H.B. Warner); 1938 — *Dramatic School* (Pasiune arzătoare), r. Robert Sinclair (cu Paulette Goddard, Alan Marshal, Lana Turner); 1939 — *Hostages* (Ostaticii), r. Frank Tuttle (cu Arturo de Cordova).

RANDALL, TONY (ANTHONY) (n. 26.02.1920, Tulsa, Oklahoma), actor şi regizor american de teatru şi film. Studiază la „Northwestern University". Diplomat în artă dramatică. Se remarcă în mod deosebit pe Broadway. Debutează pe ecran în 1957 în repertoriul comediografic. Ritmul îndrăcit al jocului, sarabanda ticurilor hilare ca şi „morga" replicii umoristice îi permit să realizeze în continuare caracterizări nuanţate în *Blonda explozivă* şi *Iubitule, întoarce-te*. De la film la film, spiritul prin excelenţă ludic al actorului manifestă o apetenţă pantagruelică pentru farsa răutăcioasă ori megalomană, pe care le savurează cu o satisfacţie radioasă. Succesele sale artistice datorează foarte mult sagacităţii psihologice a registrului de caracterizare, imprevizibil în reacţiile lui incisiv-moralizatoare. După creaţia magistrală din *Alfabetul morţii*, *T.R.* se produce cu mari reuşite la TV — unde obţine premiul Emmy 1959 (Oscar pentru TV).

FLM.: 1957 — *Oh, Men ! Oh, Women !* (Of, bărbaţii ! Of, femeile !), r. Nunnally Johnson (cu Ginger Rogers, David Niven, Dan Dailey, Barbara Rush); *Will Succes Spoil Rock Hunter ?* (Blonda explozivă), r. Frank Tashlin (cu Jayne Mansfield, Betsy Drake, Joan Blondell, Groucho Marx); *No Down Payment* (Un urlet în noapte), r. Martin Ritt (cu Sheree North, Joan Woodward, Jeffrey Hunter, Cameron Mitchell, Patricia Owens); 1958 — *The Mating Game* (Jocul dragostei), r. George Marshall (cu Debbie Reynolds, Paul Douglas, Una Merkel); 1959 — *Pillow Talk* (Discuţie pe-o pernă), r. Michael Gordon (cu Rock Hudson, Doris Day, Thelma Ritter, Allen Jenkins); 1960 — *Adventures of Hucklebery Finn* (Aventurile lui Hucklebery Finn), r. Michael Curtiz (cu Eddie Hodges, Archie Moore, Buster Keaton); *Let's Make Love* (Să ne iubim), r. George Cukor (cu Marilyn Monroe, Yves Montand, Frankie Vaughan, Bing Crosby, Gene Kelly); 1961 — *Boys'Night Out* (Escapada bărbaţilor), r. Michael Gordon (cu Kim Novak, James Garner, Howard Duff, Janet Blair); 1965 — *The Alphabet Murders* (Alfabetul crimei), r. Frank Tashlin (cu Anita Ekberg).

RĂDULESCU, DEM (pe numele adev. *Dumitru Rădulescu*) (n. la 31.09.1931, Rîmnicu Vîlcea), actor român de teatru şi film. Studiază la I.A.T.C. „Ion Luca Caragiale" din

Scanned with OKEN Scanner

București. Joacă pe scena Teatrului Național din București. Marca inconfundabilă a acestui interpret de teatru extrem de popular, debordînd de o comicitate cordială și comunicativă, l-a impus pe ecran începînd din 1963. Apariţiile ulterioare, din *La vîrsta dragostei*, *Politică și ... delicatese* și *Dragoste la zero grade* îl vor lansa pe D.R. printre cei mai îndrăgiți actori și filmului românesc. Gama nuanțată a predispozițiilor sale de joc, de un comic muşcător, satirizant, ca și expresia mobilă a chipului, i-au permis aprofundarea psihologică a unei întregi suite de personaje cinematografice. Creațiile din *La porțile pămîntului*, *B.D....* și *Astă seară dansăm în familie* pun în valoare datele unei inteligențe comico-dramatice de singulară putere expresivă. FLM.: 1963 — *La vîrsta dragostei*, r. Francisc Munteanu (cu Ana Széles, Marga Barbu, Ștefan Ciubotărașu, Sandina Stan); 1964 — *Dragoste la zero grade*, r. Geo Saizescu (cu Iurie Darie, Florentina Mosora, Coca Andronescu); 1966 — *Șapte băieți și o strengăriță*, r. Bernard Borderie (cu Jean Marais, Sidney Chaplin, Marilu Tolo, Guy Bedos, Jean Lorin Florescu); 1967 — *Subteranul*, r. Virgil Calotescu (cu Iurie Darie, Leopoldina Bălănuță, Emil Botta, Ștefan Ciubotărașu); 1970 — *B.D. intră în acțiune*, r. Mircea Drăgan (cu Toma Caragiu, Sebastian Papaiani, Puiu Călinescu); *Frații*, r. Mircea Moldovan și Gică Gheorghe (cu Ilarion Ciobanu, Emanoil Petruț, George Calboreanu); 1971 — *B.D. la munte și la mare*, r. Mircea Drăgan (cu Toma Caragiu, Ion Finteșteanu, Puiu Călinescu, Jean Constantin); *Brigada diverse în alertă*, r. Mircea Drăgan (cu Toma Caragiu, Sebastian Papaiani, Puiu Călinescu, Iurie Darie, Jean Constantin); 1972 — *Astă seară dansăm în familie*, r. Geo Saizescu (cu Sebastian Papaiani, Draga Olteanu, Stela Popescu); 1973 — *Veronica*, r. Elisabeta Bostan (cu Lulu Mihăescu, Margareta Pîslaru, Vasilica Tastaman); 1974 — *Comedie fantastică*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Vasilica Tastaman, Cornel Coman, Geo Saizescu); 1975 — *Serenadă pentru etajul XII*, r. Carol Corfanta (cu Toma Caragiu, Octavian Cotescu, Olga Bucătaru).

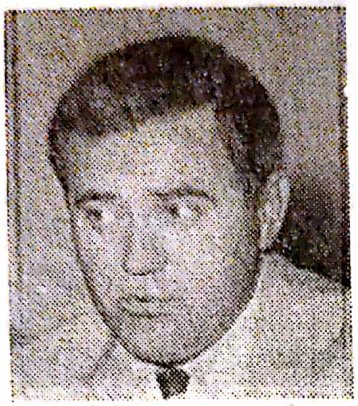

Dem Rădulescu

RĂUTU, COLEA (n. 28.11.1912, Bălți), actor român de teatru și film.

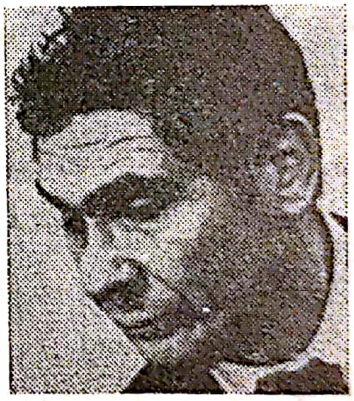

Colea Răutu

Studiază la Conservatorul de artă dramatică din București. Debutează pe ecran în 1954 și, treptat, grație naturaleței jocului și a expresivității chipului (care se pretează rolurilor exotice), ajunge un interpret familiar ecranului românesc. Va juca intens și cu rezultate de certă contribuție dramatică deși rolurile încredințate sînt, inițial, de planul doi. În filmele *Desfășurarea* (rolul Ilie Barbu), *Moara cu noroc* (sergentul Pintea), *Lupeni'29* (Petre Letean) *Setea* (rolul Ardeleanu) și *Neamul Șoimărești*lor

(rolul beiului tătar Temir), prezența acestui actor comunicativ, neteatral, extrem de dotat pentru registrul de caracterizare are o pregnanță memorabilă. Creator de portrete veridice, nuanțate de gama bogată a recitativului său comico-dramatic de factură populară, C.R. își alătură numele celor mai cunoscuți actori ai serialului de capă și spadă semnat de Dinu Cocea (*Haiducii...*) ori ai filmului de actualitate.

FLM.: 1954 — *Desfășurarea*, r. Paul Călinescu (cu Ernest Maftei, Ștefan Ciubotărașu, Fory Etterle); 1956 — *Moara cu noroc*, r. Victor Iliu (cu Constantin Codrescu, Ioana Bulcă); 1962 — *Lupeni '29*, r. Mircea Drăgan (cu George Calboreanu, Ilarion Ciobanu, George Motoi); 1965 — — *Răscoala*, r. Mircea Mureșan (cu Ilarion Ciobanu, Nicolae Secăreanu, Ion Besoiu); 1967 — *Răpirea fecioarelor*, r. Dinu Cocea (cu Emanoil Petruț, Marga Barbu, Toma Caragiu); 1968 — *Răzbunarea haiducilor*, r. D. Cocea (cu Marga Barbu, Toma Caragiu, Olga Tudorache); 1970 — *Mihai Viteazul*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Irina Gărdescu, Olga Tudorache, György Kovács); 1971 — *Facerea lumii*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Irina Petrescu, Liviu Ciulei, Virgil Ogășanu); 1972 — *Pădurea pierdută*, r. Andrei Blaier (cu Ilarion Ciobanu, Adriana Ionescu, Leni-Pințea Homeag); 1973 — *Explozia*, r. Mircea Drăgan (cu Radu Beligan, Toma Caragiu, Dem Rădulescu); 1975 — *Instanța amînă pronunțarea*, r. Dinu Cocea (cu George Motoi, Ion Caramitru, Valeria Seciu); 1976 — *Zile fierbinți*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Marga Barbu, Ileana Popovici).

REBENGIUC, VICTOR (n. 10.02. 1933, București), actor român de teatru și film. Studiază la I.A.T.C. „Ion Luca Caragiale" din București. Joacă pe scenele Teatrului din Craiova și Teatrului Municipal din București, relevîndu-se grație distincției masculine, expresiei subtil ironice a chipului de june prin modern. Debutează în cinema în 1960. De-a lungul aparițiilor din *Poveste sentimentală* și *A fost prietenul meu*, *V.R.* reușește să-și impună, cu autoritate dramatică, datele fizicului destins, calm, ca și fotogenia particulară a chipului. În *Pădurea spînzuraților* actorul obține însă o creație majoră, grație excepționalei sensibilități dramatice a registrului de caracterizare. Cu anii, angajamentele lui *V.R.* delinează pe ecran un personaj elegant și sobru, conturat cu matură și comunicativă naturalețe psihologică.

Victor Rebengiuc

FLM.: 1960 — *Furtuna*, r. Sinișa Ivetici și Andrei Blaier (cu Ion Manta, Toma Dimitriu, Silvia Popovici, Nicolae Praida); 1961 — *Omul de lîngă tine*, r. Horea Popescu (cu Silvia Popovici, Ilarion Ciobanu, George Măruță, George Calboreanu); 1962 — *A fost prietenul meu*, r. Andrei Blaier (cu Nicolae Sireteanu, Ștefan Ciubotărașu, Flavia Buref); 1963 — *Pisica de mare*, r. Gheorghe Turcu (cu Leopoldina Bălănuță, Colea Răutu, Toma Dimitriu, Nicolae Sireteanu); 1964 — *Pădurea Spînzuraților*, r. Liviu Ciulei (cu Liviu Ciulei, Ștefan Ciubotărașu, György Kovács, Ana Széles, Gina Patrichi); 1969 — *Răutăciosul adolescent*, r. Gh. Vitanidis (cu Irina Petrescu, Iurie Darie, Virgil Ogășanu, Ioana Bulcă); 1972 — *Conspirația*, r. Manole Marcus (cu Fory Etterle, Emanoil Petruț, Ilarion Ciobanu); 1973 — *Zestrea*, r. Letiția

Popa (cu Margareta Pogonat, Sebastian Papaiani, Sanda Toma); 1974 — *Dimitrie Cantemir*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Al. Repan, Iurie Darie, Ioana Bulcă); 1975 — *Zidul*, r. Constantin Vaeni (cu Gheorghe Dinică, Gabriel Oseciuc, C. Vaeni, George Mihăiță); *Tănase Scatiu*, r. Dan Pița (cu Eliza Petrăchescu, Rodica Tapalagă, Victor Ștrengaru).

REDGRAVE, Sir MICHAEL (n. 20.03.1908, Bristol), actor englez de teatru și film. Studiază la Cambridge. Cursuri de actorie. Repurtează mari succese pe scena teatrului „Old Vic" în repertoriul shakespearean. Debutează pe ecran în *Femeia dispărută*, sub conducerea „dificilului" regizor Hitchcock, care nu-i permite să se impună peremptoriu. Abia în filmele *Sub stele*, *Drumul spre stele* și *Suflete împietrite* (Pr. Canes 1951), M.R. are posibilitatea să-și valorifice eleganța datelor fizice, calitățile excepționale ale dicției și luciditatea dramatică a jocului. Creațiile viitoare, din *La miezul nopții* (rolul păpușarului ventriloc), *Singurătatea alergătorului de cursă lungă*, *Colina* și *Mesagerul* îl plasează pe M.R. printre marii actori britanici, alături de John Gielgud, Laurence Olivier, Paul Scofield și Peter O'Toole. M.R. este autorul a două cărți de specialitate (rod al preocupărilor sale teoretice, de coloratură stanislavskiană) privind arta interpretativă.

FLM.: 1938 — *The Lady Vanishes* (Femeia dispărută), r. Alfred Hitchcock (cu Margaret Lockwood, Paul Lukas); 1940 — *The Stars Look Down* (Sub stele), r. Carol Reed (cu Margaret Lockwood, Emlyn Williams); 1945 — *The Way to the Stars* (Drumul spre stele), r. Anthony Asquith (cu Rosamund John, John Mills, Trevor Howard); 1948 — *Mourning Becomes Electra* (Din jale se întrupează Electra), r. Dudley Nichols (cu Rosalind Russell, Raymond Massey, Katina Paxinou); 1952 — *The Importance of Being Earnest* (Ce înseamnă să fii onest), r. Anthony Asquith (cu Joan Greenwood, Richard Watts, Edith Evans); 1955 — *Confidential Report/ Mr. Arkadin)* (Dosarul secret), r. Orson Welles (cu Akim Tamiroff, Patricia Medina, Robert Arden, Micha Auer, Katina Paxinou, Gregoire Aslan, Peter van Eyck, Orson Welles); 1958 — *The Quiet American* (Americanul liniștit), r. Joseph L. Mankiewicz (cu Andie Murphy, Giorgia Moll, Kerima, Bruce Cabot, Claude Dauphin, Yoko Tani); 1962 — — *The Loneliness of the Long Distance Runner* (Singurătatea alergătorului de cursă lungă) r. Tony Richardson (cu Tom Courtenay, Avis Bunnage); 1965 — *The Heroes of Telemark* (Eroii de la Telemark), r. Anthony Mann (cu Kirk Douglas, Richard Harris, Ulla Jacobsson); *The Hill* (Colina), r. Sidney Lumet (cu Sean Connery, Harry Andrews); 1969 — *Goodbye Mr. Chips* (Adio, domnule Chips), r. Herbert Ross (cu Peter O'Toole, Petula Clark, George Baker, Michael Bryant); 1971 — *The Go-Between* (Mesagerul), r. Joseph Losey (cu Julie Christie, Alan Bates, Margaret Leighton).

REGGIANI, SERGE (n. 2.05.1922, Reggio Emilia, Calabria), actor francez de teatru și film, de origine italiană. Studiază la Conservatorul din Paris. Joacă la „Théâtre des Noctambules" manifestînd o fervoare dramatică care-l impune printre cei mai buni interpreți francezi. Debutează pe ecran în 1938. Sensibilitatea vibrantă și pregnanța psihologică a registrului de caracterizare vor fertiliza în continuare angajamentele lui din *Porțile nopții*, *Caruselul*, *Act de dragoste* și *Maria-Octombrie*. De acum, actorul ajunge o vedetă egal disputată în Franța și Italia — unde joacă în cîteva opere reprezentative, precum *Cu toții acasă*, *Ghepardul* și *Cînd se arată cucuveaua*.

FLM.: 1938 — *Conflict*, r. Léonide Moguy (cu Corinne Luchaire, Annie Ducaux, Madeleine Sologne); 1939 —

Scanned with OKEN Scanner

Le jour se lève (Noaptea amintirilor), r. Marcel Carné (cu Jean Gabin, Arletty, Jules Berry, Bernard Blier); 1943 — *Le carrefour des enfants perdus* (Răscrucea copiilor pierduți), r. Leó Joannon (cu René Dary, A.M. Julien); 1945 — *François Villon*, r. André Swoboda (cu Renée Faure, Jacques-Henri Duval); 1946 — *Les portes de la nuit* (Porțile nopții), r, Marcel Carné (cu Jean Vilar, Pierre Brasseur, Yves Montand); 1948 — *Les amants de Vérone* (Amanții din Verona), r. André Cayatte (cu Anouk Aimée, Martine Carole, Louis Salou, Marcel Dalio, Pierre Brasseur); 1950 — *La Ronde* (Caruselul), r. Max Ophüls (cu Fernand Gravey, Odette Joyeux, Isa Miranda, Anton Walbrook); 1952 — *Casque d'or* (Casca de aur), r. Jacues Becker (cu Simone Signoret, Claude Dauphin, Gaston Modot); 1954 — *Napoléon*, r. Sacha Guitry (cu Michèle Morgan Gaby Morlay, Dany Robin, Danielle Darrieux, Juliette Gréco, E. Rossi-Drago, Françoise Arnoul, Silvana Pampanini, Micheline Presle, Patachou, Maria Schell, Simone Renant, Corinne Calvet, Paolo Stoppa, Jean-Claude Pascal, Pierre Brasseur, Daniel Gélin, Raymond Pellegrin, Luis Mariano, Gino Cervi, Jean Gabin ș.a.); 1960 — *Tutti a casa* (Cu toții acasă), r. Luigi Comencini (cu Carla Gravina, Alberto Sordi, Eduardo De Filippo); 1963 — *Il gattopardo* (Ghepardul), r. Luchino Visconti (cu Claudia Cardinale, Burt Lancaster, Alain Delon); 1966 — *Les aventuriers* (Aventurierii), r. Robert Enrico (cu Johana Shimkus, Lino Ventura, Alain Delon); 1968 — *Il giorno della civetta* (Cînd se arată cucuveaua), r. Damiano Damiani (cu Franco Nero, Claudia Cardinale, Lee J. Cobb); 1970 — *Compte à rebours* (Numărătoare inversă), r. Roger Pigaut (cu Simone Signoret, Jeanne Moreau, Charles Vanel, Jean-Marc Bory); 1972 — *Les Caïds* (Caizii / Șefii / Căpeteniile), r. Roberto Enrico (cu Juliet Berto); 1975 — *Le chat et la souris* (Pisica și șoarecele), r. Claude Lelouch (cu Michèle Morgan).

RENAUD, MADELEINE (n. 21.02.1903), actriță franceză de teatru și

Madeleine Renaud

film. Absolventă a Conservatorului din Paris. Debutează pe scenă la Comedia Franceză unde va activa timp de un sfert de veac. Apare pe ecran în 1922. Se afirmă abia în filmul sonor cu aparițiile din *Jean de la Lune*, *Mistigri*, *Elena* și *Misteriosul domn Victor*. În ciuda repertoriului abordat, astăzi anacronic, cumva fastidios, personajul ei plin de farmec și dulceață feminină relevă în epocă o sensibilitate dramatică de expresie pasională, patetică. Creațiile ei din *Bal la castel* și *Plăcerea* se impun prin distincția spiritualizată a jocului, grav în gestul dramatic, suplu și rafinat în replică. Cu timpul, actrița opune vivacității grațioase a rolurilor din tinerețe aptitudinea calmă, profund dramatică, a compoziției de caractere.

FLM.: 1930 — *Jean de la Lune*, r. Jean Choux (cu Michel Simon, René Lefèvre, Jean-Pierre Aumont, Odette Joyeux); 1932 — *Mistigri*, r. Harry Lachman (cu Noël-Noël, Monique Rolland, Jean Debucourt, Jules May, Simone Heliard); 1933 — *La Maternelle* (Maternitate/Lupta între două iubiri), r. Jean Benoît-Lévy (cu Paulette Elambert, Alice Tissot, Marie Epstein); 1934 — *Le voleur* (Hoțul), r. Maurice Tourneur (cu Yolande

Scanned with OKEN Scanner

Laffon, Victor Francen, Jean-Pierre Aumont, Simon Signoret); 1938 — *L'étrange M. Victor* (Misteriosul Domn Victor), r. Jean Grémillon (cu Raimu, Pierre Blanchar, Viviane Romance); 1942 — *Lumière d'été* (Bal la castel), r. Jean Grémillon (cu Madeleine Robinson, Aimos, Georges Marchal, Pierre Brasseur, Paul Bernand); 1943 — *L'escalier sans fin* (Scara fără sfîrşit), r. Georges Lacombe (cu Pierre Fresnay, Raymond Bussières); 1951 — *Le plaisir* (Plăcerea), r. Max Ophüls (cu Claude Dauphin, Jean Galant, Danielle Darrieux, Jean Gabin, Pierre Brasseur); 1959 — *Les dialogues des Carmélites* (Dialogurile Carmelitelor), r. Philippe Agostini şi Padre Bruckberger (cu Jeanne Moreau, Alida Valli, Jean-Louis Barrault, Georges Wilson, Pierre Brasseur); 1962 — *The Longest Day* (Cea mai lungă zi), r. Darryl F. Zanuck, Ken Annakin, Andrew Marton, Bernard Wicki (cu Eddie Albert, Paul Anka, Arletty, Jean-Louis Barrault, Bourvil, Richard Burton, Mel Ferrer, Henry Fonda); 1971 — *L'humeur vagabonde* (Dispoziţie trecătoare), r. Edouarde Luntz (cu Jeanne Moreau, Michel Bouquet, Erick Penet); 1972 — *La mandarine* (Mandarina), r. Edouard Molinaro (cu Annie Girardot, Philippe Noiret, Murray Head).

RENOIR, PIERRE (n. 21.03.1885, Paris — m. 11.03.1952, Paris), actor francez de teatru şi film. Fiul pictorului Auguste Renoir, frate cu regizorul Jean Renoir Absolvent al Conservatorului din Paris. Gravitatea mijloacelor de expresie, caracterizările dramatice fără greş, de profundă trăie artistică, l-au impus printre marii actori ai teatrului francez. Debutează pe ecran în 1911, dar formaţia lui artistică tradiţională îl menţine mult timp într-o sceptică expectativă faţă de cinematograf. Abia în 1932 insistenţele lui Jean Renoir îl readuc în orbita filmului. Apariţiile sale din *Agonia îngerilor*, *Doamna Bovary*, *Nopţi marocane* sînt exemplare în epocă prin recitativul evocator, de intensă vibraţie dramatică cu care *P.R.* îşi investeşte amplitudinea registrului de caracterizare. Autoritatea artistică a creaţiilor din *Marsilieza*, *Casa din Malta* şi *Copiii Paradisului* rezidă în autenticitatea lor dramatică şi în forţa de sugestie inimitabilă a chipului său grav, auster, profund expresiv. A fost distins cu Legiunea de Onoare pentru întreaga activitate teatrală şi cinematografică (peste 60 de roluri).

FLM.: 1911 — *Le digue* (Digul), r. Abel Gance (cu Roger Lévy, Madame Noizeux); 1932 — *La nuit de carefour* (Noaptea răscrucii/Răspîntia), r. Jean Renoir (cu Winna Winfred); 1933 — *L'agonie des aigles* (Agonia vulturilor), r. Roger Richebé (cu Jean Debucourt, Rémy Constant); 1935 — *La bandera* (Nopţi marocane), r. Julien Duvivier (cu Viviane Romance, Jean Gabin, Annabella, Lucas Gridoux); 1938 — *La Marseillaise* (Marsillieza), r. Jean Renoir (cu Lise Delamare, Louis Jouvet); *La maison du maltais* (Casa din Malta), r. Pierre Chenal (cu Viviane Romance, Marcel Dalio, Louis Jouvet, Jany Holt); 1944 — *Le père Goriot* (Moş Goriot), r. Robert Vernay (cu Pierre Larquey, Claude Génia, Maurice Escande); 1944—45 — *Les enfants du Paradis* (Copii paradisului), r. Marcel Carné (cu Jean-Louis Barrault, Pierre Brasseur, Arletty, Maria Casarés); 1946 — — *Mission spéciale* (Misiune specială), r. Maurice de Canonge (cu Jany Holt, Jean Davy); 1948 — *Le mystère de la chambre jaune* (Misterul camerei galbene), r. Henry Aisner (cu Serge Reggiani, Hélène Perdière); 1949 — *Le jugement du Dieu* (Judecata lui Dumnezeu), r. Raymond Bernard (cu Andrée Debar, Gabrielle Dorziat, Jean-Claude Pascal); 1951 — *Knock*, r. Guy Lefranc (cu Louis Jouvet, Jean Brochard, Pierre Bertin).

REYNOLDS, DEBBIE (pe numele adev. *Mary Frances Reynolds*) (n.

1.04.1932, El Paso, Texas), actriță americană de film. Cîștigătoare a

Debbie Reynolds

unui concurs de frumusețe (Miss Burbank — 1948). Debutează pe ecran în 1949 în repertoriul comediei muzicale relevînd mari calități de cîntăreață și dansatoare. Popularitatea personajului creat pe ecran, de ingenuă sofisticată, capricioasă, dar de incontestabil farmec, este justificată de creațiile valoroase din *Aici a dormit Susan* și *Cursa dragostei*. Deși în *O afacere mulțumitoare* D.R. demonstrează facultatea caracterizării realiste, veridice, actrița preferă să joace în comedii muzicale de succes, deficitare pe planul angajării dramatice. Cu timpul, asediul fatal al vîrstei o va plasa în conul de umbră al anonimatului artistic.
FLM.: 1949 — *The Daughter of Rosie O'Grady* (Fiica lui Rosie O'Grady), r. David Butler (cu June Haver, Gardon MacRae); 1950 — *Three Little Words* (Trei cuvinte mici), r. Richard Thorpe (cu Fred Astaire, Red Skelton); 1952 — *Singin'in the Rain* (Cîntînd în ploaie), r. Gene Kelly și Stanley Donen (cu Gene Kelly, Donald O'Connor); 1953 — *Give a Girl a Break* (Dă-i fetei o șansă), r. Stanley Donen (cu Helen Woods, Kurt Kasznar); 1954 — — *Susan Slept Here* (Aici a dormit Susan), r. Frank Tashlin (cu Dick Powell, Anne Francis); 1955 — *Athena*, r. Richard Thorpe (cu Jane Powell, Edmond Purdom); 1956 — *The Tender Trap* (Cursa dragostei), r. Charles Walters (cu Frank Sinatra, David Wayne, Celeste Holm) — *The Catered Affair* (Cazul Catered), r. Richard Brooks (cu Ernest Borgnine, Bette Davis, Barry Fitzgerald); 1958 — — *It Started With a Kiss* (Totul începe printr-un sărut), r. George Marshall (cu Eva Gabor, Edgar Buchanan); 1959 — *Say One for Me* (Spune una pentru mine), r. Frank Tashlin (cu Bing Crosby, Robert Wagner); 1960 — — *The Rat Race* (Cursa de șoareci), r. Robert Mulligan (cu Tony Curtis, Jack Oackie); 1963 — *Mary, Mary*; r. Mervyn Le Roy; 1965 — *The Singing Nun* (Călugărița cîntăreață), r. Henry Koster (cu Ricardo Montalban, Greer Garson); 1968 — *How Sweet It Is* (Ce dulce este), r. Jerry Paris (cu Dalio Marcel, James Garner, Maurice Ronet); 1973 — *Irene*.

RICH, CLAUDE (n. 8.02.1929, Orgeval, Yvelines), actor francez de

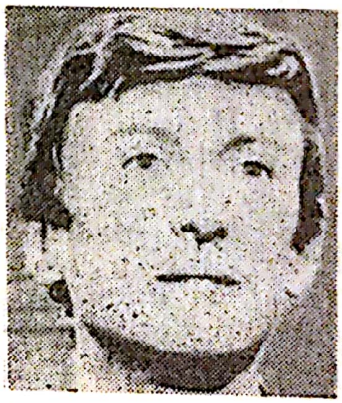

Claude Rich

teatru și film. S-a afirmat strălucitor în repertoriul comediei teatrale ca june prim fantezist, predispus replicii comice bogate, diversificate, imprevizibile în intonație și efect umoristic. Debutează pe ecran în 1955, în *Marele manevre*, contribuind, cu un rol de plan secund, la desăvîrșirea uneia dintre cele mai emoționante creații ale lui René Clair. Colaborarea lui cu acest regizor va continua mult timp (12 filme) și culminează cu creația din *Tot aurul din lume*. Cu toate acestea, marile satisfacții profesionale ale actorului aparțin scenei. Abia

Scanned with OKEN Scanner

cu partitura din *Caporalul înhăţat* C.R. va reuşi să stabilească un echilibru valoric între rezultatele obţinute în teatru şi cele din cinema. O nouă creaţie de succes obţinută în *Aurul ducelui* îl recomandă definitiv pe C.R. unor angajamente de prestigiu sub conducerea lui Alain Resnais, François Truffaut ş.a. Partenerul Marinei Vlady din *Steaua fără nume* este de acum un interpret matur, posesor al unui recitativ spumos, plin de imaginaţie, preocupat de nuanţarea psihologică a creaţiilor comice. FLM.: 1955 — *Les grandes manoeuvres* (Marile manevre), r. René Clair (cu Brigitte Bardot, Michele Morgan, Gérard Philipe); 1958 — *Ni vu . . . ni connue* (Nevăzut . . . necunoscut), r. Yves Robert (cu Pierre Mondy, Louis de Funès, Moustache); 1960 — *Les tortillards* (Comedianţii), r. Jean Bastia (cu Louis de Funès); 1961 — *Tout l'or du monde* (Tot aurul din lume), r. René Clair (cu Bourvil. Annie Fratellini); *Le caporal épingle* (Caporalul înhăţat), r. Jean Renoir; 1965 — *L'or du duc* (Aurul ducelui), r. Jacques Baratier (cu Monique Tarbes, Pierre Brasseur); 1966 — *Steaua fără nume*, r. Henry Colpi (cu Marina Vlady, Grigore Vasiliu-Birlic); 1967 — *La mariée etait en noir* (Mireasa era în negru), r. François Truffaut (cu Jeanne Moreau, Jean-Claude Brialy) — *Oscar*, r. Edouard Molinaro (cu Louis de Funès, Dominique Page); 1968 — *Je t'aime, je t'aime* (Te iubesc, te iubesc), r. Alain Resnais (cu Anouk Ferjak); 1969 — *Une veuve en or* (O văduvă de aur), r. Michel Audiard (cu Michèle Mercier); 1970 — *Nini „Tirabuscio" la donna che invento la mossa* (Nini „Tirbuşon"), r. Marcello Fondato (cu Gastone Moschin, Sylva Koscina, Monica Vitti) — *L'ourse et la poupée* (Ursul şi păpuşa), r. Michel Déville (cu Brigitte Bardot, Jean-Pierre Cassel); 1974 — *Stavisky*, r. Alain Resnais (cu Jean-Paul Belmondo); 1975 — *Adieu Poulet* (Adio, copoiule), r. Pierre Granier-Deferre (cu Lino Ventura); *Futur aux Trouses* (Viitor la Trouses), r. Dolores Grassian (cu Bernard Fresson).

RICHARD, JEAN (n. 18.03.1921, Bessines, Deux-Sèvres), actor francez de teatru şi film. Joacă pe scenele teatrelor de revistă într-un trio comic cu Roger Pierre şi Jean-Marc Thibaut. După ce susţine în mod excepţional unul din scheciurile din *7 păcate capitale*, *J.R.* traversează o zonă artistică fertilă care numără angajamentele din *Elena şi bărbaţii*, *Grăunţe pentru păsărele*, r. Marcel Carné şi *Cap scurt*. Talentul său comic oferit cu dărnicie unor filme nesemnificative, pe cît de gustate de marele public pe atît de repede uitate, va fi nedreptăţit de vreme. Astăzi se întreprinde o acţiune de reabilitare artistică a acestui actor care nu s-a bucurat, în ciuda celor peste 60 de creaţii cinematografice, de o colaborare constantă cu regizorii de valoare din epocă.

FLM.: 1946 — *Six heures à perdre* (Şase ore irosite), r. Alex Joffé şi Jean Lévitte (cu Denise Grey, André Luguet); 1949 — *Je n'aime que toi* (Te iubesc doar pe tine), r. Pierre Montazel (cu Luis Mariano, Martine Carol); 1950 — *Le roi du bla-bla-bla* (Regele bla-bla-bla), r. Maurice Labro (cu Louis de Funès); 1951 — *Drôle de noce* (Noapte caraghioasă), r. Léo Joannon (cu Julien Carette); 1953 — *Si Versailles m'était conté* (Dacă Versailles mi-ar fi povestit) r. Sacha Guitry (cu Claudette Colbert, Michel Auclair, Jean-Pierre Aumont, Jean-Louis Barrault, Bourvil); 1954 — *Chéri-Bibi* (Dragă-Bibi), r. Marcello Pagliero (cu Lea Padovani, Carlo Ninchi); 1956 — *Elena et les hommes* (Elena şi bărbaţii), r. Jean Renoir (cu Ingrid Bergman, Mel Ferrer, Jean Marais); *Les truands* (Cerşetorii), r. Carlo-Rim (cu Noël-Noël, Eddie Constantine, Nadine Tallier); 1958 — *La vie à deux* (Viaţa în doi), r. Clément Duhour (cu Pierre Brasseur, Danielle Dar-

rieux); 1960 — *Tête folle* (Prostia), r. Robert Vernay (cu Anne Cordy, Jean Armontel, Micheline Luccioni, Guy Tréjan); *Beru et le comisaire San Antonio* (Beru şi comisarul San Antonio), r. Guy Lefranc (cu Gérard Barray, Paul Preboist, Marcel Bozzuffi).

RITZ, FRAŢII (RITZ, BROTHERS) (1. *Al*: n. 27.08.1903, Neward, New York — m. 22.12.1965); 2. *Jun*: n. 5.10.1905, Newark; 3. *Harry*: n. 22.05.1908, Newark) cîntăreţi şi dansatori americani de teatru şi film. Debutează pe ecran în filmul de s.m. *Micul hering*. În continuare vor juca într-o serie de filme semnate de regizori reputaţi ca Norman Taurog, Roy del Ruth, David Butler ş.a. Opera lor cea mai reprezentativă este comedia *Dragoste în culise*. Spre deosebire de Fraţii Marx, nu reuşesc să-şi adapteze integral măiestria comică la exigenţele dramaturgice ale cinematografului. În absenţa „partenerului" din stal (cu care erau obişnuiţi să „dialogheze") originalitatea gagurilor şi burlescul situaţiilor cinematografice se resimt pe planul unităţii şi coerenţei dramaturgice.
FLM.: 1934 — *Hotel Anchovy* (Hotelul „Micul Hering" s.m.), r. Al. Christie; 1936 — *Sing, Baby, Sing* (Dragoste în culise), r. Sidney Lanfield (cu Alice Faye, Adolphe Menjou); 1937 — *One in a Million* (Prinţesa patinajului), r. Sidney Lanfield (cu Sonja Henie, Don Ameche, Adolphe Menjou); *On the Avenue* (Scandal în lumea bună), r. Roy Del Ruth (cu Madeleine Carroll, Dick Powell); *You Can't Have Everything* (Brelan de aşi/Parada nebunilor), r. Norman Taurong (cu Alice Faye, Don Ameche); 1938 — *The Goldwyn Folies* (Varietăţile de la Goldwyn), r. George Marshall (cu Edgar Berger, Charlie McCarthy, Adolphe Menjou); *Kentucky Moonshine* (Fraţii Ritz şomeri), r. David Butler (cu Tony Martin, Marjorie Weaver); 1939 — *The Three Musketeers* (Cei trei mușchetari), r. Allan Dwan (cu Don Ameche, Brinnie Barnes, Giorla

Al.

Jun

Harry
Fraţii Ritz

Stuart); *The Gorilla* (Gorila), r. Alfred Santell (cu Anita Louise); 1940 — *Argentine Nights* (Nopţi argentiniene/Trei băieţi frumoşi), r. Alfred Santell); 1942 — *Behind the Eight Ball* (Înapoi cu trei rînduri), r. Edward F. Cline (cu Carol Bruce); 1943 — *Hi'Ya Chum*, r. Harold Young (cu Jane Frazee).

RIVA, EMMANUÈLE (n. 24.02. 1931, Remiremont, Vosges), actriță

Emmanuèle Riva

franceză de teatru și film. Angajamente scenice neconcludente. Debutul ei în *Hiroshima, dragostea mea*, cel mai important film al noului val francez, a avut însă semnificația unei lovituri de teatru. Actrița relevă un talent perfect structurat în expresia lui dramatică gravă, modernă, reflexivă. Pregnanța jocului, plenitudinea lui emoțională și intelectivă într-o partitură extrem de dificilă, demonstra, totodată, că insuccesele ei teatrale erau pur întîmplătoare. Aparițiile lui *E.R.* în *Adua și prietenele ei* și *Leon Morin, preot* denotă același stil de joc pertinent, străbătut de subtile tonalități dramatice. Caracterul sigur și evocator al portretizărilor din *Climate*, *Thérèse Desqueyroux* și *Fructe amare* confirmă definitiv talentul dramatic al unei actrițe calme, interiorizate, destinse.

FLM.: 1959 — *Hiroshima, mon amour* (Hiroshima, dragostea mea), r. Alain Resnais (cu E. Okada); 1960 — *Le huitième jour* (A opta zi), r. Marcel Hanoun; *Recours en grâce* (Cerere de grațiere), r. László Benedek (cu Raf Vallone, Annie Girardot, Fernand Ledoux, Michel Ardan); *Kapò*, r. Gillo Pontecorvo (cu Laurent Terzieff); *Adua e le compagne* (Adua și prietenele sale), r. Antonio Pietrangelli (cu Sandra Millo, Simon Signoret, Marcello Mastroianni); 1961 — — *Léon Morin, prêtre* (Léon Morin, preot), r. Jean-Pierre Mélville; *Climats* (Climate), r. Stello Lorenzi (cu Marina Vlady, Jean-Pierre Marielle); 1962 — *Thérèse Desqueyroux*, r. Georges Franju (cu Samy Frey, Philippe Noiret); 1964 — *Thomas l'imposteur* (Thomas, impostorul), r. Georges Franju; 1966 — *Fruits amers* (Fructe amare), r. Jacqueline Audry; 1967 — *Les risques du métier* (Riscurile meseriei), r. André Cayatte (cu Jacques Brel); 1970 — *La modification* (Schimbarea), r. Michel Worms (cu Maurice Ronet, Sylva Koscina); *L'homme du désir* (Omul plăcerii), r. Dominique Delouche (cu Françoise Timmerman, Eric Laborey, André Falcon); 1971 — *Les portes de feu* (Porțile focului), r. Claude Bernard-Aubert (cu Dany Carrel); 1974 — *La mort de l'utopie* (Moartea utopiei), r. Jorge Amat (cu José-Luis Aguine).

ROBINSON, EDWARD G. (pe nume adev. *Emmanuel Goldenberg*)

Edward G. Robinson

(n. 12.12.1893, București, România — m. 26.01.1973, Hollywood), actor american de teatru și film, de origine română. Studiază la „American Academy of Dramatic Arts". Debutul scenic, ca și întreaga lui activitate interpretativă, l-a impus printre personalitățile marcante ale vieții teatrele americane. Debutează pe ecran în 1923. Consacrarea cinematografică și-o datorează apariției (cu un rol de gangster) în *Micul Cezar*, unul dintre primele filme americane

de serie neagră. De acum înainte, actorul va traversa un repertoriu filmic populat din abundenţă de cele mai pitoreşti figuri interlope: indivizi mărunţi de gang, caizi inteligenţi şi cinici ori asasini feroce. Tuturor acestor roluri E.R. le insuflă o identitate psihologică şi o forţă dramatică impresionante. Marile sale posibilităţi de expresie, acea facultate dramatică capabilă să transfigureze materia, nu totdeauna semnificativă a subiectelor în care joacă, i-au conferit lui E.R. o celebritate neegalată în epocă decît de Humphrey Bogart. Extrem de dotat în arta compoziţiei de caractere, E.R. va avea posibilitatea să rectifice, pe parcurs, trăsăturile de caracter prea liniare ale gang-manului umanizîndu-i structura elementară cu o înţelegere care trece dincolo de gustul violenţei şi spiritului vindicativ. Premiul Oscar post-mortem. FLM.: 1923 — *The Bright Shawl* (Basmaua strălucitoare), r. Edmund Goulding şi John S. Robertson (cu Richard Barthelmess, Dorothy Gish, Mary Astor); 1930 — *Little Caesar* (Micul Cezar), r. Mervyn Le Roy; 1934 — *The Whole Town's Talking* (Tot oraşul vorbeşte), r. John Ford (cu Jean Arthur, Wallace Ford, Donald Meek); 1938 — *A Slight Case of Murder* (O crimă fără importanţă), r. Lloyd Bacon (cu Jane Bryan, Allen Jenkins, Ruth Donnelly); 1942 — — *M./Tales of Manhattan* (M/Povestiri din Manhattan), r. Julien Duvivier (cu Charles Boyer, Ritta Hayworth, Ginger Rogers); 1946 — *The Stranger* (Criminalul), r. Billy Wilder (cu Orson Welles, Loretta Young); 1953 — *The Glass Web* (Pînza de sticlă), r. Jack Arnold (cu John Forsythe, Kathleen Hughes); 1956 — *The Ten Commendments* (Cele zece porunci), r. Cecil B. De Mille; 1960 — — *Seven Thieves* (Cei şapte hoţi), r. Henry Hathaway (cu Eli Wallach, Rod Steiger); 1961 — *Pépé*, r. George Sidney (cu Mario Moreno-Cantinflas, Bing Crosby, Frank Sinatra, Dean Martin, Zsa — Zsa Gábor, Kim Novak, Janet Leigh, Jack Lemmon, Tony Curtis, Greer Garson); 1962 — *Two Weeks in Another Town* (Două săptămîni într-un oraş străin), r. Vincente Minnelli; 1963 — *My Geisha* (Gheisa mea), r. Jack Cardiff (cu Yves Montand, Shirley Mac Laine); 1964 — *The Prize* (Premiul) r. M. Robson; *Cheyenne Autumn* (Toamna Cheyennilor), r. John Ford (cu Richard Widmark, Dolores Del Rio, Carroll Baker, Arthur Kennedy, James Stewart); *The Outrage* (Injuria), r. Martin Ritt (cu Paul Newman, Laurence Harvey, Claire Bloom); 1968 — *Uno scacco tutto matto* (Şah şi mat), r. R. Fiz.; 1970 — *Un atraco de Ida y Vuelta* (Jaful de la Ida şi Vuelta), r. R. Fiz; 1973 — *Soylent Green*, r. Richard Fleischer (cu Joseph Cotten).

ROBINSON, MADELEINE (pe numele adev. *Madeleine Svoboda*) (n. 5.11.1916, Paris), actriţă franceză de teatru şi film. Cursuri de actorie cu Charles Dullin. A abordat pe scenă, cu autoritate profesională, cele mai dificile roluri ale dramaturgiei moderne. Debutează în cinema în 1934 afirmîndu-se apoi cu repeziciune pe linia unor roluri de tînără romantică, plină de candoare şi farmec adolescentin. Personajul ei de ingenuă, iradiind sensibilitate şi tandreţe feminină, a fost intens solicitat de regizorii de valoare din dec. 3. Creaţiile ei din *Dreptul la viaţă* (Pr. Marianske Lazne 1948), *Dumnezeu are nevoie de oameni* (Pr. Naţional 1951) şi *O plajă atît de drăguţă şi mică* ş.a. se întemeiază pe autenticitatea expresiei dramatice sincere, iluminate de o intensă viaţă sufletească. Cu vîrsta, M.R. evoluează către roluri de compoziţie cărora suflul dramatic al stilului ei de joc le conferă un înalt coeficient de comunicare artistică: *De două ori* (Cupa Volpi 1959), *Procesul* ş.a.
FLM.: 1936 — *Le mioche* (Copilul nimănui), r. Léonid Moguy (cu Lu-

Scanned with OKEN Scanner

cien Baroux, Jean Périer); 1939 — *Le capitaine Benoit* (Căpitanul Benoit/ Noua misiune/Sabotaj), r. Maurice de Canonge (cu Mireille Balin, Aimos); 1942 — *La croisée des chemins* (Răspîntia drumurilor), r. André Bertomieu (cu Pierre Richard-Willm, Josette Day, Pierre Brasseur); *Lumière d'été* (Bal la castel), r. Jean Grémillon (cu Pierre Brasseur, Madeleine Renaud); 1943 — *Duce* (Sfioasa), r. Claude Autant-Lara (cu Odette Joyeux, Marguerite Moreno); 1944 — *Sortilèges* (Farmece), r. Christian-Jaque (cu Fernand Ledoux, Lucien Coëdel, Renée Faure); 1947 — *Les frères Bouquinquant* (Dreptul la viaţă), r. Louis Daquin (cu Albert Préjean, Roger Pigaut); 1950 — *Dieu à besoin des hommes* (Dumnezeu are nevoi de oameni), r. Jean Delannoy (cu Pierre Fresnay, Daniel Gélin); 1954 — — *L'affaire Maurizius* (Afacerea Maurizius), r. Julien Duvivier (cu Daniel Gélin, Eleonora Rossi-Drago); 1957 — *Les louves* (Lupoaicele), r. Luis Saslawsky (cu François Périer, Micheline Presle, Jeanne Moreau, Pierre Mondy); 1959 — *A double tour* (De două ori), r. Claude Chabrol (cu Antonella Lualdi, Jean-Paul Belmondo); 1962 — *The Trial/Le procès* (Procesul), r. Orson Welles (cu Romy Schneider, Elsa Martinelli, Suzanne Flon, Anthony Perkins, Jeanne Moreau); 1964 — *Up from the Beach* (Mai sus de plajă), r. Robert Parish (cu Cliff Robertson, Irina Demick); 1970 — *Le coeur fou* (Inima nebună), r. Jean-Gabriel Albicocco (cu Michel Auclair, Eva Swann, Brigitte Auber); *Aussi loin que l'amour* (Atît de departe ca dragostea), r. Frédéric Rossif (cu Michel Duchanssay, Francine Racette, Suzanne Flon).

ROGERS, GINGER (pe numele adev. *Virginia Katharine McMath*) (n. 16.07.1911, Independence, Missouri), dansatoare şi actriţă americană de teatru şi film. A cunoscut mari succese artistice în spectacole de music-hall cu personajul „Crazy Girl" (*Fetişcana trăznită*). Debutează pe

Ginger Rogers

ecran în *Tînărul din Manhattan*, dar abia în 1933 are posibilitatea să-şi dezvăluie marile calităţi de dansatoare în filmul *Divorţul vesel*, alături de Fred Astaire. Este prima operă dintr-o suită de 7 filme în care cei doi îşi impun măestria de dansatori şi originalitatea coregrafică reeditînd succesul marilor comedii muzicale semnate înainte de război de Busby Berkeleley. Facultatea de a interpreta cu acelaşi brio partituri diferite ca tonalitate comico-dramatică i-a permis lui R.G. să abordeze cu mari rezultate opere şi roluri de proză ca acela din *Afacerea maimuţelor*. De altfel, actriţa cu părul roşcat şi deosebit de armonios înzestrată fizic va primi Oscarul anilor 1940 „pentru comedie şi tragedie" — rolul premiat aparţinînd filmului (nemuzical şi nedansant) *Kitty Foyle*.

FLM. 1930 — *Young Man of Manhattan* (Tînărul din Manhattan), r. Monta Bell (cu Claudette Colbert, Norman Foster); 1933 — *Gold Diggers of 1933* (Parada aurului), r. Mervyn Le Roy (cu Joan Blondell, William Warren); *42-nd Street* (Strada 42), r. Lloyd Bacon (cu Warner Baxter, Bébé Daniels); 1934 — *The Gay Divorce* (Divorţul vesel/Blonda veselă), r. M. Sandrich (cu Fred Astaire, E.E. Horton, Alice Brady); 1935 — *Roberta*, r. W.A. Seiter (cu Irene Dunne, Fred Astaire); 1939 — *The Story of Vernon and Irene Castle*

(Farandola), r. H.C. Potter (cu Fred Astaire, Walter Brennan); 1940 — *Kitty Foyle*, r. Sam Wood (cu Dennis Morgan, James Craig); 1942 — *M/Tales of Manhattan* (M/Povestiri din Manhattan), r. Julien Duvivier (cu Henry Fonda, Charles Laughton, Charles Boyer); 1949 — *The Barkleys of Broadway* (Familia Barkleys de pe Broadway), r. Charles Walters (cu Fred Astaire, Oscar Levant); 1952 — *Dreamboat* (Barca viselor), r. Claude Binyon (cu Clifton Webb, Anne Francis, Jeffrey Hunter); *Monkey Business* (Afacerea maimuțelor), r. Howard Hawks (cu Cary Grant, Marilyn Monroe); 1954 — *The Black Widow* (Văduva neagră), r. Nunnally Johnson (cu Van Heflin, Gene Tierney); 1957 — *Oh, Men ! Oh, Women* (Of, bărbații ! Of, femeile !), r. N. Johnson (cu Dan Dailey, David Niven, Barbara Rush).

ROMANCE, VIVIANE (pe numele adev. *Pauline Ronacher Ortmanns*)

Viviane Romance

(n. 24.07.1912, Roubaix), dansatoare și actriță franceză de teatru și film. Cursuri de dans și actorie. Desemnată „Miss Paris 1930". Debutează în cinema în 1931 repurtînd cu repeziciune o suită de mari succese interpretative. Actrița este frumoasă și are un stil de joc plin de neastîmpăr, exuberant și versatil, fapt care-i permite să dea viață pe ecran unor personaje contradictorii în reacțiile feminității lor particulare. Candoarea și inocența sau pasiunea și senzualitatea rolurilor din *Nopți marocane*, *Venera oarbă*, *Casa de sub mare* și *Mutră de înger* i-au conferit în epocă o popularitate neștirbită de trecerea vremii. Actrița a tatonat, totodată, posibilitatea afirmării scenice (teatru de proză, music-hall, operetă), dar cariera ei artistică se datorează, în primul rînd, cinematografului (peste 50 de roluri) statutului ei de cochetă și vampă „feciorelnică" a ecranului francez.

FLM.: 1931 — *La chienne* (Cățeaua), r. Jean Renoir (cu Michel Simon); 1933 — *Liliom*, r. Fritz Lang (cu Charles Boyer, Madeleine Ozeray); 1935 — *La bandera* (Nopți marocane), r. Julien Duvivier (cu Jean Gabin, Annabella, Robert Vigan, Pierre Renoir, Aimos); 1936 — *La belle équipe* (Cinci prieteni), r. Julien Duviver (cu Jean Gabin, Charles Vanel, Aimos); 1937 — *Mademoiselle Docteur* (Domnișoara Doctor), r. G.W. Pabst (cu Dita Parlo, Pierre Blanchar, Louis Jouvet); 1938 — *La maison du Maltais* (Casa din Malta), r. Pierre Chenal (cu Marcel Dalio, Louis Jouvet, Jany Holt, Pierre Renoir); 1942 — *Feu sacré* (Focul sacru), r. Maurice Cloche (cu Georges Flamant, Frank Villard); 1945 — *La route de bagne* (Drumul ocnei), r. Léon Mathot (cu Lucien Coëdel, Paulette Elambert); 1946 — *Panique* (Panică), r. Julien Duvivier (cu Michel Simon, Lucas Gridoux); *L'affaire du collier de la reine* (Afacerea „Colierul reginei"), r. Marcel L'Herbier (cu Maurice Escande, Marion Dorian); 1947 — *Gli uomini sono nemici* (Oamenii sînt dușmani), r. Ettore Giannini (cu Valentina Cortese, Fosco Giachetti); 1951 — *Au coeur de la Casbah* (În inima Casbahului), r. Pierre Cardinal (cu Claude Laydu, Sylvie Pelayo, Peter Van Eyck); 1955 — *Gueule d'ange* (Mutră de înger), r. Maurice Blisthène (cu Maurice Ronet, Geneviève Kervine, Dora Doll); 1956 — *Pitié pour les vampes* (Milă pentru vampe), r. Jean Josi-

Scanned with OKEN Scanner

povici (cu Giselle Pascal, Geneviève Kervin, Yves Vincent); 1957 — *I segreti dela notte* (Secretele nopții), r. Mario Mattoli (cu Anna Maria Ferrero, Franco Fabrizi).

ROMERO, CESAR (n. 15.12.1897, New York), dansator și actor de tea-

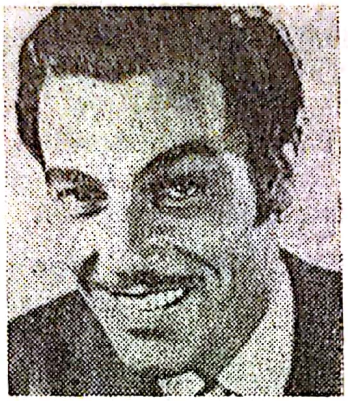

Cesar Romero

tru și film american, de origine cubaneză. Studiază la Rosedale Country, Rosedale-on-Hudson și New York. S-a produs intens ca balerin în spectacole revuistice, în tandem cu Lisbeth Higgins, apoi ca interpret în teatrul de proză. Prima apariție în cinema: 1934. În continuare, C.R. joacă cu predilecție în repertoriul comediei sofisticate în care supleţea gestului de june prim latin este susținută de fotogenia chipului pasional de cuceritor romantic. Popularitatea lui în epocă va fi amplificată și de cota divistică a partenerelor cu care joacă: Marlene Dietrich, Loretta Young, Shirley Temple, Alice Faye, Betty Grable ș.a. Cu rolul din *Șeriful de la frontieră*, C.R. abordează (între 1940—41) registrul de caracterizare dramatică al unor western-uri centrate în jurul personajului Gisko Kid. De acum, stilul său de joc manifestă o exigență dramatică sporită grație căreia C.R. va realiza o suită de creații de prestigiu — deși de planul doi — în *Povestiri din Manhattan*, *Jungla*, dar mai ales în *Vera Cruz* și *A11-lea ocean*. FLM.: 1934 — *The Thin Man* (Umbra misterioasă), r. W.S. Van Dyke (cu Willimm Powell, Myrna Loy); 1935 *The Devil Is a Woman* (Capriciu spaniol), r. Joseph von Sternberg (cu Marlene Dietrich); 1937 — *Wee Willie Winkie* (Mascota regimentului/India în flăcări), r. John Ford (cu Shirley Temple, Victor Mac Laglen); 1939 — *The Frontier Marshall* (Șeriful de la frontieră), r. Allan Dwan (cu Nancy Kelly, Lon Chaney jr., John Carradine); *M/— Tales of Manhattan* (M/Povestiri din Manhattan), r. Julien Duvivier (cu Charles Boyer, Rita Hayworth, Edw. G. Robinson, Charles Laughton); 1944 — *Wintertime* (Romanță pe zăpadă) r. John Brahm (cu Sonja Henie, Jack Oakie, Cornel Wilde); 1948 — *That Lady in Ermine* (Doamna în hermină), r. Ernst Lubitsch (cu Betty Grable, Douglas Fairbanks jr.); 1952 — *The Jungle* (Jungla), r. William Berke (cu Rod Cameron, Marie Windsor); 1954 — *Vera Cruz*, r. Robert Aldrich (cu Gary Cooper, Burt Lancaster, Sara Montiel); 1955 — *The Racers* (Piloți de curse), r. Henry Hathaway (cu Kirk Douglas, Katy Jurado); 1956 — *Around the World in Eighty Days* (Ocolul pământului în 80 de zile), r. Michael Anderson (cu Mario Moreno-Cantinflas, David Niven, Fernandel, Marlene Dietrich, ș.a.); 1960— — *Ocean's Eleven* (Al unsprezecelea ocean), r. Lewis Milestone (cu Frank Sinatra, Dean Martin, Peter Lawford, Sammy Davis jr., Angie Dikinson, Akim Tamiroff).

RONET, MAURICE (n. 13.04.1927 Nisa, Alpes-Maritimes), actor francez

Maurice Ronet

de teatru şi film. Cursuri particulare de actorie cu R. Dhéry, J. Berthéau, R. Simon. Absolvent al Conservatorului din Paris. Debutează pe scenă de timpuriu în repertoriul dificil al dramaturgiei clasice. Apare pe ecran din 1949 relevînd o sensibilitate dramatică discretă, o dicţie cultivată şi datele fizice ale junelui prim romantic şi modern. Ca protagonist în *Casta Diva* şi *Vrăjitoarea*, M.R. exprimă un temperament dramatic sigur, detaşat, insolit. Creaţiile din *Ascensor pentru eşafod*, *În plin soare* şi *Denunţul* sînt rezultatul unei lucidităţi dramatice manifestată cu măsură şi justeţe psihologică. Inteligenţa şi distincţia spirituală a acestui actor (renumit pentru formaţia lui culturală şi artistică) dotat cu mult farmec masculin l-au impus printre vedetele constante ale cinematografului internaţional. M.R. a abordat, cu succes, şi arta regiei.

FLM.: 1949 — *Rendez-vous de juillet* (Întîlnire de iulie), r. Jacques Becker (cu Daniel Gélin, Nicolae Courcel, Louis Seigner, Brigitte Auber); 1953— — *Lucrece Borgia* (Lucreţia Borgia), r. Christian-Jaque (cu Pedro Armendariz, Martine Carol); 1954 — *Casta Diva*, r. Carmine Gallone (cu Antonella Lualdi, Jacques Castelot, Nadia Gray); 1955 — *La sorcière / Häxan* (Vrăjitoarea), r. André Michel (cu Marina Vladi, Nicole Courcel); 1957 — *Celui qui doit mourir* (Cel care trebuia să moară), r. Jules Dassin (cu Jean Servais, Mélina Mercouri, Fernand Ledoux); *Ascenseur pour l'échafaud* (Ascensor pentru eşafod), r. Louis Malle (cu Jeanne Moreau, Georges Poujouly); 1961 — *Pleine soleil* (În plin soare), r. René Clément (cu Marie Laforet, Elvire Popesco, Alain Delon); *Carve Her Name With Pride* (Cioplește numele lui cu mîndrie), r. Lewis Gilbert (cu Virginia McKenna, Paul Scofield); *Les rendez-vous de minuit* (Întîlnirea de la miezul nopţii), r. Roger Leenhardt (cu Lilli Palmer, Michel Auclair); 1962 — *Liberté 1* (Libertatea nr. 1), r. Yves Ciampi (cu Nanette Senghol); 1963 — *The Victors* (Învingătorii), r. Carl Foreman (cu Rosanna Schiaffino, Jeanne Moreau, Romy Schneider, Mélina Mercouri, Albert Finey, Elke Sommer); 1967 — *La route de Corinthe* (Drumul Corintului), r. Claude Chabrol; 1970 — *Qui?* (Cine?), r. Léonard Keigel (cu Romy Schneider); 1971 — *La maison sous les arbres* (Casa de sub arbori), r. René Clément (cu Faye Dunaway, Barbara Parkins, Raymond Gérome); 1973 — *Don Juan* 1973, r. Roger Vadim (cu Brigitte Bardot).

ROONEY, MICKEY (pe numele adev. *Joe Yule* jr.) (n. 23.09.1922

Mickey Rooney

Brooklyn), actor american de teatru şi film. Debutează, concomitent, pe scenă şi pe ecran la 4 ani (1926). După numeroase apariţii care confirmă precocitatea lui interpretativă, M.R. cucereşte laurii popularităţii cu creaţia personajului Andy Hardy din *Frumoasă-i tinereţea* şi *Familia judecătorului Hardy*, (1937—1938), reluat apoi, peste ani, în *Andy Hardy se reîntoarce acasă* — 1958. În continuare M.R. se evidenţiază în repertoriul filmului de ecranizare, monografic şi al comediei muzicale. Creaţia lui din *Poduri peste Toko-Ri* relevă, — din fericire pentru scurt timp, — afinitatea surprinzătoare a actorului pentru rolurile impulsive şi dominatoare, de dur. Curînd, M.R. se va dedica partiturilor destinse, calme,

Scanned with OKEN Scanner

interiorizate, iluminate de o bogată trăire dramatică. De acum, repertoriul abordat de M.R. deține o amplitudine constant dramatică punctată de suita unor creații dense, realizate cu o deosebită pertinentă psihologică: *O lume nebună, nebună, nebună* și *Diavolul îndrăgostit.*

FLM.: 1926 — *Not to Be Trusted* (Să nu fii încrezător), r. Thomas Buckingham; 1930 — *The King* (Regele), r. James W. Horne, Charles Roggers; 1932 — *Fast Companions* (Camarazii ușuratici), r. Kurt Neuman (cu Tom Brown, Maureen O'Sullivan); *My Pal, The King* (Amicul meu guvernatorul), r. Kurt Neuman (cu Tom Mix); 1935 — *Midsummer Night's Dream* (Visul unei nopți de vară), r. Max Reinhardt și William Dieterle (cu James Cagney, Anita Louise, Dick Powell); 1936 — *Little Lord Fauntleroy* (Micul lord Fauntleroy), r. John Cronwell (cu Freddie Bartholomew, Lionel Barrymore); 1937 — *Captains Courageous* (Căpitanii curajoși), r. Victor Fleming (cu Spencer Tracy, Lionel Barrymore); 1939 — *The Adventures of Huckleberry Finn* (Aventurile lui Huckleberry Finn), r. Richard Thorpe (cu Walter Connolly); 1940 — *Young Tom Edison* (Tinerețea și suferința lui Tom Edison), r. Norman Taurog (cu George Bancroft); *Babes of Broadway* (Puștii de pe Broadway), r. Busby Berkeley (cu Lewis Stone, Judy Garland); 1943 — *The Human Comedy* (Comedia umană) r. Clarence Brown (cu Frank Morgan); 1946 — *Ziegfeld Folies 1946* (Varietățile Ziegfeld 1946), r. Vincente Minnelli (cu William Powell, Gene Kelly, Fred Astaire); 1948 — *Words and Music* (Cuvinte și muzică), r. Norman Taurog (cu June Allyson, Cyd Charisse, Janet Leight); 1953 — *Off Limits* (Dincolo de graniță), r. George Marshall (cu Bob Hope, Marylin Maxwell); 1956 — *Francis in the Haunted House* (Francis în casa bîntuită de stafii), r. Charles Lamont (cu Virginia Welles); 1958 — *How to Rob a Bank* (Cum să spargi o bancă), r. Henry Levin (cu Tom Ewell); 1960 — *The Private Lives of Adam and Eva* (Viața particulară a lui Adam și Eva), r. Mickey Rooney (cu Mamie Van Doren); 1961 — *Breakfast at Tiffany's* (Micul dejun la Tiffany/Sandviciuri cu diamante), r. Blake Edwards (cu Audrey Hepburn); 1963 — *It's A Mad, Mad, Mad World* (O lume nebună, nebună, nebună), r. Stanley Kramer (cu Buster Keaton, Zasu Pitts); 1966 — *Il diavolo innamorato* (Diavolul îndrăgostit), r. E. Scala; 1967 — *Skidoo*, r. Otto Preminger (cu George Raft); 1969 — *The Comic* (Comicul), r. C. Reiner; 1972 — *Pulp* (Un sîmbure de ficțiune), r. M. Hodges.

ROSAY, FRANÇOISE (pe numele adev. *Françoise de Nalèche*) (n. 19.04.

Françoise Rosay

1891, Paris — m. 28.03.1974), actriță franceză de teatru și film. Absolventă a Conservatorului din Paris (secția canto). Debutează pe ecran în 1913 (*Falstaff*). Frumoasă, exuberantă, posesoare a unui stil de joc subtil, tușat de umor, F.R. are meritul de a fi influențat, grație personalității ei puternice, stilul de lucru al multor regizori cu care a colaborat. Activitatea ei cinematografică îmbrățișează o întreagă epocă artistică, actrița fiind o prezență de elită în numeroase capodopere ale filmului mut și sonor: *Cei doi timizi*, *Chermeza eroică*, *Jenny*, *Un carnet de bal.* Talentul dramatic ca și darurile de

poliglotă i-au asigurat, totodată, o susținută carieră internațională. *F.R.* a realizat pe ecran peste 100 de roluri — multe din ele peste hotare (Germania, Anglia, Italia, Belgia, Elveția).

FLM.: 1922 — *Crainquebille*, r. Jacque Feyder (cu Jean Forest); 1928 — *Les deux timides* (Cei doi timizi), r. René Clair (cu Maurice de Féraudy, Pierre Batcheff, Jim Gérald); 1930 — *Spite Marriage*, r. Edwyn Sedgwick — *Buster se marie*, r. Claude Autant-Lara, vers. fr. (Malec în noaptea nunții) (cu Buster Keaton); 1934 — — *Le grand jeu* (Marele joc / Jocul cu moartea), r. Jacques Feyder (cu Marie Bell, Pierre Richard-Willm); 1935 — *La kermesse héroique* (Chermeza eroică/Nevestele șirete), r. Jacques Feyder (cu Jean Murat, Alerme, Louis Jouvet); 1936 — *Jenny*, r. Marcel Carné (cu Albert Préjean, Lisette Lanvin); 1973 — *Un carnet de bal* (Un carnet de bal), r. Julien Duvivier (cu Marie Bell, Marry Baur, Pierre Richard-Willm); *Drôle de drame* (Dramă nostimă), r. Marcel Carné (cu Michel Simone, Louis Jouvet); 1940 — *Elles étaient douze femmes* (Parada femeilor), r. Georges Lacombe și Yves Mirande (cu Gaby Morlay, Micheline Presle); 1944 — *The Half-way House* (Castelul fantomă), r. Basil Dearden; 1949 — *Quartet* (Cvartet), r. Ken Annakin (cu Dick Bogarde); 1954 — *That Lady* (Prințesa de Eboly), r. Terence Young (cu Olivia De Havilland, Paul Scofield); 1958 — *Me and the Colonel* (Eu și colonelul), r. Peter Glenville; 1961 — *Frau Cheney's Ende* (Sfîrșitul doamnei Cheney), r. Franz Joseph Wild (cu Lili Palmer, Carlos Thompson); 1968 — *Opération Léontine* (Operațiunea Léontine), r. Michel Audiard (cu Marlene Jobert, Bernard Blier); 1972 — — *Pas folle la guêpe* (Nu-i nebună viespea), r. Jean Delannoy; 1973 — — *Der Fussgänger* (Pietonul), r. Maximilian Schell (cu Lil Dagover, Max. Schell).

ROSSI-DRAGO ELEONORA (pe numele adev. *Palmira Omiccioli*) (n. 23.09.1925, Quinto, Genova), actriță italiană de teatru și film. Debutează pe ecran în 1948 și se impune, rapid, ca una din cele mai personale interprete italiene („ultima încarnare a divismului italian" — critica). Frumusețea ei fascinantă, de vampă, este susținută însă de reale virtuți interpretative care o plasează deasupra mediocrității artistice a filmelor în care a jucat. Angajamentele ei din *Prietenele* (rolul Clelia), *Strada lungă de un an* (rolul Susanna) și *Stare violentă* (rolul Roberta) sînt, de pildă, creații de excepție care s-au impus prin rafinamentul și discreția tratării lor dramatice. Această subtilă actriță a ecranului italian s-a detașat de predecesoarele ei prin capacitatea cu care și-a transfigurat atracția datelor naturale sugerînd, astfel, una din căile de reconversiune dramatică a frumuseții și senzualității pure.

FLM.: 1948 — *I pirati di Capri* (Piratii din Capri), r. Giuseppe M. Scotese (cu Louise Hayward, Mariella Lotti); 1949 — *Altura*, r. Mario Sequi (cu Massimo Girotti, Roldana Lupi); 1951 — *Verginità* (Virginitate), r. Leonardo Di Mitro (cu Leonardo Cortese, Otello Toso); 1952 — *La tratta delle bianche/L'ultima sentenza* (Ultima sentință), r. Mario Bonnard (cu Charles Vanel, Antonella Lualdi); *Tre storie proibite* (Trei povestiri interzise), r. Augusto Genina (cu Gino Cervi); *Sensualità* (Sensualitate), r. Clemente Fracassi (cu Amedeo Nazzari, Marcello Mastroianni); 1954 — *L'affaire Maurizius* (Afacerea Mauricius), r. Julien Duvivier (cu Daniel Gélin, Charles Vanel); *Napoléon*, r. Sacha Guitry (cu Daniel Gélin, Raymond Pellegrin, Michèle Morgan); 1955 — *Le amiche* (Prietenele), r. Michelangelo Antonioni (cu Gabriële Ferzetti, Valentina Cortese); 1957 — *La strada lunga un anno* (Strada lungă de un an), r. Giuseppe De Santis (cu Massimo Girotti, Silvana Pampanini);

Scanned with OKEN Scanner

1959 — *Estate violenta* (Stare de violență), r. Vittorio Zurlini (cu Jean-Louis Trintignant); *Vacanze d'inverno* (Vacanțe de iarnă), r. Camillo Mastrocinque (cu Alberto Sordi, Vittorio De Sica); 1962 — *Anima nera* (Suflet negru), r. Roberto Rossellini (cu Nadja Tiller, Vittorio Gassman); 1964 — *Amore facile* (Dragoste ușuratică), r. Gianni Puccini (cu Vittorio Caprioli); 1966 — *Mano di velluto* (Dimineți de catifea), r. Ettore Frecchi (cu Paolo Ferari); 1969 — *Camille 2000* (Dama cu camelii 2000); 1971 — *Il Dio chiamato Dorian* (Pe D-zeu îl chema Dorian).

RÖKK, MARIKA (MARIA) (n. 3.11.1913, Cairo, Egipt), cîntăreață,

Marika Rökk

dansatoare și actriță germană de teatru și film, de origine maghiară. Studii de dans la Budapesta, Paris (cu Rutkowsky), Londra (cu Legat) și New York (cu Fokin). Joacă pe scenele new-yorkeze și din marile capitale ale lumii înregistrînd succese artistice răsunătoare. Debutează pe ecran în patrie în 1935. Doi ani mai tîrziu, angajată la UFA, M.R. ajunge mare vedetă a repertoriului operatistic, gen *Cavaleria ușoară*, *Studentul cerșător*, *Gasparone* ș.a. Căsătoria ei cu regizorul Georg Jacoby, marele specialist al operetei și comediei muzicale germane, îi asigură o carieră artistică confortabilă. Frumos înzestrată fizic, posedînd o tehnică scenică desăvîrșită și o reală sensibilitate artistică, M.R. devine una din exponentele prestigioase ale comediei sofisticate și cine-operetei din Europa centrală. A susținut, în paralel, o vie activitate scenică.

FLM.: 1935 — *Leichte Kawallerie* (Cavaleria ușoară), r. Werner Hochbaum (cu Heinz von Cleve); 1936 — *Der Bettelstudent* (Studentul cerșetor), r. Georg Jacoby (cu Johannes Heesters, Ida Wüst); 1937 — *Gasparone*, r. Georg Jacoby (cu Johannes Heesters, Leo Slezak); 1938 — *Eine Nacht im Mai* (Noapte de mai), r. Georg Jacoby (cu Viktor Staal, Karl Schönböck); 1939 — *Hallo Janine*, r. Carl Boese (cu Johannes Heesters, Mady Rahl, Else Ester); 1940 — *Kora Terry*, r. Georg Iacoby (cu Will Quadflieg, Josef Sieber); 1941 — *Frauen sind doch bessere Diplomaten* (Femeile sînt cei mai buni diplomați), r. Georg Jacoby (cu Wolf Albach-Retty); 1948 — *Fregola*, r. Harald Röbbeling (cu Rudolf Prack, Siegfried Breuer); 1951 — *Das Kind der Donau* (Copilul Dunării), r. Georg Jacoby (cu Fred Liewehr, Nadja Tiller, Josef Egger); *Die Csardasfürstin* (Prințesa Ceardaș), r. Georg Jacoby (cu Johannes Heesters, Hubert Marischka); 1953 — *Maske in Blau* (Masca albastră), r. Georg Jacoby (cu Paul Hubschmid, Walter Müller); 1958 — *Büchne frei für Marika* (Intrare liberă pentru Marika) r. Georg Jacoby (cu Johannes Hesters, Carla Hagen); 1959 — *Die Nacht von der Premiere* (Noaptea dinaintea premierei), r. Georg Jacoby (cu Theo Lingen, Wolfgang Luksch); 1962 — *Die Fledermaus* (Liliacul).

RUMIANȚEVA, NADEJDA VASILIEVNA (n. 9.09.1930, Smolensk URSS), actriță sovietică de teatru și film. Cursuri de actorie la Studioul Teatrului Central de Copii din Moscova și la VGIK. Debutează în cinema în 1952. Pentru frumusețea ei adolescentină, predispusă replicii spontane și ironice, ca și prin statura măruntă, N.R. va fi destinată rolurilor

de copii şi adolescente. Recitativul voluntar, vioiciunea şi exuberanţa măiestriei interpretative se vor impune cu inteligenţă în *Aventurile lui Alioşa Ptiţîn* şi *Mexicanul*. Creaţiile ei din *Ştrengăriţa* şi *Fetele* (Pr. Buenos Aires 1962) relevă un stil de joc maturizat, în care eleganţa atitudinii scenice şi delicateţea feminităţii deţin o impresionantă putere de emoţie artistică.

FLM.: 1952 — *Jivoi bog* (Zeul viu), r. M. Verner (cu M. Ştrauh, L. Fenin, I. Lagutin); — *Navstreciu jizni* (În întîmpinarea vieţii), r. N. Lebedev (cu V. Sokolov, G. Semenov, V. Mercuriev, S. Gurzo); 1953 — *Alioşa Ptiţîn vîrabatîvaet harakter* (Aventurile lui Alioşa Ptiţîn), r. A. Granik (cu Nataşa Poliukovskaia); *Vesennie golosa* (Voci de primăvară), R.S. Gurov şi E. Riazanov (cu Volodia Salnikov, Tigran Davîdov); 1955 — *Morskoi ohotnik* (Vînătorul de mare), r. V. Nemoliaev (cu P. Cernov, P. Volkov, N. Sorina); 1958 — *Ocerednoi reis* (O cursă obişnuită), r. R. Goldin (cu Izolda Izviţkaia, Afanasi Belov); 1959—*Nepodaiuşciesia* (Strengăriţa), r. I. Ciuliukin (cu I. Belova, V. Kozlov, I. Nikulin); 1961 — *Volinîi veter* (Vînt de primăvară), r. Leonid Trauberg (cu L. Skirda, A. Lazarev, I. Medvedev); *Devciata* (Fetele), r. I. Ciulikin (cu N. Rîbnikov, L. Ovcinnikova, I. Makarova); 1964 — *Jenitiba Balsaminova* (Căsătoria lui Balsaminov), r. K. Voinov (cu Nikolai Kriucikov, Rolan A. Bîkov); 1968 — *Krepkii oreşek* (O nucă tare), r. Teodor I. Vulfovici; 1971 — *Doroga na Riubezel* (Drumul spre Riubezel).

RÜHMANN, HEINZ (n. 6.03.1902, Essen, Ruhr), actor german de teatru şi film. Cursuri de actorie cu Fritz Bauer de la Teatrul de Stat din München. S-a afirmat pe scenele din Germania şi Austria. Debutează pe ecran în 1930. Numeroase apariţii în repertoriul comediei uşoare, al cine-operetei şi melodramei sentimentale îl consacră pe linia unui stil de joc vivace, bogat în resurse expre-

Heinz Rühmann

sive, prevalent comice. Mediocritatea repertoriului abordat nu i-a permis lui *H.R.*, mult timp, să-şi valorifice integral marile posibilităţi ale registrului de caracterizare comico-dramatică. Abia cu apariţiile din *Un om trece prin zid*, *Judecătorul de copii*, *Dr. Prätorius* şi *Corabia nebunilor*, *H.R.* îşi afirmă pe deplin spontaneitatea, fantezia şi ingeniozitatea comicului său de caracter, aprofundat realist. De acum, pentru *H.R.* efectul comic devine un contrapunct dramatic al modelelor cărora le dă viaţă pentru a le dezvălui, cu subtilitate, semnificaţiile satirice.

FLM.: 1930 — *Die drei von der Tankstelle* (Trei băieţi şi-o fericire), r. Wilhelm Thiele (cu Willy Fritsch, Olga Tschechowa, Lilian Harvey); 1931 — *Der Stolz der 3 Kompanie* (Ofiţerul femeilor), r. Fred Sauer (cu Adolf Wohlbrück, Viktor de Kowa); 1933 — *Heimkehr ins Glück* (Iubeşte-mă numai pe mine), r. Carl Boese (cu Paul Hörbiger); 1937 — *Der Mustergatte* (Singur la nevastă), r. Wolfgang Liebeneiner (cu Leni Marenbach, Hans Sönker); 1938 — *Fünf Millionen suchen einen Erben* (Cinci milioane caută un moştenitor), r. Carol Boese (cu Leni Marenbach, Oskar Sima); 1940 — *Kleider machen Leute* (Haina face pe om), r. Helmut Käutner (cu Herta Feiler, Aribert Waschen); 1943 — *Ich vertraue Dir meine Frau an* (Îţi încre-

dinţez nevasta), r. Kurt Hoffmann (cu Paul Dahlke, Werner Fuetterer); 1948 — *Der vom andern Stern* (Drumul stelei schimbătoare), r. H. Hilpert; 1952 — *Dass kann jeden passieren* (Aşa se poate întîmpla oricui), r. Paul Verhoeven; 1956 — *Der Hauptmann von Köpenick* (Căpitanul von Köpenick/Ofiţer pentru o zi), r. Helmuth Käutner (cu Held M.); 1959 — *Ein Mann geht durch die Wand* (Un om trece prin zid), r. Ladislau Vajda (cu Nicole Courcel); 1960 — *Der Jugendrichter* (Judecătorul de minori), r. Paul Verhoeven (cu Karin Baal, Lola Müthel); 1964 — *Ship of Fools* (Corabia nebunilor), r. Stanley Kramer (cu Lee Marvin, Oscar Werner); 1965 — *Dr. Med. Hiob Prätorius* (Dr. Prätorius), r. Kurt Hoffmann (cu Liselotte Pulver, Fritz Rasp); *Hokus-Pokus oder Wie lasse ich meinen Mann verschwinden* (Hokus-Pokus), r. Kurt Hoffmann (cu Liselotte Pulver, Richard Münch); 1971 — *Der Kapitän* (Căpitanul), r. Kurt Hoffman (cu Johanna Matz); 1973 — *Oh ! Jonathan, Oh ! Jonathan !*, r. Franz Peter Wirth (cu Peter Fricke).

RUTTKAY, ÉVA (n. 31.12.1927, Budapesta), actriţă maghiară de teatru

Éva Ruttkay

şi film. Debutează pe scenă de timpuriu la „Teatrul de copii" condus de Lakner Artur la Budapesta. Activitatea ei teatrală consemnează o suită de remarcabile succese în repertoriul comediografic. *É.R.* îşi va impune spontaneitatea jocului şi replica vioaie, parodică, şi pe ecran, o dată cu debutul din *Asediul Bistriţei*. Creaţiile de valoare ale actriţei aparţin însă filmelor *Matei gîscarul*, *Căsătorie ciudată* şi *Liliomfi*. Stilul ei de joc — graţios, cu o tendinţă pronunţată către ironie şi umor — realizează un adevărat tur de forţă dramatică în partiturile din *La miezul nopţii*, *Un nabab maghiar* şi *Călătorie în jurul craniului meu*. Fotogenia chipului şi vigoarea temperamentului comico-dramatic o vor lansa pe *É.R.* în planul consacrării internaţionale. Dublă laureată cu premiul „Jászai Mari". Distinsă cu premiul „Kossuth".

FLM.: 1947 — *Beszterce ostroma* (Asediul Bistriţei), r. Márton Keleti (cu Klári Tolnay, Andor Ajtay, Kamil Feleki); 1949 — *Ludas Matyi* (Matiaş Gîscarul), r. Nádasdy Kálmán (cu L. Ranody, Imre Soós, Teri Horváth); 1950 — *Kis Katalin házassága* (Căsătoria Catalinei), r. Félix Máriássy (cu Ádám Szirtes, Ági Mészáros); 1951 — *Különös házasság* (Căsătorie ciudată), r. Márton Keleti (cu Gyula Benkóm, Miklós Gábor, Sándor Pécsi); 1954 — *Liliomfi*, r. Károly Makk (cu Marianne Krencsey, Margit Dayka); 1956 — *Mese a tizenkét találatról* (12 rezultate exacte), r. Károly Makk (cu István Somló, Klári Tolnay, Iván Darvas); 1958 — *Sobálvány* (Idolul de sare), r. Zoltán Várkony (cu Antal Páger, G. Tordy); 1959 — *Dard és Kocka* (Sabie şi Zar), r. I. Feher (cu Miklós Gábor, Mari Töröcsik); 1960 — *Alázatosan jelentem* (La ordin, să trăiţi), r. M. Szemes (cu Miklós Gàbor, Tivadar Uray); 1961 — *Az utolsó vacsora* (Povestea unei nopţi stranii), r. Zoltán Várkony (cu Miklós Gábor, Antal Páger); 1962 — *Amig holnap lessz* (Pînă mîine), r. Márton Keleti (cu Agy Mészáros, Josef Bihari, Imre Sinkovits, Gyula Gozon); *Pirosbetüs hétköznapok* (Concertul mult visat), r. Felix Máriássy

(cu Jana Brejchová, Miklós Gábor); 1965 — *Butaságom története* (Povestea prostiei mele), r. Márton Keleti; 1966 — *Egy magyar nábab* (Un nabab maghiar), r. Zoltán Várkonyi; 1967 — *A mumia közbeszól* (Mumia intervine), r. Gábor Olah; 1970 — *Utazás a koponyám körül* (Călătorie în jurul craniului meu), r. György Révész (cu Mari Töröcsik); 1971 — *Szindbád*, r. Z. Huszárik (Sindbad); 1972 — *Volt egyszer egy család* (A fost odată o familie), r. Gyorgy Révész (cu Zoltan Latinovits, Mary Töröcsik); 1975 — *Felelet* (Răspuns), r. Éva Zsurzs; 1976 — *Ha megyön Jozsef* (Cînd se întoarce Jozsef), r. Zsolt Kezdi-Kovács (cu Lili Monori).

RYAN, ROBERT (n. 11.11.1909, Chicago, Illinois — m. 11.07.1973), actor american de teatru şi film, de origine irlandeză. A susţinut o scurtă, dar remarcabilă activitate scenică după care, din 1940, se dedică cinematografului. Debutul pe ecran în *Mănuşi aurii* este însă puţin concludent pentru posibilităţile sale interpretative exprimate cu deosebită eficacitate pe scenă. Personajul său puternic, atletic, ca şi chipul impenetrabil, de o mare expresivitate dramatică, vor fi valorificate abia peste cîţiva ani în repertoriul filmului de acţiune. Creaţiile din *Focuri încrucişate*, *Act de violenţă* şi *Diavolii din Guadalcanal* îl impun printre actorii dotaţi pentru registrul de caracterizare sobră, laconică, realistă. Asemuit cu celebrii John Garfield sau Sterling Hayden, *R.R.* are, ca şi aceştia, un stil de joc direct, bărbătesc, predispus portretizărilor incisive, schiţate în linii psihologice cumva colţuroase, pline de tensiune dramatică. Actorul a creat în *Şansa de mîine* un rol magistral care l-a impus definitiv printre experţii filmului modern de acţiune.

FLM.: 1940 — *Golden Gloves* (Mănuşi aurii), r. Edward Dmytryk (cu Richard Denning, Jeanne Cagney); 1947 — *The Woman on the Beach* (Femeia de pe plajă, r. Jean Renoir (cu Joan Bennett, Charles Bickford); *Crossfire* (Focuri încrucişate), r. Edward Dmytriyk (cu Robert Young, Robert Mitchum, Grahame Gloria); 1948 — *Berlin Express*, r. Jacques Tourneur (cu Paul Lukas, Merle Oberon); *Act of Violence*, (Act de violenţă), r. Fred Zinnemann (cu Van Heflin, Janet Leigh, Mary Astor); 1951 — *The Racket* (Medalionul). r. John Cromwell (cu Robert Mitchum, Lizabeth Scott); *Born to be Bad* (Stigmatizatul), r. Nicholas Ray (cu Joan Fontaine, Zachary Scott); *On Dangerous Ground* (Pămînt periculos), r. Nicholas Ray (cu Ida Lupino, Ward Bond); 1952 — *Clash by Night* (Ciocnire în noapte), r. Fritz Lang (cu Barbara Stanwyck, Paul Douglas); 1955 — *Bad Day at Black Rock* (Ziua proastă de la Stînca Neagră), r. John Sturges (cu Spencer Tracy, Anne Francis); 1957 — *Men in War* (Oameni în război), r. Anthonny Mann (cu Aldo Ray, Robert Keith); 1959 — *Odds Against the Tomorrow* (Şansa zilei de mîine), r. Robert Wise (cu Harry Belafonte, Gloria Grahame); 1960 — *King of Kings* (Regele regilor), r. Nicholas Ray (cu Jeffrey Hunter, Siobhan McKenna); *Ice Palace* (Palatul de gheaţă), r. Vincent Sherman (cu Richard Burton, Marta Hyer, Ray Danton); 1966 — *The Professionals* (Profesioniştii), r. Richard Brooks (cu Burt Lancaster, Lee Marvin, Jack Palance, Claudia Cardinale); 1969 — *The Wild Bunch* (Hoarda sălbatică), r. Sam Peckinpah (cu William Holden, Ernest Borgnine); 1970 — *Lawman* (Omul Legii), r. Michael Winner (cu Burt Lancaster, Lee J. Cobb); 1973 — *The Iceman Cometh* (Vine vînzătorul de îngheţată), r. John Frankenheimer (cu Fredric March); *Lolly Madona XXX*, r. Richard Sarafian (cu Rod Steiger).

Scanned with OKEN Scanner

S

SALVATORI, RENATO (n. 20.03. 1933, Forte dei Marmi, Luca), actor

Renato Salvatori

italian de teatru şi film. Studiază la Institutul de Nautică din Massa. Cursuri de actorie cu Luchino Visconti. Debutează pe ecran în *Fetele din Piaţa Spaniei*. Consacrarea artistică şi-o datorează colaborării cu Dino Risi în filmele *Săraci dar frumoşi* şi *Frumoase dar sărace* (premiul Noce d'oro 1957). În continuare, dezinvoltura comunicativă a personajului său de sorginte romană — june prim fluşturatic dar uman — este relevată de o întreagă suită de partituri de caracterizare comico-dramatică. Curînd, talentul său nativ manifestă o reală afinare profesională evidenţiind facultatea lucidă şi nuanţat-dramatică a unui stil de joc vivace şi cordial. Noile sale angajamente din *Escrocii, Rocco şi fraţii săi, Smog* şi *Tovarăşii* sînt marcate de promptitudinea viguroasă a gestului dramatic, sigur şi ferm în replică, realist şi vibrant în desenul psihologic. Deacum *R.S.* va traversa o activitate artistică de succese majore care-i asigură prestigiul unuia dintre actorii italieni de excepţională bravură comico-dramatică.

FLM.: 1951 — *Le ragazze di Piazza di Spagna* (Fetele din Piaţa Spaniei), r. Luciano Emmer (cu Marcello Mastroianni, Lucia Bosè); 1957 — *La nonna Sabella* (Bunica Sabella), r. Dino Risi (cu Paolo Stoppa, Tina Pina, Peppino De Filippo); 1958 — *I soliti ignoti* (Veşnicii necunoscuţi), r. Mario Monicelli (cu Totò, Claudia Cardinale, Vittorio Gassman, Marcello Mastroianni); *Nella città l'inferno* (Infernul în oraş), r. Renato Castellani (cu Anna Magnani, Alberto Sordi); *Audace colpo dei soliti ignoti* (Hold-up în stil milanez), r. Nanni Loy (cu Nino Manfredi, Vittorio Gasman); 1960 — *Rocco e i suoi fratelli* (Rocco şi fraţii săi), r. Luchino Visconti (cu Claudia Cardinale, Annie Girardot, Katina Paxinou, Alain Delon, Paolo Stoppa); *La ciociara*, r. Vittorio De Sica (cu Raf Vallone, Sophia Loren); 1962 — *Il disordine* (Dezordinea), r. Franco Brusatti (cu Louis Jourdan, Antonella Lualdi, Samy Frey); 1963 — *Omicron*, r. Ugo Gregoretti (cu Rosemarie Dexter, Franco Luzzi); *I compagni* (Tovarăşii), r. Mario Monicelli (cu Marcello Mastroianni, Annie Girardot, Folco Lulli); 1969 — *Z*, r. Costa-Gavras (cu Irène Papas, Jean-

Louis Trintignant, Yves Montand); *Queimada*, r. Gilo Pontecorvo (cu Marlon Brando); 1971 — *Le casse* (Spargerea), r. Henri Verneuil); 1972 — *État de siège* (Stare de asediu), r. Costa-Gavras (cu Yves Montand); 1973 — *Una breve vacanza* (Vacanţă scurtă), r. Vittorio De Sica (cu Florinda Bolcan).

SAMOILOVA, TATIANA EVGHENIEVNA (n. 4.05.1934 Leningrad), actriţă sovietică de teatru şi film. Studiază actoria la Şcoala de Artă Dramatică „B.V. Şciukin". Joacă pe scenele teatrelor „Vahtangov" şi „Maiakovski". Debutează în cinema în 1955. Cu apariţia din *Zboară cocorii* (Pr. Cannes 1957), *T.S.* se alătură marilor interprete ale cinematografiei sovietice. Frumoasă, cu un fizic atrăgător, actriţa a reuşit să se impună pe ecran graţie tehnicii ireproşabile a jocului, sensului dramatic excepţional cu care îşi investeşte arta portretizărilor feminine. Feminitatea atrăgătoare, surîsul cald, privirile iluminate de o bogată viaţă sufletească îi susţin celebritatea, şi chiar o amplifică, după apariţiile din *Scrisoare neexpediată*, *Alba Reggia* şi *Anna Karenina*.

Tatiana Evghenievna Samoilova

FLM.: 1955 — *Meksikaneţ* (Mexicanul), R.V. Kaplunovski (cu Boris F. Andreev, Vladimir Strijenov); 1957 — *Letiat juravli* (Zboară cocorii), r. Mihail Kalatozov (cu V. Merkuriev, Alexei Vl. Batalov); 1960 — *Neotpravlennoe pismo* (Scrisoare neexpediată), r. Mihail Kalatozov (cu Evgheni Urbanski, Innokenti Smoktunovski); *Leon Garros iscet druga* (Leon Garros îşi caută prietenul), r. M. Pagliero (cu I. Belov, J. Rochefort); 1961 — *Alba Reggia*, r. M. Szemes (cu Miklós Gábor, I. Ráday, H. Várady); 1964 — *Italiani brava gente* (Ei mergeau spre răsărit), r. Giuseppe De Santis (cu A. Checchi, R. Pisu); 1967 — *Anna Karenina*, r. Aleksandr Zarhi (cu Ia Savvina); 1970 — *Waterloo*, r. Serghei Bondarciuk (cu Vasili Livanov, Serghei Bondarciuk); 1972 — *Gorod na Kavkaze* (Oraş în Kaukaz), r. L. Berdicevski; 1975 — *Okean* (Oceanul), r. Iuri Vîşinski (cu Nikolai Olialin).

SAVVINA, IA SERGHEEVNA (n. 2.03.1936, Voronej), actriţă sovietică de teatru şi film. Studii universitare (ziaristică). Joacă la Teatrul Studenţesc şi la Teatrul Mossoviet din Moscova. Debutează în cinema în *Doamna cu căţelul*. Aici actriţa conferă rolului Annei Sergheevna o dulceaţă feminină, de factură romantică, poetică, impunîndu-se fulgerător printre cele mai talentate actriţe ale cinematografiei sovietice. Stilul ei de joc expresiv, nuanţat, controlat cu deosebită luciditate dramatică, se impune apoi în *Sfioasa*, *Fata vinovată* şi *În oraşelul S.* Tonul inconfundabil al recitativului, exuberanţa şi emoţia

Ia Sergheevna Savvina

lăuntrică a registrului de caracterizare, ca şi datele feminităţii ei învăluitoare, dezvăluite în *Anna Karenina* şi *Subiect pentru o schiţă*, îi conferă actriţei o notorietate internaţională.
FLM.: 1959 — *Dama s sobacikoi* (Doamna cu căţelul), r. Iosif Heifiţ (cu Alexei Vl. Batalov); *Krotkaia* (Sfioasa), r. A. Borisov (cu A. Popov); 1967 — *Vgorode S* (În oraşul S), r. Iosif E. Heifiţ (cu Alexei Batalov); *Anna Karenina*, r. Aleksandr Zarhi (cu Tatiana Samoilova); 1968 — *Fitil nr. 63* (ep. *Maliar-Zugravul*), r. Georgi Danelia (cu Evgheni Leonov); — *Siujet dlia nebolşovo rasskaza* (Subiect pentru o schiţă), r. Serghei Iutkevici (cu Nikolai Grinko, Marina Vlady); 1969 — *Slujili dva tovariscia* (Doi camarazi), r. Evgheni E. Karela; 1976 — *Dnevnik direktora şkolu* (Jurnalul unui director de ţară), r. Boris Frumin (cu Oleg Borisov).

SCĂRLĂTESCU, FLORIN (n. 6.11.1906, Bucureşti), actor român

Florin Scărlătescu

de teatru şi film. Absolvent al Conservatorului de muzică şi artă dramatică din Bucureşti. S-a produs pe numeroase scene bucureştene relevîndu-se în repertoriul teatrului de proză, operetistic şi revuistic. Primele apariţii pe ecran: *Nepoţii gornistului* şi *Răsare soarele*. După o pauză de cîţiva ani revine în cinema cu partitura din *Tudor*, statornicindu-şi definitiv numele printre actorii eficienţi, deşi de plan secund, ai filmului românesc. Apariţiile lui de mică întindere din serialul *Haiducii*, din *Baltagul* şi *Mihai Viteazul* demonstrează siguranţa registrului de caracterizare predispus replicii comice suculente, colorate, comunicative. În continuare, *F.S.* susţine o suită de mici roluri realizate însă cu o remarcabilă justeţe a detaliului de caracterizare. A susţinut o vie activitate radio şi TV. Este autorul volumului de amintiri *Să vă mai spun una*.
FLM.: 1953 — *Nepoţii gornistului*, r. Dinu Negreanu (cu Andrei Codarcea, Corina Constantinescu, Nucu Păunescu); 1962 — *Tudor*, r. Lucian Bratu (cu Emanoil Petruţ, George Vraca, Al. Giugaru); 1965 — *Haiducii*, r. Dinu Cocea (cu Ion Besoiu, Marga Bratu, Amza Pellea); 1967 — *Maiorul şi moartea*, r. Alexandru Boiangiu (cu Vasilica Tastaman, Gheorghe Dinică, Ion Stănescu); 1968 — *Răzbunarea haiducilor*, r. Dinu Cocea (cu Emanoil Petruţ, Marga Barbu, Toma Caragiu); 1969 — *Baltagul*, r. Mircea Mureşan (cu Margarita Lozano, Folco Lulli, Sidonia Manolache); 1970 — *Mihai Viteazul*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Olga Tudorache, Irina Gărdescu); 1971 — *Puterea şi Adevărul*, r. Manole Marcus (cu Mircea Albulescu, Ion Besoiu, Amza Pellea); 1972 — *Felix şi Otilia*, r. Iulian Mihu (cu Julieta Szönyi, Sergiu Nicolaescu).

SCHÄFFER, EMMERICH (n. 10.10.1931, Timişoara), actor român

Emmerich Schäffer

Scanned with OKEN Scanner

de teatru și film. Absolvent al Conservatorului de muzică din Timișoara. Studii parțiale la I.A.D. din Cluj. Joacă pe scena Teatrului din Timișoara (secția română și germană) și la Teatrul Municipal din București. Grație personalității distincte a creațiilor scenice, de subtil relief dramatic, E.S. debutează pe ecran în *Pădurea spînzuraților*. Datele fizice și temperamentale, la care se adaugă tonalitatea interiorizată a desenului psihologic, îi vor permite să dea o măsură justă, riguroasă, rolurilor interpretate. Nota de fragilitate a fizicului — delicat, sensibil, ca și eleganța spiritualizată a atitudinii scenice conferă gestului dramatic al acestui actor o limpiditate captivantă și o penetrantă undă de emoție artistică.

FLM.: 1964 — *Pădurea spînzuraților*, r. Liviu Ciulei (cu Victor Rebengiuc, Liviu Ciulei, Ștefan Ciubotărașu); 1965 — *Runda 6*, r. Vladimir Popescu-Doreanu (cu Ion Finteșteanu, György Kovács, Carmen Stănescu); 1966 — *Tunelul*, r. Francisc Munteanu (cu Aleksei Loktev, Ion Dichiseanu, Valentina Maleavina); 1970 — *Mihai Viteazul*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Olga Tudorache, Irina Gărdescu, Nicolae Secăreanu, Ioana Bulcă); 1973 — *Ceața*, r. Vladimir Popescu-Doreanu (cu Toma Dimitriu, Adela Mărculescu, Mircea Anghelescu); 1974 — *Un comisar acuză*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Amza Pellea, Sergiu Nicolaescu, Mircea Pascu); 1975 — *Hyperion*, r. Mircea Veroiu (cu Adela Mărculescu, George Motoi, Simona Bondoc); 1976 — *Zile fierbinți*, r. Sergiu Nicolaescu (cu Marga Barbu, Vladimir Găitan, Sergiu Nicolaescu).

SCHELL, MARIA (pe numele adev. *Margarete Schell*) (n. 5.01.1926, Viena), actriță germană de teatru și film. Sora actorilor *Maximilian* și *Carl S.* Cursuri de actorie la Zürich. Susține o vie activitate interpretativă pe scenele de limbă germană (numeroase turnee peste hotare). Debutează în cinema în 1942 (cu numele artistic

Maria Schell

Gritli S.); grație temperamentului dramatic ca și feminității delicate, de ingenuă, *M.S.* va fi intens solicitată nu numai de studiourile din patrie, dar și de cele europene. Aparițiile ei din *Îngerul cu trîmbița* și *Inima mamei* îi confirmă marile posibilități ale registrului de caracterizare dramatică. La rîndul lor, creațiile din *Ultimul pod* (Pr. Cannes 1954), *Șoarecii* și *Rose Bernd* îi atrag aprecierea de „puternică personalitate (interpretativă — n.a.) europeană" (critica). În continuare actrița se impune exemplar în *Gervaise* (Cupa Volpi — 1956), *Nopți albe* și *O viață*, relevînd o sensibilitate dramatică vibrantă, interiorizată, de un tulburător patetism.

FLM.: 1942 — *Steinbruch* (Cariera de piatră), r. S. Steiner; 1948 — *Der Engel mit der Posaume* (Îngerul cu trîmbița), r. Karl Hartl (cu Oskar Werner, Paula Wessely, Curd Jürgens, Paul Hörbiger, Attila Hörbiger, Helene Thimmig); 1951 — *Dr. Holl*, r. Rolf Hansen (cu Otto Gebühr, Dieter Borsche); 1953 — *Solange Du da Bist* (Atita timp cît mă vei iubi), r. Harald Braun (cu Hardy Krüger, Walter Richter, O.W. Fischer, Mathias Wieman); 1954 — *Napoléon*, r. Sacha Guitry (cu Michèle Morgan, Gaby Morlay, Dany Robin, Gianna Maria Canale, Françoise Arnoul; 1955 — *Gervaise*, r. René Clément (cu Jany Holt, Françoise Périer);

Scanned with OKEN Scanner

1957 — *Le notti bianche* (Nopţi albe), r. Luchino Visconti (cu Clara Calamaï, Marcello Mastroianni, Jean Marais); 1958 — *Une vie* (O viaţă), r. Alexandre Astruc (cu Christian Marquand, Yvan Deany, Antonella Lualdi); *The Brothers Karamazov* (Fraţii Karamazov), r. Richard Brooks (cu Yul Brynner, Lee J. Cobb); 1960 — *Cimarron*, r. Anthony Mann (cu Glenn Ford, Anne Bauxter, Arthur O'Connel, Mercedes Mc. Cambridge, Robert Keith); 1963 — *L'assassin connaît la musique* (Asasinul cunoaşte muzica), r. Pierre Chenal; 1966 — *Das Riesenrad* (Roata vieţii), r. Géza Radványi (cu O.W. Fischer); 1968 — *Simon Bolivar*, r. Alessandro Blasetti (cu Francisco Rabal, Rosanna Schiaffino); 1970 — *La provocation* (Provocarea), r. A. Charpak; 1971 — *El proceso de las brujas* (Procesul vrăjitoarelor), r. J. Franco; 1976 — *The Voyage of the Damned* (Călătoria blestematului), r. Stuart Rosenberg (cu Faye Dunavay navay).

SCHELL, MAXIMILIAN (n. 8.12. 1930, Viena), actor german de teatru

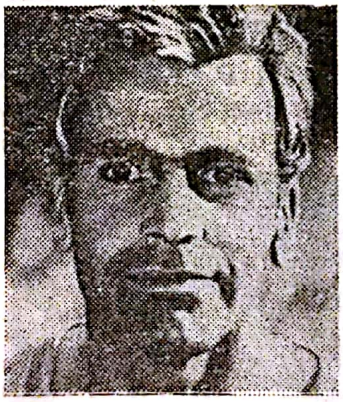

Maximilian Schell

şi film. Licenţiat în filologie la Universitatea din Zürich. Activează intens pe scenele de limbă germană din Elveţia, Austria şi Germania, precum şi la TV. Chipul expresiv, modelat tensional, statura impozantă, temperamentul neconvenţional ca şi stilul nervos, palpitant al portretizărilor psihologice îl vor impune pe ecran o dată cu debutul din *Copii, mame şi un general*. Solicitat de Hollywood, M.S. traversează o scurtă perioadă de espectativă *(Leii tineri)* după care se afirmă plenar în *Procesul de la Nürnberg* (rolul avocatului Hans Rolfe, Oscar 1961). Cu apariţiile din *Sechestraţii din Altona*, *Topkapi* şi *Contrapunct*, caracterul coleric al stilului său de joc, temperat de un impresionant autocontrol expresiv, fac din M.S. unul din cei mai completi interpreţi contemporani — actor posesor al unui timbru dramatic sobru, de inconfundabilă elocvenţă patetică.

FLM.: 1955 — *Kinder, Mütter und ein General* (Copii, mame şi un general), r. László Benedek; 1958 — *The Young Lions* (Leii tineri), r. Edward Dmytryk (cu Dean Martin, Barbara Rush); 1961 — *Judgement at Nürnberg* (Procesul de la Nürnberg), r. Stanley Kramer (cu Spencer Tracy, Richard Widmark, Burt Lancaster, Judy Garland, Montgomery Clift, Marlene Dietrich); 1962 — *I sequestrati di Altona* (Sechestraţii din Altona), r. Vittorio De Sica (cu Fredric March, Sophia Loren); *Fire Fingers Exercise* (Femeie de lux), r. Daniel Mann (cu Rosalind Russell, Jack Hawkins); 1963 — *Topkapi*, r. Jules Dassin (cu Peter Ustinov, Mélina Mercouri, Akim Tamiroff, Robert Morley); 1965 — *Return from the Ashes* (Reîntoarcerea la cenuşă), r. J. Lee Thompson (cu Ingrid Thulin, Samantha Eggar, Herbert Lom); 1967 — *Counterpoint* (Contrapunct), r. Ralph Nelson; 1968 — *Simon Bolivar*, r. Alessandro Blasetti (cu Francesco Rabal, Rosanna Schiaffino); 1971 — *Pope Joan* (Papesa Ioana), r. Michael Anderson (cu Olivia De Havilland); 1973 — *Der Fussgänger* (Pietonul), r. Maximilian Schell (cu Françoise Rosay, Lil Dagover); 1974 — *The Odessa File* (Dosarul Odesa), r. Ronald Neame; 1975 — *Assassination at Sarajevo)*, r. Veliko Bulajič.

Scanned with OKEN Scanner

SCHNEIDER, ROMY (pe numele adev. *Schneider Rosemarie Albach-*

Romy Schneider

Retty) (n. 23.09.1938, Viena), actriţă austriacă de film. Graţie aptitudinilor interpretative precoce moştenite de la părinţi (actorii Magda şi Wolf Albach-Retty), *R.S.* se lansează pe ecran la numai 15 ani. Recitativul agreabil, fantezia spontană şi gentilă a replicii ca şi graţia adolescentină, cumva picantă, senzuală, vor fi prompt valorificate de firma austriacă Berolina-Film în seria *Sissi*, apoi în *Fete în uniformă* şi *Boccaccio' 70* (episodul „Slujba"). Cu aceste partituri de maturitate interpretativă *R.S.* se impune pe plan internaţional. Feminitatea ei atrăgătoare, senzuală, ca şi exuberanţa jocului se vor confirma de-a lungul a numeroase roluri între care cele din *Procesul*, *Cardinalul* şi *Max şi negustorii de vechituri*.

FLM.: 1953 — *Wenn der weisse Flieder wieder blüht* (Cînd liliacul alb înfloreşte din nou), r. Hans Deppe; 1955 — *Sissi*, r. E. Marischka; 1958 — *Mädchen in Uniform* (Fete în uniformă), r. Géza Radványi (cu Therese Giehse); 1962 — *Boccaccio 70* (ep. „*Il lavoro*"/Slujba), r. Luchino Visconti (cu Paolo Stoppa, Tomas Millian); *The Trial/Le procès* (Procesul), r. Orson Welles (cu Jeanne Moreau, Elsa Martinelli, Akim Tamiroff); 1963 — *The Cardinal* (Cardinalul), r. Otto Preminger (cu Raf Vallone, Tom Tryon, Carol Lynley); *The Victors* (Învingătorii), r. Carl Foreman (cu George Hamilton, Maurice Ronet, Jeanne Moreau, Rosanna Schiaffino, Mélina Mercouri, Albert Finney, Elke Sommer); 1964 — *What's News Pussycat ?* (Ce-i nou, pisicuţo?), r. Charles Donner (cu Peter O'Toole, Capucine, Andress Ursula); 1966 — *The Triple Cross* (Eddie Chapman agent secret), r. Terence Young; 1970 — *Les choses de la vie* (Întîmplările vieţii), r. Claude Sautet (cu Michel Piccoli, Lea Massari); *Max et les ferrailleurs* (Max şi negustorii de vechituri), r. Claude Sautet (cu Georges Wilson, François Périer); *Qui ?* (Cine?), r. Léonard Keigel (cu Maurice Ronet, Simone Bach); *La califfa* (Califa), r. Alberto Bevilacqua (cu Ugo Tognazzi); 1972 — *Ludwig*, r. Luchino Visconti (cu Oskar Werner); *L'attentat* (Atentatul), r. Yves Boisset (cu Gian Maria Volonté, Jean Seberg); 6973 — *Le train* (Trenul), r. Pierre Granier-Deferre (cu Jean-Louis Trintignant); 1974 — *Les innocents aux mains sales* (Inocenţii cu mîinile murdare), r. Claude Chabrol (cu Rod Steiger); 1975 — *Le vieux fusil* (Bătrîna puşcă), r. Robert Enrico (cu Philippe Noiret).

SCOFIELD, PAUL (n. 21.01.1922, Hurstpierpoint, Sussex), actor englez

Paul Scofield

de teatru şi film. Studii de actorie la „London Mask Theatre School" — de pe lîngă „Westminster Thea-

tre". După ce obţine fulminante succese interpretative la cele trei stagiuni ale Memorialului Shakespeare (Stratford-on-Avon, 1946—1948), P.S. este alăturat monştrilor sacri ai scenei engleze: John Gielgud, Laurence Olivier şi Peter O'Toole. Calităţile fascinante ale recitativului, subtilitatea penetrantă şi insolită a gestului dramatic, expresivitatea chipului ca şi inflexiunile tulburătoare ale dicţiei cantabile, spiritualizate, i-au conferit lui P.S. un prestigiu particular în lumea teatrului internaţional. Apariţiile sale pe ecran, deşi puţine, relevă aceeaşi excepţională potenţă dramatică etalată cu sobrietate la nivelul unui amplu registru de caracterizare (*Un om pentru eternitate* — Oscar 1966). Creaţiile sale cinematografice sporesc particularităţile unui stil de joc ductil, rafinat, ca şi facultatea unei splendide aprofundări psihologice.

FLM.: 1954 — *That Lady* (Prinţesa D'Eboli/Această doamnă) r. Terence Young (cu Olivia de Havilland, Gilbert Roland, Dennis Price, Françoise Rosay); 1958 — *Carve Her Name With Pride* (Cioplește numele lui cu mîndrie), r. Lewis Gilbert (cu Maurice Ronet, Virginia McKenna); 1964 — *The Train* (Trenul), r. John Frankenheimer (cu Burt Lancaster, Jeanne Moreau, Michel Simon); 1966 — *A Man for all Season* (Un om pentru eternitate), r. Fred Zinnemann (cu Orson Welles); 1968 — *Tell Me Lies* (Spune-mi minciuni), r. Peter Brook (cu Mark Jones); 1970 — *Bartleby*, r. Anthony Friedmann (cu John McEvery); —*King Lear* (Regele Lear), r. Peter Brook (cu Irene Worth); 1972 — *Scorpio*, r. Michael Winner (cu Burt Lancaster, Alain Delon).

SELLERS, PETER (n. 8.09.1925, Southsea), actor englez de teatru şi film. Studiază la „St. Aloysius College". S-a produs pe scenele de varietăţi, la radio şi TV, etalînd mari daruri de imitator comic. Cu prima apariţie pe ecran (*Un penny pentru Paradis*), P.S. relevă o vocaţie parodică, satirică a registrului de caracterizare. După apariţia din *Ucigaşii de femei*, *Adevărul gol-goluţ* şi *Bătălia sexelor*, P.S. confirmă, o dată mai mult, tonalitatea variată a recitativului comic, acuitatea versatilă şi spontană a expresiei „histrionice". Sensul rafinat al umorului, ştiinţa construirii de gag-uri de o riguroasă dimensiune expresivă se impun în continuare în *Valsul toreadorilor* (Pr. San Sebastian 1962), *Ce e nou, pisicuţo?* şi *Este o fată în supa mea*. P.S. abordează şi regia de film cu *Topaze* — operă ambiţioasă de inspiraţie teatrală, dar antrenantă prin bravura comico-dramatică a actorului P.S.

Peter Sellers

FLM.: 1951 — *Penny Points to Paradise* (Un penny pentru paradis), r. Anthony Young (cu Harry Secombe, Alfred Marks); 1955 — *Johny and Julie* (Johny şi Julia), r. William Fairchild (cu Colin Gibson, Lesley Dudley); 1956 — *The Lady Killers* (Ucigaşii de femei), r. Alexander Mackendrick (cu Sir Alec Guiness, Katie Johnson, Cecil Parker, Herbert Lom); 1957 — *The Naked Truth* (Adevărul gol-goluţ), r. Mario Zampi (cu Therry Thomas, Peggy Mount, Shirley Eaton); 1959 — *The Battle of the Sexes* (Bătălia sexelor), r. Charles Crichton (cu Robert Morley, Constance Cummings); 1960 — *Two-Way Stretch* (Un alibi aproape perfect), r. Robert Day (cu Wilfrid Hyde-White şi Irene Hande); 1961 — *Lolita*, r. Stanley Kubrick (cu James

Scanned with OKEN Scanner

Mason, Sue Lyon, Shelley Winters); *The Grass Is Greener* (Iarba este verde), r. Stanley Donen (cu Cary Grant, Robert Mitchum, Deborah Kerr, David Niven); *Topaze*, r. Peter Sellers (cu Nadia Gray, Herbert Lom, Leo McKern); 1963 — *The Pink Panther* (Pantera roz), r. Black Edwards (cu Capucine, David Niven, Robert Wagner, Claudia Cardinale) 1965 — *What's New Pussycat* (Ce e nou pisicuţo?), r. Charles Kenneth Donner (cu Peter O'Toole, Capucine); 1967 — *Casino Royale* (Cazino Royal), r. John Huston, Ken Hughes, Val Guest, Robert Parrish, Joseph Mc.Grath (cu Charles Boyer, John Huston, Jean-Paul Belmondo, Orson Welles, Deborah Kerr); 1968 — *The Party* (Petrecerea), r. Blake Edwards (cu Claudine Longec); 1970 — *There's a Girl in My Soup* (Este o fată în supa mea), r. Richard Boulting; 1973 — *The Optimists* (Optimiştii), r. Anthony Simmons; 1975 — *The Return of the Pink Panther* (Întoarcerea panterei roz), r. Blake Edwards (cu Christopher Plummer).

SEMON, LARRY (be numele adev. *Lawrence Semon)* (n. 1889, West Point, Montana — m. 8.10.1928, Victorville, California), actor comic şi regizor american de film. A lucrat ca desenator de benzi comice pentru marile cotidiene new-york-eze. Din 1917 devine autor, regizor, realizator şi interpret al unor scurt metraje comice concepute în jurul personajului său pitoresc, de inspiraţie clovnescă. Predispoziţiile parodice ale „stilului" său de joc aparţin formulei slapstick-ului. Silueta măruntă şi pricăjită a interpretului, completată de pantalonii imenşi, scurţi, susţinuţi de bretele uriaşe, masca pudrată cu făină, răvăşită de ticuri, privirile pînditoare, viclene, ca şi dimensiunile exagerate ale gurii şi urechilor constituiau datele unuia dintre marii actori ai vîrstei de aur a comediei americane. *L.S.* a abordat şi registrul de caracterizare dramatică în *Noptile din Chicago*. Filmele sale, sonorizate şi dialogate, se bucură şi astăzi de un viu succes de public. *L.S.* a fost răsfăţat de spectatori cu poreclele: *Jester* (SUA), *Ridolini* (Italia), *Zigoto* (Franţa) şi *Tomasin* (Spania).

FLM.: 1917 — *Slips and Blackers* (Mojici şi chiulangii), r. Larry Semon; 1918 — *Guns and Greasers* (Pistoale şi mituitori), r. Larry Semon; *Rooms and Rumours* (Camere şi zvonuri), r. Larry Semon; *Babes and Boobs* (Copilaşii), r. Larry Semon; 1919 — *Traps and Taugles*, r. Larry Semon (cu Lucille Carlisle); 1920 — *School Days* (Zile de şcoală), r. Larry Semon (cu Lucille Carlisle); *Solid Concrete*, r. Larry Semon (cu Lucille Carlisle); 1921 — *The Hick*, r. Larry Semon (cu Maryon Aye, Frank Alexander); 1922 — *The Show*, r. Larry Semon; *The Midnight Cabaret* (Cabaret de noapte), r. Larry Semon (cu Kathlyn Meyers; *The Gown Shop* (Magazin de modă), r. Larry Semon (cu Kathlyn Meyers, Oliver Hardy); 1924 — *Trouble Brewing*, r. Larry Semon (cu Carmelita Geraghty, Oliver Hardy); *The Girl in the Limousine* (Fata din limuzină), r. Larry Semon; 1925 — *The Home Doctor* (Doctorul casei), r. Larry Semon; *The Vizard of Oz* (Vrăjitorul din Oz), r. Larry Semon (cu Dorothy Dwan, Mary Carr); 1929 — *Stop Look and Listern* (Opreşte-te, priveşte şi ascultă), r. Larry Semon (cu Dorothy Dwan); *The Perfect Clown* (Clovnul perfect), r. Fred Newmeyer (cu Dorothy Dwan, Oliver Hardy); 1927 — *Underworld* (Nopţile la Chicago), r. Josef von Sternberg (cu George Bancroft, Evelyn Brent); *Oh what a Man* (Ce bărbat grozav), r. Larry Semon; 1928 — *Dummies* (Prostănacii), r. Larry Semon (cu Marie Astaire, Jimy Donnelly).

SHEARER, NORMA (pe numele adev. *Edith Norma Fisher-Shearer)* (n. 10.08.1904, Montreal, Canada), actriţă americană de film, de origine canadiană. Lucrează ca figurantă de

film şi model fotografic. Debutează pe ecran în 1920. Consacrarea şi-o

Norma Shearer

datorează partiturii din *Cel care primeşte palme*. Feminitatea aprinsă, ca şi sensibilitatea ei romantică, predestinată confruntărilor dramatice din *Turnul mincinoşilor*, *Actriţa*, dar mai ales *Divorţata*. (Oscar 1930), o alătură marilor dive ale vremii (Money Making Stars '32—'34). Popularitatea actriţei se bizuie pe o certă vocaţie dramatică şi culminează cu creaţiile din *Straniul interludiu*, *Romeo şi Julieta* şi *Maria Antoaneta* (Cupa Volpi, 1938). Se retrage de pe ecran în 1942 pentru a conserva de-a lungul timpului imaginea feminităţii ei radioase din perioada marilor succese artistice ale dec. 3 şi 4.

FLM.: 1920 — *The Flapper* (Fetişcana), r. Alan Crosland (cu Olive Thomas); *Way Down East* (Drumul spre răsărit), r. David Wark Griffith (cu Lillian Gish, Richard Barthelmess, Kate Bruce); 1924 — *He Who Gets Slapped* (Cel care primeşte palme), r. Victor Seastrom (Sjöström) (cu Lon Chaney, Clyde Cock, John Gilbert, Ford Sterling, Paulette Duval); *The Wolf Man* (Omul lup), r. Edmund Mortimer (cu John Gilbert); 1925 — *The Tower of Lies* (Turnul mincinoşilor), r. Victor Seastrom (cu Lon Chaney, Ian Keith, Claire Mac Dowell); 1926 — *The Devil's Circus* (Circul diavolului), r. Benjamin Christensen (cu Mack Emmett, John Miljan); 1928 — *The Actress* (Actriţa), r. Sidney Franklin (cu Ralph Forbes, Owen Moore); 1929 — *The Trial of Mary Dugan* (Procesul lui Mary Dugan), r. Bayard Veiller (cu Lewis Stone); 1930 — *Their Own Desire* (De ce iubim), r. E. Mason Hopper (cu Lewis Stone, Robert Montgomery); 1931 — *A Free Soul* (Prizoniera dragostei), r. Clarence Brown (cu Clark Gable, Leslie Howard); 1932 — *Strange Interlude* (Straniul interludiu), r. Robert Z. Leonard (cu Clark Gable); *Rain* (În ghiarele păcatului), r. Lewis Milestone (cu Joane Crawford, Walter Huston, William Gargan); 1936 — *Romeo and Juliet* (Romeo şi Julieta), r. George Cukor (cu Leslie Howard, John Barrymore); 1938 — *Marie Antoinette*, r. W.S. Van Dyke (cu Tyrone Power, John Barrymore); 1939 — *The Women* (Femei . . .), r. George Cukor (cu Rosalind Russell, Joan Crawford, Paulette Goddard); 1941 — *We Were Dancing* (Noi dansăm), r. Robert Z. Leonard (cu Ava Gardner, Melvyn Douglas); 1942 — *Her Cardboard Lover* (Amantul de carton), r. George Cukor (cu Robert Taylor, George Sanders).

SHERIDAN, ANN (pe numele adev. *Clara Lou Sheridan*) (n. 21.02.

Ann Sheridan

1915, Denton, Texas), actriţă americană de teatru şi film. Studii juridice şi de actorie. Cîştigătoare a unui concurs de frumuseţe care o lansează pe ecran în 1933. După o perioadă de

activitate rutinieră, cu roluri convenţionale, decorative, senzuale, A.S. se afirmă în *Oraşul cucerit*, *Fete cu bani* şi *Riul de argint*. De acum, frumuseţea ei „glamourous" suportă o evidentă transfigurare, stilul de joc relevînd o tonalitate expresivă plină de graţie şi prospeţime dramatică. Prin intermediul partenerilor de joc (Humphrey Bogart, James Cagney ş.a.), actriţa reuşeşte să devanseze definitiv liniaritatea registrului de caracterizare anterior obţinînd o suită de succese artistice bizuite în primul rînd pe contribuţia dramatică a feminităţii ei atrăgătoare. După război, A.S. susţine o vie activitate scenică şi la TV.

FLM.: 1934 — *Bolero*, r. Wesley Ruggles (cu Carole Lombard, George Raft); 1935 — *Car 99*, r. C. Barton (cu Dean Jagger, Fred Mac Murray); 1937 — *The Black Legion* (Legiunea neagră), r. Archie Mayo (cu Humphrey Bogart, O'Brien Moore); 1938 — *Angels with Dirty Faces* (Îngeri cu feţe murdare), r. Michael Curtiz (cu James Cagney, Pat O'Brien); 1939 — *They Made Me a Criminal* (Ai făcut din mine un criminal), r. Busby Berkeley (cu John Garfield, Claude Rains); 1940 — *City for Conquest* (Oraşul cucerit), r. Anatole Litvak (cu Arthur Kennedy, James Cagney, Anthony Quinn); 1943 — *Thank Your Lucky Stars*, r. David Butler (cu stelele de la Warner Bros); 1944 — *The Dough Girls* (Fetele cu bani), r. James V. Kern (cu Marx Brothers, Alexis Smith); 1947 — *Good Sam* (Bunul Sam), r. Leo Mc Carey (cu Gary Cooper, Edmund Löve); 1948 — *The Silver River* (Rîul de argint), r. Raoul Walsh (cu Errol Flynn, Thomas Mitchell, Bruce Bennett); 1950 — *Stella*, r. Claude Binyon (cu Victor Mature); 1953 — *Appointement in Honduras* (Rebelii din Honduras), r. Jacques Tourneur (cu Glenn Ford, Zachary Scott, Jack Elam); 1956 — *The Opposite Sex* (Sexul opus), r. David Miller (cu June Allyson, Joan Collins, Dolores Gray, Ann Miller); 1957 — *Without Incident*, r. Charles Marquis Warren (cu Errol Flynn, John Ireland).

SIDNEY, SILVIA (pe numele adev. *Sophia Kosov*) (n. 8.08.1910, New

Silvia Sidney

York), actriţă americană de teatru şi film. Cursuri de actorie la „Theatre Guild School" din New York. S-a remarcat pe scenă ca ingenuă delicată, posesoare a unui stil de jos interiorizat, imprevizibil în accent şi tonalitate dramatică. Debutează pe ecran în 1929. Apariţia din *Străzile oraşului* o impune printre marile star-uri de la Hollywood. Particularităţile feminităţii ei fragile, plină de candoare, dar şi acerbă, sigură şi decisă în gestul dramatic, se relevă în continuare în *O tragedie americană* şi *Poteca pinului singuratc* Marea stagiune a carierei artistice şi-o datorează însă filmelor *Furia*, *Trăim numai o dată* şi *Periferie*, graţie registrului de caracterizare puternic diversificat, iluminat de o sinceră trăire dramatică. Deşi a înregistrat succese interpretative pe tot parcursul deceniului 4, integritatea profesională a menţinut-o pe S.S. în afara star-system-ului american.

FLM.: 1929 — *Through Different Eyes* (Cu ochi diferiţi), r. John Blystone (cu Warner Baxter, Mary Duncan); 1931 — *City Streets* (Străzile oraşului), r. Rouben Mamoulian (cu Gary Cooper, Paul Lukas); *An American Tragedy* (O tragedie ameri-

cană), r. Josef von Sternberg (cu Phillips Holmes); 1933 — *Madame Butterfly*, r. Marion Gering (cu Cary Grant); 1936 — *Fury* (Furie/Bestia umană), r. Fritz Lang (cu Spencer Tracy, Bruce Cabot, Walter Abel, Walter Brennan); 1937 — *You Only Live Once* (Trăim numai odată), r. Fritz Lang (cu Henry Fonda); *Dead End* (Periferie), r. William Wyler (cu Humphrey Bogart, Joel McCrea, Trevor Claire); 1938 — *You and Me* (Tu şi eu), r. Fritz Lang (cu George Raft, Robert Cummings, Harry Carey, Julia Faye); 1941 — *The Wagons Roll at Night* (Circul însîngerat), r. Ray Enright (cu Humphrey Bogart); 1945 — *Blood on the Sun* (Harakiri), r. Frank Lloyd (cu James Cagney); 1953 — *Les miserables* (Mizerabilii), r. Lewis Milestone (cu Michael Rennie, Debra Paget); 1955 — *Violet Saturday* (Sîmbătă sîngeroasă), r. Richard Fleischer (cu Lee Marvin, Richard Egan, Victor Mature); 1956 — *Behind the High Walls* (În spatele zidurilor înalte), r. Abner Biberman (cu Tom Tully).

SIGNORET, SIMONE (pe numele adev. *Simone Henriette Charlotte Kaminker*) (n. 21.03.1921, Wiesbaden, Germania), actriţă franceză de teatru şi film. Cursuri de actorie cu S. Sicard. Debutează pe ecran în 1942 cu roluri modeste, între care cel din *Macadam* (Premiul Suzanne Bianchetti — 1949) îi prilejuieşte prima afirmare artistică a carierei. Consacrarea de răsunet survine însă cu partitura din *Dédée d'Anvers*. De acum, inteligenţa ei dramatică, dublată de un atent sens critic acordat datelor fizice atrăgătoare, se relevă cu plenitudine în *Caruselul*, *Casca de aur* şi *Thérèse Raquin*. Extraordinara fineţe şi rigoare psihologică a creaţiilor din *Moartea în grădină* şi *Vrăjitoarele din Salem* o plasează pe S.S. printre marile actriţe ale ecranului francez. Vîna dramatică a talentului, nuanţele subtile şi rafinate ale registrului de caracterizare ca şi intonaţia maliţioasă, spiritualizată, a replicii îi rezervă o suită de mari succese în *Drumul spre înalta societate* (Pr. Cannes — 1959, Oscar — 1959) şi *Pisica* (Pr. Berlin — 1971). Triplă laureată cu „British Film Academy Award".

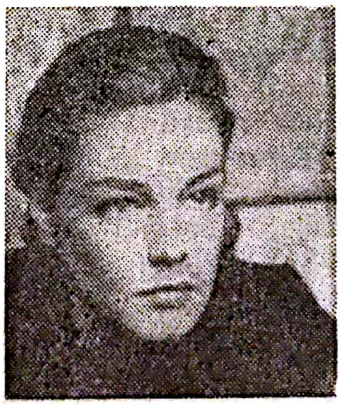

Simone Signoret

FLM.: 1942 — *Le petit prince charmant* (Prinţul fermecător), r. Jean Boyer; 1942—1943 — *Le visiteur du soir* (Trubadurii diavolului), r. Marcel Carné (cu Arletty, Jules Berry, Fernand Ledoux); 1946 — *Les démons de l'aube* (Demonii zorilor), r. Yves Allégret (cu Georges Marchal); 1950 — *La ronde* (Caruselul), r. Max Ophüls (cu Daniel Gélin, Gérard Philipe, Fernand Gravey, Jean-Louis Barrault, Danielle Darrieux, Odette Joyeux); *Ombre et lumière* (Umbră şi lumină), r. Henri Calef (cu Maria Casarés, Jean Marchat); 1952 — *Casque d'or* (Casca de aur), r. Jacques Becker (cu Serge Reggiani, Gaston Modot, Claude Dauphin); 1953 — *Thérèse Raquin*, r. Marcel Carné (cu Raf Vallone, Roland Lessafre, Sylvie); 1956 — *Le mort en ce jardin* (Moartea în grădină), r. Luis Buñuel (cu Jean-Claude Pascal, Charles Vanel, Georges Marchal; *Les sorcières de Salem* (Vrăjitoarele din Salem), r. Raymond Rouleau (cu Yves Montand, Mylène Demongeot, Françoise Lugagne); 1960 — *Adua et le compagne* (Adua şi prietenele sale), r. Antonio Pietrangeli (cu Sandra Milo, Marcello Mastroianni, Emmanuèle Riva); 1962 — *Le jour et l'heure*

(Ziua şi ora), r. René Clément (cu Stuart Whitman, Geneviève Page, Michel Piccoli); 1964 — *The Ship of Fools* (Corabia nebunilor), r. Stanley Kramer (cu Oskar Werner, Vivien Leigh, Lee Marvin, Michael Dunn, George Segal); *Compartiment tueurs* (Compartimentul ucigaşilor), r. Costa-Gavras (cu Yves Montand, Catherine Allégret, Jean-Louis Trintignant, Jacques Perrin); 1966—67 — *Paris brulê-t-il ?* (Arde Parisul?), r. René Clément (cu George Chakiris, Yves Montand, Orson Welles, Daniel Gélin, Jean-Paul Belmondo, Charles Boyer, Leslie Caron, Jean-Pierre Cassel, Alain Delon, Kirk Douglas, Gert Froebe, Anthony Perkins); 1970 — *Compte à rebours* (Numărătoare inversă), r. Roger Pigaut (cu Serge Reggiani, Jeanne Moreau, Charles Vanel, Jean-Marc Bory); 1971 — *La veuve Coudèrc* (Văduva Coudèrc), r. Pierre Granier-Deferre (cu Jean Tissier, Alain Delon, Ottavia Piccolo); 1973 — *Rude journée pour la reine* (Zi grea pentru regină), r. René Alio (cu Jacques Debary); 1975 — *La chair de la orchidee* (Carnea orchideei), r. Patrice Chereau (cu Charlotte Rompling); 1976 — *Police Python 357* (Colt Python 357), r. Alain Carneau (cu Yves Montand, François Périer).

SIMON, GÜNTHER (n. 11.05.1925, Berlin — m. 25.06.1972, Berlin), actor german de teatru şi film. Studii de actorie la Berlin. S-a afirmat în repertoriul teatrului clasic şi modern, jucînd pe scenele din provincie şi din capitală. Debutează pe ecran în 1952. Una din probele sensibilităţii lui particulare, de excepţională caracterizare psihologică, aparţine creaţiei din *Ernst Thälman-fiul clasei sale* şi *Ernst Thälman-conducătorul clasei sale* (Premiul Naţional de interpretare). O valorificare nu mai puţin elocventă a stilului său de joc decis, realist, are loc în filmele *Cîndva la Paris*, *Cîinele din mlaştină* şi *Crimă şi pedeapsă*. Actor modern, capabil să creeze roluri de penetrantă autenticitate şi de mare emoţie dramatică, S.G. va susţine în continuare o serie de angajamente valoroase care-l impun printre cei mai apreciaţi interpreţi germani. Pentru întreaga lui activitate interpretativă, servită de simplicitatea directă a expresiei dramatice şi de resursele bogate ale registrului de caracterizare, S.G. a fost distins cu Premiul „Heinrich Greif".

FLM.: 1952 — *Das verurteilte Dorf* (Satul condamnat), r. M. Hellberg (cu H. Göring, E.V. Winterstein); 1953 — *Ernst Thälmann-Sohn seiner Klasse* (Ernst Thälmann-fiul clasei sale), r. Kurt Maetzig (cu H.P. Minetti, K. Runkehl); *Jack wie Hose* (Spre acelaşi ţel), r. E. Kubat (cu I. Korb); 1954 — *Ernst Thälmann-Führer seiner Klasse* (Ernst Thälmann, conducătorul clasei sale), r. K. Maetzig (cu H.P. Minetti, K. Runkehl); 1956 — *Damals in Paris* (Cîndva la Paris), r. C. Balhaus (cu G. Trowe, W. Kieling); 1958 — *Das Lied der Matrosen* (Cîntecul matrozilor), r. K. Maetzig şi G. Reisch (cu U. Thein, H. Kube); *Meine Frau macht Musik* (Nevastă-mea cîntă), r. H. Heinrich (cu L. Frisch); 1959 — *Einer von uns* (Unul dintre noi), r. H. Spiess (cu K. Runkehl); 1960 — *Der Moorbund* (Cîinele din mlaştină), r. H. Petzold (cu R. Ripperger, H. Kube); *Der Schweigende Stern* (Steaua tăcerii), r. K. Maetzig (cu Yoko Tani, O. Lukes); 1961 — *Mord ohne Sühne* (Crimă fără pedeapsă), r. C. Balhaus (cu K. Runkehl, W. Koch-Hooge); *Die Liebe und der Co-Pilot* (Dragostea şi pilotul secund), r. H. Groschopp (cu H. Drinda, C. Ahnert); *Der Tod hat ein Gesicht* (Moartea are o faţă), r. J. Hasler (cu Ch. Laszar); 1963 — *Geheimarchiv an der Elbe* (Arhiva secretă de pe Elba), r. K. Jung-Alsen (cu H.P. Minetti, A. Hetterle); 1965 — *Reise ins Ehebett* (Dragostea învinge), r. J. Hasler; 1968 — *Heroin* (Heroina), r. Heins Thiel şi Horst

E. Brandt (cu Werner Dissl, Sylva Schüler).

SIMON, MICHEL (pe numele adev. *Michel François Simon*) (n. 9.04.

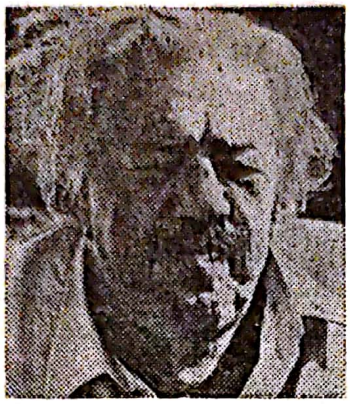

Michel Simon

1895, Geneva, Elveţia — m. 30.05. 1975, Paris), actor francez de teatru şi film, de origine elveţiană. Lucrează ca vînzător ambulant, fotograf, boxer. S-a specializat ca acrobat de circ la Studioul „Rainat". Joacă în spectacole de varietăţi, music-hall şi de proză în compania Pitoëff şi apoi pe marile scene pariziene. Debutează pe ecran în 1925. În filmul sonor se impune prin gama impresionantă a posibilităţilor expresive, comico-farseşti sau patetic-dramatice, relevate în *Căţeaua* şi *Boudu salvat de la înec*. Prin stilul de joc inconfundabil, ajutat şi de expresivitatea naturală a datelor fizice ori a dicţiei particulare, (intonaţie greoaie, ezitantă) M.S. va realiza o suită de mari creaţii în *Dramă nostimă*, *Suflete în ceaţă* şi *Dispăruţii din Saint-Agil* (Premiul Batcheff — 1939). Celebritatea sa se bizuie pe contribuţia dramatică a unui temperament complex, predispus comicului sensibil, interiorizat, emotiv. A turnat peste 100 de roluri şi a achiziţionat un mare număr de distincţii artistice. — *Frumuseţea diavolului* (Premiul Punta del Este — 1950), *Necunoscuta din Taxi* (Pr. Naţional 1959), *Bătrînul şi copilul* (Pr. Berlin — 1957).

FLM.: 1925 — *Feu Mathias Pascal* (Răposatul Mattia Pascal), r. Marcel L'Herbier (cu Ivan Mosjoukine, Loïs Moran, Jean Hervé); 1928 — *La Passion de Jeanne d'Arc* (Patimile Ioanei d'arc), r. Carl Theodor Dreyer (cu Renée Falconetti, Eugène Silvain, Alexandru Mihalescu); 1931 — *La chienne* (Căţeaua), r. Jean Renoir (cu Viviane Romance, Janie Marese); 1934 — *Lac aux dames* (Chemarea primăverii), r. Marc Allégret (cu Jean-Pierre Aumont, Simone Simon, Odette Joyeux); 1936 — *Pépé-Le Moko*, r. Julien Duvivier (cu Jean Gabin, Lucas Gridoux, Mireille Balin, Gabriel Gabrio); 1938 — *Quai des brumes* (Suflete în ceaţă), r. Marce Carné (cu Jean Gabin, Aimos, Michèle Morgan, Pierre Brasseur); 1939—1940 — *La comédie du bonheur* (Comedia fericirii), r. Marcel L'Herbier (cu Micheline Presle, Louis Jourdan, Ramon Novarro); 1943 — *Au bonheur des dames* (La paradisul femeilor), r. André Cayatte (cu Jean Tissier, Suzet Maïs, Pierre Bertin); 1946 — *Panique* (Panică), r. Julien Duvivier (cu Lucas Gridoux, Max Dalban, Viviane Romance, Paul Bernard); 1949 — *La beauté du diable* (Frumuseţea diavolului), r. René Clair (cu Simone Valère, Carlo Ninchi, Paolo Stoppa, Gérard Philipe, Gaston Modot); 1952 — *Monsieur Taxi* (Necunoscuta din Taxi), r. André Hunebelle (cu Claire Olivier, Jean Brochard, Jane Marken, Georgette Anys); 1955 — *L'impossible Monsieur Pipelet* (Imposibilul domn Pipelet), r. André Hunebelle (cu Gaby Morlay, Etchika Choureau, Georgette Anys, Louis de Funès); 1959 — *Austerlitz*, r. Abel Gance (cu Claudia Cadinale, Pierre Mondi, Martine Carol, Rossano Brazzi, Vittorio De Sica, Georges Marchal, Elvire Popesco, Orson Welles, Jack Palance); 1962 — *Le diable et les dix commandements* (Diavolul şi cele zece porunci), r. Julien Duvivier (Claire Bloom, Charles Aznavour); 1964 — *The Train* (Trenul), r. John Frankenheimer (cu Paul Scofield, Burt Lancaster); 1970 — *Contesta-*

zione generale (Contestare generală), r. Luigi Zampa; 1971 — *La più bella serata della mia vita* (Cea mai frumoasă seară din viaţa mea), r. E. Scola (cu Alberto Sordi); 1974 — *Le boucher, la star et l'orpheline* (Măcelarul, vedeta şi orfana), r. Jerome Savary (cu Micheline Presle).

SINATRA, FRANK (pe numele adev. *Francis Albert Sinatra*) (n.

Frank Sinatra

12.12.1915, Hoboken, New York), cîntăreţ şi actor american de teatru şi film, de origine italiană. S-a produs ca solist vocal cu formaţiile Benny Goodman, Harry James şi Tommy Dorsey — pe scenă, la radio şi TV. A fost supranumit „*The Voice*" („Vocea") pentru notele de intens lirism ale glasului. Înregistrările sale figurează printre best-sellers-urile discografice americane. Debutează pe ecran în 1941 afirmîndu-se strălucitor în repertoriul comediei muzicale. Cu rolul din *De aici în eternitate* (Oscar — 1953), *F.S.* dezvăluie însă nebănuite calităţi dramatice. Aportul registrului de caracterizare dramatică se impune cu aceeaşi promptitudine şi în filmele *Pe neaşteptate*, *Omul cu braţul de aur* ş.a. graţie autenticităţii psihologice a portretizărilor. Abordînd tipologia durilor, *F.S.* se afirmă prestigios prin forţa incisivă, acerbă cu care dă viaţă personajelor din *Al 11-lea ocean*, *Cei patru din Texas* şi *Detectivul*. De acum, actorul aparţine marilor interpreţi ai filmului de acţiune, deşi îşi continuă, în paralel, bogata activitate de cîntăreţ.

FLM.: 1941 — *Las Vegas Nights* (Nopţi în Las Vegas), r. Ralph Murphy (cu Bert Wheeler, Tommy Dorsey); 1944 — *Step Lively* (Hotel Mocambo), r. Tim Whelan (cu George Murphy, Gloria De Haven); 1949 — *On the Town* (În oraş), r. Stanley Donen şi Gene Kelly (cu Gene Kelly, Vera Ellen, Ann Miller); 1953 — *From Here to Eternity* (De aici în eternitate), r. Fred Zinnemann (cu Burt Lancaster, Deborah Kerr, Montgomery Clift, Ernest Borgnine, Donna Reed); 1956 — *High Society* (Înalta societate), r. Charles Walters (cu Grace Kelly, Bing Crosby, Louis Armstrong); 1957 — *The Pride and the Passion* (Mîndria şi pasiunea), r. Stanley Kramer (cu Sophia Loren, Cary Grant, Theodor Birkel, José Nieto); 1959 — *Can-Can*, r. Walter Lang (cu Louis Jourdan, Maurice Chevalier, Shirley Mac Laine); 1960 — *Ocean's Eleven* (Al 11-lea ocean), r. Lewis Milestone (cu Shirley Mac Laine); 1961 — *Pépé*, r. George Sidney (cu Mario Moreno-Cantiflas, Dan Dailey, Shirley Jones, Carlos Montalban, Edward G. Robinson, Dean Martin, Zsa-Zsa Gábor, Kim Novak, Janet Leight, Jack Lemmon, Tony Curtis, Jimmy Durante, Greer Garson); 1963 — *Four for Texas* (*Cei patru din Texas*), r. Robert Aldrich (cu Ursula Andress, Dean Martin, Anita Ekberg, Charles Bronson); 1964 — *Von Ryan's Express* (Expresul colonelului Ryan), r. Mark Robson (cu Trevor Howard, Sergio Fantoni); 1966 — *Cast a Giant Shadow* (Aruncă o umbră uriaşă), r. Melville Shavelson (cu Senta Berger, Kirk Douglas, Yul Brynner); 1970 — *Dirty Dingus Mage* (Mizerabilul Dingus Mage), r. George Kennedy.

SJÖSTRÖM, VICTOR (n. 20.09. 1879, Silbodal, Värmland — m. 3.01. 1960, Stockholm), actor şi regizor suedez de teatru şi film. Fiul actriţei Lisen Hartman. Debutează pe scenă

în 1896 și timp de două decenii va recolta succese artistice răsunătoare

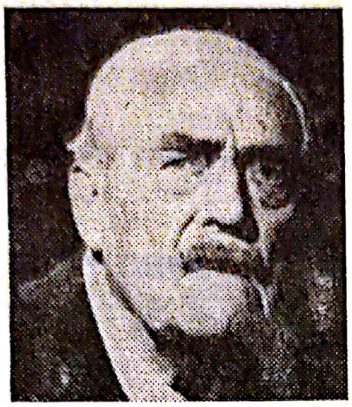

Victor Sjöström

pe scenele scandinave. Debutează pe ecran în *Grădinarul* (și regizor). Corespondența perfectă între activitatea lui regizorală (prevalentă pînă în 1937) și cea interpretativă (relevată după 1937), va avea o semnificație crucială pentru evoluția cinematografului din epocă. Creațile interpretului din *Sărutul morții*, *Proscrișii* și *Căruța fantomă* au o dimensiune dramatică riguroasă fiind servite de sobrietatea realistă a jocului și de expresivitatea gravă, meditativă a chipului expresiv. Dedicîndu-se tot mai mult activității interpretative, *V.S.* are posibilitatea să-și valorifice în mod constant sensibilitatea vibrantă a registrului de caracterizare impregnat de sinceritate și patos uman. Angajamentele sale din *John Eriksson învingătorul lui Hampton*, *Cuvîntul* și *Fragii sălbatici* îl impun pe *V.S.* printre cele mai mari personalități artistice ale cinematografiei mondiale.

FLM.: 1912 — *Trädgaardsmästaren* (Grădinarul), r. Victor Sjöström (cu Lili Bech, Gösta Ekman); 1913 — *När kärleken dödar* (Cînd amorul ucide), r. Mauritz Stiller (cu Bergliot Husberg); 1916—17 — *Dödskyssen* (Sărutul morții), r. Victor Sjöström (cu Albin Laven); 1917 — *Thomas Graals bästa film* (Cel mai bun film al lui Thomas Graals), r. Mauritz Stiller (cu Karin Molander, Jenny Tschernichin-Larsson); 1917—1918— — *Berg-Ejvind och hans hustru* (Proscrișii), r. Victor Sjöström (cu Edith Erastoff, John Ekman, Jenny Tschernichin-Larsson); 1919—1920 — *Karin Ingmarsdotter* (Karin, fiica lui Ingmar), r. Victor Sjöström (cu Tora Teje); 1920—21 — *Körkarlen* (Căruța fantomă), r. Victor Sjöström (cu Hilda Borgström, Tore Svennl); 1922 — — *Det omringade huset* (Casa încercuită), r. Victor Sjöström (cu Meggie Albanesi, Uno Henning, Richard Lund, Ivan Hedquist); 1930 — *Markurells i Wadköping* (Familia Markurell din Wadköping), r. Victor Sjöström (cu Pauline Brunius, Sture Lagerwall); 1934 — *Synnöve Solbakken*, r. Tancred Ibsen (cu Karin Ekelund, Fritjof Billquist); 1937 — *John Eriksson, segraren vid Hampton Roads* (John Eriksson, învingătorul lui Hampton Roads), r. Gustav Edgren (cu Märtha Edström, Anders Henrikson); 1943 — *Order* (Cuvîntul), r. Gustav Molander (cu Gunn Waallgren, Rune Lindström); 1947 — — *Rallare* (Constructorii de căi ferate), r. Arne Mattson (cu John Elfström, Oake Grönberg); 1952 — *Kärlek* (Dragostea), r. Gustav Molander (cu Doris Svedlund, Sven Lindberg); 1957 — *Smulstronstället* (Fragii sălbatici), r. Ingmar Bergman (cu Ingrid Thulin, Bibi Andersson).

SMIRNOVA, LIDIA NIKOLAEVNA (n. 13.02.1915, Maiselensk, URSS), actriță sovietică de teatru și film. Studiază actoria la școala dependentă de Teatrul Orășenesc din Moscova. Prima apariție în cinema: 1940. În continuare realizează partiturile de relief dramatic din *Flăcăul din orașul nostru*, *Partizana* și *Ei au patrie* (Premiul de Stat — 1951). Datele fizice atrăgătoare, verva jocului și sinceritatea lui expresivă, antiretorică, nu întîrzie să-i confere actriței o popularitate de larg ecou național. Creațiile succesive din *Minerii Donețului*, *Două vieți* și *Cei trei din pădure* aparțin unei perioade de maturizare interpretativă confir-

mată de varietatea de ton şi de timbru comico-dramatic a repertoriului, mult diversificat, în care joacă. O carieră densă, punctată de creaţii dificile, complexe, va pune în lumină puternica vocaţie dramatică a acestei actriţe sensibile, dotată pentru registrul compoziţiei de caractere. Cu partiturile susţinute în *Căsătoria lui Balsaminov* şi *Detectivul satului, L.S.* va justifica plenar distincţia de artistă a poporului.

FLM.: 1940 — *Nastenka Ustinova*, r. C. Eggert (cu A. Cistiakov, V. Alehina); — *Moia liubovi* (Dragostea mea), r. V. Korş-Sablin (cu V. Ciobur, N. Sokolov); 1942 — *Pareni iz naşego goroda* (Flăcăul din oraşul nostru), r. B. Ivanov (cu N. Kriucikov, N. Bogoliubov); 1943— — *Ona zaşcişciat rodinu* (Partizana), r. Frederic Ermler (cu V. Mareţkaia, N. Bogoliubov); 1944 — *Morskoi batalion* (Batalionul marin), r. A. Minkin (cu A. Abrikosov, L. Smirnov); 1946 — *Sînovia* (Două lumi), r. A. Ivanov şi A. Fainţimmer (cu O. Jakov, A. Petuhova); 1950 — *U nih esti rodina* (Undeva în Bizonia/Ei au o patrie), r. A. Fainţimmer şi V. Legoşin (cu V. Mareţkaia, F. Ranevskaia, Lenia Kotov); 1951 — *Donetkie şahtiorî* (Minerii Donețului), r. L. Lukov (cu V. Mercuriev, K. Luciko, Boris Cirkov); 1954 — *Ob etom zabivati nelzia* (Agentul nr. 13), r. Leonid Lukov (cu Olga A. Jizneva, Serghei Bondarciuk); 1956 — *Dve jizni* (Două vieţi), r. K. Voinov (cu M. Pastuhova, E. Burenkov); 1958 — *Dom v kotorom ia jivu* (Casa în care locuiesc), r. L. Kulidjanov şi I. Segheli (cu V. Teleghina, N. Elizarov); *Troe vişli iz lesa* (Cei trei din pădure), r. K. Voinov (cu V. Zubkov); 1962 — *Tvoi druzia* (Pe urmele braconierului), r. V. Voitiţki (cu V. Zubkov); 1963 — *Tişina* (Liniște), r. B. Basov (cu K. Sorokin); 1964 — *Dobro pojalovati* (Bine-aţi venit), r. E. Klimov (cu E. Evstigneev, A. Leinikova); 1967 — *Diadiuşkin son* (Visul unchiului), r. K. Voinov (cu S. Martinson, J. Prohorenko); 1969 — *Derevenski detektiv* (Detectiv de ţară), r. Ivan Lukviski (cu Mihail Jarov); 1973 — *Daşa*, r. K. Voinov (cu Vladimir Basov).

SMOKTUNOVSKI, INNOKENTI MIHAILOVICI (n. 28.03.1925, Ta-

Innokenti Mihailovici Smoktunovski

tianovka, Tomsk), actor sovietic de teatru şi film. Studii de actorie la şcoala dependentă de „Teatrul Puşkin" din Krasnoiarsk. Joacă intens pe scenele din Norinsk, Krasnoiarsk, Mahacikale, Volgograd şi Leningrad. Debutează în cinema în 1956. Înalt, blond, rezervat în gesturi, *I.S.* demonstrează pe ecran o rară complexitate a talentului dramatic, valorificată strălucitor în *Scrisoare neexpediată*, *Furtuna* şi *Nouă zile dintr-un an*. Dar cariera acestui strălucit exponent al recitativului complet, străbătut de o deosebită intensitate dramatică, se reieevă plenar de-a lungul creaţiilor ulterioare între care acelea din *Hamlet* (Premiul Lenin — 1965) şi *Unchiul Vania*. Amplitudinea stilului său de joc se impune şi în repertoriul de ţinută spirituală şi eleganţă umoristică al comediei *(Feriţi-vă, automobilul)*. Curînd, actorul revine la registrul compoziţiei de caractere cu creaţia magistrală a rolului Lenin din *Pe această planetă* şi *Primul vizitator*. Artist al poporului.

FLM.: 1956 — *Soldati* (Soldaţii), r. A. Ivanov (cu V. Safonov, T. Keghi-

hova, L. Kmit); 1957 — *Storm* (Furtuna), r. M. Dubson (cu V. Sofonov, E. Lebedev, N. Grabbe, S. Filippov, G. Iumatov); 1958 — *Riadom s nami* (Alături de noi), r. A. Bergunker (cu L. Bîkov, K. Luciko, G. Iumatov, A. Rîbnikov, N. Doronina, B. Cirkov); 1959 — *Neotpravlennoe pismo* (Scrisoare neexpediată), r. Mihail Kalatozov (cu Tatiana Samoilova, Evgheni Urbanski); 1961 — *Deveati dnei odnogo goda* (Nouă zile dintr-un an), r. Mihail Romm (cu A. Batalov); *Do buduşcei vesni* (Din toamnă pînă în primăvară), r. V. Sokolov (cu L. Marenko); 1964 — *Gamlet* (Hambeev), r. Grigori Kozînţev (cu M. Nazvanov, E. Radzini, I. Tolubeev, A. Vertinskaia); 1965 — *Na odnoi planete* (Pe aceeaşi planetă), r. Ilii Olsvanghear (cu E. Popova); 1966 — *Bereghis avtomobilia* (Feriţi-vă, automobilul), r. Eldar Riazanov (cu Oleg Efremov); 1968 — *Stepeni riska* (Măsura riscului), r. I. Averbach); 1969 — *Jivoi trup* (Cadavrul viu), r. A. Vengherov (cu A. Batalov); 1970 — *Prestuplenie i nakazanie* (Crimă şi pedeapsă), r. Lev Kulidjanov (cu Maia Bulgakova, Tatiana Bedova); 1971 — *Diadia Vania* (Unchiul Vania), r. Andrei Mihalkov-Koncealovski (cu Serghei Bondarciuk); 1972 — *Ukroşcenie ognia* (Focuri îmblînzite), r. Daniil Hrabovitki (cu Kiril Lavrov); 1975 — *Zvezda plenitelnogo sciastia* (Steaua fericirii captive), r. Vladimir Motîl (cu Oleg Strijenov); *Dociki-materi* (Fiice şi mame), r. Serghei Gherasimov (cu Tamara Makarova).

SORDI, ALBERTO (n. 15.06.1919, Roma), actor italian de teatru şi film. Studii parţiale la Academia d'Arte Dramatica din Milano. S-a afirmat pe scenă, la radio (cu emisiuni personale) şi ca actor de dublaj în filmele sonorizate ale lui Oliver Hardy. Debutează pe ecran în 1938, dar abia cu creaţia din *Şeicul alb* şi *I vitelloni* (Nastro d'argento — 1953 şi Grolla D'oro — 1954) îşi afirmă cu măiestrie posibilităţile comico-dramatice. De acum actorul obţine o suită de

Alberto Sordi

mari succese artistice graţie simpatiei pe care o inspiră tipul său cinematografic de licheluţă leneşă, indolentă, dar de intim fond uman. Exuberanţa stilului de joc al acestui actor volubil, argut, dar pertinent în expresia comică ori patetică, va fi confruntată cu cîteva probe interpretative dificile realizate fără cusur în *Escrocii*, *Marele război* (Nastro d'argento — 1959), *Cu toţii acasă* (Grolla d'oro — 1960), *Viaţă dificilă* ş.a.

FLM.: 1938 — *La principessa Tarakanova* (Prinţesa Tarakanova), r. Feodor Ozep şi Mario Soldati (cu Annie Vernay, Pierre Richard-Willm); 1945 — *L'innocente Casimiro* (Inocentul Casimiro), r. Carlo Campogalliani (cu Erminio Macario, Lea Padovani); 1952 — *Lo sceicco bianco* (Şeicul alb), r. Federico Fellini (cu Giulietta Masina, Brunella Vovo, Leopoldo Trieste); 1953 — *I vitelloni*, r. Federico Fellini (cu Franco Fabrizi, Franco Interlenghi); 1955 — *Un eroe dei nostri tempi* (Un erou al vremurilor noastre), r. Mario Monicelli (cu Giovanna Ralli); 1957 — *A Farewell to Arms* (Adio arme), r. Charles Vidor (cu Rock Hudson, Vittorio De Sica, Jennifer Jones); *Fortunella*, r. Eduardo De Filippo (cu Paul Douglas, Franca Marzi, Giulietta Masina); *Nella città l'inferno* (Infernul în oraş), r. Renato Castellani (cu Giulietta Masina, Renato Salvatori, Anna Magnani); 1959 —

Scanned with OKEN Scanner

— *La grande guerra* (Marele război), r. Mario Monicelli (cu Vittorio Gassman, Silvana Mangano, Folco Lulli, Bernard Blier, Romolo Valli); 1960— — *Tutti a casa* (Cu toţii acasă), r. Luigi Comencini (cu Serge Reggiani, Eduardo De Filippo, Carla Gravina); *Crimen* (Crima), r. Mario Camerini (cu Nino Manfredi, Vittorio Gassman, Silvana Mangano); 1961 — *Una vita difficile* (Viaţă dificilă), r. Dino Risi (cu Lea Massari, Franco Fabrizi); 1963 — *Il boom* (Miracolul economic), r. Vittorio De Sica (cu Gianna Maria Canale, Elena Nicolai, Ettore Ceri, Mariolina Bovo); 1964— — *Il disco volante* (Farfuria zburătoare), r. Tinto Brass (cu Monica Vitti, Silvana Mangano); 1969 — *Nell'anno del Signore* (În anul Domnului), r. Luigi Magni (cu Ugo Tognazi, Nino Manfredi, Enrico Maria Salerno, Claudia Cardinale, Robert Hossein); 1971 — *Bello, onesto emigrato în Australia sposerebbe compaesana illibata* (Frumos, onest, emigrat în Australia), r. Luigi Zampa (cu Claudia Cardinale); 1972 — *Lo scopone scientifico* (Jocul de cărţi), r. Luigi Comencini (cu Silvana Mangano.

STAN şi BRAN (pe numele adev.: 1. *Arthur Stanley Jefferson*, n. 16.04.

Stan şi Bran

1890, Ulverson, Lancashire, Anglia — m. 23.02.1965, Santa Monica, California şi: 2. *Oliver Norvelle Hardy*, n. 18.01.1892, Atlanta, Georgia, SUA — m. 7.08.1957, Burbank, California), actori comici americani. *Stan*, dansator, acrobat, mim şi clovn, provine din şcoala pantomimei engleze („Karno Sketch Comp."), fiind capabil să etaleze o largă şi variată gamă de efecte hilare. Stabilit în SUA va juca la „Keystone Comedies" şi la „Hal Roach Comedies Prod.", unde în cuplu cu grasul *O.H.* realizează un tandem comic de mare popularitate, graţie echilibrului valoric al partenerilor care „sunau ca o vioară şi un arcuş" (Robert Youngson). Comicul de esenţă sennettiană al actorilor este construit pe absurdităţi şi analogii iar efectul hilar izvorăşte din contrastul lor fizic şi psihologic. Slab ca un ţîr, sentimental şi timid, dar inocent şi generos, *Stan* gîndeşte şi acţionează mecanic, fapt care provoacă o suită de gafe şi un haz inimitabil. Dimpotrivă, *Bran*, gras şi masiv ca un pachiderm este îngîmfat, vanitos, ipocrit şi agresiv. Defectele celor doi se vor compensa reciproc alcătuind psihologia unui singur „caracter" comic: cuplul gafeur, bonom, de o penetrantă umanitate „Stan şi Bran".

FLM.: 1927 — *Duck Sup* (Supă de raţă), r. Hal Roach (cu Oliver N. Hardy); 1929 — *Perfect Day* (O zi ideală), r. James Parrott (cu Oliver N. Hardy); 1930 — *Below Zero* (Sub zero), r. James Parrott (cu Oliver N. Hardy); *The Laurel-Hardy Murder Case* (Cazul criminal Laurel-Hardy), r. James Parrott (cu Oliver N. Hardy); 1931 — *Pardon Us* (Stan şi Bran contrabandişti), r. James Parrott (cu Oliver N. Hardy, June Marlowe, Guido Trento, James Finlayson); 1932 — *Pack Up Your Troubles* (Stan şi Bran în legiunea străină), r. George Marshall şi Raymond McCarey (cu Oliver N. Hardy, James Finlayson, Mary Carr); 1933 — *The Devil's Brother* (Fra Diavolo), r. Hal Roach şi Charles Rogers (cu Dennis King); *The Sons of the Desert* (Stan şi Bran fiii deşertului), r. William A. Seiter; 1936 — *The Bohemian Girl* (Stan şi Bran nomazi), r. James V. Hornem

şi Charles Rogers (cu Oliver N. Hardy N. Hardy, Jaqueline Wells, Antonio Moreno, James Finlayson); 1937 — *Pick a Star* (Se caută o stea), r. Edward Sedgwyck (cu Oliver N. Hardy); 1938 — *Block Heads* (Stan şi Bran eroi fără voie), r. John Blystone (cu Oliver N. Hardy); 1939— — *The Flying Deuces* (Stan şi Bran aviatori), r. A. Edward Sutherland (cu Jane Parker); 1940 — *A Chump at Oxford* (Stan şi Bran studenţi), r. Alfred Goulding (cu Wiloved Lukas, Harry Langdon, Oliver N. Hardy); *Saps at Sea* (Stan şi Bran lupi de mare), r. Gordon Douglas (cu Ben Turpin, Oliver N. Hardy); 1943 — *The Dancing Masters* (Maeştrii de dans), r. Malcolm St. Clair (cu Oliver N. Hardy); 1945 — *Nothing But Trouble* (Numai supărare), r. Samuel Taylor; 1950 — *Riding High* (Plimbare pe înălţimi), r. Frank Capra (cu Bing Crosby); 1952 — *Atoll K.*, r. Léo Joannon (cu Suzy Delair, Adriano Rinoldi).

STANWYCK, BARBARA (pe numele adev. *Ruby Stevens*) (n. 16.07. 1907, Brooklyn, New York), actriţă americană de teatru şi film. S-a produs ca dansatoare în spectacole revuistice şi de music-hall şi apoi ca interpretă de proză pe Broadway. Debutează pe ecran în 1927 cu un rol dansant. Cîţiva ani mai tîrziu abordează registrul de caracterizare dramatică relevînd fondul unei bogate şi nuanţate sensibilităţi dramatice. Apariţiile ei din *Ceaiul amar al Generalului Yen*, *Stella Dallas* şi *Mingea de foc* poartă amprenta unui temperament dramatic sigur în expresie, dublat de datele atrăgătoare ale unei feminităţi deconcertante, cînd delicată, suavă, cînd pasională, senzuală. Cu timpul, personajul ei de film se aliniază tipologiei de femeie fatală (gen Bette Davis ori Joan Crawford), dar partiturile de acest gen din *Strania iubire a Marthei Ivers* şi *Ciocnire în noapte* sînt servite de un recitativ lucid, de vibrantă încărcătură dramatică. Creaţiile ulterioare vor confirma darurile ei de interpretă sensibilă, predispusă registrului de caracterizare dens şi convingător.

Barbara Stanwyck

FLM.: 1927 — *Broadway Nights* (Nopţile pe Broadway), r. Joseph C. Boyle; 1930 — *Ladies of Leisure* (Dragostea unei femei pierdute), r. Frank Capra (cu Lowell Sherman, Ralph Graves, Marie Prevost); 1932— — *Forbidden* (Iluzii de fericire), r. Frank Capra (cu Adolphe Menjou, Ralph Bellamy); 1939 — *Union Pacific* (Pacific Express), r. Cecil B. De Mille (cu Anthony Quinn, Robert Preston, Joel McCrea); *Golden Boy* (Băiat de aur), r. Rouben Mamoulian (cu Adolphe Menjou, Lee J. Cobb, William Holden); 1942 — *The Gay Sisters* (Surorile Galland), r. Irving Rapper (cu George Brent, Geraldine Fitzgerald); 1943 — *Flesh and Fantasy* (Carne şi fantezie), r. Julien Duvivier (cu Edward G. Robinson, Charles Boyer); 1946 — *The Strange Love of Martha Ivers* (Strania dragoste a Marthei Ivers), r. Lewis Milestone (cu Kirk Douglas, Van Heflin, Lizbeth Scott, Judith Anderson); 1950 — *East Side, West Side*, r. Mervyn Le Roy (cu Cyd Charisse, James Mason, Ava Gardner, Van Heflin); 1952 — *Clash by Night* (Ciocnire în noapte), r. Fritz Lang (cu Robert Ryan, Marilyn Monroe, Paul Douglas); 1953 — *Titanic*, r. Jean Negulesco (cu Brian Aherne, Clifton Webb); 1957 — *Forty Guns*

Scanned with OKEN Scanner

(40 de puşti), r. Samuel Fuller (cu Barry Sullivan, John Ericson, Gene Barry); 1962 — *A Walk on the Wild Side* (Pe drumul sălbatic), r. Edward Dmytryk (cu Capucine, Lurence Harvey, Jane Fonda, Anne Baxter); 1964 — *The Night Walker* (Plimbare prin noapte), r. William Castle (cu Robert Taylor, Hayden Rorke, Lloyd Bochner).

STĂNCULESCU, SILVIU (n. 24. 01.1931, Timişoara), actor român de

Silviu Stănculescu

teatru şi film. Studiază la I.A.T.C. din Bucureşti. Debutează în cinema în 1960 afirmîndu-se ca actor elegant, sobru şi discret în gestul dramatic. În continuare, personajul său atrăgător şi meditativ, de factură romantică, este pus în lumină de partiturile din *Străzile au amintiri*, *La patru paşi de infinit* şi *Cerul începe la etajul III*. Graţie stilului de joc comunicativ, însoţit de o tratare lucidă a registrului de caracterizare psihologică, actorul se va distinge în genuri diverse înregistrînd, cu fiecare apariţie cinematografică, succese artistice de prestigiu şi o binemeritată simpatie de public. În pofida prerogativelor de erou modern, interpretul nu pregetă să abordeze şi roluri de „rău", fiind unul din personajele negative ale filmului poliţist *Simpaticul domn R.* Creaţiile artistice realizate pe ecran au venit în completarea acelor din teatru (peste 40 de roluri), unde a jucat în maniera sa obişnuită — cu sigură şi calmă intuiţie dramatică.

FLM.: 1960 — *Aproape de soare*, r. Savel Ştiopul (cu Florin Piersic, Vasilica Tastaman, Titus Lapteş); 1961 — *Străzile au amintiri*, r. Manole Marcus (cu Antoaneta Glodeanu, Viorica Popescu, Virgil Florescu); 1962 — *A fost prietenul meu*, r. Andrei Blaier (cu Nicolae Sireteanu, Ştefan Ciubotăraşu, Flavia Buref, Victor Rebengiuc); *Partea ta de vină*, r. Mircea Mureşan (cu Sebastian Papaiani, Marcel Anghelescu, Gheorghe Cozoroci, Ion Besoiu); 1964 — *La patru paşi de infinit*, r. Francisc Munteanu (cu Irina Gărdescu, Cella Dima, Mircea Şeptilici, Silvia Fulda); 1967 — *Cerul începe la etajul III*, r. Francisc Munteanu (cu Irina Gărdescu, Matei Alexandru, Gheorghe Ionescu-Gion); 1969 — *Simpaticul dom R.*, r. Ştefan Traian Roman (cu Mihai Pălădescu, Gilda Marinescu, Virgil Ogăşanu); 1971 — *Puterea şi Adevărul*, r. Manole Marcus (cu Mircea Albulescu, Ion Besoiu, Amza Pellea); 1972 — *Conspiraţia*, r. Manole Marcus (cu Victor Rebengiuc, Fory Etterle, Emanoil Petruţ); 1973 — *Viforniţa*, r. Mircea Moldovan (cu Ion Besoiu, Ernest Maftei, Eugenia Bosînceanu); 1974 — *Pe aici nu se trece*, r. Doru Năstase (cu Ilarion Ciobanu, Cornel Coman, Mihai Mereuţă); 1975 — *Evadarea*, r. Ştefan Traian Roman (cu Gheorghe Dinică, Emmerich Schäffer, Emanoil Petruţ).

STEIGER, ROD (pe numele adev. *Roderick Steiger* sau *Rodney Ste-*

Rod Steiger

ven S.) (n. 14.04.1925, Westhampton, New York), actor american de teatru şi film. Studii de actorie la „Dramatic Workshop" şi „Actor's Studio" din New York. După o vie activitate teatrală pe Broadway şi la TV debutează pe ecran în 1951. Consacrarea cinematografică şi-o datorează însă filmului t.v. *Marty* (1953, r. P. Chayefsky). Cu apariţiile din *Pe chei* şi *Cuţitul cel mare* se impune şi pe marele ecran relevînd o spontaneitate dramatică incisivă, predispusă compoziţiei de caractere puternice. Talentul ca şi simpatia personajului său apatic, cumva leneş, în realitate lucid, sagace, de o virulentă forţă interioară, strălucesc în *Curtea Marţială* şi *Calea cea grea*. Resursele nuanţate ale gestului dramatic ca şi simţul portretizărilor realiste, conturate sobru, laconic, dar acerb, decis, îl predestinează rolurilor de „rău" şi dur, ipostaze ilustrate magistral în *Cămătarul* (Pr. Berlin — — 1964), şi *În arşiţa nopţii* (Oscar — — 1967).

FLM.: 1951 — *Tereza*, r. Fred Zinnemann (cu Anna Maria Pietrangeli, John Ericson); 1954 — *On the Waterfront* (Pe chei/Frontul mării), r. Elia Kazan (cu Marlon Brando, Karl Malden, Eve Marie Saint); 1955 — *Oklahoma*, r. Fred Zinnemann (cu Gloria Grahame, Gordon MacRae, Gene Nelson, Shirley Jones); *The Court Martial of Billy Mitchell* (Curtea marţială), r. Otto Preminger (cu Gary Copper, Charles Bickford); 1958 — *The Cry Terror* (Strigătul teroarei), r. Andrew Stone (cu James Mason, Inger Stevens, Neville Brand); 1959 — *Al Capone*, r. Richard Wilson (cu Fay Spain); 1960 — — *Seven Thieves* (Şapte hoţi). r. Henry Hathaway (cu Edward G. Robinson, Eli Wallach, Joan Collins, Peter Van Eyck); 1961 — *The Mark* (Semnul), r. Guy Green (cu Maria Schell, Stuart Whitman); 1962 — *The Longuest Day* (Ziua cea mai lungă), r. Darryl F. Zanuck, Ken Annakin, Andrew Marton, Bernhard Wicki (cu Jean-Louis Barrault, Eddie Albert, Curd Jürgens, Paul Anka, Arletty, Bourvil, Richard Burton, Mel Ferrer, Henry Fonda, Madeleine Renaud); 1963 — *Le mani sulla città* (Cu mîinile pe oraş), r. Francesco Rosi (cu Salvo Randone, Guido Alberti); 1967 — *In the Heat of the Night* (În arşiţa nopţii), r. Norman Jewison (cu Sidney Poitier); 1969 — *Waterloo*, r. Serghei Bondarciuk; 1971 — *Happy Birthday Wanda June* (La mulţi ani Wanda June), r. Mark Robson (cu Susanah York); 1973 —, *Luky Luciano* (Luciano norocosul) r. Francesco Rossi (cu Gian Maria Volonté); *Lilly Madona XXX*, r. Richard Sarafian (cu Robert Ryan); 1974 — *Les innocents aux mains sales* (Inocenţii cu mîinile murdare), r. Claude Chabrol (cu Romy Schneider); 1975 — *W.C. Fields and Me* (W.C. Fields şi eu), r. Arthur Hiller (cu Valerie Perrine).

STEWART, JAMES (pe numele adev. *James Maintland*) (n. 20.05.

James Stewart

1908, Vinegar Hills, Indiana, Pennsylvania), actor american de teatru şi film. Studii de arhitectură (întrerupte) la Universitatea din Princeton. Succesele prestigioase înregistrate pe scenele new-york-eze îl atrag în orbita cinematografului. Prima apariţie pe ecran: 1935. Temperamentul său dramatic complex, ca şi expresivitatea chipului — aci tandru, meditativ, aci bărbătesc, autoritar, — se

relevă plenar în *Îngerul străzii* şi *Dl. Smith merge la Washington*. Versatilitatea recitativului de sigură şi precisă intonaţie comică şi dramatică se pretează, în continuare, unor caracterizări mult diversificate, cum sînt cele din *Poveste din Philadelphia* (Oscar — 1940), *Frînghia*, *Anatomia unei crime* (Cupa Volpi — 1959), *Dl. Hobbs pleacă în vacanţă* (Ursul de Argint, Berlin — 1962) ş.a. Prin stilul său de joc complex, dominat de o bogată vibraţie umană, s-a impus ca Money Making Stars 1950, 1952—1957.

FLM.: 1935 — *The Murder Man* (În umbra scaunului electric), r. Tim Whelan (cu Spencer Tracy, Virginia Bruce); 1938 — *You Can't Take It With You* (Nu o poţi lua cu tine), r. Frank Capra (cu Auer Micha, Jean Arthur); 1939 — *Mr. Smith Goes to Washington* (Dl. Smith merge la Washington/Mr. Smith la Senat), r. Frank Capra (cu Jean Arthur, Edwald Arnold; 1940 — *The Philadelphia Story* (Poveste din Philadelphia), r. George Cukor (cu Cary Grant, Victor Mac Laglen, Douglas Fairbanks jr., Ingrid Bergman); 1946— — *It's a Wonderful Life* (Este o viaţă minunată), r. Frank Capra (cu Donna Reed, Lionel Barrymore); 1950 — *The Jackpot* (Lozul cel mare), r. Walter Lang (cu Natalie Wood); 1952— — *The Greatest Show on Earth* (Cel mai mare spectacol), r. Cecil B. De Mille (cu Gloria Grahame, Charlton Heston, Dorothy Lamour, Cornel Wilde, Betty Hutton); 1954 — *The Glenn Miller Story* (Povestea lui Glenn Miller), r. Anthony Mann (cu June Allyson) — *Rear Window* (Fereastra dinspre curte), r. Alfred Hitchcock (cu Grace Kelly, Wendell Corey, Thelma Ritter) — *The Man from Laramie* (Omul din Laramie), r. Anthony Mann (cu Arthur Kennedy, Cathy O'Donnell, Donald Crisp); 1956 — *The Man Who Knew Too Much* (Omul care ştia prea multe), r. Alfred Hitchcock (cu Daniel Gélin, Doris Day, Carolyn Jones; 1958 — *Vertigo* (Ameţeala), r. Alfred Hitchcock (cu Kim Novak); 1959 — *Anatomy of Murder* (Anatomia crimei), r. Otto Preminger (cu Lee Ramick); 1962 — *The Man Who Shot Liberty Wallance* (Omul care l-a ucis pe Liberty Wallance), r. John Ford (cu John Wayne, Vera Miles); 1964 — *Cheyenne Autumn* (Toamna Cheyennilor), r. John Ford (cu Arthur Kennedy, Dolores Del Rio, Richard Widmark, Edward G. Robinson, John Carradine); 1968 — *Firecreck*, r. V. McEveety; 1971 — *Fool's Parade* (Trei din Virginia/Parada nebunilor), r. Andrew McLaglen (cu George Kennedy, Anne Baxter); 1976 — *The Shootist* r. Don Siegel (cu John Wayne Lauren Bacall).

STICLARU, SANDU (n. 15.10. 1923, Roman), actor român de teatru

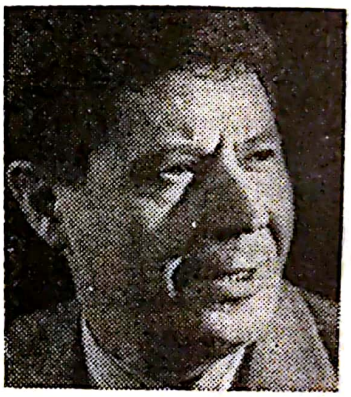

Sandu Sticlaru

şi film. Absolvent al Conservatorului de Artă Dramatică din Bucureşti. A susţinut o vie activitate pe scenele din provincie şi capitală, la radio şi TV, relevîndu-se ca interpret de planul doi, extrem de dotat pentru registrul de caracterizare realistă, comico-dramatică. Prima apariţie în cinema: 1956. Autenticitatea portretizărilor din *Mingea*, *Puştiul* şi *Lupeni'29*, suculente şi colorate, îl include pe S.S. printre cei mai eficienţi actori ai ecranului românesc. Stilul său de joc simplu şi direct, servit de un fizic dens şi puternic, conferă o acută tentă de veracitate rolurilor din *Baltagul*, *Răscoala* şi

Scanned with OKEN Scanner

Asediul. Cu anii, personajul volitiv şi pitoresc al acestui interpret de roluri secundare va demonstra că este capabil să fixeze o situaţie dramatică oricît de fulgurantă, aparent fără nici o dificultate profesională. FLM.: 1956 — *La „Moara cu noroc"*, r. Victor Iliu (cu Constantin Codrescu, Ioana Bulcă, Geo Barton, Colea Răutu); 1959 — *Mingea*, r. Andrei Blaier şi Sinişa Ivetici (cu Lazăr Vrabie, Andrei Codarcea, Lucia Maria Dabija); *Avalanşa*, r. Gheorghe Turcu (cu George Măruţă, Ştefan Ciubotăraşu, Marcel Anghelescu, Tudorel Popa); 1960 — *Setea*, r. Mircea Drăgan (cu George Calboreanu, Colea Răutu, Ilarion Ciobanu, Jules Cazaban, Ştefan Ciubotăraşu); 1961 — *Omul de lîngă tine*, r. Horea Popescu (cu Silvia Popovici, Ilarion Ciobanu, George Calboreanu, Victor Rebengiuc); *Puştiul*, r. Elisabeta Bostan (cu Tatiana Iekel, Constantin Codrescu, George Măruţă); *Străzile au amintiri*, r. Manole Marcus (cu Silviu Stănculescu, Toma Caragiu, Ernest Maftei); 1962 — *Lupeni'29*, r. Mircea Drăgan (cu George Calboreanu, Ştefan Ciubotăraşu, Ilarion Ciobanu, Fory Etterle, Toma Dimitriu); 1963 — *Dragoste lungă de-o seară*, r. Horea Popescu (cu Silvia Popovici, Graţiela Albini, Ilinca Tomoroveanu); 1965 — *Răscoala*, r. Mircea Mureşan (cu Ilarion Ciobanu, Nicolae Secăreanu, Emil Botta); 1969 — — *Baltagul*, r. Mircea Mureşan (cu Margareta Lozano, Folco Lulli, Florin Scărlătescu); 1971 — *Asediul*, r. Mircea Mureşan (cu Ilarion Ciobanu, Sebastian Papaiani, Mihaela Mihai, Ion Besoiu).

STOPPA, PAOLO (n. 6.06.1906, Roma), actor italian de teatru şi film. Studiază la Academia „Santa Cecilia" din Roma. A susţinut pe scenă un repertoriu prestigios (clasic şi modern), amplu şi variat în tonalitate expresivă (revistă, comedie, dramă), relevînd facultatea portretizării lucide, realiste. Debutează pe ecran în 1932 fiind apoi tot mai solicitat datorită resurselor ample şi nuanţate ale

Paolo Stoppa

registrului de caracterizare comică şi dramatică. După război, *P.S.* cunoaşte o perioadă de maximă afirmare graţie maturizării profesionale exprimate în *Miracol la Milano*, *Roma orele 11*, *Vremurile de altă dată* (Nastro d'argento — 1952 şi Grolla d'oro — 1956 pentru ansamblul acestor creaţii). Rolurile de variată caracterizare şi acută tonalitate dramatică şi comică din *Rocco şi fraţii săi* (Nastro d'argento — 1961), *Trăiască Italia* şi *Ghepardul* îl impun, la rîndul lor, printre cei mai completi actori ai cinematografiei peninsulare. FLM.: 1932 — *L'armata azzura* (Armata albastră), r. Gennaro Righelli (cu Enni Cerlesi, German Paolieri); 1937 — *Il sogno di Butterfly* (Visul lui Cio-Cio-San), r. Carmine Gallone (cu Maria Cebotari, Fosco Giachetti); 1941 — *La corone di ferro* (Coroana de fier), r. Alessandro Blasetti (cu Gino Cervi, Elisa Cegani, Luisa Ferida); 1943 — *Che distinsa famiglia !* (Ce familie distinsă !), r. Mario Bonard; 1949 — *La beauté du diable* (Frumuseţea diavolului), r. René Clair (cu Gérard Philipe, Gaston Modot, Simon Valère, Michel Simon, Carlo Ninchi); 1950 — *Miracolo a Milano* (Miracol la Milano), r. Vittorio De Sica (cu Emma Gramatica, Franco Golisano); 1951 — *Roma ore 11* (Roma orele 11), r. Giuseppe De Santis (cu Raf Vallone, Lea Padovani, Massimo Girotti, Elena

Varzi); 1952 — *Les belles de nuit* (Frumoasele nopți), r. René Clair (cu Gérard Philipe, Martine Carol, Gina Lollobrigida); 1953 — *L'ennemi public no 1* (Inamicul public nr. 1), r. Henri Verneuil (cu Fernandel, Zsa Zsa Gabor); 1957 — *La nonna Sabella* (Bunica Sabella), r. Dino Risi (cu Renato Salvatori, Tina Pina, Sylva Koscina, Peppino De Filippo); *Vacanze a Ischia* (Vacanță la Ischia), r. Mario Camerini (cu Nadia Gray, Vittorio De Sica, Myriam Bru, Isobelle Corey); 1960 — *Rocco e i suoi fratelli* (Rocco și frații săi), r. Luchino Visconti (cu Alain Delon, Katina Paxinou, Renato Salvatori, Annie Girardot); 1961 — *Vanina Vanini*, r. Roberto Rossellini (cu Laurent Terzieff, Sandra Millo, Martine Carol); 1962 — *Boccaccio '70* (ep. *Il lavoro* — „Slujba"), r. Luchino Visconti (cu Romy Schneider, Tomas Millian); 1963 — *Il gattopardo* (Ghepardul), r. Luchino Visconti (cu Serge Reggiani, Claudia Cardinale, Alain Delon, Burt Lancaster); 1964 — — *Beckett*, r. Peter Glenville (cu Peter O'Toole, Richard Burton); 1968 — *C'erè una volta il West* (A fost odată în West), r. Sergio Leone (cu Georges Wilson).

STRIJENOV, OLEG ALEKSANDROVICI (n. 10.08.1929, Blagovescensk) actor sovietic de teatru și film. Studiază actoria la școala de Artă Dramatică „B.V. Șciukin" din Moscova. Joacă pe scenele: Teatrul de Stat din Tallin, Teatrul Actorilor de Film și MHAT din Moscova. Debutează pe ecran în *Tăunul* afirmîndu-se fulgerător grație fotogeniei excepționale, datelor fizice armonioase, expresivității bărbătești ca și a registrului de nuanțată caracterizare psihologică. Creațiile din *Mexicanul* și mai ales *Al 41-lea* îi atrag apelativul de „Gérard Philipe rus". Diapazonul larg al posibilităților de expresie, de factură romantică dar și modernă, îi rezervă o suită de mari succese în *Călătorie peste trei mări*, *Dama de pică* și *Nopți albe*. Prin creațiile lui din *Duel* și *Tragedia optimistă*, O.S. a impus pe ecranul sovietic un personaj de film singular, posesor al unui stil de joc expansiv, dar controlat cu finețe și discernămînt dramatic. Artist al Poporului.

Oleg Aleksandrovici Strijenov

FLM.: 1955 — *Meksikaneț* (Mexicanul), r. V. Kaplunovski (cu Boris Andreev, Tatiana Samoilova); *Ovod* (Tăunul), r. A. Fainţimmer (cu M. Strijenova); 1956 — *Sorok pervii* (Al 41-lea), r. Grigori Ciuhrai (cu Izolda Izvițkaia, Nikolai Kriucikov); 1957 — *Hojdenie za tri moria/Afanasi Nikitin* (Călătorie peste trei mări), r. V. Pronin și A. Abbas (cu Nargis); 1959 — *Pikovaia dama* (Dama de pică), r. R. Tihomirov (cu O. Krasina); *Belîe noci* (Nopți albe), r. Ivan Pîriev (cu L. Marcenko, V. Popova); 1960 — *Severnaia povesti* (Poveste nordică), r. E. Andrikanis (cu V. Zubkov); 1961 — *Zbabělec* (Laşul), r. Jiri Weiss (cu D. Smutna); *Duel* (Duelul), r. T. Berezanțeva și L. Rudnik (cu L. Șagalova, V. Drujnikov); 1963 — *Optimisticeskaia traghedia* (Tragedia optimistă), r. Samson Samsonov (cu V. Tihonov, Erast Garin); 1966 — *Pereklicika* (Apelul), r. Daniil Hrabrovițki (cu M. Vertinskaia, T. Doronina); 1969— — *Nepodsuden* (Omul care nu poate fi acuzat), r. Vladimir Kransnopolski și Valeri Uskov (cu Liudmila Maksakova); 1973 — *Zemlia, do vostre bovaniia* (Pămînt — post restant), r.

Dorman Venizmin (cu Oleg Jakov); 1975 — *Zvezd plenitelnogo sciastia* (Steaua fericirii captive), r. Vladimir Motil (cu Alexei Batalov, Innokenti Smoktunovski).

STROHEIM, ERICH VON (pe numele adev. /?/ *Erich Oswald Hans Carl Marie Stroheim von Nordenwall*) (n. 22.09.1885, Viena, Austria — m. 12.05.1957, Maurepas, Seine-et-Oise, Franța), actor și regizor american, de origine germană. Studii militare. Emigrat în SUA lucrează ca vînzător, ghid, cîntăreț, ofițer activ, maestru de echitație, consilier militar, actor și asistent de regie. Debutează în cinema în 1914. Vocația temperamentului său dramatic, predispus caracterizărilor puternice, se va impune pe ecran grație apariților din *Nașterea unei națiuni*, *Intoleranță* și *Inimile lumii*. Potența magnifică a stilului său de joc, de factură romantică dar și realistă, s-a impus în mod excepțional în *Femei nebune*, *Marșul nupțial*, *Celebrul Gaboo*, *Iluzia cea mare*. Deși creațiile sale cinematografice dețin tenta unui realism crud, naturalist, sau a unui romantism exaltat, paroxistic, în ansamblul lor ele sînt străbătute de o vibrantă și tulburătoare sinceritate dramatică. Creația de apogeu a actorului, din *Bulevardul crepusculului*, a readus, în atenția contemporanilor, datele unei personalități artistice unice, de inconfundabilă originalitate. Ca regizor, E.S. a oferit artei filmice cîteva din operele ei antologice: *Femei nebune*, *Rapacitate*, *Văduva veselă*, *Luna de miere*, *Regina Kelly*.

Erich von Stroheim

FLM.: 1914 — *Captain McLean* (Căpitanul McLean), r. Jack Conway (cu Lillian Gish); 1915 — *The Birth of Nation* (Nașterea unei națiuni), r. David W. Griffith (cu Lillian Gish, Henry B. Walthall); 1916 — *Intolerance* (Intoleranță), r. David W. Griffith (cu Mae Marsh, Robert Harron, Howard Gaye, Margey Wilson, Eugene Pallette, Constance Talmadge, Alfred Paget); 1917 — *Hearts of the World* (Inimile lumii), r. David W. Griffith (cu Robert Harron, Lillian Gish, Dorothy Gish); 1930 — *Three Face East* (Misterele spionajului), r. Roy Del Ruth (cu Constance Bennett, Crawford Kent); 1931 — *Friends and Lower* (Prieteni și îndrăgostiți), r. Victor Schertzinger (cu Adolphe Menjou, Laurence Olivier); 1937 — *La grande illusion* (Iluzia cea mare), r. Jean Renoir (cu Jean Gabin, Marcel Dalio, Julien Carette, Pierre Fresnay, Dita Parlo); 1938 — *Les pirates du rail* (Orientul în flăcări), r. Christian-Jaque (cu Lucas Gridoux, Charles Vanel, Valery Inkijinoff, Suzy Prim, Simone Renant); 1939 — *Les disparus de Saint-Agil* (Dispăruții din Saint-Agil), r. Christian-Jaque (cu Marcel Mouloudji, Michel Simon); 1943 — *The North Star* (Steaua Nordului), r. Lewis Milestone (cu Dana Andrews, Anne Baxter, Farley Granger, Dean Jagger); 1945 — *The Great Flamarion* (Marele Flamarion), r. Anthony Mann; 1950 — *Sunset Boulevard* (Bulevardul crepusculului), r. Billy Wilder (cu Buster Keaton, William Holden, Cecil B. De Mille, Gloria Swanson); 1952 — *Alraune* (Mătrăguna), r. Arthur-Maria Rabenalt (cu Hildegard Neff, Karlheinz Böhm); 1954 — *Napoléon*, r. Sacha Guitry (cu Gaby Morlay, Daniel Gélin, Michèle Morgan); 1958 — *L'homme aux cent visages* (Omul cu o sută de fețe), r. Robert Stafford.

Scanned with OKEN Scanner

SWANSON, GLORIA (n. 27.03. 1898, Chicago, Illinois), actriță ame-

Gloria Swanson

ricană de teatru și film. Studiază pictura la Institutul de Artă din Chicago. Activitate scenică tîrzie (dec. 5 și 6). Primele apariții cinematografice le datorează colaborărilor cu firmele „Eassany" (1915) și „Triangle-Keystone" (seria „Bathing Beauties Comedies", alături de Louise Fazenda, Bébé Daniels, Zasu Pitts ș.a.). Grație colaborării cu frații William și Cecil B. De Mille se va produce într-o serie de comedii sofisticate (aventuri matrimoniale, pasionale și moderne) gen *Nu-ți schimba bărbatul* și *Aventurile lui Anatol*. În continuare G.S. joacă în repertoriul dramei și melodramei domestice și pseudo-istorice, în ipostaza divei de budoar și de salon, bucurîndu-se de marile avantaje ale Star-System-ului american. Singura creație de excepție a perioadei este aceea din *Regina Kelly* — încercare notabilă de evitare a clișeelor divistice. La apariția filmului sonor, G.S. nu mai reditează succesele artistice de odinioară. Creația ei din *Bulevardul crepusculului* constituie apogeul și cîntecul de lebădă al unei cariere punctate de impresionante succese artistice.
FLM.: 1915 — *His New Job* (Charlot debutează), r. Charles S. Chaplin (cu Ben Turpin, Chaplin); 1917 — *The Secret Code* (Codul secret), r. Albert Parker (cu J. Barney Sherry, Leslie Stewart); 1919 — *Male and Female* (Mascul și femelă), r. Cecil B. De Mille (cu Thomas Meighan și Theodore Roberts); 1921 — *The Affairs of Anatol* (Aventurile lui Anatol), r. Cecil B. De Mille (cu Wallace Reid, Elliot Dexter); 1922 — *My American Wife* (Soția mea americană), r. Sam Wood (cu Antonio Moreno, Joseph Swickard); 1924 — *The Wages of Virtus* (Prețul virtuții), r. Allan Dwan (cu Ben Lyon); 1925 — *Madame Sans Gêne*, r. Leonce Perret (cu Emile Drain, Charles de Rochefort); 1928 — *Sadie Thompson*, r. Raoul Walsh (cu Lionel Barrymore, Raoul Walsh); *Queen Kelly* (Regina Kelly), r. Erich von Stroheim (cu Walter Byron, Seena Owen); 1931 — *Indiscreet* (Imprudent), r. Leo McCarey (cu Ben Lyon, Barbara Kent); 1933 — *The Perfect Understanding* (Judecata desăvîrșită), r. Cyril Gardner (cu Genevieve Tobin, John Holliday, Laurence Olivier); 1950 — *Sunset Boulevard* (Bulevardul crepusculului), r. Billy Wilder (cu Erich von Stroheim, William Holden, Cecile B. De Mille); 1952 — *Three for Bedroow* (Trei pentru Bedroow), r. Milton H. Bren (cu James Warren, Janine Perreau); 1956 — *Mio figlio Nerone* (Fiul meu Nerone), r. Steno (cu Alberto Sordi, Vittorio De Sica).

SYDOW, MAX Von (n.10.04.1929 Lund), actor suedez de teatru și film.

Max von Sydow

Studiază la Școala Regală de artă dramatică dependentă de „Kungliga Dramatiska Teatern" din Stockholm.

Scanned with OKEN Scanner

S-a afirmat pe marile scene suedeze, în special sub conducerea lui Ingmar Bergman. Debutează pe ecran în 1949. Apariţiile lui din *A şaptea pecete*, *Fragii sălbatici* şi *Voi fi mamă* jalonează cursul unei afirmări cinematografice strălucitoare. Cu aceste creaţii semnificative, M.S. va da viaţă marilor „exemplare umane" bergmaniene, caractere insolite, oarecum ciudate, dar care exprimă natura sufletului omenesc în relaţia lui intimă cu experienţele captivante ale vieţii. Actorul însuşi poartă cu sine chipul imperturabil şi enigmatic al personajului bergmanian căruia îi relevă pulsaţia intens umană şi fondul autentic dramatic al frămîntărilor sufleteşti. Stilul de joc elegant, rafinat pînă la stilizare, al acestui mare actor va excela în rolurile de caracterizare complexă din *Chipul*, *Izvorul fecioarei*, *Comunianţii* ş.a. cu partituri de prestigios şi diversificat accent dramatic. Pentru ansamblul creaţiilor sale M.S. a fost distins cu premiul Academiei Cinematografice Suedeze 1958. FLM.: 1949 — *Bara en mor* (Doar o mamă), r. Alf Sjöberg (cu Eva Dahlbeck, Ulf Palme); 1950—51 — *Fröken Julie* (Domnişoara Julie), r. Alf Sjöberg (cu Anita Björk, Ulf Palme); 1953 — *Ingen mans kvinna* (Femeia nimănui), r. Lars-Eric Kjellgren (cu Ann-Marie Gyllenspetz, Alf Kjellin); 1956—57 — *Det sjunde inseglet* (A şaptea pecete), r. Ingmar Bergman (cu Gunnar Björnstrand, Bengt Ekerot, Nils Poppe); *Prästen i Uddarbo* (Vicarul din Uddarbo), r. Kenne Fant (cu Ann-Marie Gyllenspetz, Holger Löwenadler); *Smultronstället* (Fragii sălbatici), r. Ingmar Bergman (cu Victor Sjöström, Ingrid Thulin, Bibi Andersson); *Nära livet* (Voi fi mamă), r. Ingmar Bergman (cu Eva Dahlbeck, Ingrid Thulin, Bibi Andersson); 1959 — *Ansiktet* (Chipul), r. Ingmar Bergman (cu Ingrid Thulin, Gunnar Björnstrand); *Jungfrukällan* (Izvorul fecioarei), r. Ingmar Bergman (cu Birgitta Petterson, Birgitta Valberg); 1961 — *Sasom i en spegel* (Prin oglindă), r. Ingmar Bergman (cu Harriet Andersson, Gunnar Björnstrand); 1962 — — *Nattvardsgaesterna* (Comunianţii), r. Ingmar Bergman (cu Ingrid Thulin, Gunnar Björnstrand); *Älskarinnan* (Învăţătoarea), r. Vilgot Sjömar (cu Bibi Andersson, Per Myrberg); 1969— — *The Kremlin Letter* (Scrisoare din Kremlin), r. John Huston (cu Dean Jagger, Bibi Andersson, Richard Boone, Lila Kedrova, Raf Vallone, Orson Welles, John Huston); 1971 — *Beröringen* (Atingerea), r. Ingmar Bergman; 1972 — *Embassy* (Solia), r. Gordon Hessler; 1974 — *Steppenwolf* (Lupul din stepă), r. Fred Haines (cu Dominique Sanda); 1975— — *Cadaveri eccellenti* (Cadavre de lux), r. Francesco Rosi (cu Lino Ventura); 1976 — *The Heretic* (Ereticul), r. John Boorman (cu Linda Blair).

SZÉLES, ANA (n. 24.08.1934, Oradea), actriţă română de teatru şi

Ana Széles

film. Studiază la Institutul de Teatru din Tg. Mureş. Joacă pe scena Teatrului Naţional din Cluj. Debutează pe ecran în 1962 relevînd graţia unei feminităţi delicate, adolescentine, dar şi o excepţională fotogenie a chipului. Forţa maximă a posibilităţilor ei expresive, pătrunse de o emoţie subtilă, discretă, transfiguratoare, se relevă în *Pădurea spînzuraţilor* (rolul Ilona). În continuare interpreta îşi impune sensibilitatea genuină, sfioasă, interiorizată, în *Zodia fecioarei* şi *Meandre*. Stilul ei de

Scanned with OKEN Scanner

joc intuitiv, aderent la exigențele psihologice ale registrului de caracterizare dramatică, îi pregătesc noi succese interpretative în patrie și peste hotare (*Vadul Iadului*, *Draga mea Sàri*, *Agnus Dei*).

FLM.: 1962 — *Vacanță la mare*, r. Andrei Călărașu (cu Iurie Darie, Alexandru Repan, Melania Cîrje); 1963 — *La vîrsta dragostei*, r. Francisc Munteanu (cu Marga Barbu, Ștefan Ciubotărașu, Sandina Stan); 1964 — *Pădurea Spînzuraților*, r. Liviu Ciulei (cu Victor Rebengiuc, Liviu Ciulei, Ștefan Ciubotărașu, György Kovács); 1966 — *Diminețile unui băiat cuminte*, r. Andrei Blaier (cu Dan Nuțu, Irina Petrescu, Ștefan Ciubotărașu, Sebastian Papaiani); *Zodia fecioarei*, r. Manole Marcus (cu Gilda Marinescu, Ioana Bulcă); 1969 — *Canarul și viscolul*, r. Manole Marcus (cu Florin Gabrea, Maria Rotaru, Mircea Albulescu, Jean Constantin); *Tinerețe fără bătrînețe*, r. Elisabeta Bostan (cu Carmen Stănescu, Emanoil Petruț, Mircea Breazu, Nicolae Secăreanu); 1973 — *De bună voie și nesilit de nimeni*, r. Maria Callas Dinescu (cu Romeo Pop, Fabian Ferenc, Emanoil Petruț); 1975 — — *Elixirul tinereții*, r. Gheorghe Naghi (cu Florin Piersic, Melania Cîrje, Stela Popescu); *Pe aici nu se trece*, r. Doru Năstase (cu Silviu Stănculescu, Cornel Coman, Ilarion Ciobanu).

SZIRTES, ÁDÁM (n. 10.02.1925, Tápiásáp, R.P. Ungaria), actor maghiar de teatru și film. Studiază la I.A.D.C. din Budapesta. Joacă pe scenele din provincie și din Capitală. Debutează pe ecran în 1948 relevîndu-se ca un talent dramatic vibrant, de inspirație realistă, exprimat cu o simplicitate impresionantă. Aparițiile lui din *Pămînt eliberat*, *Bătălie în plină pace* și *Bănuțul* denotă o consistentă și veridică încărcătură dramatică a registrului de caracterizare. Printre alte creații exemplare realizate de A.S., cele din *S-au cunoscut într-o trăsură*, *Călușeii* și *Muzică militară* se impun prin siguranța detaliului psihologic sobru și comunicativ. Actorul are la activul său o filmografie impresionantă a cărei ținută artistică îi conferă faima de interpret sensibil, deosebit de înzestrat pentru aprofundarea psihologică a rolurilor.

FLM.: 1948 — *Talpalatnyi föld* (Un petec de pămînt), r. F. Bán; 1950 — *Felszabadult föld* (Pămînt eliberat), r. F. Bán (cu A. Meszaros, I. Egri); 1951 — *Nyugati örezet* (Zona de vest), r. Zoltan Várkonyi (cu A. Somlay, H. Gobbi, G. Benkö); 1952 — *Ütközet békében* (Bătălie în plină pace), r. V. Gertler (cu L. Bandidy, Z. Gyurkovics); 1953 — *Kiskrajcár* (Bănuțul), r. Márton Keleti (cu A. Meszaros, F. Bessenyei); 1954 — *Hintón fáró szerelem* (S-au cunoscut într-o trăsură), r. Laszlo Ranody (cu M. Medgyesi, Z. Makláry); 1955 — *Körhinta* (Călușeii), r. Zóltan Fabri (cu B. Barsi, M. Kiss, Mari Töröcsik); 1957 — *Égi Mádar* (Pasărea cerului), r. J. Feher (cu I. Szabo, M. Kiss); 1959 — *Razzia* (Razia), r. L. Nadary (cu J. Görbe, E. Bulla); *Pár lépés a határ* (La doi pași de graniță), r. Márton Keleti (cu G. Szabo); 1961 — *Katonazene* (Duelul n-a avut loc), r. E. Márton (cu M. Bara, L. Basti, F. Kallai); 1962 — *Megszállottak* (Obsedații), r. Károly Makk (cu György Pálos, Éva Papp); *Legenda a vonaton* (Legenda din tren), r. Tamas Rényi (cu Imre Sinkovits, Ildico Pecsi); 1966 — *Hideg napok* (Zile reci), r. Andras Kovács (cu Zoltan Latinovits, Iván Darvas); *A koppány aga testamentuma* (Testamentul unui pașă), r. Éva Zsurzs (cu Gyula Benkö, Pétér Benkö, Klári Tolnay); 1967 — *Eltávozott nap* (Fata), r. Marta Meszáros (cu Kati Kovács, Teri Horvath); 1970 — *Szerelmi álmok* (Vis de dragoste / Liszt), r. Márton Keleti (cu Klári Tolnay); 1972 — *Romantika*, r. Zsolt Kezdi-Kovács (cu Istvan Szeghö); 1976 — *Orvacska* (Orfana), r. Laszlo Ranody (cu Mariann Mooc).

Scanned with OKEN Scanner

Ș

ȘCIUKIN, BORIS VASILIEVICI (n. 17.04.1894, Moscova — m. 7.10. 1939, Moscova), actor sovietic de teatru și film. A lucrat mai întîi ca muncitor lăcătuș. Abordează activitatea scenică după război, în cadrul teatrului „Vahtangov", remarcîndu-se cu deosebire în planul compoziției de caractere (1920). Debutează în cinema în 1935 relevînd un larg diapazon al registrului de caracterizare dramatică. Consacrarea cinematografică de răsunet și-a datorează apariției din *Generație învingătoare* (rolul Mihailov). Amplitudinea nuanțată a recitativului psihologic i-a permis să dea viață personajului complex al lui Lenin în filmele *Lenin în Octombrie* și *Lenin în 1918*. *B.S.* a abordat și regia de teatru relevîndu-se ca artist de intensă și creatoare sensibilitate ar-artistică.

FLM.: 1935 — *Liotciki* (Aviatorii), r. Iuli Raizman (cu I. Koval-Samborski, E. Melnikova, A. Cistiakov); 1936 — — *Pokolenie pobeditelei* (Generație învingătoare), r. V. Stroeva (cu Vera Mareţkaia, K. Tarasova, N. Plotnikov); 1937 — *Lenin v Oktiabre* (Lenin în octombrie), r. Mihail Romm (cu N. Ohlopkov și V. Vanin); 1939 — *Lenin v 1918 godu* (Lenin în 1918/Pagini istorice), r. Mihail Romm (cu Nikolai Cerkasov, N. Bogoliubov).

ȘTRAUH, MAKSIM MAKSIMOVICI (n. 23.02.1900, Moscova), actor sovietic de teatru și film. Joacă pe scenele: Teatrul Proletkult, Teatrul Meyerhold, Teatrul Revoluționar, Teatrul Mic și Teatrul Maiakovski. Debutează în cinema în 1923. Expresivitatea chipului, ca și fluența gestului dramatic (esențializat, pantomimic), i-au permis să realizeze remarcabile creații în *Crucișătorul Potemkin*, *Octombrie* și *Vechi și nou*, opere la care este și asistent de regie. În filmul sonor interpretul, care părea destinat unei arte „a tăcerii", își reconsideră posibilitățile dramatice, capabile să vibreze cu aceeași expresivitate umană și artistică. Apariţiile sale din *Omul cu arma*, *Povestiri despre Lenin* (Premiu la Karlovy Vary 1958) și *Lenin în Polonia* îl plasează alături de B.V. Șciukin printre cei mai autentici portretiști cinematografici ai figurii lui Lenin. Triplu laureat cu Premiul de Stat, Laureat cu Premiul Lenin. Artist al poporului.

FLM.: 1923 — *Pobișcenie dnevnik a Glumova* (Furtul jurnalului lui Glumov, — s.m.), r. Serghei Eisenstein (cu Gr. Aleksandrov); 1924 — *Stacika* (Greva), r. Serghei Einenstein (cu A. Antonov, G. Aleksandrov, I. Ivanov); 1925 — *Bronenoseț Potiomkin* (Crucișătorul Potiomkin), r. Serghei Eisenstein; 1927 — *Oktiabr* (Octombrie), r. Serghei Eisenstein (cu N. Popov. B. Livanov, E. Tissé); 1929 — *Staroe i novoe* (Vechi și nou), r. Serghei Eisenstein (cu G. Aleksandrov, M. Lopchina, M. Ivanin. I. Ludin); *Prividenie, kotorîe ne voz-*

Scanned with OKEN Scanner

vraşciaetsia (Mirajul care nu se mai întoarce), r. Abraham M. Room (cu Olga Jizneva, B. Ferdinandov, L. Iurenev); 1933 — *Konveier smerti* (Avangarda de sacrificiu), r. Ivan Pîriev; 1938 — *Celovek s rujiom* (Omul cu arma), r. Serghei Iutkevici (cu M. Ghelovani, B. Tenin, Boris Cirkov, N. Cerkasov, S. Kaiukov); 1939 — *Viborgskaia storona* (Cartierul Viborg), r. G. Kozînţev şi L. Trauberg (cu M. Ghelovani, L. Liubaşevskaia, B. Cirkov, A. Kuznețov, M. Jarov, A. Cistiakov); 1940 — *Iakov Sverdlov* (Tovarăşul Sverdlov), r. Serghei Iutkevici (cu A. Kobaladze); 1942 — *Evo zavut Suhe-Bator* (Flăcări deasupra Asiei), r. A.G. Zarhi şi Iosif Heifiţ (cu Nikolai Cerkasov); 1943 — *Dva boiţî* (Doi camarazi), r. Leonid Lukov (cu M. Bernes, B. Andreev, I. Kuznețov); 1946 — *Kliatva* (Jurămîntul), r. M. Ciaureli (cu M. Ghelovani, T. Makarova); 1949 — *Sud cesti* (Judecata onoarei), r. Abraham Room (cu B. Cirkov, N. Annenkov, O. Jizneva); *Stalingradskaia bitva* (Bătălia Stalingradului), r. V. Petrov (cu G. Belov, I. Şumski, B. Livanov, N. Simonov); 1950 — *Padenie Berlina* (Căderea Berlinului), r. M. Ciaureli (cu M. Ghelovani, G. Belov, A. Gribov, N. Rîjov, R. Simonov, G. Pasecinik, A. Hanov, A. Abrikosov, B. Tenin, B. Andreev, N. Bogoliubov); 1956 — — *Ubiistovo na uliţe Dante* (Asasinatul de pe strada Dante), r. Mihail Romm (cu E. Kozîreva, M. Kozakov); 1958 — *Rasskazî o Lenine* (Povestiri despre Lenin), r. Serghei Iutkevici cu M. Pastuhova); 1966 — — *Lenin v Polse* (Lenin în Polonia), r. Serghei Iutkevici.

Scanned with OKEN Scanner

T

TAMIROFF, AKIM (n. 29.10. 1898, Baku, U.R.S.S.—m. 09.1972), actor american de teatru şi film, de origine rusă. Studiază la Universitatea din Moscova, Cursuri de actorie la Şcoala de Artă din Moscova. Debutează pe ecran în 1934 pentru firma „Metro Goldwyn Mayer". Cu apariţia din *Corsarul* şi mai ales din *Cui îi bate ceasul*, A.T. etalează un stil de joc debordant, ritmat cu fantezie înlăuntrul unui registru de caracterizare bogat în efecte psihologice. Prezenţa lui evocatoare din *Dosarul secret*, *Geniul răului*, *Eu şi colonelul* şi *Al 11-lea ocean* se întemeiază pe facultatea disciplinată a compoziţiei de caractere puternice, profund umanizate. Expresivitatea chipului, cîndva invadată de luxuria ticurilor histrionice, este subordonat de acum stărilor sufleteşti, complexe, ale tipologiei întruchipate pe ecran. Creaţiile actorului din *Procesul*, *Topkapi* şi *Lord Jim* exercită o forţă de atracţie magnetică graţie coeficientului înalt de emoţie pe care-l conferă trăirii dramatice.

FLM.: 1934 — *Queen Christina* (Regina Cristina), r. Rouben Mamoulian (cu Greta Garbo, John Gilbert, Lewis Stone); 1936 — *The General Died at Dawn* (Aur chinezesc), r. Lewis Milestone (cu Gary Cooper, Gertrude Michael); 1938 — *The Buccaneer* (Corsarul), r. Cecile B. De Mille (cu Fredric March, Franziska Gaal, Walter Brennan, Anthony Quinn); 1940 — *The Way of All Flesh* (Păcatul), r. Lewis King; 1943— — *Fives Graves to Cairo* (Spionaj în deşert), r. Billy Wilder (cu Erich von Stroheim, Franchot Tone, Anne Baxter, Peter Van Eyck, Miles Mander); *For Whom the Bell Tolls* (Cui îi bate ceasul), r. Sam Wood (cu Katina Paxinou, Ingrid Bergman, Gary Cooper, Joseph Calleia, Arturo de Cordova); 1955 — *Confidential Report / Mr. Arkadin* (Dosar secret / Dl. Arkadin), r. Orson Welles (cu Michael Redgrave, Patricia Medina, Robert Arden, Micha Auer, Katina Paxinou, Peter Van Eyck); 1958 — *Me and the Colonel* (Eu şi colonelul), r. Peter Glenville (cu Denny Kaye, Curd Jürgens, Françoise Rosay, Martita Hunt); 1960 — *Ocean's Eleven* (Al 11-lea ocean), r. Lewis Milestone (cu Cesar Romero, Red Skelton, George Raft); 1962 — *The Trial / Le Procès* (Procesul), r. Orson Welles (cu O. Welles, Jeanne Moreau, Anthony Perkins, Madeleine Robinson, Elsa Martinelli, Romy Schneider); 1963 — *Topkapi*, r. Jules Dassin (cu Mélina Mercouri, Peter Ustinov); 1965 — *Lord Jim*, r. Richard Brooks (cu Peter O'Toole, Curd Jürgens, Daliah Levi, Paul Lukas, James Mason); 1970 — *Sabra*, r. Denys de la Patellière.

TAPALAGĂ, ŞTEFAN (n. 4.04. 1933, Dorohoi), actor român de teatru şi film. Studiază la I.A.T.C. din Bucureşti. Joacă pe scenele teatrului din Piteşti şi Teatrului de

Comedie din Bucureşti. De la primele apariţii scenice se afirmă ca o pre-

Ştefan Tapalagă

zenţă interpretativă dotată cu optime însuşiri comice şi dramatice, dublate de o nedezminţită eleganţă a datelor naturale. Debutează pe ecran în *Alo ? . . . Aţi greşit numărul*, relevînd fineţea unui actor de factură modernă, posesor al unui stil de joc liber şi bogat în tonuri sugestive. Personalitatea lui artistică se precizează şi se amplifică graţie angajamentelor din *Nu vreau să mă însor*, *Paşi spre lună* şi *Serbările galante* — care îi pun în lumină inteligenţa şi subtila expresivitate a recitativului comico-dramatic. Puţin solicitat de regizori, *S.T.* susţine în schimb o bogată activitate teatrală, la radio şi TV, investită cu garanţia unui recitativ bogat, înviorat de intonaţiile volubile, prompte, ale sensibilităţii lui interpretative.

FLM.: 1958 — *Alo ? . . . Aţi greşit numărul*, r. Andrei Călăraşu (cu Sandu Rădulescu, Iurie Darie, Rodica Tapalagă); 1960 — *Nu vreau să mă însor*, r. Manole Marcus (cu Liliana Tomescu, Nae Roman, Vasile Tomazian); 1963 — *Paşi spre lună*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Radu Beligan, Florin Piersic, Ion Anghel); 1966 — *Castelanii*, r. Gheorghe Turcu (cu Marcel Anghelescu, Colea Răutu, Tudorel Popa); 1967 — *Maiorul şi moartea*, r. Alexandru Boiangiu (cu Vasilica Tastaman, Gheorghe Dinică, Ion Stănescu); 1971 — *Brigada diverse în alertă*, r. Mircea Drăgan (cu Toma Caragiu, Dem Rădulescu, Sebastian Papaiani); 1974 — *Dimitrie Cantemir*, r. Gheorghe Vitanidis (cu Victor Rebengiuc, Al. Repan, Iurie Darie, Ioana Bulcă); 1975 — *Elixirul tinereţii*, r. Gheorghe Naghi (cu Florin Piersic, Melania Cîrje, Marin Moraru); *Muntele ascuns*, r. Andrei Cătălin Băleanu (cu Jean Constantin, Dana Comnea, Constantin Rauţchi); *Cercul magic*, r. David Reu (cu Octavian Cotescu, Constantin Codrescu, Mircea Anghelescu).

TASTAMAN, VASILICA (n. 6.10. 1933, Brăila), actriţă română de

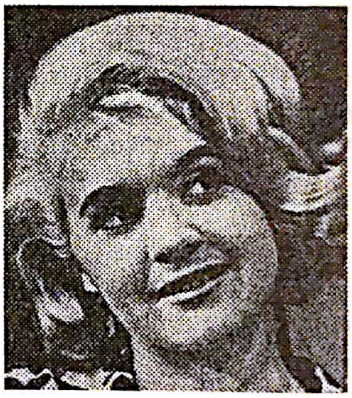

Vasilica Tastaman

teatru şi film. Aptitudini interpretative precoce. Joacă pe scenele: Teatrul din Brăila (1949), Teatrul Giuleşti (1952), Teatrul „L.S. Bulandra" şi Teatrul de Comedie (1961) din Bucureşti. S-a impus pe scenă ca interpretă exuberantă, graţie temperamentului ardent, dar şi vocaţiei comice a registrului de portretizare. Debutează pe ecran în 1958 într-un rol de caracterizare comică. Apariţiile din *Telegrame*, *Aproape de soare* şi *Vremea zăpezilor* sînt concludente prin stilul de joc suplu şi armonios în expresie şi gestică, argut şi captivant în replica umoristică. Personajul ei de film demonstrează în *Maiorul şi moartea* o singură intuiţie a desenului psihologic şi o solidă meserie de formaţie scenică. Confirmîndu-şi, cu timpul, datele atrăgătoare şi vitalitatea interpretativă, *V.T.* repurtează

noi succese artistice între care cele din *Urmărirea*, *Un august în flăcări* (seriale TV), *Astă seară dansăm în familie* și *Păcală*.

FLM.: 1958 — *D-ale carnavalului*, r. Gheorghe Naghi, Aurel Miheles (cu Grigore Vasiliu-Birlic, Alexandru Giugaru, Ion Lucian, Ion Anghel); 1959 — *Telegrame*, r. Gheorghe Naghi și Aurel Miheles (cu Grigore Vasiliu-Birlic, Costache Antoniu, Jules Cazaban, Remus Comăneanu); 1960 — *Aproape de soare*, r. Savel Știopul (cu Florin Piersic, Titus Lapteș); 1966 — *Castelanii*, r. Gheorghe Turcu (cu Marcel Anghelescu, Colea Răutu, Tudorel Popa); 1967 — *Cine va deschide ușa?*, r. Gheorghe Naghi (cu Ștefan Mihăilescu-Brăila, Corina Constantinescu, Draga Olteanu); *Maiorul și moartea*, r. Alexandru Boiangiu (cu Gheorghe Dinică, Ion Stănescu, Marin Moraru, Peter Paulhoffer); 1968 — *Vin cicliștii*, r. Aurel Miheles (cu Ana Széles, Ștefan Tapalagă, Mircea Albulescu, Dem Rădulescu); 1971 — *Brigada diverse în alertă*, r. Mircea Drăgan (cu Toma Caragiu, Dem. Rădulescu, Sebastian Papaiani, Puiu Călinescu, Iurie Darie); 1973 — *Dragostea începe vineri*, r. Virgil Calotescu (cu Toma Caragiu, Adina Popescu, Sergiu Nicolaescu); 1974 — *Păcală*, r. Geo Saizescu (cu Sebastian Papaiani, Mariela Petrescu, Șt. Mihăilescu-Brăila); *Comedie fantastică*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Dem Rădulescu, Cornel Coman, Geo Saizescu); 1976 — *Serenadă pentru etajul XII*, r. Carol Corfanta (cu Toma Caragiu, Ileana Stana Ionescu).

TATI, JACQUES (pe numele adev. *Tatischeff Jacques*) (n. 9.10.1908, Pecq, Seine-et-Oise), actor și regizor francez de film, de origine rusă. Debutează pe scenă ca mim etalînd virtuozitatea unui comic acrobatic (datorat aptitudinilor sale sportive — a fost jucător de rugby, tenis, boxer). Abordează totodată regia de film de s.m. (*Școala poștașilor*). Cu filmul de l.m. *Zi de sărbătoare* interpretul, scenaristul, regizorul și gag-man-ul *J.T.*

Jacques Tati

este premiat la Veneția — 1949 — și obține Marele Premiu al Cinematografiei Franceze. *Vacanța domnului Hulot* (Premiul Delluc, Premiul FIPRESCI, Premiul la Cannes și Premiul Național — 1952) și *Unchiul meu* (Pr. Cannes 1958) sînt opere reprezentative pentru întregul climat al comediografiei cinematografice moderne. Ele s-au impus prin originalitatea subiectelor, inventivitatea gag-urilor — reîmprospătate, mai apoi, de filmele *Play Time* (Pr. Moscova 1969) și *Trafic* — ca și prin măiestria interpretativă a actorului — creator al unui personaj comic singular (candid, tandru, altruist... dar gafeur).

FLM.: 1931—32 — *Oscar champion de tenis* (Oscar campion de tenis), r. Jacques Tati, (cu J. Tati); 1934 — *On demande une brute* (Se caută o brută), r. Jacques Tati, Charles Barroir (cu J. Tati); 1935 — *Gay dimanche* (Duminică veselă), r. Jacques Berr; *Soigne ton gauche* (Îngrijește-ți stînga), r. René Clement — s.m.; 1937 — *L'école des facteurs* (Școala poștașilor), r. Jacques Tati — s.m.; 1945 — *Sylvie et le fantôme* (Silvia și fantomele), r. Claude Autant-Lara (cu François Périer, Odette Joyeux, Louis Salou); 1946 — *Le diable au corp* (Diavolul în corp), r. Claude Autant-Lara (cu Micheline Presle, Gérard Philipe, Pierre Dalau); 1947 — — *Jour de fête* (Zi de sărbătoare), r. Jacques Tati (cu J. Tati, Guy De-

Scanned with OKEN Scanner

comble, Paul Frankeur, Santa Relli); 1952 — *Les vacances de Monsieur Hulot* (Vacanța domnului Hulot), r. Jacques Tati (cu J. Tati, Louis Perrault, Nathalie Pascaud, André Dubois); 1958 — *Mon oncle* (Unchiul meu), r. Jacques Tati (cu J. Tati Alain Bécourt, Jean-Pierre Zola, Adrienne Servantie, Lucien Frégis, Betty Schneider, J.F. Martial, André Dino); 1967 — *Play Time*, r. Jacques Tati (cu J. Tati); 1970 — *Trafic*, r. Jacques Tati (cu J. Tati).

TAYLOR, ELIZABETH (n. 27.02. 1932, Londra), actriță americană de

Elizabeth Taylor

film, de origine engleză. Debutează pe ecran la 10 ani aureolată de prestigiul unei precocități care amintește de Shirley Temple. În continuare, fetița teribilă și răsfățată de public își va păstra poziția de star de-a lungul tuturor anotimpurilor de vîrstă. De statură măruntă, brună, frumoasă și expansivă, *E.T.* și-a impus voga artistică grație temperamentului tumultos, capricios și sofisticat. Viața ei particulară, presărată cu cancanuri răsunătoare, îi asigură, mai ales după dispariția lui Marilyn Monroe, cea mai ridicată poziție la Box-office, iar după căsătoria cu Richard Burton un loc autoritar în Star-System-ul american. Nu de rare ori însă această interpretă disputată, contestată și controversată a oferit ecranului probele unei sensibilități dramatice fără cusur, cum sînt cele din *Butterfield 8* (Oscar 1960), *Cui i-e teamă de Virginia Wolf?* (Oscar 1966), și *Hammer Smith a plecat* (Pr. Berlin 1972).

FLM.: 1943 — *Lassie Come Home* (Lassie vine acasă), r. Fred M. Wilcox. 1944 — *National Velvet* (Vis de glorie), r. Clarence Brown, cu Mickey Rooney, Donald Crisp); 1946 — *Courage of Lassie* (Curajul lui Lasie), r. Fred M. Wilcox (cu Tom Drake, Frank Morgan); 1949 — *Little Women* (Micuțele doamne/Cele 4 fice ale Dr. March), r. Mervyn Le Roy (cu June Allyson, Janet Leigh, Rossano Brazzi, Peter Lawford); 1951 — *A Place in the Sun* (Un loc sub soare), r. George Stevens (cu Montgomery Clift, Shelley Winters); 1953 — *Elephant Walk* (Pista elefanților), r. William Dieterle (cu Dana Andrews, Peter Finch); 1954 — *The Last Time I Saw Paris* (Ultima dată cînd am fost la Paris), r. Richard Brooks (cu Van Johnson, Donna Reed); 1957 — *The Raintree Country* (Arborele vieții), r. Edward Dmytryk (cu Montgomery Clift, Eva Marie Saint, Nigel Patrick, Walter Abel); 1958 — *The Cat on a Hot Tin Roof* (Pisica pe acoperișul fierbinte), r. Richard Brooks (cu Paul Newman, Ives Burl); 1961—63 — *Cleopatra*, r. Joseph L. Mankiewicz (cu Richard Burton, Rex Harrison); 1966 — *The Taming of the Shrew* (Femeia îndărătnică), r. Franco Zefirelli (cu Richard Burton, Michael York, Alfred Lynch, Alan Webb); *Who's Afraid of Virginia Woolf?* (Cu-i i-e frică de Virginia Woolf?); r. M. Nicholas (cu Rchard Burton), 1967 — *The Comedians* (Comedianții), r. Peter Glenville (cu Richard Burton, Alec Guiness, Peter Ustinov, Lillian Gish) 1968 — *Boom* (O afacere), r. Joseph Losey; 1969 — *Secret Ceremony* (Ceremonie secretă), r. Joseph Losey; 1971 — *Zee and Co/X, Y, and Zee*, r. Brian C. Hutton (cu Michael Caine, Suzannah York, Margaret Leighton); 1972 — *Hammer Smith Is Out* (Hammer Smith a plecat), r.

Peter Ustinov (cu Peter Ustinov); 1973 — *Ash Wednesday* (Vinerea cenușii), r. Larry Peerce (cu Helmut Berger, Henry Fonda); 1974 — *The Offense* (Ofensa), r. Sidney Lumet (cu Henry Fonda); 1975 — *The Blue Bird* (Pasărea albastră), r. George Cukor (cu Ava Gardner).

TAYLOR, ROBERT (pe numele adev. *Spangler Arlington Brough*) (n.

Robert Taylor

5.08.1911, Filley, Nebraska—m. 8.06. 1969, Santa Monica, California), actor american de teatru și film. Studii muzicale (violoncel) și medicină. Cîntă la Radio și joacă în spectacole revuistice. Debutează pe ecran în 1934 în postură de june prim anglo-saxon opus celui de tip latin — devenit anacronic încă după dispariția lui Rudolf Valentino. Personajul lui de erou modern, aureolat de frumusețe masculină, înregistrează pe ecran (în repertoriul filmului de acțiune) o popularitate imensă fără a etala totdeauna o certă contribuție dramatică. (Money Making Stars 1936—1938). După război, *R.T.* își menține poziția de mare vedetă prin intermediul filmului de costume — *Quo Vadis*, *Ivanhoe* — și a western-ului — *Ultima vînătoare* și *Legea și Jack Wade*. Deși momentele superioare ale carierei sale artistice sînt sporadice și relative, personalitatea actorului s-a valorificat plenar prin intermediul fotogeniei sale particulare — calitate pe care cinematograful a încurajat-o dintotdeauna.

FLM.: 1934 — *Handy Andy* (Andy comodul), r. David Butler (cu Will Rogers, Mary Carlisle, Peggy Wood); 1935 — *Broadway Melody of 1936* (Revista Broadway 1936), r. Roy del Ruth (cu Eleanor Powell, Jack Benny) 1936 — *Camille* (Dama cu camelii), r. George Cukor (cu Greta Garbo, Lionel Barrymore); 1940 — *Waterloo Bridge* (Podul Waterloo), r. Mervyn Le Roy (cu Vivien Leigh, Lucille Watson); 1941 — *Billy the Kid* (Pămînt sălbatic), r. David Miller (cu Brian Donlevy, Mary Howard, Ian Hunter); 1946 — *Undercurrent* (Curentul subteran), r. Vincente Minnelli (cu Katharine Hepburn, Robert Mitchum); 1950 — *The Devil's Doorway* (Poarta diavolului), r. Anthony Mann (cu Luis Calhern, Paula Raymond, Marshall Thompson); 1954 — *Knights of the Round Table* (Cavalerii mesei rotunde), r. Richard Thorpe (cu Ava Gardner, Mel Ferrer); 1956— — *The Last Hunt* (Ultima vînătoare), r. Richard Brooks (cu Debra Paget, Stewart Granger, Lloyd Nolan); 1958—*Party Girl* (Fata de la serată), r. Nicholas Ray (cu Cyd Charisse, John Ireland, Lee J. Cobb); 1964 — *The Night Walker* (Plimbare prin noapte), r. William Castle (cu Barbara Stanwyck, Hayden Rorke, Lloy Bochner); 1967 — *Johnny Tiger* (Johnny Tigrul), r. Paul Wendkos).

TAYLOR, ROD (pe numele adev. *Rodney Taylor*) (n. 11.01.1930 Sidney,

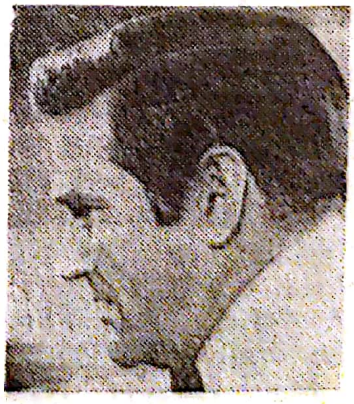

Rod Taylor

Australia), actor american de teatru şi film. Studiază la Technical and Fine Arts Schools. Cursuri de actorie la Independent Theatre School din Sidney. Cîştigător al Pr. celui mai bun interpret tînăr '1954, *R.T.* se transferă la Hollywood şi debutează pe ecran în *Ciclonul din Caraibe*. Stilul său de joc este etalat cu discreţie, interiorizat şi posedă un viu simţ al caracterizării dramatice. Apariţiile ulterioare, din *Regina fecioară*, *O afacere mulţumitoare* şi *Arborele vieţii* îl consacră printre vedetele hollywood-iene. Creaţiile lui R.T. pun în lumină remarcabile resurse dramatice pe care actorul le exprimă în deplin acord cu eleganţa şi distincţia datelor fizice. După rolul susţinut în *Întreabă orice fată*, popularitatea lui R.T. atinge o cotă impresionantă care va fi consolidată de numeroase apariţii de protagonist în seriale TV. Alte momente interesante ale posibilităţilor lui dramatice, controlate cu inteligenţă şi tact, aparţin filmelor *Păsările*, *Ultimele 36 de ore* şi *Tînărul Cassidy*.

FLM.: 1954 — *The Long John Silver* (Ciclonul din Caraibe), r. Byron Haskin (cu Robert Newton, Kit Taylor); 1955 — *The Virgin Queen* (Regina fecioară), r. Henry Koster (cu Bette Davis, Richard Todd, Joan Collins); 1956 — *Vorld Without End* (Lumea fără sfîrşit), r. Edward Bernds (cu Hugh Marlowe, Nancy Gates); *Giant* (Uriaşul), r. George Stevens (cu James Dean, Elizabeth Taylor); *The Catereed Affair* (Cazul Catered/ O afacere mulţumitoare), r. Richard Brooks (cu Bette Davis, Ernest Borgnine, Debbie Reynolds); 1957 — *The Raintree Country* (Arborele vieţii), r. Edward Dmytryk (cu Elizabeth Taylor, Montgomery Clift); 1958 — *Separate Tables* (Mese separate), r. Delbert Mann (cu Rita Hayworth, David Niven, Burt Lancaster); 1959— — *Ask Any Girl* (Întreabă orice fată), r. Charles Walter (cu David Niven, Shirley Mac Laine); 1963 — *The Birds* (Păsările), r. Alfred Hitchcock (cu Jessica Tandy, Suzanne Pleshette); *Sunday in New York*(Duminică la New York), r. Peter Tewksbury (cu Cliff Robertson, Jane Fonda); 1964 — *36 Hours* (Ultimele 36 de ore), r. George Seaton (cu James Garner); *Young Cassidy* (Tînărul Cassidy), r. Jack Cardiff (cu Flora Robson, Julie Christie); 1965 — *Do Not Disturb* (Nu mă deranja), r. Ralph Levy (cu Doris Day, Sergio Fantoni, Hermione Baddeley); 1967 — — *Hotel*, r. Richard Quine (cu Melvyn Douglas) 1971 — *Powderkey* (Butoiaşul cu pulbere), r. Douglas Heyes (cu Dennis Cole); 1973 — *The Train Robblers* (Jefuitorii de trenuri), r. Burt Kennedy (cu John Wayne); *Zabriskie Point*, r. Michelangelo Antonioni.

TEMPLE, SHIRLEY (n. 23.04.1928, Santa Monica, California), actriţă

Shirley Temple

americană de film. Debutează pe ecran la 4 ani. Graţie precocităţii interpretative S.T. ajunge să fie disputată ca o adevărată mascotă artistică de regizorii timpului care o distribuie în repertoriul comediografic. Indiferent însă de tonalitatea dramaturgică a subiectelor în care joacă S.T. relevă, de fiecare dată, o spontaneitate strălucitoare a jocului dublată de genuitatea şi farmecul cuceritor al copilului minune. În *India în flăcări*, *Visul unei prinţese* şi *Pasărea albastră* actriţa a fost admirată pentru siguranţa replicii oferite

Scanned with OKEN Scanner

partenerilor ei celebri — Lionel Barrymore, Robert Young, Janet Gaynor, Victor Mac Laglen ş.a. Către adolescenţă S.T. devine o ingenuă fermecătoare, graţioasă al cărei joc plin de prospeţime nu este marcat de convenţiile Star-System-ului. Dimpotrivă, luciditatea interpretativă îi permite să realizeze creaţii valoroase între care aceea din *Masacrul de la Fort-Apache*. Deşi în plină glorie artistică, S.T. se retrage din cinema dedicîndu-se activităţii diplomatice. Money Making Stars 1935—1939. FLM.: 1932 — *The Pie Covered Wagon* (Coţofana de pe căruţă), r. Charles Lamont; 1934 — *Carolina*, r. Henry King (cu Janet Gaynor, Robert Young, Lionel Barrymore); *Now and Forever* (Vagaboanda), r. Henry Hathaway (cu Gary Cooper, Carole Lombard); 1936 — *Poor Little Rich Girl* (Săraca fetiţă bogată), r. Irving Cummings (cu Alice Faye, Gloria Stuart); *Captain January* (Căpitanul Ianuarie), r. David Butler (cu Guy Kibbe, June Lang); 1937 — *Heidi of the Mounties* (Heidi fetiţa munţilor), Allan Dawn (cu Arthur Treacher, Jean Hersholt); *We Willie Winkie* (India în flăcări/Mascota regimentului), r. John Ford (cu Victor Mac Laglen, Cesar Romero); 1938 — *Little Miss Broadway* (Viaţa de artist), r. Irving Cummings (cu Jimmy Durante, George Murphy); 1939 — *The Little Princese* (Visul unei prinţese), r. Walter Lang (cu Ian Hunter, Cesar Romero); 1940 — *The Blue Bird* (Pasărea albastră), r. Walter Lang; 1944 — *Since You Went Away* (De cînd ai plecat), r. John Cromwell (cu Claudette Colbert, Jennifer Jones, Joseph Cotten); 1945 — *Kiss and Tell* (Sărutul şi povestea), r.Richard Wallace (cu Walter Abel, Robert Benchley); 1946 — *Honeymoon* (Serenada mexicană), r. William Keighley (cu Franchot Tone); 1948 — *Fort Apache* (Masacrul de la Fort Apache), r. John Ford (cu Pedro Armendariz, John Wayne, John Agar, Henry Fonda); 1949 — *Mr. Belvedere Goes to Colege* (Dl. Belvedere merge la colegiu), r. Elliot Nugent (cu Clifton Webb, Allan Young); 1950 — *Kiss for Corliss* (Un sărut pentru Corliss), r. Richard Wallace (cu David Niven, Tom Tully, Virginia Welles).

THULIN, INGRID (n. 27.01.1929, Solleftea, Norrland), actriţă suedeză

Ingrid Thulin

de teatru şi film. Cursuri de dans şi actorie la Kungliga Dramatiska Teatern. Cursuri de pantomină cu É. Ducreux la Paris. Debutează pe ecran în 1948 relevîndu-se prin frumuseţe şi excepţionale daruri interpretative. Inteligenţa dramatică şi acurateţea expresivă a registrului de caracterizare, tuşat de o surprinzătoare tentă reflexivă, vor fi valorificate de Ingmar Bergman în *Fragii sălbatici*, *Voi fi mamă* (Pr. Cannes 1958) şi *Chipul*. Creaţiile din aceste filme denotă un remarcabil sens al nuanţelor psihologice, sugerate discret, interiorizat. Haloul dramatic care însoţeşte stilul ei de joc ca şi trăirea tulburătoare a sensibilităţii ei artistice îşi vor da măsura în *Comunianţii*, *Tăcerea* şi *Războiul s-a sfîrşit*. Prestigiul artistic o atrage pe I.T. în orbita filmului internaţional (SUA, Italia, Danemarka, Anglia, Franţa). În 1960 abordează regia de teatru şi de film *(Devoţiune*, s.m.).

FLM.: 1948 — *Dit vindarna bär* (De partea cui bate vîntul), r. Aake Ohberg (cu George Fant); 1950 — *Hjärter knekt* (Hoaţa de inimi), r.

Hasse Ekman (cu Hasse Ekman); 1953 — *Göingehövdingen* (Şeful partizanilor din Göinge), r. A. Ohberg (cu Edwin Adolphson); 1956 — *Foreign Intrigue* (Intrigă externă), r. Sheldon Reynolds (cu Robert Mitchum, Inga Tidblad); 1957 — *Smultronstället* (Fragii sălbatici), r. Ingmar Bergman (cu Victor Sjöström, Bibi Andersson, Gunnar Björnstrand); *Nara livet* (Voi fi mamă), r. Ingmar Bergman (cu Eva Dahlbeck, Bibi Andersson, Max von Sydow); 1959 — *Ansiktet* (Chipul), r. Ingmar Bergman (cu Bibi Andersson, Max von Sydow, Gunnar Björnstrand); 1960 — *Domaren* (Judecătorul), r. Alf Sjöberg (cu Gunnar Hellström); 1962 — *The Four Horsemen of the Apocalypse* (Cei patru cavaleri ai Apocalipsului), r. Vincente Minnelli (cu J. Lee Cobb, Glenn Ford, Charles Boyer); *Nattvardsgästerna* (Comunianţii), r. Ingmar Bergman (cu Gunnar Björnstrand, Max von Sydow); 1964 — *Tystnaden* (Tăcerea), r. Ingmar Bergman (cu Birger Malmsten, Gunnel Lindblom); 1965 — *Return from the Ashes* (Întoarcerea la cenuşă), r. J. Lee Thompson (cu Maximilian Schell, Samantha Eggar, Herbert Lom); 1966 — *La guerre est finie* (Războiul s-a sfîrşit), r. Alain Resnais (cu Yves Montand, Geneviève Bujold, Jean Dasté); 1968 — *La caduta degli dei/Goetterdaemmerung/The Damned* (Căderea zeilor), r. Luchini Visconti (cu Dirk Bogarde, Helmuth Berger, Florinda Bolkan); 1970 — *Riten* (Ritul), r. Ingmar Bergman (cu Nadja Tiller); 1972 — *Viskningar och rop* (Ţipete şi şoapte), r. Ingmar Bergman (cu Anderson Harriet); 1975 — *La cage* (Cuşca), r. Pierre Granier-Deferre (cu Lino Ventura); *Salon Kitty*, r. Tinto Brass (cu Helmuth Berger).

TIHONOV, VIACESLAV VASILIEVICI (n. 8.02.1928, Pavlov Posad, lîngă Moscova), actor sovietic de teatru şi film. Studiază la V.G.I.K. — Moscova. Debutează pe scenă la Studioul Artiştilor de Film. Prima apariţie în cinema: 1948. Graţie

Viaceslav Vasilievici Tihonov

temperamentului dramatic robust şi portretizărilor nuanţate, de riguroasă dimensiune expresivă, *V.T.* se impune apoi în *Zile de pace*, *Maximka* şi *Aripi înstelate*. Simbol al tinereţii avîntate în *O istorie extraordinară*, cinic şi violent în *Două vieţi* sau creator subtil de compoziţii dramatice în *Război şi pace*, *V.T.* relevă totdeauna o contribuţie interpretativă de tulburătoare sensibilitate artistică. Acuitatea gestului dramatic, intonaţia variată a replicii comice şi satirice, ca şi ductibilitatea jocului fac din *T.V.* unul din cei mai potenţi actori ai ecranului sovietic. Recenta lui creaţie din *17 clipe ale unei primăveri* (film T.V.) evidenţiază datele unui actor complet, elegant şi distins, posesor al unui recitativ reflexiv, sobru, controlat. Artist al Poporului.

FLM.: 1948 — *Molodaia gvardia* (Tînăra gardă), r. Serghei Gherasimov (cu V.A. Avdiuşco, T. Makarova, S. Bondarciuk, B. Bitinkov); 1950 — *V mirnie dni* (Zile paşnice), r. V.A. Braun (cu L.E. Masoha, V.A. Avdiuşco, D.N. Timofeev, L.A. Fenin); 1953 — *Maximca*, r. V.A. Braun (cu B. F. Andreev, M. F. Astangov, V.P. Balaşov); 1945 — — *Ob etom zabîvati nelzia* (Agentul nr. 13), r. Leonid Lukov (cu S. Bondarciuk, Olga Jizneva, N. Kriucikov, Lidia Smirnova); 1955 — *Zveozdi na crileah* (Aripi înstelate), r. Isac

Petrovici Smaruc (cu A.P. Antonov); 1956 — *Serdţe biotsia vnovi*, r. Abram Matveevici Room (cu A.L. Abrikosov, L.M. Gurcenco, N.K. Mişkova); 1960 — *Jajda* (Setea) (cu J.A. Belov, N.D. Timofeev B.V. Bitiukov); 1961 — *Dve jizni* (Două vieţi), r. Leonid Lukov (cu O. Jizneva, R. Ribnicov, V. Drujniov); 1963 — *Optimisticeskaia traghedia* (Tragedia optimistă), r. Samson Samsonov (cu Oleg Strjenov, Gleb A. Strijenov, E. Garin); 1965—1967 — *Voina i mir* (Război şi pace), r. Serghei Bondarciuk (cu Serghei Bondarciuk); 1968 — *Dojiviom do ponedelnika* (Să trăim pînă luni), r. Stanislav Rostoţkoi (cu Irina Pecernicova); 1970 — *Celovek s drugoi storoni* (Omul de dincolo), r. Iuri Egorov (cu Birgitta Andersson); 1973—*Egor Buliciov i drughie* (Egor Buliciov şi alţii), r. Serghei Soloviov (cu Maia Bulgakova, Mihail Ulianov); 1975 — *Ani srajalis za rodinu* (Ei au luptat pentru patrie), r. Serghei Bondarciuk (cu Vasili Sukşin, Innokenti Smoktunovski, Serghei Bondarciuk).

TILLER, NADJA (pe numele adev. *Maria Nadja Tiller*) (n. 16.03.1929,

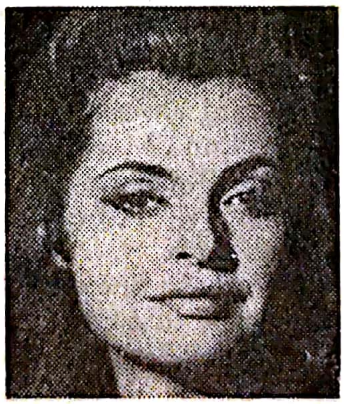

Nadja Tiller

Viena), actriţă de teatru şi film austriacă. Studii de dans şi artă dramatică la Viena. Activitatea scenică sporadică şi nesemnificativă. Cîştigătoare a titlului de Miss Austria'1949. Debutează pe ecran în 1949. Datele fizice atrăgătoare — siluetă armonioasă, chip frumos, exultînd o seducţie provocatoare, — ca şi profesionalismul indiscutabil o lansează pe tărîmul consacrării internaţionale. Creaţiile cele mai bune ale perioadei, din *Ea* şi *Rosemarie*, le datorează colaborării cu regizorul Rolf Thiele care-i retuşează carenţele stilului de joc. Apariţiile următoare, din *Familia Budenbrooks* şi *Lulu*, relevă un recitativ eliberat de gestica emfatică, decorativă în avantajul caracterizării dramatice convingătoare. În ciuda angajamentelor susţinute în numeroase filme comerciale, *N.T.* demonstrează, cu regularitate, o contribuţie dramatică vie şi ironică în replică, lucidă şi expresivă in caracterizare. FLM.: 1949 — *Mädchen von Glück* (Fata norocului), r. Arthur de Glash (cu O.W. Fischer); 1950 — *Eroica*, r. Walter Kolm-Veltée (cu Ewald Balser, Marianne Schönauer); 1951 — *Das Kind der Donau* (Copilul Dunării), r. George Jacoby (cu Marika Rökk); 1953 — *Die Kaiserin von China* (Împărăteasa Chinei), r. Steve Szekely (cu Grete Weiser, Ioachim Brenecke); 1955 — *Hotel Adlon*, r. Josef von Baky (cu Sebastian Fischer, Claude Farell); 1957 — *Banktresor 713* (Seiful blindat 713), r. Werner Klingler (cu Hardy Krüger); *El Hakim* (Doctorul), r. Rolf Thiele (cu O.W. Fischer); 1958 — *Das Mädchen Rosemarie* (Rosemarie), r. Rolf Thiele (cu Peter van Eyck, Carl Raddatz); *Du Rififi chez les hommes* (Rififi printre femei), r. Alex Joffé (Robert Hossein); 1959 — *Die Buddenbrooks* (Familia Buddenbrooks), r. Alfred Weidenmann (cu Liselotte Pulver, Hanns Lothar); 1961 — *La chambre ardente* (Camera fierbinte), r. Julien Duvivier (cu Jean-Claude Brialy, Claude Rich); 1962 — *Anima nera* (Suflet negru), r. Roberto Rossellini (cu Vittorio Gassman, Annette Stroyberg, Eleonora Rossi-Drago); *L'amore difficile* (Iubire dificilă ep. II, *L'Avaro*/ „Avarul"), r. Luciano Lucignani (cu Vittorio Gassman); *Lulu*, r. Rolf Thiele (cu Mario Adorf, Charles Regnier); 1965 — *Pleins feux*

Scanned with OKEN Scanner

sur Stanislas (Trageți în Stanislas), r. Jean-Charles Dudrumet (cu Jean Marais); 1968 — *La caduta degli dei/Goetterdaemmerung/The Damned* (Căderea zeilor), r. Luchino Visconti (cu Ingrid Thulin, Dirk Bogarde, Florinda Bolkan); 1970 — *Riten* (Ritul), r. Ingmar Bergman (cu Ingrid Thulin); 1972 — *L'etrusco uccide ancora* (Etruscul ucide din nou), r. A. Crispino.

TOGNAZZI, UGO (n. 23.03.1922, Cremona), actor și regizor italian de

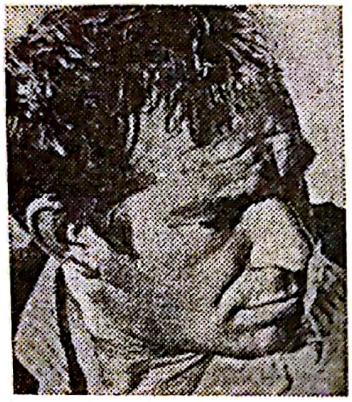

Ugo Tognazzi

teatru și film. S-a afirmat pe scenă și la TV unde a dat viață unor personaje de inspirație populară-măști comice dezinvolte, conturate caricatural. Debutează pe ecran în *Cadeții din Guasconia* avansînd pentru specialiști garanția viitoare a unui actor de bogat suflu comico-satiric. Epurat de rezidurile convențiilor revuistice, recitativul său devine cu timpul tot mai nuanțat în planul registrului de caracterizare dramatică. Această evoluție artistică se întrevede odată cu aparițiile valoroase din *Federalul*, *O poveste modernă*, *Monștrii* și *Păpușa cea mare*. De acum actorul nu mai construiește siluete comice demonstrative, ci creații dramatice autentice tușate de atributul unei umanizări profunde, aproape patetice. Dimensiunea psihologică subtilă și umanizatoare a acestor creații îl plasează pe *U.T.* printre marii creatori de caractere comico-dramatice ai cinematografiei peninsulare. Laureat cu Nastro d'argento 1964, 1966, 1969. FLM.: 1950 — *I cadetti di Guasconia* (Cadeții din Guasconia), r. Mario Mattoli (cu Walter Chiari, Ricardo Billi, Mario Riva); 1953 — *Siamo tutti milanessi* (Sîntem cu toții milanezi), r. Mario Landi (cu Carlo Campanini, Liliana Bonfatti); 1958 — — *Fantasmi a ladri* (Fantome și hoți), r. Giorgio Simonelli (cu Tina Pica, Maria Riva); 1959 — *Psicanalista per signora/Le confident de ces dames-orig.* (Confidentul doamnelor), r. Jean Boyer (cu Fernandel, Sylva Koscina); 1961 — *Quelle joie de vivre!* (Ce bine-i să trăiești!), r. René Clément (cu Alain Delon, Gino Cervi); *Il federale* (Federalul), r. Luciano Salce (cu Georges Wilson, Mireille Granelli, Ștefania Sandrelli); 1962 — *La marcia su Roma* (Marșul asupra Romei), r. Dino Risi (cu Vittorio Gassman, Roger Hanin); 1963 — *Una storia moderna/L'ape Regina* (O poveste modernă/Patul conjugal), r. Marco Ferreri (cu Marina Vlady); 1965 — *I mostri* (Monștrii), r. Dino Risi (cu Vittorio Gassman, Marisa Merlini, Michèle Mercier); 1967 — *Il padre di famiglia* (Tată de familie), r. Nanni Loy (cu Nino Manfredi, Leslie Caron, Claudine Auger); 1969 — *Nell'anno del Signore* (În anul Domnului), r. Luigi Magni (cu Nino Manfredi, Enrico Maria Salerno, Claudia Cardinale, Robert Hossein, Alberto Sordi); 1970 — *La Califfa*, r. Alberto Bevilacqua (cu Romy Schneider); 1972 — — *Questa specie d'amore* (Acest fel de dragoste), r. Alberto Bevilacqua (cu Jean Seberg); 1974 — *Romanzo popolare* (Cîntec popular), r. Mario Monicelli (cu Ornela Muti); 1975 — *Amici miei* (Prietenii mei), r. Mario Monicelli (cu Bernard Blier, Gaston Moschin, Philippe Noiret); *L'anitra all'arancia* (Rață cu portocale), r. Luciano Salce (cu Monica Vitti).

TOLNAY, KLÁRI (n. 27.07.1914, Mohora), actriță maghiară de teatru

şi film. Ingenuă candidă ori pasională, maliţioasă ori cinică, ca şi eroină acerbă şi intrasigentă, K.T. va fi totdeauna o apariţie de atracţie a scenelor Vingszinhaz Müvesz Szinhaz şi Madach din Budapesta. Creaţiile ei scenice impregnate de nobleţea unei feminităţi bogate şi argute în expresia comică şi dramatică au dat strălucire unor partituri dificile-clasice şi moderne. Debutează pe ecran în *Automobilul din povestea cu zîne*. Curînd numele ei va fi asimilat unei galerii tipologice extrem de variate căreia actriţa îi imprimă siguranţa desenului realist, spontan şi elegant în replica spirituală. De la apariţia din *Răzbunarea ţigăncii* şi pînă la acelea din *Dragostea nu-i un păcat*, *12 rezultate exacte* şi *E permis să calci pe iarbă* vîna ei interpretativă abordează o suită de caractere deconcertante prin diversitatea tonalităţii lor expresive. Artistă emerită. Dublă laureată cu Pr. Kossuth.

FLM.: 1934 — *Meseauto* (Automobilul din povestea cu zîne), r. B. Gáál; 1938 — *Tiszavirág* (Răzbunarea ţigăncii), r. Geza von Bolvary; 1940 — *A szerelem nem szégyen* (Dragostea nu-i un păcat), r. A. Rathony (cu Pjávor G. Maly); 1947 — *Beszterce ostroma* (Asediul Bistriţei), r. Márton Keleti (cu I. Turay, A. Ajtay); 1951 — *Déryné* (Visul unei artiste), r. L. Kálmár; 1956 — *Mese a 12 találatrol* (12 rezultate exacte), r. Karoly Makk (cu Éva Ruttkai, I. Samló, I. Darvas); 1957 — *Dani* r. M. Szemes (cu M. Bara, A. Páger, F. Kállay); 1958 — *Micsoda éjszaka* (O noapte cu haz), r. György Révész (cu Kálmár Latabar, Éva Ruttkay); 1960 — *Füre lépni szabad* (E permis să calci pe iarbă), r. Karoly Makk (cu A. Páger, Z. Makláry, I. Psóta); 1961 — — *Nemér a nevem* (Numai o glumă), r. Márton Keleti (cu A. Páger, E. Vass, I. Psóta); 1963 — *Az angyalok földje* (Pămîntul îngerilor), r. György Révész (cu Z. Makláry); *Hogy állunk fiatalember* (Cum stăm tinere?), r. György Révész (cu F. Kállay, B. Kosztolanyi); 1964 — *Pacsirta* (Drama ciocîrliei), r. Laszlo Ranody (cu Mari Töröcsik, A. Páger, Z. Latinovits); 1967 — *A koppányi Aga testamentuma* (Testamentul unui paşă), r. Éva Zsurzz (cu Gyula Benkö, Pétér Benkö); 1970 — *Szerelmi álmok* (Vis de dragoste/Liszt), r. Márton Keleti (cu Adám Szirtes); 1971 — *Remeny kedök* (O familie fericită), r. Tamas Renyi (cu Ferenc Kállay, Gábor Maros).

TOMA, SANDA (n. 27.10.1934, Bucureşti), actriţă română de teatru

Sanda Toma

şi film. Studiază la I.A.T.C. din Bucureşti. Joacă pe scenele: Teatrul Naţional din Craiova (1956), Teatrul Naţional din Bucureşti (1958) şi Teatrul de Comedie din Bucureşti. Dotată pentru dramă şi comedie, pe care le serveşte cu justeţea unui ton admirabil, precis şi flexibil, decorativ şi elegant, S.T. nu este singura actriţă de talent cvasiabsentă de pe ecranul românesc. Primele apariţii cinematografice din *Bădăranii* şi *Darclée* păreau să-i rezerve tinerei şi graţioasei interprete o carieră artistică similară aceleia scenice. Din nefericire, S.T. va fi redistribuită pe ecran abia zece ani mai tîrziu, în *Zestrea*. Aici S.T. are posibilitatea să-şi impună, în sfîrşit, vitalitatea controlată a registrului de caracterizare ca şi feminitatea cordială şi comunicativă pe care le-a etalat cu o strălucire fără cusur pe scena Teatrului de Comedie.

Scanned with OKEN Scanner

FLM.: 1960 — *Bădăranii*, r. Sică Alexandrescu și Gheorghe Naghi (cu Grigore Vasiliu-Birlic, Carmen Stănescu, Nicki Atanasiu, Alexandru Giugaru, Cella Dima, George Calboreanu, Silvia Timică, Marcel Anghelescu, Radu Beligan); *Darclée*, r. Mihai Iacob; *Celebrul 702*, r. Mihai Iacob (cu Radu Beligan, Ion Finteșteanu, Jules Cazaban, Nicolae Gărdescu, V. Ronea, Fory Etterle, Angela Chiuaru, Ion Ciprian, Dorin Dron, Dem. Rădulescu, Tudorel Popa); 1973 — *Zestrea*, r. Letiția Popa (cu Victor Rebengiuc, Margareta Pogonat, Sebastian Radovici).

TOMESCU, LILIANA (n. 12.08. 1929, București), actriță română de

Liliana Tomescu

teatru și film. Studiază la I.A.T.C. din București. Joacă pe scena Teatrului C.I. Nottara (Armatei) din București, unde recoltează în scurt timp aprecierei elogioase (la numai 30 de ani primește distincția de Artistă emerită). Debutează pe ecran în 1955. Aparițiile ulterioare, din *Nu vreau să mă însor* și *S-a furat o bombă* relevă datele unei fotogenii particulare dublate de facultatea jocului sensibil, interiorizat. Inteligența, maliția și cordialitatea fanteziei dramatice a jocului acestei actrițe de talent nu vor fi valorificate decît în puține filme: *Pași spre lună* și *De-aș . . . fi Harap Alb*. Deși bună cunoscătoare a exigențelor jocului cinematografic *L.T.* va reveni pe ecran abia în *Dimitrie Cantemir* (1974) — cu o partitură de onoare, dar nu și de reală respirație dramatică.

FLM.: 1955 — *Ilie în luna de miere*, r. Ion Rodan (cu Nicolae Gărdescu, N. Neamțu Ottonel, Puiu Călinescu); 1956 — *Pe răspunderea mea*, r. Paul Călinescu (cu Iurie Darie, Ileana Iordache, Marcel Anghelescu, Ion Talianu, Geo Barton, Vasile Tomazian, Horia Căciulescu, Jean Lorin Florescu, Silvia Colberti); 1960 — *Nu vreau să mă însor*, r. Manole Marcus (cu Nae Roman, Vasile Tomazian, Geo Barton, Ștefan Tapalagă, Irina Petrescu, Maria Dumitrache); 1961 — *Porto Franco*, r. Paul Călinescu (cu Ștefan Ciubotărașu, Simona Bondoc, Geo Barton, Nicki Atanasiu, Fory Eterle, Mihai Fotino, Ion Dichiseanu, Nucu Păunescu, Emanoil Petruț); *S-a furat o bombă*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Iurie Darie, Haralambie Boroș, Tudorel Popa, Draga Olteanu, Cella Dima, Geo Saizescu, Emil Botta); 1963 — *Pași spre lună*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Radu Beligan, Florin Piersic, Ion Anghel, Grigore Vasiliu-Birlic, Irina Petrescu, Dem Savu, Tudorel Popa, Dorin Dron, Horia Căciulescu, Eugenia Popovici); 1965 — *De aș fi . . . Harap Alb*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Florin Piersic, Irina Petrescu, Eugenia Popovici, Fory Etterle, Emil Botta, Puiu Călinescu, Constantin Codrescu, Nae Roman, Nucu Păunescu).

TOMOROVEANU, ILINCA (n. 1941), actriță română de teatru și film. Studiază la I.A.T.C. „Ion Luca

Ilinca Tomoroveanu

Scanned with OKEN Scanner

Caragiale" din Bucureşti. Joacă pe scena Teatrului Naţional (1964). Debutează pe ecran ca neprofesionistă (dar protagonistă) în 1960 înregistrînd un veritabil succes interpretativ. Jocul ei plin de pasiune şi sinceritate ca şi fotogenia datelor fizice îi rezervă noi posibilităţi de afirmare în *Dragoste lungă de-o seară*, *La porţile pămîntului* şi *Castelanii*. Deşi forţa şi culminaţia carierei de actriţă şi-o datorează în principal scenei, I.T. a dat credit pe ecran unor figuri feminine realizate cu vigoare dramatică şi eleganţă scenică *(Pentru că se iubesc.)*
FLM.: 1963 — *Dragoste lungă de-o seară*, r. Horea Popescu (cu Silvia Popovici, Graţiela Albini, Nunuţa Hodoş); 1965 — *La porţile pămîntului*, r. Geo Saizescu (cu George Constantin, Marga Barbu, Sebastian Papaiani); *Runda 6*, r. Vladimir Popescu Doreanu (cu Ion Finteşteanu, György Kovács, Carmen Stănescu); 1966 — *Castelanii*, r. Gheorghe Turcu (cu Marcel Anghelescu, Colea Răutu, Tudorel Popa); 1967 — *Frumoasele vacanţe*, r. Károly Makk (cu Sztankay Istvan, Ernyei Béla, Ottilia Borbáth, Liska Zsuzsa, Florian Pitiş); 1969 — *Războiul domniţelor*, r. Dinu Cocea (cu Ştefan Ciubotăraşu, Ilarion Ciobanu, Amza Pellea, Ioana Drăgan, Matei Alexandru); 1972 — *Pentru că se iubesc* (cu Emmerich Scäffer, Al. Repan, Cornel Patrichi, Ileana Popovici).

TÖRÖCSIK, MARI (n. 23.11.1935, Pély, Ungaria), actriţă maghiară de teatru şi film. Studiază la I.A.D.C. din Budapesta. S-a afirmat pe scenă în roluri de ingenuă delicată, agilă şi vivace în repertoriul clasic şi modern. Debutează pe ecran în 1955 relevîndu-se prin frumuseţe şi eleganţa discretă a expresivităţii dramatice. Chipul atrăgător, exultînd fondul unei feminităţi cordiale, intonaţia particulară, inconfundabilă a vocii, cumva răguşite, ca şi excepţionala vitalitate a jocului îi rezervă interpretei mari succese artistice în *Édes Anna*, *Sabie şi zar*, *Poznaşa* (Pr. Karlovy Vary 1960). De-a lungul creaţiilor din *Două etaje de fericire* şi *Drama ciocîrliei*, M.T. alternează rolurile dramatice cu cele de strălucitoare fantezie cucerind autoritatea unei creatoare de caractere feminine moderne. Alte creaţii de excepţie, realizate în *Băieţii din strada Pál*, *Călătorie în jurul craniului meu* şi *Romeo, Julieta şi întunericul* (TV), îi consolidează, graţie tonalităţii dramatice a stilului de joc, popularitatea cucerită în ţară şi peste hotare. Artistă emerită. Laureată cu Pr. Balázs Béla.
FLM.: 1955 — *Körhinta* (Căluşeii), r. Zoltan Fábri, cu Bela Barsi, Imre Soos, Antal Farkas, Flora Kadar); 1957 — *Két vallomas* (Două mărturisiri), r. Márton Keleti; *Vas Virag* (Floarea de fier), r. Janos Kersko (cu Istvan Avar, Zoltán Várkony, Manyi Kiss); 1958 — *Édes Anna*, r. Zoltan Fábri (cu Zigmond Fulop, Bela Barsi, Anna Baro); 1959 — *Kard és Kocka* (Sabie şi zar), r. I. Feher (cu Miklós Gábor, Éva Ruttkay); *Kölyök* (Poznaşa), r. M. Szemes (cu Gyula Szabo, Ferenc Zenthe, Adám Szirtes); *Gyalog a mennyorszagaba* (Pe jos spre rai), r. I. Feher (cu Zoltan Latinovits, Marianne Kerencsey); 1960 — *Légy jo mindhálalig* (Fii bun pînă la moarte), r. Laszlo Ranody (cu Ferenc Bessenyei, Josef Bihary); *Két emelet boldogság* (Două etaje de fericire), r. Janos Hersko (cu Edith Domjan, Florian Kallo); 1961 — *Hazassagbol*

Mari Töröcsik

elegseges (M-am săturat de căsnicie), r. K. Wiedermann (cu Gyula Bodrogi, Manyi Kiss); 1964 — *Pacsirata* (Drama ciocîrliei), r. Laszlo Ranody (cu Antal Pager, Anna Nagy, Zoltan Latinovics) — *Negy lány egy udvarban* (Patru fete într-o curte), r. Pal Zolnay (cu Miklós Gabór, Szilvia Dallos); 1966 — *Tilos a szerelem* (Dragostea este interzisă), r. Tamas Rényi (cu Teri Torday); 1967 — *Csend és kiáltás* (Liniște și strigăt) Miklós Jancsó (cu András Kozák, Zoltan Latinovits); 1969 — *Egy örült ejszaka* (O noapte turbată), r. Ferenc Kardos; 1970 — *A Szerelem* (Iubire), r. Karoly Makk; *Mérsékelt égöv* (Zonă interzisă), r. Z. Kezdi-Kovács (cu András Kozák); *Utazas a koponyam körül* (Călătorie în jurul craniului meu), r. György Révész), (cu Éva Ruttkay); 1971 — *Holt vidék* (Peisaj mort), r. I. Gaal; 1972 — *Hongyboly* (Furnicarul), r. Zoltan Fábri; 1973 — *Vegül* (La capătul drumului), r. Gyula Maar (cu Jozsef Kroner); 1975 — *Szerelem Elektra* (Dragă, Electra), r. Miclós Jancsó.

TOTÒ (pe numele adev. */?/ Antonio de Curtis Griffo Focas Angelo Flavio Dukas Commence Principe di Bizanzio)* (n. 15.02.1898, Napoli- -m. 15.04.1967, Roma), actor comic italian de teatru și film. Unul din marii interpreți ai teatrului italian de revistă și operetă dintre cele două războaie mondiale. Debutează în cinema în 1936. În ciuda frecvenței cu care apare pe ecran actorul s-a impus tîrziu datorită angjamentelor de rutină, în filme comerciale. Din dec. 6, umorul său complex, tandru, grotesc, patetic, totdeauna bizuit pe o adîncă putere de observație realistă a modelelor se afirmă în *Jandarmi și hoți* (Nastro d'argento 1952). Acesta este primul film, dintr-o întreagă suită de opere viitoare, care pune în lumină originalitatea jocului său comico-dramatic. În *Unde este libertatea, Aurul Neapolelui* și *Doi colonei*, T. construiește cu finețe și pertinență psihologică portrete umane de o profundă semnificație realistă. Mai recent, T. a fost remarcat, cu deosebire, în *Comandantul* și *Păsăroi și păsările* (Pr. Cannes 1966).

FLM.: 1936 — *Ferma con le mani* (Închide cu mîinile), r. Gere Zambuto (cu Tina Pica, Erzsi Paal); 1941 — — *L'allegro fantasma* (Fantoma veselă), r. Amleto Palermi (cu Elli Parvo, Franco Coop); 1947 — *I due orfanelii* (Cei doi orfani, r. Mario Mattoli, (cu Vera Bergman, Carlo Campanini, Franca Marzi, Isa Barzizza); 1950 — *Napoli milionaria* (Neapole orașul milionarilor), r. Eduardo De Filippo (cu Eduardo și Titina De Filippo, Leda Gloria); 1954 — — *L'oro di Napoli* (Aurul Neapolelui), r. Vittorio De Sica (cu Lianella Carell, Pasquale Cennamo); 1955 — *Racconti romani* (Povestiri din Roma), r. Gianni Franciolini (cu Vittorio De Sica, Silvana Pampanini, Franco Fabrizi, Giovanna Ralli, Antonio Cifariello); 1958 — *I soliti ignoti* (Veșnicii necunoscuți), r. Mario Monicelli (cu Vittorio Gassman, Claudia Cardinale, Marcello Mastroianni, Renato Salvatori); 1960 — *Signori si nasce* (Domnii se nasc), r. Mario Mattoli (cu Peppino De Filippo, Delia Scala); 1962 — *I due colonelli* (Doi colonei), r. Steno (cu Walter Pidgeon, Mino Taranto, Scilla Gabel, Walter Chiari); 1965 — *La mandragola* (Mătrăguna), r. Alberto Lattuada (cu Rosanna Schiaffino, Romolo Valli); 1966 — *Uccellacci e uccellini* (Păsăroi și păsările), r. Pier Paolo Pasolini (cu Ninetto Davoli); 1968 — *Capriccio all'italiana* — f.s. (Capriciu italian), r. Steno și P. Paolo Pasolini (cu Franco Franchi).

TRACY, SPENCER (n. 5.03.1900, Milwaukee, Wisconsin — m. 10.06. 1967, Beverly Hills, Hoolywood, California), actor american de teatru și film. Studiază la American Academy of Dramatic Arts. S-a remarcat în mod deosebit pe Broadway. Debutează pe ecran în 1930. În continuare

susţine numeroase angajamente de planul doi, dar semnificative prin a-

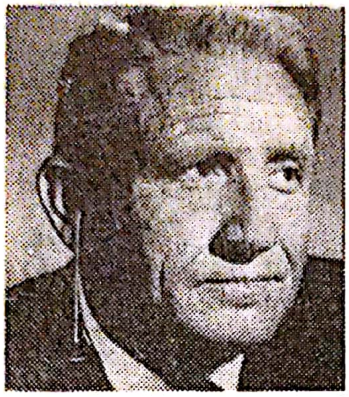

Spencer Tracy

portul dramatic al unui stil de joc fără cusur, tuşat de simţul ironiei fine, subtile, psihologice. Chiar dacă S.T. s-a produs mult timp în repertoriul filmului de acţiune contribuţia lui interpretativă, i-a pregătit o afirmare strălucită, exemplară, actorul ajungînd să se plaseze în rîndul marilor staruri ale ecranului american. În *Căpitanii curajoşi* (Oscar 1937) şi *Oameni de mîine* (Oscar 1938), dar mai ales în *Dr. Jeckyll şi Dl. Hyde*, actorul îşi investeşte creaţiile cu o autenticitate dramatică complexă, străbătută de gama unor stări sufleteşti deconcertante. Cu timpul, acest monstru sacru al ecranului se situează deasupra tuturor convenţiilor de gen, repertoriale aşa cum o demonstrează seria prestigioaselor triumfuri artistice din dec. 5,6 şi 7, între care *Ziua proastă de la Stînca Neagră* (Pr. Cannes 1955), *Bătrînul şi marea*, *Procesul maimuţelor* şi *Procesul de la Nürnberg*. FLM.: 1930 — *Up The River* (Pe rîu în sus), r. John Ford; 1933 — *20000 Years in the Sing-Sing* (20000 de ani la Sing-Sing), r. Michael Curtiz (cu Bette Davis); 1936 — *Fury* (Furie/ Bestia umană), r. Fritz Lang (cu Sylvia Sidney, Walter Abel, Walter Brennan); 1937 — *The Big City* (Departe de ţară), r. Frank Borzage (cu Luise Rainer); 1938 — *The Test Pilot* (Sfidătorii aerului), r. Victor Fleming (cu Clark Gable, Lionel Barrymore, Myrna Loy); 1941 — *Dr. Jekyll and Mr. Hyde*, (Dr. Jekyll/Bestia umană), r. Victor Fleming (cu Donald Crisp, Ingrid Bergman, Lana Turner); 1944 — *The Seventh Cross* (A şaptea cruce), r. Fred Zinnemann (cu Agnes Moorehead, Felix Bressart); 1946 — *The Sea of Grass* (Marea de iarbă), r. Elia Kazan (cu Katharine Hepburn, Melvyn Douglas, Edgar Buchanan); 1951 — *The People Against O'Hara* (Poporul contra lui O'Hara), r. John Sturges (cu Diana Lynn, Pat O'Brien, John Hodiak); 1954 — *The Broken Lance* (Lancea sfărîmată), r. Edward Dmytryk (cu Richard Widmark, Katy Jurado); 1958 — *The Old Man and Sea* (Bătrînul şi marea), r. John Sturges (cu Felipe Pazos, Harry Bellaver); 1960 — *Inherit the Wind* (Procesul maimuţelor), r. Stanley Kramer (cu Fredric March, Gene Kelly); 1961 — *Judgement of Nürnberg* (Procesul de la Nürnberg), r. Stanley Kramer (cu Richard Widmark, Judy Garland, Marlene Dietrich, Maximilian Schell, Montgomery Clift); 1963 — *It's a Mad, Mad, Mad World* (O lume nebună, nebună, nebună . . .), r. Stanley Kramer (cu Buster Keaton, Zasu Pitts, Mickey Rooney); 1967 — *Guess Who's Caming to Dinner ?* (Ghici cine vine la cină?), r. Stanley Kramer (cu Katharine Hepburn, Sidney Poitier, Katharine Houghton).

TREVOR, CLAIRE (n. 8.03.1909, New York), actriţă americană de

Claire Trevor

teatru şi film. Studiază la Universitatea din Columbia şi la American Academy of Dramatic Arts. A jucat la Teatrul Ethel Barrymore şi pe Broadway. Debutează pe ecran în 1933. Consacrarea artistică o datorează rolurilor din *Periferie* şi *Diligenţa* graţie sensibilităţii dramatice a registrului de caracterizare străbătut de accente acut psihologice. Cîţiva ani mai tîrziu, după o susţinută activitate teatrală, C.T. se impune remarcabil în filmul *Key Largo* (Oscar 1948). Actriţa conferă unei partituri dificile (rolul amantei alcoolice) tonalitatea gestului dramatic impetuos, aproape impulsiv capabil să releve, în întregime, gama nuanţată a inteligenţei şi sensibilităţii ei artistice.
FLM.: 1933 — *Life in the Raw* (Drama de la barul Mexico), r. Louis King; 1935 — *Dante's Inferno* (Infernul lui Dante), r. Harry Lachman (cu Spencer Tracy, Rita Cansino); 1937 — *Dead End* (Periferie), r. William Wyler (cu Humphrey Bogart, Joel McCrea, Sylvia Sidney); 1939 — *Stagecoach* (Diligenţa), r. John Ford (cu John Wayne, Thomas Mitchell, John Carradine, Tim Holt, George Bancroft); 1942 — *Adventures of Martin Eden* (Aventurile lui Martin Eden), r. Sidney Salkow (cu Glenn Ford, Evelyn Keyes, Stuart Ervin); 1947 — *Born to Kill* (Născut pentru a ucide), r. Robert Wise (cu Lawrence Tierney, Walter Slezak); 1948 — *Key Largo*, r. John Huston (cu Humphrey Bogart, Edw. G. Robinson, Lauren Bacall, Lionel Barrymore, Thomas Gomez); 1952 — — *My Man and I* (Bărbatul meu şi eu), r. William Wellman; 1955 — *Man Without a Star* (Omul fără stea), r. King Vidor (cu Kirk Douglas, Jeanne Crain, William Campell); 1956 — *The Mountain* (Muntele), r. Edward Dmytryk (cu Spencer Tracy, Robert Wagner, Richard Arlen); 1963 — *Woman of Summer* (Femeie de vară), r. Franklyn Schaffner (cu Joanne Woodward, Richard Beymer); 1964 — *How to Murder Your Wife* (Cum să-ţi ucizi nevasta), r. Richard Quine (cu Jack Lemmon, Virna Lisi, Terry Thomas).

TRINTIGNANT, JEAN-LOUIS (n. 11.12.1930, Piolenc, Vaucluse),

Jean-Louis Trintignant

actor francez de teatru şi film. Cursuri de actorie cu Charles Dullin şi Tania Balaşova. Debutează pe scenă în comp. teatrală Raymond Hermantier. Prima apariţie pe ecran: *Dacă toţi tinerii din lume*. Un an mai tîrziu se afirmă decisiv ca partener al lui *B.B.* în *Şi Dumnezeu a creat femeia* desfăşurînd un joc sensibil, tandru, potrivit rolurilor viitoare de june prim modern. În ciuda frumoaselor creaţii din *Legături primejdioase*, *Depăşirea* şi *Un bărbat şi o femeie* (Pr. Cannes 1966), actorul nu are „conştiinţa" afirmării sale plenare. La un moment dat, *J.L.T.* ajunge să recuze valoarea tuturor angajamentelor sale de pe ecran (cu excepţia aceleia din *Un bărbat şi o femeie)* reproşîndu-le lipsa de „spontaneitate", de „aer proaspăt". Important este faptul că actorul continuă să joace oferind cinematografului francez noi probe ale inteligenţei sale dramatice în *Compartimentul ucigaşilor*, *Z*, (Pr. Cannes 1969), *Omul care minte* (Pr. Berlin 1968) ş.a.
FLM.: 1955 — *Si tous les gars du monde* (Dacă toţi tinerii din lume), r. Christian-Jaque (cu Claude Sylvain, Jean Gaven, Hélène Perdrière); 1956— *Et Dieu créa la femme* (Şi Dum-

nezeu a creat femeia), r. Roger Vadim (cu Brigitte Bardot, Curd Jürgens, Christian Marquand); 1959— — *Les liaisons dangereuses* (Legături primejdioase), r. Roger Vadim (cu Annette Stroyberg, Simone Renant, Gérard Philipe, Jeanne Moreau); *Austerlitz*, r. Abel Gance (cu Michel Simon, Pierre Mondy); 1962 — *Il sorpaso* (Desăşirea), r. Dino Risi (cu Vittorio Gassman, Catherine Spaak); 1963 — *Chateau en Suède* (Castel în Suedia), r. Roger Vadim (cu Monica Vitti, Jean-Claude Brialy, Curd Jürgens); 1964 — *Mata-Hari, agent H-21* (Mata Hari), r. Jean-Louis Richard (cu Jeanne Moreau, Claude Rich); *Compartiment tueurs* (Compartimentul ucigaşilor), r. Costa-Gavras (cu Simone Signoret, Yves Montand, Jacques Perrin); 1966 — *Un homme, une femme* (Un bărbat şi o femeie), r. Claude Lelouch (cu Anouk Aimée); 1968 — „Z", r. Costa-Gavras (cu Yves Montand, Irène Papas, Renato Salvatori, Charles Denver); 1970 — *Il conformista* (Conformistul), r. Bernardo Bertolucci; *Le voyou* (Golanul), r. Claude Lelouch (cu Danièle Delorme); 1972 — *L'attentat* (Atentatul), r. Yves Boisset (cu Michel Piccoli, Gian Maria Volonté, François Périer, Philippe Noiret, Daniel Ivernel, Romy Schneider); 1973 — *Le train* (Trenul), r. Pierre Granier-Deferre (cu Romy Schneider); 1975— — *Flic Story* (Poveste poliţistă), r. Jacques Deroy (cu Alain Delon); 1976 — *Il deserto dei tartari* (Deşertul tătarilor), r. Valerio Zurlini (cu Vittorio Gassman, Max von Sydow).

TSCHECHOWA, OLGA (pe nu mele adev. *Olga Cehova von Knipper-Dolling* (n. 26.04.1897, Aleksandropol, Caucaz, Rusia), actriţă germană de teatru şi film, de origine rusă. Studiază la Academia de Arte Frumoase din Moscova (sculptură şi pictură). Cursuri de actorie la Teatrul de Artă din Moscova (cu Stanislavski). În 1920 se stabileşte la Berlin unde repurtează mari succese teatrale şi modene, graţie frumuseţii exotice, distincţiei spirituale şi darurilor de

Olga Tschechowa

poliglotă. Debutează pe ecran în *Castelul Vogelöd*. În continuare O.T. susţine numeroase angajamente cinematografice evidenţiind un recitativ cumva intelectualist, dar compensat de eleganţa datelor fizice la care se adaugă fotogenia chipului fermecător, cu privire clare, inteligente şi zîmbet curtenitor, graţios. Va fi solicitată şi peste hotare; *Pălăria florentină* (Franţa), *Moulin Rouge* (Anglia) sau în versiunile germane ale unor filme americane.

FLM.: 1921 — *Schlose Vogelöd* (Castelul Vogelöd), r. Georg Wilhelm Murnau (cu Paul Hartmann, Arnold Korff); 1927 — *Un chapeau de paille d'Italie* (Pălăria florentină), r. René Clair (cu Albert Préjean, Paul Ollivier, Alice Tissot); 1930 — *Die Drei von der Tankstelle* (Trei băieţi şi-o fericire), r. Wilhelm Thiele (cu Willy Fritsch, Oskar Karlweis, Heinz Rhümann, Felix Bressart); 1933 — *Liebelei* (Dragoste şi durere), r. Max Ophüls (cu Magda Schneider, Gustaf Gründgens); 1934 — *Maskerade* (Mascarade), r. Willi Forst (cu Hans Moser, Paul Wegener, Adolf Wohlbrück); 1938 — *Rote Orchideen* (Orhideea roşie/Spionaj contra spionaj), r. Nunzio Malasomma şi Walter Janssen (cu Camilla Horn); 1940 — *Angelika*, r. Jürgen von Alten (cu Albrecht Schoenhals, Marina von Ditmar); 1942 — *Andreas Schlüter* (Zbuciumul unei vieţi), r. Herbert

Scanned with OKEN Scanner

Maisch (cu Heinrich Georghe, Dorothea Wieck); 1944 — *Melusine*, r. Hans Steinhoff (cu Siegfried Breuer, Angelika Hauff); 1950 — *Eine Nacht im Separée* (O noapte în separeu), r. Hans Deppe (cu Sonja Ziemann, Paul Hörbiger); 1953 — *Alles für Papa* (Totul pentru tata), r. Karl Hartl (cu Curd Jürgens); 1955 — *Ich war ein hässliches Mädchen* (Am fost o fată urîtă), r. Wolfgang Liebeneiner (cu Sonja Ziemann, Dieter Borsche, Karl Heinz Böhm); 1958 — *U-47 Kapitän leutnant Prien* (U-47 Căpitan-locotenent Prien), r. Harold Reinl (cu Dieter Eppler).

TURNER, LANA (pe numele adev. *Julia Jean Mildred Frances Turner*)

Lana Turner

(n. 8.02.1920, Wallace, Idaho), actriță americană de film. Studiază la Hollywood High School. În copilărie a învățat dansul cu tatăl ei, maestru de balet. Debutează pe ecran în 1937. Cu apariţiile din *Fata de la Ziegfeld* şi *Dr. Jekyll, L.T.* se impune cu autoritate printre frumusețile fascinante ale ecranului fiind avantajată, totodată, şi de calitățile unui recitativ profund dramatic. Stilul ei de joc, de o intensă şi tulburătoare transfigurare artistică va străluci apoi în *Cei trei muşchetari* — unde este o seducătoare şi perfidă Milady — şi în *Văduva veselă*, cu rolul încîntătoarei şi radioasei văduve . . .: La rîndul lor, creaţiile din *Bestia şi frumoasa*, *Ploile din Ranchipur* şi *Portret în negru* dezvăluie imaginea unei vedete care contestă artificiile Star-System-ului opunîndu-le girul unei participări dramatice integrale-sincere, spontane, emoţionante.

FLM.: 1937 — *They Wan't Forget* (Ei nu vor uita), r. Mervyn Le Roy (cu Claude Rains); 1938 — *The Adventures of Marco Polo* (Aventurile lui Marco Polo), r. Archie Mayo (cu Gary Cooper, Sigrid Curie); *Dramatic School* (Pasiune arzătoare), r. Robert B. Sinclair (cu Luise Rainer, Paulette Goddard, Alan Marshall); 1941 — *Ziegfeld Girl* (Fata de la Ziegfeld), r. Robert Z. Leonard (cu James Stewart, Hedy Lammar, Judy Garland); *Dr. Jekyll and Mr. Hyde* (Dr. Jekyll/Bestia umană), r. Victor Fleming (cu Spencer Tracy, Ingrid Bergman); 1944 — *Marriage Is A Private Affair* (Căsătoria este o afacere particulară), r. Robert Z. Leonard (cu James Craig); 1945 — *Week End at the Waldorf* (Week End la Waldorf), r. Robert Z. Leonard (cu Ginger Rogers, Van Johnson, Walter Pidgeon); 1946 — *The Postman Always Rings Three* (Poştaşul sună totdeauna de trei ori), r. Tay Garnett (cu John Garfield, Cecil Kellaway); 1948— — *The Three Musketeers* (Cei trei muşchetari), r. George Sidney (cu Gene Kelly, June Allyson); 1952 — *The Merry Widow* (Soţia văduvă), r. Curtis Bernhardt (cu Fernando Lamas, Una Merkel, Richard Haydn); 1954 — *Betrayed* (Contraspionaj), r. Gottfried Reinhardt (cu Glark Gable, Victor Mature, Luis Calhern); 1960— — *Portrait in Black* (Portret în negru), r. Michael Gordon (cu Anthony Quinn, Richard Basehart); 1962 — *Bachelor in Paradise* (Burlacul în paradis), r. Jack Arnold (cu Bob Hope, Janis Paige); 1965 — *Love Has Many Faces* (Dragostea are multe feţe), r. Alexander Singer (cu Cliff Robertson, Ruth Roman); 1969 — *The Big Cube* (Marele club), r. Tito Davison şi Richard Egan.

TURPIN, BEN (pe numele adev. *Benjamin Turpin*) (n. 17.09.1874,

Louisiana, New Orleans; — m.2. 07. 1940, Hollywood, California), actor comic american de teatru şi film. Se produce în spectacole de vodevil cu numere comice şi de acrobaţie. Debutează pe ecran în 1907, în benzile comice *Snakeville Comedies* (Essanay), *Vogue Comedies* (Mutual) şi *Keystone Comedies*. Personajul comic al actorului se va defini treptat, pe măsură ce datele parodice şi caricaturale ale stilului său de joc, bizuit pe efectele unui strabism pronunţat, vor dobîndi o certă şi umanizatoare încărcătură dramatică. La apariţia sonorului, *B.T.* va continua să joace oferind creaţiilor sale măiestria interpretativă a unuia din ultimii virtuoşi ai slapstick-ului din epoca lui de aur. FLM.: 1915 — *His New Job* (Charlot debutează), r. Charles Sp. Chaplin (cu Chaplin); *The Campion* (Charlot boxer), r. Charles Sp. Chaplin (cu Chaplin, Edna Purviance); *Carmen*, r. Charles Sp. Chaplin (cu Chaplin, Edna Purviance); *Roping Her Romeo* (Legaţi-l pe Romeo), r. Fred Fishback (cu Dolly Moran, Slim Summerville, Ethel Teare); 1919 — *Uncle Tom's Cabin/Uncle tom Without the Cabin* (Coliba lui Moş Toma), r. Ray Hunt (cu Chester Conklin, Marie Prevost); 1920 — *Married Life* (Viaţă de om căsătorit)' r. Mack Sennett (cu Erle Kenton); 1921 — *Bright Eyes* (Ochi strălucitori), r. Erle C. Kenton şi Malcolm St. Claire (cu Luise Fazenda, Bert Roach); *A Small Town Idol* (Idolul satului), r. Erle C. Kenton (cu Phyllis Haver, Charles Murray); 1924 — *Ten Dollars or Ten Days* (Zece dolari sau zece zile), r. Mack Sennett (cu Jack Richardson, Harry Gribbon, Irene Lentz); 1926 — *A Harem Knight* (Cavalerul haremului), r. Mack Sennett (cu Danny O'Shea, Madeline Hurlock); 1928 — *Wife's Relations* (Relaţiile soţiei), r. Maurice Marshall (cu Shirley Mason); 1929 — *Show of Shows* (Spectacolul spectacolelor), r. John G. Adolfi (cu divele de la Warner Bros); 1931 — *Swing High* (Leagănă-te sus), r. Joseph Santley (cu Fred Scott, Helen Twelvetrees); 1932 — *Million Dollar Legs* (Picioare de un milion de dolari), r. Eddie Cline (cu Jack Oakie, Linda Roberti, W.C. Fields); 1939 — *Hollywood Cavalcade* (Cavalcada Hollywood), r. Irving Cummings (cu Don Ameche, Alice Faye); 1940 — *Saps at Sea* (Stan şi Bran lupi de mare), r. Gordon Douglas (cu Stan Laurel şi Oliver Hardy).

TUSHINGHAM, RITA (n. 1943, Liverpool), actriţă engleză de teatru

Rita Tushingham

şi film. Cursuri diletante de actorie. Cariera ei artistică se datorează intuiţiei „furiosului" Tony Richardson care o selectează (dintr-un lot de 2000 de candidate) pentru filmul *Gustul mierii* (Pr. Cannes 1962), Pr. British Film Academy) Viitoarea interpretă nu avea pe atunci nici unul din „harurile" care fac o actriţă şi îi construiesc biografia artistică. *R.T.* era de-a dreptul urîtă — fapt urmărit şi de regizorul *T.R.* — în schimb chipul ei releva o excepţională expresivitate. În *Fata cu ochi verzi* şi *Şpilul*, *R.T.* se impune cu autoritate artistică graţie unor creaţii feminine pulsînd de sensibilitatea patetică a accentelor dramatice De acum, personajul ei complex, — aci elementar, stîngaci, aci reflexiv, sagace — îşi va dezvălui în teatru (la Royal Court Company) şi pe

ecran disponibilitatea unui stil de joc capabil să furnizeze cu regularitate mari surprize artistice.

FLM.: 1961 — *A Taste of Honey* (Gustul mierii), r. Tony Richardson (cu Dora Bryan, Murray Melvin, Paul Danguah, Robert Stephens); 1963 — *The Girl with Green Eyes* (Fata cu ochii verzi), r. Desmond Davies (cu Peter Finch, Lynn Redgrave, Maire Kean); *The Leather Boys* (Băieţii în haine de piele), r. Sidney J. Furie (cu Colin Cambell, Dudley Sutton, Gladys Henson); 1964 — *A Place to go* (Un loc unde să te duci), r. Basil Dearden (cu Bernard Lee, Mike Sarne, Doria Hare); 1965 — *The Knack* (Şpilul), r. Richard Lester (cu Ray Brooks, Michael Crawford, Donald Donnelly); 1966 — *Dr. Jivago*, r. David Lean (cu Tom Courtenay, Alec Guiness); *The Trap* (Capcana), r. Sidney Hayers (cu Oliver Reed); 1967 — *Smashing Time* (Un timp grozav), r. Desmond Davies; 1968 — *The Guru* (Guru), r. James Ivory; 1969 — *The Bed Sitting Room* (Dormitorul salon), r. Richard Lester); 1972 — *Straight on Till Morning* (Dă-i înainte pînă dimineaţa), r. Peter Collinson (cu Shane Briant); 1975 — *The Human Factor* (Factorul uman), r. Edward Dmytryk (cu George Kennedy); 1976 — *Ragazza di Borgota* (Fata din Borgota), r. Giulio Paradisi (cu Giacomo Piperno).

TYSZKIEWICZ, BEATA (n. 14.08. 1938, Varşovia, Polonia), actriţă poloneză de teatru şi film. Studiază la Şcoala Superioară de Artă Dramatică din Varşovia. Prima apariţie în cinema: 1955. Silueta suplă, modelată armonios, statuar, frumuseţea chipului şi atracţia surîsului fac din *B.T.* o adevărată divă a ecranului polonez. Aparitiile ei din *Vizita preşedintelui*, *La noapte va muri oraşul* şi *Prima zi de libertate* relevă, dincolo de farmecul şi seducţia frumuseţii, amplitudinea şi sensibilitatea registrului de caracterizare dramatică. Totodată desenul psihologic realist al portretizărilor ca şi verva scînteietoare a replicii comice şi dramatice din *Maria şi Napoleon*, *Manuscrisul de la Saragota* şi *Ferestrele timpului* demonstrează capacitatea actriţei de a-şi reînnoi în permanenţă modalităţile de expresie ale jocului. Eleganţa şi distincţia datelor naturale, frumuseţea penetrantă, tuşată de o intensă putere de sugestie dramatică au impus-o pe *B.T.* printre cele mai fermecătoare prezenţe ale ecranului polonez.

Beata Tyszkiewicz

FLM.: 1955 — *Zemstva* (Răzbunarea),r. Antoni Bohdziewicz, Bodhaw Kurzeniewski (cu Jan Kurnakowicz, Jacek Woszczerowicz); 1959— — *Wspolny pokoy* (Camera comună), r. Wojciek J. Has (cu Mieczyslaw Gajda, Adam Pawlikowski); 1961 — *Odwiedziny Prezydenta* (Vizita preşedintelui), r. Jan Batory (cu Leon Niemczyk, Irene Malkiewicz, Ianuszek Domaski); *Dzis w noch umrze miasto* (La noapte va muri oraşul), r. Jan Rybkowsky; *Samson*, r. Andrzej Wajda (cu Serge Marlin, Alina Janowska, Jan Ciecierski); 1962 — *Skrzydlo czarny* (Aripi negre), r. Ewa şi C. Petelski (cu Kazimierz Opalinski, Czeslaw Wollejko); 1963 — *Yokmok*, r. Stanislaw Mozdzensky (cu Bogdan Baer, Leon Nemczyk); 1964— — *Rekopis znaleziony w Saragossie* (Manuscrisul de la Saratoga), r. Wojciek J. Has (cu Zbigniew Cybulski, Iga Cembrzynska, Jeanna Jedryka); *Scapni w ogni* (Căliţi în foc), r. Jerzy

Passendorfer (cu Stanislaw Mikulski, Irene Laskowska); *Spotkanie ze szpiegiem* (Întîlnire cu spionul), r. Jan Batory (cu Stanislaw Mikulski, Stanislaw Niwinski); *Pierwszy dzien wolnosci* (Prima zi de libertate), r. Alexander Ford (cu Ryszard Barycz, Tadeusz Lomnicki, Tadeusz Fijewski); 1965 — *Marysia i Napoleon* (Marysia şi Napoleon), r. Leonard Buczkowski (cu Gustav Holoubek, Jan Luszczewski, Zdzislaw Maklakiewicz); *Popioły* (Cenuşa), r. Andrzej Wajda (cu Daniel Olbrychski, Boguslav Kierc, Piotr Wysochi); 1968— — *Wszystko na sprzedaż* (Totul de vînzare), r. Andrzej Wajda (cu Daniel Olbrychski); 1969 — *Az idö ablakai* (Fereastra timpului), r. Tamás Feher (cu Miklos Gábor, Ivan Andonov).

Scanned with OKEN Scanner

Ţ

ŢELIKOVSKAIA, LIUDMILA VASILIEVNA (n. 8.09.1919,

Liudmila Vasilievna Ţelikovskaia

URSS), actriţă sovietică de teatru şi film. Studiază la Şcoala de artă dramatică „B.V. Şciukin". Joacă pe scena Teatrului Vahtangov. Debutează pe ecran în 1939, relevîndu-se ca o interpretă atrăgătoare, cu chipul expresiv, fotogenic. Temperamentul fugos şi pasional al actriţei se va impune curînd în repertoriul comediilor muzicale *Cîntecul primăverii* şi *Patru inimi*. Apariţiile din *Ivan cel Groaznic* şi *Povestea unui om adevărat* demonstrează că actriţa deţine, totodată, o extraordinară facultate a portretizării nuanţate, psihologice. Gestul dramatic impetuos al acestei interprete extrem de frumoase, plină de farmec, relevă în *Ne-am întîlnit undeva*, *Zvăpăiata* şi *Mult zgomot pentru nimic*, o preferinţă pentru rolurile puternice, decise, conturate realist. De acum *L.T.* se impune printre cele mai autorizate specialiste ale registrului de compoziţie dramatică din cinematografia sovietică. Artistă a poporului.

FLM.: 1939 — *Molodie kapitani* (Căpitanii tineri), r. A. Andrievski (cu A. Sercevski, D. Deghinger, L. Iakitovici, V. Juravleva, E. Kuznețova); 1941 — *Anton Ivanovici serditsia* (Cîntecul primăverii), r. A. Ivanovski (cu N. Konovalov, T. Kondrakova, T. Glebova, Pavel Kadocinikov, A. Orlov); *Serdţa cetirioh* (Patru inimi), r. K. Iudin (cu V. Serova, E. Samoilov); 1943 — *Vozdușnii izvozcik* (Birjarul aerului), r. G. Rappaport (cu M. Jarov, B. Blinov, G. Spigheli); 1943—44 — *Ivan Groznii—I* (Ivan cel Groaznic—I), r. Serghei Eisenstein (cu N. Cerkasov, S. Briman, M. Jarov, A. Bucima); 1945 — *Blizneţi* (Chemarea dragostei), r. K. Iudin (cu M. Jarov, L. Orlova, D. Pavlov, K. Sorokin); 1946 — *Bespokoinoe boziaistvo* (Gospodărie neliniştită), r. Mihail Jarov (cu A. Grave, M. Jarov, V. Doronin, I. Liubimov, V. Balaşov); 1948 — *Povesti o nestoiaşcem celoveke* (Povestea unui om adevărat), r. A. Stolper (cu P. Kadocinikov, N. Ohlpkov, V. Mercuriev, T. Makarova); 1954 — *Mî s vami gde-to vstrecialis* (Ne-am întîlnit undeva), r. N. Dostali şi A. Tutîşkin (cu A. Raikin, M. Ianşin, V. Mercuriev, A. Kuznețov); 1955 — *Poprîgunia* (Zvăpăiata), r. Samson Samsonov (cu Serghei Bondarciuk, V. Drujnikov); 1956 — *Mnogo şuma iz nicevo* (Mult zgomot pentru nimic), r. L. Zamkovoi (cu N. Burnov, A. Kaţînski, N. Malişevski).

Scanned with OKEN Scanner

U

URBANSKI, EVGHENI IAKOVLEVICI (n. 27.02.1932, Moscova

Evgheni Iakovlevici Urbanski

— m. 5.11.1965), actor sovietic de teatru şi film. Studiază la Şcoala dependentă de Teatrul de Artă din Moscova. Joacă pe scena Teatrului Stanislavski din Moscova remarcîndu-se, cu deosebire, în repertoriul clasic. Debutează în cinema în *Comunistul* cu o creaţie excepţională (rolul Vasili Gubanov). În continuare veridicitatea şi patosul psihologic al stilului său de joc, de factură romantic-revoluţionară, se impun în *Balada soldatului*, *Scrisoare neexpediată* şi *Cer senin*. Creaţiile sale relevă cu regularitate un talent complex, predispus expresiei dramatice puternice, descrierii sincere a naturii umane. Apariţiile actorului din *Minerul adevărat*, *Jurnalul unui tînăr ofiţer* ş.a. relevă, de asemenea, resursele bogate ale registrului de caracterizare penetrat de o extraordinară trăire artistică. Dispariţia prematură a acestui mare actor a inspirat filmul documentar *Evgheni Urbanski*, 1967.

FLM.: 1957 — *Kommunist* (Comunistu), r. Iuli Raizman (cu Sofia Pavlova, Evgheni Sciutov, Serghei Iacovlev); 1959 — *Balada o soldate* (Balada soldatului), r. Grigori Ciuhrai (cu Nikolai Kriucikov, Jana Prohorenko); 1960 — *Neotpravlennoe pismo* (Scrisoare neexpediată), r. Mihail Kalatozov (cu Tatiana Samoilova, Iuri Smoktunovski); 1961 — *Cistoe nebo* (Cer senin), r. Grigori Ciuhrai (cu Nina Dobrîşeva, N. Kuzmina, Alik Krîlov).

USTINOV, PETER (n. 16.04.1921, Londra), actor, regizor şi dramaturg

Peter Ustinov

englez, de teatru şi film. Studiază actoria la London Theatre Studio (sub conducerea lui Michel St. Denis). Debutează în viaţa artistică

Scanned with OKEN Scanner

ca actor și interpret de scheciuri devenind curînd o prezență de prim plan a vieții teatrale engleze. Debutează pe ecran în 1940. Aparițiile următoare sînt relevatoare pentru stilul său de joc: frazat amplu, dar fluent și dezinvolt, punctat de digresiuni comice savuroase, în acord cu logica armonioasă a caracterizării dramatice. Creațiile lui din *Frumosul Brummel*, *Que Vadis* și *Lola Montès* dezvăluie nu numai simțul „genial" al portretizării ironice, caricaturale, grotești, dar și facultatea precisă a intonației dramatice — aci rafinată, somptuoasă, aci frustă, directă, de inspirație populară. La rîndul lor angajamentele din *Spartacus* (Pr. Oscar 1960) și *Topkapi* (Pr. Oscar 1965), dețin un suflu debordant, o libertate neîntrecută a tușei comice, energice, fugace, vibrante. *P.U.* a conferit întruchipărilor sale cinematografice o vitalitate originală fiecare rol fiind dominat de pitoresc și caracterizat cu o năvalnică putere de improvizare.

FLM.: 1940 — *Mein Kampf/My Crimes* (Opera mea/Crimele mele), r. Norman Lee (cu Herbert Lom, Robert Beatty); 1944 — *The Way Ahead* (Drum înainte), r. Carol Reed (cu David Niven, Stanley Holloway); 1950 — *Odette*, r. Herbert Wilcox (cu Anna Neagle, Trevor Howard); 1951 — *Quo Vadis*, r. Mervyn Le Roy (cu Robert Taylor, Deborah Kerr); 1952 — *The Magic Box* (Cutia magică), r. John Boulting (cu Edward Chapman, Leo Genn, Laurence Olivier, Michael Redgrave); 1954 — *The Egyptian* (Egipteanul), r. Michael Curtiz (cu Victor Mature, Gene Tierney); *Beau Brummell* (Frumosul Brumell), r. Curtis Bernhardt (cu Stewart Granger, Elizabeth Taylor); 1955 — *Le plaisir / House of Pleasure* (Plăcerea), r. Max Ophüls (cu Gaby Morlay, Daniel Gélin); *We're No Angels* (Nu sîntem îngeri), r. Michael Curtiz (cu Humphrey Bogart, Aldo Ray, Joan Bennett, Basil Rathbone); 1959 — — *Spartacus*, r. Stanley Kubrick (cu Tony Curtis, Laurence Olivier, Charles Laughton, Kirk Douglas); 1962 — *Billy Budd*, r. Peter Ustinov (cu Robert Ryan, Melvyn Douglas, Terence Stamp); 1963 — *Topkapi*, r. Jules Dassin (cu Mélina Mercouri, Maximilian Schell, Akim Tamiroff); 1965 — *Lady L.*, r. Peter Ustinov (cu Sophia Loren, Paul Newman, David Niven, Philippe Noiret); 1967 — — *The Comedians* (Comedianții), r. Peter Glenville (cu Lillian Gish, Richard Burton, Elizabeth Taylor); 1968 — *Blackbeard's Ghost* (Fantoma lui Barbă Neagră), r. Robert Stevenson (cu Dean Jones, Suzanne Pleshette, Elsa Lanchester); 1969 — *Viva Max* (Trăiască Max), r. Jerry Paris (cu Pamela Tiffin, Jonathan Winters, John Austin); *Hammer Smith Is Out* (Hammer Smith a plecat), r. Peter Ustinov (cu Elizabeth Taylor); 1976 — *Logan's Run* (Fuga lui Logan), r. Michael Anderson (cu Michael York).

Scanned with OKEN Scanner

V

VALENTINO, RUDOLPH (pe numele adev. *Rodolfo Guglielmi di*

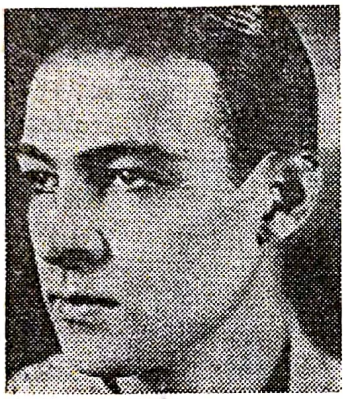

Rudolph Valentino

Valentino D'Antonguella) (n. 6.05. 1895, Castellaneta, Italia — m. 15.06. 1926, New York), actor american de film, de origine italiană. Emigrează în Statele Unite la 18 ani (28.12.1913). După felurite îndeletniciri, între care acelea de dansator şi figurant în teatru şi cinema, *R.V.* este solicitat pentru un număr dansant în filmul *Cei patru cavaleri ai Apocalipsului*. Cu acest rol, deşi episodic, calităţile lui fotogenice se impun cu o asemenea pregnanţă, încît *R.V.* se vedea propulsat în rîndul marilor cuceritori romantici ai cinematografului. Personajul său de june prim tenebros ori erou romantic, va fi, din nefericire, distribuit într-un repertoriu de succes comercial, lipsit de virtuţi artistice. În ciuda filmelor submediocre în care a jucat *R.V.* a relevat autentice aptitudini interpretative fiind primul mare star al ecranului şi încarnare, avant la lettre, a divismului cinematografic. Dispariţia lui prematură, (31 de ani), a fost îndelung regretată de marele public — îndeosebi de cel feminin.

FLM.: 1918 — *Alimony* (Pensie alimentară), r. Emmett Flynn (cu Josephine Whittel, Louis Wilson); 1919 — *The Delicious Little Devil* (Micuţul diavol delicios), r. Robert Z. Leonard (cu Mae Murray); *The Virtuous Sinners* (Păcătoşii virtuoşi), r. Emmett Flynn (cu Mae Murray, Wanda Hawley, Norman Kerry); *Eyes of Youth* (Ochii tinereţii), r. Albert Parker (cu Clara Kimball Young); 1920 — *The Married Virgin* (Fecioara căsătorită), r. Joseph Maxwell (cu Vera Sisson); *Stolen Moments* (Clipe furate), r. James Vincent (cu Marguerite Namara); 1921 — *The Four Horseman of the Apocalypse* (Cei patru cavaleri ai Apocalipsului), r. Rex Ingram (cu Wallace Beery, Jean Hersholt, Alice Terry, Roman Novarro); *The Sheik* (Şeicul), r. George Meldford (cu Loretta Young, Walter Lang, Adolphe Menjou); 1922 — *The Conquering Power* (Comedia umană/ Eugenia Grandet), r. Rex Ingram (cu Eugènie Besserer, Ralph Lewis, Alice Terry); *Blood and Sand* (Arene însîngerate), r. Fred Niblo (cu Nita Naldi, Lila Lee, Warner Oland); *The Young Rajah* (Tînărul rajah), r. Phil Rosen (cu Wanda Hawley); 1924 — *Monsieur Beaucaire*, r. Sidney Olcott

Scanned with OKEN Scanner

(cu Bébé Daniels, Doris Kenyon); 1925 — *Cobra*, r. Joseph Henabery (cu Nita Naldi); *A Sainted Devil* (Hacienda roşie), r. Joseph Henabery (cu Nita Naldi, Luise Lagrance, Helen Q. Nilson); *The Eagle* (Vulturul negru), r. Clarence Brown (cu Wilma Banky, Louise Dresser); 1926— — *The Son of the Sheik* (Fiul şeicului), r. George Fitzmaurice (cu George Fawcet, Wilma Banky, Karl Dane).

VALLI, ALIDA (pe numele adev. *Alida Maria Attenburger*) (n. 31.05.

Alida Valli

1921, Pola, Iugoslavia), actriţă italiană de teatru şi film. Studiază la Centrul Experimental cinematografic din Roma (după ce mai întîi fusese recuzată pentru „inaptitudini interpretative"). Debutează în cinema în 1936 şi timp de 6 ani va colecţiona *„toate rolurile comico-sentimentale ale cinematografiei italiene (A.V.)*. Prin apariţiile din *Manon Lescaut*, r. Carmine Gallone (Nastro d'argento 1942) şi *Mica lume de altădată*, A.V. îşi atrage renumele de *„Danielle Darrieux a ecranului italian"*. După război A.V. se lansează într-o strălucitoare carieră artistică realizînd creaţii exemplare în ţară (*Eugenie Grandet*, Nastro d'argento 1947) şi peste hotare (*Procesul Paradine*, *Miracolele n-au loc decît o singură dată* şi *Amanţii din Toledo*). Cu rolul contesei Serpieri din *Senso*, actriţa va da viaţă unui caracter feminin contradictoriu, orchestrat cu inteligenţă şi sensibilitate dramatică, care marchează apogeul artistic al acestei perioade. Alte noi angajamente, susţinute în *Strigătul* şi *Absenţă îndelungată* pun în lumină jocul ei matur, interiorizat, profund dramatic.

FLM.: 1936 — *I due sergenti* (Doi sergenţi), r. Enrico Guazzoni (cu Cervi Gino. Mino Doro); 1939 — *Ballo a castello* (Bal la castel), r. Max Neufeld (cu Antonio Genta, Sandra Revel); 1942 — *Catene invizibili* (Lanţuri invizibile), r. Mario Mattoli (cu Carlo Ninchi, Andrea Cecchi); 1946 — *Eugenie Grandet*, r. Mario Soldati (cu Gualtiero Tumiati, Giorgio De Lullo); 1947 — *The Paradine Case* (Procesul Paradine), r. Alfred Hitchcock (cu Ann Todd, Charles Laughton, Gregory Peck); 1949 — *The Third Man* (Al treilea om), r. Carol Reed (cu Joseph Cotten, Orson Welles, Trevor Howard); 1952 — *Les amants de Tolède* (Amanţii din Toledo), r. Henri Decoin (cu Pedro Armendariz, Françoise Arnoul); 1954— — *Senso*, r. Luchino Visconti (cu Farley Granger, Massino Girotti, Christian Marquand); 1957 — *Il grido* (Strigătul), r. Michelangelo Antonioni (cu Betsy Blair, Steve Cochran, Dorian Gray); 1960 — *Les dialoques des Carmelites* (Dialogurile Carmelitelor), r. Phillipe Agostini şi R.L. Bruckberger (cu Jeanne Moreau, Madeleine Renaud); 1961 — *Un aussi long absence* (Absenţă îndelungată), r. Henri Colpi (cu George Wilson); 1962 — *Il disordine* (Dezordinea), r. Franco Brusati (cu Renato Salvatori, Curd Jürgens); 1964 — *L'autre femme* (Cealaltă femeie), r. François Villiers (cu Annie Girardot, Francesco Rabal, Richard Johnson); 1967 — *Edipo Re* (Oedip rege), r. Pier Paolo Pasolini (cu Katina Paxinou); 1970 — *Strategia del ragno* (Strategia păianjenului), r. Bernard Bertolucci; 1971 — *Diario di un italiano* (Jurnalul unui italian), r. Sergio Capogna; 1976 — *Le jeu du solitaire* (Jocul singuraticului), r. Jean-François Adam (cu Samy Frey).

Scanned with OKEN Scanner

VALLONE, RAF (pe numele adev. *Raffaele Vallone*) (n. 17.02.1916,

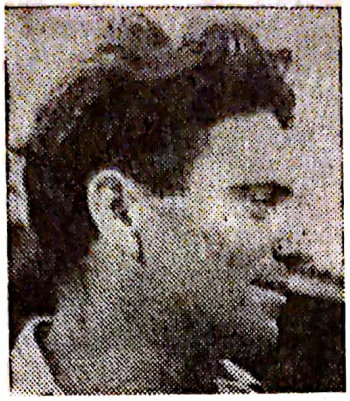

Raf Vallone

Tropea, Catanzaro), actor italian de teatru şi film. Lucrează un timp ca ziarist sportiv şi critic literar la *L'Unità* şi *La gazzetta del popolo*. Debutează pe ecran în 1949, în filmul *Orez amar*, relevîndu-se ca actor sobru, exultînd o forţă interioară de pregnantă expresivitate dramatică. Pe parcurs, actorul va întruchipa o galerie tipologică în deplin acord cu tendinţele realiste ale cinematografiei peninsulare. Simplicitatea stilului de joc care i-a permis să confere caracterelor întruchipate pe ecran — eroi simpli, oameni din popor — un înalt coeficient de veracitate psihologică l-a impus pe *R.V.* printre cei mai proeminenţi interpreţi ai neorealismului italian. *R.V.* va fi mult apreciat pentru creaţiile din *Nu-i pace sub măslini*, *Drumul speranţei* şi *Roma, orele 11* graţie registrului de caracterizare, direct, frust. Atrăgător, dotat cu o carură impresionantă şi o eleganţă masculină discretă, interiorizată, *R.V.* îşi va apropia cu timpul datele stilistice ale recitativului inteligent, controlat, tuşat psihologic. În operele realizate peste hotare (numeroase), între care *Factorul uman*, *R.V.* îşi consolidează prestigiul cucerit, în patrie graţie registrului de caracterizare laconică, bărbătească perfect aderent sobrietăţii sale expresive.

FLM.: 1948 — *Riso amaro* (Orez amar), r. Giuseppe de Santis (cu Silvana Mangano, Vittorio Gassman); 1950 — *Non c'è pace tra gli ulivi* (Nu-i pace sub măslini), r. Giuseppe de Santis (cu Lucia Bosè, Folco Lulli); *Il camino della speranza* (Suflete zbuciumate/Drumul speranţei) (cu Elena Varzi, Saro Urzi); 1952 — *Roma ore 11* (Roma orele 11), r. Giuseppe De Santis (cu Lucia Bosè, Lea Padovani, Massimo Girotti, Paolo Stoppa); 1953 — *La spiaggia* (Plaja), r. Alberto Lattuada (cu Mario Carotenuto, Martine Carol); 1954 — *Obsession* (Obsesia), r. Jean Delannoy (cu Michèle Morgan); 1960 — *La Ciociara*, r. Vittorio De Sica (cu Sophia Loren, Jean-Paul Belmondo, Renato Salvatori); 1961 — *El Cid* (Cidul), r. Anthony Mann (cu Charlton Heston, Sophia Loren); *A Wiew from the Bridge* (Vedere de pe pod), r. Sidney Lumet (cu Maureen Stapleton, Raymond Pellegrin, Jean Sorel); 1963 — *The Cardinal* (Cardinalul), r. Otto Preminger (cu Tom Tryon, Carol Lynley); 1965 — *Harlow/Jean Harlow*, r. Gordon Douglas (cu Carroll Baker, Red Buttons); 1969 — *The Kremlin Letter* (Scrisoare din Kremlin), r. John Huston (cu Bibi Andersson, Dean Jagger, Lila Kedrova, Max von Sydow, Orson Welles, John Huston); 1971 — *A Gunfight* (Împuşcătura), r. L. Johnson; 1974— — *Simona*, r. Patrick Longchamps (cu Laura Antonelli); 1975 — *The Human Factor* (Factorul uman), r. Edward Dmytryk (cu Rita Tushingham).

VANEL, CHARLES (pe numele adev. *Marie-Charles Vanel*) (n. 21.

Charles Vanel

08.1892, Rennes, Ille-et-Vilaine, Bretania), actor francez de teatru şi film. Cursuri de actorie cu Firmin Gémier şi Lucien Guitry — cărora le va fi partener egal pe marile scene pariziene şi provinciale. Debutează pe ecran în 1912 *(Jim Crow*, r. Robert Péguy). Între 1912—1919, C.V. joacă în 150 de filme cucerind o popularitate unică în cinematograful francez din epocă. Creaţiile lui sînt exemplare prin stilul de joc sobru şi controlat, nedegat gestului „semaforic", obişnuit artei interpretative mute. În filmul sonor actorul beneficiază din plin de datele acestui recitativ simplu, eficace, realist care îşi va pune amprenta asupra unor filme reprezentative, între care *Arlesiana*, *Mizerabilii*, *Jenny*, *Salariul groazei* (Pr. Cannes 1953), Cazul Maurizius (Pr. Karlovy Vary 1954). Caracterizările puternice, incisive, tonul just al gestului dramatic îl impun atenţiei unor regizori prestigioşi precum A. Hitchcock *(Prinde hoţul)*, L. Buñuel *(Moartea în grădină)*, C-Gavras *(Un om mai mult)*. C.V. a abordat în două rînduri, cu certă sensibilitate artistică, şi arta regiei de film. Premiat la Veneţia 1968 *(Baladă pentru un ciine*, r. Gérard Vergez).

FLM.: 1922 — *La maison du mystère* (Casa misterului), r. Alexandre Wolkoff (cu Ivan Mosjoukine, Hélène Darby); 1928 — *Waterloo*, r. Karl Grüne şi Willy Reiber (cu Charles Willi-Kayser, Betty Bird, Otto Gebühr); 1930 — *L'Arlésienne* (Arleziana), r. Jq. de Baroncelli (cu Blanche Montel, José Noguerro); 1934 — *Le grand jeu* (Jocul cu moartea/Marele joc), r. Jacques Feyder (cu Françoise Rosay, Marie Bell, Pierre Richard-Willm, Georges Pitoëff); 1936 — *Jenny*, r. Marcel Canné (cu Françoise Rosay, Albert Préjean, Jean-Louise Barrault); 1940 — *Le diamant noir* (Diamantul negru), r. Jean Dellanoy (cu Gaby Morlay); 1943 — *Le ciel est à vous* (Cerul este al vostru), r. Jean Grémillon (cu Madeleine Renaud); 1949 — *In nome della legge* (În numele legii), r. Pietro Germi (cu Massimo Girotti); 1953 — *Le salaire de la peur* (Salariul groazei), r. Henri-G. Clouzot (cu Yves Montand, Vera Clouzot, Peter Van Eyck, Folco Lulli); 1955 — *To Catch a Thief* (Vînătoare de hoţi), r. Alfred Hitchcock (cu Cary Grant, Grace Kelly); 1956 — *La mort en ce jardin* (Moartea în această grădină), r. Luis Buñuel (cu Simon Signoret, Georges Marchal); 1960 — *La vérité* (Adevărul), r. H.-G. Clouzot (cu Brigitte Bardot, Samy Frey, Marie José-Nat); 1962 — *Symphonie pour un massacre* (Simfonie pt. un masacru), r. Jacques Deray (cu Michèle Mercier); 1965 — *Le chant du monde* (Cîntecul lumii), r. Marcel Camus (cu Hardy Krüger, Catherine Deneuve, Marilu Tolo); 1969 — *Ils* (Ei), r. Jean-Daniel Simon (cu Alexandra Stewart, Lucien Raimbourg); 1972 — *Les tueurs a gages* (Ucigaşi cu plată), r. Pasquale Squitieri (cu Raymond Pellegrin, Jean Seberg); 1975 — *Cadaveri eccellentii* (Cadavre de lux), r. Francesco Rosi (cu Lino Ventura); 1976 — *Comme un boomerang* (Ca un bumerang), r. José Giovanni (cu Carla Gravina, Alain Delon).

VASILIU-BIRLIC, GRIGORE (n. 24.01.1905, Fălticeni — m. 14.02.

Grigore Vasiliu-Birlic

1970, Bucureşti). Actor comic român de teatru şi film. Debutează pe ecran în 1934 *(Bing-Bang)*, dar abia în 1952 *(Vizita)* după o prodigioasă

activitate teatrală, *B.* se impune ca o personalitate interpretativă de primă mărime printre actorii ecranului românesc. Numitorul comun al stilului său de joc este enormitatea comicului obținut din împingerea defectelor de caracter ale personajelor pînă la șarjele cele mai excesive. Rolurile create pe scenă și pe ecran reliefează o vervă interpretativă potențată caricatural, iar în amplitudine și accent, chiar polemică, brutală. Comicul lui *B.* este puternic marcat de „arhaismul" ludic de esență populară — savuros, colorat, viu, satiric înainte de toate. Repertoriul cinematografic al actorului aparține cu prevalență ecranizărilor după Ion Luca Caragiale. *B.* a fost rînd pe rînd D-l care vine în vizită, Iordache Brînzovenescu, D-l Lefter Popescu, Crăcănel, Costăchel Gudurău Voiajorul ș.a. — roluri care denotă o artă a jocului în aparență docilă, improvizată și pitorească, în fapt reflexivă, meditativă și moralizatoare.

FLM.: 1934 — *Bing'Bang*, r. Vasile Vasilache și Nicolae Stroe (cu N. Stroe, V. Vasilache, N. Piacentini); 1952 — *Vizita*, r. Jean Georgescu (cu Florica Demion, Sorin Stratilat); 1953 — *O scrisoare pierdută*, r. Sică Alexandrescu și Victor Iliu (cu Nicki Atanasiu, Alexandru Giugaru, Marcel Anghelescu); 1955— — *Directorul nostru*, r. Jean Georgescu (cu Radu Beligan, Alexandru Giugaru, Constantin Ramadan); 1957 — *Două lozuri*, r. Gheorghe Naghi și Aurel Miheles (cu Dorina Done, Marcel Anghelescu, Alexandru Giugaru); 1958 — *D-ale carnavalului*, r. Aurel Miheles și Gheorghe Naghi (cu Alexandru Giugaru, Ion Lucian, Ion Anghel); *Doi vecini*, r. Geo Saizescu (cu Nineta Gusti, Ion Lucian, Carmen Stănescu); 1959 — *Telegrame*, r. Gheorghe Naghi și Aurel Miheles (cu Costache Antoniu, Jules Cazaban, Remus Comăneanu); 1960 — *Bădăranii*, r. Sică Alexandrescu și Gheorghe Naghi (cu Carmen Stănescu, Nicki Atanasiu, Alexandru Giugaru); 1963 — *Pași spre lună*, r. Ion Popescu-Gopo (cu Radu Beligan, Florin Piersic, Ion Anghel); 1964 — *Mofturi*, r. Jean Georgescu (cu Vasile Tomazian, Geo Barton, Ileana Iordache); *Titanic Vals*, r. Paul Călinescu (cu Silvia Fulda, Kity Gheorghiu Mușatescu, Mitzura Arghezi Cameniță); 1966 — *Steaua fără nume*, r. Henri Colpi și Alexandru Mirodan (cu Marina Vlady, Claude Rich).

VEIDT, CONRAD (pe numele adev. *Conrad Weidt*) (n. 1893, Berlin

Conrad Veidt

— m. 3.04.1943 Hollywood), actor german de teatru și film. S-a afirmat pe scenă sub conducerea lui Max Reinhardt relevînd un joc nuanțat, capabil să exprime, cu sobrietate, stări psihologice complexe. Consacrarea cinematografică și-o datorează debutului în *Caligari* unde aportul său interpretativ, deși antologic, este complet subordonat viziunii regizorale expresioniste. Din actor nu mai rămăsese decît o siluetă impersonală și o mască grotescă complet deformata de mulțimea simbolurilor care bîntuie această operă cheie a avangardei germane. Aparițiile ulterioare din *Capul lui Janus*, *Cabinetul figurilor de ceară* și *Studentul din Praga* rămîn marcate de experimentul anterior. Oricum, talentul său interpretativ își dăduse din plin contribuția la edificarea unui curent artistic al cărui promotor fusese și el — alături de Max Reinhardt, Georg Fuchs,

Kasimir Edschmit şi Georg Kaiser. După 1933, C.V. va susţine o vie activitate cinematografică internaţională, dar jocul său se acomodează dificil cu realismul filmului sonor. FLM.: 1917 — *Das Rätsel von Bangalore* (Enigma din Bangalore), r. Paul Leni; 1919 — *Das Kabinett des Dr. Caligari* (Caligari), r. Robert Wiene (cu Werner Krauss, Lil Dagover); 1920 — *Der Januskopf* (Capul lui Janus), r. Friedrich Wilhelm Murnau (cu Margarethe Schlegel, Jaro Fürth); 1924 — *Das Wachsfigurenkabinett* (Cabinetul figurilor de ceară), r. Paul Leni (cu Wilhelm Dieterle, Emil Jannings, Werner Krauss); 1926 — *Der Student von Prag* (Studentul din Praga), r. Henrik Galeen (cu Werner Krauss, Eliza la Porta); 1931 — *Der Kongress tantzt* (Congresul dansează), r. Eric Charell (cu Lil Dagover, Lillian Harvey, Willy Fritsch); 1937 — *Dark Journey* (Călătorie suspectă), r. Victor Saville (cu Vivien Leigh); 1938 — *Le joueur d'échecs* (Jucătorul de şah), r. Jean Dréville (cu Françoise Rosay, Paul Cambo, Bernard Lancret); *Tempête sur l'Asie* (Furtună deasupra Asiei), r. Richard Oswald (cu Sessue Hayakawa, Madeleine Robinson, Roger Duchesne); 1940 — *Contraband* (Contrabanda), r. Michael Powell (cu Valerie Hobson); *The Thief of Bagdad* (Hoţul din Bagdad), r. Tim Whelan şi Michel Powell (cu Sabu, June Duprez, John Justin); 1942 — *Casablanca*, r. Michael Curtiz (cu Ingrid Bergman, Humphrey Bogart); 1943 — *Above Suspicious* (Mai presus de suspiciune), r. Richard Thorpe.

VENTURA, LINO (pe numele adev. *Angelo Bonini Ventura*) (n. 14.07. 1919, Parma), actor francez de film, de origine italiană. Graţie datelor fizice puternice ca şi experienţei sportive, de luptător profesionist, *L.V.* debutează pe ecran într-un film policier *Nu vă atingeţi de parale*. Deşi predestinat tipologiei durilor (gangsteri, poliţişti, aventurieri) doar pentru datele sale fizice, atletice, *L.V.* face însă dovada unor certe calităţi

Lino Ventura

interpretative. Stilul său de joc instinctual poartă amprenta firescului: este degajat, sigur, chiar nuanţat. Graţie apariţiilor din *Ascensor pentru eşafod*, *Aventurierii* şi *Clanul sicilienilor* *L.V.* este integrat definitiv repertoriului policier pe care-l serveşte cu aplomb şi acerbicie dramatică. În ciuda ritmului cu care joacă, cel mai adesea în pelicule de serie, *L.V.* are totuşi răgazul să realizeze unele creaţii excelent cotate de critică şi de public ca acelea din *Taxi pentru Tobruk* şi *Arma la stînga*.

FLM.: 1954 — *Touchez pas au grisbi* (Nu vă atingeţi de parale), r. Jacques Becker (cu Jeanne Moreau, Dora Doll, Jean Gabin, Delia Scala, Denis Clair); 1958 — *Ascenseur pour l'échafaud* (Ascensor pentru eşafod), r. Louis Malle (cu Jeanne Moreau, Georges Poujouly); 1960 — *Un taxi pour Tobrouk* (Taxi pentru Tobruk), r. Denys de la Patellière (cu Charles Aznavour, Hardy Krüger); 1962 — *Le bateau d'Émile* (Vaporul lui Emil), r. Denys de la Patellière (cu Annie Girardot, Pierre Brasseur); 1964 — *Cent mille dollars au soleil* (O sută de mii de dolari la soare), r. Henri Verneuil (cu Jean-Paul Belmondo, Bernard Blier); 1966 — *Les Aventuriers* (Aventurierii), r. Roberto Enrico (cu Alain Delon, Johanna Shimkus, Serge Reggiani); 1969 — *Le clan des siciliens* (Clanul sicilienilor), r. Henri Verneuil (cu Jean Gabin

Scanned with OKEN Scanner

Alain Delon); *Dernier domicile connu* (Ultimul domiciliu cunoscut), r. José Giovanni (cu Marlene Jobert, Michel Constantin, Philippe March); 1971 — *Boulevard du Rhum* (Bulevardul Romului), r. Roberto Enrico (cu Brigite Bardot, Bill Travers, Clive Revill); 1972 — *L'aventure c'est l'aventure* (Aventura este aventură), r. Claude Lelouch (cu Jacques Brel, Charles Denner, Johnny Hollyday); 1974 — *La gifle* (Palma), r. Claude Pinoteau (cu Annie Girardot); 1975 — *Cadaveri eccellenti*, (Cadavre de lux), r. Francesco Rosi (cu Max von Sydow).

VITTI, MONICA (pe numele adev. *Maria Luiza Ceciarelli*) (n. 3.11.1933,

Monica Vitti

Roma) actriță italiană de teatru și film. Studiază la Academia de Artă Dramatică din Roma. Joacă în comp. teatrale Orazio Costa și Sergio Tofano. Apoi la Radio și T.V. Frumusețea și dezinvoltura jocului, tipic meridionale, se impun pe ecran încă de la debutul în *Să rîdem, să rîdem, să rîdem* (Pr. Noce d'oro 1955). Sub conducerea lui Michelangelo Antonioni jocul ei se va integra însă perfect viziunii artistice a filmelor *Aventura*, *Noaptea*, *Eclipsa* și *Deșertul roșu*. În aceste opere M.V. realizează un personaj feminin de o impresionantă complexitate dramatică, nuanțat, expresiv și evocator în fațetele lui psihologice. La un moment dat actrița simte nevoia unei descătușări din izolarea abstractă a creațiilor antonioniene-apolinice și incomunicabile — pe potriva temperamentului ei exuberant, „îndrăgostit de viață". Cei doi se despart, iar actrița începe o nouă carieră artistică sub zodia celor mai ludice predispoziții temperamentale, gen *Nini tirbușon* — în fond, zodia debuturilor ei artistice. FLM.: 1954 — *Ridere, ridere, ridere* (Să rîdem, să rîdem, să rîdem), r. Edoardo Anton (cu Carlo Dapporto, Ugo Tognazzi); *Adriana Lecouvreur*, r. Guido Salvini (cu Valentina Cortese, Gabrielle Ferzetti); 1956 — *Una pelliccia di visone* (Blana de vizon), r. Glauco Pellegrini (cu Giovanna Ralli, Franco Fabrizi); 1959 — *Le dritte* (Drepturile), r. Mario Amendola (cu Franco Fabrizi); 1960 — *L'avventura* (Aventura), r. Michelangelo Antonini (cu Gabrielle Ferzetti, Lea Massari); *La notte* (Noaptea), r. Michelangelo Antonioni (cu Jeanne Moreau, Marcello Mastroianni); 1962 — *L'eclisse* (Eclipsa), r. Michelangelo Antonioni (cu Alain Delon, Francisco Rabal); *Le quattro verita* (Cele patru adevăruri), r. Alexandro Blasetti, (cu Rossano Brazzi, Sylva Koscina); 1963 — *Château en Suède* (Castel în Suedia), r. Roger Vadim (cu Françoise Hardy, Jean-Claude Brialy, Jean-Louis Trintignant, Curd Jürgens); *Dragées au poivre* (Drajeuri cu piper), r. Jacques Baratier (cu Sophie Daumier, Jean-Paul Belmondo, Romolo Valli); 1964— — *Il disco volante* (Farfuria zburătoare), r. Tinto Brass (cu Alberto Sordi, Silvana Mangano); *Deserto rosso* (Deșertul roșu), r. Michelangelo Antonioni (cu Richard Harries); 1967 — *La ragazza con la pistole* (Fata cu pistolul), r. Mario Monicelli (cu Terence Stamp, Dirk Bogarde); 1969 — *Amore mio, aiutami !* (Dragostea mea, ajută-mă), r. Alberto Sordi (cu Alberto Sordi); 1970 — *Nini „Tirabuscio" la donna che inventa la mossa* (Nini „Tirbușon"), r. Marcello Fondato (cu Gastone Moschin, Claude Rich, Pierre Clementi, Peppino De Filippo, Sylva Koscina); 1971 — *La supertestimone* (Supermar-

Scanned with OKEN Scanner

tora), r. F. Giraldi; 1974 — *A mezzanotte va la ronda del piacere* (La miezul nopții începe plăcerea), r. Marcello Fondato (cu Claudia Cardinale); 1975 — *Qui comincia l'avventura* (Cum începe aventura), r. Carlo di Palma (cu Claudia Cardinale).

VLADY, MARINA (pe numele adev. *Marina de Poliakoff-Baidaroff*) (n. 10.03.1938, Paris), actriță franceză de teatru și film, de origină rusă. Cursuri particulare de balet. Se produce pe scenă de timpuriu în corpul de balet al Operei din Paris. Debutează pe ecran în 1949. După cîteva bune apariții în filmele *Înainte de potop* și *Zile de dragoste*, V.M. se impune printre marile dive franceze. Frumoasă, blondă, cu chipul expresiv iradiind un aer exotic, M.V. își asigură, de aci înainte, o carieră cinematografică calmă, fără mari veleități artistice. Creațiile ei din *Simfonia dragostei*, *Vrăjitoarea* și *Noaptea spionilor* aparțin unui repertoriu agreabil și decent, căruia prezența actriței îi conferă o atmosferă particulară, ea însăși decentă, nepretențioasă. Din clipa căsătoriei cu actorul și regizorul Robert Hossein cota comercială a actriței înregistrează o creștere evidentă, dar fără să influențeze, într-un fel sau altul, contribuția ei artistică-constantă, discretă, decorativă, fără „asperități" dramatice. Feminitatea plină de farmec a acestei interprete suave, delicate se abandonează tot mai frecvent angajamentelor odihnitoare — sigure și durabile prin sensibilitatea și dezinvoltura comunicativă a jocului *(Steaua fără nume)*. FLM.: 1949 — *Orage d'été* (Furtună de vară), r. Jean Gehret (cu Odette Joyeux, Gaby Morlay); 1952 — *Fanciulle di lusso* (Copii de lux), r. Bernard Vorhaus (cu Anna Maria Ferrero, Susan Stephen, Jacque Sernas); 1953 — *Avant le déluge* (Înaintea potopului), r. André Cayatte (cu Bernard Blier, Isa Miranda, Delia Scala); *Le infedeli* (Infidelele), r. Steno și Monicelli (cu Gina Lollo, Pierre Cressoy, May Britt); 1955 — *La sorcière* / *Häxan* (Vrăjitoarea), r. André Michel (cu Nicole Courcel, Maurice Ronet); 1956 — *Crime et châtiment* (Crimă și pedeapsă), r. Georges Lampin (cu Robert Hossein, Jean Gabin, Ulla Jacobsson, Bernard Blier); 1960 — *Les canailles* (Canaliile), r. Maurice Labro (cu Robert Hossein, Philippe Clay); 1961 — *Climats* (Climate), r. Stelio Lorenzi (cu Emmanuèle Riva, Jean-Pierre Marielle); 1963 — *Les bonnes causes* (Cauze drepte), r. Christian-Jaque (cu Bourvil, Pierre Brasseur, Virna Lisi); 1965 — *Una moglie americana* (O soție americană), r. Gianluigi Polidoro (cu Ugo Tognazzi); 1966 — *Steaua fără nume*, r. Henri Colpi (cu Claude Rich, Eugenia Popovici, Gr. Vasiliu-Birlic); 1968 — *Siujet dlia nebolșovo rasskaza* (Subiect pentru o schiță), r. Serghei Iutkevici (cu Nikolai Grinko, Iuri Iakovlev); 1970 — — *Sapho*, r. Georges Farrel (cu Renaud Verley, Dawn Addams, Ave Ninchi, Jacques Castelot); 1972 — *Tout le monde il est beau, tout le monde est gentil* (Toată lumea este frumoasă, toată lumea este amabilă), r. Jean Yanne (cu Jean Yanne, Bernard Blier, Michel Serrault); 1973 — *Le complot* (Complotul), r. René Gainville (cu Jean Rochefort); 1974— — *Que la fête commence* (Ca sărbătoarea să înceapă), r. Bertrand Tavernier (cu Philipe Noiret); 1975 — *7 morts sur ordonance* (7 morți în

Marina Vlady

Scanned with OKEN Scanner

subordine), r. Jacques Rauffio (co Michel Piccoli).

VOLONTÉ, GIAN MARIA (n. 9.04.1933, Milano), actor italian de

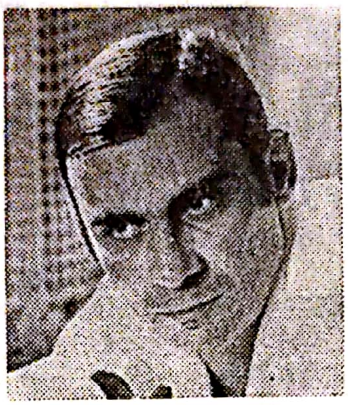

Gian Maria Volonté

teatru şi film. Studiază la Academia Naţională de Artă Dramatică din Roma. S-a impus pe scenă cu o autoritate izvorîtă din facultatea captivantă a recitativului incisiv, predispus caracterizărilor puternice, complexe, riguros controlate. Debutează pe ecran în 1960 confirmînd darurile sale de interpret „polemic", impetuos, patetic. Creaţiile din *Teroristul*, *Cele 4 zile ale oraşului Neapole* dezvăluie potenţele unui stil de joc plin de originalitate — vibrant, dinamic, dominator în accentele lui dramatice. Fotogenia chipului, tulburător prin severitatea lui implacabilă, ca şi expresivitatea extrem de personală cu care îşi investeşte registrul portretizărilor dramatice l-au impus pe G.V. printre actorii cei mai apreciaţi (dar şi contestaţi) ai filmului şi teatrului italian. Mai toate creaţiile sale, între care şi cele din *Călare pe tigru* şi *Magnificul încoronat* se resimt de viziunea unei sensibilităţi interpretative insolite, deconcertante, totdeauna novatoare. Cu creaţia din *Pentru un pumn de dolari* (western all'italiana, unde actorul apare cu numele de John Wells) G.V. cucereşte o popularitate mondială — care nu-i influenţează cîtuşi de puţin cursul superior al activităţii teatrale (interpret, regizor şi director de scenă) şi cinematografice.

FLM.: 1960 — *Sotto dieci bandiere* (Sub zece steaguri), r. Duilio Coletti (cu Van Heflin, Charles Laughton, Mylène Demongeot); *La ragazza con la valigia* (Fata cu valiza), r. Valerio Zurlini (cu Claudia Cardinale, Jacques Perrin); 1961 — *Antinea, l'amante della città sepolta* (Atlantida), r. S. Masini şi Edgar G. Ulmer (cu Haya Harareet, Amedeo Nazzari, Jean-Louis Trintignant); *Ercole la conquista di Atlantida* (Hercule, cuceritorul Atlantidei), r. Vittorio Cottafavi (cu Reg. Park, Fay Spain, Enrico Maria Salerno); *A cavallo dela tigre* (Călare pe tigru), r. Luigi Comencini (cu Nino Manfredi, Valeria Moriconi, Mario Adorf); 1962 — *Le quattro giornate di Napoli* (Cele patru zile ale oraşului Neapole), r. Nanni Loy (cu Lea Massari, Jean Sorel, Frank Wolff); 1963 — *Il terrorista* (Teroristul), r. Gianfranco De Bosio (cu Anouk Aimée, Tino Carraro, Philippe Leroy); 1964 — *Il magnifico cornuto* (Magnificul încornorat), r. Antonio Pietrangeli (cu Ugo Tognazzi, Claudia Cardinale); *Per un pugno di dollari* (Pentru un pumn de dolari), r. Bob Robertson, Sergio Leone (cu Clint Eastwood, Marianne Kock); 1965 — *Per qualche dollaro in più* (Pentru cîţiva dolari în plus), r. Sergio Leone (cu Clint Eastwood, Lee Van Clef); 1969 — *Indagine su un cittadino al di sopra di ogni sospetto* (Anchetă asupra unui cetăţean mai presus de orice bănuială), r. Elio Petri (cu Florinda Bolkan); 1972 — *La classe operaia va in paradiso* (Clasa muncitoare merge în paradis), r. Elio Petri (cu Salvo Randone, Mariangelo Melato); 1973 — *Luky Luciano* (Luciano norocosul), r. Francesco Rosi (cu Rod Steiger); 1974 — *Il sospetto* (Suspectul), r. Francesco Maselli (cu Annie Girardot).

VRABIE, LAZĂR (n. 25.03.1924, Bîrlad — m. 14.05.1974, Bucureşti),

actor român de teatru și film. Cursuri de actorie la Conservatorul Lira din

Lazăr Vrabie

București. Joacă pe scenele: Teatrul L.S. Bulandra și Teatrul Național. Debutează pe ecran în 1957. Consacrarea cinematografică și-o datorează rolului Toma din *Valurile Dunării*. Înalt, blond, agil (a făcut sport de performanță), cu chipul bărbătesc și priviri metalice, impenetrabile, *L.V.* va crea pe ecran un personaj particular, de extremă distincție și autoritate masculină. Datele naturale aristocratice, servite de intonația sigură și decisă a registrului de caracterizare, s-au impus pe ecran cu o putere de evocare memorabilă. În această postură va susține o serie de partituri variate, tratate cu inteligență dramatică, în *Setea*, *Șah la rege* și *Maiorul Candrea în acțiune* (serial TV.). După rolul complex, puternic, din *Puterea și Adevărul*, *L.V.* se revelează ca actor nou, de talent subtil și expresie dramatică interiorizată, capabil să dea o amprentă dintre cele mai personale angajamentelor viitoare din *Atunci i-am condamnat pe toți la moarte*, *Aventurile lui Babușcă* și *Capcana*.

FLM.: 1957 — *Erupția*, r. Liviu Ciulei (cu Eva Cristian, Lucia Mara Dabija, Jean Bart); 1959 — *Valurile Dunării*, r. Liviu Ciulei (cu Liviu Ciulei, Irina Petrescu, Ștefan Ciubotărașu, Costel Constantinescu); 1960 — — *Setea*, r. Mircea Drăgan (cu George Calboreanu, Colea Răutu, Ilarion Ciobanu, Flavia Buref, Jules Cazaban); 1965 — *Șah la rege*, r. Haralambie Boroș (cu Emil Botta, Ion Besoiu, Haralambie Boroș); 1966 — *Castelanii*, r. Gheorghe Turcu (cu Marcel Anghelescu, Colea Răutu, Tudorel Popa, Margit Köszegi, Ilinca Tomoroveanu); 1971 — *Puterea și Adevărul*, r. Manole Marcus (cu Mircea Albulescu, Ion Besoiu, Amza Pellea, Octavian Cotescu, Irina Gărdescu); 1973 — *Aventurile lui Babușcă*, r. Gheorghe Naghi (cu Amza Pellea, Emanoil Petruț, Mircea Anghelescu); *Trei scrisori secrete*, r. Virgil Calotescu (cu Mircea Albulescu, Cornel Coman, Nucu Păunescu, Violeta Andrei); 1974 — *Filip cel bun*, r. Dan Pița (cu Mircea Diaconu, Vasile Nițulescu, Ica Matache).

VRACA, GEORGE (n. 25.11.1896, București — m. 17.04.1964, Bucu-

George Vraca

rești), actor român de teatru și film. Studiază la Conservatorul de artă dramatică din București. Societar al Teatrului Național din București. Încă din 1919 G.V. s-a impus pe prima scenă a țării prin facultatea extraordinară a creațiilor sale dramatice exprimate în registul complex al unui stil de joc precumpănitor romantic. Datele fizice armonioase, chipul bărbătesc, iradiind o forță interioară tușată de aburul melancoliei fine, subtile ca și dicția ireproșabilă au făcut din G.V. un interpret de excepție al teatrului românesc. A fost un neîntrecut tălmăcitor al

partiturilor shakespeareene din Romeo și Julieta, Hamlet, Richard III cărora le-a insuflat patetism dramatic și sensul unei tulburătoare sensibilități moderne. Debutează pe ecran în *Datorie și sacrificiu* fiind considerat, grație talentului și fotogeniei excepționale, un interpret care poate sta „alături de orice star din străinătate" (Jean Mihail). Aici, ca și în *Lia*, *Televiziune* ori *Se aprind făcliile* jocul actorului este însă handicapat atît de valoarea modestă a partiturilor încredințate cît și de starea generală a cinematografului din epocă, aflat în etapa lui de pionierat. Cele mai bune creații cinematografice aparțin dec. 5 și 6 — între care aceea din *Tudor*, peremptorie demonstrație a unui talent magnific, de inimitabila intonație dramatică, a cărui desfășurare plenară va fi întreruptă de prematura dispariție din viața a actorului. FLM.: 1925 — *Datorie și sacrificiu*, r. Ion Șahighian (cu Ion Finteșteanu, Ion Niculescu-Brună, Gheorghe Conabie, Lulu Kiriac); 1927 — *Lia*, r. Jean Mihail (cu Lily Flohr, Costescu-Duca, Ion Armășescu, Gogu Carussy, Radu Popeea, Mia Teodorescu); 1931 — *Televiziune*, r. Jack Salvatori (cu Gheorghe Storin, Pola Illery, Jean Georgescu); 1939 — *Se aprind făcliile*, r. Ion Șahighian (cu Costache Antoniu, Emil Botta, Ecaterina Nițulescu-Șahighian); 1951 — *Viața învinge*, r. Dinu Negreanu (cu Irina Răchițeanu, Gheorghe Ciprian, Fory Etterle); 1953 — *Nepoții gornistului*, r. Dinu Negreanu (cu Andrei Codarcea, Corina Constantinescu, Nucu Păunescu, Constantin Codrescu); 1954 — *Răsare soarele*, r. Dinu Negreanu (cu Andrei Codarcea, Corina Constantinescu, Nucu Păunescu, Constantin Codrescu); 1962 — *Tudor*, r. Lucian Bratu (cu Emanoil Petruț, Alexandru Giugaru, Geo Barton, George Măruță, Fory Etterle).

Scanned with OKEN Scanner

W

WALLACH, ELI (n. 7.12.1915, New York), actor american de teatru şi film. Studiază la: Erasmus Hall din Brooklyn, Universitatea din Texas, City College din New York, Neighborhood Playhouse (cu Sanford Meisner) şi Actor's Studio (cu Lee Strasberg). Pentru activitatea lui scenică, prestigioasă („cel mai important actor american" — Elia Kazan) E.W. a fost distins cu Pr. Donaldson, Pr. Variety, Pr. Antoinette Perry, Pr. Theater World. Popularitatea lui teatrală va fi amplificată după debutul pe ecran din 1956. Vitalitatea creatoare a actorului irupe apoi tumultos în *Cei şapte magnifici*, *Inadaptaţii* şi *Lord Jim*, filme în care inteligenţa dramatica, ca şi facultatea introspecţiei psihologice a stilului său de joc sînt servite de expresivitatea profund evocatoare a chipului. Apariţiile ulterioare, din *Şapte hoţi* şi *Cum să furi un milion* dau măsura unui talent extraordinar înzestrat, capabil să confere rolurilor o pregnanţă tulburătoare prin tuşeul sensibilităţii lor comice şi dramatice patetice. Cea mai bună creaţie: *Pentru cine bat clopotele* (rolul Raphael).

FLM.: 1956 — *Baby Doll*, r. Elia Kazan (cu Carrol Baker, Karl Malden); 1958 — *The Lineup* (Alinierea), r. Don Siegel (cu Robert Keith, Warner Anderson); 1960 — *Seven Thieves* (Şapte hoţi), r. Henry Hathaway (cu Edw. G. Robinson, Joan Collins, Rod Steiger, Peter Van Eyck); *The Magnificent Seven* (Cei şapte magnifici), r. John Sturges (cu Yul Brynner, Steve McQueen, Horst Bucholtz); *The Misfits* (Inadaptaţii), r. John Huston (cu Clark Gable, Marilyn Monroe, Montgomery Clift); 1962 — *How the West Was Won* (Cucerirea westului), r. George Marshall (cu George Peppard, Lee J. Cobb); 1963 — *The Victors* (Învingătorii), r. Carl Foreman (cu George Hamilton, George Peppard, Rosanna Schiaffino, Maurice Ronet, Jeanne Moreau, Romy Schneider, Mélina Mercouri, Albert Finney, Elka Sommer); *Act One* (Actul întîi), r. Dore Schary (cu George Hamilton); 1964— — *The Moon Spinners*, r. James Neilson (cu Irene Papas, Joan Greenwood); 1965 — *Kisses for My President* (Adio pentru preşedinte), r. Curtis Bernhardt (cu Fred Mac Murray); *Lord Jim*, r. Richard Brooks (cu Peter O'Toole, Daliah Lavi, Paul Lukas, James Mason, Curd Jürgens, Jack Hawkins); *Genghis Khan*, r. Henry Levin (cu Omar Sharif, Stephen Boyd, James Mason, Françoise Dorléac); 1966 — *How To Steal a Million* (Cum să furi un milion), r. William Wyler (cu Audreya Hepburn, Peter O'Toole, Charles Boyer); 1968 — *I quattro delle'Ave Maria* (Patru pentru Ave Maria), r. Giuseppe Colizzi; 1970 — *Zigzag*, r. Richard A. Colle (cu George Kennedy); 1973 — *Cinderella Liberty*, r. Mark Rydell (cu James Caon); 1976 — *Independence*, r. John Huston (cu William Atherton).

Scanned with OKEN Scanner

WAYNE, JOHN (pe numele adev. *Marion Michael Morisson*) (n. 26.05.

John Wayne

1907, Winterset, Yowa), actor american de film. Debutează în cinema în 1929 sub conducerea lui John Ford care are intuiția calităților sale înnăscute de actor și-l predestinează filmului de aventuri, al aceluia western cu deosebire. Într-adevăr, tînărul înalt și bine clădit, cu mersul legănat, calm și destins în gestul bărbătesc, cu chipul expresiv, grav, interiorizat, se va dovedi, cu fiecare apariție pe ecran, o autentică întrupare a justițiarului, a luptătorului cu arma din Westul american. Descendent direct, ca și Gary Cooper, al faimoșilor Tom Mix ori William S. Hart, *J.W.* va deveni, el însuși, grație cutezanței și altruismului personajului său încarnat în *Diligența* (capodopera genului) unul dintre cei mai autorizați interpreți ai westman-ului tradițional — erou destinat să polarizeze în jurul acțiunilor sale temerare întregul interes dramatic al filmelor în care joacă. Creațiile sale din *Omul liniștit*, *Omul care l-a ucis pe Liberty Valance* ori *Rooster Cogburn* relevă un stil de joc fin și ductil perfect aderent tipologiei hiperbolizante a westman-ului. Privirile limpezi, gestul reținut, laconic, forța interioară a acestui actor au o densitate emoțională capabilă să confere partiturilor interpretate acel realism fizic și psihologic propriu western-ului și artei cinematografice ca atare. De acum înainte, fostul jucător profesionist de basseball va reuși să impună pe ecran propria sa mitologie, aceea a unui actor viguros, disciplinat, de austeră dar generoasă expresivitate dramatică. Laureat cu Oscar 1969 pentru întreaga activitate cinematografică. FLM.: 1929 — *Salute* (Salut), r. John Ford și David Butler (cu George O'Brien); 1933 — *The Life of Jimmi Dolan* (Viața lui J.D.), r. Archie Mayo (cu Douglas Fairbanks jr., Loreta Young); 1939 — *Stagecoach* (Diligența), r. John Ford (cu Claire Trevor, John Carradine, George Bancroft); 1940 — *The Long Voyage Home* (Lunga călătorie spre casă), r. John Ford (cu Thomas Mitchell, Ian Hunter, Barry Fitzgerald); 1942 — *Reap the Wild Wind* (Seceră vîntul sălbatic), r. Cecil B. De Mille (cu Ray Milland. Paulette Goddard); 1948 — *Fort Apache* (Masacrul de la Fort Apache), r. John Ford (cu Henry Fonda, Shirley Temple, John Agar, Pedro Armendariz); 1950 — *Rio Grande*, r. John Ford (cu Maureen O'Hara); 1952 — *The Quiet Man* (Omul liniștit), r. John Ford (cu Maureen O'Hara, Barry Fitzgerald, V. Mac Laglen); 1955 — *Blood Alley* (Aleea însîngerată), r. William Wellman (cu Lauren Bacall, Anita Ekberg); 1958 — *The Barbarian and the Geisha* (Barbarul și gheișa), r. John Huston (cu Sam Jaffe, So Yamamura, Eiko Ando); 1959 — *Rio Bravo*, r. Howard Hawks (cu Walter Brenan, Angie Dickinson, Dean Martin); 1961 — *The Longest Day* (Ziua cea mai lungă), r. Darryl F. Zanuck, Ken Annakin, Andrew Marton, Bernhard Wicki (cu Henry Fonda, Robert Wagner, Robert Mitchum); 1962 — *Hatari*, r. Howard Hawks (cu Elsa Martinelli); *The Man Who Shot Liberty Wallance* (Omul care l-a ucis pe Liberty Valance), r. John Ford (cu James Stewart, Vera Miles); 1964 — *Circus World* (Lumea circului), r. Henry Hathaway (cu Rita

Scanned with OKEN Scanner

Hayworth); 1966 — *Cast a Giant Shadow* (Aruncă o umbră uriaşă), r. Melville Shavelson (cu Kirk Douglas, Yul Brinner, Senta Berger); 1971 — — *The Cowboys* (Cowboy), r. Mark Rydell (cu Roscoe Lee Browne, Colleen Dewhurst, Slim Pickens); 1972 — *Wednesday Morning* (Miercuri dimineaţă), r. Andrew Mc Laglen; 1973 — *The Train Robblers* (Jefuitorii de trenuri), r. Burt Kennedy (cu Rod Taylor); 1975 — *Rooster Cogburn*, r. Stuart Miller (cu Katharine Hepburn); 1976 — *The Shootist*, r. Don Siegel (cu James Stewart).

WEGENER, PAUL (n. 11.12.1874, Bischdorf, Prusia Occidentală — m.

Paul Wegener

14.09.1948, Berlin), actor şi regizor german de teatru şi film. Se afirmă pe scena Deutsches Theatre sub conducerea lui Max Reinhardt. Spre deosebire de contemporanii săi Conrad Veidt şi Werner Krauss, *P.W.* este mai puţin înrîurit de formalismul curentului expresionist din epocă. Încă la debutul pe ecran în *Studentul din Praga*, *P.W.* opune gustului expresionist pentru gestica emfatică un stil de joc sobru, ponderat, aproape realist. Întrucît *„toate gesturile dezordonate şi afectate devin enorme pe ecran" (P.W.)*, actorul adoptă în continuare acelaşi recitativ discret, controlat, superior în planul expresivităţii dramatice. *P.W.* abordează şi regia de film acordînd, de pildă în *Golem* 1914 şi 1920, o semnificaţie realistă decorului şi atmosferei cinematografice.

FLM.: 1913 — *Der Student von Prag* (Studentul din Praga), r. Stellan Rye (cu John Gottowt, Grete Berger, Lyda Salmanova); 1914 — *Die Augen des Ole Brands* (Ochii lui Ole Brands), r. Stellan Rye şi Paul Wegener; *Der Golem und wie er auf die Welt kam* (Golem), r. Henrik Galeen, Stellan Rye şi Paul Wegener; 1920 — *Der Golem, Wie er in die Welt kam*, r. Carl Boese şi Paul Wegener; *Sumurum*, r. Ernst Lubitsch (cu Pola Negri, Ernst Lubitsch); 1921 — *Das Weib des Pharao* (Soţia faraonului), r. Ernst Lubitsch (cu Emil Jannings, Dagny Servaes); 1922 — *Vanina-Vanini*, r. Arthur von Gerlach (cu Asta Nielsen, Paul Hartmann); *Lukrezia Borgia*, r. Richard Oswald (cu Albert Bassermann, Conrad Veidt); 1926 — *Le magicien* (Magcianul), r. Rex Ingram (cu Alice Terry, Ivan Petrovitch, Firmin Gémier); 1928 — *Alraune* (Mătrăguna), r. Henrik Galeen (cu Brigitte Helm); 1932 — *Unheimliche Geschichten* (Halucinaţie), r. Richard Oswald (cu Eugen Klöpner); 1933 — *Inge und die Millionen* (Femeia cu milioane), r. Erich Engel (cu Brigitte Helm, Willy Eichberger, Otto Wallburg); 1935 — *Nur ein Komödiant* (Nici un comediant), r. Erich Engel (cu Rudolf Forster, Christl Mardayan); 1941 — *Mein Leben für Irland* (Viaţa mea pentru Irlanda), r. Max von Kimmich (cu Anna Dammann, Werner Hinz); 1945 — *Kolberg*, r. Veit Harlan (cu Kristina Söderbaum, Heinrich George); *Der Fall Molander* (Cazul lui Molander), r. G.W. Pabst (cu Irene von Meyendorff, Werner Hinz); 1949 — *Der Grosse Mandarin* (Marele mandarin), r. Karl Heinz Stroux (cu Käthe Haack, Hans Nielsen).

WEISSMULER, JOHNNY (n. 2.06. 1904, Winbar, Pennsylvania), /?/ actor american de film. Studii secundare

la Athletic Club din Illinois. La 17 ani abordează sportul de perfor-

Johnny Weissmüler

manţă (natație) recoltînd 52 de titluri naţionale, 67 mondiale şi 5 olimpice (1924—1928). Debutează pe ecran în filme documentare-didactice şi de popularizare a înotului. În 1932 *J.W.* va fi distribuit în primul episod al ecranizării cărţii *Tarzan...* de Edgar Rice Burroughs. Aparițiile cinematografice ale sportivului *J.W.* sînt convingătortare prin francheţea şi decenţa gestului fizic etalat în acord cu datele fruste „primitive" ale simpaticului „lord" al junglei. Popularitatea uriaşă a cărţii şi a interpretului însuşi s-au răsfrînt asupra celor cîteva zeci de filme cu *Tarzan* menţinîndu-le intacte atracţia şi actualitatea. Din dec. 6, marcat de vîrstă, *J.W.* se lansează într-un serial TV *Jim al junglei*, unde susține rolul unui explorator tot atît de cutezător ca şi Tarzan, dar mai puţin dedat acrobaţiilor aeriene. Cea mai bună creaţie: *Tarzan în exil*, graţie suflului ei sensibil, dramatic, umanizat. Dintre numeroşii „Tarzani" care s-au încumetat să reediteze (fără succes) marile sale performanţe sportive şi interpretative sînt citaţi: Elmo Lincoln, Gene Polar, Dempsey Tabler, James H. Pierce, Frank Merrill, Herman Brix, Glenn Morris, Lex Barker.

FLM.: 1932 — *Tarzan, the Ape Man* (Tarzan, omul-maimuţă), r. W.S. Van Dyke (cu Maureen O'Sullivan); 1934 — *Tarzan and His Mate* (Tarzan stăpînul junglei), r. Cedric Gibsons (cu Maureen O'Sullivan); 1937 — *Tarzan Escapes* (Fuga lui Tarzan), r. Richard Thorpe (cu Maureen O'Sullivan); 1939 — *Tarzan Finds a Son* (Tarzan în exil), r. Richard Thorpe (cu Maureen O'Sullivan, Johnny Sheffield); 1941 — *Tarzan's Secret Treasure* (Comoara lui Tarzan), r. Richard Thorpe (cu Maureen O'Sullivan, Johnny Sheffield); 1942— — *Tarzan's New York Adventure* (Aventura lui Tarzan), r. Richard Thorpe (cu Maureen O'Sullivan, Johany Sheffield); 1943 — *Tarzan Triumphs* (Triumful lui Tarzan), r. William Thiele (cu Frances Gifford); 1945 — *Tarzan and the Amazones* (Tarzan şi amazoanele), r. Kurt Neumann (cu Brenda Joyce); 1947 — *Tarzan and the Huntress* (Tarzan şi vînătorii albi), r. Kurt Neumann (cu Brenda Joyce); 1948 — *Jungle Jim* (Jim al junglei), r. William Berke (cu Virginia Grey); 1950 — *Captive Girl* (Fata captivă), r. William Berke (cu Rick Vallin); 1952 — *Jungls Jim in the Forbidden Land* (Jim al junglei pe tărîmul interzis), r. Lew Landers (cu Angela Green); 1954 — *Cannibal Attack* (Atacul canibalilor), r. Lee Sholem (cu Judy Walsh, David Bruce); 1955 — *Devil Goddess* (Zeiţa diavol), r. Spencer G. Bennett (cu Angele Stevens).

WELLES, ORSON (n. 6.05.1915, Kenosha, Wisconsin), actor, regizor,

Orson Welles

scenarist şi scenograf american de teatru şi film. Studiază la Washington School din Madison, Todd School din Woodstock şi Chicago Art Institute. O.W. a dezvăluit din fragedă copilărie o inteligenţă neobişnuită şi daruri artistice extraordinare fiind considerat de către psihologi un „copil genial". Pe parcursul activităţii lui artistice O.W. va consolida cu regularitate şi într-o manieră extrem de originală această apreciere. Debutează pe ecran ca regizor şi actor în filmul *Cetăţeanul Kane* bucurîndu-se de prerogative artistice absolute în cadrul firmei RKO (caz repetat în istoria filmului doar de Marilyn Monroe). Operele următoare îl vor impune printre cei mai mari artişti ai cinematografiei mondiale. Creaţiile lui interpretative din *Jane Eyre*, *Macbeth*, *Al treilea om*, *Othello* (Pr. Cannes 1952) ş.m.a. relevă datele unui actor de formaţie teatrală, dar de o extraordinară forţă de sugestie comică şi dramatică. Vitalitatea registrului de caracterizare, amplitudinea nuanţată a modalităţilor de expresie ca şi pregnanţa datelor fizice — (actorul este masiv, aproape uriaş), l-au plasat pe O.W. printre monştrii sacri ai ecranului. Creaţiile sale se resimt totdeauna de o bogată şi colorată fantezie, de vervă şi gust rafinat, cumva exagerate, dar pitoreşti şi comunicative. Considerat unul din marii „oameni de cinema" contemporani, O.W. va primi Pr. Oscar 1973 pentru întreaga sa activitate.
FLM.: 1940 — *Citizen Kane* (Cetăţeanu Kane), r. Orson Welles (cu Joseph Cotten, Agnes Moorehead); 1942 — *Jane Eyre*, r. Robert Stevenson (cu Joan Fontaine, Judith Anderson); 1947 — *Macbeth*, r. Orson Welles (cu Jeanette Nolan); 1949 — *The Third Man* (Al treilea om), r. Carol Reed (cu Joseph Cotten, Alida Valli Trevor Howard); 1952 — *Othelo*, r. Orson Welles (cu Suzanne Cloutier); 1953 — *Si Versilles m'était conté* (Dacă Versailles mi-ar fi povestit), r. Sacha Guitry (cu Claudette Colbert); 1954 — *Napoléon*, r. Sacha Guitry (cu Daniel Gelin); 1955 — *Mr. Arkadin/Confidential Report* (Mr. Arkadin/Dosarul secret), r. Orson Welles (cu Sir Michael Redgrave, Akim Tamiroff); 1956 — *Moby Dick*, r. John Huston (cu Gregory Peck, Richard Basehart, Leo Genn); 1958— — *The Long Hot Summer* (Lunga vară fierbinte), r. Martin Ritt (cu Joane Woodward, Paul Newman); *The Roots of Heaven* (Rădăcinile cerului), r. John Huston (cu Errol Flynn, Trevor Howard); 1960 — *Crack in the Mirror* (Crăpătură într-o oglindă), r. Richard Fleischer (cu Juliette Gréco); 1962 — *The Trial/Le Procès* (Procesul), r. Orson Weles (cu Romy Schneider, Anthony Perkins, Jeanne Moreau); 1963 — *The Cardinal* (Cardinalul), r. Otto Preminger (cu Romy Schenyder, Ugo Tognazzi); 1966 — *Campanadas a medianoche/Chimes at Midnight* (Falstaff), r. Orson Welles (cu John Gielguld, Jeanne Moreau); 1968 — *Kampf fur Roma* (Bătălie pentru Roma), r. Robert Siodmak (cu Sylva Koscina, Laurence Harvey, Florin Piersic, Harriet Andersson, Mircea Albulescu); 1969 — *The Kremlin Letter* (Scrisoare din Kremlin), r. John Huston (cu Bibi Andersson, Lila Kedrova, Raf Vallone, Max von Sydow); 1970 — *Catch 22*, r. Mike Nichols (cu Anthony Perkins, Alan Arkin); 1971 — *La décade prodigieuse* (Decada prodigioasă), r. Claude Chabrol (cu Marlene Jobert); 1976— — *The Voyage of the Damned* (Călătoria blestematului), r. Stuart Rosenberg (cu Max von Sydow, Fay Dunaway).

WERICH, JAN (n. 5.02.1905, Praga), actor cehoslovac de teatru şi film. Una din figurile proeminente ale vieţii artistice pragheze dintre cele două războaie mondiale. Graţie vocaţiei de scriitor şi scenarist J. W. s-a apropiat de arta filmului asumîndu-şi, cu timpul, şi atribuţii interpretative. Debutează pe ecran în 1932. În

timpul ocupației emigrează în USA unde activează ca interpret, comentator politic la N.B.C. și dramaturg. După eliberare revine în patrie fiind director la teatrele Satiric și ABC din Praga și, bineînțeles, interpret-specializat în compoziții de caractere comice și dramatice. Creațiile lui excepționale din *Brutarul împăratului* îl consacră pe plan internațional. Talent prodigios, posedînd resursele unei comicități irezistibile, capabil de a inventa infinite variații și tonalități expresive, *J.W.* își continuă seria succeselor artistice în *Baronul Münchhausen* și *Cînd vine pisica* (Pr. Cannes 1961). Dublu laureat al Pr. de Stat.

FLM.: 1932 — *Penize nebo život* (Punga sau viața), r. Jindrich Honzl; 1934 — *Hej rup* (Hei rup), r. Martin Frič; 1937 — *Svet patří nam* (Lumea ne aparține), r. Martin Frič. 1949 — *Padenie Berlina* (Căderea Berlinului), r. M. Ciaureli (cu M. Ghelovani, M. Ștrauh, A. Gribov, N. Rîjov, G. Belov, R. Simonov, G. Pasecinik, A. Hanov, A. Abrikosov, B. Tenin, B. Andreev, N. Bogoliubov); 1951 — *Cisařuv pekař* (Brutarul împăratului), r. Martin Frič; 1953 — *Tajemstvi krve* (Secretul sîngelui), r. Martin Frič; 1955 — *Byl jednou jeden král* (A fost odată un împărat), r. B. Zeman (cu V. Burian); 1963 — *Až přijde kocour* (Cînd vine cocorul), r. Vojtéch Jasný (cu V. Brodský, J. Sovák, E. Variova).

WERNER, OSKAR (pe numele adev. *Oskar Josef Bschiessmayer*) (n. 13.11.1922, Viena), actor austriac de teatru și film. Cursuri de actorie cu Helmuth Krauss. În tinerețe, grație frumoaselor date naturale, *O.W.* a fost unul din junii primi delicați și fermecători ai teatrului de limbă germană din Austria și Elveția. Debutează pe ecran cu roluri de figurație încă din 1937. Debutul artistic îl consemnează însă abia în 1948. Consacrarea și-o datorează creației din *Trădătorul*. În continuare actorul va fi puternic înrîurit de Max Ophüls și François Truffaut. Temperament sensibil, profund interiorizat, posedînd o discreție captivantă a gestului dramatic și un farmec nedisimulat, *O.W.* va conferi rolurilor din *Lola Montès* și *Jules și Jim* amprenta unei spiritualități calme, emoționante.

FLM.: 1948 — *Der Engel mit der Posaume* (Îngerul cu trîmbița / Casa îngerilor), r. Karl Hartl (cu Paul Hörbiger, Curd Jürgens, Paula Wesseley, Attila Hörbiger, Helene Thimig); 1949 — *Eroica*, r. Walter Kolm-Veltée (cu Ewald Balser, Marianne Schoenauer); 1950 — *The Wonder Kid* (Copilul minune), r. Karl Hartl (cu Bobby Henrey, Christina Winter, Robert Shackleton); 1951 — *Decizion Before Dawn* (Hotărire înaintea zorilor / Trădătorul), r. Anatole Litvak (cu Richard Basehart, Gary Merill); 1955 — *Der Letzte Akt* (Sfîrșitul lui Hitler / Ultimul act), r. G.W. Pabst (cu Albin Skoda, Willy Krause, Erik Frey, Julius Jonak); *Lola Montès*, r. Max Ophüls (cu Martine Carol, Peter Ustinov, Anton Walbrook, Lise Delamare, Will Quadflieg, Ivan Desny, Henry Guisol, Willy Eichberg, Paulette Dubost, Daniel Mendaille, Werner Finch); 1961 — *Jules et Jim* (Jules și Jim), r. François Truffaut (cu Jeanne Moreau, Henri Serre); 1964 — *Ship of Fools* (Corabia nebunilor), r. Stanley Kramer (cu Vivien Leigh, Simon Signoret, Lee Marvin, Heinz Rhümann, Michael Dunn, George Segal); 1966 — *Fahrenheit 451*, r. François Truffaut (cu Julie Christie, Cyril Cusack, Anton Diffring); 1968 — *Interlude* (Interludiu), r. Kevin Billington; 1972 — *Ludvig*, r. Luchino Visconti (cu Romy Schneider).

WEST, MAE (n. 17.08.1892, Brooklyn, New York), actriță americană de teatru și film. Fiica celebrului boxer Jack West. Aptitudini interpretative precoce. La 6 ani se produce pe scenă iar cu timpul devine o

vedetă a teatrului de revistă. Prima apariție în cinema: 1932. Primul mare

Mae West

succes artistic al acestei blonde, cu forme planturoase și joc temperamentală, aparține filmului *Lady Lou*. În continuare M.W. va cultiva pe ecran personajul vampei, dar jocul ei relevă inteligență, sensibilitate și contribuție dramatică. Indiferent de ipostazele feminității ei seducătoare, M.W. va întruchipa pe ecran prototipul femeii din suburbia Brooklynului — nevirtuoasă, neipocrită, nebigotă, neburgheză. „Viciile" Zeiței din Brooklyn (a cărei viață particulară a fost exemplară), atrag asupră-i ostilitatea puritanilor — susținuți de presa reacționară a trustului Hearst — și M.W. va fi izgonită — pur și simplu — de la Hollywood. Americanii însă au iubit-o fără reținere; pentru ei M.W. este Betty Boop a fraților Fleischer — un simbol rabelaisian al vitalității femeii din popor. Universitatea din California i-a ridicat o statuie de aur intitulată: „M.W. Femeia secolului" iar în 1970 (la 77 de ani!) Hollywood-ul o va rechema cu ardoare pe platourile de filmare oferindu-i un onorariu mai mare decît al partenerilor Raquel Welsh și John Huston.

FILM.: 1932 — *Night After Night* (Noapte după noapte), r. Archie Mayo (cu George Raft); 1933 — *She Done Him Wrong* (Lady Lou), r. Lowell Sherman (cu Cary Grant, Rochell Hudson); 1934 — *I'm not Angel* (Nu sînt înger), r. Wessely Ruggles (cu Cary Grant); *It Ain't no Sin / Belle of the Nineties* (Nu e păcat / Frumoasa anilor 1890—1900), r. Leo Mac Carey (cu Duke Ellington); 1935 — *Goin'to Town* (Hai la oraș), r. Alexander Hall (cu Paul Cavanagh); 1936 — *Klondyke Annie* r. Raoul Walsh (cu Victor Mc Laglen, George Walsh, Conway Tearle); *Go West, Young Man* (Nu sînt timidă), r. Henri Hathaway (cu Warren William, Randolph Scott); 1937 — *Every Day's a Hollyday* (În fiecare zi e sărbătoare), r. Edward Sutherland (cu Louis Armstrong, Edmund Lowe); 1940 — *My Little Chickadee* (Micuțul meu puișor), r. Edward Cline (cu Donald Meck, Joseph Calleia, Dick Foran, Ruth Donnelly); 1943 — *The Heat's On* (După arșița asta), r. Gregory Ratoff (cu Victor Moore); 1970 — *Myra Brekenridge*, r. Michael Sarne (cu Raquel Welsh, John Huston).

WESSELY, PAULA (n. 2.06.1908, Viena), actriță austriacă de teatru și

Paula Wessely

film. Studiază la Akademie für Musik und Darstellende Kunst din Viena și la Reinhardt Seminar din Viena. S-a impus pe scenă grație feminității delicate ca și a recitativului sensibil, fin, interiorizat. Autenticitatea caracterizărilor teatrale o lansează pe ecran. Este perioada acelei „belle époque" a cinematografiei austriece relevate prin excesiva ei preocupare pen-

Scanned with OKEN Scanner

tru rafinamentul poetic grațios al comediei și melodramei sentimentale. Actrița își va impune în acest cadru limitat, manierist, veridicitatea registrului dramatic, fin, nuanțat în efuziunile lirice, sigur, decis, lucid în accentele lui patetice. Jocul spumos și grația vioaie a interpretei strălucesc în *Mascarada*, *Episodul* (Cupa Volpi 1935) și *Masca iubirii* după cum sensul intim, acut psihologic al trăirii dramatice se confirmă în *O viață întreagă*, *Nostalgie* și *Îngerul cu trîmbița*.

FLM.: 1934 — *Maskerade* (Mascarada), r. Willi Forst (cu Adolf Wohlbrück, Olga Tschechowa, Peter Petersen, Walter Janssen); *So endete eine Liebe* (Așa se termină o iubire), r. Karl Hartl (cu Willi Forst, Gustaf Gründgens); 1935 — *Episode* (Episod), r. Walter Reisch (cu Carl Ludwig Diehl); 1936 — *Die Julika* (Masca iubirii), r. Geza von Bolvary (cu Attila Hörbiger, Gina Falkenberg); 1938 — *Spiegel des Lebens* (Oglinda vieții), r. Geza von Bolvary (cu Attila Hörbiger, Peter Peterson); 1939 — *Maria Ilona*, r. Geza von Bolvary (cu Willy Birgel, Paul Christian Hubschmid); 1940 — *Ein Leben lang* (O viață întreagă), r. Gustav Uciky (cu Joachim Gottschalk, Lina Woiwode); 1943 — *Die kluge Marianne* (Vă place soția mea?), r. Hans Thimig (cu Attila Hörbiger și Herman Thimig); 1948 — *Der Engel mit der Posaume* (Îngerul cu trîmbița), r. Karl Hartl (cu Helene Thimig, Paul Hörbiger, Attila Hörbiger, Curd Jürgens, Maria Schell, Oskar Werner); 1950 — *Cordula*, r. Gustav Ucicky (cu Attila Hörbiger, Jane Tilden); 1951 — *Maria Theresia*, r. Emile Edwin Reinert (cu Marianne Schönauer, Attila Hörbiger); 1954 — *Das Licht der Liebe* (Dragoste de mamă), r. Robert Adolf Stemmle (cu Waltraut Hass, Albert Rüprecht); 1957 — *Unter achtzehn* (Sub unsprezece ani), r. Georg Tressler (cu Peter Parak, Vera Tschechowa).

WHITE, PEARL (pe numele adev. *Pearl Fay White*) (n. 4.05.1889,

Pearl White

Greenridge, Missouri — m. 4.08. 1938, Neuilly, Franța), actriță americană de teatru și film. Născută la țară, *P.W.* s-a bucurat de o vigoare fizică ieșită din comun, fapt care va constitui atu-ul de mai tîrziu al feminității ei sportive, pline de nerv, oferite serialelor de aventuri. Debutează pe ecran în 1910 într-un film comic de o bobină, după care abordează în cadrul filialei Pathé din New York repertoriul filmului de acțiune. Marea ei popularitate în epocă survine cu apariția din serialul *Primejdiile Paulinei*, inspirat din foiletoanele de aventuri ale trustului de presă Hearst. Cu cele 36 de episoade ale filmului, *P.W.* cucerește laurii recunoașterii divistice în America și pe continentul european. Toate aceste filme „foarte idioate" (L. Delluc) au darul că relevă „silueta elegantă, cvasisintetică" (id.) a unei interprete excepționale prin fervoarea atletică cu care-și susține numerele de cascador modern. După o trecere prin Franța unde tatonează realizarea altui serial fluviu, *Teroarea*, *P.W.* se retrage din cinema în 1924.

FLM.: 1910 — *The New Magdalena* (Noua Magdalenă); 1911 — *Le foulard rouge* (Fularul roșu), r. Louis Gasnier; 1914 — *The Perils of Pauline*, (Primejdiile Paulinei/serial 15 ep), r. Louis Gasnier, Donald Mac-

Scanned with OKEN Scanner

kenzie (cu Crane Wilbur, Paul Panzer); 1915 — *The Exploits of Elaine* (Aventurile Elenei); *The New Exploits of Elaine* (Noile aventuri ale Elenei); *The Romance of Elaine* (Povestea Elenei, serial 36 ep.), r. Donald Mackenzie şi Louis Gasnier (cu Arnold Daly, Sheldan Lewis, Lionel Barrymore, Creighton Hale, Warner Oland); 1916 — *The King's Game* (Şah la rege), r. George B. Seitz; *The Iron Claw* (Ghiara de fier), r. Edward José (cu Sheldon Lewis, Creighton Hale); 1916—17 — *Pearl of the Army* (Curierul din Washington, serial 15 ep.), r. Edward José (cu Ralph Kellard, Mary Wayne); *The Fatal Ring* (Inelul fatal), r. George B. Seitz (cu Henry Gsell, Earle Foxe, Warner Oland); 1918 — *The House of Hate* (Casa urii, serial 20 ep.), r. George B. Seitz (cu Antonio Moreno); 1919 — *The Black Secret* (Secretul negru, serial 15 ep.), r. George B. Seitz (cu Wallace McCutcheon, Walter Mac Grail, Nonnan Kerry); 1920 — *The White Moll* (Metresa albă), r. Harry Millarde; 1922 — *Pillage* (Jaful), r. George B. Seitz (cu Henri Bandin, J.F. Martial, Raoul Paoli); 1922 — *Without Fear* (Fără frică), r. Kennoth Webb; 1923 — *Peril of Paris/Terreur* (Pericolul Parisului/Teroarea), r. Edward José (cu Arletto Marchal, Marcel Vilbert, Martial Verdellet).

WIDMARK, RICHARD (n. 26.12. 1914, Sunrise, Minnesotta), actor american de teatru şi film. Studiază la Universitatea din Lake Forest (unde profesează ca docent la catedra de artă dramatică). Joacă intens pe Broadway relevînd un joc bărbătesc, în forţă, dar marcat de o emoţionantă sinceritate dramatică. Debutează pe ecran în 1947 cu rolul Tommy din *Sărutul morţii* — partitură realizată în tonuri patetice, acut dramatice. O vreme, actorul pare să fie predestinat doar tipologiei standard a filmului de acţiune — aceea a personajelor de om „rău", de „dur" care supravieţuiesc în umbra legii. Sobrietatea realistă şi polemică — a stilului său de joc — magistral afirmată cu partitura „negativului" Alec Stilles din *Strada fără nume* îşi va dezvălui subtilitatea caracterizării psihologice abia o dată cu reconversiunea tipologică a interpretului la rolurile pozitive. Cu apariţiile din *Panică pe stradă*, *Drumul nu s-a sfîrşit* şi *Lancea sfărîmată*, personajele întruchipate de *R.W.* se vor defini caracterologic doar prin intermediul luptei dramatice pe care o susţin acestea pentru afirmarea voinţei şi demnităţii lor umane. Silueta lui blondă, chipul expresiv, viril, cu priviri adînci şi clare, ca şi datele fizice armonioase, acerbe, vor crea pe ecran imaginea unui luptător plin de energie şi cutezanţă. În această ipostază se produce actorul în western-urile *Warlock*, *Alamo* şi în alte filme, gen *Procesul de la Nürnberg* (rolul acuzatorului), realizînd, de fiecare dată, creaţii de remarcabilă consistenţă şi incisivitate dramatică. FLM.: 1947 — *Kiss of Death* (Sărutul morţii), r. Henry Hathaway (cu Victor Mature, Brian Donlevy, Jack Palance); 1950 — *Panic in the Street* (Panică pe stradă), r. Elia Kazan (cu Paul Douglas, Barbara Bel Geddes); *No Way Out* (Fără ieşire), r. Joseph L. Mankiewicz (cu Linda Darnell, Kirk Douglas, Jeffrey Lynn); 1951 — *The Frogmen* (Oamenii-broască), r. J.M. Newman (cu Dana Andrews, Gary Merrill); 1954 — *Broken Lance*

Richard Widmark

(Lancea sfărîmată), r. Edward Dmytryk (cu Spencer Tracy, Katy Jurado); *The Garden of Evil* (Grădina diavolului/Defileul de granit), r. Henry Hathaway (cu Gary Cooper, Susan Hayward); 1955 — *The Cobweb* (Pînza de păianjen), r. Vincente Minnelli (cu Charles Boyer, Lauren Bacall, Lillian Gish, Gloria Grahame); 1956 — *The Last Wagon* (Ultima caravană), r. Delmer Daves (cu Felicia Far, Tommy Rettig); 1957 — *Saint-Joan* (Sfînta Ioana), r. Otto Preminger (cu Jean Seberg, Richard Todd, John Gielgud, Anton Walbrook); 1959 — *Warlock*, r. Edward Dmytryk (cu John Wayne, Richard Boone, Laurence Harvey); 1961 — *The Judgement at Nürnberg* (Procesul de la Nürnberg), r. Stanley Kramer (cu Spencer Tracy, Marlene Dietrich, Maximilian Schell, Judy Garland, Montgomery Clift); 1963 — — *The Long Ships* (Corăbiile lungi), r. Jack Cardiff (cu Sidney Poitier, Russ Tamblyn, Rosanna Schiaffino); 1964 — *Cheyenne Autumn* (Toamna Cheyenilor), r. John Ford (cu Carroll Baker, Karl Malden, Sal Mineo); 1968 — *Death of a Gunfighter* (Moartea unui pistolar), r. Allen Smithel (cu Lena Horne); 1972 — *When the Legends Die* (Cînd legendele mor), r. Stuart Miller (cu Fredric Forrest, Luana Anders); 1976 — — *The Sell-out* (Succesul), r. Peter Collinson (cu Oliver Reed).

WILSON, GEORGES (n. 16.10.1921, Champigny-sur-Marne), actor şi regizor francez de teatru şi film. Studii muzicale (solfegiu şi armonie) şi cursuri de actorie cu Pierre Renoir. S-a afirmat strălucit în viaţa teatrală franceză şi europeană ca interpret, regizor şi director de scenă (Teatrul Naţional Popular, 1963). Debutează pe ecran în 1955. Recitativul său complex, aci dezinvolt, liber, dar exigent, aci interiorizat, sobru şi patetic îl vor impune pe actor într-o suită de creaţii magistral realizate în *Absenţă îndelungată* şi *Dialogurile Carmelitelor*. În *Federalul* şi *Dezordinea*, *G.W.* îşi consolidează poziţia de star internaţional graţie caracterizărilor precise, nuanţate cu inteligenţă şi justeţe dramatică. Deşi *G.W.* acordă activităţii scenice o semnificaţie precumpănitoare, creaţiile realizate în cinematograf, de regulă compoziţii de caractere, au darul să releve particularităţile unei sensibilităţi originale. Stilul de joc este subtil, rafinat, stările sufleteşti sînt la rîndul lor nimbate de o poezie calmă, meditativă, melancolică de intensă trăire artistică.

Georges Wilson

FLM.: 1955 — *Les hussards* (Husarii), r. Alex. Joffe (cu Bourvil, Bernard Blier, Giovanna Ralli); 1960 — *Les dialogues de Carmelites* (Dialogurile Carmelitelor), r. Ph. Agostini şi P. Bruckberger (cu Pierre Brasseur, Alida Vali, Jeanne Moreau); *Tintin et le mystère de la toisson d'or* (Tintin şi misterul lînii de aur), r. Jean-Jacques Vierne (cu Charles Vanel); 1961 — *Une aussi longue absence* (Absenţă îndelungată), r. Henri Colpi (cu Alida Valli); 1962 — *Il disordine* (Dezordinea), r. Franco Brusatti (cu Renato Salvatori, Louis Jourdan, Antonella Lualdi, Samy Frey, Curd Jürgens, Alida Valli, Jean Sorel, Susan Strasberg); *The Longest Day* (Ziua cea mai lungă), r. Darryl F. Zanuck, Andrew Marton, Ken Annakin, Bernhard Wicki, Elmo Williams, Gerd Oswald (cu Richard Burton, Henry Fonda, Robert Mitchum, Robert Ryan, John Wayne, Bourvil, Jean-Louis Barrault, Arletty, Curd Jür-

Scanned with OKEN Scanner

gens); *Le diable et les dix commandements* (Diavolul şi cele 10 porunci), r. Julien Duvivier (cu Fernandel, Madeleine Robinson, Jean-Claude Brialy); 1964 — *Lucky Jo* (Norocosul Jo), r. Michel Déville (cu Françoise Arnoul, Pierre Brasseur); 1968 — *C'era una volta il West* (A fost odată în Vest), r. Sergio Leone (cu Paolo Stoppa); 1970 — *Max et les ferailleurs* (Max şi negustorii de vechituri), r. Claude Sautet (cu Michel Piccoli, Romy Schneider, François Périer); 1972 — *La violenza: quinto potere* (În umbra violenţei), r. Roberto Enrico (cu Maria Salerno, Riccardo Cucciolla, Mario Adorf).

WISDOM, NORMAN (n. 4.02. 1920, Paddington, Londra), actor

Norman Wisdom

comic englez de teatru şi film. Autodidact. Fost militar reangajat în Forţele Armate Britanice. Cu prilejul unui spectacol susţinut la Collins Music-Hall, *N.W.* etalează resursele unei vocaţii comice care-l lansează în lumea artistică a varieteului englez. Formaţia lui complexă — comic, pantomin, cîntăreţ, dansator, acrobat, autor de scheciuri umoristice îl impune la Radio, TV şi pe marile scene internaţionale. Apariţiile la BBC îl conduc către marele ecran pe care-l abordează în 1953, în filmul *Neliniţte în magazinul universal*. Creaţiile ulterioare din *O dată în viaţă*, *Omul momentului* şi *Alerg după o stea* vor fi definitorii pentru particularităţile stilistice ale recitativului său comic. Resursele sale interpretative decurg vizibil dintr-o afinitate la modalităţile comicului tradiţional bizuit pe facultatea liberă a improvizaţiei. Chipul expresiv şi mobil, vertigiul gestului pantomimic, labilitatea mişcării scenice ca şi verva patetică a caracterizărilor hilare, groteşti, fac din *N.W.* un actor reprezentativ al comediei cinematografice contemporane.

FLM.: 1953 — *Trouble in Store* (Neliniţte în magazinul universal), r. John Paddy Carstairs (cu Lana Morris, Derek Bond); *One Good Turn* (O dată în viaţă), r. J. P. Carstairs (cu June Laverick); 1955 — *Man of the Moment* (Omul momentului), r. John Paddy Carstairs (cu Edward Chapman, Linda Lee, Lana Morris); 1956 — *Up in the World* (Spre culmi), r. J.P. Carstairs (cu Joane Rice); 1957 — *Just My Luck* (Numai norocul), r. J.P. Carstairs (cu Jill Dixon); 1958 — *The Square Peg* (Peg cea onestă), r. J.P. Carstairs; 1960 — *Follow a Star* (Alerg după o stea), r. Robert Asher (cu Richard Wattis, June Laverick, Eddie Lestie); *There Was a Crooked Man* (A fost un om necinstit), r. Stuart Burge (cu Alfred Marks, Suzannah York); *The Bulldog Breed* (Rasă de buldog), r. Robert Asher (cu Jan Hunter); 1962 — *The Girl on the Boat* (Fata din barcă), r. Henry Kaplan (cu Millicent Martin); *On the Beat* (În cadenţă), r. Robert Asher (cu Jennifer Jayne); 1963 — *A Stitch in Time* (Un lucru făcut la timp), r. Robert Asher (cu Jeannette Sterke); 1965 — *The Early Bird* (Pasărea timpurie), r. Robert Asher; 1966 — *Press for Time* (Veşnicul întîrziat), r. Robert Asher (cu Derek Bond).

WOOD, NATALIE (pe numele adev. *Natasha Gurdin*) (n. 20.07. 1939, San Francisco, California), actriţă americană de teatru şi film. Debutează pe ecran la 4 ani (1943). După o suită de creaţii marcate de

precocitatea sensibilității ei artistice, copila minune devine o ingenuă

Natalie Wood

plină de candoare și grație adolescentină capabilă să ofere o replică interpretativă convingătoare marilor parteneri de joc. În acest sens, creația ei din *Rebel fără cauză* este semnificativă prin seriozitatea artistică cu care știe să colaboreze cu celebrul James Dean, unul din monștrii sacri ai ecranului american. Succesul acestui rol va fi consolidat de-a lungul apariților din *Prizoniera din deșert Splendoare în iarbă* și *Povestiri din cartierul de West*. Fetița de odinioară face loc de acum unei interprete tinere, moderne, cu o mare experiență artistică. Temperamentul ei vivace, voluntar, filtrat de o sensibilitate delicată și grațioasă îi vor permite să realizeze în continuare creații de mare relief, structurate dramatic.

FLM.: 1943 — *Happy Land* (Țara fericită), r. Irving Pichel (cu Don Ameche, Frances Dee); 1946 — *Tomorrow Is Forewer* (Întotdeauna va fi mîine), r. Irving Pichel (cu Claudette Colbert, Orson Welles); 1949 — *No Sad Songs for Me* (Nu mai sînt cîntece triste pentru mine), r. Rudolf Maté; 1950 — *Never a Dull Moment* (Nici un moment de plictiseală), r. George Marshall (cu Fred Mac Murray, Irene Dunne); *The Jackpot* (Lozul cel mare), r. Walter Lang (cu James Stewart, Barbara Hale); 1951 — *The Blue Veil* (Vălul albastru), r. Curtis Bernhardt (cu Jane Wyman, Charles Laughton); 1955 — *The Searchers* (Prizoniera din deșert), r. John Ford (cu John Wayne, Vera Miles); 1960 — *All the Fine Young Cannibals* (Lupi tineri), r. Michael Anderson (cu Robert Wagner); 1961 — *Splendor in the Grass* (Splendoare în iarbă), r. Elia Kazan (cu Warren Beatty, Pat Hingle, Barbara Doden); *West Side Story* (Povestiri din cartierul de Vest), r. Robert Wise și Jerome Robbins (cu Richard Blymer, George Chakiris, Rita Moreno); 1962 — *Gypsy*, (Țiganca), r. Mervyn Le Roy (cu Rosalind Russell, Karl Malden); 1965 — *The Great Race* (Cursa cea mare), r. Blake Edwards (cu Jack Lemmon, Tony Curtis); 1966 — *This Property Is Condamned* (Această proprietate este condamnată), r. Sidney Pollak (cu Robert Redford, Charles Bronson); 1969 — *Bob and Carol and Ted and Alice* (Bob și Carol și Ted și Alice), r. Paul Mazursky); 1975 — *Peeper* (Piper), r. Peter Hyams (cu Michael Caine).

WOODWARD, JOANNE (n. 27.02. 1930, Thomasville, Georgia), actriță

Joane Woodward

americană de teatru și film. Studiază la Neighborhood Playhouse Dramatic School din New York fiind considerată *„cea mai înzestrată tînără actriță a scenei americane"* (critica). Debutează în cinema în 1955. Creațiile din *Nu scădeți lefurile* și *Cele trei chipuri ale Evei* (Oscar 1957) subliniază marile posibilități ale stilului ei de joc grav, auster, nuanțat,

Scanned with OKEN Scanner

precocitatea sensibilității ei artistice, copila minune devine o ingenuă

Natalie Wood

plină de candoare și grație adolescentină capabilă să ofere o replică interpretativă convingătoare marilor parteneri de joc. În acest sens, creația ei din *Rebel fără cauză* este semnificativă prin seriozitatea artistică cu care știe să colaboreze cu celebrul James Dean, unul din monștrii sacri ai ecranului american. Succesul acestui rol va fi consolidat de-a lungul apariţiilor din *Prizoniera din deșert Splendoare în iarbă* și *Povestiri din cartierul de West*. Fetița de odinioară face loc de acum unei interprete tinere, moderne, cu o mare experiență artistică. Temperamentul ei vivace, voluntar, filtrat de o sensibilitate delicată și grațioasă îi vor permite să realizeze în continuare creații de mare relief, structurate dramatic.

FLM.: 1943 — *Happy Land* (Țara fericită), r. Irving Pichel (cu Don Ameche, Frances Dee); 1946 — *Tomorrow Is Forewer* (Întotdeauna va fi mîine), r. Irving Pichel (cu Claudette Colbert, Orson Welles); 1949 — *No Sad Songs for Me* (Nu mai sînt cîntece triste pentru mine), r. Rudolf Maté; 1950 — *Never a Dull Moment* (Nici un moment de plictiseală), r. George Marshall (cu Fred Mac Murray, Irene Dunne); *The Jackpot* (Lozul cel mare), r. Walter Lang (cu James Stewart, Barbara Hale); 1951 — *The Blue Veil* (Vălul albastru), r. Curtis Bernhardt (cu Jane Wyman, Charles Laughton); 1955 — *The Searchers* (Prizoniera din deșert), r. John Ford (cu John Wayne, Vera Miles); 1960 — *All the Fine Young Cannibals* (Lupi tineri), r. Michael Anderson (cu Robert Wagner); 1961 — *Splendor in the Grass* (Splendoare în iarbă), r. Elia Kazan (cu Warren Beatty, Pat Hingle, Barbara Doden); *West Side Story* (Povestiri din cartierul de Vest), r. Robert Wise și Jerome Robbins (cu Richard Blymer, George Chakiris, Rita Moreno); 1962 — *Gypsy*, (Țiganca), r. Mervyn Le Roy (cu Rosalind Russell, Karl Malden); 1965 — *The Great Race* (Cursa cea mare), r. Blake Edwards (cu Jack Lemmon, Tony Curtis); 1966 — *This Property Is Condamned* (Această proprietate este condamnată), r. Sidney Pollak (cu Robert Redford, Charles Bronson); 1969 — *Bob and Carol and Ted and Alice* (Bob și Carol și Ted și Alice), r. Paul Mazursky); 1975 — *Peeper* (Piper), r. Peter Hyams (cu Michael Caine).

WOODWARD, JOANNE (n. 27.02. 1930, Thomasville, Georgia), actriță

Joane Woodward

americană de teatru și film. Studiază la Neighborhood Playhouse Dramatic School din New York fiind considerată *„cea mai înzestrată tînără actriță a scenei americane"* (critica). Debutează în cinema în 1955. Creațiile din *Nu scădeți lefurile* și *Cele trei chipuri ale Evei* (Oscar 1957) subliniază marile posibilități ale stilului ei de joc grav, auster, nuanțat,

psihologic. Deşi nu se bucură de avantajele divismului — nefiind nici frumoasă, nici veleitaristă, — *J.W.* deţine la Hollywood o poziţie superioară multor dive cunoscute. Graţie registrului de caracterizare lucid, puternic, complex, *J.W.* este distribuită cu precădere în ecranizări cinematografice gen *Lunga vară fierbinte*, *Sunetul şi furia* şi *Piele de şarpe*. Personajul ei „romanesc", complex, de o veridicitate modernă în trăirea psihologică sinceră, patetică îi permite să realizeze excepţionale compoziţii dramatice *(Efectul razelor gamma asupra crăiţelor* — Pr. Cannes 1973). *J.W.* susţine totodată o vie activitate scenică la Actor's Studio alături de soţul ei Paul Newman.

FLM.: 1955 — *Count three and Proy* (Numără pînă la trei şi roagă-te), r. George Sherman (cu Van Heflin, Phil Carey); 1956 — *A Kiss befor Dying* (Un sărut înainte de toate), r, Gerd Oswald (cu Robert Wagner. Virginia Leith); 1957 — *No Down Payment* (Nu scădeţi lefurile), r. Martin Ritt (cu Jeffrey Hunter, Cameron Mitchell); *The Three Faces of Eve* (Cele trei feţe ale Evei), r. Nunnally Johnson (cu David Wayne); 1958 — *The Long Hot Summer* (Lunga vară fierbinte), r. Martin Ritt (cu Orson Welles, Paul Newman, Anthony Franciosa); *The Sound and the Fury* (Sunetul şi furia), r. Martin Ritt (cu Yul Brynner); 1960 — *The Fugitive Kid* (Piele de şarpe/Orfeu în infern), r. Sidney Lumet (cu Anna Magnani, Marlon Brando); *From the Terrace* (De pe terasă), r. Mark Robson (cu Paul Newman, Myrna Loy); 1963 — *The Stripper* (Despuiata), r. Franklin Schaffner (cu Richard Beymer); *A New Kind of Love* (Un nou gen de dragoste), r. Melville Shavelson (cu Paul Newman); 1964 — *Signpost to Murder* (Scadenţa morţii), r. George Englund (cu Stuart Whitman); 1966 — *A Fine Madness* (O nebunie frumoasă), r. Irvin Kershner (cu Sean Connery, Jean Seberg); 1968 — *Rachel, Rachel*, r. Paul Newman (cu James Olson); 1972 — *The Effect of Gamma Rays on Man-in-the-Moon Marigolds* (Efectul razelor gamma asupra crăiţelor), r. Paul Newman; 1975 — *The Drowning Pool* (Pînza de păianjen), r. Stuart Rosenberg (cu Paul Newman).

Scanned with OKEN Scanner

Y

YONNEL, JEAN (pe numele adev. *Ionel Schachmann*) (n. 21.07.1891, Bucureşti, România), actor francez de teatru şi film, de origine română. Absolvent al conservatorului din Paris (Pr. I. tragedie, Pr. I. comedie). A susţinut o activitate scenică prodigioasă afirmîndu-se printre cei mai mari interpreţi ai teatrului francez. Ca dovadă a excepţionalei preţuiri de care s-a bucurat în epocă acest extraordinar actor a fost admis societar al Comediei-Franceze fără pierderea cetăţeniei române (caz unic în analele acestui lăcaş de cultură). Debutează pe ecran în 1913. Va reveni în cinema tîrziu, în 1922, (aureolat de gloria lui teatrală) în *După douăzeci de ani*. Distincţia naturală, chipul expresiv, pregnanţ. retorică şi comunicativă a gesticii conferă patetism şi vibraţie dramatică partiturilor următoare: *Jack*, *Sfîrşitul lumii* şi *Cei trei muşchetari*. Activitatea sa cinematografică, deşi consistentă, este legată indisolubil de tipologia şi manierismul recitativului de formaţie teatrală şi de factură romantică. De altfel, deşi va juca mult pe ecran, actorul se revendică cu prevalenţă de la arta scenică căreia i-a dedicat, cu o fervoare exemplară, marile sale haruri interpretative. Decan la Comedia Franceză (1954). Cavaler al Legiunii de Onoare (1937). Profesor la Conservatorul din Paris. FLM.: 1922 — *Vingt ans après* (După 20 de ani), r. Henri Diamant-Berger (cu Aimos, Henri Rollan); 1923 — *Jack*, r. Robert Saidreau (cu Max de Rieux, Yane Exiane); 1932 — — *Fanatisme* (Fanatism), r. Gaston Ravel şi Tony Lekain (cu Pola Negri, Pierre Richard-Willm); 1934 — *Amok*, r. Fedor Ozep (cu Valery Inkijinoff, Jean Galland, Jean Servais); *Les trois mousquetaires*, r. Henri Diamant-Berger (cu Aimé Simon-Girard); 1935 — *Köenigsmark*, r. Maurice Tourneur (cu Elissa Landi, Pierre Fresnay, Jean Debucourt); 1938 — *Les nuits blanches de Saint-Pétersbourg* (Nopţile albe din Petersburg), r. Jean Dréville (cu Pierre Renoir, Gaby Morlay); 1945 — *La part de l'ombre* (Înseninare), r. Jean Dellanoy (cu Edwige Feuillère, Jean-Louis Barrault); 1947 — *Le requins de Gibraltar* (Rechinii Gibraltarului), r. Emile Edwin Reinert (cu Annie Ducaux, Louis Salou); 1950 — *Le grand rendez-vous* (Marea întîlnire), r. Jean Dréville (cu Pierre Asso, René Blanchar); 1952 — *Procès au Vatican* (Proces la Vatican), r. André Luguet (cu Valentine Tessier, Suzanne Flon, Jean Debucourt, Jean Meyer); 1955 — — *Marianne de ma jeunesse* (Mariana tinereţii mele), r. Julien Duvivier (cu Marianne Hold, Isabelle Pia, Pierre Vaneck); 1961 — *Le Capitain Fracasse* (Căpitanul Fracasse), r. Pierre Gaspard-Huit (cu Jean Marais, Geneviève Grad, Sacha Pitoeff); 1963 — *Un drole de paroissien* (Un enoriaş ciudat), r. Jean Pierre Mocky (cu Bourvil, Francis Blanche, Jean Poiret

UNIVERSUL ARTISTULUI

Scanned with OKEN Scanner

Jean Tissier, Veroniques Nordey, Solange Certain, Bernard la Valette).

YOUNG, LORETTA (pe numele adev. *Gretchen Young*) (n. 6.01.1913/

Loretta Young

1914, Utah, Salt Lake City SUA), actriță americană de film, de origine germană. Debutează pe ecran la 5 ani. Pe parcursul activității ulterioare *L.Y.* relevă o extraordinară precocitate și vitalitate interpretativă fiind decretată „*Wampas Baby Star*" (1929). Din 1934 obține răsunătoare succese în repertoriul filmului de costume și de mare spectacol gen *Casa lui Rotshchild*, *Indiile se revoltă*, *Cruciadele*, *Ramona*, etc., alături de cele mai celebre staruri masculine ale vremii. Grație vivacității recitativului, fanteziei registrului de caracterizare ca și datelor armonioase ale fizicului, suplu și agil, ori ale chipului, tandru, sincer, plin de o candoare adolescentină, *L.Y.* accede la prestigiul unei veritabile dive hollywoodiene. Expresivitatea nuanțată și controlată a jocului, ca și eleganța și atracția particulară a feminității îi permite realizarea unor creații de relief major între care *Fiica fermierului* r. H.C. Potter (Oscar 1947). Din 1953 *L.Y.* se dedică exclusiv emisiunilor T.V. (*A Letter to Loretta* și *The Loretta Young Show*).

FLM.: 1918 — *The Only Way* (Singura cale), r. George Melford (cu Janny Ward, Theodore Roberts); 1921 — *The Sheik* (Șeicul), r. George Melford (cu Rudolf Valentino, Agnes Ayres); 1928 — *Scarlet Seas* (Dansatoarea captivă), r. John Francis Dillon (cu Richard Barthelmess, Betty Compton); 1930 — *Road to Paradise* (Sclavele destinului), r. William Beaudine (cu Jack Mulhall, George Barrand); 1932 — *Taxi*, r. Roy Del Ruth (cu James Cagney, George E. Stone); 1933 — *The Life of Jimmy Dolan* (Viața lui Jimmy Dolan), r. Archie Mayo (cu Douglas Fairbanks jr., John Wayne, Aline MacMahon); 1934 — *Caravan* (Caravana), r. Erich Charell (cu Annabella, Charles Boyer, Jean Parker); 1935 — *The Crusades* (Cruciadele), r. Cecil B. De Mille (cu Mischa Auer, Henry Wilcoxon, Jan Keith); *Call of the Wild* (Un strigăt sălbatic), r. William A. Wellman (cu Clark Gable, Jack Oakie); 1936 — *Ramona*, r. Henry King (cu Don Ameche, Kent Taylor); *Ladies in Love* (Femei în dragoste), r. Edward Griffith (cu Simon Simon, Janet Gaynor); 1938 — *Four Men and a Prayer* (Patru bărbați și un jurămînt), r. John Ford (cu John Carradine, Richard Greene, George Sanders); 1943 — *China*, r. John Farrow (cu Alan Ladd, William Bendrix); 1946 — *The Stranger* (Criminalul), r. Orson Welles (cu Edward G. Robinson, Orson Welles); 1948 — — *The Accused* (Acuzatul), r. William Dieterle (cu Sam Jaffe, Cora Algood, Robert Cummings, Wendell Corey); 1950 — *Key to the City* (Cheia orașului), r. George Sidney (cu Clark Gable); 1951 — *Cause for Alarm* (Scrisoare acuzatoare), r. Tay Garnett (cu Barry Sullivan, Bruce Cowling); 1953 — *It Happens Every Thursday* (Se întîmplă în fiecare joi), r. Joseph Pevney (cu John Forsythe, Frank McHugh, Edgar Buchanan).

Scanned with OKEN Scanner